

Beslutsinstans: Kommunstyrelsen

Datum och tid: onsdag 28 april 2021 Kl. 08:15-12:15

Plats: Kommunkontoret, sammanträdeslokal
Beredskap/ distans, Färgelanda

Sammanträde med kommunstyrelsen som genomförs digitalt utifrån pågående pandemirestriktioner är inte offentligt/öppet för allmänheten då möjligheten att följa sammanträdet inte är möjligt.

Besök under dagen

Sara Herrman från Västkom informerar om Färgelandas kommunrapport Digital Motor Fyrbodal under ärende två ca klockan 08.30.

Upprop

Val av justerare & justeringsdag

<u>Informationspunkter</u>			
1	Kommunchefens information		
2	Kommunrapport Digital Motor Fyrbodal		3 - 34
3	Förstudie av kompetenskluster i Dalsland	2020/75	
4	Information Dyrtorp industriområde		
<u>Beslutsärenden</u>			
5	Remissvar – betänkande Tillgängliga stränder, ett mer differentierat strandskydd SOU 2020:78	2021/93	35 - 75
6	Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027	2020/255	76 - 160
7	Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-nyttanalyt för införande i Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål	2021/51	161 - 258
8	Friluftsbad i Färgelanda kommun	2021/79	259 - 265
9	Bidrag till föreningar med anledning av Covid-19 under år 2021	2021/95	266 - 269
10	Ekonomiskrapport Q1		270
11	MRP: Konsekvenser av preliminära ramar 2022-2023 (arbete pågår)		271 - 289
12	Godkännande av årsredovisning 2020 för Samordningsförbundet Väst	2021/91	290 - 365
13	Godkännande av årsredovisning 2020, Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)	2021/82	366 - 454

14	<u>Informationsärenden</u> Rapporter	455 - 475
	Förtroendevalda med uppdrag i olika organ har att skriftligen rapportera om beslut/händelser från dessas sammanträden och som kan komma att påverka Färgelanda kommun.	
	<u>Inkomna rapporter</u>	
	Protokoll, Styrelsemöte Färgelanda Vatten AB, dat 2021-04-15	
	Protokoll Västvatten AB, dat 2021-04-15	
	Protokoll Bolagstämma Färgelanda Vatten, dat 2021-04-09	
	Protokoll Dalslands miljö-energiförbund Direktionen, dat 2021-04-15	
	Samordningsförbundet Väst, dat 2021-03-30	
15	Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-04-21	476 - 500
16	Delegationsbeslut	501

Tobias Bernhardsson
Kommunstyrelsens ordförande

Izabel Johansson
Kommunsekreterare

Publiceringsdatum 2021-03-31	Sida 1 (31)
Författare Sara Herrman	1.0
Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda

Digital motor Fyrbodal

Delrapport Färgelanda

Författare

Sara Herrman, Fyrbodals kommunalförbund

Titel
Digital motor FyrbodalsUnderrubrik
Delrapport FärgelandaFörfattare
Sara Herrman

Dokumentstyrning

Versionshistorik

Datum	Version	Utfärdare	Förändringsorsak
2021-03-23	0.1	Sara Herrman	Utkast framtaget och dokumentstruktur fastställd
2021-03-31	1.0	Sara Herrman	Skickad till kommundirektör.

Informationsklassning

Informationen i dokumentet klassas utifrån konsekvensnivåer för SKR:s verktyg KLASSA.

Konsekvensnivå: Försumbar skada (0).

- Inga svårigheter för verksamheten att nå målen.
- Ingen eller endast försumbar påverkan på samhällsviktiga funktioner vid egen eller annan organisation.
- Ingen eller försumbar skada på den personliga integriteten för enskild individ, vare sig avseende fysisk, ekonomisk eller integritetsrelaterad skada.

Efterlevnad

Mottagande kommun äger rapporten och innehållet. Behandling av underlaget sker utifrån kommunens dokumenthanteringsplan.

Sammanfattning

I Fyrbodals kommunalförbund har det genomförts en förstudie under oktober 2020 till februari 2021 vars mål var att kartlägga samtliga deltagande kommuners förmågor inom den digitala motorn för att identifiera gemensamma styrkor och svagheter utifrån de samhällsutmaningar vi står inför. Den digitala motorn kan liknas kommunens centrala IT-verksamhet som har ett ansvar för att säkerställa att alla tekniska aspekterna av en hela organisationen fungerar smidigt, samt de roller i organisationen som arbetar med IT-frågor som exempelvis systemförvaltare eller IT-samordnare. Förstudien gav medverkande kommuner tillfälle att beskriva sina möjligheter och utmaningar inom området och med hjälp av underlaget kan beslutsfattare få en bättre förståelse och insikt kring hur en eventuell utökad delregional samverkan inom den digitala motorn kan se ut. Utifrån underlaget får kommunernas ledningsgrupper en metod och rekommendation av vilka förmågor inom den digitala motorn som bör prioriteras att stärka på sikt och utifrån vilka samverkansformer det kan ske

Förstudierapporten visar att Fyrbodals kommuner har ambitioner och mål att digitalisera sina verksamheter, vilket är positivt men den visar även att det finns brister i den digitala mognaden, vilket innebär en utmaning för kommunerna att nå uppsatta mål. Kommunerna behöver både drift- och utvecklingskapacitet för att anpassa sig till omvärlden och transformeras genom att tillgodogöra sig nytta med digitalisering, vilket kommer innebära en stor utmaning med tanke på de demografiska förutsättningar Fyrbodals kommuner har.

För att klara omställningen framöver ser vi att det finns stora utmaningar främst gällande kapacitetsbrist, vilket innebär att kommunerna har mycket svårt att bedriva utveckling, samt brister i förståelsen för vad digitalisering innebär. En möjlig väg framåt för att hantera hindren är att samverka. Att samverka kan vara komplext och behöver organiseras och struktureras på ett sätt som gör det enkelt för beslutsfattare att hantera frågorna, varav upprättande av den metod som återfinns i huvudrapporten och delen för rekommendationer.

Denna delrapport återspeglar resultatet från er som deltagande kommun. Önskemålet med huvudrapporten var att inte synliggöra kommunnamnen i det samlade resultatet. Deltagande kommuner får därför kommununika rapporter som en delrapport för att kunna jämföra med det egna resultatet mot det sammanlagda för Fyrbodals.

Innehållsförteckning

1	UPPDRAGSBESKRIVNING.....	5
1.1	BAKGRUND.....	5
1.2	SYFTE.....	5
1.3	MÅL.....	5
1.4	AVGRÄNSNING.....	6
1.5	BEGREPP OCH TERMER I RAPPORTEN.....	6
2	METOD.....	9
2.1	BEDÖMNING AV DIGITAL MOGNAD FÖR HELA KOMMUN.....	9
2.2	BEDÖMNING AV MOGNAD GÄLLANDE INFORMATIONSSÄKERHETSARBETET.....	9
2.3	BEDÖMNING AV MOGNAD GÄLLANDE DEN DIGITALA MOTORN FÖRMÅGOR.....	9
2.4	BEDÖMNING AV EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR DEN DIGITALA MOTORN.....	9
3	RESULTAT.....	10
3.1	KOMMUNENS DIGITALA MOGNAD.....	10
3.1.1	<i>Digital förmåga.....</i>	<i>10</i>
3.1.2	<i>Digitalt arv.....</i>	<i>12</i>
3.1.3	<i>Mognadsmätning.....</i>	<i>14</i>
3.1.4	<i>Rekommendation.....</i>	<i>16</i>
3.2	KOMMUNENS INFORMATIONSSÄKERHETSARBETE.....	18
3.2.1	<i>Rekommendation.....</i>	<i>19</i>
3.3	EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR DEN DIGITALA MOTORN.....	20
3.3.1	<i>Central IT-kostnad.....</i>	<i>20</i>
3.3.2	<i>Fördelning av IT-kostnader per enhet.....</i>	<i>21</i>
3.3.3	<i>Fördelning av IT-kostnader inom och utanför central IT.....</i>	<i>23</i>
3.3.4	<i>Fördelning av IT-kostnad gällande arbetsområden inom central IT.....</i>	<i>24</i>
3.3.5	<i>Rekommendation.....</i>	<i>25</i>
3.4	DEN DIGITALA MOTORN FÖRMÅGOR.....	25
3.4.1	<i>Beskrivning av förmågor och kommunens mognad.....</i>	<i>25</i>
3.4.2	<i>Rekommendation.....</i>	<i>30</i>

1 Uppdragsbeskrivning

Nedan följer bakgrund, syfte, mål och avgränsning från huvudrapporten för att delrapporten ska hamna i rätt kontext. Fördjupning hänvisas till huvudrapporten – Digital motor Fyrbodals – Förstudierapport. Huvudrapporten finns att tillgå på Fyrbodals kommunalförbunds hemsida.

Den 25:e september 2020 godkände kommundirektörsnätverket i Fyrbodals direktivet till denna förstudie. Anledningen var att den strategiska styrgruppen e-rådet, vars uppdrag var att driva och koordinera digitaliseringsfrågor inom ramen för Fyrbodals, behövde mer kunskap och förståelse för hur digitaliseringsarbetet i kommunerna kunde stärkas ytterligare med hjälp av samverkan. En frågeställning som funnits med i e-rådet var vilka gynnsamma synergieffekter som kommunerna kan dra nytta av inom kommunens IT-verksamhet varav behovet av en förstudie formaliserades i direktivet.

1.1 Bakgrund

Offentlig sektors stora utmaning för en överskådlig tid är att producera mer verksamhet med mindre resurser samtidigt som konkurrensen kring arbetskraft blir allt hårdare. Fyrbodals position inom Västra Götaland skapar förutsättningar för en påtaglig arbetspendling både till Göteborg och Norge, platser där arbetsmarknaden är stark och lönetillväxten högre. Arbetspendlingen kommer att påverka medlemskommunerna möjligheter att rekrytera framför allt spetskompetens.

Enligt SKR (Sveriges kommuner och regioner) är digitaliseringen en av de utpekade möjligheterna för att bidra till omställningen av offentlig sektor och mildra effekterna av att färre behöver göra mer för fler. Digitaliseringen med underliggande IT-funktioner är högaktuell för i princip samtliga sektorer varför arbetskraft med kompetens inom området har en stark efterfrågan på arbetsmarknaden.

Flertalet analyser pekar på att kommunerna har behov av en digital utveckling, men att medlemskommunernas geografiska arbetsmarknadsposition tillsammans med en hög efterfrågan på kompetens inom digitaliseringsområdet skapar en utmanande situation.

1.2 Syfte

Utredningen syftar till att utforska samtliga deltagande kommuners förmågor inom den digitala motorn. Medverkande kommuner får tillfälle att beskriva sina möjligheter och utmaningar inom området och med hjälp av underlaget kan beslutsfattare få en bättre förståelse och insikt kring hur en eventuell utökad delregional samverkan inom den digitala motorn kan se ut. Utifrån underlaget får kommunernas ledningsgrupper en metod och rekommendation av vilka förmågor inom den digitala motorn som bör prioriteras att stärka på sikt och utifrån vilka samverkansformer det kan ske.

1.3 Mål

Att under uppdragets tidsperiod kartlägga vilka förmågor som den digitala motorn behöver tillsammans med deltagande kommuner och identifiera gemensamma styrkor och svagheter utifrån de samhällsutmaningar vi står inför.

1.4 Avgränsning

Kommunerna i Fyrbodals får själva välja i vilka delar de vill medverka då alla kommuner har olika förutsättningar för att kunna delta. Förstudierapporten omfattar därför endast de medlemskommuner som väljer att delta.

Under förstudien kommer flera förmågor att identifieras, men vi kommer inte ha möjlighet fördjupa oss i alla förmågor utifrån studiens tidsramar.

1.5 Begrepp och termer i rapporten

Inom digitaliseringsområdet och de andra områden som berör används många begrepp som saknar en standardiserad definition. Därför behöver läsaren av rapporten ha samma utgångsläge för de begrepp som används av författarna. Nedan följer förklaringar av återkommande begrepp i rapporten.

DIGITALISERING

Digitaliseringen är den enskilt största förändringsfaktorn i vår tid och påverkar hela samhället. Digitalisering ska förstås som arbetssätt, processer och beteenden som förändras i snabb takt med stöd eller på grund av ny teknik och datadriven utveckling. Digitalisering medför också möjligheter för individer, verksamheter och system att inhämta, utbyta och analysera information på helt nya sätt. Det finns många olika definitioner av begreppet digitalisering, men det vanligaste är att det är något som liknas ”verksamhetsutveckling med stöd av IT”. För Fyrbodals e-råd, beställarna av rapporten, var det av stor vikt att vid uppdragets start att enas om en gemensam definition av begreppet. Det resulterade i att digitalisering definierades och även särskildes från kringliggande begrepp som i detta fall är digitisering och digital transformation. Tillsammans kan de ses som tre olika faser. Alla faser är nödvändiga för en organisation att genomgå.

Digitisering är den första fasen och den handlar om att göra grundläggande funktioner digitala. Med hjälp av teknik omvandlas analog information till digital. I denna fas sker informations- och kommunikationsarbete digitalt. Ett exempel är att handläggare av olika ärenden kan få in information från invånaren digitalt via en e-tjänst. Hanteringen av informationen sker med samma arbetssätt som när den inkom på papper, vilket endast medför en låg effektiviseringsgrad för verksamheten och en viss förhöjning av kvalitet på tjänsten för invånaren.

Digitalisering är den andra fasen och handlar om att effektivisera verksamhetsprocesserna ytterligare, men även att tillämpa nya arbetssätt. När all information nu är digital kan man förädla den på nya sätt. I vissa fall kan det handla om att automatisera verksamhetsprocesser, att information kan flyttas, beräknas och användas av en robot vilket medför effektiviseringsvinster. I andra fall kan det handla om att hitta nya innovativa arbetssätt med stöd av modern teknik som bättre tillvaratar det behov som processens olika intressenter har. Här lär vi oss att bättre förstå vilken typ av utveckling som efterfrågas av omvärlden för att snabbare kunna förändra och ställa om verksamheten utifrån nya samhällskrav och beteenden.

Digital transformation är den tredje fasen och det är här organisationen transformerats och storskaliga förändringar genomförs. Utifrån samhällskrav och beteenden i den digitala världen arbetas mer utforskande och datadrivet för att skapa nya möjligheter och innovationer. Med en väl utvecklad organisationskultur kan vi vara mer utforskande, mer flexibla och ett relevant kugghjul bland våra samverkande aktörer i det digitaliserade samhället.

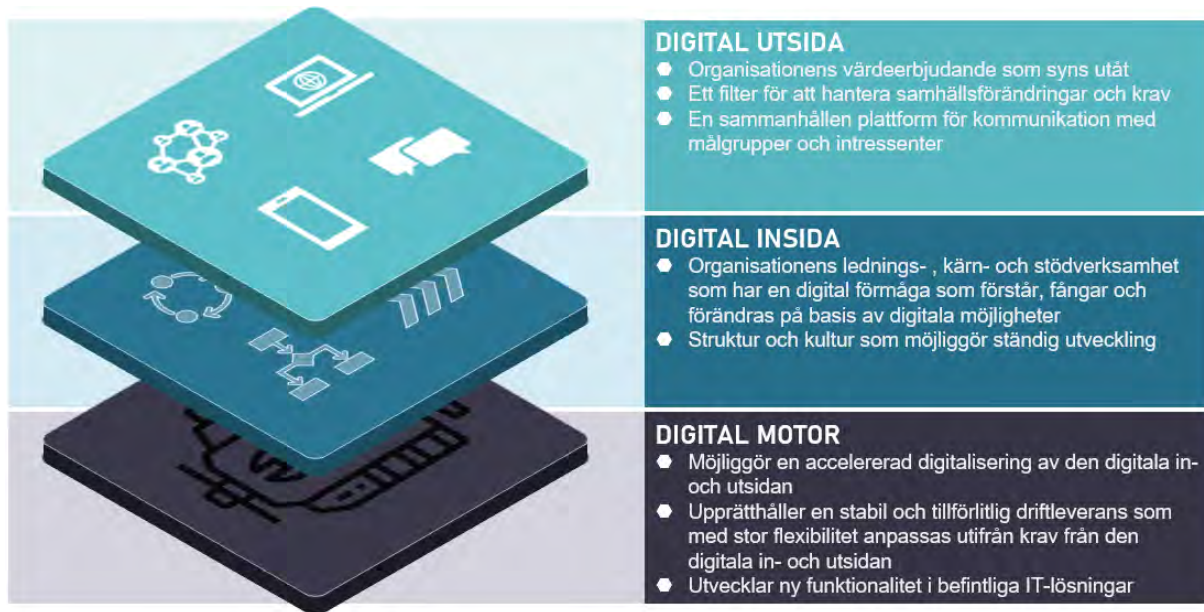
Titel
Digital motor Fyrbodal

Underrubrik
Delrapport Färgelanda

Författare
Sara Herrman

DEN DIGITALA ORGANISATIONEN

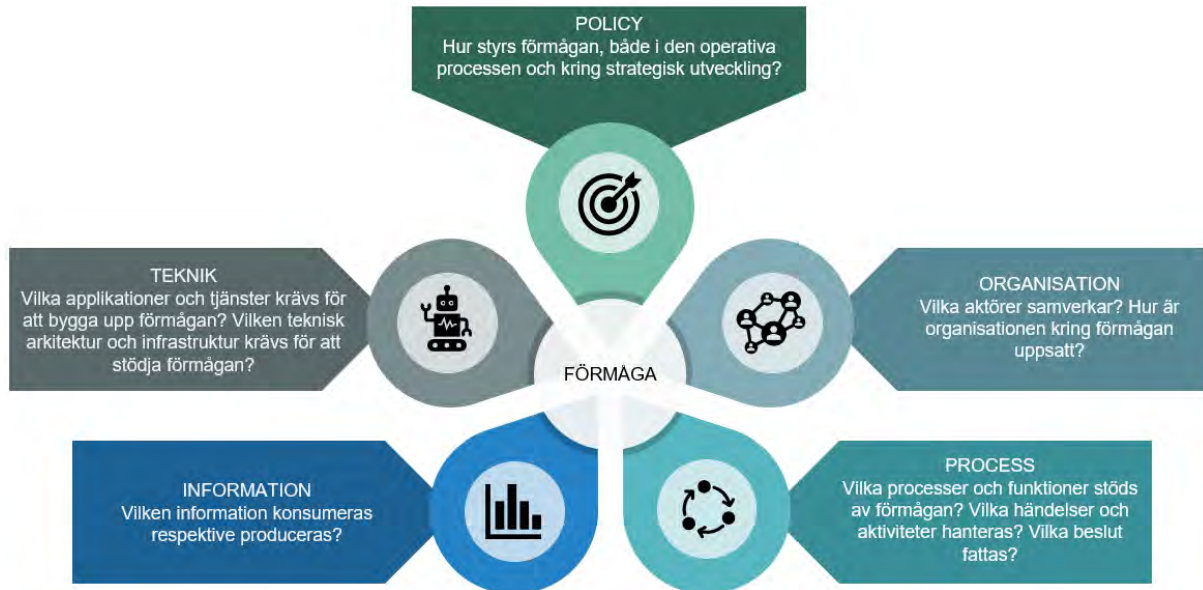
Den digitala organisationen är en förenkling som vi gjort i samband med denna rapport för att se på en organisation i ett annat perspektiv än det klassiska sektorsindelade. Alla organisationer kommer bygga den ”digitala organisationen” för att bidra och vara relevanta i ett digitaliserat samhälle. Perspektivet är koncern- och sektorsövergripande för att förstå det samlade värdet en organisation skapar. Perspektivet är inte på något sätt unikt för kommunal verksamhet utan är likvärd gångbart inom region, myndighet eller privat och ideell sektor. Alla organisationer hanterar behov från en omvärld som förädlas till en tjänst eller produkt som sedan blir till ett värde för individer eller andra organisationer som genererar intäkter. Den digitala organisationen skiljer sig från den icke digitala organisationen för hur värde skapas. I den icke digitala organisationen är värdet som skapas allt som oftast frikopplat från varandra utifrån olika verksamhetsindelningar. Här fokuserar man främst på att i verksamhetsprocessen förädla en tjänst eller produkt internt för att sedan leverera den externt där den konsumeras. Med hjälp av modern teknik och plattformar tar den digitala organisationen tillvara på de synergieffekter som finns i att samverka i skapandet av värde över sektors- och organisationsgränser tillsammans med processens intressenter. Den digitala organisationen är en del av digitala ekosystem med andra aktörer för att skapa mesta möjliga värde för invånarna. Data används som strategisk resurs för att driva den digitala organisationen framåt och ständigt utveckla värdeerbjudandet. För att förstå hur det hänger ihop valde vi att dela upp den digitala organisationen i tre lager, den digitala utsidan, insidan och motorn likt bilden nedan. De tre lagren är beroende av varandra för att fungera optimalt. *En djupare beskrivning av lagren finns i huvudrapporten sidan 16–17.*

Figur 1: Den digitala organisationens tre lager, digital utsida, insida och motor.

FÖRMÅGA

Förmågor beskriver vad en verksamhet gör. Förmågorna är de förutsättningar som måste finnas för att realisera en organisations strategier för att nå organisationens verksamhetsmål. När begreppet förmåga används i rapporten avser det en verksamhetsförmåga där förmågan innefattas av element för processer, organisation, policy, teknik och information inom ett avgränsat område.

Figur 2: Beskrivning av de element som kan innefattas i en förmåga.

2 Metod

Metodvalet för att genomföra förstudien sammanfattas nedan.

Fördjupning finns på sidan 89–97 i huvudrapporten.

2.1 Bedömning av digital mognad för hela kommun

För att bedöma kommunens digitala mognad användes frågor från verktyget *Dimios*. Dimios mäter uteslutande de förutsättningar som behöver vara på plats för att accelerera digitalisering och öka organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttan av digitalisering. Verktyget används av flertalet offentliga verksamheter i Sverige vilket innebär att kommunen kan jämföra sig med snittet.

Frågorna från Dimios skickades i en enkät som riktades till kommunens förvaltningschefer och IT-chef. För er kommun inkom svar från 4 förvaltningschefer.

2.2 Bedömning av mognad gällande informationssäkerhetsarbetet

För att bedöma kommunens mognad gällande informationssäkerhetsarbete användes SKR:s enkät för informationssäkerhetsarbete som grund. Syftet med enkäten var att få uppfattning om hur utvecklad och integrerad informationssäkerhetsarbetet är i er kommun. Enkäten riktades till kommunens informationssäkerhetsansvarig.

För er kommun har svar inkommit.

2.3 Bedömning av mognad gällande den digitala motorns förmågor

För att bedöma vilka förmågor den digitala motorn behöver på sikt och vilka styrkor och svagheter kommunen har användes Ineras metod för förmågekartläggning. Med hjälp av representanter från 11 kommuner i form av IT-chefer, digitaliseringsstrateger och digitala samordnare kartlades förmågor och mognaden av förmågan mot gemensamt framtagna målbild genomfördes av varje kommun.

2.4 Bedömning av ekonomiska förutsättningar för den digitala motorn

En ekonomisk analysen genomfördes med hjälp av ramverket TBM - Technology Business Management som bland annat används av flera myndigheter i Sverige. IT-kostnader identifierades genom två underlag som efterfrågades för varje kommun.

För er kommun inkom 2 av 2 underlag.

3 Resultat

Resultatet redovisar en kort sammanställning av delar från huvudrapporten samt kommunens egna resultat från undersökningarna (se 2 Metod). Det finns fyra avsnitt i resultatdelen; kommunens digitala mognad, informationssäkerhetsarbete, ekonomiska förutsättningar för kommunens digitala motor samt den digitala motorns förmågor. Efter varje avsnitt följer en rekommendation med förslag på olika former av åtgärder som kommunen kan vidta. I början av varje avsnitt finns en hänvisning till sidor i huvudrapporten där läsaren kan fördjupa sig ytterligare inom området.

3.1 Kommunens digitala mognad

Fördjupning finns på sidan 35–39 i huvudrapporten.

Hur långt en kommun, en kommunal förvaltning eller ett kommunalt bolag har kommit i sitt digitaliseringsarbete beror i stor utsträckning på chefernas förståelse för digitaliseringen och deras förmåga att peka ut en tydlig riktning och leda förändringsarbetet. Att kommundirektören har kunskap om och prioriterar digitaliseringsfrågorna är avgörande för kommunens förmåga att driva en strategisk verksamhetsutveckling. Förmågan att kunna tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering beror på kommunens samlade digitala mognad, som utifrån Dimios (se 2 Metod) kan beskrivas utifrån två dimensioner.

Den första dimensionen rör *digital förmåga*, definierad som förmågan att förstå, fänga och förändra på basis av digitala möjligheter. Där en organisation med en hög digital förmåga utmärks av att de har en hög nivå av verkningsgrad avseende digitala initiativ.

Den andra dimensionen rör det *digitala arvet*, definierad som de tidigare genomförda investeringarna avseende infrastruktur med mera. Det digitala arvet agerar möjliggörande eller begränsande för accelererad digitalisering, där organisationen antingen kan ha ett digitalt arv som begränsar nya digitala initiativ, eller som möjliggör dessa.

För att förstå omfattningen av resultatet är det viktigt att förstå de två dimensionerna, därför finns beskrivningar av de förmågor som respondenterna bedömt i 3.1.1 Digital förmåga samt 3.1.2 Digitalt arv. Fyrbodals och kommunens resultat återfinns i 3.1.3 Mognadsmätning.

3.1.1 Digital förmåga

Den digitala förmågan består av tre delar; effektivitet, innovation och balansering. Nedan följer beskrivning av de olika förmågorna.

FÖRMÅGOR FÖR EFFEKTIVITET

En effektiv drift och förvaltning ses som en betydande förutsättning för att kunna uppnå en hög digital mognad. Nedan följer de förmågor som kommunen behöver ha på plats för att ha förutsättningar för hög effektivitet.

Förmåga	Beskrivning
Portföljstyrning	Portföljstyrning inbegriper att identifiera, prioritera, auktorisera, styra och följa upp initiativen i portföljen (program, projekt och andra insatser) för att nå verksamhetens strategiska mål. Portföljer styrs vanligtvis på koncernövergripande nivå så att

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

	grundläggande infrastrukturkostnad kan fördelas på hela organisationen och för att undvika att t.ex. likartade initiativ genomförs i olika förvaltningar.
Förvaltningsstyrning	Förvaltningsstyrning innefattar förmågan att bedriva kommunens uppdrag på ett kostnadseffektivt sätt, och ställer krav på en underliggande förvaltningsmodell som skapar hållbara förutsättningar för såväl effektivitet som innovation.
Projektstyrning	Projektstyrning innebär att ni har en gemensam form för att genomföra majoriteten av utvecklingsarbete i organisationen. Det innefattar att ni har tydliga metoder och struktur för att genomföra projekt. Metoder som vanligtvis används kan vara Prince2, PPS, Projekttilen, Scrum och Kanban.
Försörjningsstrategi	En försörjningsstrategi innebär bland annat vägval, till exempel egen regi, upphandling eller annan driftform för att säkerställa kommunens behov av varor och tjänster.
Ekonomiska ramar	Tillräcklig och stabil finansiering ses som en förutsättning för en långsiktigt kostnadseffektiv drift. Därmed blir långsiktigt säkerställandet av ekonomiska ramar en central förmåga.
Informationssäkerhet och integritet	Information utgör grunden för digitaliseringen, och genom detta ställs höga krav på förmågan att vidmakthålla en hög nivå av säkerhet och integritet. För att detta skall kunna säkerställas krävs en inkorporering av säkerhetsaspekter i hela informationskedjan, vilket i sin tur ställer krav på integrationen av säkerhetsarbete i samtliga delar av verksamheten.
Standarder	Långsiktigt effektiv drift och förvaltning ställer krav på en förmåga att arbeta med nyttjande av gemensamma tekniska standarder. Då detta arbete drivs internationellt, ställer detta i sin tur krav på såväl omvärldsbevakning, delaktighet och aktivt anammande av livsdugliga standarder vid val av tekniska komponenter.

FÖRMÅGOR FÖR INNOVATION

En viktig effekt av digitalisering är förändrade krav för hur man styr IT. Tidigare enkelriktade krav på kostnadseffektiv drift och förvaltning samt kostnads kontroll kompletteras nu med ökande krav på innovation och agilitet. Nedan följer de förmågor som kommunen behöver ha på plats för att ha förutsättningar för hög innovation.

Förmåga	Beskrivning
Användarinvolvering	Användaren har traditionellt utgjort en bortglömd källa till insikt avseende design av nya lösningar. Senare tids forskning har påvisat vikten av att involvera användare i samtliga faser av utvecklingen. De kan innebära att vi tillämpar metoder för behovsdriven utveckling såsom kundresa, som involverar olika grupper av användare.
Öppna data	Utvecklingen kring öppna data ses som en direkt förutsättning för att kunna accelerera digitaliseringen. Det kan innebära att vi genom informationsklassning tillvaratar datamängder som räknas som öppna, standardiserar den, prioriterar den utifrån användarnytta och publicerar den på öppnadata-plattformar.
Öppen utveckling	Vid begränsad utvecklingskapacitet är det viktigt kunna öppna upp utvecklingsprocessen för externa parter. Det kan innebära att kommunen tar stöd och inspiration från Öppen-källkods-rörelsen och mer kommersiellt dominerade alternativ.
Innovationskultur	En innovationskultur säkerställer att rätt förutsättningar finns på plats för att innovation skall kunna prioriteras och genomföras på ett effektivt sätt. Detta innefattar en förmåga att hantera högre risknivåer, att lära av misstag och att premiera initiativ med osäker avkastning.
Digitalt först	I linje med regeringens arbete kring Digitalt först behöver digitala lösningar utgöra

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Skalning	<p>förstahandsvalet vid verksamhetsutveckling. Det kan innebära att kommunen avvecklar analoga kontaktytor och i stället använder sig helt av digitala tjänster.</p> <p>För att uppnå skalekonomiska fördelar på verksamhetsövergripande nivå krävs förmågan att lyfta digitala initiativ från enskilda avdelningar/enheter till gemensam förvaltning och drift. Det kan till exempel innebära att kommunen är bra på att lyfta lyckade pilotprojekt till att bli förvaltnings- eller kommunövergripande.</p>
----------	---

FÖRMÅGOR FÖR BALANSERING

Balansering definieras som en styrningsförmåga för säkerställande av en kontinuerlig och dynamisk balans mellan effektivitet och innovation. Nedan följer de förmågor som kommunen behöver ha på plats för att ha förutsättningar för god balansering.

Förmåga	Beskrivning
Prioritering	Prioriteringen av nya investeringar är i många fall behäftat med ett systemfel där effektiviseringsinvesteringar premieras och innovationsinvesteringar bestraffas. Prioriteringsprocessen behöver med andra ord vara anpassad för att kunna hantera såväl effektivitet och innovation som resultatmål.
Kostnadskontroll	Kostnadskontroll utgör en hygienfaktor för såväl trovärdigheten som genomförbarheten av digitala initiativ. Detta innefattar såväl kontroll som transparens. Det kan till exempel innebära att kommunen tillämpar finansiella analyser innan beslut av digitala initiativ, och att beslutsgången tydligt framgår i underlagen.
Nyttokontroll	För att nyttorealiserings skall vara möjligt krävs det en transparens och kontroll/uppföljning av såväl direkta som indirekta nyttor av tidigare genomförda initiativ. Detta ställer krav på redovisning och projektledning, likväl som på prioriteringsprocessen. Det innebär att kommunen följer upp de kvalitativa, ekonomiska, och operationella nyttor som är målsättningen i initiativen.
Nyttorealiserings	Nyttorealiserings är ett arbetssätt med syfte att förverkliga de identifierade nyttor som ligger till grund för att en förändringsinsats genomförs. Detta omfattar att kartlägga behov, krav och möjligheter, beskriva lösningsförslag samt att identifiera, planera, realisera och följa upp nyttan med en förändring.
Kompetensförsörjning	Tillgången till digital kompetens (såväl bredd som spets) utgör en trång sektor internationellt. För att inte detta skall påverka digitaliseringen negativt krävs en förmåga att arbeta med kompetensförsörjningen kring digital kompetens på en strategisk nivå. Det kan innebära att kommunen mäter medarbetarnas digitala kompetens och har riktade insatser där behovet av att öka kompetensen finns.

3.1.2 Digitalt arv

Det digitala arvet består tre delar; teknik, användare och organisation. Nedan följer beskrivning av de olika förmågorna.

TEKNIKSKA FÖRMÅGOR

Kommunens tekniska förmågor tillgodoser en stabil, flexibel och säker IT-miljö. De är förmågor som IT-avdelningen behöver ha för att ha förutsättningar för att möjliggöra digitaliseringsutveckling.

Förmåga	Beskrivning
---------	-------------

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Infrastruktur	Brister i infrastrukturen leder till potentiell trögrörlighet vid framtida förändringar och ett uppdämt behov av nödvändiga moderniseringsinvesteringar/reinvesteringar innan nyutveckling med konkret nytta kan levereras.
Skugg-IT	Skugg-IT uppkommer när avdelningar eller individer i kommunen köper in och använder IT-produkter eller system utan IT-avdelningens vetskap. Det skapar brister i hantering och säkerhet. Problemet uppstår bland annat när verksamheten upplever att IT-miljön är för begränsande och det tar för lång tid för IT-avdelningen att få på plats nya lösningar.
Teknisk skuld	Brister i tidigare genomförd utveckling i form av avsaknad dokumentation och hög nivå av fel leder till stegrande underhållskostnader och svårigheter för vidareutveckling.
Styrning	IT-miljön måste vara stabil och robust men det behöver även finnas utrymme för testning såväl små- som storskaligt. Det innebär att man måste styra för att även tillgodose behovet av innovation. För kommunen kan det innebära att det finns realistiska testmiljöer som verksamheten kan använda för att testa nya arbetssätt.

ORGANISATION

Med organisation avses IT-avdelningen som behöver ha rätt kompetensmix för att tillmötesgå behov samt en bra arbetsmiljö för att kunna attrahera och behålla relevant kompetens. Nedan följer de förmågor som IT-avdelningen behöver ha för att ha rätt kompetens och arbetsförutsättningar.

Förmåga	Beskrivning
Kompetensmix	Kompetensbasen för en IT-avdelning behöver matcha behovet såväl i dagsläget som framgent. Då den installerade basen ofta är baserad på teknik som ej ligger i teknisk framkant, skapar detta en fördröjning avseende kompetensbasen där denna är mer optimerad för förvaltning än modernisering och utveckling med ny teknik
Arbetsmiljö	Brister i arbetsmiljön för IT-medarbetare skapar svårigheter att attrahera och behålla relevant kompetens för framtida behov. Resultatet blir en förstärkning av bristande kompetenssammansättning samt tilltagande problem med personalomsättning och sjukfrånvaro vilket försämrar leveransförmågan

ANVÄNDARE

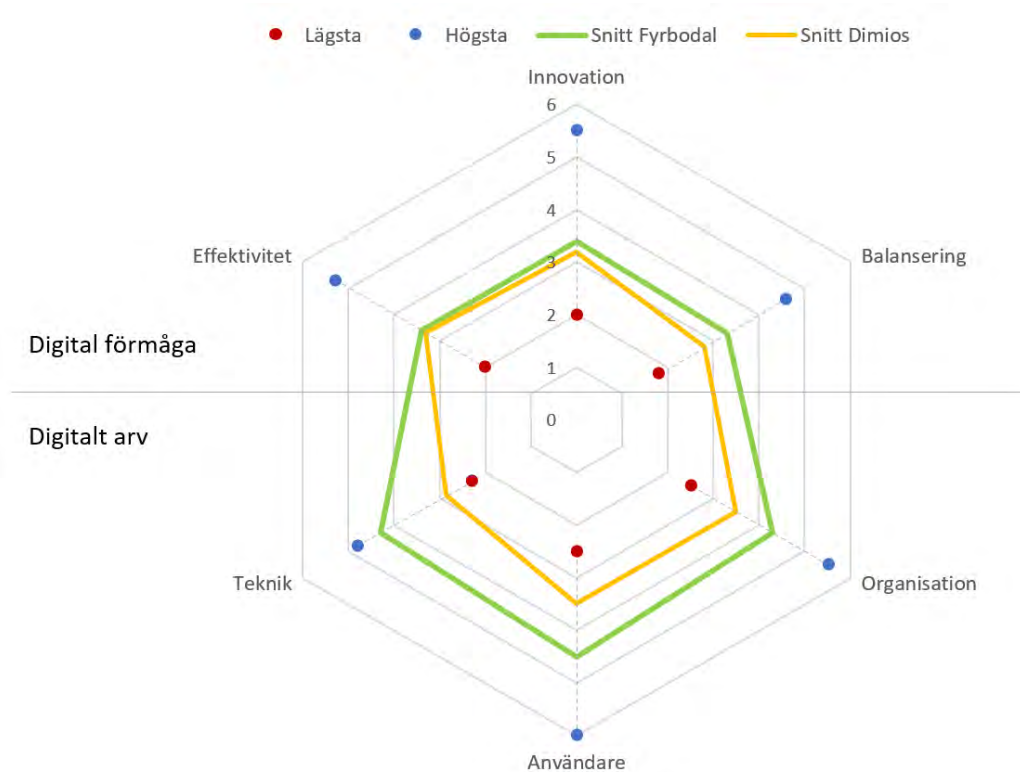
Hur användarna upplever IT-avdelningen och de tjänster som levereras är viktigt för att skapa förtroende och främja digitaliseringsinitiativ. Nedan följer de förmågor som IT-avdelningen behöver vara för att vara en relevant samarbetspart till verksamheten.

Förmåga	Beskrivning
Användarnöjdhet	Bristande användarnöjdhet påverkar användarnas vilja att aktivt arbeta med IT-avdelningen för att skapa förbättringar och blir en grogrund för skugg-it och bristande nyttjande av interna system.
Rykte	Brister i leveransförmåga över lång tid skapar ett rykte där användarna har låg tillit och förtroende för IT-avdelningen. Detta leder i sin tur till en passiv användarkultur som hämmar framtida utveckling.

3.1.3 Mognadsmätning

Mognadsmätningen genomfördes av kommunens förvaltningschefer och IT-chefer. Mätningen baseras på självskattning, respondentens upplevelse och ställningstagande till vissa påståenden. Nedan följer det totala resultatet för Fyrbodals samt det individuella för kommunen. Mätningen visas först i ett spindeldiagram med de olika förmågorna som beskrivs ovan med en skala från 0–6 där 0 motsvarar mycket låg mognad (svaghet för kommunen) och 6 motsvarar en mycket hög mognad (styrka för kommunen). Sedan visas mognadsmätningen i en matris där kommunen positioneras utifrån de två dimensionerna för att ytterligare tydliggöra vilken fas (*se 1.5 Begrepp och termer*) som kommunen befinner sig i.

MOGNADSMÄTNING FYRBODAL

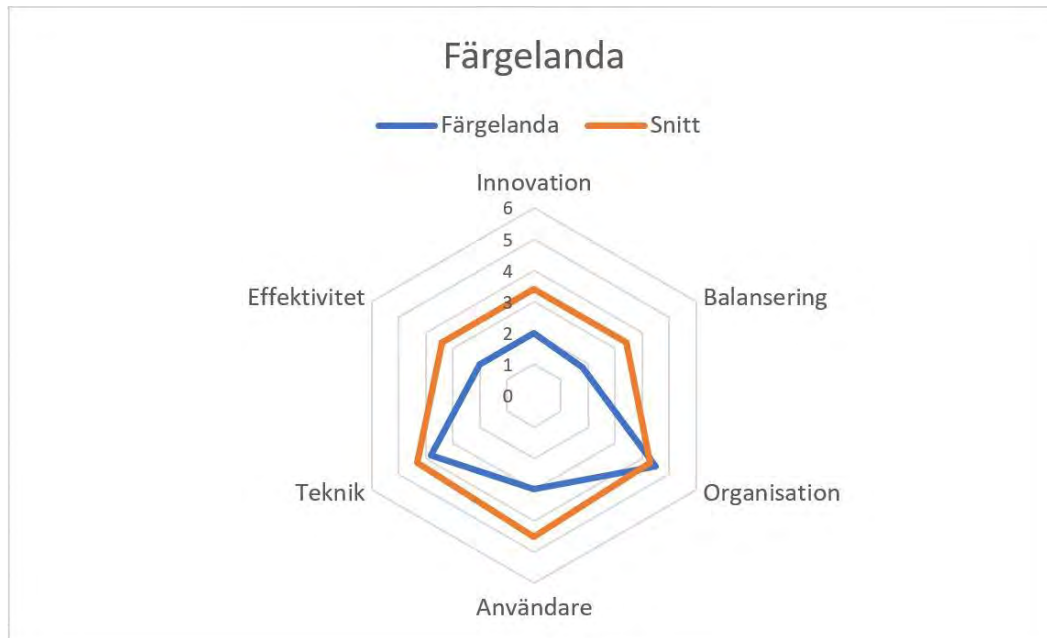

Figur 3: Spindeldiagram över lägsta, högsta, och genomsnittligt självuppskattade värdet för Fyrbodal, samt det genomsnittliga för kommuner, landsting och myndigheter som nyttjar verktyget Dimios.

Kommunerna i Fyrbodal uppskattar generellt sin digitala mognad högre än genomsnittet i Sverige. Nivån av digital mognad i Sverige är 47%, vilket redovisas i statusrapporten för de årliga Dimiosmätningarna. Det innebär att en bred uppsättning av de förutsättningar som krävs för att leva upp till regeringens högt ställda mål, om att bli bäst i världen på att dra nytta ur digitalisering, saknas. Särskilt inom digitalt arv skattar sig kommunerna i Fyrbodal högre än genomsnittet i Sverige, medan uppskattningen av digital förmåga inte skiljer sig markant.

MOGNADSMÄTNING FÖR ER KOMMUN

Nedan följer det sammanställda resultatet för er kommun där ni jämförs mot snittet i Fyrbodal.

Figur 4: Spindeldiagram med genomsnittligt självuppskattade värdet för er kommun, samt det genomsnittliga värdet för Fyrbodal.

Resultatet återspeglas även i figur 3 där ni jämförs med snittet för Dimios. Matrisen är indelad i fyra fält som visar de två dimensionerna digital förmåga och digitalt arv. Den digitala förmågan kan vara låg eller hög och det digitala arvet kan vara begränsande eller möjliggörande. De fyra olika fälten som kommunen kan hamna i beskrivs nedan.

Nivå	Beskrivning
A	Organisationen sitter fast i såväl tungt begränsande arv och brister i förmåga vilket hämmar digitala satsningar och riskerar att leda till förlöpta kostnader.
B	Organisationen begränsas av brister i förmåga vilket leder till att verkningsgrad av tidigare genomförda moderniseringsinvesteringar uteblir.
C	Trots stora satsningar på digitalisering sitter organisationen fast i tidigare fattade beslut vilket resulterar i bristande effekt.
D	Digitala satsningar har hög verkningsgrad som en effekt av både möjliggörande arv och hög förmåga.

Titel
Digital motor Fyrbodal

Underrubrik
Delrapport Färgelanda

Författare
Sara Herrman

Figur 5: Matris som återspeglar ert resultat i jämförelse med snittet för de som använder Dimios.

Ni har mognadsnivå B. Det innebär att respondenternas skattning antyder att ni begränsas av brister i förmåga vilket leder till att verkningsgrad av tidigare genomförda moderniseringsinvesteringar uteblir. Ni befinner er i fasen för digitalisering. Ert digitala arv är möjliggörande vilket innebär att ni inte bör ha några stora investeringar kvar att göra gällande IT-infrastrukturen då denna är modern och robust. Ni bör ha en IT-infrastruktur som är ett väl fungerande digitalt ekosystem med hög interoperabilitet. Det innebär bland annat sömlös informationsöverföring inom och utom kommunens verksamhet. Ni har digitala plattformar som en kommungemensam ”mina sidor” för invånare där alla era digitala tjänster finns samlade. Ärendeprocesserna är delvis automatiserade.

3.1.4 Rekommendation

Mognadsmätningen som genomförs är endast på en mycket avgränsad målgrupp. Vid användningen av Dimios rekommenderas att mätningen görs på en större målgrupp som är utspridd i organisationen. Mognadsmätningen genomförs med fördel på hela kommunkoncernen för att återspegla en mer sanningsenlig bild.

Analysen av resultatet i huvudrapporten påvisade risk för att överskattning vid mognadsbedömningen skett, **därför kan det vara av vikt att göra om mognadsmätningen med en större målgrupp** för att på så sätt förstå vilka styrkor och svagheter som finns i koncernen. Mätning behöver även ske på regelbunden basis för att kunna följa utvecklingen.

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Det finns flera åtgärder som kan genomföras när det kommer till att höja kommunens digitala mognad. **Det viktigaste är att ha kompetens om vad digitalisering innebär** på en såväl strategisk som operativ nivå i kommunens verksamhet. Kompetenssatsningar för främst förtroendevalda och tjänstemän på ledningsnivå är något som bör prioriteras. När förståelse och insikt finns för hur kommunen ska genomgå en digital transformation kommer det innebära att flertalet styrande principer behöver sättas på plats. Genomförandet av samtliga åtgärder kräver en hög utvecklingskapacitet vilket kan bli en utmaning för en enskild kommun att upprätthålla, då kan exempelvis mellankommunalsamverkan vara ett alternativ för att tillsammans stärka varandra.

Följande rekommendationer är exempel på åtgärder ni kan genomföra för att stärka er digitala mognad:

- **Kompetens:** Kompetenssatsningar riktade till förtroendevalda och tjänstemän på ledningsnivå gällande strategisk ledning för en transformation.
- **Kompetens:** Kompetenssatsningar riktade till mellan- och enhetschefer gällande digitalisering och förändringsledning.
- **Kompetens:** Kompetenssatsningar riktade till medarbetare gällande operativ digitalisering och innovation.
- **Ledning och styrning:** Implementera portföljstyrning för att bättre hålla samman och prioritera de utvecklingsinsatser som ska genomföras.
- **Ledning och styrning:** Implementera en långsiktig digital agenda (program i portföljen) med handlingsplaner (planerade projekt och uppdrag i programmet) som prioriterar i vilken ordning målen ska uppnås. Den digitala agendan bör tas fram tillsammans med samtliga förvaltningar för att identifiera potentiella samverkansområden.
- **Ledning och styrning:** Säkerställa att det finns en tillräcklig organisation, kultur och struktur för att hantera projekt.
- **Ledning och styrning:** Prioritera samverkan i de insatser där det finns tydliga ekonomiska och/eller kvalitativa skalfördelar.
- **Ledning och styrning:** Implementera en kommunövergripande informationssäkerhetspolicy och tillgodose att det finns roller som arbetar aktivt med informationssäkerhetsfrågor centralt och i förvaltningarna.
- **Ledning och styrning:** Implementera en bredbandsstrategi för hur ni kan uppnå de nationella och regionala bredbandsmålen.
- **Ledning och styrning:** Implementera strategi för organisationens egen kompetensförsörjning som tydliggör hur de kompetenser, kunskaper och färdigheter som behövs för digital transformation ska utvecklas och verifieras.
- **Ledning och styrning:** Implementera en kommunövergripande standardiseringsstrategi för en sammanhållen och tillgänglig digital in- och utsida.
- **Ekonomi:** Tillgodose att kommunens försörjningsstrategi är i linje med den digitala agendan för att få ett effektivt resursutnyttjande. Här bör vägval för outsourcing vägas in för att rätt driftsform säkerställer kommunens behov av varor och tjänster.
- **Ekonomi:** Ekonomiska ramar bör fastställas som tillgodose en tillräcklig och stabil finansiering som ger förutsättningar för långsiktigt kostnadseffektiv digitalisering.
- **IT:** Implementera styrdokument och strategier för IT-arkitektur som stödjer framtida målsättning i den digitala agendan.

3.2 Kommunens informationssäkerhetsarbete

Fördjupning finns på sidan 54–58 i huvudrapporten.

Brister i hantering av information leder till ett försämrat förtroende där allvarliga och upprepade störningar kan leda till förtroendekriser. Alla organisationer behöver därför skydda deras information så att den alltid finns när den behövs (tillgänglighet), att man kan lita på att den är korrekt och inte manipulerad eller förstörd (riktighet) och att endast behöriga personer få ta del av den (konfidentialitet). Gapet mellan digital utveckling och de åtgärder vi vidtar för att säkra våra digitala informationstillgångar, som alltjämt ökar, bidrar till att sårbarheterna och risker växer lavinartat.

Kommunens informationssäkerhetsarbete är en viktig del i kommunens digitala transformation, bland annat för att säkerställa att värdefull information har de skydd som behövs. För att få uppfattning om hur utvecklad och integrerad informationssäkerhetsarbetet är i er kommun har en enkätundersökning genomförts (se 2 Metod).

Nedan följer de svar som inkommit från respondenten som ansvarar för kommunens informationssäkerhetsfrågor.

Fråga	Svar
Har er kommun en CISO (informationssäkerhetssamordnare/chef) med uppdrag att samordna det övergripande informationssäkerhetsarbetet?	Nej
Hur mycket tid per arbetsvecka avsätter CISO av sin ordinarie arbetstid till informationssäkerhetsarbete?	
Har ni ett etablerat arbetssätt så att ledningen regelbundet informerar sig och beslutar i informationssäkerhetsfrågor?	Nej
Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att ledningen regelbundet informerar sig och beslutar i informationssäkerhetsfrågor?	
Har ni ett etablerat arbetssätt så att informationssäkerhetsriskerna hanteras?	Nej
Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att informationssäkerhetsriskerna hanteras?	
Har ni ett etablerat arbetssätt så att informationstillgångarna klassas?	Nej
Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att informationstillgångarna klassas?	
Har ni ett etablerat arbetssätt så att verksamhetens kontinuitet säkerställs?	Nej
Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att verksamhetens kontinuitet säkerställs?	
Har ni ett etablerat arbetssätt så att medarbetarnas informationssäkerhetsmedvetande säkerställs?	Ja
Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att medarbetarnas informationssäkerhetsmedvetande säkerställs?	Har delvis genomförts
Har ni ett etablerat arbetssätt så att beaktningen av informationssäkerhet i hela upphandlingsprocessen säkerställs?	Vet ej
Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att beaktningen av informationssäkerhet i hela upphandlingsprocessen säkerställs?	
Har ni ett etablerat arbetssätt så att tillämpningen av gemensamma arbetssätt inom informationssäkerhetsområdet (till exempel. egenkontroll, leverantörsuppföljning, revisioner) följs upp?	Vet ej

Titel Digital motor Fyrbodals	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
----------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Till vilken grad har organisationen infört ett etablerat arbetssätt så att tillämpningen av gemensamma arbetssätt inom informationssäkerhetsområdet (till exempel. egenkontroll, leverantörsuppföljning, revisioner) följs upp?	
---	--

Figur 6: Tabell med sammanställning av svaren i enkäten gällande informationssäkerhet

3.2.1 Rekommendation

Svaren från enkäten visar att ni ännu inte infört tillräckliga strukturer, roller och arbetssätt för att hantera era informationssäkerhetsfrågor. Vissa av arbetssätten är inte ens påbörjade eller har 'delvis genomförts' vilket innebär en risk för att drabbas av sanktioner från olika tillsynsmyndigheter, till exempel Integritetsskyddsmyndigheten, Energimyndigheten och Inspektionen för vård och omsorg. För de frågor som fått svaret 'vet ej' rekommenderas ni att försöka besvara dem först för att kunna prioritera nedanstående rekommendationer.

Följande rekommendationer är exempel på åtgärder ni kan genomföra för att stärka ert informationssäkerhetsarbete:

- **CISO bör avsätta minst en deltid** för att kommunen ska ha goda förutsättningar att lyckas med informationssäkerhetsarbetet (rekommendation från SKR).
- **Informationssäkerhet bör finnas med som punkt på ledningens agenda.** Ett viktigt redskap för ledningen att informera sig samt leda och styra är ledningens genomgång där de gäller att samtliga är insatta och aktivt leder och styr informationssäkerhetsarbetet. Vid ledningens genomgång kan till exempel riskutveckling, inträffade incidenter, vidtagna åtgärder och förslag till förbättringar lyftas.
- **Etablera arbetssätt för att upptäcka och hantera informationssäkerhetsincidenter.** Det behöver finnas ett sätt att detektera avvikelser och uppmärksamma dem så att någon kan agera för att återställa informationssäkerheten. Informationssäkerhetsincident eller avvikelse kan ha sin grund i såväl en avsiktligt orsakad händelse (t ex tillgänglighetsattack mot IT-system och stöld av hemliga handlingar) som en oavsiktligt orsakad händelse (t ex naturfenomen, materialfel, olyckor och slarv).
- **Etablera arbetssätt för informationsklassning.** Att identifiera vilket skyddsbehov informationen behöver görs genom informationsklassning och är ett viktigt arbetssätt att etablera i hela kommunen. Genom att klassa informationstillgångar i olika nivåer, utifrån de konsekvenser som otillräckligt skydd kan medföra, kan ni identifiera känslig och kritisk information, och därefter vidta åtgärder för att uppnå tillräckligt skydd. Ni kan även undvika att information får onödigt överskydd med höga kostnader som följd.
- **Etablera arbetssätt för kontinuitetshantering** som handlar om att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå. Oavsett vilken störning den utsätts för, till exempel när personalen inte kommer till jobbet, lokalerna inte går att använda, leveranser av viktiga varor och tjänster inte når oss eller vi drabbas av ett strömavbrott. Det är ett viktigt arbetssätt att etablera för att verksamheten snabbare kan återhämta sig och mildra konsekvenserna av en inträffad händelse.
- **Etablera arbetssätt för att säkerställa medarbetares informationssäkerhetsmedvetande.** Felaktig använd teknik och medarbetare som agerar fel är de två viktigaste orsakerna till att information kommer i fel händer. Av dem utgör medarbetarna den största risken. Medarbetarna bör få kontinuerlig kompetenshöjande insatser inom informationssäkerhet för de ska hantera mejl, mobiltelefoner, USB-minnen, lösenord med mera på ett säkert sätt.
- **Etablera arbetssätt för att säkerställa att beaktningen av informationssäkerhet finns i hela upphandlingsprocessen.** Ett fungerande arbetssätt kommer tidigt i upphandlingen beskriva vilka behov av skydd er information har och utifrån dessa ställa tydliga informationssäkerhetskrav. Ni behöver också se till att er leverans uppfyller de krav på säkerhet som ni har ställt. Det kan både handla om krav som ni själva eller leverantören måste uppfylla.

- **Etablera gemensamma arbetssätt inom informationssäkerhetsområdet.** Det kan handla om att ha samma arbetssätt för att till exempel egenkontroll av informationssäkerheten utförs kontinuerligt av systemförvaltare eller att säkerställa att legala krav efterlevs för att klara revisioner bättre. Rekommendationen är att upprätta ett ledningssystem för informationssäkerhet, även kallat LIS.

3.3 Ekonomiska förutsättningar för den digitala motorn

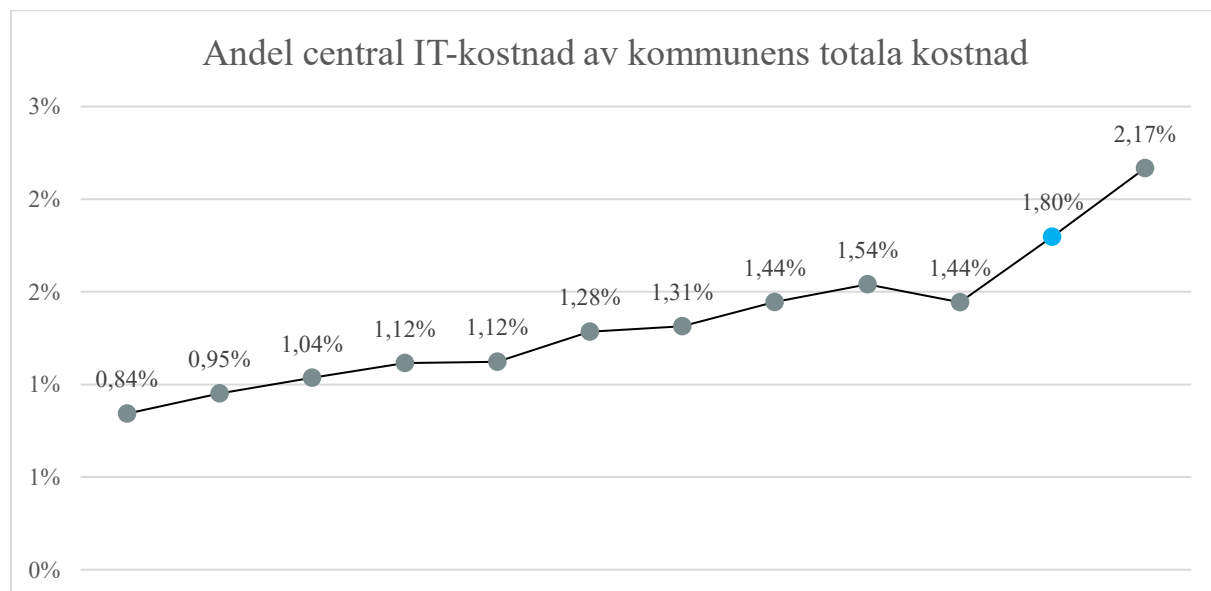
Fördjupning finns på sidan 45–50 i huvudrapporten.

Den digitala motorn ska möjliggöra en accelererad digitalisering av kommunens verksamhet. Att ständigt driva den digitala motorns utveckling framåt är kostsamt, och vanligt förekommande i kommunerna är antagandet att driften ska bli billigare över tid, samtidigt som användandet ökar, vilket är ett argument som inte håller om kommunen planerar att genomgå en digital transformation.

Forskningskonsortiet Digital förvaltning (SCDI) pågående forskning visar att kommuner generellt sett lägger strax under 2 % av den totala driftsbudgeten på central IT, och att även den procentandelen har minskat de senaste åren, samtidigt som det finns en ökad efterfrågan av digital välfärd. Jämförelsevis med bankerna, som i deras transformation från guldlogistik till digitala tjänster, lägger ungefär 8 % på sin IT.

3.3.1 Central IT-kostnad

Förstudien har jämfört samtliga 14 kommuners (som tillsammans har 12 centrala IT-verksamheter) centrala IT-kostnad genom att samla att kostnader som konterats på den centrala IT-avdelningens kostnadsställe för att sedan jämföra andelen mot kommunens totala kostnad (verksamhetens kostnad inklusive avskrivningar för 2019).

Figur 7: Jämförelse av vad kommunerna (14 st) lägger på central IT (12 st) av kommunens totala kostnad (resultat och avskrivningskostnad). En kommun är markerad med blå färg.

Titel
Digital motor Fyrbodal

Underrubrik
Delrapport Färgelanda

Författare
Sara Herrman

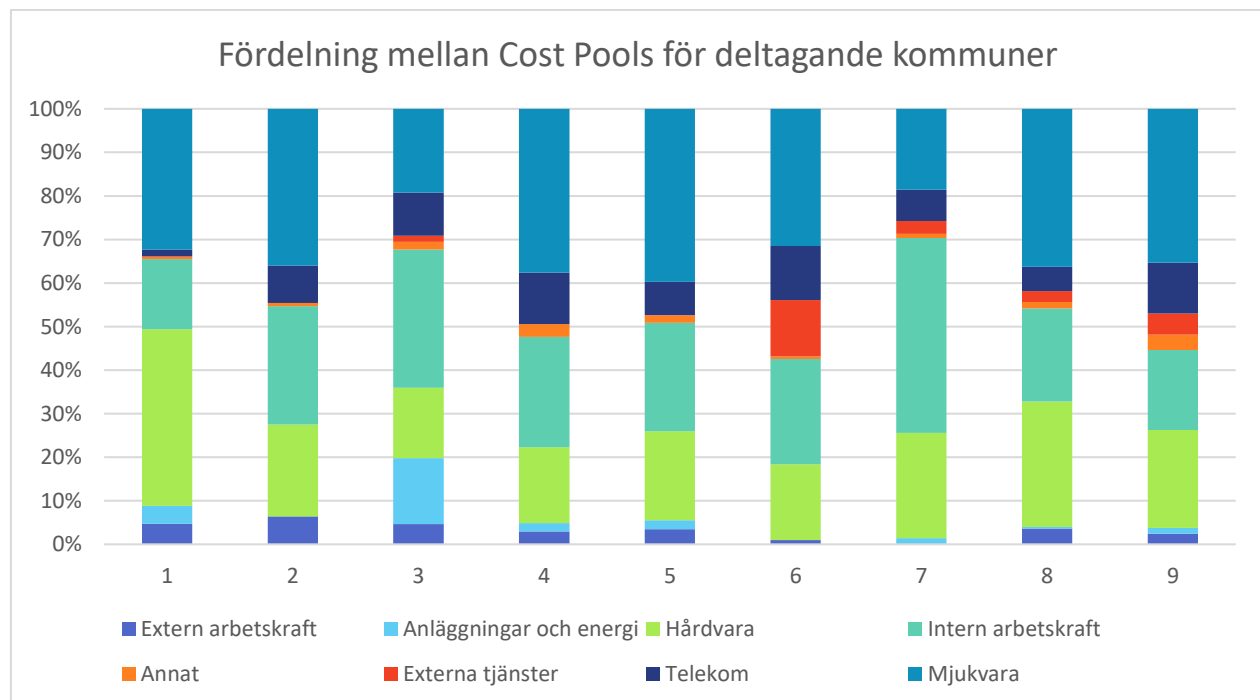
Om er kommun har en ambition att verksamhetsutveckla i den digitala insidan och att IT-verksamheten ska kunna möjliggöra digitalisering bedömas nivån som mycket låg.

3.3.2 Fördelning av IT-kostnader per enhet

I förstudien har en ekonomisk analys genomförts i elva kommuner, som tillsammans har nio IT-verksamheter (tre kommuner har en gemensam IT-verksamhet). Analysen genomfördes med hjälp av ett standardiserat ramverk – TBM som är framtaget för svensk tillämpning av bland annat ekonomistyrningsverket. Elva kommuner valde att delta i analysen varav resultatet i detta avsnitt återspeglar nio IT-avdelningar (samt i avsnitt 3.3.3 *Fördelning av IT-kostnader inom och utanför central IT* och 3.3.4 *Fördelning av IT-kostnad gällande arbetsområden inom central IT*)

IT-kostnaderna sorteras i standardiserade logiska enheter och uppgifterna är tagna från främst kommunens huvudbok. De kostnader som omfattas är intern arbetskraft, extern arbetskraft, externa tjänster, hårdvara, mjukvara, anläggningar och el, telekostnader och andra tjänster. Fullständiga huvudböcker för 2019 begärdes in, men för de kommuner som på grund av en IT-incident förlorat huvudböckerna för 2019 begärdes huvudboken för 2020 in, då avseende 11 månader (januari-november).

IT-kostnaderna för central IT separerades med hjälp av kostnadsställe för central IT, IT-chef eller liknande, beroende på respektive kommuns logik, och för kostnadsställena utanför IT användes klassificerade konton som nyckel. För IT-kostnader utanför central IT togs endast hårdvara, mjukvara och telekom med och inom dessa lyftes endast uppenbart IT-relaterade konton in i analysen.

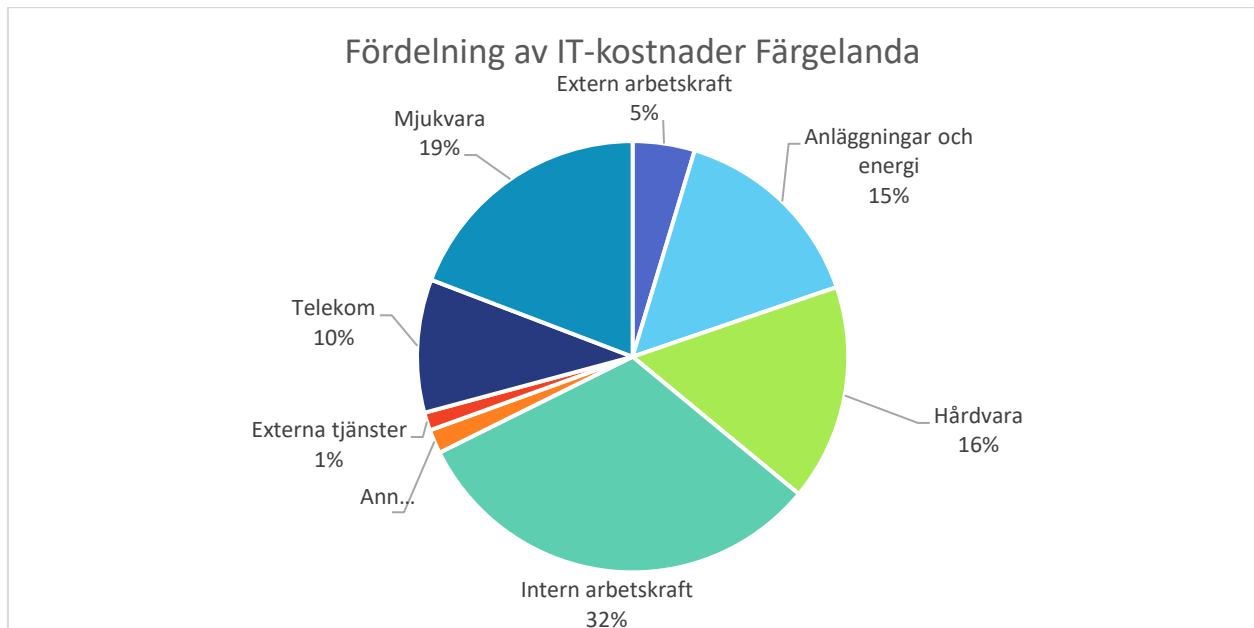

Figur 8: IT-kostnader för hela kommunen fördelade på logiska enheter för alla deltagande kommuner. Er kommun motsvarar siffra 3.

En jämförelse av de deltagande kommunerna visar att det finns tydliga skillnader i hur resurserna används. Framför allt varierar andelen kostnad för mjukvara och egen personal. I denna förstudie har vi inte kunnat göra en djupare analys av vad dessa skillnader består i. Möjliga förklaringar är att de olika kommunerna valt olika strategier, att de har olika konteringsrutiner eller att de varit olika framgångsrika i leverantörsförhandlingar. Utredningen har inte kunnat se någon korrelation till kommunstorlek.

Den låga andelen av externa tjänster och extern arbetskraft kan tyda på att IT-organisationerna har en låg grad av exponering mot nya tankar och idéer, vilket ofta är en källa till verksamhetsutveckling. Det innebär även att organisationerna har en lite marginal att justera sin verksamhet vid eventuella förändringar i budgetutrymme.

Den egna kommunens fördelning redovisas i figur 9 och 10.

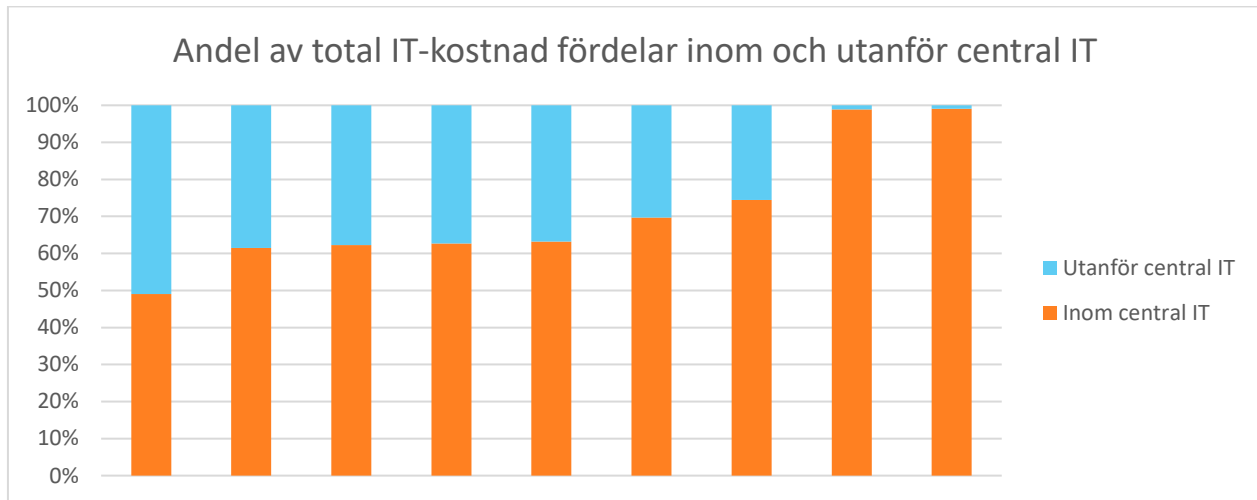
Figur 9: IT-kostnader för hela kommunen fördelade på logiska enheter för egen kommun

Extern arbetskraft	604 000 kr
Anläggningar och energi	385 000 kr
Hårdvara	3 566 000 kr
Intern arbetskraft	5 186 000 kr
Annat	605 000 kr
Externa tjänster	- kr
Telekom	2 414 000 kr
Mjukvara	7 687 000 kr
Total kostnad	20 447 000 kr

Figur 10: Tabell över identifierade IT-kostnader för hela kommunen fördelade på logiska enheter för egen kommun

3.3.3 Fördelning av IT-kostnader inom och utanför central IT

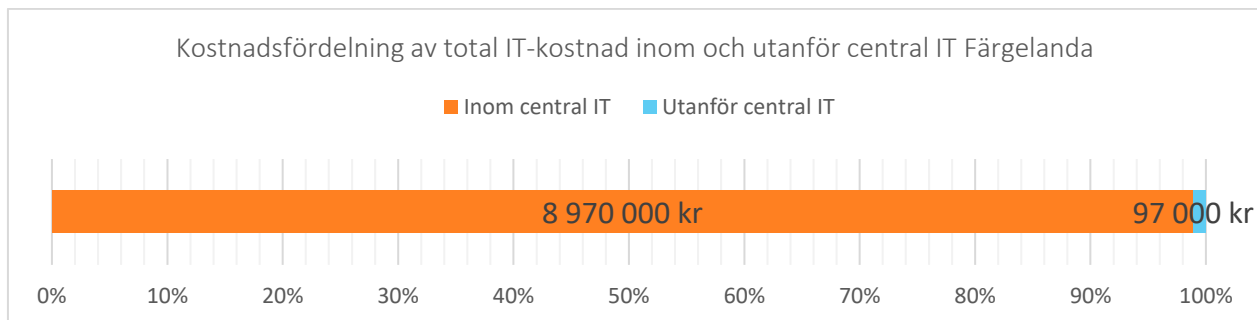
Förstudien har även identifierat att det finns en skillnad för hur kommunerna valt att fördela kostnaderna gällande vad som bekostas inom respektive utanför central IT. I huvudsak består IT-kostnaderna som identifierats utanför central IT av hårdvara, mjukvara och telekom. Detta är i linje med var beslut om inköp av mjukvara ofta sker (till exempel skolmjukvara), samt att telekom ofta hanteras inom andra områden i kommunerna.

Figur 11: IT-kostnader för hela kommunen fördelade på kostnad inom och utanför central IT för alla deltagande kommuner.

	Central IT	Utanför central IT
Hårdvara	82%	18%
Mjukvara	38%	62%
Telekom	59%	41%

Figur 12: IT-kostnader för hela kommunen fördelade enligt enheterna hårdvara, mjukvara och telekom för alla deltagande kommuner.

Figur 13: IT-kostnader för hela kommunen fördelade enligt enheterna hårdvara, mjukvara och telekom för egen kommun.

Hög andel kostnader utanför IT innebär att det behöver finnas flera ekonomiska strukturer för att följa upp IT-kostnader på ett bra sätt. Strukturerna bör finnas inom alla de förvaltningar som hanterar IT-kostnader. Det är även viktigt att det finns modeller för kostnadsuppföljning och uppföljning av IT-kostnad i relation till nytta. En

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

effektiviseringsvinst av de ekonomiska strukturerna kan vara att hantera samtliga IT-kostnader inom samma förvaltning, för att på så sätt skapa högre expertkompetens och effektivare processer för avtal och licensuppföljning.

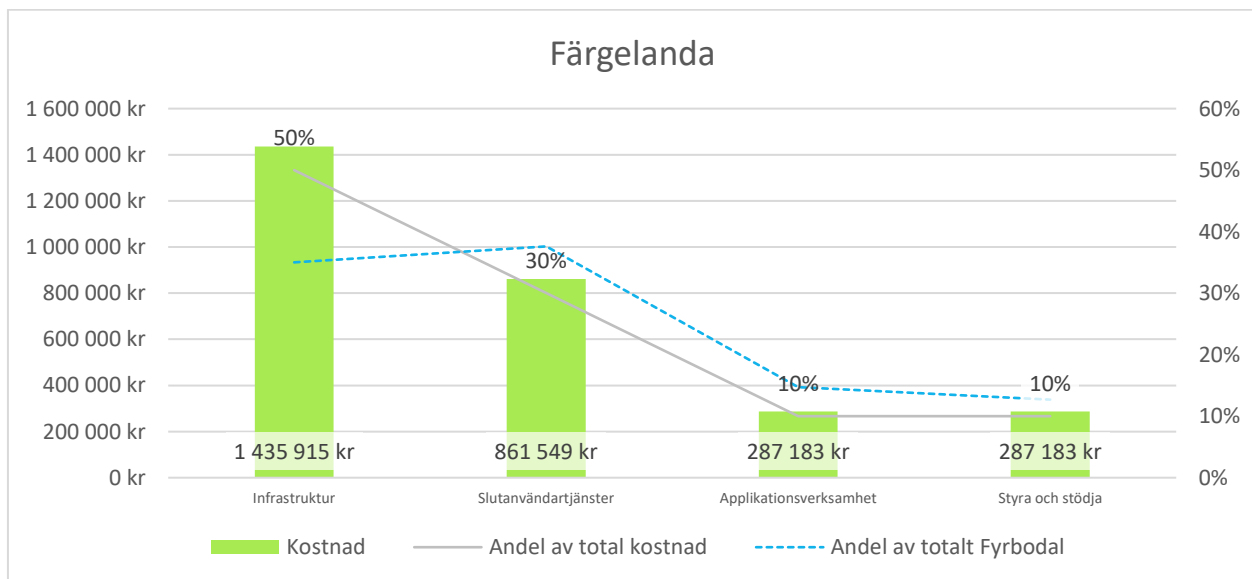
3.3.4 Fördelning av IT-kostnad gällande arbetsområden inom central IT

I analysen av "IT-towers" har IT-cheferna svarat på inom vilka arbetsområden medarbetarna verkar. Fördelningen är intressant utifrån hur IT-verksamheten lägger sitt fokus, om det främst ligger på utveckling eller drift. Det finns fyra olika arbetsområden som använts i analysen.

Arbetsområde	Beskrivning
Infrastruktur	Infrastrukturområden står främst för driften av den digitala motorn. Här innefattas datacenter drift, serverdrift, lagring, nätverk, plattform och central utskrift.
Slutanvändartjänster	Slutanvändartjänster är de resurser som tillhandahåller support till verksamheten. Här innefattas helpdesk/support, arbetsplats och telefoni.
Applikationsverksamhet	Applikationsverksamhet är de resurser som underhåller applikationstjänsterna samt utvecklar de standardlösningar som finns.
Styra och stödja	Styra och stödja är de resurser som har chefsroller och/eller strategiska roller. Det är roller som IT-chef eller IT-strateg samt de roller som arbetar med tjänstestyrning (utveckling av tjänstekatalogen) samt IT-säkerhet.

Figur 14: Tabell som beskriver de arbetsområden inom central IT som kostnaderna är uppdelade i.

De områden som fokuserar på att upprätthålla driften är infrastruktur och slutanvändartjänster, medan applikationsverksamhet och styra och stödja fokuserar främst på utveckling mot verksamheten. Nedan visas fördelningen av områdena i er kommun jämfört med snittet för Fyrbodal.

Figur 15: Diagram som visar uppdelning av arbetskraften inom central IT fördelar på arbetsområden och kostnad. Grön stapel samt grå linje visar egen kommun, blå streckad linje visar snittet för samtliga deltagande kommuner i Fyrbodal.

Analysen av snittvärdet för deltagande kommuner visar att fokus ligger främst på att upprätthålla driften av central IT. IT-verksamheten kommer ständigt behöva förnya IT-miljön och anpassa den utifrån verksamhetens krav vilket betyder att mer resurser behövs för främst styra och stödja men även applikationsverksamhet.

3.3.5 Rekommendation

Den ekonomiska analysen är genomförd på en ytterst övergripande nivå, varav några konkreta rekommendationer är svåra att ge. Det som kan vara ett nästa steg är att fördjupa er ytterligare är att fortsätta bryta ner kostnaderna utifrån stegen i ramverket TBM. Genom att bättre underlag för hur kostnaderna är fördelade, även på det tjänsteutbud som finns inom era IT-verksamheter, kan ni få en bättre förståelse för hur ni kan hitta effektiviseringsvinster. Effektiviseringsvinster kan vara att centralisera funktioner för till exempel kravhantering, avtalsuppföljning och hur resurser allokeras till olika funktioner. Här kan även faktorer som samverkan både inom och utom kommunen vägas in för de åtgärder som framkommer.

3.4 Den digitala motorns förmågor

Fördjupning finns på sidan 54–58 i huvudrapporten.

Arbetet med förmågekartläggningen genomfördes med utgångspunkten att förmågorna ska beskriva vad den digitala motorn behöver kunna behärska, göra och hantera för att uppnå målet, i detta fall: att möjliggöra för kommunerna att leverera god service till sina invånare och intressenter år 2030. Det fanns en bred samstämmighet i att det är svårt att förutsäga, vilka behov verksamheterna kommer ha om 10 år, liksom vilka förväntningar de kommer ha gällande digitaliseringsstöd. Det representanterna var överens om var att behov och förväntningar skulle ligga på en högre nivå än idag, givet att man såg att digitaliseringen var en central del i all verksamhetsutveckling.

Arbetet i förstudien har inventerat och identifierat vilka förmågor som kommunerna anser att den digitala motorn behöver ha, givet målbilden, så långt det går att idag tydligt forma en sådan.

Den målbild gällande den digitala kommunen som framkom under arbetet var följande:

- Vi arbetar proaktivt i stället för reaktivt
- Våra digitala tjänster finns tillgängliga 24/7
- Vi har en modern och robust IT-infrastruktur
- Våra användare och deras data är trygga i våra säkra digitala tjänster
- Våra tjänster är tillgängliga, sömlösa och har en väg in
- Vi är en framstående och attraktiv arbetsplats
- Vi har en hög grad av effektivisering och automation såväl som innovation

3.4.1 Beskrivning av förmågor och kommunens mognad

En förmågekartan är framtagen (se bilaga *Förmågekartan – [Kommunnamn]*) som är strukturerad med tre huvudområden; ledningsförmågor, kärnförmågor och stödförmågor. Dessa är definierade utifrån den digitala motorns perspektiv, det vill säga vad som krävs för att leda, leverera och stödja den digitala motorns leveranser till kommunen, dess verksamheter och medarbetare, dess invånare och övriga medlemmar, samt andra myndigheter och intressenter. De identifierade och framtagna förmågorna visar på en verksamhet som har ett tydligt utvecklingsfokus och där förankring och förändring står i centrum.

För att förstå vilka styrkor och svagheter som finns i den digitala motorn fick alla kommuner svara på en enkät där de fick göra en självskattning av sin mognadsnivå inom respektive förmåga. Bedömningen gjordes av respektive kommuns digitaliseringsstrateger och/eller IT-chefer. Att ha en hög mognad och vara branschledande inom en

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

förmåga är en fantastisk styrka, medan om förmågan har en låg mognadsnivå, som till exempel obefintlig, innebär det en svaghet som bör åtgärdas. Det finns fem nivåer av mognad som definieras nedan.

4. Branschledande	I nivå med de främsta kommunerna i Sverige.
3. Bra	Bra nivå på förmågan, som med marginal låter oss nå uppsatt mål.
2. Acceptabel	Nivån bedöms precis motsvara de krav som krävs för att verksamheten ska fungera. Inte bra men kräver inte nivåhöjning.
1. Ad-hoc, undermålig	Organisationens nivå är eller kommer vara otillräcklig i relation till önskad/nödvändig nivå, utan insatser.
0. Obefintlig	Organisationen saknar helt förmågan.

Figur 16: Tabell med nivåer för skattning av mognadsgrad

Nedan följer en tabell med de 55 förmågor, beskrivning av varje förmåga och hur de bedömts av er kommun. Förmågekarta återfinns i bifogad bilaga (se bilaga *Förmågekarta – [Kommunnamn]*).

Förmåga	Beskrivning	Mognadsbedömning
Följa upp avtal	Vi kan genomföra upphandlingar eller avropa befintliga avtal för den digitala motorn utifrån rådande lagstiftning och interna krav med hänsyn till hela livscykeln.	1. Ad-hoc, undermålig
Genomföra upphandling	Vi kan genomföra upphandlingar eller avropa befintliga avtal för den digitala motorn utifrån rådande lagstiftning och interna krav med hänsyn till hela livscykeln.	2. Acceptabel
Styra och samordna leverantörer	Vi har ett gott förtroende till leverantörsmarknaderna och vi kan hantera och koordinera externa tjänster och leverantörer.	2. Acceptabel
Säkerställa finansiering	Vi har en förutsägbar god ekonomisk hushållning för den digitala motorn och budgeterar för driftskostnader och utvecklingskostnader.	1. Ad-hoc, undermålig
Hålla verksamheten informerad om digital utveckling	Vi håller kontinuerligt våra verksamheter informerad om den digitala utvecklingen som sker inom kommunen och annan relevant utveckling som kan vara bra att förstå eller ha kännedom om.	3. Bra
Kommunicera med användare	Vi kan tala klarspråk och kan målgruppsanpassa budskap så att mottagare förstår det. Vi vet i vilka kanaler vi ska kommunicera för att nå vår målgrupp.	2. Acceptabel
Kommunicera med medarbetare	Vi kan tala klarspråk och kan målgruppsanpassa budskap så att mottagare förstår det. Vi vet i vilka kanaler vi ska kommunicera för att nå vår målgrupp.	2. Acceptabel
Kommunicera med politik och ledning	Vi kan tala klarspråk och kan målgruppsanpassa budskap så att mottagare förstår det. Vi vet i vilka kanaler vi ska kommunicera för att nå vår målgrupp.	2. Acceptabel
Attrahera och rekrytera relevant kompetens	Vi vet vilken kompetens vi behöver nu och på sikt och rekryterar därefter. Uppdragen vi erbjuder är attraktiva och lagom utmanande så att vi får den kompetens som önskas.	1. Ad-hoc, undermålig

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Bibehålla och höja kompetens hos medarbetare	Vi vet vilken kompetens som behövs för att utföra uppdragen i den digitala motorn och vi tillser att våra medarbetare har rätt kompetens.	1. Ad-hoc, undermålig
Skapa ett lärande mellan medarbetare	Vi uppmuntrar och tillgodoser att vi har ett lärande mellan våra medarbetare.	2. Acceptabel
Säkerställa god överlämning mellan medarbetare	Vi gör bra överlämningar mellan medarbetare som byter uppdrag för att till exempel kunskapsöverföring ska ske.	1. Ad-hoc, undermålig
Erbjuda individanpassad arbetssituation	Vi har goda möjligheter till individuellt ansvarstagande och flexibla arbetsformer. Vi kan till exempel vid behov erbjuda distansarbete på heltid.	2. Acceptabel
Fira framgångar	Vi tar chanser att stärka sammanhållningen genom att fira våra framgångar.	2. Acceptabel
Skapa önskad kultur	Våra medarbetare anammar och efterlever våra värderingar och en positiv inställning till arbetet.	2. Acceptabel
Att förstå och ta en kalkylerad risk	Vi premierar nytänkande genom att tillåta oss att ta risker och prova nya idéer som har en hög osäkerhetsfaktor. Risken kan till exempel innebära en hög ekonomisk risk.	2. Acceptabel
Identifiera, förstå och agera på omvärldstrender	Vi analyserar kontinuerligt omvärldstrender för att förstå hur det förändrar kravbilden på den digitala motorn. Vi kan omsätta trenderna till konkreta aktiviteter i vår verksamhet som gör att vi anpassar oss utifrån den förändrade kravbilden.	2. Acceptabel
Nytänkande	Vi har en miljö som främjar och hanterar nya idéer om produkter, lösningar och tjänster. Det sker genom att organisationen har en uppmuntrande struktur för innovativ verksamhetsutveckling, där en tillåtande kultur är en förutsättning för att de innovativa idéerna ska kunna förverkligas. Vi utmanar ständigt vårt sätt att tänka och agera.	2. Acceptabel
Bygga kultur	Vi arbetar med och utvecklar ständigt våra värderingar som genomsyrar den digitala motorn och leder oss genom det dagliga arbetet.	2. Acceptabel
Förankra och förklara mål och syfte	Vi kan förklara de syfte och mål som är uppsatta så att alla medarbetare förstår dem och vet hur de kan bidra genom sin insats.	2. Acceptabel
Förmåga att sätta användaren/invånaren i centrum	Vi kan hantera beslutade mål och uppdrag tar de strategiskt beslutade målen och kan bryta ner det till aktiviteter och uppgifter för att behålla den röda tråden.	2. Acceptabel
Leda utifrån en helhetssyn	Vi förstår hur den digitala motorn påverkar både den digitala insidan och utsidan. Vi hanterar eller ingår i en koncernövergripande portföljstyrning för projekt och program.	1. Ad-hoc, undermålig
Skapa och behålla förtroende	Våra ledare är rättfram, raka och tydliga. Ledarnas beteende ligger i linje med värderingarna. Våra ledare kan hantera konflikter och håller det som utlovas.	2. Acceptabel

<p>Titel Digital motor Fyrbodals</p>	<p>Underrubrik Delrapport Färgelanda</p>	<p>Författare Sara Herrman</p>
--	--	------------------------------------

<p>Omsätta mål och uppdrag till verksamhet</p>	<p>Vi kan hantera beslutade mål och uppdrag tar de strategiskt beslutade målen och kan bryta ner det till aktiviteter och uppgifter för att behålla den röda tråden.</p>	<p>2. Acceptabel</p>
<p>Planera utifrån en föränderlig värld</p>	<p>Vi har förmåga att förändra och ställa om snabbt utifrån förändrad kravbild. Vi kan arbeta agilt. Vi kan använda information för att arbeta proaktivt. Vi har till exempel resurser avsatta för snabb omställning och vi analyserar datakällor för att följa utvecklingen.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>
<p>Prioritera utifrån tid, kvalitet och resurser</p>	<p>Vi har god kännedom om våra insatser (projekt och uppdrag) och aktiviteter (vilket innebär omfattning, kostnader, resurser, tidplaner, risker, ändringsärenden) vilket gör att vi kan prioritera dem utifrån tid, kvalitet och resurser.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>
<p>Säkerställa rätt resurser idag och imorgon</p>	<p>För att kunna utföra aktiviteterna och uppnå målen säkerställer vi att vi har en viss typ av kompetens nu och vi vet även vilken kompetens vi kommer att behöva på sikt.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>
<p>Genomföra gemensamma upphandlingar</p>	<p>Vi samverkar med andra parter för att göra mer fördelaktiga upphandlingar.</p>	<p>2. Acceptabel</p>
<p>Samverka med externa parter</p>	<p>Vi samverkar med externa parter såsom andra kommuner, regionen, myndigheter, akademi och näringsliv där det finns behov.</p>	<p>2. Acceptabel</p>
<p>Samverka med interna parter inom kommunen</p>	<p>Vi har en god samverkan inom kommunen där vi arbetar tvärssektoriellt och med övriga ledning-, kärn- och stödverksamheter.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>
<p>Skapa formella och tydliga samverkansrelationer</p>	<p>Det finns ett tydligt mål och en tydlig struktur och kravbild för samverkanrelationen vilket gör att ingående parter förstår vad som förväntas av varandra.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>
<p>Skapa och upprätthålla relationer</p>	<p>Vi söker aktivt parter för samverkan och vi vårdar våra etablerade relationer genom att kontinuerligt utvärdera och förbättra dem.</p>	<p>2. Acceptabel</p>
<p>Fatta och verkställa beslut</p>	<p>Det beslut vi tar kan verkställas utifrån de förutsättningar och den kapacitet vi har. Vi kan ta utmanande beslut. Våra beslut är riktiga utifrån styrande faktorer så som till exempel lagstiftning, förordningar eller interna policys.</p>	<p>2. Acceptabel</p>
<p>Förstå kommunens prioriteringar</p>	<p>Vi har en övergripande bild av den utveckling som finns i hela kommunen och gör kommungemensamma prioriteringar. Det finns tydliga riktlinjer och regelverk för hur vi väljer att prioritera.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>
<p>Sätta tydliga mål för digitalisering</p>	<p>Utifrån verksamhetens prioriteringar skapar vi tydliga gemensamma mål för digitalisering som medarbetare och verksamhet förstår. Vi vet hur vi ska uppnå målen genom till exempel indikatorer.</p>	<p>1. Ad-hoc, undermålig</p>

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Utvärdera insatser, resultat och effekter	Vi utvärderar våra utvecklingsinsatser och följer upp det resultat som önskats och vilka effekter som åstadkommits. Det kan till exempel vara att utvärdera effekterna av ett pilotprojekt för att förstå skalfördelar och potentiella kvalitativa och ekonomiska nyttor.	1. Ad-hoc, undermålig
Analysera behov	Vi kan analysera behov för att förstå förutsättningar och nå nya insikter. Vi kan analysera utifrån ett helhetsperspektiv och förstå hur behov påverkar varandra.	2. Acceptabel
Identifiera och fånga behov	Vi kan identifiera och fånga behov genom att involvera relevanta målgrupper. Vi kan identifiera beteende för att förstå vad det finns för behov. Vi kan identifiera behov utifrån in- och omvärldskrav.	1. Ad-hoc, undermålig
Verifiera behov	Vi kan verifiera att vi möter behoven genom att till exempel testa lösningar. Vi kan verifiera att lösningen är tillräckligt anpassningsbar för att möta olika målgruppers behov.	1. Ad-hoc, undermålig
Avveckla	Vi har en säker avveckling av digitala tjänster och arbetssätt och kan vid behov hålla dem i ett tillstånd redo för återaktivering.	0. Obefintlig
Erbjuda användarstöd	Vi har ett användarstöd som tillmötesgår verksamheternas förväntningar.	2. Acceptabel
Förstå teknisk miljö	Vi kan beskriva innehåll, sammanhang och struktur i organisationens IT-miljö och hantering av den över tid. Vi förstår hur den digitala motorn stödjer de olika verksamheterna i IT-miljöns olika komponenter.	2. Acceptabel
Informationshantering	Vi förvaltar kommunens information och data som en strategisk resurs och tillgängliggör fullständig, pålitlig och relevant information enligt gällande lagkrav, principer och standarder.	2. Acceptabel
Upprätthålla IT- och informationssäkerhet	Vi arbetar systematiskt med informationssäkerhet vilket gör att vi kan förebygga och hantera risker gällande att leverera robusta och säkra digitala tjänster. Vi har till exempel skydd mot intrång och överbelastningsattacker vi har en god åtkomst- och behörighetshantering.	1. Ad-hoc, undermålig
Upprätthålla stabil och tillförlitlig driftsleverans	Förmågan till drift, övervakning och dokumentation av implementerade digitala tjänster enligt nivåer överenskomna med verksamheten. Vi kan säkerställa verksamhetens kritiska funktioner. Verksamheten fortsätter att fungera trots allvarliga incidenter, eller att verksamheten återställs till ett funktionsdugligt skick inom en överenskommen tid, ex via backup/säkerhetskopiering och återställning.	2. Acceptabel
Anpassa och införa standardlösningar	Vi kan säkerställa att standardlösningen är operativt acceptabel och anpassad utifrån verksamhetens genomförbara krav.	2. Acceptabel

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Förändra beteende	Vi vet hur vi kan påverka negativt beteende till att förändras genom att antingen styra eller uppmuntra verksamheten.	2. Acceptabel
Sätta in rätt insats vid rätt tidpunkt	Vi arbetar med precision och vet när vi bör initiera förändring. Vi sätter in rätt insats vid rätt tidpunkt i vår och andras verksamhet.	1. Ad-hoc, undermålig
Utbilda	Vi kan förmedla ny kunskap som kan innebära att höja den generella digitala kompetensen hos verksamheterna eller i specifika digitala tjänster i basutbudet.	2. Acceptabel
Vara rådgivare åt politik och ledning	Vi är efterfrågade och agerar rådgivare gällande digitaliseringsfrågor till vår ledning.	3. Bra
Inkludera	Vi har förmåga att inkludera intressenter i våra planer och förfrågningar.	1. Ad-hoc, undermålig
Skapa dialog	Vi är kan föra dialog med intressenter och verksamhet för att skapa engagemang för digitaliseringsfrågor.	2. Acceptabel
Skapa intresse för digitalisering	Vi kan inspirera och förmedla möjligheter med ny teknik. Vi kan beskriva bra exempel.	2. Acceptabel
Skapa trygghet inför tekniken	Vi kan skapa rätt förutsättningar för att verksamheten ska våga testa ny teknik.	2. Acceptabel
Uppmuntra	Vi är bra på att uppmuntra verksamheterna när de gör några bra. Vi är bra på att hitta nyckelpersoner i verksamheterna som kan stödja och driva arbetet med digitalisering.	3. Bra

Figur 17: Tabell med samtliga förmågor, beskrivning och den mognadsbedömning som gjorts av den egna kommunen.

3.4.2 Rekommendation

Ambitionen för kommunens digitala transformation är avgörande för att hitta rätt nivå på identifierade förmågor, både för nuläge och ett framtida läge. Om framtagna målbild skiljer sig från kommunens egen digitala agenda eller verksamhetsplan kan ni göra en ny mognadsbedömning för att identifiera brister inom den egna kommunen.

De förmågor som bedömts som **0. Obefintlig** och **1. Ad-hoc, undermålig** är främst de förmågor som är föremål för en eventuell mognadshöjning. Här behöver ni förstå rotorsaken till att förmågan bedömts som svag. Vid analys av en svag förmåga sker bör ni väga in följande perspektiv:

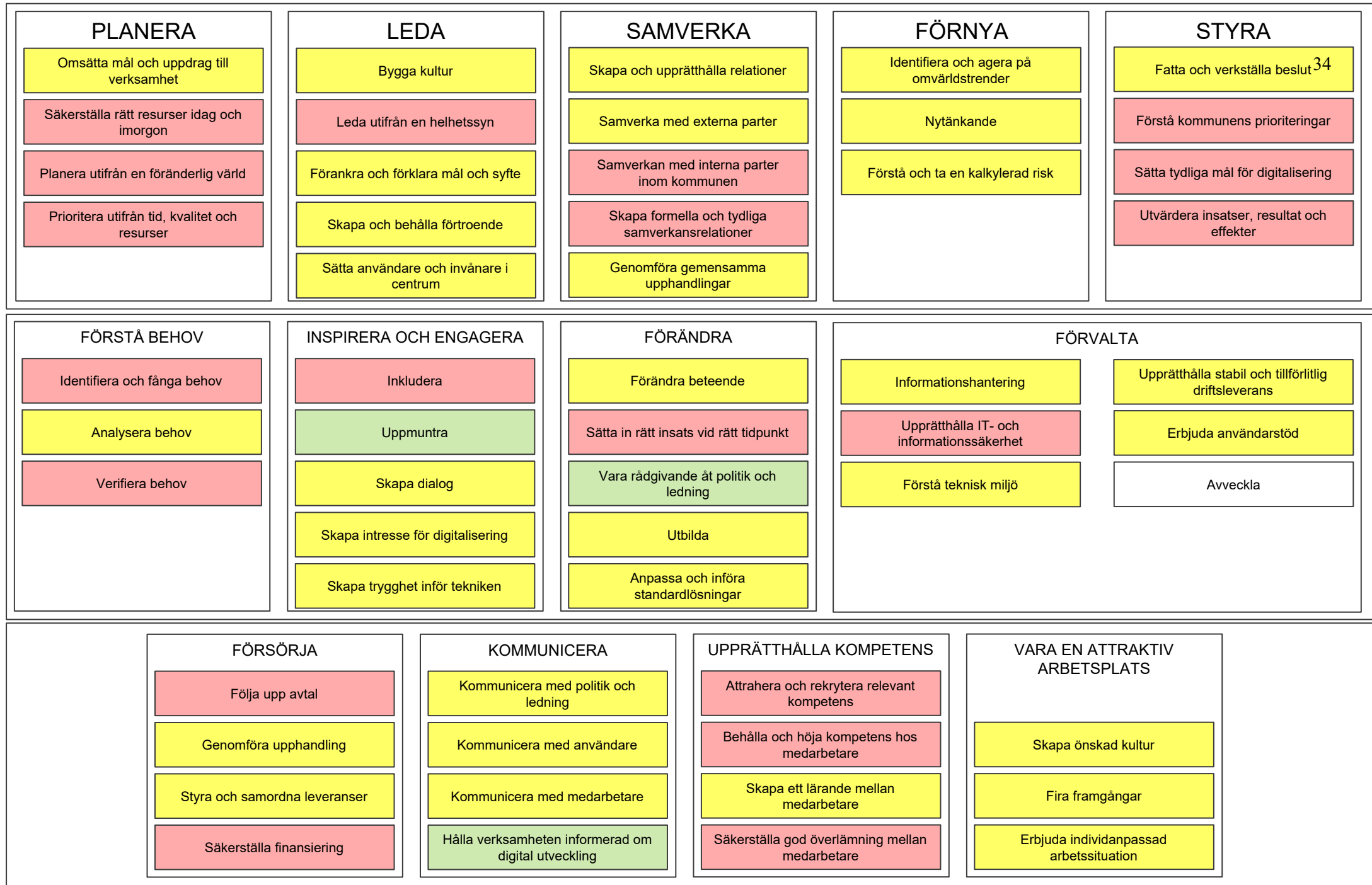
- **Kompetens.** Har medarbetare som utför arbetsuppgifter inom förmågan rätt kompetens att utföra arbetet? En hjälp kan vara att undersöka hur arbetsuppgifterna utförs hos andra organisationer som är mer framstående inom förmågan, för att sedan jämföra er med deras kompetensprofiler.
- **Organisering.** Hur vi organiserar oss gällande förmågan. Är alla intressenter involverade på något sätt? Har vi tillräckligt med resurser som utför arbetsuppgifter i förmågan utifrån vår målsättning?
- **Regelverk.** Hur vi säkerställer att förmågan följsam mot rådande lagstiftning och att vi har antagna styrande dokument som reglerar och styr förmågan.
- **Information.** Informationen som hanteras i förmågan tillgodoser säkerhetskrav och informationen tillvaratas på ett optimerat sätt.
- **Processer.** Är processerna i förmågan väl beskrivna och kartlagda med tillhörande dokumentation? Med kartlagda processer är det lättare att till exempel identifiera flaskhalsar.

Titel Digital motor Fyrbodal	Underrubrik Delrapport Färgelanda	Författare Sara Herrman
---------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

- **IT-system.** Det finns IT-system som ska stödja processerna och dess arbetssätt som är tillräckligt robusta, användarvänliga, moderna och effektiva utifrån er målsättning.

De förmågor som kommunen bedömer kan vara föremål för samverkan bör lyftas inom lämpligt forum. Tillsammans med andra kommuner kan mognadsgraden höjas (se exempel för de fem scenarion som finns i huvudrapporten) och lämplig insats kan genomföras i samverkan. För de förmågor som inte är föremål för samverkan hanteras dem utifrån kommunens egen utvecklingsprocess.

FÖRMÅGEKARTA DIGITAL MOTOR MOGNADSBEDÖMNING FÄRGELANDA

KSAU § 60 Dnr 2021/93
Remissvar – betänkande Tillgängliga stränder, ett mer differentierat strandskydd SOU 2020:78

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen beslutar att lämna yttrande enligt gemensamma skrivelsen daterad 2021-04-13 till Miljödepartementet via Bengtsfors kommun avseende betänkandet kring strandskyddsutredningen Tillgängliga stränder, SOU 2020:78.

Remissyttrandet innebär att kommunstyrelsen yttrar sig om betänkandet gemensamt med Dalslandskommunerna samt Årjäng för att belysa Dalslands säregna natur och problematik kring strandskyddet. Dalsland består av landsbygdskommuner där en lättnad i strandskyddsreglerna för just landsbygden hade gett ökade möjligheter att få flera att flytta hit och bosätta sig i attraktiva lägen.

Ärendebeskrivning

Miljödepartementet fick i uppdrag att föreslå författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet görs om i grunden genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck. Det ska i direktivet bli enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden, förbättra förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet i områden med lågt exploateringsstryck, bibehålla eller förstärka strandskyddet för att värna obrutna strandlinjer samt att det lokala inflytandet ska öka.

Utredarna har nu lämnat över ett betänkande till miljödepartementet som är ute på remiss till 3 maj. Ledande politiker i Dalslandskommunerna och Årjäng har beslutat att gå samman för att gemensamt belysa de perspektiv och förutsättningar som vår delregion har. Tjänstepersoner i respektive kommun har samlat in åsikter och ståndpunkter som utmynnat i en gemensam skrivelse, bilagd tjänsteskrivelsen. Sammanfattningsvis trycker skrivelsen på att det lokala inflytandet inte kommer att öka i den grad direktivet anger.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, dat 2021-04-12,
Yttrande, Remissvar av betänkande 'Tillgängliga stränder- ett mer
differentierat strandskydd, SOU 2020:78', dat 2021-04-13,
Strandskydd Färgelanda kommun, dat 2021-04-14,
Sammanfattning strandskyddsutredningen, dat 2021-04-15.

Beslutet skickas till

Planingenjören
Bengtsfors kommun

—

Justering

Utdragsbestyrkande

Avdelning samhällsutveckling
Planingenjör
Anna Lena Sörensson
0528-567166
annalena.sorensson@fargelanda.se

Mottagare

Remissvar – betänkande Tillgängliga stränder, ett mer differentierat strandskydd SOU 2020:78

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att lämna yttrande enligt gemensamma skrivelsen daterad 2021-04-13 till Miljödepartementet via Bengtsfors kommun avseende betänkandet kring strandskyddsutredningen Tillgängliga stränder, SOU 2020:78.

Remissyttrandet innebär att kommunstyrelsen yttrar sig om betänkandet gemensamt med Dalslandskommunerna samt Årjäng för att belysa Dalslands säregna natur och problematik kring strandskyddet. Dalsland består av landsbygdskommuner där en lättnad i strandskyddsreglerna för just landsbygden hade gett ökade möjligheter att få flera att flytta hit och bosätta sig i attraktiva lägen.

Ärendebeskrivning

Miljödepartementet fick i uppdrag att föreslå författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet görs om i grunden genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringstryck. Det ska i direktivet bli enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden, förbättra förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet i områden med lågt exploateringstryck, bibehålla eller förstärka strandskyddet för att värna obrutna strandlinjer samt att det lokala inflytandet ska öka.

Utredarna har nu lämnat över ett betänkande till miljödepartementet som är ute på remiss till 3 maj. Ledande politiker i Dalslandskommunerna och Årjäng har beslutat att gå samman för att gemensamt belysa de perspektiv och förutsättningar som vår delregion har. Tjänstepersoner i respektive kommun har samlat in åsikter och ståndpunkter som utmynnat i en gemensam skrivelse, bilagd tjänsteskrivelsen. Sammanfattningsvis trycker skrivelsen på att det lokala inflytandet inte kommer att öka i den grad direktivet anger.

Katrin Siverby
Kommunchef

Anna Lena Sörensson
Planingenjör

Beslutet skickas till:
Planingenjören
Bengtsfors kommun

Datum
2021-04-13

Miljödepartementet

Dnr M2020/02032

Remiss av betänkande Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd, SOU 2020:78

Sammanfattning

I syfte att ge ett ”Dalslandsperspektiv” har Åmål, Mellerud, Dals-Ed, Färgelanda, Bengtsfors, Vänersborg och Årjängs kommuner beslutat att gå samman och lämna ett gemensamt yttrande avseende betänkandet Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd, SOU 2020:78.

- Dalslandskommunerna tillstyrker att det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort.
- Dalslandskommunerna tillstyrker att strandskyddet vid anlagda vatten tas bort.
- Dalslandskommunerna delar betänkandets bedömning att det inte föreligger något behov av utvidgning av strandskyddet - Dalslandskommunerna efterfrågar dock en bestämmelse som möjliggör för kommunerna att begära en översyn av enskilda områden med utvidgat strandskydd.
- Dalslandskommunerna motsätter sig kraftigt utredningens förslag till förändring av de särskilda skälen i 7 kap 18c§ MB som skulle innebära en ökad restriktivitet och stärkt skydd i vissa områden.
- Dalslandskommunerna ser positivt på att få till stånd en ökad och mer effektiv tillsyn för att säkerställa att lagstiftningen efterlevs vilket är viktigt för legitimiteten och förtroendet för lagstiftningen.
- Dalslandskommunerna ser positivt på att kommunen ges två olika alternativ att hantera strandskyddet (landsbygdsområde).
- Dalslandskommunerna delar inte utredningens bedömning att områden med utvidgat strandskydd bör undantas från möjligheten att omfattas av landsbygdsområden
- Dalslandskommunerna instämmer i bedömningen att det finns ett stort behov av att vidare utreda undantaget för de areella näringarna i strandskyddsbestämmelserna.

Datum
2021-04-13

Inledning

Dalsland – *Ett Sverige i miniatyr*. För den som bor, verkar eller någon gång besökt Dalsland är det inte svårt att förstå hur begreppet en gång uppstod. Naturen i Dalsland är otroligt vacker och på många sätt speciell, inte minst landskapets otaliga sjöar och vattendrag. Ett pärlband av stora och små sjöar breder ut sig och tillsammans med cirka 12 kilometer grävd kanal bildar de den 250 kilometer långa Dalslands kanal som sträcker sig från Vänern upp till norska gränsen. Dalslands natur bjuder på ett stort spektra, här finns allt från fjäll, orörd vildmark och djupa skogar till otaliga insjöar, vidsträckta öppna landskap och Vänerns kust.

Dalsland har högst sjötäthet i Sverige till yta räknat, 25 % är täckt av vatten. Med så mycket vatten följer även att en betydande del av landskapets land- och vattenareal omfattas av strandskydd.

Dalsland är beläget i norra delen av Västsverige med Norge och Bohuslän som grannar i väst och Vänern i öst. Åker du bil från Göteborg eller Oslo befinner du dig mitt i den avkopplande naturen på mindre än två timmar. Men läget och närheten till storstadsregioner till trots så är hela Dalsland att betrakta som landsbygd. Dalsland tampas, precis som så många andra områden med mycket landsbygd, med den problematik som ofta följer, bl a sjunkande befolkning och en befolkningssammansättning med ökande andel äldre och minskande andel yngre och medelålders, svaga bostadspriser mm.

Från politiskt håll, på såväl nationell som regional och lokal nivå, råder en tydlig enighet - *hela Sverige ska leva* och en levande landsbygd är en otroligt viktig del i detta. En levande landsbygd kräver goda förutsättningar för människor att kunna bo, leva och verka på platsen och ett livskraftigt näringsliv som har möjligheter att utvecklas.

Att jobba för att stärka möjligheter till utveckling är centralt. I ett område som Dalsland med så mycket strandskyddat område är strandskyddslagstiftningen och hur denna är utformad och hur den tillämpas något som påverkar Dalsland i väldigt stor utsträckning och har stor inverkan på möjligheterna till utveckling i området. En omarbetning av strandskyddslagstiftningen är därför en mycket angelägen fråga för ett landskap som Dalsland.

I syfte att ge ett "Dalslandsperspektiv" har Åmål, Mellerud, Dals-Ed, Färgelanda, Bengtsfors, Vänersborg och Årjängs kommuner beslutat att gå samman och lämna ett gemensamt yttrande. Ovan nämnda kommuner benämns som "Dalslandskommunerna" i yttrandet.

Generella synpunkter

Direktiv - Strandskyddet görs om i grunden: Direktivets "portalmening" anger att utredningen ska föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet i miljöbalken görs om i grunden. Det är en tydlig diskrepans mellan utredningens direktiv och den faktiska effekten som betänkandets förslag innebär för Dalsland. Föreslagna lättnader och ändringar får i praktiken ingen effekt för Dalsland.

För att få till stånd att strandskyddet görs om i grunden krävs mer långtgående förändringar. Dalslandskommunerna anser t ex att vägledande material för tolkning och tillämpning av de särskilda skälen i 7 kap. 18 c § MB behöver omarbetas för att ge en sundare tolkning. Se exempelvis rättspraxis för MÖD

Datum
2021-04-13

M 5811-16 samt MOM M 1449-17 kring den begränsade tolkningen av befintliga särskilda skäl för ianspråktagen tomt och avskiljande väg. Dalslandskommunerna efterfrågar också en bestämmelse som möjliggör för kommunerna att begära en översyn av enskilda områden med utvidgat strandskydd.

Betänkandets förslag till författningsändringar och lättnader bedöms inte uppfylla direktivet att strandskyddet görs om i grunden.

Direktiv - Ökat lokalt inflytande: Direktivet anger att det **lokala inflytandet ska öka**. Betänkandets förslag till ansvarsfördelning mellan länsstyrelse och kommun där länsstyrelserna fortsatt ges en dominerande roll i tolkningen av strandskyddet får tolkas som att tilltron till kommunernas förmåga att göra lokala bedömningar är låg. Föreslagen ansvarsfördelning bedöms inte uppfylla direktivet att det lokala inflytandet ska öka.

Miljö kvalitetsnormer och vattendirektivet: Utredningen tar inte hänsyn till EU:s vattendirektiv, i vilket det framgår att miljöstatusen för ytvatten inte får försämrats. Vad ett förändrat strandskydd med tänkbar ökad bebyggelse där det tidigare inte exploaterats kan ha för konsekvenser på sjöar och vattendrag saknas i utredningen. Miljö kvalitetsnormerna är juridiskt bindande för kommunerna. Det innebär till exempel att verksamheter som riskerar att försämra vattnets status inte ska få tillstånd från kommunen att genomföra sin verksamhet. En diskussion om hur ett mer differentierat strandskydd skulle påverka arbetet med att uppnå miljö kvalitetsnormerna saknas i utredningen.

Påverkan på naturmiljön: Författarna skriver att ”med en varsam tillämpning (...) samt skarpare tillsyn bör den negativa påverkan på miljön som en följd av lättnaderna i bestämmelserna bli begränsad”. Riktlinjer för hur den varsamma tillämpningen skulle gå till beskrivs inte i utredningen. Vi vet att sjöar och vattendrag redan nu påverkas starkt och dess funktion och ekosystem utsätts för stor påfrestning i och med de klimatförändringar vi ser. Strandzoner är viktiga för dämpning av flöde vid skyfall och vattenkvaliteten påverkas åt det negativa hållet under torrperioder. Vi kan utgå ifrån att påfrestningar och därav vikten av fungerande ekosystem inte kommer att minska i framtiden. Det är av största vikt att utreda hur ett förändrat strandskyddsregelverk kommer att påverka vattendragens ekologiska funktioner.

Helhetsyn med utgångspunkt i att de ekologiska förutsättningarna sätter ramarna för andra hållbarhetsperspektiv: För att värna livsvillkor för djur och växtarter bör man undvika exploatering av jungfrulig mark. Sådan exploatering för med sig påverkan i form av ny infrastruktur, avlopp, krav på service, störning i form av buller osv. Om det är social eller ekonomisk hållbarhet man vill sträva efter genom att förändra strandskyddsregelverket bör man istället göra det lättare att få kompletteringsåtgärder på redan ianspråktagen mark där inte ekologiska värden riskeras.

Datum
2021-04-13

Betänkandets förslag

Det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort

Dalslandskommunerna tillstyrker att det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort.

Dalsland omfattas redan av länsvisa undantag och mindre sjöar och vattendrag är därmed redan undantagna från strandskydd – förslaget innebär därmed ingen förändring eller ytterligare lättnad för Dalsland.

Dalslandskommunerna vill framföra att ett borttagande av det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag bör omgärdas av en helhetssyn där man inte enbart ser till att förslaget ska medföra lättnader utan även ser till naturmiljön och de ekologiska förutsättningarna. Se utveckling av dessa synpunkter under rubriken generella synpunkter - avsnitten

Miljö kvalitetsnormer och vattendirektivet, Påverkan på naturmiljön och Helhetssyn med utgångspunkt i att de ekologiska förutsättningarna sätter ramarna för andra hållbarhetsperspektiv.

Strandskydd vid anlagda vatten

Dalslandskommunerna tillstyrker att strandskyddet vid anlagda vatten som tillkommit efter 1975 tas bort.

Färgelanda och Åmåls kommun framför särskilt att man ställer sig positiva till förslaget, men anser att förslaget bör innefatta samtliga anlagda vatten oavsett tillkomstår.

Undantaget för de areella näringarna

Dalslandskommunerna instämmer i bedömningen att det finns ett stort behov av att vidare utreda undantaget för de areella näringarna i strandskyddsbestämmelserna. Idag exkluderas många mindre areella näringsidkare på grund av omsättningskravet och bedömningsgrunderna är otydliga, vilket leder till olika bedömningar i kommunerna samt bidrar till en mer restriktiv tillämpning. Även små verksamheter som drivs på hobbybasis blir allt viktigare för att hålla vårt landskap och våra stränder öppna och fria från igenväxning genom bland annat beteshävd.

Utvidgning av strandskyddet

Den senaste översynen av det utvidgade strandskyddet genomfördes 2009 - 2014. Utredarens bedömning är att det inte föreligger något behov av ändring av bestämmelserna om utvidgning av strandskyddet eller andra åtgärder för en förnyad översyn av utvidgade strandskydd.

Det är dock mycket otillfredsställande att bestämmelserna om utvidgat strandskydd har tillämpats så olika av olika länsstyrelser, vilket lett till helt olika strandskydd i olika län och olika kommuner. Här hänvisar Dalslandskommunerna till länsstyrelserna i Värmland och Västra Götalands läns olika beslut om utvidgat strandskydd runt sjöarna Stora Le, Lelång och Västra Silen, där effekterna blir särskilt tydliga runt de sjöar som berör båda länen. De orättvisa förutsättningar som drabbar enskilda boende och kommuner på olika sidor om länsgränsen är inte acceptabel. Det finns inga sakliga skäl för olika tolkningar hos olika länsstyrelser.

Datum
2021-04-13

Dalslandskommunerna efterfrågar en bestämmelse som möjliggör för kommunerna att begära en översyn av enskilda områden med utvidgat strandskydd av Länsstyrelsen. En sådan bestämmelse skulle säkerställa att alla beslut fortsatt vore anpassade efter aktuella förhållanden och möjliggöra en löpande uppföljning av de utvidgade områdena. Utredningen lyfter att det i framtiden kan bli aktuellt med en ny nationell översyn då förutsättningarna med tiden kommer förändras. Genom att möjliggöra för kommunerna att begära översyn av enskilda områden skulle behovet av en framtida nationell översyn sannolikt minska då översynen istället skulle ske kontinuerligt i dialog mellan kommun och länsstyrelse. Vid en översyn behöver kriterierna för vad som ett utvidgat strandskydd ska omfatta ses över.

Landsbygdsområden – definition, kriterier, särskilda skäl

Dalslandskommunerna ser positivt på att kommunen ges två olika alternativ att hantera strandskyddet. Dels upphävt strandskydd i utpekade landsbygdsområden, dels möjlighet att redovisa landsbygdsområden i kommunens översiktsplan utan någon begränsning i yta. Det är vidare bra att befintliga LIS-områden fortsättningsvis ska gälla som landsbygdsområden – bedömningsgrunden för om befintliga LIS-områden fortsatt ska gälla som landsbygdsområden ska dock vara huruvida de följer ny lagstiftning och inte värderas utifrån tidigare lagstiftning och krav på landsbygdsutveckling.

Dalslandskommunerna ställer sig positiva till de föreslagna särskilda skäl som kan tillämpas inom landsbygdsområden.

Dalslandskommunerna anser dock att man även i icke-utpekade områden i ÖP bör kunna pröva dispens genom de särskilda skälen för landsbygdsområden förutsatt att de uppfyller kriterierna för landsbygdsområden. På så vis underlättas möjligheten för kommuner att pröva förfrågningar som uppstår och som kan bidra till en utveckling av landsbygderna även i mer begränsad omfattning än vid upphävning av strandskyddet.

Då utpekandet av landsbygdsområde där strandskyddet önskas upphävas ska föregås av ett omfattande utredningsansvar där kommunerna ska visa att området uppfyller kriterierna anser Dalslandskommunerna att det är **orimligt** att kommunerna ska behöva vänta ett år på beslut från länsstyrelsen. Tidsgränsen för länsstyrelsens beslut måste kortas avsevärt.

Dalslandskommunerna delar inte utredningens bedömning att områden där länsstyrelsen tidigare har beslutat att utvidga strandskyddet bör undantas från möjligheten att omfattas av landsbygdsområden. Vid en hård tolkning skulle detta utesluta stora delar av strandskyddat område i landet. Utvidgat strandskydd får inte per definition innebära att ett område inte kan ingå i ett landsbygdsområde. Syftet med de områden som enligt utredningen inte bör kunna ingå har i de flesta fall inte varit att utgöra formella inskränkningar i markanvändningen utan snarare att anse som ett inventeringsunderlag för den generella hänsynen. Dalslandskommunerna anser att det bör vara upp till kommunerna och länsstyrelserna att göra den lokala bedömningen. Förslaget riskerar annars att inte uppfylla direktivens önskemål om att det ska bli betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden och förbättra förutsättningarna för bostäder och näringsverksamhet i områden med lågt exploateringsstryck. Dalslandskommunerna bedömer vidare att det skulle

Datum
2021-04-13

äventyra strandskyddets legitimitet om inte landsbygdsområden kan tillämpas i Dalsland.

Det utvidgade strandskyddet är i Dalsland utlagt med 200 meter (för Vänern 300 meter) generellt runt de sjöar som omfattas av utvidgningsbeslutet. Det medför att en stor del av den befintliga bebyggelsen som vuxit fram längs med sjöarna långt före strandskyddet infördes, hamnar inom strandskydd. Det är angeläget att den befintliga bebyggelsen kan utvecklas och kompletteras med ny bebyggelse och nya verksamheter som utvecklar bygden och inte exkluderas på grund av att de är belägna inom utvidgat strandskydd. Dalslands många sjöar innebär både en viktig resurs för utveckling av boende, näringsliv och turism och samtidigt innebär det att utvecklingsmöjligheterna inom stora delar av landskapet är starkt begränsade av strandskyddet som till stora delar är utvidgat. Som rapporten ”Det goda livet i Dalsland, Diskussionsunderlag för en strategi för långsiktig utveckling i Dalsland” (Västra Götalandsregionen, Analys VGR 2020:51) visar finns det stora behov av att vända utvecklingen (se utdrag nedan). Därför är det avgörande att de föreslagna lättnaderna inom landsbygdsområden kan tillämpas även inom områden med utvidgat strandskydd.

Utsnitt ur Analys VGR 2020:51, Det goda livet i Dalsland:

Den långsiktiga samhällsutvecklingen i Dalsland är problematisk. De starka drivkrafter som gynnar mer urbana och befolkningsrika platser har succesivt lett till minskande befolkning, färre jobb, ett högt bidragsberoende i arbetsför ålder, en struktur i näringslivet som avviker från omgivande kommuner i storstadsregionen Västra Götaland och ett något lägre välbefinnande.

Dalsland har betydande resurser. Dalsland är ett sammanhållet landskap som härstammar från 1500-talet med egen historia och med en tydlig identitet. Dalsland har en stark kulturell tradition och ett antal framstående kulturella institutioner och utbildningsinstitutioner. Dalsland har också unika natur och turismupplevelser, delvis outnyttjade, inte minst med koppling till Dalslands kanal, sjösystemen och Vänern. Dalslands ekonomisk-geografiska läge är i grunden starkt med närhet till befolkningsrika och diversifierade regionala arbetsmarknader och kvalificerad regional infrastruktur inom områden som högre utbildning, kvalificerad vård, innovationer och företagsutveckling. Dalsland har också direkt närhet och kopplingar till Norge, den norska marknaden och de norska konsumenterna av varor och tjänster. Dalsland har samtidigt en fastighetsmarknad med mycket låga priser vilken på sikt bör kunna locka än fler investerare och som gör det enklare att leva ett bra liv med relativt sett lägre inkomster. De låga fastighetspriserna är samtidigt ett tydligt tecken på dagens låga attraktivitet. Ingen annan del av Västsverige har motsvarande situation och grannkommunerna bedöms överlag som betydligt mer attraktiva av invånarna.”

Det ligger inte i Dalslandskommunernas intresse att äventyra de stora natur- och friluftsvärden som finns i oexploaterade områdena där det verkligen finns fog för ett utvidgat strandskydd. Det ligger helt i Dalslandskommunernas intresse att genom väl avvägda beslut balansera både byggande, friluftsliv, allemansrättslig tillgång till stränder och bevarande av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Ett väl fungerande strandskyddssystem skulle behöva genomsyras av tilltro till denna förmåga.

Datum
2021-04-13

Som betänkandet tar upp har LIS-områdena inte fallit ut på det sätt som lagstiftaren avsåg. Lagtexten är otydlig och svårtolkad vilket har lett till en strängare tolkning av lagtexten än vad som avsågs. Dalslandskommunerna befarar att samma situation riskerar att uppstå kring landsbygdsområde och tolkningen av lagtexten om inte denna förtydligas, detta för att få den effekt som lagstiftaren har för avsikt med lagförändringen.

Stärkt skydd i vissa områden

Utredningen föreslår att i områden där exploateringsgraden är hög och där efterfrågan på mark för bebyggelse är stor samt i vattenområden av särskild betydelse för djur- och växtlivet ska de särskilda skälen för dispens och upphävande av strandskydd vid detaljplanering enligt 7 kap. 18 c§ MB tillämpas särskilt restriktivt.

Dalslandskommunerna motsätter sig kraftigt utredningens förslag till förändring av de särskilda skälen i 7 kap 18c§ MB. Områden där efterfrågan på mark för bebyggelse är stor, träffar väldigt många tätorter och städer. Strandskyddslagstiftningen är redan mycket restriktiv och ett sådant förslag skulle innebära stora negativa konsekvenser för möjligheten att utveckla befintliga tätorter och städer. Det skulle innebära att strandskyddslagstiftningen skulle få oproportionerligt stor vikt jämfört med andra intressen, krav och riktlinjer i den avvägning som krävs för att skapa en god bebyggd miljö och uppnå hållbarhetsmålen.

Ökad och mer effektiv tillsyn

För att tillsynsmyndigheterna ska kunna agera med en nationell helhetssyn måste resurserna och utbildningen förstärkas. Vi ser positivt till att Naturvårdsverket får ökade resurser på området och önskar att denna del av utredningen fördjupas ytterligare. För tillsynen är det givetvis viktigt att enkelt kunna kontrollera vad som gäller på en plats. Det är också viktigt för förtroendet för reglerna och möjligheterna att följa dessa. Det behöver därför synliggöras var strandskydd gäller genom att utveckla ett lättillgängligt digitalt kartverktyg. Vid tillsyn är det särskilt viktigt att rättssäkert kunna kontrollera vad som gäller på en plats. Det är också viktigt för legitimiteten och förtroendet för reglerna att det är möjligt att på ett enkelt och tydligt sätt få veta var skyddet gäller eller inte gäller.

För att tillsynen ska vara rättssäker bör utbildningsinsatser ges i alla instanser som arbetar inom strandskyddslagstiftningen så som tillsynsmyndighet, polis och rättsväsendet.

Finansieringen av strandskyddstillsynen bör utredas. Ska tillsynen avgiftsfinansieras helt eller delvis eller ska den helt eller delvis vara skattefinansierad. Den prioritering tillsynen får i kommunerna beror oftast på hur stor finansieringsgrad tillsynen uppbär. Där har strandskyddstillsynen en låg finansieringsgrad.

Datum
2021-04-13

/ Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Vänersborg, Åmål och Årjängs kommuner

Stig Bertilsson

Kommunstyrelsens ordf. Bengtsfors kn

Martin Carling

Kommunstyrelsens ordf. Dals-Eds kn

Tobias Bernhardsson

Kommunstyrelsens ordf. Färgelanda kn

Morgan E. Andersson

Kommunstyrelsens ordf. Melleruds kn

Benny Augustsson

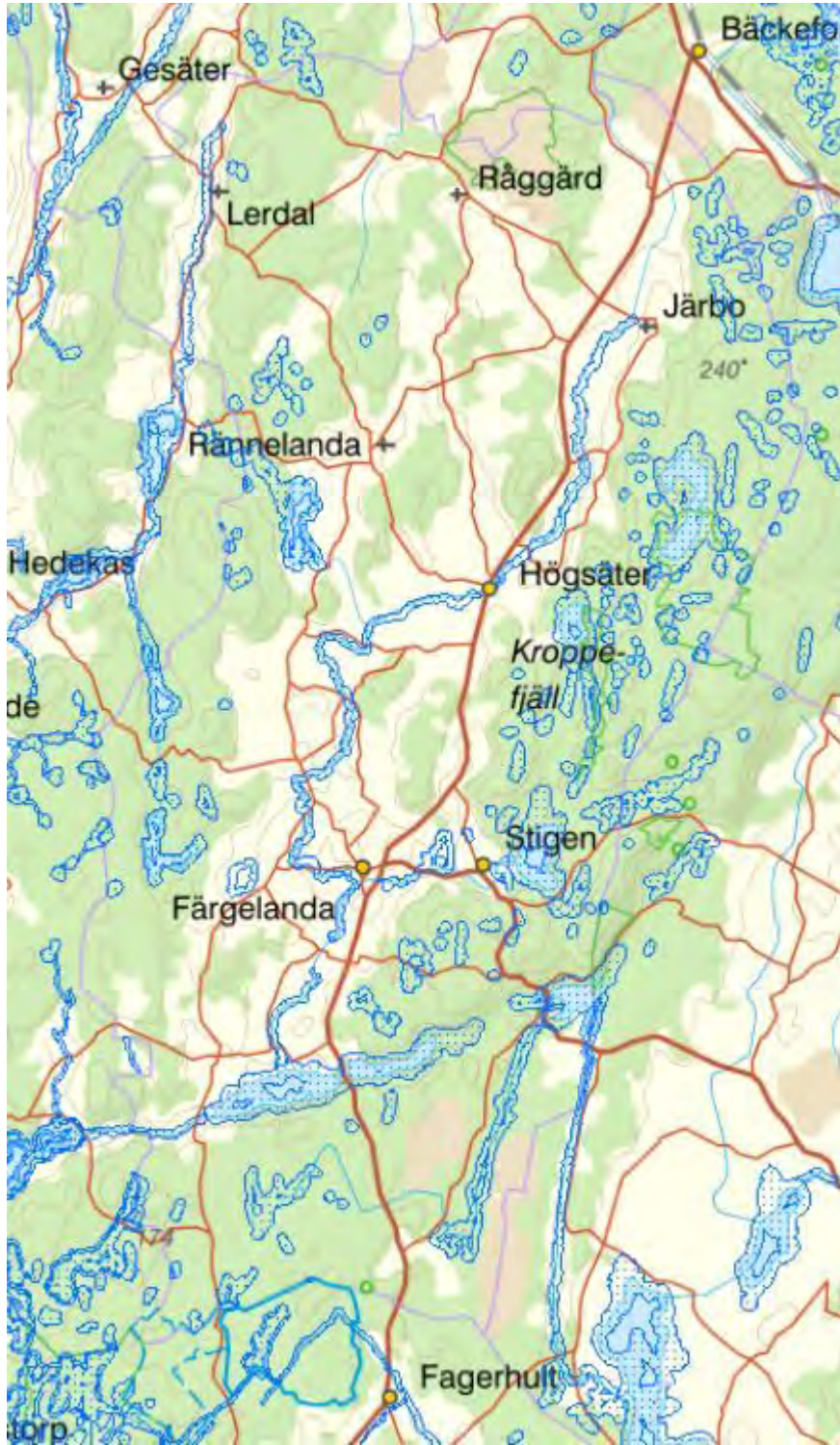
Kommunstyrelsens ordf. Vänersborgs kn

Michael Karlsson

Kommunstyrelsens ordf. Åmåls kn

Daniel Schützer

Kommunstyrelsens ordf. Årjängs kn

Tillgängliga stränder

– ett mer differentierat strandskydd

*Betänkande av
Utredningen om översyn av strandskyddet*

Stockholm 2020

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2020:78

SOU och Ds kan köpas från Norstedts Juridiks kundservice.
Beställningsadress: Norstedts Juridik, Kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Norstedts Juridik AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.
Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).
En kort handledning för dem som ska svara på remiss.
Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet
Omslag: Elanders Sverige AB
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2020

ISBN 978-91-38-25127-0
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Miljödepartementet Isabella Lövin

Den 4 juli 2019 bemyndigade regeringen chefen för Miljödepartementet att ge en särskild utredare i uppdrag att se över strandskyddet. Regeringen beslutade samtidigt om kommittédirektiv för utredningen (dir.2019:41).

Chefen för Miljödepartementet, statsrådet Isabella Lövin förordnade samma dag samhällsplaneraren Catharina Håkansson Boman att vara särskild utredare. Utredningen har antagit namnet Utredningen om översyn av strandskyddet (M 2019:01).

Som experter förordnades från och med den 28 november 2019 enhetschefen Sofie Adolfsson Jörby, kommunstyrelseordföranden Robert Bernhardsson, chefsjuristen Sven Boberg, hydrologen Anna Eklund, juristen Olof Ekström, äganderättsexperten Erik Evestam, professor Lena Gipperth, departementssekreteraren Linn Gloppestad, f.d. justitierådet Torgny Håstad, chefsjuristen Lena M Johansson, avdelningschefen Louise Karlberg, förbundsjuristen Johan Larsson, förbundsdirektören Thomas Lennartsson, strategen Lizah Lund, chefsjuristen Stefan Lundin, departementssekreteraren Erika Nilsson, kanslirådet Lina Oskarsson, departementssekreteraren Gunilla Renbjer, departementssekreteraren Linnea Rosenlöf Nilsson, hovrättsrådet Johan Svensson, naturvårdsdirektören Sven Swedberg, utredaren Erik Törnblom och handläggaren Fredrik Werling. Departementssekreteraren Roger Lind förordnades som expert från den 17 januari 2020. Avdelningschefen Therese Jacobson förordnades som expert från den 31 januari 2020.

Den 17 januari 2020 entledigades Linn Gloppestad som expert och den 31 januari 2020 entledigades Louise Karlberg som expert.

Mellan den 22 augusti 2019 och 30 november 2020 har landskapsarkitekten Per-Magnus Nilsson varit huvudsekreterare. Som sekre-

terare anställdes från och med den 16 oktober 2019 juristen Johanna Wiberg Ersborg, som varit förhindrad att delta i arbetet sedan oktober 2020. Som sekreterare anställdes juristen Åsa V. Johansson från och med den 1 januari 2020. Som sekreterare anställdes från den 14 september 2020 direktören Bengt Nyman.

Utredaren överlämnar härmed betänkandet *Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd*, SOU 2020:78. Uppdraget är därmed slutfört.

Stockholm i december 2020

Catharina Håkansson Boman

/Per-Magnus Nilsson
Johanna Wiberg Ersborg
Åsa V Johansson
Bengt Nyman

Innehåll

Sammanfattning	13
1 Författningsförslag	29
1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken.....	29
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken	35
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:75) om ändring i miljöbalken	36
1.4 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).....	37
1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	40
2 Utredningens uppdrag och arbete	45
2.1 Utredningens uppdrag.....	45
2.2 Våra utgångspunkter.....	46
2.3 Några reflektioner om vårt uppdrag	49
2.4 Utredningens arbetsformer	52
2.5 Betänkandets disposition och redaktionella kommentarer	58
3 Strandskyddsreglerna	61
3.1 Strandskyddets historiska framväxt.....	61
3.1.1 Den första strandskyddslagstiftningen	61

3.1.2	Det generella strandskyddet infördes genom naturvårdslagen	62
3.1.3	Differentiering av strandskyddet	63
3.1.4	Förutsättningar för dispens i områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.....	68
3.1.5	Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag	74
3.2	Strandskyddets syften och förbud.....	76
3.2.1	Var gäller strandskydd?	76
3.2.2	Strandskyddets syften.....	77
3.2.3	Förbuden inom strandskyddsområde.....	78
3.2.4	Undantag för areella näringar.....	79
3.2.5	Undantag för komplementbyggnader	80
3.3	Strandskyddet kan upphävas och åtgärder kan medges dispens.....	81
3.3.1	Generella förutsättningar för att upphäva strandskydd eller medge dispens.....	82
3.3.2	Tillämpning av de generella särskilda skälen	83
3.3.3	Förutsättningar för att upphäva strandskydd och medge dispens inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.....	88
3.3.4	Tillämpningen inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen	93
3.3.5	Intresseprövning	100
3.3.6	Fri passage och tomtplatsavgränsning	103
3.4	Beslut om att upphäva strandskyddet och medgivna dispenser.....	103
3.4.1	Redan ianspråktagen mark vanligaste skälet.....	105
3.4.2	Dispenser avser oftast komplementbyggnader och tillbyggnader.....	106
3.4.3	Statlig överprövning av dispensbeslut.....	107
3.5	Tillsyn.....	109
3.5.1	Avgifter för tillsyn	110
3.5.2	Tillsyn inom strandskyddade områden.....	110
3.6	Fastighetsbildning och strandskydd.....	112

4	Miljö- och landsbygdpolitiken viktiga utgångspunkter vid en förändring av strandskyddet	115
4.1	Den svenska landsbygdpolitiken	116
4.1.1	Målen för den svenska landsbygdpolitiken	116
4.1.2	Näringsverksamhet och företagande i landsbygder	119
4.1.3	Attraktiva bostäder och finansieringsförutsättningar för byggandet	121
4.2	Miljö kvalitetsmålen och förutsättningarna för friluftsliv, djur- och växtliv	128
4.2.1	Ett rikt växt- och djurliv	129
4.2.2	Hav i balans samt levande kust och skärgård.....	130
4.2.3	Levande sjöar och vattendrag.....	134
4.2.4	Myllrande våtmarker	137
4.2.5	God bebyggd miljö.....	137
4.2.6	Grundvatten av god kvalitet	138
4.2.7	Ett stadsutvecklingsmål för Biologisk mångfald och Hållbar stadsutveckling	139
4.2.8	Målen för friluftslivspolitikerna.....	140
4.3	Utredningens slutsatser.....	141
5	Befolkningsutveckling och exploatering av stränderna .	143
5.1	Befolkningsutveckling och befolkningstäthet	144
5.1.1	Stora variationer i både tätbefolkade och glesbefolkade kommuner	145
5.1.2	De mest tätbefolkade kommunerna finns i Stockholms län.....	146
5.1.3	De mest glesbefolkade kommunerna finns i de nordligaste länen.....	146
5.1.4	Många bor i städer och utmed kusten.....	147
5.2	Tätorter och exploateringstryck	149
5.2.1	Vad är en tätort?	150
5.3	Exploatering av stränderna	152
5.3.1	Skillnader och likheter mellan storstadslänen och de nordligaste länen.....	160

5.3.2	De mest och de minst exploaterade kommunerna	161
5.3.3	Fastlandskusten är generellt sett den mest exploaterade strandtypen.....	163
5.3.4	Liten ökning generellt av exploateringsgraden sedan 2013.....	165
5.3.5	Exploateringsgrad vid fastlandskusten och på havsöar	167
5.3.6	Exploateringsgrad vid sjöar och vattendrag.....	168
5.3.7	Behov av nybyggnad av bostäder	171
5.4	Exploateringsstryck	173
5.5	Utredningens slutsatser	175
6	Det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort	179
6.1	Det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort.....	180
6.1.1	Gällande bestämmelser	180
6.1.2	Vilka är problemen?	181
6.1.3	Utredningens överväganden.....	182
6.1.4	Utredningens förslag	186
6.2	Strandskydd vid anlagda vatten	189
6.2.1	Gällande bestämmelser	189
6.2.2	Bakgrund och problem	190
6.2.3	Utredningens överväganden och förslag	192
6.3	Bättre redovisning av strandskyddets omfattning och var det gäller.....	195
6.3.1	Var gäller strandskyddet och hur tillämpas det?.....	196
6.3.2	Alternativa möjligheter.....	199
6.3.3	Utredningens överväganden och förslag	201
6.4	Enklare att ändra gamla förordnanden om strandskyddets omfattning.....	203
6.4.1	Bakgrund.....	203
6.4.2	Problembeskrivning och behovet av klarlägganden och ändringar.....	204

6.4.3	Utredningens överväganden och förslag.....	205
6.5	Strandskydd och äldre planer	206
6.5.1	Gällande rätt	206
6.5.2	Bakgrund och problem.....	206
6.5.3	Utredningens överväganden, bedömning och förslag.....	210
6.6	Undantaget för de areella näringarna.....	211
6.6.1	Gällande rätt	212
6.6.2	Frågor som framförts till utredningen	213
6.6.3	Utredningens överväganden och bedömning	215
6.7	Utvidgning av strandskyddet	217
6.7.1	Gällande rätt och bakgrund	217
6.7.2	Utredningens bedömning	219
7	Ett mer differentierat strandskydd	221
7.1	Hinder för att bygga i landsbygdsområden.....	222
7.1.1	LIS-bestämmelserna har inte fått avsedd effekt ..	222
7.1.2	Systemet är inte tillräckligt effektivt	223
7.2	Några inledande utgångspunkter för förslagen.....	225
7.2.1	Starkare koppling till strandskyddets syften	225
7.2.2	Ett lokalt och regionalt perspektiv	225
7.2.3	Fri passage är grundläggande	226
7.2.4	Våra förslag underlättar byggande på landsbygd, men bara utifrån strandskyddsbestämmelserna	226
7.3	Två alternativa sätt att underlätta byggandet inom landsbygdsområden	227
7.3.1	Gällande bestämmelser.....	228
7.3.2	Problem med nuvarande bestämmelser.....	229
7.3.3	Överväganden om möjliga lösningar.....	233
7.3.4	Utredningens överväganden och förslag.....	235
7.3.5	Upphäva strandskyddet i landsbygdsområden	237
7.3.6	Redovisa landsbygdsområden i översiktsplan.....	241
7.4	Kriterier för landsbygdsområden.....	242
7.4.1	Gällande bestämmelser.....	242

7.4.2	Problem med dagens bestämmelser	243
7.4.3	Utredningens överväganden.....	246
7.4.4	Förslag om kriterier för landsbygdsområden	248
7.5	Särskilda skäl för dispens i landsbygdsområden	257
7.5.1	Gällande bestämmelser	257
7.5.2	Bestämmelserna försvårar byggande av bostäder	257
7.5.3	Utredningens överväganden.....	258
7.5.4	Utredningens förslag	262
7.6	Stärkt skydd i vissa områden	265
7.6.1	Gällande bestämmelser	266
7.6.2	Problem	268
7.6.3	Utredningens överväganden.....	270
7.6.4	Utredningens förslag	274
7.7	Enklare att vidta klimatanpassningsåtgärder	276
7.7.1	Gällande bestämmelser	276
7.7.2	Bakgrund och problem	277
7.7.3	Utredningens överväganden och förslag	278
8	Effektivare tillsyn inom strandskyddade områden	281
8.1	Ökad och mer effektiv tillsyn.....	281
8.1.1	Gällande rätt	282
8.1.2	Erfarenheter från strandskyddstillsynen	283
8.1.3	Skärpta regler och ökade åtgärder för miljötillsyn.....	286
8.1.4	Mer resurser för vägledning och utbildning.....	287
9	Ikraftträdande och genomförande	289
9.1.1	Ikraftträdande.....	289
9.1.2	Genomförande	290
10	Ekonomiska och andra konsekvenser.....	295
10.1	Vilka är kraven på en konsekvensanalys och hur har den genomförts?	296
10.1.1	Redovisning enligt kommittéförordningen.....	296

10.1.2	Redovisning enligt förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.....	297
10.1.3	Redovisning enligt utredningens direktiv	298
10.2	Problembild och syfte med förslagen	299
10.3	Alternativa lösningar.....	300
10.3.1	Nollalternativet.....	300
10.3.2	Övervägda alternativ som valts bort.....	303
10.4	Vilka berörs av förslagen?.....	304
10.5	Kostnader och andra konsekvenser för staten, kommuner och regioner	304
10.5.1	Länsstyrelsen	305
10.5.2	Naturvårdsverket	310
10.5.3	Kommunerna	312
10.5.4	Regionerna	315
10.5.5	Boverket	315
10.5.6	Lantmäteriet.....	316
10.5.7	Finansiering av våra förslag.....	316
10.6	Konsekvenser för företag och enskilda	317
10.6.1	Företag	317
10.6.2	Konsekvenser för enskilda	323
10.7	Övriga konsekvenser	326
10.7.1	Konsekvenser för djur-, växt- och friluftsliv	326
10.7.2	Konsekvenser för samhällets motståndskraft mot klimatförändringar	335
10.7.3	Konsekvenser för nuvarande och framtida behov för dricksvattenförsörjning.....	335
10.7.4	Konsekvenser för landsbygdsutvecklingen.....	337
10.7.5	Konsekvenser för strandskyddet vid upphävande av äldre planer	340
10.7.6	Förslagets påverkan på den kommunala självstyrelsen	341
10.7.7	Konsekvenser för Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	343
10.7.8	Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.....	344

10.7.9	Konsekvenser för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen	344
10.7.10	Betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet	344
10.7.11	Behöver särskilda hänsyn tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och behovet av informationsinsatser?.....	345
10.7.12	Hur de föreslagna åtgärderna kan utvärderas.....	345
10.8	Utredningens slutsatser	345
11	Författningskommentar	347
11.1	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken	347
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken.....	363
11.3	Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	363
11.4	Förslaget till förordning om ändring i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	366
	Särskilda yttranden	371
	Bilagor	
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2019:41	407
Bilaga 2	Strandnära bebyggelse.....	419

Sammanfattning

Vårt uppdrag har varit att föreslå de författningsändringar och andra åtgärder som medför att strandskyddet i miljöbalken görs om i grunden. Det ska ske genom en ökad differentiering som tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck.

Det ska bli enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden. Förslagen ska på det sättet syfta till att förbättra förutsättningar för bostäder och näringsverksamhet främst för småföretagare, besöksnäring och gröna näringar i områden med lågt exploateringsstryck.

Förslagen ska också syfta till att bibehålla eller förstärka strandskyddet för att värna obrutna strandlinjer, den allemansrättsliga tillgängligheten och miljön i starkt exploaterade områden.

Uppdraget ska ses mot bakgrund av de utvärderingar av lagstiftningen som har skett under det senaste årtiondet. Strandskyddet har utvärderats grundligt med avseende bland annat på hur effektivt de reformer som genomfördes 2009/2010 har bidragit till landsbygdsutveckling. De så kallade LIS-reglerna har utvärderats gemensamt av Naturvårdsverket och Boverket. Även Boverkets uppföljning av tillämpningen av plan- och byggnadslagstiftningen som genomfördes 2015 behandlade landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Strandskyddsdelegationen hade i uppdrag att utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats när det gäller frågor som berör tillämpningen av strandskyddsreglerna. Delegationen konstaterade 2015 att den intention som låg bakom förändringen 2009 inte hade fått full effekt. Den innebar bland annat fortsatt restriktivitet i exploaterade områden och lättnader i skyddet där det fanns god tillgång på oexploaterade strandområden. Delegationen identifierade en rad problemområden som utformningen av skälen för att upphäva eller ge dispens från strandskyddet. Strandskyddsdelegationen identifierade också svårigheter som rör en nationellt enhetlig

kartredovisning av strandskyddet och samordning mellan dispensprövning och fastighetsbildning. Delegationen beskrev dessa problemområden mer i detalj och pekade på behovet av en översyn av reglerna.

I direktiven till vår utredning har regeringen angett att en differentiering av strandskyddet som tar hänsyn till variationer i landet och inom en kommun är en förutsättning för en tillförlitlig och förståelig reglering. Vi ska analysera behovet av kunskapsunderlag om lokala förhållanden som har betydelse för ett differentierat, effektivt, ändamålsenligt och legitimt strandskydd och kan uppfylla strandskyddets syften. Vi ska lämna förslag om hur detta behov kan tillgodoses.

Dagens reglering i miljöbalken behöver ändras eller kompletteras så att olika områdets varierande skyddsbehov får genomslag. För att balansera de olika intressen som berörs behövs enligt direktivet en väl avvägd differentiering med fortsatt starkt strandskydd i områden som redan är starkt exploaterade. Vi ska analysera hur effektivt olika typer av regleringar bidrar till berörda intressen och ökar det lokala inflytandet, utan att strandskyddets syften riskeras.

Vad är strandskydd?

Strandskydd är nära förknippat med den svenska allemansrätten, som numera är stadfäst i våra grundlagar. Strandskyddslagstiftningen har sitt ursprung från 1950-talet och syftade till att trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv vid hav, insjöar och vattendrag för allmänheten. I förarbetena till strandlagen framhölls bland annat att rätt till ökad semester gjorde att fler utnyttjade allemansrätten. Strandskyddet infördes som ett skydd för allemansrätten, för att de som inte ägde någon strandfastighet skulle kunna nyttja strandområdena.

Enligt strandlagen gällde strandskyddet inte överallt i Sverige. Länsstyrelsen fick utse områden där strandskydd skulle gälla. Områdena fick omfatta land- och vattenområden högst 300 meter från strandlinjen. Områden som ingick i fastställda planer kunde inte omfattas av strandskydd. Inom strandskyddade områden rådde förbud mot nybyggnad, ändring av byggnad samt grävning- eller andra förberedelsearbeten. Tillstånd (dispens) till bebyggelse kunde läm-

nas. Förbuden gällde inte bebyggelse som behövdes för försvaret, de areella näringarna eller den allmänna samfärdseln.

Strandlagen ersattes 1965 av naturvårdslagen. Under 1960-talet och början av 1970-talet skedde en omfattande expansion av fritids-
husbebyggelse, framför allt i tätortsnära stränder längs kusterna. Strandskyddade områden hade inte kommit till stånd i tillräcklig omfattning för att bevara värdefulla stränder för allmänheten. Dispens hade lämnats i förhållandevis stor utsträckning. Det bidrog till att strandskyddet skärptes 1975 och började gälla i hela Sverige. Det blev generellt.

Av naturvårdslagen framgick att strandskyddet gällde vid havet, insjöar och vattendrag för att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv. Skyddet skulle nu som huvudregel gälla 100 meter från strandlinjen, med möjlighet för länsstyrelsen att utöka det upp till 300 meter. Skyddet gällde såväl på land som i vattnet. En annan ändring var att strandskyddet även skulle gälla inom nya planområden, men det infördes samtidigt en möjlighet att upphäva skyddet i planerna.

Strandområden som ingick i äldre, redan fastställda planer skulle inte omfattas av strandskydd enligt den nya lagen. Denna bestämmelse överfördes i huvudsak oförändrad till miljöbalken vid dess tillkomst 1999.

Förbuden inom strandområden utvidgades till att avse även anläggning eller anordning där mark tas i anspråk som hindrade eller var avhållande för allmänheten. Förbudet kom då även att omfatta exempelvis vägar, anläggningar för camping och sport med mera. Dispens kunde lämnas om det fanns särskilda skäl. Dagens mot-
svarighet till tomtplatsbestämning infördes, det vill säga att vid dispensgivning skulle det bestämmas i vilken utsträckning mark fick tas i anspråk för en fastighet. Undantagen från förbuden avskaffades för försvarets och den allmänna samfärdselns anläggningar.

Strandskyddet är i dag differentierat när det gäller omfattning, vilka åtgärder som omfattas av förbuden inom strandskyddsområde och förutsättningarna för dispens. När strandskyddet blev generellt fick länsstyrelsen bestämma att strandområde som uppenbarligen saknade betydelse för bad och friluftsliv inte skulle omfattas av strandskydd. Genom den möjligheten kunde strandskyddets omfattning differentieras.

År 1994 fick strandskyddet ytterligare ett syfte. Det tillkom för att bevara goda livsvillkor för växter och djur. Även efter denna ändring fick länsstyrelsen bestämma att ett strandområde som uppenbart saknade betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skulle omfattas av skyddet. I samband med lagändringen infördes även en bestämmelse som innebar att länsstyrelsen skulle ompröva tidigare förordnanden om områden som inte skulle omfattas av strandskydd utifrån den nya lydelsen.

År 2009 ändrades lagstiftningen och bestämmelserna specificerades så att länsstyrelsen *i det enskilda fallet* får besluta att upphäva strandskyddet i ett område om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Ändringarna innebar att det inte längre blev möjligt att upphäva strandskyddet genom generella föreskrifter. Samtidigt avskaffades länsstyrelsens möjlighet att meddela föreskrifter om att strandskydd inte skulle gälla. Därmed avskaffades även länsstyrelsens möjlighet att återinföra strandskyddet.

11 av 21 länsstyrelser har med stöd av lagstiftningen beslutat att undanta områden från strandskyddet. Undantagsbesluten som är uppbyggda på olika sätt i de 11 länen, utgör en viktig utgångspunkt för utredningens förslag, eftersom de är en pusselbit för att förstå hur strandskyddsreglerna tillämpas och var strandskydd gäller i dag. Sammanfattningsvis är strandskyddet upphävt för de flesta små sjöar och vattendrag i de 11 län som har undantagit områden från strandskydd. Men det saknas i dag en fullständig digitalisering av besluten, vilket gör det svårt att få en överblick av dess fulla omfattning. Vissa län har digitaliserat strandskyddet där undantagna områden har beaktats. Andra län använder fortfarande respektive karta i dess tryckta version.

De 11 undantagen ger olika förutsättningar mellan länen. Såväl högexploaterade som lågexploaterade län tillämpar dessa undantag. Att undantagen ofta baseras på gamla, tryckta kartor som inte uppdaterats gör också att tillämpningen försvåras och det kan bli otydligt var strandskyddet gäller eller inte.

Sedan 1990-talet har flera utredningar genomförts och förslag lämnats för att differentiera strandskyddet. Förslagen har alla på olika sätt handlat om var i landet som lättnader i strandskyddet skulle kunna gälla. En utmaning har genomgående varit att finna en ändamålsenlig indelning. Olika varianter har övervägts. Det har varit

fråga om glesbygder, vissa län, vissa kommuner och landsbygder. År 2009 infördes också bestämmelser om differentiering av strandskyddet. Ändringarna syftade å ena sidan till att införa lättnader i strandskyddet för att främja utvecklingen av landsbygdsområden med god tillgång till stränder. Å andra sidan var avsikten också att begränsa nybyggnad i övriga delar av landet genom tydligare och stärkta regler och en fortsatt restriktiv tillämpning.

Enligt bestämmelserna om lättnader ska kommunerna redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (så kallade LIS-områden) i översiktsplanen. Där ska vissa lättnader i strandskyddet kunna gälla. Redovisningen ska göras utifrån kriterier i lagtexten. Lättnaderna innebär att nya och fler särskilda skäl kan tillämpas inom LIS-områden. Syftet var att bättre anpassa strandskyddet till lokala förhållanden och förutsättningar. Bestämmelserna ska också främja utvecklingen i landsbygdsområden med god tillgång till stränder och lågt exploateringsstryck.

I syfte att uppnå en mer enhetlig och korrekt tillämpning preciserades i lagtext också vad som får beaktas som särskilda skäl i övriga områden. Dessutom infördes förtydliganden när det gäller strandskyddets syften och att en fri passage för allmänheten närmast strandlinjen skulle bibehållas. Kommunerna fick huvudansvaret för att pröva frågor om att upphäva och ge dispens från strandskyddet. Samtidigt fick länsstyrelsen ansvaret att bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser om det behövs.

Våra utgångspunkter

Riksdagen har angett mål för utvecklingen av Sveriges landsbygder. Dessa har utformats utifrån en långsiktigt hållbar utveckling, i linje med miljömålen. När det gäller den miljömässiga hållbarheten tar beslutet genomgående stöd i de nationella miljökvalitetsmålen och generationsmålet som riksdagen beslutat. Miljökvalitetsmålen inrättades med det generella strandskyddet som en viktig förutsättning. Att de landsbygdspolitiska målen har stöd i miljökvalitetsmålen utgör en viktig utgångspunkt för våra förslag.

I underlaget för riksdagsbeslutet identifieras ett antal utmaningar som den demografiska utvecklingen, geografiska avstånd och finan-

siella förutsättningar för byggande och verksamheter. Näringsliv och företagande, samhällsplanering och bostadsbyggande framhålls som viktiga områden för landsbygdsutvecklingen. Det övergripande målet är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd.

Statsmakterna har identifierat landsbygden som en tillgång för att ta till vara framtida möjligheter till hållbar tillväxt och för att möta de utmaningar som följer av förändringar i klimatet och behovet av att ställa om till en mer cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi. Landsbygden måste därför ha goda möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd. Förutsättningarna för att bo, leva och verka kan skilja sig åt i glesa respektive täta miljöer, vilket ställer krav på olika lösningar för att hantera exempelvis offentlig service.

Det finns en konflikt mellan olika exploateringsintressen inom strandskyddade områden å ena sidan och miljöhänsyn i form av att bevara orörda stränder å andra sidan, särskilt i högexploaterade områden. Vi har haft i uppdrag att lämna förslag så att det blir betydligt enklare att bygga i strandskyddade områden i landsbygder. Miljökvalitetsmålen inrättades med det generella strandskyddet som en viktig förutsättning. Att de landsbygdspolitiska målen har stöd i miljökvalitetsmålen utgör en viktig utgångspunkt för utredningens förslag. Vår ambition har varit att lämna förslag som underlättar strandnära byggande inom landsbygdsområden samtidigt som strandskyddets syften inte ska äventyras. På så sätt har vi haft för avsikt att söka en balans mellan landsbygdspolitiken och miljö- och friluftsmålen i våra förslag.

En annan viktig ambition har varit att skapa en logisk och väl-motiverad uppbyggnad av bestämmelserna för strandskyddet, som är lätt att förstå för inblandade aktörer. Det har också blivit allt tydligare att bestämmelserna måste kunna ge utrymme för lokala anpassningar och dynamiska förändringar.

Befolkningstätheten och exploateringen av stränder varierar

Exploatering av stränderna, befolkningstäthet och exploateringstryck varierar i landet mellan länen och mellan kommuner. Även inom kommunerna varierar förhållandena liksom att de varierar

också över tid, inte minst på grund av den pågående urbaniseringen. Med hänsyn till de varierande förhållandena är det varken lämpligt eller möjligt att på nationell nivå bestämma var det ska bli lättare att bygga genom lättnader i strandskyddet eller var strandskyddet ska stärkas. Våra förslag om en ökad differentiering bör därför genomföras lokalt och regionalt och besluten om detta måste också fattas lokalt och regionalt.

På lokal nivå är det kommunerna som ansvarar för den övergripande samhälls- och bebyggelseplaneringen. Kommunerna ansvarar också för prövningar av strandskyddsdispenser. Länsstyrelsen, som är statens företrädare på regional nivå, tillhandahåller underlag för kommunernas planering. Länsstyrelsen ansvarar också för frågor om att upphäva strandskyddet. Kommuner och länsstyrelser har kunskap om de lokala och regionala förhållandena i landet och bör därför vara de aktörer som i praktiken ska genomföra de förslag som utredningen lämnar.

En slutsats som utredningen kan dra är att lättnader i strandskyddet kommer att kunna genomföras i stora delar av norra Sverige, där det överlag är låg exploateringsgrad, låg befolkningstäthet och lågt exploateringsstryck. Stora delar kan vara landsbygder, där det ska kunna bli enklare att bygga. Det finns områden främst vid kusten dit bebyggelsen och befolkningen är koncentrerad. Det gäller städerna och några större tätorter. Det finns därför områden i norra Sverige som även har hög exploateringsgrad, tät befolkning och ett högt exploateringsstryck.

I södra delen av landet är det överlag högre exploateringsgrad, högre befolkningstäthet och högre exploateringsstryck. Bebyggelsen täcker större delar av landområdet än i norra Sverige. Bebyggelsestrycket är överlag också högt. Delar av södra Sverige kan vara sådana starkt exploaterade områden, där strandskyddet bör bibehållas eller stärkas. I södra Sverige finns också mindre exploaterade och gles befolkade områden som kan vara landsbygder.

I södra Sverige kommer lättnader att kunna genomföras mer selektivt utifrån de lokala förutsättningarna och påverkan på strandskyddets syften och inte i lika stor utsträckning som i norra Sverige. I områden i landsbygder kan exploateringsstrycket vara lågt och produktionskostnaden för en byggnad kan vara högre än marknadsvärdet. Det innebär ett risktagande för både de som vill bygga och för banker i sin långivning. Vi har dragit slutsatsen att lättnader i

strandskyddet i landsbygder inte får medföra risk för överetablering eller att strandskyddets syften äventyras.

Även olika kommuner har olika förhållanden och förutsättningar för lättnader i strandskyddet. Det finns också olika förutsättningar för lättnader i olika delar av kommuner, beroende på vilken exploateringsgrad, befolkningstäthet och exploateringsstryck som råder. Exempelvis kommer lättnader i strandskyddet att kunna genomföras i mycket större utsträckning i Jokkmokks kommun som har den lägsta exploateringsgraden av stränderna (1,4 procent) än i Danderyds kommun, som har den högsta (68,9 procent).

Det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort

Frågan om strandskyddets omfattning vid små insjöar och vattendrag har utretts ett antal gånger. Naturvårdsverket redovisade till exempel 2002 ett uppdrag från regeringen att bland annat utreda förutsättningarna för och bedöma konsekvenserna av vissa lättnader i strandskyddet utanför tätortsnära områden med högt bebyggelsestryck. I den redovisningen lämnade verket förslag om vissa lättnader. De innebar bland annat att strandskyddet för de minsta sjöarna och vattendragen skulle tas bort helt och att det skulle minskas till 50 meter vid vattendrag mellan 1 och 6 meters bredd. Förslaget ledde inte till några lagstiftningsåtgärder.

2012 fick Naturvårdsverket och Boverket ett liknande uppdrag att bland annat analysera och redogöra för konsekvenserna av att införa lättnader i strandskyddet vid mindre sjöar och vattendrag utanför högexploaterade områden. Redovisningen innehöll olika möjligheter att minska strandskyddet. 2014 infördes nya bestämmelser som ger länsstyrelsen möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, om området har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. En liten sjö får ha en vattenyta som uppgår till omkring 1 hektar eller mindre och ett litet vattendrag får ha en bredd på omkring 2 meter eller smalare. Ett av syftena med ändringen var att skapa ökad förståelse och acceptans för strandskyddsregleringen.

Vi föreslår nu att strandskydd inte ska gälla vid insjöar med en vattenyta som uppgår till 1 hektar eller mindre eller vattendrag som

är 2 meter eller smalare. Vi anser att generellt ta bort strandskyddet vid de minsta sjöarna och vattendragen bör leda till en ökad acceptans och mindre tillämpningsproblem och därigenom sammantaget bättre och mer ändamålsenligt skydd. Förslaget har som målsättning att anpassa omfattningen av strandskyddet för att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt strandskydd som också ger legitimitet.

För att ta tillvara strandskyddets syften behöver det dock finnas möjlighet att införa skydd vid små sjöar och vattendrag som har särskild betydelse för något av de båda syftena. Länsstyrelsen får därför i det enskilda fallet besluta att strandskydd ska gälla vid insjöar som är 1 hektar och mindre samt vattendrag som är 2 meter och smalare, om området har särskild betydelse för något av strandskyddets syften. Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om hur insjöars storlek och vattendrags bredd ska bestämmas. Strandskydd ska heller inte gälla vid anlagda vatten (sjöar, dammar och våtmarker) som har tillkommit efter 1975.

Ett mer differentierat strandskydd

Strandskyddet är redan i dag differentierat på flera olika sätt. Med det generella strandskyddet som infördes 1975 har det successivt utvecklats en rad undantag, i syfte att åstadkomma en differentiering. Länsstyrelsen får till exempel besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. I vissa områden är därför strandskyddet utvidgat till 300 meter från strandlinjen.

Länsstyrelsen har sedan 1975 också kunnat upphäva strandskyddet i områden som saknar betydelse för strandskyddets syften. Sedan 2014 kan länsstyrelsen som nämnts upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag, för att områdenas betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten. Strandskyddet gäller därför inte överallt och det har upphävts i olika omfattning i olika områden. I områden där strandskyddet är upphävt krävs följaktligen ingen dispens.

Det finns ett antal åtgärder som inte omfattas av förbuden inom strandskyddsområden. Sådana åtgärder kräver heller ingen dispens. Ett av undantagen gäller åtgärder för de areella näringarna (jordbruket, fisket, skogsbruket och renskötseln). Undantaget gäller över

hela landet. Ett annat undantag gäller kompletteringsåtgärder, där länsstyrelsen har meddelat föreskrifter. Länsstyrelsen får undanta kompletteringsåtgärder till en huvudbyggnad, som vidtas inom 15 meter från huvudbyggnaden men inte närmare strandlinjen än 25 meter och inom en tomtplats som har angetts i ett beslut om dispens.

LIS-bestämmelserna är en del av de förändringar i lagstiftningen som har genomförts i syfte att differentiera strandskyddet. Bestämmelserna har sedan de infördes utvärderats av Naturvårdsverket och Boverket 2013, av länsstyrelserna 2015, av Strandskyddsdelegationen 2015 och av Naturvårdsverket ännu en gång 2017. Utvärderingarna visar att redovisning av LIS-områden har skapat nya förutsättningar och incitament för planering av landsbygder. Planeringen har engagerat både allmänhet och politiker. Samtidigt har planeringen varit en tids- och resurskrävande process, med ett sämre utfall än förväntat.

Strandskyddsdelegationen noterade 2015 att strandskyddet förefaller vara starkt i glesbygd men svagare i tätbebyggda områden. Detta står i kontrast till avsikten bakom de förändringar som riksdagen beslutade om 2009. Ett av de uttalade syftena var att öka differentieringen och åstadkomma en utveckling som bättre tar hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder är olika i olika delar av landet. Intentionen med LIS-bestämmelserna var att stärka strandskyddet i exploaterade områden, men samtidigt ge lättnader i skyddet där det fanns god tillgång på oexploaterade strandområden.

Vi har tagit del av tidigare utvärderingar och rapporter av strandskyddsbestämmelserna och studerat rättspraxis på området. Vi har under arbetet genomfört möten med en rad aktörer som berörs av strandskyddsbestämmelserna. Slutsatsen är att LIS-systemet inte är tillräckligt effektivt. Det finns problem som påverkar effektiviteten i alla delar av LIS-systemet.

Det finns svårigheter att avgränsa LIS-områden enligt de begränsningar när det gäller antalet och omfattningen av LIS-områden som anges i miljöbalken. Problemet påverkar bestämmelsernas ändamålsenlighet och effektivitet. Termen landsbygdsutveckling har medfört olika tolkningar mellan kommuner och länsstyrelser. Olika tolkningar påverkar bestämmelsernas effektivitet och rättssäkerhet. Utredningar och redovisningar av LIS-områden är bristfälliga. Även det problemet påverkar bestämmelsernas effektivitet och rättssäkerhet. De materiella reglerna för dispens i LIS-områden är otydliga.

Möjligheterna att få dispens regleras genom de särskilda skälen i miljöbalken. Problemet påverkar bestämmelsernas ändamålsenlighet och effektivitet.

Vi anser nu att kommuner antingen bör kunna ansöka hos länsstyrelsen om att strandskyddet upphävs i landsbygdsområden eller redovisa landsbygdsområden i översiktsplan, där det ska vara enklare att få dispens. Inom sådana områden ska särskilda skäl kunna tillämpas.

Vi föreslår att länsstyrelsen, efter ansökan från en eller flera kommuner, helt eller delvis ska upphäva strandskyddet inom ett landsbygdsområde, om kriterierna för landsbygdsområden är uppfyllda. Länsstyrelsen får helt eller delvis också häva ett tidigare beslut om att upphäva strandskyddet i ett landsbygdsområde, om ett område inte längre uppfyller kriterierna för landsbygdsområden.

Kommuner får redovisa landsbygdsområden i översiktsplan. Inom sådana områden ska särskilda skäl för landsbygdsområden kunna tillämpas. LIS-områden som har redovisats i gällande översiktsplan ska anses vara landsbygdsområden, där det ska vara enklare att få dispens för vissa åtgärder. Gällande bestämmelser om områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) avskaffas.

Vi föreslår också kriterier för landsbygdsområden. Det ska vara områden som har god tillgång till obebyggd mark, inte har stor efterfrågan på mark för bebyggelse och inte är av särskild betydelse för något av strandskyddets syften.

Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet inom ett landsbygdsområde föreslår vi att prövningen får beakta några kriterier. De är

- om området behövs för enstaka en- eller tvåbostadshus och tillhörande komplementbyggnad samt åtgärder som hör till bostadsbyggnaden,
- om området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse av att uppföra eller utveckla sammanhållen bebyggelse, eller
- om området behövs för byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som är nödvändiga för en verksamhet och verksamheten har fördel av ett strandnära läge.

Vi föreslår ett stärkt strandskydd i områden där exploateringsgraden är hög och efterfrågan på mark för bebyggelse är stor och i vattenområden av särskild betydelse för djur- och växtlivet. Där ska de särskilda skälen för dispens och upphävande av strandskyddet vid detaljplanering tillämpas särskilt restriktivt.

Vi anser dessutom att klimatförändringarna medför behov av klimatanpassningsåtgärder som kan motivera en differentiering av strandskyddet. Det bör därför bli tydligare att dispens ska kunna meddelas för åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra.

Strandskyddet bör bli mer förutsägbart och enklare att administrera

Länsstyrelserna bör få i uppdrag att klarlägga och fastlägga var strandskyddet gäller och ska gälla i respektive län. Såväl högexploaterade som lågexploaterade län har undantagit strandskydd i olika utsträckning. Att besluten ibland baseras på gamla, tryckta kartor som inte uppdateras gör också att tillämpningen försvåras och det kan bli otydligt var strandskydd gäller. Problem uppstår framför allt för den enskilde och allmänheten när de vill veta var strandskyddet gäller. En heltäckande digitalisering skulle bidra till att göra strandskyddet mer transparent, förutsägbart och rättssäkert, inte minst för den enskilde.

Gammalt kartmaterial försvårar digitaliseringen av strandskyddet men visar samtidigt att den måste ges högsta prioritet. Uppdraget till länsstyrelserna bör därför vara att i samråd med Naturvårdsverket samordna arbetet med en digitalisering av dessa och andra uppgifter som gäller strandskyddet. Digitaliseringen bör vara genomförd senast två år efter det att förändringarna har trätt i kraft

I sammanhanget föreslår vi också att det ska bli enklare att ändra gamla beslut om strandskyddets omfattning. Möjligheten att kunna ändra gamla beslut är viktigt för ett anpassat och dynamiskt strandskydd. Länsstyrelsen ska därför kunna upphäva tidigare beslut om undantag från strandskyddet, om området har betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Ett tillägg behöver även införas i lagstiftningen för att minska tolkningsutrymmet och undanröja ett hinder för kommunernas detaljplanering. I dag inträder strandskydd när en gammal plan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen. Detta gäller även när en detaljplan upphävs för ett område som tidigare har omfattats av en gammal plan eller ersätts av en ny detaljplan.

Regeringen bör dessutom utreda om det finns behov av författningsändringar när det gäller undantaget för de areella näringarna i strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken. Vi anser däremot inte att det föreligger något behov av ändring av bestämmelserna om utvidgning av strandskyddet eller andra åtgärder för en förnyad översyn av utvidgade strandskydd.

Effektivare tillsyn inom strandskyddade områden

En rättvis tillämpning av strandskyddsreglerna och tillsyn av efterlevnaden framhålls i våra direktiv som viktigt för att skyddet ska uppfattas som legitimt. Vi ska utgå från att det fortsatt finns ett behov av en ändamålsenlig och effektiv statlig tillsyn och kontroll av tillämpningen av förändrade strandskyddsregler. Tillsynen ska värna strandskyddets syften och säkerställa ett differentierat och legitimt strandskydd.

Vi anser att Naturvårdsverket bör få ökade resurser för tillsynsvägledning och utbildningsinsatser för att skapa bättre förutsättningar för mer och effektivare tillsyn. Regeringen bör årligen under en femårsperiod avsätta extra medel till Naturvårdsverket för vägledning och utbildning i strandskyddstillsyn. Efter utgången av den perioden bör verket redovisa hur resurserna har använts med en bedömning av om insatserna har bidragit till mer och planerad strandskydd.

Ikraftträdande och genomförande

Våra förslag om förändringar i lagar och förordningar ska enligt det så kallade Januariavtalet träda i kraft den 1 januari 2022. Äldre bestämmelser gäller för ärenden och mål som har påbörjats före ikraftträdandet. De delar av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) som omfattas av strandskydd ska

gälla som landsbygdsområden. Det ska gälla under förutsättning att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande har funnit att redovisningen är förenlig med bestämmelserna i dess lydelse vid tidpunkten för länsstyrelsens yttrande.

Vi anser att effekterna av de föreslagna ändringarna bör följas upp årligen och utvärderas av Naturvårdsverket. Den årliga uppföljningen av meddelade dispensbeslut i landet bör även omfatta var dispenser söks och var dispenser beviljas samt om åtgärder som avser komplementbyggnader innebär att ny byggnad uppförs.

Ekonomiska och andra konsekvenser

Vi ska enligt direktiven analysera och redovisa förslagets konsekvenser i enlighet med kommittéförordningen och förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning. Vi ska också redovisa konsekvenser i några andra avseenden, exempelvis konsekvenser för friluftsliv, för möjligheten att bygga och driva företag på landsbygden samt samhällets motståndskraft mot klimatförändringar.

Vi har anlitat externt stöd för att genomföra delar i konsekvensutredningen. Ett uppdrag till Sweco Strategi AB har varit att bistå oss med att belysa de ekonomiska konsekvenserna för olika aktörer och med en samhällsekonomisk analys. I den delen av arbetet har även Tillväxtverket medverkat. Vi har dessutom med ett annat uppdrag till samma företag belyst effekter av förslagen för miljön och friluftslivet.

Vi bedömer i konsekvensutredningen att våra förslag beräknas få positiva konsekvenser särskilt för små företag och enskilda i landsbygdsområden. Förslagen bedöms även medföra ökad rättssäkerhet, ökad tydlighet och förutsägbarhet samt större legitimitet för strandskyddslagstiftningen.

Lättnader från strandskyddet i landsbygdsområden och vid mindre sjöar och smalare vattendrag kan få negativa konsekvenser för strandskyddets syften och därmed även för miljön. Dock är strandskyddet delvis redan upphävt i många av landets mindre sjöar och smala vattendrag som följd av de olika länsvisa undantagen. Den negativa påverkan på miljön som en följd av lättnader i landsbygdsområden bör bli begränsad, då dessa områden inte ska vara av särskild betydelse för

strandskyddets syften. Det avser dessutom områden med mycket obebyggd mark och låg efterfrågan på byggnation.

Förslagen innebär sammantaget ett ökat lokalt inflytande, eftersom det är kommunerna som ska kunna ansöka om att upphäva strandskydd helt eller delvis i landsbygdsområden. Var dessa områden ska finnas och hur stora de ska vara ska avgöras av de lokala förutsättningarna, vilket underlättar kommunernas planering. Förslagen kommer även att underlätta kommunernas arbete med dispenser. Åtgärdernas bidrag till landsbygdsutveckling behöver inte vägas in i kriterierna för landsbygdsområden eller i de särskilda skälen för dispens.

Det är framförallt länsstyrelsen som kommer att få ökade kostnader som en direkt följd av förslagen under en period på två år. På sikt bedöms länsstyrelsens och kommunernas arbete med strandskyddet kunna underlättas och förbättras som följd av våra förslag.

För att i större utsträckning kunna ta hänsyn till strandskyddets syften har vi lagt fram flera förslag som innebär att det blir möjligt att återinföra strandskydd. Denna möjlighet är viktig för att säkerställa att strandskyddets syften bevaras på lång sikt. Att kunna återinföra strandskyddet är en viktig motvikt till de lättnader som föreslås. Det innebär även förutsättningar för ett mer likvärdigt strandskydd i landet som helhet med hänsyn till strandskyddets syften.

Vi föreslår visserligen olika lättnader från strandskyddet, i landsbygdsområden och vid mindre sjöar och smalare vattendrag. Men det finns det fortfarande även andra naturskyddsinstrument som kan användas och behöver beaktas både när strandskydd upphävs och återinförs och när det byggs i strandnära lägen.

Förslagen medför flera positiva samhällsekonomiska konsekvenser som följd av förenklingar i lagstiftningen, ökad förutsägbarhet och transparens samt ökad möjlighet att bygga i strandnära lägen på landsbygden. De positiva samhällsekonomiska konsekvenserna kommer i huvudsak att tillfalla mindre företag och enskilda på landsbygden.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 61 **Dnr 2020/255**
Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021–2027

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen beslutar att avge bilagt yttrande från den 8 april 2021 som sitt eget.

Kommunstyrelsen beslutar att begära överprövning hos Regeringen av åtgärdsprogrammet då kommunen anser att vattenmyndighetens föreslagna åtgärder strider mot gällande författningar – som påtalas även av förevarande samrådsyttrande.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, som också är Vattenmyndighet i Västerhavets vattendistrikt, har tagit fram förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027. Dessa förslag samråds under sex månader, 1 november 2020–30 april 2021. Synpunkter på samrådsdokumenten ska ha inkommit till vattenmyndigheten senast den 30 april 2021.

Dessa tjänstesynpunkter på remissen behandlar inte allt i materialet, dels beroende på att strukturen i dokumenten i stort är oförändrad jämfört med nuvarande FP, ÅP och MKN, dels på att materialet är omfattande och tiden ej medgivit en detaljerad granskning av allt innehåll. Synpunkterna har fokus på vattenförvaltningen och vattenvårdsarbetet på lokal nivå, i våra avrinningsområden i kommunen.

Alla länder i Europeiska unionen arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av det så kallade vattendirektivet, 2000/60/EG. Syftet med direktivet är att skydda och förbättra vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar, grundvatten och kustnära havsområden. En viktig del i arbetet är att alla berörda, såväl myndigheter som organisationer, företag och privatpersoner, ska kunna vara delaktiga. Samrådet syftar till att samla in synpunkter från olika aktörer så att beslut kan fattas utifrån ett så brett underlag som möjligt. Med väl underbyggda och förankrade beslut har vi bättre förutsättningar att bevara och förbättra Sveriges vatten.

Detta material ingår i samrådet

Förslag till förvaltningsplan för Västerhavets vattendistrikt

Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vattnen i distriktet mår, hur de övervakas och förvaltas. Den blickar också framåt och pekar ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljön i distriktet på både kort och lång sikt. Förvaltningsplanen för 2021–2027 är indelad i tio kapitel plus ett antal bilagor. Tillsammans med miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet är förvaltningsplanen vattenmyndigheternas viktigaste verktyg för att kunna genomföra vattendirektivet i Västerhavets vattendistrikt.

Förslag till miljökvalitetsnormer för Västerhavets vattendistrikt

Miljökvalitetsnormer säger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt och är målet för förbättringsåtgärderna i åtgärdsprogrammet. Vattnets kvalitet bedöms efter många faktorer, både ekologiska och kemiska. Normalt sett ska en vattenförekomst nå minst ”god status”. Ibland finns det dock anledning att göra undantag och tillåta att vattnet inte behöver nå upp till god status, eller att god status ska nås vid en senare tidpunkt. Vattendelegationen i vattendistriktet beslutar om miljökvalitetsnormerna som publiceras på webbplatsen vattenmyndigheterna.se. Kapitel 7 i förvaltningsplanen beskriver mer hur miljökvalitetsnormerna fungerar.

Förslag till åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt

Åtgärdsprogrammet talar om för myndigheter och kommuner vad de behöver göra för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Dessa åtgärder är av administrativ art, vilket ofta innebär att myndigheter och kommuner i sin tur ställer krav på olika aktörer att vidta fysiska åtgärder som förbättrar vattenmiljön. Åtgärdsprogrammet beskriver även de samhällsekonomiska konsekvenserna av åtgärderna liksom de förväntade konsekvenserna för miljön.

Förslag till delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka

Delförvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de tilltagande problemen med vattenbrist. Vad är det som orsakar vattenbrist och vilka effekter ger det i samhället? Planen beskriver vad som sker för att åtgärda och förebygga problemen, inte minst inom vattenförvaltningsarbetet. Den innehåller också förslag till ytterligare åtgärder, utöver de som finns i distriktets åtgärdsprogram för vatten. Dokumentet ger också en internationell utblick och en bild av hur ett framtida klimat kan påverka vattenbristen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen till Åtgärdsprogram 2021–2027 identifierar och beskriver den betydande miljöpåverkan som det kan medföra att genomföra åtgärdsprogrammet. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte att revideras efter samrådet. Synpunkter som gäller miljökonsekvenserna kommer istället att beaktas vid beslut om att fastställa åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse-Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer, dat 2021-04-09,
Yttrande- Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer, dat 2021-04-09,
Beslut KS 2021-03-31, § 57, Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027,
Följebrev och underlag Samråd för bättre vatten, 2021-2027, dat 2021-01-20,
Möjlighet till dialog kring Vattenmyndigheternas Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027,
Missiv Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027, handlingar nås via hemsida, 2020-10-30,
Följebrev samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027, dat 2020-10-30.

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen Västra Götaland Samrådssvar dnr 537-47542-2020
Vattenmyndigheten i Västerhavet
Samhällsutvecklingschef

Avdelning samhällsutveckling
Nämndsekreterare
Josefine Blid
josefine.blid@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att avger bilagt yttrande från den 8 april 2021 som sitt eget.

Kommunstyrelsen beslutar att begära överprövning hos Regeringen av åtgärdsprogrammet då kommunen anser att vattenmyndighetens föreslagna åtgärder strider mot gällande författningar – som påtalas även av förevarande samrådsyttrande.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, som också är Vattenmyndighet i Västerhavets vattendistrikt, har tagit fram förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027. Dessa förslag samråds under sex månader, 1 november 2020–30 april 2021. Synpunkter på samrådsdokumenten ska ha inkommit till vattenmyndigheten senast den 30 april 2021.

Dessa tjänstesynpunkter på remissen behandlar inte allt i materialet, dels beroende på att strukturen i dokumenten i stort är oförändrad jämfört med nuvarande FP, ÅP och MKN, dels på att materialet är omfattande och tiden ej medgivit en detaljerad granskning av allt innehåll. Synpunkterna har fokus på vattenförvaltningen och vattenvårdsarbetet på lokal nivå, i våra avrinningsområden i kommunen.

Alla länder i Europeiska unionen arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av det så kallade vattendirektivet, 2000/60/EG. Syftet med direktivet är att skydda och förbättra vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar, grundvatten och kustnära havsområden. En viktig del i arbetet är att alla berörda, såväl myndigheter som organisationer, företag och privatpersoner, ska kunna vara delaktiga. Samrådet syftar till att samla

in synpunkter från olika aktörer så att beslut kan fattas utifrån ett så brett underlag som möjligt. Med väl underbyggda och förankrade beslut har vi bättre förutsättningar att bevara och förbättra Sveriges vatten.

Detta material ingår i samrådet

Förslag till förvaltningsplan för Västerhavets vattendistrikt

Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vattnen i distriktet mår, hur de övervakas och förvaltas. Den blickar också framåt och pekar ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljön i distriktet på både kort och lång sikt. Förvaltningsplanen för 2021–2027 är indelad i tio kapitel plus ett antal bilagor. Tillsammans med miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet är förvaltningsplanen vattenmyndigheternas viktigaste verktyg för att kunna genomföra vattendirektivet i Västerhavets vattendistrikt.

Förslag till miljökvalitetsnormer för Västerhavets vattendistrikt

Miljökvalitetsnormer säger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt och är målet för förbättringsåtgärderna i åtgärdsprogrammet. Vattnets kvalitet bedöms efter många faktorer, både ekologiska och kemiska. Normalt sett ska en vattenförekomst nå minst ”god status”. Ibland finns det dock anledning att göra undantag och tillåta att vattnet inte behöver nå upp till god status, eller att god status ska nås vid en senare tidpunkt. Vattendelegationen i vattendistriktet beslutar om miljökvalitetsnormerna som publiceras på webbplatsen vattenmyndigheterna.se. Kapitel 7 i förvaltningsplanen beskriver mer hur miljökvalitetsnormerna fungerar.

Förslag till åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt

Åtgärdsprogrammet talar om för myndigheter och kommuner vad de behöver göra för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Dessa åtgärder är av administrativ art, vilket ofta innebär att myndigheter och kommuner i sin tur ställer krav på olika aktörer att vidta fysiska åtgärder som förbättrar vattenmiljön. Åtgärdsprogrammet beskriver även de samhällsekonomiska konsekvenserna av åtgärderna liksom de förväntade konsekvenserna för miljön.

Förslag till delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka

Delförvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de tilltagande problemen med vattenbrist. Vad är det som orsakar vattenbrist och vilka effekter ger det i samhället? Planen beskriver vad som sker för att åtgärda och förebygga problemen, inte minst inom vattenförvaltningsarbetet. Den innehåller också förslag till ytterligare åtgärder, utöver de som finns i distriktets åtgärdsprogram för vatten. Dokumentet ger också en internationell utblick och en bild av hur ett framtida klimat kan påverka vattenbristen.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen till Åtgärdsprogram 2021–2027 identifierar och beskriver den betydande miljöpåverkan som det kan medföra att genomföra åtgärdsprogrammet. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte att revideras efter samrådet. Synpunkter som gäller miljökonsekvenserna kommer istället att beaktas vid beslut om att fastställa åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer.

Beslutet skickas till:

Länsstyrelsen Västra Götaland Samrådssvar dnr 537-47542-2020

Att: Vattenmyndigheten i Västerhavet

Katrin Siverby
Kommunchef

Josefine Blid
Nämndsekreterare

Avdelning samhällsutveckling
Nämndsekreterare
Josefine Blid
josefine.blid@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

YTTRANDE

Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Förvaltningsplanen

Kommunen instämmer i att, även om det finns många vattenförekomster som har god kvalitet, så finns det ett stort åtgärdsbehov för att förbättra sjöar, vattendrag och grundvatten för att de ska få en god status. Förvaltningsplanen redovisar tydligt att det finns flera problem, till exempel fysisk påverkan, stora vattenflödesvariationer, övergödning, försurning och miljögifter, som kräver åtgärder under lång tid framöver. Kommunen anser att vattenråden gör värdefulla insatser men arbetet sker till stor del ideellt. Fem vattenråd (VR) finns i Dalsland och de är Dalslands kanals VR (för Upperusälven), Gullmarns vattenråd (för Örekilsälven), Dalberså/Holmsåns VR, Enningdalsälvens VR och Vänerns VR. Vattenrådets roll behöver förtydligas och ges en ökad statlig finansiering. Idag finns som grundfinansiering endast ett närmast symboliskt bidrag på cirka 50 tkr per år från Vattenmyndigheten. Vattenråden behöver en större grundfinansiering för att arbeta mer både med fler åtgärdsprojekt (till exempel LOVA-projekt) och med fler kunskapshöjande och planerande insatser.

Det finns fortfarande försurade vattendrag där kalkning behöver starta, till exempel inom Örekilsälvens avrinningsområde.

Många statusklassningar är osäkra. Utökad miljöövervakning behövs därför och det behövs statlig finansiering till det.

Det anges att statliga myndigheter och kommuner är ansvariga för att miljökvalitetsnormerna följs. Skrivningen är tveksam, eftersom kommunerna har en mycket begränsad rådighet över flera av de orsaker som gör att god status inte uppnås i sjöar, vattendrag och grundvatten.

LOVA-stödet är ett viktigt stöd, inte minst för åtgärdssamordning. I Dalsland finns det två pågående projekt (på Dalboslätten och i

Örekilsälven), där åtgärdssamordningen möjliggör stöd till dialogbaserade processer där åtgärdssamordnare möter brukare, markägare och andra intressenter lokalt och utgår från platsens förutsättningar och inkluderar alla tre hållbarhetsdelarna och där vattenvårdsfrågorna är en viktig del tillsammans med andra mål till exempel om biologisk mångfald. LOVA- stödet behöver förstärkas och bli långsiktigt och bidragsandelen behöver generellt höjas till minst 90%. LOVA-stöd till åtgärdssamordning behöver kunna ges även i vattenområden där övergödningssproblemen inte är påtagliga men där det finns flera orsaker till att god status ej nås, sådana områden finns till exempel i Dalbergså/Holmsåns ARO och Örekilsälvens ARO.

Med tanke på den stora andelen skogsmark i Dalsland bör skogsbrukets påverkan på vattenkvalitet och vattenflöden lyftas fram mer i FP och ÅP. Exempel på viktiga frågor är påverkan på vattendragen genom kvicksilverutsläpp och ökade vattenflöden vid kalavverkning samt brunifiering av ytvatten pga. den stora ökningen av andelen gran.

Åtgärdsprogrammet

Åtgärdsprogrammet gäller hela Västerhavets vattendistrikt och innehåller åtgärder riktade till statliga myndigheter och kommuner. Detta beror på att reglerna i miljöbalken (1998:808, MB) är sådana att åtgärdsprogram för att uppnå miljö kvalitetsnormer bara kan rikta åtgärder till statliga myndigheter och till kommuner. Tanken är att myndigheterna och kommunerna ska genomföra de föreslagna åtgärderna vilket i sin tur ska leda till att ett stort antal fysiska åtgärder genomförs i verkligheten.

Det är högst tveksamt om detta är ett effektivt sätt att få till stånd åtgärder. I tillägg behöver lokala åtgärdsprogram tas fram för avrinningsområden och delavrinningsområden, i samverkan mellan länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, brukare, organisationer, andra regionala myndigheter och andra intressenter. Ett exempel på en åtgärdsplan för ett delavrinningsområde är åtgärdsplanen för Teåkersälven som tagits fram i bred lokal samverkan. Vidare måste finansieringen av åtgärder kraftigt förstärkas, till exempel genom LOVA-stödet, men även riktade medel till exempel till kommunerna.

Åtgärder riktade till kommunerna är sex stycken:

1. Vattenplanering

Kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Åtgärden är ny. Vattenplaneringen ska ha fokus på de yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas.

Vattenplanen ska dessutom innehålla en plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat med utgångspunkt i den regionala vattenförsörjningsplanen, och en plan för samverkan med berörda kommuner inom kommunens avrinningsområden. I följande planer ska vattenplaneringen kunna tillämpas: a) översikts- och detaljplaner, b) planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA- plan) och c) tillsynsplan enligt miljöbalken. Planen ska vara klar två år efter åtgärdsprogrammets fastställande och ska sedan uppdateras kontinuerligt. Planeringen stöds av LST åtgärd 1.

Mellankommunalt samarbete krävs i avrinningsområden med flera kommuner (vilket är fallet i alla AVRO i Dalsland (Örekilsälven, Upperrudsälven, Dalbergså/Holmsån, Enningsdalsälven och Väneren). Vattenplanen kan utgöra ett tematiskt tillägg till översiktsplan. Metodstöd finns i Handbok för strategisk kommunal vattenplanering (www.vattenplanering.se/handbok/).

Kommunens synpunkter: Åtgärden behöver finansieras med statliga medel, i så fall kan en lokalt förankrad och avrinningsområdesbaserad vattenplan, som tas fram i samverkan mellan kommuner vattenråd och andra intressenter, stärka åtgärdsarbetet och engagemanget. Behovet av en vattenplanering har diskuterats tidigare i Dalslandskommunerna. DMEK tog 2019 fram ett idéutkast till upplägg för en strategisk vattenplan för Dalsland. Idéutkastet har därefter ej tagits vidare, beroende på att kommunerna haft stort fokus på VA-planering och DMEK lagt mycket tid på LOVA- projekt (lokala vattenvårdsprojekt) och deltagande i vattenråden.

2. Miljötillsyn

Kommunerna ska utöka och prioritera sin tillsyn enligt miljöbalken över verksamheter som bidrar till att miljö kvalitetsnormerna inte följs eller riskerar att inte följas.

Kommunens synpunkter: Flera av åtgärderna i åtgärdsprogrammet riktar sig mot den lokala tillsynsmyndigheten. I vårt fall Dalslands miljö- och energinämnd. Avseende kommunåtgärd 2; miljötillsyn så bedömer Vattenmyndigheten att tillsynen behöver öka men att detta ökade behov i huvudsak kan finansieras genom tillsynsavgifter. Vattenmyndigheten bedömer dock att de administrativa kostnaderna för miljötillsyn ökar med 56 miljoner kr. under förvaltningscykeln, i huvudsak utifrån att tillsynen av förorenade områden inte kan finansieras genom tillsynsavgifter.

Med anledning av detta vill Dalslands miljö- och energikontor påtala följande:

Staten behöver ta ett större ansvar för finansiering av sådana tillsynsområden som inte kan finansieras genom tillsynsavgifter, exempelvis tillsyn av förorenade områden där ansvarig verksamhetsutövare saknas.

Det finns ytterligare tillsynsområden som pekas ut i åtgärdsprogrammet som är svåra att finansiera för den lokala tillsynsmyndigheten. Exempel på sådana tillsynsområden är; deponier, brandövningsplatser och båtrelaterad verksamhet. Tillsyn kring dessa områden kräver ofta omfattande utredningar och undersökningar som svårligen kan finansieras via tillsynsavgifter.

Flera av de övriga åtgärds punkterna som riktar sig mot kommunerna kräver medverkan från den lokala tillsynsmyndigheten, exempelvis planeringsfrågor rörande dricksvatten, dagvatten samt revidering och tillsyn av/i vattenskyddsområden. För våra små kommuner med begränsade resurser bedömer vi att det är nödvändigt med en statlig finansiering för ett genomförande av sådana åtgärder.

3. Dricksvattenskydd

Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt a) anordna erforderligt skydd för allmänna dricksvattentäkter, exempelvis i form av vattenskyddsområde, b) göra en översyn av vattenskyddsområden där behov finns att revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås, c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden, och d) säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag. Åtgärden ska genomföras i samarbete med Länsstyrelserna.

Kommunens synpunkter: Dricksvattenskyddet är en viktig fråga för kommunerna och ingår i VA- planeringen och berör även den fysiska planeringen. Se vidare synpunkterna ovan under åtgärd 2 Miljötillsyn, angående behov av statlig finansiering av sådana insatser som inte kan täckas av tillsynsavgifter.

4. Fysisk planering

Kommunerna ska genomföra översikts- och detaljplanering samt prövning och tillsyn enligt PBL, på ett sådant sätt att det bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Kommunerna ska särskilt: a) tydliggöra att miljö kvalitetsnormerna för vatten är bindande och ska därmed ligga till grund för planer och beslut, b) bevaka att lokala prioriteringar enligt översiktsplanen följer de aktuella planeringsunderlagen på lokal, regional och nationell nivå inklusive skydd och restaurering av kustnära miljöer på ett sådant sätt att

miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas, c) bevaka att de regionala vattenförsörjningsplanerna inarbetas i översiktsplanen. Åtgärden behöver genomföras i samråd med länsstyrelserna. Åtgärden bör även samverkas med berörda kommuner inom avrinningsområdet.

Kommunens synpunkter: Kommunerna bör samverka betydligt mer i översiktsplaneringen än vad som sker idag. Åtgärden stöds av kommunernas åtgärd 1, vattenplanering. LST bör stödja kommunernas arbete och mellankommunal samverkan mer än idag.

5. VA-plan inklusive dagvatten

Kommunerna ska upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Denna ska bland annat innehålla: a) en beskrivning hur vattenförekomsternas status kan komma att påverkas av vatten och avloppshantering i kommunen, och b) en riskanalys för de vattenförekomster som riskerar att inte följa miljökvalitetsnormerna. Samverkan ska ske med Länsstyrelsen.

Kommunens synpunkter: VA-planeringen är en viktig del av kommunernas planering och berör flera förvaltningar. Kommunerna har kommit olika långt i VA-planeringen. Den VA-samverkan som påbörjats mellan kommunerna i Dalsland bör utvecklas vidare. LST bör stödja kommunernas arbete och mellankommunal samverkan mer än idag.

6. Dioxiner från småskalig förbränning

Kommunerna ska verka för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning. Åtgärden ska genomföras i samverkan med Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Länsstyrelserna. Åtgärden ska genomföras så att den bidrar till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Åtgärder bidrar till utsläppsminskning även av andra prioriterade ämnen (till exempel polycykliska aromatiska kolväten).

Kommunens synpunkt: Åtgärden finns redan i nuvarande ÅP, avseende minskade utsläpp från småskalig vedeldning. Vedeldning är betydelsefull för landsbygdskommuner och bra om samhället ska bli fossilberoende.

Alla centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner har två åtgärder:

1. Planering

Inom sina respektive ansvarsområden ska alla dessa aktörer planera för att genomföra sina åtgärder i åtgärdsprogrammet på ett strukturerat och integrerat sätt i den ordinarie verksamheten, i syfte att följa miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten.

Kommunens synpunkter: Åtgärden är onödig för kommunerna och kan strykas. Det räcker med kommunernas åtgärd 1 Vattenplanering.

2. Rapportering

Årlig rapportering i februari varje år (som nu) till Vattenmyndigheten av vilka åtgärder som genomförts under föregående år.

Kommunens synpunkter: Det vore en fördel om rapporteringen samordnades med kommunernas rapportering till LST av åtgärder enligt det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen.

Åtgärder riktade till 13 centrala myndigheter kommenteras inte.

Åtgärder riktade till länsstyrelsen – 12 stycken.

Kommunens synpunkter: Länsstyrelsen har flera viktiga åtgärder, inte minst 1, 4, 6, 7, 8 och 9. Bland annat för att stödja samverkan mellan kommuner, vattenråd och andra aktörer på avrinningsområdesnivå. Länsstyrelsen måste få mer resurser för att kunna ta en sådan roll, en roll som vi ser alltför lite av idag. Alternativet är att istället skapa mer lokala organisationer på mellankommunal och avrinningsområdes basis (mer lik den norska vattenförvaltningsmodellen med starkare lokal förankring).

Sammanfattande synpunkter

Regelverket och åtgärdsplaneringen är mycket omfattande och kan innebära kraftiga begränsningar och stora kostnader för kommunen, företagare och enskilda. Landsbygden och dess företagare är särskilt påverkade.

Genom att titta i Viss kan vi se att omfattade åtgärder och kostnader hamnar på landsbygden i Färgelanda kommun. Till en del åtgärder finns finansiering men inte för allt, exempelvis finns ingen finansiering för miljöanpassning av dammar som inte har koppling till vattenkraft. Det saknas en analys för alla tänkbara konsekvenser som bli resultatet av åtgärderna. Det saknas en diskussion om vad som är rimliga åtgärder och boende på landsbygden ses som ett utförandekompani. För att bo och verka på landsbygden så måste man beakta den ekonomiska realiteten samt vilka möjligheter det finns att lägga tid och resurser på detta. Det måste också finnas utrymme för en diskussion om andra nyttigheter som kan gå till spillo om tex en utrivning av ett vandringshinder blir aktuell. Det kan finnas andra värden som är

viktiga att bevara, som en vattenspegel, skydd mot översvämning, hinder för invasiva arter m.m.

Miljöarbete med vatten är mycket viktigt men för att det ska bli framgångsrikt krävs delaktighet, lokal kunskap som ger rätt åtgärd på rätt plats, samt stöttning i det byråkratiska arbetet.

Dock är det oundvikligt att prioriteringar måste göras i många situationer, vilket den svenska implementeringen av vattendirektivet inte ger tillräckligt utrymme för. Det enda verktyget som finns för att göra avvägningar mot andra väsentliga samhällsintressen är nyttjandet av undantag som MSK (mindre stränga krav) och KMV (kraftigt modifierat vatten). Beslutad miljö kvalitetsnorm fungerar i praktiken som en rättsregel och får mycket stark genomslagskraft vid tillståndsprovning, tillsyn mm. Med tanke på det i många fall bristfälliga underlagsmaterialet för bedömning av miljö kvalitetsnormen, anser vi att systemet bitvis är rättsosäkert.

Det visar sig att Vattenmyndigheten är mycket restriktiv med att använda dessa verktyg. Detta strider mot den politiska inriktningen i frågan och det strider både mot vattenförvaltningsförordningen (4 kap. 9 och 10 §§ 2004:660) och HaVs forskrift (4 kap.7 § HVMFS 2019:25). Regeringen angav i Prop. 2017/18:243 att:

”De möjligheter att ställa mindre långtgående krav som följer av EU-rätten till förmån för samhällsnyttiga verksamheter ska utnyttjas fullt ut vid t.ex. meddelande av miljö kvalitetsnormer och andra föreskrifter samt vid beslut om klassning av vattenförekomster.”

Dessa beslut har givit förändringar i vattenförvaltningsförordningen som ställer krav på vattenmyndigheterna att utreda om sänkt kvalitetskrav är tillämbart; För den ytvattenförekomst där ekologisk ytvattenstatus alternativt potential eller kemisk ytvattenstatus är sämre än god ska vattenmyndigheten utreda om undantag enligt 4 kap. 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660) är tillämbart. Vattenmyndigheten ska först utreda om undantag enligt 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660), förlängd tidsfrist, är tillämbart. Därefter ska vattenmyndigheten utreda om undantag enligt 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660), mindre stränga kvalitetskrav, är tillämbart. Resultatet ska dokumenteras enligt 13 § i detta kapitel.

Detta är inte gjort avseende exempelvis jordbrukets påverkan och därmed strider åtgärdsprogrammet mot vattenförvaltningsförordningen. Ur ett kommunalt perspektiv är det viktigt med en generös tillämpning av undantagsmöjligheten när kommunen ska expandera för att bygga nya reningsverk.

Vattenmyndighet Västerhavet har trots tydliga politiska direktiv inte föreslagit ett enda KMV för vattenkraft i samrådsmaterialet. Vid tillämpning av undantag sitter vattenmyndigheterna fast i definitionen av "samhällsnyttig verksamhet". Vattenmyndigheten definierar detta som samhällsnyttig ur ett nationellt perspektiv. Detta överensstämmer inte med de politiska riktlinjer som har angivits där "samhällsnyttiga verksamheter" kan vara tillämpliga även i ett regionalt och lokalt perspektiv. De samhällsekonomiska behoven/nyttorna måste kunna värderas även på regional och lokal nivå. Exempel är: Elberedskap, sjöregleringar och dammar som håller kvar vatten i landskapet och kulturmiljövärden. Det är orimligt att det alltid är verksamhetsutövaren som ska bevisa samhällsnytta, att kostnader är orimliga och att åtgärder är samhällsekonomiskt olönsamma. En politisk bedömning av samhällsekonomisk nytta saknas. Denna politiska avvägning kan inte vattendelationerna göra. Det bör vara regeringen med stöd av riksdagen som formulerar hur "samhällsnytta" ska definieras.

Vi ser här att det finns grund för att kommunen ska begära överprövning av Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

När vattendirektivet implementerades i Sverige fick Miljöbalken en ny forskrift som anger att åtgärdsprogrammet ska innehålla en konsekvensanalys från allmän och enskild synpunkt. Detta har sin bakgrund i riksdagens beslut i samband med implementeringen i svensk lag; "Eftersom åtgärdsprogrammen inte kan överklagas är det viktigt att alla tänkbara konsekvenser av programmen, särskilt för enskilda personer och företag, övervägs noggrant och görs tillgängliga för dem som berörs." (Ur Prop.2003/04:2)

Vi ser inte att sådana genomförs som avsett, eller att de har rätt tyngd i samrådsmaterialet. Vattenmyndigheten har bara gjort en konsekvensanalys på makronivå vilket inte överensstämmer med lagstiftningens krav. Kommuninnevånare och verksamhetsutövare i kommunen påverkas om de åtgärderna för kommunen och de fysiska åtgärdsförslagen i VISS genomdrivs men kostnader och nyttor är inte kvantifierade av och en bedömning av de ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna för vattenförekomsterna som vår kommun berörs av är inte gjord. Vi anser inte konsekvensanalysen uppfyller lagens krav på där konsekvenserna av ett åtgärdsprogram ska utredas ur allmän och enskild synpunkt.

Beslutet skickas till:

Länsstyrelsen Västra Götaland Samrådssvar dnr 537-47542-2020

Att: Vattenmyndigheten i Västerhavet

Kommunstyrelsen

KS § 57 **Dnr 2020/255**
Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027

Kommunstyrelsens beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Beslutsunderlag

Följebrev samråd inom vattenförvaltningen i Västerhavet, 2020-10-30
Chef sektor samhällsutveckling informerar i ärendet.

Justering			Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--------------------

Från: [Tobias Bernhardsson](#)
Till: [Barbro Isaksson](#)
Kopia: [Karin Siverby](#)
Ärende: VB: E-post: ppt samråd kommunpolitiker 2.pptx
Datum: den 21 januari 2021 11:37:07
Bilagor: [ppt samråd kommunpolitiker 2.pdf](#)

Hej,

Tänker att vi kan lägga med en diskussion utifrån Vattendirektivet - Åtgärdsplan 2021-2027 vid kommande ärendeforum.

Ambitionsnivå? Hur tänker vi kring process av svar under samrådet? Vad är viktigt för oss att belysa?

Mvh. Tobias

-----Ursprungligt meddelande-----

Från: Eguez Alejandro <alejandro.eguez@lansstyrelsen.se>

Skickat: den 20 januari 2021 18:20

Till: patrik.thoren@sd.se; so.ulf@telia.com; mbko@telia.com; Tunde Petersson <tunde.petersson@fargelanda.se>; Tobias Bernhardsson <tobias.bernhardsson@fargelanda.se>; ola.nilsson@halmstad.se; mirna.obeid@ljungby.se; bjorn.nordenhammar@gmail.com; miguel.odhner@kungalv.se; anders.holmenskold@kungalv.se; elisabeth.mattsson@kungalv.se; gunmarie.daun@kungalv.se; anette.eriksson@arjang.se; lena.hammarstrom@politiker.goteborg.se; jarmo.uusitalo@uddevalla.se; conny.leinstedt@lerum.se; lillemor.ranevik@lerum.se; helen.bjurulf@jonkoping.se; malin.henriksson@stenungsund.se; Christian.leonlundberg2@stenungsund.se; jan.ruden@stenungsund.se; victoria.lind.magnusson@stenungsund.se; maritha.hellqvist@gotene.se; ida.melin2@stenungsund.se; johnny@levanet.se; Hans.Schub@tanum.se; morgan.andersson@stenungsund.se; kalle.alexandersson@kristinehamn.se; Solveig.Ahlbin.Berg@engelholm.se; hallin.dimbo@gmail.com; ewa-leena.johansson@ljusnarsberg.se; robert.blomberg@lerum.se; jan.ruden@stenungsund.se; marie.edvinssonkristiansen@gmail.com; ann-kristin.djuvfeldt@hammaro.se; caroline.depui@hammaro.se; jens.meyer2@hammaro.se; thomas.danielsson@stenungsund.se; lars.tysklind@stromstad.se; victoria.lind.magnusson@stenungsund.se; Olof.Lundberg@stenungsund.se; marie.oudin@kristinehamn.se; camilla.svensson@stenungsund.se

Kopia: Ekvall Annika <annika.ekvall@lansstyrelsen.se>

Ämne: Sv: E-post: ppt samråd kommunpolitiker 2.pptx

Här kommer igen som pdf.

Alejandro Eguez
 Miljöekonom
 Vattenmyndigheten Västerhavet
 Länsstyrelsen Västra Götalands län
 403 40 Göteborg
 010-224 44 68
 073-843 34 52
alejandro.eguez@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

Meddelandet kan nu skickas med följande bifogade filer eller länkar:

[ppt samråd kommunpolitiker 2.pptx](#)

Samråd för bättre vatten 2021-2027

Tekniska bekymmer? Skriv din fråga
i chatten eller mejla till:

alejandro.eguez@lansstyrelsen.se

så hjälper vi dig!

Presentation

- Annika Ekvall, vattenvårdsdirektör
- Alejandro Eguez, handläggare
- Margreth Folcker, handläggare

Delar av oss som jobbar på
Vattenmyndigheten Västerhavet

Förutsättningar för ett så bra möte som möjligt

- Vi väljer att *inte* spela in mötet, presentationen kommer skickas ut till er i efterhand.
- Vi kommer slå av allas mikrofoner under presentationen.
- Endast presentatörer kommer ha video påslagen för att få bästa möjliga tekniska förutsättningar.
- Frågor – Skriv din fråga eller begär ordet i chatten så besvarar vi dessa vid några olika tillfällen under mötet.

Dagens program

Vad är vattendirektivet och hur påverkar det kommunen?

Varför är det viktigt?

Vad förväntas ni på kommunen göra?

Vattenmyndigheterna

Jobbar distriktsvis i 6 års cykler, 5 länsstyrelser som är utsedda:

- Västerhavet
- Södra Östersjön
- Norra Östersjön
- Bottenhavet
- Bottenviken

Vatten - en livsviktig resurs

Utan bra vatten kan inte samhället fungera!

Vattenmyndigheternas uppdrag –
att genomföra EU:s vattendirektiv

- Jobba för bättre vatten och säker dricksvattenförsörjning
- Kartlägg Sveriges vatten för att påvisa problem
- Föreslå åtgärder och miljökvalitetsnormer

Allas intressen av vatten ska med

- Helhetsperspektiv
- Både samhällsnyttor och ekologiska värden
- Nationellt och regionalt

Vattendirektivet eller ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG)

- Fastslår en ram för EU:s vattenpolitiska samarbete.
- Trädde i kraft 22 december 2000.
- Syftar till att etablera en ram för enhetliga regler på EU-nivå för skydd av europeiska vatten; sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten men dock inte hav.
- Handlar främst om att förbättra vattenrelaterat miljöarbete genom en gemensam lagstiftning för vatten.
 - minska föroreningar,
 - främja hållbar vattenanvändning,
 - förbättra tillståndet för existerande akvatiska ekosystem samt
 - reducera effekterna av översvämningar och torka.
- Fastslår att länderna ska arbeta på ett sätt som utgår från avrinningsområden (naturens egna vattengränser) och inte från av människan införda administrativa gränser.
- Ska ske under 6-åriga förvaltningscykler, efterföljt av åtgärdsarbete.

Vad är vattenförvaltning?

- Alla vattenförekomster ska ha en miljökvalitetsnorm, MKN – en ribba man ska över vid en viss tidpunkt
- Åtgärdsprogrammet innehåller åtgärder som behöver göras för att uppnå MKN
- Förvaltningsplanen beskriver varför och hur, bakgrund mm

Vad händer just nu?

- Alla, även kommunerna, får tycka till om åtgärderna, förvaltningsplanen och miljökvalitetsnormerna före 30 april
- Vi vill att ni ska få en överblick om vad och varför
- Separata möten med tjänstemännen, då tar vi alla detaljfrågorna!

Vilka miljö kvalitetsnormer finns för vatten?

Ytvatten

Kemisk status

Ekologisk status

Ekologisk potential (variant av ekologisk status – för konstgjorda och kraftigt modifierade vattenförekomster)

Grundvatten

Kemisk status

Kvantitativ status

Vända trend

HUVUDREGLER:
**GOD STATUS SKA
NÅS**

**FÖRSÄMRINGS-
FÖRBUD**

Vad betyder detta för kommunen?

- Kommunen behöver vidta åtgärder för att uppnå miljökvalitetsnormerna där de inte redan är uppnådda.
- Kommunen kan inte göra sådant som äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormen

HUVUDREGLER:
**GOD STATUS SKA
NÅS**

**FÖRSÄMRINGS-
FÖRBUD**

Miljöbalken 5 kapitel:

4 § En myndighet eller en kommun **får inte tillåta** att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att **vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt** eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Några konkreta exempel

Verksamheter som äventyrar MKN får inte tillåtas

- T ex utbyggnad av avloppsreningsverk om det inte får släppas ut mer övergödande ämnen
- Detaljplaner som äventyrar MKN kan överprövas av länsstyrelsen (PBL 11 kap 10 §)
- Kommunen behöver ta hänsyn till MKN vid t ex fysisk planering, exploatering, etablering av industrier, VA-verksamhet och, förstås, miljötillsynen.

Kommunen ska också verka för att förbättra situationen

De administrativa åtgärderna som finns i Åtgärdsprogrammet är bindande för kommunerna

Kommunen behöver också göra praktiska åtgärder där man är ansvarig, t ex om man är fastighetsägare eller verksamhetsutövare, så att MKN uppnås.

Frågor så här långt?

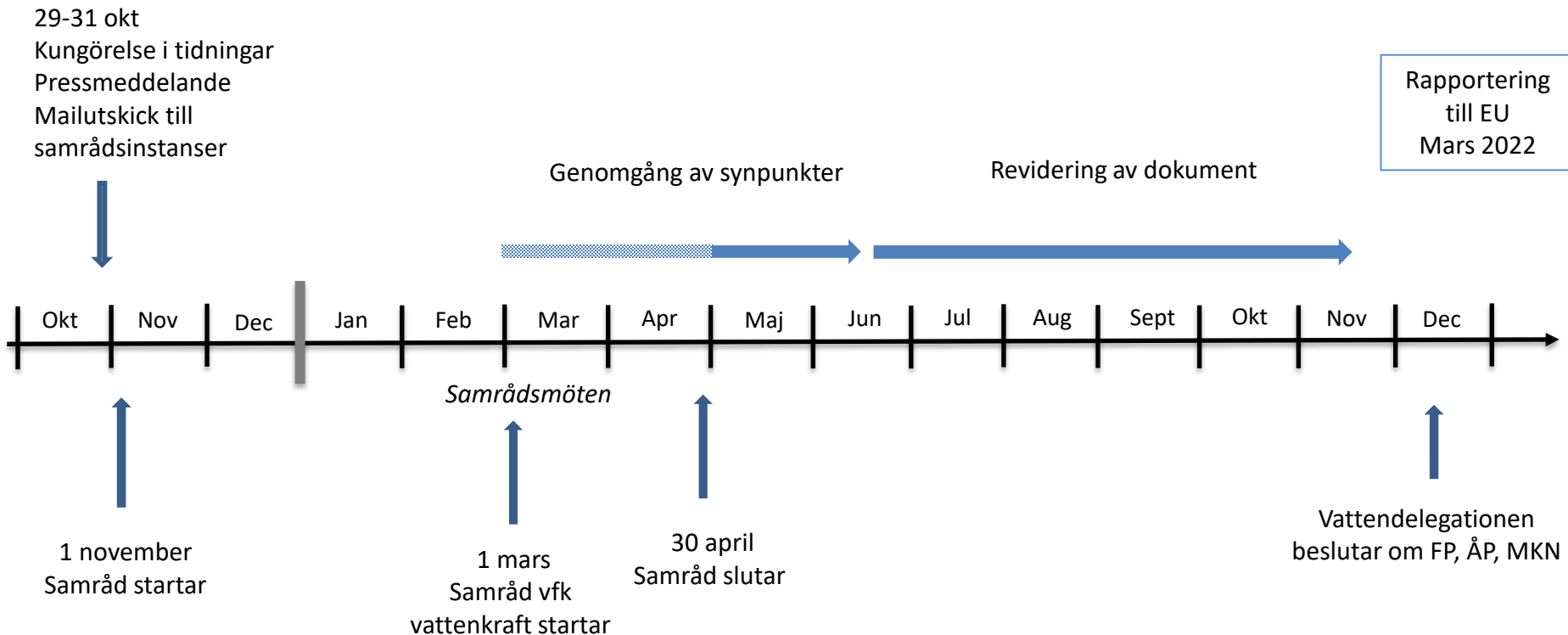
Samråd om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer 2021-2027 för Västerhavets distrikt

- 1 november 2020 - 30 april 2021
- Beslut i december 2021

Separat samråd för
vattenkraft 31 mars – 30 april 2021

Samrådsprocess

Tidplan för samrådsmöten

- 1 feb möte för tjänstemän miljötillsyn
- 3 feb möte för tjänstemän VA
- 8 feb möte för tjänstemän fysisk planering
- 10 feb nationellt möte myndigheter och länsstyrelser
- 11 feb nationellt möte bransch- och intresseorganisationer, universitet och forskningsinstitut
- Dessutom – möte med vattenråd (2 och 4 mars)

1 mars till 30¹¹²
april

Senare samråd om vatten som påverkas av vattenkraft:

- Särskilt fokus på de vattenförekomster som ska prövas 2022–2024 enligt nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft (NAP).

Kommunernas åtgärder

- Åtgärd 1: [Vattenplanering](#)
- Åtgärd 2: [Miljötillsyn](#)
- Åtgärd 3 [Dricksvattenskydd](#)
- Åtgärd 4: [Fysisk planering](#)
- Åtgärd 5: [VA-plan inkl. dagvatten](#)
- Åtgärd 6: [Dioxiner och småskalig förbränning](#)

1. Vattenplanering

Kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

- Fokus på de vattenförekomster där det behövs åtgärder för att nå MKN
- Plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat

Åtgärden bör också innehålla

- en plan för samverkan med grannkommunerna,
- . I följande planer ska vattenplaneringen kunna tillämpas:
- översikts- och detaljplaner,
 - planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och
 - tillsynsplan och behovsutredning för miljöfarlig verksamhet, små avlopp, vattenskyddsområden, förorenade områden, jordbruk
 - Klart senast två år efter åtgärdsprogrammets fastställande och ska uppdateras kontinuerligt.

Åtgärd 4 PBL

Kommunerna ska inom sin myndighetsutövning genomföra översikts- och detaljplanering samt prövning och tillsyn enligt (plan- och bygglag (2010:900) (PBL)), på ett sådant sätt att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas.

Åtgärd 5 VA-planer

- Kommunerna ska upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas.
- Hur påverkas MKN?
- Riskanalys

Åtgärd 3 vattenskydd

- Inrätta vattenskyddsområden
- Uppdatera gamla VSO
- Bedriva tillsyn inom VSO
- Se till att alla som behöver har tillstånd för vattenuttag

Åtgärd 2 miljötillsyn

- Kommunerna ska särskilt utöka och prioritera sin tillsyn så att MKN hålls.
- Gäller t ex förorenade områden, deponier och avlopp
- Gäller särskilt t ex båtbottnfärger och brandskum

Åtgärd 6: Dioxiner från småskalig förbränning

Kommunerna ska verka för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning.

- Biobränslepannor
- Eldning av trädgårdsavfall

Frågor så här långt?

Dags för bensträckare?

Inte vilken vara som helst...

Värdefull resurs för samhället (Nästan inget substitut)

Bättre vatten

Åtgärdsprogram

Vattenförsörjning och tillväxt

Hushåll (t.ex.
dricksvatten)

Energi

Jordbruk (t.ex.
bevattning)

Industri

Vattenbruk

Ekosystemtjänster

Utöver
vattenförsörjning och
tillväxt...

Naturmiljön / Biologisk
mångfald

Rekreationsmöjligheter
(bada, fritidsfiske)

Estetisk värde

Ökad samhällets nytta

Ekosystemtjänster i sötvatten

Sötvattens ekosystem är livsviktiga för människor, djur och natur. De bidrar med allt från försörjande ekosystemtjänster som dricksvatten, till stödjande och reglerande tjänster där två exempel är livsmiljöer för olika arter och vattenrening. Sötvattensmiljöer bidrar även till kulturella ekosystemtjänster i form av rekreation och inspiration.

Primärproduktion

i form av alger och andra vattenväxter är föda för växtätare och tillför energi via fotosyntesen. De är ofta mikroskopiskt små men utgör grunden för sötvattens hela ekosystem.

Livsmiljö

Den varierande miljön som uppstår där land och vatten möts skapar gynnsamma livsmiljöer för många arter och bidrar till hög biologisk mångfald.

Vattenrening

Sjöar, vattendrag och våtmarker har en naturligt renande effekt på vattnet. Växtligheten i området närmast vattnet hjälper också till att filtrera och rena.

Livsmedel

såsom fisk, skaldjur och dricksvatten.

Flödesutjämning och vattenmagasinering

Dessa två egenskaper hos våtmarker, sjöar och vattendrag bidrar bland annat till att minska risken för översvämningar.

Forskning och utbildning

bidrar till att utveckla vår förståelse för naturen och ger oss viktig kunskap för en hållbar utveckling.

Naturupplevelser

i form av exempelvis fiske och bad bidrar till livskvalitet, folkhälsa och turism.

Havs
och
Vatten
myndigheten

Tvärtom... dyrt för samhället att inte ta hand om vatten

Dåligt vatten

Vattenbrist

Vattenförorening

Övergödning

Översvämning

Obalanserad ekosystem

Vattenförsörjning och tillväxt

Hushåll (t.ex. dricksvatten)

Energi

Jordbruk (t.ex. bevattning)

Industri

Vattenbruk

Ekosystemtjänster

Utöver vattenförsörjning och tillväxt...

Naturmiljön / Biologisk mångfald

Rekreationsmöjligheter (bada, fritidsfiske)

Estetisk värde

Minskad samhällets nytta

(Ökad samhällets kostnader)

Vattenförvaltning lönar sig!

- Förebyggande åtgärder är ofta billigare än att avhjälpa något i efterhand
- Det är attraktivt för verksamhetsutövare och invånare med god miljö och hållbar utveckling
- Nya värden kan utvecklas, som t ex turism, friluftsliv, ökande fastighetsvärden mm.

Åtgärdsprogrammet lönar sig

- Åtgärdsprogram 2021-2027
 - Cirka 24,5 miljarder kronor
- Nyttor värderingar (övergripande betalningsvilja)
 - Cirka 1700 - 2100 kr per hushåll / år
 - Cirka 8 – 10 miljarder per år
- Återbetalningstid
 - Cirka 3 år
 - Men ta hänsyn om osäkerhet och då nytta kan bli under/över skattat

EXEMPEL

Tullstorpsån beräknas generera miljonvinster

TRELLEBORG | 22 december 2017

FOTO: TOMAS NYBERG

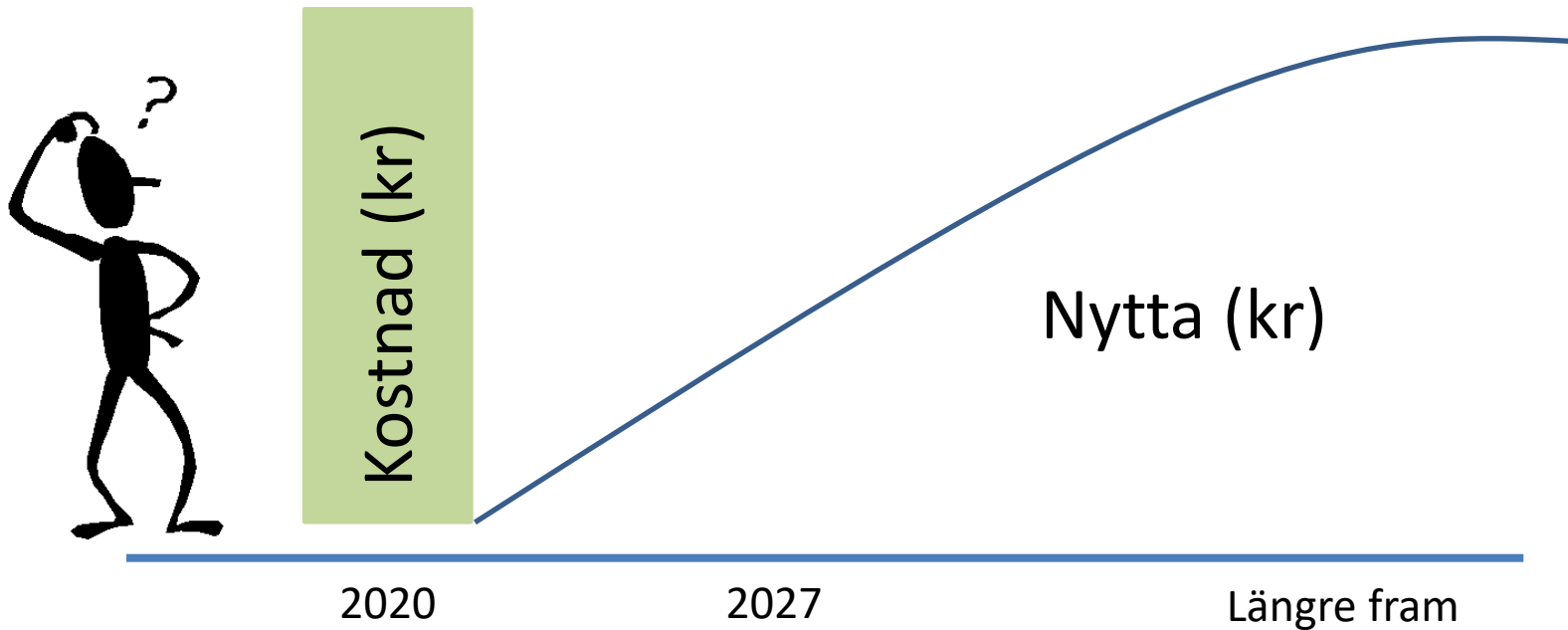
Tabell 7. Den samlade nyttan och kostnaderna för våtmarksåtgärderna i Tullstorpsåns avrinningsområde.

Värden			
	tkr/år	tkr/50 år	tkr/50 år
Biologisk mångfald	42	2 120	
Näringsretention	1 800	90 300	
Vattenreglering	26	1 280	
Rekreation	2 240	112 000	
Turism	1 500	75 000	
Summa värde	5 610		280 650
Kostnader			
Anläggning		14 900	
Skötsel		21 230 ¹	
Övrigt		30 000 ²	
Summa kostnader			66 130
Nettovärde			
5 ekosystemtjänster			214 500
Näringsretention och vattenreglering			25 400

1 kostnaden för skötsel av åtgärderna är beräknad efter den miljöersättning (skötselstöd) som kan erhållas via Landsbygdsprogrammet. Denna ersättning ligger på 4000 kr/ha och år.

2 kostnader för restaurering av vattendraget, administration, provtagning m.m

Tidsperspektivet är en utmaning

Nyttor

ÖVERGRIPANDE

SPECIFIKA

Att värdera det ovärderliga?

Marknadsbaserad värdering

- Fastighetsvärden.
 - Att bo strandnära är attraktivt, marknadsvärdet ökar därför på hus nära en badvänlig sjö eller en vacker vik.
- Försäkringar
- Fiskekort / Jaktlicens
- Resekostnader

Scenariovärdering

- Vad är du villig att betala för att målen för god ekologisk status ska uppnås?

Värdet av att nå god status i Göteborg

- Enkätundersökning undersökte allmänhetens betalningsvilja för att Göteborgs vattendrag, sjöar och kustvatten når god vattenstatus år 2027.
- Hälften av respondenterna är villiga att betala för att få god vattenkvalitet. Mer än hälften av respondenterna är oroad för dagens vattenkvalitet.
- Den genomsnittliga betalningsviljan för att uppnå god vattenstatus skattas till 50 – 58 kr/hushåll och månad. Den vattenförekomst som värderas högst är Göta älv.
- Totalt skattas betalningsviljan till ca 1,3 – 1,6 miljarder kronor över 10 år, vilket tolkas som det ekonomiska värdet för vuxna invånare i Göteborgs stad av en förbättring av vattenkvaliteten från – i de flesta fall - måttlig vattenstatus till god.

Värdet av ekosystemtjänster Emån

Vattenanknuten ekosystemtjänst	Värde (Miljoner kr/år)
Biologisk mångfald	Värderas ej
Flödesreglering (jordbruksförluster)*	6 (10-årsflöde)
Näringsupptag, våtmark	36 - 101
Näringsupptag, musslor	103
Dricksvatten	375
Processvatten	66
Vattenuttag - Bevattning i jordbruket	7- 18,5
Vattenuttag - Vatten till djur	76
Fisk och signalkräftor	2,4
Produktion av elkraft**	34
Sportfiske	5
Rekreation (vandring och paddling)	6,1
Natur- och kulturvärden	21
	738 - 814

Dricksvattenutredningen

- Schablonkostnad 20 000 kr per insjuknad.
- Totalkostnad för vattenburna sjukdomar i Sverige på 120 Mkr per år.

Smittutbrott i Lilla Edet

Dricksvattnet i Östersund (SVT)

Utebliven nytta- förorening av dricksvatten

(Bild från Sydöstran)

Nyttan av att motverka vattenbrist

Fiskeåtgärder gynnar näringslivet!

Varje kilo lax som fångas av sportfiskare genererar närmare 500 kronor i försäljning till lokala företag, visar studie från Bottenvikens vattendistrikt

Det finns mycket pengar i sportfisket! Fiskeåtgärder gynnar näringslivet!

Fotograf: Erik Rehäll & Daniel Holmqvist

Att ta med hem...

- Miljö går att värdera i pengar.
- Allmänheten förstår frågan och tycker att den är viktig.
- Allmänheten kan uttrycka sin betalningsvilja för dessa förändringar - både via marknadstransaktioner och i betalningsviljestudier.
- Allmänhetens preferenser för miljö kvalitet bör beaktas i beslut om våra gemensamma resurser.

Frågor så här långt?

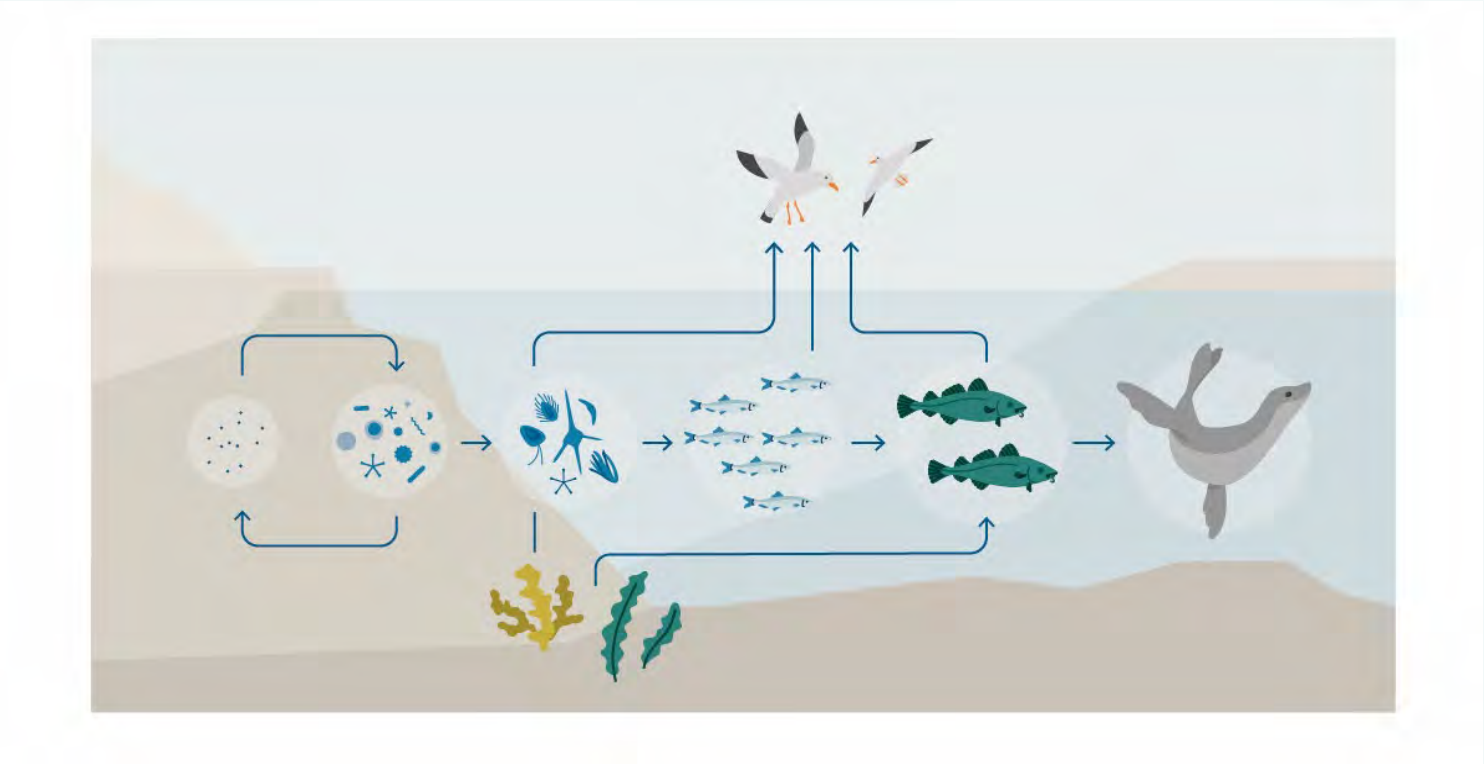
Åtgärdsprogrammet för havsmiljön

Remiss av förslag till uppdaterat program
1 november 2020 – 30 april 2021

Helena Strand

Havs
och Vatten
myndigheten

Åtgärdsprogrammet för havsmiljön

- » Ett verktyg för att uppnå målen i havsmiljöförordningen -> bidrar också till nationella miljökvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen.
- » Kompletterar existerande åtgärdsarbete som redan pågår
- » Företrädesvis åtgärder i hav och kust
- » Riktat sig till myndigheter och kommuner

Förslag på 15 nya åtgärder inom flera områden

- Främmande arter
- Fiskar och skaldjur som påverkas av fiske
- Marina näringsvävar
- Tillförsel av näringsämnen och organiskt material
- Havsbottnens integritet (fysisk störning på havsbotten)
- Koncentration och effekter av farliga ämnen
- Marint skräp
- Undervattensbuller
- Biologisk mångfald

Kommuner– viktiga för flera av åtgärderna: samverkan, samarbete i genomförandet

Ett antal åtgärder från det första åtgärdsprogrammet (2015) föreslås modifieras, eller att genomförandet behöver fortsätta även i det uppdaterade åtgärdsprogrammet:

- ÅPH 23, Kommunerna: att vid ändring och uppdatering av de kommunala avfallsplanerna hitta och visa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.

Kommuner ansvarar för genomförandet

Remiss om förslag till åtgärdsprogram för havsmiljön

- Remissmaterialet på Havs- och vattenmyndighetens hemsida: [Remisser från HaV](#)
- Synpunkter: senast 30 april 2021
- Beslut: december 2021
- 2022 -> Fortsatt åtgärdsarbete enligt det uppdaterade programmet!

Kontakt:

Caterina Franceschi;
caterina.franceschi@havochvatten.se
Helena Strand; helena.strand@havochvatten.se

[Hem](#) / [Om oss, kontakt och karriär](#) / [Om oss](#) / [Remisser från HaV](#)

/ [Remiss om förslag till åtgärdsprogram för havsmiljön](#)

REMISSER • 21 OKTOBER 2020

Remiss om förslag till åtgärdsprogram för havsmiljön

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit fram ett förslag på uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. I det uppdaterade åtgärdsprogram ingår förslag på ytterligare 15 åtgärder, förslag på modifieringar av åtgärder som beslutades 2015 och åtgärder som beslutades 2015 som behöver fortsätta. Samrådet pågår från den 1 november 2020 till den 30 april 2021.

[Dela sidan](#) [Skriv ut](#)

Remissmaterial

- [Missiv](#)
- [Missiv undertecknat](#)
- [Förslag på åtgärdsprogram för havsmiljön](#)
- [Sammanfattning av förslaget till åtgärdsprogram för havsmiljön](#)
- [Miljökonsekvensbeskrivning](#)
- [Sammanfattningar av miljökonsekvensbeskrivning](#)

Hur gör man för att svara

- Rör flera nämnder
- Sätt igång i tid, ingen förlängning aktuellt (EU:s tidplan)
- Vattenkraftspåverkade vatten (länk till lista på kommuner som berörs 2022-2024, även gärna en karta)
- Svara i enkäten (länk).

Dina synpunkter är viktiga!

- **Lämna synpunkter via webbenkät**
- Endast skriftliga synpunkter
- Materialet finns på vattenmyndigheternas webbplats:

<https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/samrad-om-forvaltningsplan-atgardsprogram-och-miljokvalitetsnormer-2021-2027.html>

Till sist...

Vi skickar ut presentationen via mejl och i och i samband med detta kommer det en länk till en utvärderingsenkät. Vi uppskattar mycket om ni tar 5 minuter att fylla i denna!

Tack för uppmärksamheten!

www.vattenmyndigheterna.se

Tillsammans värnar vi vattnets värden

Från: [O-RB-Vattenvård](#)

Till: [Kommun Ale](#); [Kommunstyrelsen Allingsås](#); [klk@alvesta.se](#); [arvika.kommun@arvika.se](#); [Bengtstors Kommun](#); [Bergs Kommun](#); [Bjuvs Kommun](#); [Bollebygd Kommunen](#); [Borås Stad](#); [Båstads kommun](#); [Kommun Dalsed](#); [Degerfors kommun](#); [kommun@eda.se](#); [Eslövs kommun](#); [Essunga Kommun](#); [kommun@falkenberg.se](#); [Kommunen Falköping](#); [kommun@filipstad.se](#); [kommun@forshaga.se](#); [Färgelanda Kommun](#); [kommunen@gislaved.se](#); [kommun@gnosjo.se](#); [kommunstyrelse@grums.se](#); [Kommun Grästorp](#); [Kommun Gullspång](#); [Stadsledningskontoret Göteborg](#); [Götene Kommun](#); [info@habokommun.se](#); [kommun@hagfors.se](#); [direkt@halmstad.se](#); [kommun@hammaro.se](#); [Helsingborgs stad](#); [herrljunga.kommun@admin.herrljunga.se](#); [Kommunen Hjo](#); [kommunen@hylte.se](#); [Hellefors kommun](#); [Herjedalen Kommun](#); [Härreda Kommunen](#); [Hässleholms kommun](#); [Höganäs kommun](#); [Kommun Högsby](#); [Hörby kommun](#); [Hörs kommun](#); [kommunstyrelse@jonkoping.se](#); [Karlsborg Kommunen](#); [Karlskoga kommun](#); [karlstadskommun@karlstad.se](#); [kommun@kil.se](#); [Klippans kommun](#); [Kommun Kristianstad](#); [kommunen@kristinehamn.se](#); [info@kungsbacka.se](#); [Kungälv kommun](#); [kommun@laholm.se](#); [Laxå kommun](#); [information.lekeberg@lekeberg.se](#); [Lerums Kommun](#); [Kommun Lidköping](#); [Kommunen Lilla Edet](#); [info@ljungby.se](#); [info@ludvika.se](#); [Lysekil kommun](#); [kommun@malung-salen.se](#); [Info Marlestad](#); [ks@markaryd.se](#); [Marks Kommun](#); [Kommunen Mellerud](#); [kommun@mullsjo.se](#); [Munkedal kommun](#); [munkfors.kommun@munkfors.se](#); [Mölnadal Kommunen](#); [Nora kommun](#); [kommunstyrelsen@nassjo.se](#); [Orust Kommunen](#); [Partille Kommunen](#); [Perstorps kommun](#); [Skara Kommunen](#); [Skövde Kommunen](#); [Sotenäs Kommunen](#); [Kommun Stenungsund](#); [storfors.kommun@storfors.se](#); [Strömstad Kommunen](#); [kommun.kansli@sunne.se](#); [Svalövs kommun](#); [Svenljunga Kommunen](#); [kommun@saffle.se](#); [kommun@savsjo.se](#); [Tanum Kommunen](#); [Kommunstyrelsen Tibro](#); [Tidaholm Kommunen](#); [Tjörn Kommunen](#); [torsby.kommun@torsby.se](#); [Kommun Tranemo](#); [Trollhättan Kommunen](#); [Kommunen Töreboda](#); [Kommunen Uddevalla](#); [Kommun Ulricehamn](#); [info@vaggeryd.se](#); [vansbro.kommun@vansbro.se](#); [Vara Kommunen](#); [varbergdirekt@varberg.se](#); [Värgårda kommun](#); [Kommun Vänersborg](#); [kommunen@varnamo.se](#); [kommunstyrelsen@vaxjo.se](#); [Åmål kommun](#); [kommun@arjang.se](#); [Åstorps kommun](#); [info@almhult.se](#); [Ängelholms kommun](#); [Öckerö kommun](#); [Örebro kommun](#); [Örkelljunga kommun](#)

Ärende: Vattenmyndigheternas samråd

Datum: den 26 november 2020 16:42:31

Brevet har skickats till er kommuns officiella epostbrevlåda. Det behöver skickas vidare till flera olika funktioner hos er kommun, främst VA-huvudmannen, ansvariga inom fysisk planering, naturvård, tillsyn enligt miljöbalken samt politikerna i kommunstyrelsen och ansvariga nämnder.

Välkommen till Vattenmyndigheternas samråd!

Den 1 november 2020 – 30 april 2021 samråder vattenmyndigheterna om förvaltningen av sjöar, vattendrag, grundvatten och kustnära vatten 2021 - 2027.

Som en del i samrådet kommer vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt att genomföra digitala möten för olika målgrupper inom distrikt, med start 2021.

- I januari planerar vi för möten med kommunpolitiker.
 - *20 januari*, möte på dagtid för exempelvis kommunalråd mfl.
 - *21 januari*, möte på kvällstid för fritidspolitiker
 Båda mötena kommer att ha samma innehåll men vi vill möjliggöra för både heltidspolitiker och fritidspolitiker att närvara. Vi önskar att kommunen även bjuder in några representanter för aktuella förvaltningar för att alla i kommunen ska ha en gemensam bild.
- I februari planerar vi tre separata möten med tjänstepersoner inom kommun och länsstyrelse. Mötena kommer att fokusera på följande teman:
 - *Miljötillsyn*
 - *Fysisk planering och vattenplanering*
 - *VA-planering inklusive dagvatten, dricksvattenskydd och dioxiner.*

Mer information om specifika tider och möjlighet till anmälan kommer att skickas ut via e-post innan årsskiftet.

Vattenförvaltningen styrs av ett EU-direktiv och har en fast tidplan. Med detta mejl vill vi påminna er om att starta processen i god tid så att vi kan få era synpunkter före den 30 april 2021.

Så kan du förbereda dig

Börja redan nu att titta igenom samrådshandlingarna. Handlingar för alla fem vattenmyndigheterna finns att ladda ner från vattenmyndigheternas webbplats:

www.vattenmyndigheterna.se/samrad. På denna webbplats kan du också

- Få information om hur du lämnar synpunkter
- Läsa vanliga frågor och svar
 - [Frågor och svar om pågående samråd](#)
 - [Frågor och svar om miljö kvalitetsnormer](#)
 - [Frågor och svar om kraftigt modifierad vattenförekomst](#) (fokus på vattenkraft)
- [Hitta presentationer, film och dokument med fördjupad information](#)
- Till dig som jobbar på kommunen vill vi särskilt tipsa om denna länk: [Länk till digital presentation med särskilt fokus på kommunernas åtgärder i vattenförvaltningen.](#)

Observera att vattendistriktet följer vattnets väg, tvärs över administrativa gränser. Det kan innebära att er kommun ligger i mer än ett distrikt. Det framgår dock tydligt i materialet vad som är gemensamt för hela landet och vad som är specifikt för distriktet. Karta över distriktens utbredning finns här: [Vattendistrikt i Sverige](#)

Håll dig uppdaterad

- [Prenumerera på vattenmyndigheternas nyheter](#)
- [Följ vattenmyndigheterna på LinkedIn](#)
- [Prenumerera på vårt nyhetsbrev Vattenblänk](#)

Vattenförekomster som påverkas av vattenkraft

Under perioden 1 mars 2020 till 30 april 2021 samråder vattenmyndigheterna särskilt om miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster som påverkas av vattenkraft.

Det gäller påverkan från den vattenkraft som omprövas 2022–2024, enligt den nationella planen för omprövning av vattenkraft, NAP.

Havs- och vattenmyndighetens samråd

Parallellt med vattenmyndigheternas samråd genomför Havs- och vattenmyndigheten samråd om åtgärdsprogram för havsmiljön. Eftersom det finns nära kopplingar mellan de båda samråden samarbetar vattenmyndigheterna och Havs- och vattenmyndigheten kring samrådet. Se information på www.havochvatten.se/remiss-aph2020.

Lämna synpunkter

Vi ser helst att ni använder det webbformulär som har tagits fram för att svara på samrådet. Det finns möjligheter att lämna synpunkter på alla delar av materialet, men det är inte nödvändigt att svara på alla frågor. Välj ut de delar som du eller din organisation känner er berörda av. Det underlättar vår sammanställning och gör att vi enklare kan väga samman synpunkterna. Det finns möjlighet att lämna synpunkter på enskilda vattenförekomster i Vatteninformationssystem Sverige ([VISS](#)) under samrådet.

Wordmall som hjälp att fylla i svar

Som ett stöd för att underlätta processen med att ta fram synpunkter finns alla frågor samlade i ett Word-dokument. Ett tips är att arbeta i dokumentet för att sedan kopiera in svaren i webbenkäten på aktuellt ställe. Word-dokumentet hittar du på webben för sidan om att [lämna synpunkter](#).

Era synpunkter är viktiga för att de kommande årens vattenförvaltning ska baseras på ett genomarbetat och väl förankrat underlag. Vattenmyndigheterna behöver era synpunkter senast den 30 april 2021. Har ni frågor, hör av er på vattenvard.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Tillsammans värnar vi vattnets värden!

Annika Ekvall, Vattenvårdsdirektör
Vattenmyndigheten för Västerhavet vattendistrikt,
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Tel: 010-224 43 35

Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, som också är Vattenmyndighet i Västerhavets vattendistrikt, har tagit fram förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027. Dessa förslag samråds under sex månader, 1 november 2020–30 april 2021. Synpunkter på samrådsdokumenten ska ha inkommit till vattenmyndigheten **senast den 30 april 2021**.

Alla länder i Europeiska unionen arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av det så kallade vattendirektivet. Syftet med direktivet är att skydda och förbättra vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar, grundvatten och kustnära havsområden. En viktig del i arbetet är att alla berörda, såväl myndigheter som organisationer, företag och privatpersoner, ska kunna vara delaktiga. Samrådet syftar till att samla in synpunkter från olika aktörer så att beslut kan fattas utifrån ett så brett underlag som möjligt. Med väl underbyggda och förankrade beslut har vi bättre förutsättningar att bevara och förbättra Sveriges vatten.

Samrådet kungörs i dagstidningar inom vattendistriktet sista veckan i oktober 2020.

Samrådshandlingarna finns på vattenmyndigheternas webbplats:

www.vattenmyndigheterna.se/samrad. Handlingarna finns även tillgängliga hos samtliga kommuner och länsstyrelser inom distriktet.

Under samrådsperioden genomförs andra samråd som berör Vattenmyndighetens arbete. Havs- och vattenmyndigheten samråder om förslag till åtgärdsprogram enligt havsmiljöförordningen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (se information på www.havochvatten.se/remiss-aph2020)

I slutet av detta missiv finns en lista över samrådsinstanser som har fått särskild inbjudan att delta i samrådet. Men alla som vill får lämna synpunkter! Sist i missivet redovisas också i vilka tidningar samrådet har kungjorts.

Kortare samrådstid för vatten med påverkan från vattenkraft

För några vattenförekomster kommer samrådet att starta senare och pågå kortare tid, från och med 1 mars 2021 till och med 30 april 2021. Denna kortare samrådstid gäller bara de vattenförekomster, både kraftigt modifierade (KMV) och naturliga, i avrinningsområden som påverkas av vattenkraft och som ska omprövas åren 2022–2024 enligt "Nationell plan för omprövning av vattenkraft", NAP. Regeringen beslutade om NAP 25 juni 2020 och Vattenmyndigheten behöver följa tidsplanen med översyn av vattenkraftens påverkan inklusive eventuella KMV-utpekanden och undantag. Normer för dessa vatten kommer att vara uppdaterade och ingå i samrådet från den 1 mars 2021. En separat kungörelse gällande samrådstiden för dessa vattenförekomster kommer att publiceras i februari 2021.

För vattenförekomster som påverkas av vattenkraftverk med provningsår senare än 2024, kommer översynen att göras senare och i god tid innan respektive provningstillfälle.

Detta material ingår i samrådet

Förslag till förvaltningsplan för Västerhavets vattendistrikt

Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vattnen i distriktet mår, hur de övervakas och förvaltas. Den blickar också framåt och pekar ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljön i distriktet på både kort och lång sikt. Förvaltningsplanen för 2021–2027 är indelad i tio kapitel plus ett antal bilagor. Tillsammans med miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet är förvaltningsplanen vattenmyndigheternas viktigaste verktyg för att kunna genomföra vattendirektivet i Västerhavets vattendistrikt.

Förslag till miljökvalitetsnormer för Västerhavets vattendistrikt

Miljökvalitetsnormer säger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt och är målet för förbättringsåtgärderna i åtgärdsprogrammet. Vattnets kvalitet bedöms efter många faktorer, både ekologiska och kemiska. Normalt sett ska en vattenförekomst nå minst "god status". Ibland finns det dock anledning att göra undantag och tillåta att vattnet inte behöver nå upp till god status, eller att god status ska nås vid en senare tidpunkt. Vattendelegationen i vattendistriktet beslutar om miljökvalitetsnormerna som publiceras på webbplatsen vattenmyndigheterna.se. Kapitel 7 i förvaltningsplanen beskriver mer hur miljökvalitetsnormerna fungerar.

Förslag till åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt

Åtgärdsprogrammet talar om för myndigheter och kommuner vad de behöver göra för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Dessa åtgärder är av administrativ art, vilket ofta innebär att myndigheter och kommuner i sin tur ställer krav på olika aktörer att vidta fysiska åtgärder som förbättrar vattenmiljön. Åtgärdsprogrammet beskriver även de samhällsekonomiska konsekvenserna av åtgärderna liksom de förväntade konsekvenserna för miljön.

Förslag till delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka

Delförvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de tilltagande problemen med vattenbrist. Vad är det som orsakar vattenbrist och vilka effekter ger det i samhället? Planen beskriver vad som sker för att åtgärda och förebygga problemen, inte minst inom vattenförvaltningsarbetet. Den innehåller också förslag till ytterligare åtgärder, utöver de som finns i distriktets åtgärdsprogram för vatten. Dokumentet ger också en internationell utblick och en bild av hur ett framtida klimat kan påverka vattenbristen.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen till Åtgärdsprogram 2021–2027 identifierar och beskriver den betydande miljöpåverkan som det kan medföra att genomföra åtgärdsprogrammet. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte att revideras efter samrådet. Synpunkter som gäller miljökonsekvenserna kommer istället att beaktas vid beslut om att fastställa åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer.

Underlagsmaterial till samrådet

I Vatteninformationssystem Sverige (VISS) kan du hitta mycket av det underlag som Vattenmyndigheten har använt för att ta fram samrådshandlingarna. Underlaget utvecklas och förbättras kontinuerligt.

Samrådsmöten

Vattenmyndigheten planerar att anordna samrådsmöten. På www.vattenmyndigheterna.se finns mer information. På grund av pandemisituationen som råder när detta skrivs så kan Vattenmyndigheterna välja att genomföra samrådsmöten digitalt.

Lämna synpunkter digitalt

Nu är det dags att tycka till om de kommande sex årens vattenförvaltning. Vattenmyndigheten kommer sedan att sammanställa alla inkomna synpunkter och bedöma vilka eventuella förändringar som behöver göras. Exempelvis kan det vara någon fråga vi behöver arbeta mer med, eller om något behöver förtydligas. Vattendelegationen inom respektive distrikt kommer sedan att besluta om Förvaltningsplan, Åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för vattenarbetet 2021–2027.

Dina synpunkter ska ha inkommit till Vattenmyndigheten **senast 30 april 2021**. Information om hur du lämnar synpunkter hittar du på www.vattenmyndigheterna.se/samrad. Följ instruktionerna på hemsidan. Du kan tycka till om hela eller delar av samrådet.

Har du inte tillgång till internet går det bra att skicka in dina handlingar med vanlig post. Det är viktigt att du anger diarienumret så att vi vet att ditt svar gäller just vårt vattendistrikt. Vi uppskattar om dina synpunkter kan följa samrådsdokumentets disposition. Adressen är:

Länsstyrelsen Västra Götaland
Samrådssvar dnr 537-47542-2020
Att: Vattenmyndigheten i Västerhavet
403 40 Göteborg

Tillsammans värnar vi vattnets värden!

Anders Danielsson
Landshövding i Västra Götalands län
Ordförande i vattendelegationen för Västerhavets vattendistrikt

Sändlista

Regeringskansliet

Finansdepartementet
Miljödepartementet
Näringsdepartementet

Domstolar

Högsta domstolen
Högsta förvaltningsdomstolen
Mark- och miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt
Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt, Växjö ringsrätt och Östersunds tingsrätt

Centrala myndigheter

Bergsstaten	Naturvårdsverket
Boverket	Naturhistoriska riksmuseet
Energimyndigheten	Riksantikvarieämbetet
Folkhälsomyndigheten	Sametinget
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Sjöfartsverket
Försvarsmakten, Högkvarteret	Skogsstyrelsen
Havs- och vattenmyndigheten (HaV)	Socialstyrelsen
Jordbruksverket	Statens geotekniska institut
Kammarkollegiet	Svenska Kraftnät
Kemikalieinspektionen	Sveriges geologiska undersökning (SGU)
Kustbevakningen	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)
Lantmäteriet	Tillväxtverket
Livsmedelsverket	Trafikverket
Läkemedelsverket	Transportstyrelsen
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	

Länsstyrelser

Länsstyrelsen i Dalarnas län	Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen Hallands län	Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Kronobergs län	

Kommuner

Ale kommun	Borås Stad	Falkenberg kommun
Alingsås kommun	Båstad kommun	Falköpings kommun
Alvesta kommun	Dals-Eds kommun	Filipstads kommun
Arvika kommun	Degerfors kommun	Forshaga kommun
Bengtstors kommun	Eda kommun	Färgelanda kommun
Bjuv kommun	Eslöv kommun	Gislaved kommun
Bollebygds kommun	Essunga kommun	Gnosjö kommun

Grums kommun	Laholm kommun	Svalövs kommun
Grästorps kommun	Laxå kommun	Svenljunga kommun
Gullspångs kommun	Lekebergs kommun	Säffle kommun
Göteborgs Stad	Lerums kommun	Tanums kommun
Götene kommun	Lidköpings kommun	Tibro kommun
Habo kommun	Lilla Edets kommun	Tidaholms kommun
Hagfors kommun	Ljungby kommun	Tjörns kommun
Halmstad kommun	Ludvika kommun	Torsby kommun
Hammarö kommun	Lysekils kommun	Tranemo kommun
Helsingborg Stad	Malung-Sälens kommun	Trollhättans Stad
Herrljunga kommun	Mariestads kommun	Töreboda kommun
Hjo kommun	Markaryd kommun	Uddevalla kommun
Hylte kommun	Marks kommun	Ulricehamns kommun
Hällefors kommun	Melleruds kommun	Vaggeryd kommun
Härryda kommun	Mullsjö kommun	Vansbro kommun
Hässleholm kommun	Munkedals kommun	Vara kommun
Höganäs kommun	Munkfors kommun	Varberg kommun
Högsby kommun	Mölnåls Stad	Värgårda kommun
Hörby kommun	Nora kommun	Vänersborgs kommun
Höör kommun	Nässjö kommun	Värnamo kommun
Jönköping kommun	Orust kommun	Växjö kommun
Karlsborgs kommun	Partille kommun	Åmåls kommun
Karlskoga kommun	Perstorp kommun	Årjängs kommun
Karlstad kommun	Skara kommun	Åstorp kommun
Kil kommun	Skövde kommun	Älmhult kommun
Klippans kommun	Sotenäs kommun	Ängelholm kommun
Kristianstad kommun	Stenungsund kommun	Öckerö kommun
Kristinehamns kommun	Storfors kommun	Örebro kommun
Kungsbacka kommun	Strömstads kommun	Örkelljunga kommun
Kungälv kommun	Sunne kommun	

Vattenråd

Alsterälvens Vattenråd	Göta Älvs Vattenråd	Ringsjöns Vattenråd
By- och borgviksälvens Vattenråd	Himleåns Vattenråd	Rönneåns Vattenråd
Bäveåns Vattenråd	Kattegatts kust Vattenråd	Skintans vattenråd
Dalbergså/Holmsåns Vattenråd	Klarälvens Vattenråd	Stensåns Vattenråd
Dalslands kanals Vattenråd och Uppgrävningens VVF/VR	Kungsåns Vattenråd	Strömsåns Vattenråd
Enningdalsälven	Lagans Vattenråd	Suseåns Vattenråd
Fylleåns Vattenråd	Lygnerns Vattenråd	Säveåns Vattenråd
Genevadsåns Vattenråd	Mölnålsåns Vattenråd	Tidans VVF/VR
Gullmarns Vattenråd	Nissans Vattenråd	Vattenrådet för Bohuskusten
Gullspångsälvens VR/VVF	Norsälvens Vattenråd	Vattenrådssamverkan Väst

Vegeåns Vattenråd
Viskans Vattenråd

Vänerns sydöstra tillflödets Vattenråd
Vänerns VVF/VR
Årjans Vattenråd
TURs Vattenråd

Tidningar där samrådet har kungjorts

Arbetsbladet	Karlskoga Tidning	Smålands-Tidningen (Eksjö)
Arvika Nyheter	Katrineholms-Kuriren	Smälänningen
Avesta Tidning	Kristianstadsbladet	Sundsvalls Tidning
Barometern/Oskarshamns-Tidningen	Ljusdals-Posten	Svenska Dagbladet
Blekinge Läns Tidning, BLT	Ljusnan	Sydsvenskan
Bohuslänningen	Lokaltidningen	Sydöstran
Borlänge Tidning	Länstidningen	Söderhamns-Kuriren
Borås Tidning	Södertälje	Södermanlands Nyheter
Bärgslagsbladet/Arboga Tidning	Länstidningen	Södra Dalarnes Tidning
Dagens Nyheter	Östersund	Tidningen Härjedalen
Dala-Demokraten	Mariestads-Tidningen	Tidningen
Dalslänningen	Mora Tidning	Ångermanland
Enköpings-Posten	Motala & Vadstena Tidning	Tranås Tidning
Eskilstuna-Kuriren, Strengnäs tidn.	Nerikes Allehanda	Trelleborgs Allehanda
Fagersta-Posten	Norra Skåne	Ttela
Falköpings Tidning	Norrbottens-Kuriren	Ulricehamns Tidning
Falu Kuriren	Norrköpings tidningar	Uppsala Nya Tidning
Filipstads Tidning	Norrländska	Vestmanlands Läns Tidning, VLT
Folkbladet	Socialdemokraten, NSD	Vetlanda-Posten
Folkbladet Norrköping	Nya Lidköpings- Tidningen	Vimmerby Tidning/Kinda-Posten
Gefle Dagblad	Nya Ludvika Tidning	Värmlands Folkblad
Gotlands Allehanda	Nya Wermlands- Tidningen, NWT	Värnamo Nyheter
Gotlands Tidningar	Nynäshamns Posten	Västerbottens-Kuriren
Göteborgs-Posten	Piteå-Tidningen	Västerviks-Tidningen
Hallands Nyheter	Sala Allehanda	Västgöta-Bladet
Hallandsposten	Skaraborgs Allehanda, SLA	Ystads Allehanda
Helsingborgs Dagblad, NST, LP	Skaraborgs Läns Tidning	Ölandsbladet
Hudiksvalls Tidning	Skånska Dagbladet	Örnsköldsviks Allehanda
Jönköpings-Posten	Smålands Dagblad	Östersunds-Posten
Karlskoga Kuriren	Smålandsposten	Östgöta Correspondenten

Från: [Färgelanda Kommun](#)
Till: [Barbro Isaksson](#)
Ärende: FW: Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer
Datum: den 1 november 2020 21:22:17
Bilagor: [Missiv 2020-Västerhavets vattendistrikt .pdf](#)

Skickat från min Samsung Galaxy-smartphone.

----- Originalmeddelande -----

Från: O-RB-Vattenvård <vattenvard.vastragotaland@lansstyrelsen.se>

Datum: 2020-10-31 15:18 (GMT+01:00)

Till:

Ämne: Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Till kommuner som berörs av Västerhavets vattendistrikt. Observera att en kommun kan ingå i flera vattendistrikt och därmed få utskick från flera vattenmyndigheter.

Den 1 november 2020 – 30 april 2021 genomför Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt samråd om hur sjöar, vattendrag, grundvatten och kustnära vatten ska förvaltas de kommande åren.

Följande handlingar ingår i samrådet:

- Förslag till förvaltningsplan (inklusive bilagor)
- Förslag till åtgärdsprogram (inklusive bilaga)
- Förslag till föreskrift med miljökvalitetsnormer
- Förslag till delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka

Till åtgärdsprogrammet hör också en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Samrådshandlingarna finns att ladda ner från vattenmyndigheternas webbplats från och med den 1 november: www.vattenmyndigheterna.se/samrad.

Brevet har skickats till er kommuns officiella epostbrevlåda. Det behöver skickas vidare till flera olika funktioner hos er kommun, främst till VA-huvudmannen samt till dem som ansvarar för fysisk planering, naturvård och tillsyn enligt miljöbalken. Vi önskar ett samlat svar från er kommun om det är möjligt.

Vattenmyndigheten behöver era synpunkter senast den 30 april 2021. Vi ser helst att ni använder det webbformulär som har tagits fram för att svara på samrådet. Det underlättar vår sammanställning och gör att vi enklare kan väga samman synpunkterna. Det finns möjlighet att lämna synpunkter på alla delar av materialet, men det är inte nödvändigt att svara på alla frågor. Välj ut de delar som du eller din organisation känner er berörda av. Enkäten finns i Wordformat på webbplatsen, ett tips är att arbeta i denna och sedan kopiera in svaren i webbenkäten på aktuellt ställe.

Information om hur ni lämnar synpunkter, webbformulär och adresser hittar ni på webbplatsen:
www.vattenmyndigheterna.se/samrad.

Notera också att Vattenmyndigheten samråder särskilt om miljökvalitetsnormer för vattenförekomster som påverkas av vattenkraft. Detta samråd påbörjas 1 mars 2021 och avslutas 30 april 2021. I detta samråd gäller det påverkan från den vattenkraft som omprövas 2022–2024, enligt den nationella planen för miljöanpassning av vattenkraften, NAP.

Era synpunkter är viktiga för att de kommande årens vattenförvaltning ska baseras på ett genomarbetat och väl förankrat underlag.

Tillsammans värnar vi vattnets värden!

Vattenmyndigheten Västerhavet
Länsstyrelsen Västra Götalands län
403 40 Göteborg

010-224 40 00
www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)

KSAU § 62 Dnr 2021/51
**Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-
nyttöanalys för införande i Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed,
Färgelanda, Mellerud, Åmål**

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen framhäver dess ambition om att samordnad varudistribution tittas närmare på i nästkommande upphandling som ska gälla från år 2026.

Ärendebeskrivning

Färgelanda tog år 2018 beslut om att genomföra en förstudie om samordnad varudistribution. Frågan behövde dock lyftas med övriga Dalslandskommuner eftersom det bedömdes att kommunen inte hade de resurser som krävdes för att genomföra en förstudie på egen hand. Detta är något som genomfördes under hösten 2019.

Kommunal samordnad varudistribution innebär att en kommun antingen upphandlar eller på egen hand driver en distributionscentral, dit kommunens varuleveranser kommer. På distributionscentralen lastas sedan varorna om, så att alla varor som ska till en viss enhet samlas ihop, oavsett från vilken leverantör de kommer. Sedan levereras varorna till mottagande enheter i ett gemensamt fordon. Detta skiljer sig från den vanliga modellen som kallas fri leverans, då kommunens enheter får leveranser från varje enskild varuleverantör.

Nationellt Centrum fick uppdraget att samordna berörda tjänstepersoner och starta en process för att undersöka potentialen för en gemensam samlastningscentral i Dalsland. Arbetet skulle ske tillsammans med Dalslands Miljö och Energiförbund. Förstudien skulle undersöka vilka eventuella nyttor och mervärden som kan uppnås, men också eventuella risker och nackdelar om Dalslandskommunerna samordnar sina varor och transporter via en samlastningscentral.

Under hösten och kring årsskiftet 2019/2020 påbörjade Fyrbodals kommunalförbund, Dalslands Miljö- och Energiförbund, samt tjänstepersoner från Färgelanda, Bengtsfors, Dals Ed och Mellerud arbetet. Åmål avstod från att delta på de tre workshops som *Nationellt Centrum* arrangerade. Dock ville de vara delaktiga genom att lämna uppgifter till den datainsamling som ligger till grund för kostnads- och nyttokalkylen som ingår i slutrapporten.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Tre huvudpunkter som diskuterades var:

- Om och i så fall hur samordnad varudistribution kan gynna lokala livsmedelsproducenter och öka anbuden från dessa,
 - Introduktion till e-handelssystem (inköps- och faktureringsystem). Hur ett e-handelssystem kan underlätta och effektivisera upphandlings- och inköpsprocessen och hur det samspelar med kommunal samordnad varudistribution samt
 - Introduktion till kostnadsnyttoanalys och nödvändiga resurser och organisationsförändringar för implementering och drift av samordnad varudistribution.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse- Genomförande av samordnad varudistribution, dat 2021-04-08,

Rap Dalsland, dat 2020-12-10,

Beslut KS 2021-03-31 § 55 - Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-nyttoanalys för införande i

Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål, Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-nyttoanalys för införande i Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål, dat 2021-01-26.

Beslutet skickas till

Malin Eriksson

Diariet

—

Avdelning samhällsutveckling
Nämndsekreterare
Malin Eriksson
malin.eriksson3@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Genomförande av samordnad varudistribution

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen framhäver dess ambition om att samordnad varudistribution tittas närmare på i nästkommande upphandling som ska gälla från år 2026.

Ärendebeskrivning

Färgelanda tog år 2018 beslut om att genomföra en förstudie om samordnad varudistribution. Frågan behövde dock lyftas med övriga Dalslandskommuner eftersom det bedömdes att kommunen inte hade de resurser som krävdes för att genomföra en förstudie på egen hand. Detta är något som genomfördes under hösten 2019.

Kommunal samordnad varudistribution innebär att en kommun antingen upphandlar eller på egen hand driver en distributionscentral, dit kommunens varuleveranser kommer. På distributionscentralen lastas sedan varorna om, så att alla varor som ska till en viss enhet samlas ihop, oavsett från vilken leverantör de kommer. Sedan levereras varorna till mottagande enheter i ett gemensamt fordon. Detta skiljer sig från den vanliga modellen som kallas fri leverans, då kommunens enheter får leveranser från varje enskild varuleverantör.

Nationellt Centrum fick uppdraget att samordna berörda tjänstepersoner och starta en process för att undersöka potentialen för en gemensam samlastningscentral i Dalsland. Arbetet skulle ske tillsammans med Dalslands Miljö och Energiförbund. Förstudien skulle undersöka vilka eventuella nyttor och mervärden som kan uppnås, men också eventuella risker och nackdelar om Dalslandskommunerna samordnar sina varor och transporter via en samlastningscentral.

Under hösten och kring årsskiftet 2019/2020 påbörjade Fyrbodals kommunalförbund, Dalslands Miljö- och Energiförbund, samt tjänstepersoner från Färgelanda, Bengtsfors, Dals Ed och Mellerud arbetet. Ämål avstod från att delta på de tre workshops som Nationellt Centrum

arrangerade. Dock ville de vara delaktiga genom att lämna uppgifter till den datainsamling som ligger till grund för kostnads- och nyttokalkylen som ingår i slutrapporten.

Tre huvudpunkter som diskuterades var:

- Om och i så fall hur samordnad varudistribution kan gynna lokala livsmedelsproducenter och öka anbuden från dessa,
- Introduktion till e-handelssystem (inköps- och faktureringsystem). Hur ett e-handelssystem kan underlätta och effektivisera upphandlings- och inköpsprocessen och hur det samspelar med kommunal samordnad varudistribution samt
- Introduktion till kostnadsnyttoanalys och nödvändiga resurser och organisationsförändringar för implementering och drift av samordnad varudistribution.

Förvaltningens synpunkter

Projektet är intressant och spännande och flera större kommuner har fått ett gott resultat efter genomförande av samordnad varuleverans. Det är dock en resurskrävande process att arbeta fram, vilket måste vara väl förberett och kräver också en större kommun eller sammanslagningar av kommuner.

Fördelar - minskad miljöbelastning, ökad trafiksäkerhet, fler lokala producenter får möjlighet att lägga anbud och kan därmed gynnas. På lång sikt, kanske efter 5 år (se kostnad- och nytto analysen i förstudien), kan en viss kostnadsbesparing aktualiseras

Förutsättningar för att driva igenom detta projekt är följande: (som behöver vara väl kända och godkända):

- Ett genomfört och väl fungerande E-handelssystem.
- Extra resurser för genomförandet måste tillsättas, se kostnads- och nyttoanalysen.
- Samtliga Dalslandskommuner behöver delta.

Färgelanda kommun har samarbete med Dalslandskommuner i många sammanhang, bland annat med det omfattande arbetet om livsmedelsupphandlingen. Innan den nya livsmedelsupphandlingen startar så måste förutsättningarna för Samordnad varudistribution vara helt klara. Det arbetas med nästa upphandling just nu (som ska träda i kraft 2022), vilket innebär att det hinns inte med att få med det i denna upphandling. Då varje enskild kommun är för liten för projektet så krävs att alla kommunerna enade går in i projektet.

Oro – En del av måltidsenheten är beroende av utbildningsförvaltningens underskott och stora besparingar, vilket innebär att istället för att indexuppräknas och balansera livsmedelskostnader vid prisuppgång, så får kostnader hållas nere och val av livsmedel får justeras efter mer kostnadseffektiva alternativ. Detta innebär att kommunen kanske inte kan handla av de lokala producenterna, som kan innebära högre kostnader.

Kostenheten efterfrågar en mer tillåtande budget för att livsmedel som är exempelvis närproducerat och ekologiskt ska kunna väljas trots att det kan i viss mån vara kostnadsdrivande.

Om främsta drivkraften är att öka andelen lokala producenter, så kan det finnas andra vägar att gå. Kommunen har bland annat varit i kontakt med Värmlandsskafferiet, som har planer att samordna flera lokala producenter även i Färgelanda kommuns omnejd. I detta alternativ står leverantören för den samordnade transporten. Tilläggs kan dock att det är fritt för en kommun att upphandla egen transport. Det innebär att kommunen får varorna samtidigt då det endast används en transportör och kommunen kan styra sina egna leveranser.

Sammanfattning

Det åligger kommunen att indirekt prissätta samhällsekonomiska nyttor och avgöra vad som ligger inom det kommunala uppdraget. Men för att en förändring ska vara företagsekonomiskt försvarbar, behöver samhällsekonomiska vinster sättas i relation till miljömål och mål för social hållbarhet inom den egna verksamheten.

En annan frågeställning som är viktig att diskutera är riskerna med att inte erhålla rabatt i upphandlingar och compensation för de nyttor som kommunen kan uppnå dels genom det samhällsekonomiska utfallet men även genom möjligheten att öka antalet lokala livsmedelsproducenter i Dalslandskommunernas upphandlingar.

Tjänstemännen kommer göra en noggrannare genomlysning och se vad kostnaderna och mervärdena är för samordnad varudistribution innan ställning helt tas. I nuläget är tjänstemännen i nätverken i Dalslandskommunerna tveksamma beträffande mervärdet av förevarande koncept. Möjlighet att handla från närliggande producenter kan åstadkommas på även andra sätt.

Bilagor

Förstudie Samordnad varudistribution med kostnads – nyttoanalys

Katrin Siverby
Kommunchef

Josefine Blid
Nämndsekreterare

NATIONELLT CENTRUM KOMMUNAL
SAMORDNAD
VARUDISTRIBUTION

Förstudie samordnad varudistribution

Kostnads-nyttöanalys för införande i
Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed,
Färgelanda, Mellerud, Åmål

Dokumentinformation

Förstudie samordnad varudistribution

Kostnads-nyttanalyt för införande i Dalslandskommuner

Sammanställd av (Christina Persson)

Utgivare: Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution

Utgiven: 2020-12-10

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Förord.....	4
Utmaningen.....	5
Fri leverans eller samordnad varudistribution.....	5
Nationellt centrums uppdrag.....	6
Det finns ingen generell problembild.....	7
En förstudie.....	7
Trender i samordnad varudistribution.....	8
Affärsmodell samordnad varudistribution.....	9
Drivkrafter för samordnad varudistribution.....	9
Affärsmodeller för samordnad varudistribution.....	9
Borlängemodellen.....	10
Växjö kommun och integrering av e-handel.....	10
Ystad-Österlenmodellen.....	10
Kommunernas val kring samarbete.....	11
Klustersamarbete eller egen samlastning.....	11
Val av affärsmodell.....	11
Transportupphandling.....	11
Annat upphandlingssamarbete.....	12
Resursbehov.....	13
Upphandling, beställningar och uppföljning.....	13
Upphandlingsprocessen.....	13
Inköpsprocessen.....	13
E- handelsresurser.....	13
Öka konkurrensen.....	15
Jämförelse av affärsmodeller.....	16
Statistiskt underlag.....	16
Förutsättning för simulering av fordonskilometer.....	17
Redovisning av resultat.....	20
Separata flöden.....	23
Miljökonsekvensbeskrivning.....	23
Kostnads – nyttoanalys.....	25
Definition av parametrar.....	25
Beräkning av kostnader och besparingar i nyttor.....	26
Kostnader implementering.....	27
Kostnader driftfasen.....	27
Besparingar.....	27
Nyttor.....	28
Samordning utan klustersamverkan.....	30
Utfall.....	30
Riskanalys.....	31
Slutsatser och rekommendationer.....	33
Uppdrag och resultat.....	33
Kostnader och nyttor.....	33

	Förstudie samordnad varudistribution	
Digitaliserade processer		34
Transparens ger möjlighet att påverka		35
Distributionscentralens placering		35
Avropsfrekvensernas betydelse för varuflödet.....		36
Konsolidering och digital transportplanering.....		38
Gemensam upphandling		38
Synergieffekter mellan kommunal samordnad varudistribution i Dalsland och Skafferiet i Väst		39
Investeringskostnad- extern finansiering.....		40
Kris och beredskap		40
Mätbarhet		40
Bilaga 1		42
Bilaga 2		43
Bilaga 3		44

Förord

I januari 2019 startade projektet Fossilfri Gränsregion 2030 som drivs av Fyrbodals kommunalförbund. Projektets mål är att Fyrbodal ska vara fossiloberoende avseende transporter innan 2030. Projektets huvudmålgrupp är Fyrbodals 14 medlemskommuner, där samtliga kommuner skrivit under Klimat 2030 – Västra Götaland Ställer om samt en Budkavle med ett åtagande att arbeta för att ställa om och nå fossilfria transporter till 2030.

Under våren 2019 visades intresse från medlemskommuner att undersöka möjligheten till kommunal samordnad varudistribution. I Fyrbodals kommunalförbund inleddes därför ett samarbete med Nationellt Centrum för kommunal samordnad varudistribution. Fyrbodals kommunalförbund fick uppdraget att samordna berörda tjänstepersoner från Dalslandskommunerna och starta en process för att undersöka potentialen för en gemensam samlastningscentral i Dalsland. Från kommunerna deltog upphandlare och kostchefer från Färgelanda, Bengtsfors, Dals-Ed, Mellerud samt personer från Dalslands miljö och energiförbund och Fyrbodals kommunalförbund.

Samordnad varudistribution minskar miljöbelastningen genom att kommunen tar kontrollen över och kan ställa krav på upphandlade godstransporter. Det ger direkta miljövinster i antal fordonskilometer som kan räknas om till minskade utsläpp av CO₂.

Samordnad varudistribution ökar konkurrensen och möjliggör för lokala livsmedelsproducenter att lämna anbud i kommunala upphandlingar tack vare att transportkravet försvinner. Egen distribution utgör det i särklass största handelshindret för lokala företag att delta i kommunala upphandlingar.

Samordnad varudistribution ger kontroll över inköpsprocessen vilket innebär ökad effektivitet i kommunens varuförsörjningskedja som tillsammans med e-handel och digitala uppföljningsrutiner ger mycket god kontroll.

Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution har inom ramen för sitt uppdrag, genomfört utbildningsinsatser och initierat gruppdiskussioner som belyser de val som en förändrad affärsmodell innebär för upphandling, inköp och transporter.

Rapporten har tagits fram med hjälp av en rapportmall utarbetad av Nationellt centrum med fokus på de val som Dalslandskommuner står inför vid en övergång från affärsmodellen fri leverans till en affärsmodell baserad på samordnad varudistribution.

Valen rör inköpsprocessen med e-handel, upphandling av varor och transporter var för sig, samt det extra resursbehov som krävs vid implementering och drift. Underlaget har hämtats in från leverantörsstatistik och kostchefer och sammanställts utifrån val som kommunen står bakom. Sammantaget är rapporten framtagen som en kostnads-nyttoanalys som stöd inför ett beslut om införande av samordnad varudistribution. Som alltid vid förändringar behöver det göras en investering som kostar initialt, för att i ett senare skede ge företagsekonomiska besparingar och samhällsekonomiska nyttor vilket rapporten med all tydlighet visar.

2020-12-10

Rapport 2020:07

Christina Persson

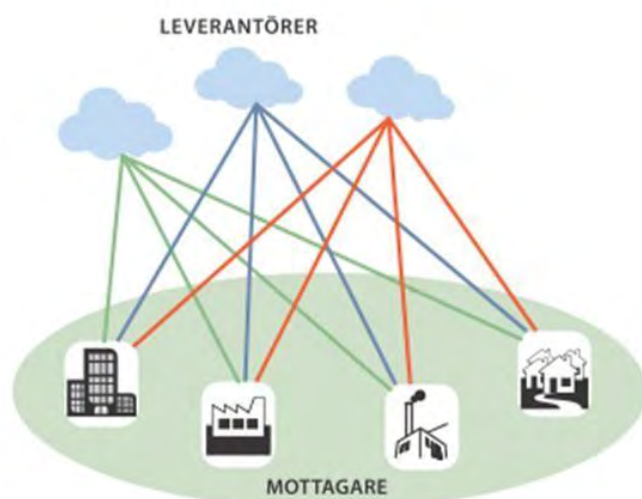
Programansvarig

Utmaningen

Fri leverans eller samordnad varudistribution

Inom en kommun sker dagligen transporter av livsmedel, kemtekniska produkter, kontors, förbruknings, sjukvårds- och skolmaterial med flera varugrupper, direkt från varuleverantörer (avsändare) till kommunens enheter (mottagare). Genomsnittskommunen har 4–5 livsmedelsleverantörer och 4 leverantörer för övriga varor. Kommunens upphandling och inköp av varor sker med affärsmodellen ”fri leverans” där transporten ingår som ett dolt påslag av varans pris.

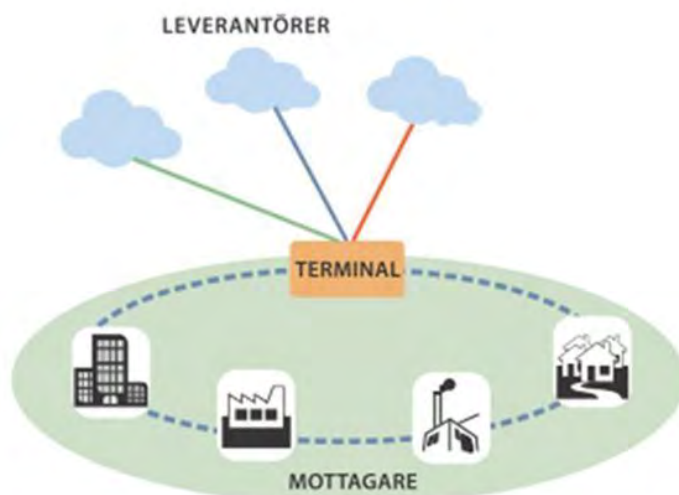
Kommunens enheter beställer (avropar från ramavtal) från varuleverantörer via telefon, mejl, leverantörens webbutik eller genom ett e-handelssystem, beroende på de inköpsrutiner som finns inom kommunen. Gemensamt är att inköpen från leverantörer sker helt utan samordning eller styrning av transportererna från kommunens sida. Varje leverantör sköter enskilt sin egen distribution vilket innebär att en skola eller ett äldreboende kan få flera leveranser under en dag och utan att transportören i förväg anger ankomsttid för leveransen. Samband visas schematiskt i Figur 1.

Figur 1 Kommunens inköp av varor med fri leverans (Moen, 2013 sid 10)¹

För att åstadkomma en förändring behöver varan och transporten skiljas åt i två separata upphandlingar, samtidigt som krav ställs på samlastning av olika varuägares gods, en affärsmodell som benämns för ”samordnad varudistribution”. För att hantera samlastningen krävs en distributionscentral (DC, även kallat terminal) dit samtliga varor levereras och rangeras utan lagerhållning enligt ”crossdocking” principen, det vill säga att sortering och omlastning av varor sker inom 24 timmar från inleverans till DC.

¹ Moen, O. (2013) Samordnad varudistribution 2.0. Logistik i kommunens varuförsörjningskedja. Lund: Studentlitteratur.

Figur 2 Kommunens inköp av varor med samordnad varudistribution (Moen, 2013, sid. 11)

Den stora skillnaden vid affärsmodellen samordnad varudistribution jämfört med fri leverans är att ansvar för terminalhantering och transporter till mottagande enheter, överförs från varuleverantören till kommunen (varuägaren). I huvudsak upphandlas DC, fordon och logistik externt från ett transportföretag, men i några enstaka fall har kommunen drivit DC och fordon i egen regi eller ansvarat för logistiken. Efter samlastning sker distribution från DC till mottagare i gemensamma fordon enligt en transportinstruktion som regleras i avtal, vilket visas i Figur 2. Samdistributionen har på många håll i landet gett miljövinster genom 60–80 procent färre inleveranser till kommunala enheter.

Nationellt centrums uppdrag

Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution är ett regeringsuppdrag som drivs av Energikontor Sydost och Länsstyrelsen Skåne och finansieras av Energimyndigheten. Inom projektet finns stor expertis och många års erfarenhet av att införa, driva och utveckla samordnad varudistribution i svenska kommuner. Genom projektet från Energimyndigheten erbjuder Nationellt centrums kompetensutveckling för kommuner i olika faser av samordnad varudistribution.

- Att hjälpa kommuner ta fram ett beslutsunderlag med en kostnads-nyttoanalys för införande av samordnad varudistribution.
- Ge support och stöd till kommuner och specifikt projektledaren under implementeringsfasen av samordnad varudistribution.
- Driva ett nätverk och utveckla affärsmodellen samordnad varudistribution för kommuner som redan infört samlastning.

Bakgrunden till ett Nationellt centrum finns i två projekt som finansierats av Energimyndigheten. Energikontor Sydost har haft uppdraget från 2016 att utveckla ett nationellt nätverk för kommunal samordnad varudistribution (<http://www.samordnadvarudistribution.com/>). Nätverket bildades i maj 2017 i samband med en nationell konferens och har under våren 2019 ett femtiotal medlemmar.

Länsstyrelsen Skåne initierade 2016 ett kartläggningsprojekt av samtliga 33 Skånekommuners inställning och status avseende samordnad varudistribution, där resultatet visade på stort intresse men visade också på behov av kompetensutveckling i kommunerna (Levin et al., 2016).²

Under våren 2017 och våren 2018 genomförde Länsstyrelsen Skåne två kompetensutvecklingsprojekt med 7–8 kommuner, med syfte att ge deltagarna en samsyn om samordnad varudistribution som affärsmodell och vad det innebär i praktiken i form av organisationsförändringar, nya arbetssätt och andra utmaningar. Utbildningen ger förståelse för vilka krav samordnad varudistribution ställer på inköpsprocessen, hur det kopplar an till e-handel, vilket ansvar det innebär för kommunens varutransporter och potential till effektiviseringar, uppföljning och kostnadskontroll.

Det finns ingen generell problembild

En implementering av samordnad varudistribution utgår från inköpsprocessen och med kommunen som varuägare. Men det är viktigt att betona att det inte finns någon generell problembild och därmed ingen generell lösning. Ofta lever beslutsfattare, tjänstemän och medborgare med en egen "bild" av verkligheten, något man hört som fördelaktigt eller negativt om vad samordnad varudistribution egentligen innebär och vilka förändringar som krävs.

Problembilden behöver klargöras eftersom det i många fall finns "både- och" i förväntningar, såsom att "både" öka konkurrensen genom fler lokala livsmedelsleverantörer som anbudsgivare i kommunens upphandlingar "och" samtidigt uppnå minskad miljöbelastning för godstransporter. Det blir till en ekvation som inte går ihop eftersom godstransporterna ökar (och därmed CO₂, utsläppen) i samma utsträckning som nya leverantörer handlas upp, såvida inte affärsmodellen ändras till samordnad varudistribution.

En förstudie

Erfarenheter från Länsstyrelsen Skånes projekt har konkretiserats i en metod med tre heldagars workshops med teman transportupphandling, inköpsprocessen och kostnadsnyttoanalys. Varje kommun deltar med personer med skilda funktioner, såsom upphandling, ekonomi, kost, miljö, service, skola, vård och omsorg, kommunledning och politiker, som i gruppdiskussioner diskuterar val man står inför inom varje tema. En projektledare ansvarar för att diskussioner och val sammanställs till en rapport utifrån en rapportmall framtagen av Nationellt centrum, med fokus på en kostnads-nyttoanalys för införande och med en parallell översyn av inköpsprocessen med koppling till e-handel. Föreliggande rapport är resultatet av de workshops Nationellt centrum genomförde under vår och höst 2020 i Dalslandskommunerna, se Bilaga 3 för dagsprogram för tre heldagars workshops. Kommunerna har genom diskussioner under workshop 1–3 getts en helhetsbild av vilka val i olika frågor man står inför och vilka monetära värden som kostnads-nyttokalkylen i rapporten bygger på. Rapporten har som syfte att definiera och föreslå den affärsmodell för samordnad varudistribution som utgör "best practice" för Dalslandskommunerna.

² Levin, E., Savola, H., Moen, O., Alsén, Y. (2016) Samordnad varudistribution i skånska kommuner. Nulägesanalys och vägen framåt. Länsstyrelsen Skåne Publikation 2016:28. Malmö.

Det är val som vem som skall ansvara för transportplanering och logistik, val som rör förändringar i inköpsprocessen, att implementera e-handel för ökad kontroll, åtgärder för att uppnå ramavtals (sortiments) trohet, val som rör upphandlingsformer eller om kommunen behöver ingå i ett klustersamarbete för att få kostnadstäckning. Att inte göra ett aktivt val i en fråga innebär ändå i slutändan ett val, eftersom det påverkar senare val vid implementering och anpassning av affärsmodellen samordnad varudistribution till kommunens förvaltningsstruktur.

Trender i samordnad varudistribution

Hur ser det ut i Kommun-Sverige. Samordnad varudistribution som innovation utvecklades av Borlänge kommun i slutet av 1990-talet, när Borlänge, Gagnef och Sätters kommuner startade upp samlastning 1999. Under perioden 1999–2009 införde 7 kommuner samordnad varudistribution i någon form, under 2010–2014 tillkom ytterligare 11 kommuner för att under åren 2015 till 2018 mer än fördubblas till antalet med 24 kommuner, till totalt 42 kommuner per 2018-12-31, eller var sjunde kommun. Det finns dock några vita fläckar, i Västra Götaland med 49 kommuner implementerades samdistribution första gången våren 2019 av Borås stad, likaså norr om Dalälven med 54 Norrlandskommuner är det bara Sandviken som infört samlastning.

Att poängtera, det är inte 42 distributionscentraler i kommuner utan 70 procent av samlastningsprojekten sker genom klustersamverkan, där mindre kommuner har svårigheter att genomföra en förändring själva. Åtta Södertörnskommuner söder om Stockholm utgör det största klustret där varuleveranser samordnas för 500 000 invånare. I många fall fanns redan ett upphandlingssamarbete etablerat sedan tidigare, som mellan Ystads, Simrishamns och Tomelilla kommuner, där samordnad varudistribution kan ses som en uppgradering av en redan existerande samarbetsform.

Klustersamarbeten för samordnad varudistribution utökas också över tiden, i Växjö fall startade den egna samlastningen 2010. Parallellt har Växjö samordnat upphandlingar för övriga kommuner i Kronobergs län och vid en andra transportupphandling 2015 anslöt ytterligare fem kommuner. Samma utveckling finns i södra Dalarna där Borlängeklustret utökats med Falun och Ludvika till totalt fem kommuner.

Det finns några nyckeltal av vikt när material sammanställs från de 42 kommuner som infört kommunal samlastning. I genomsnitt används ett transportfordon per 30 000 invånare. Med tanke på att mediankommunen (kommun 145 av 290) i Sverige har ett invånarantal på 15 932 invånare (Hallsbergs kommun), innebär det att 144 kommuner har färre invånare. Redan idag samarbetar många mindre kommuner med större kommuner i upphandlingsfrågor eftersom det krävs upphandlingskompetens och det är svårt för mindre kommuner att tillsätta egna tjänster.

Samordnad varudistribution kan ses som en förädling av det upphandlingssamarbete som redan sker.

Affärsmodell samordnad varudistribution

En förändring av affärsmodell till samordnad varudistribution är enkel att ta till sig som en transportteknisk lösning, men genomförandet är mycket komplext med ett omfattande förändringsarbete med nya arbetssätt och ny informationsteknologi som tas i bruk.

Gemensam nämnare utgör att kommunerna gjort bedömningen att miljövinster och effektiviseringspotential uppväger den extra kostnaden för distributionen, förändrade arbetsrutiner i den egna organisationen och förändrade affärsrelationer med leverantörer, med en betydande risk att "friktion" uppstår under förändringsprocessen.

Drivkrafter för samordnad varudistribution

Samordnad varudistribution som affärsmodell är främst en organisatorisk förändring, där kommunen eller flera kommuner i klustersamarbete tar över ansvar och kontroll för de egna varutransporterna. Det är viktigt att poängtera att samordnad varudistribution utgör en del av inköpsprocessen och utgör för kommunen i huvudsak en upphandlingsfråga, med skola och omsorg som största varuägare. Däremot effekten av och drivkrafter för en förändring, utgörs av miljöfrågan och att minska miljöbelastningen och den näringspolitiska frågan att öka andelen lokala livsmedelsproducenter som anbudsgivare.

-Länsstyrelsen Skånes undersökning visade att den starkaste drivkraften för att införa samordnad varudistribution var miljöfrågan. Som exempel minskade kommunerna Ystad, Simrishamn och Tomelilla sina inleveranser från 26 000 per år till 6 000, eller med 75 procent, där körda kilometer och CO₂-utsläpp för kommunens varuleveranser drastiskt minskats.

-En nästan lika stor drivkraft var att öka andelen lokala livsmedelsleverantörer i kommunens upphandlingar. Transporten utgör det största handelshindret för lokala producenter, där kommuner med samlastning fördubblat antalet livsmedelsleverantörer.

-En tredje drivkraft utgör ett ekonomiskt incitament att öka kontroll och uppföljning av inköpsprocessen, där e-handel utgör lösningen när antalet leverantörer ökar när samordnad varudistribution införs.

Kommunens drivkrafter för affärsmodellen samordnad varudistribution kan relateras till en kostnads-nyttoanalys där företagsekonomiska kostnader och samhällsekonomiska nyttor tas med. Samhällsekonomiska vinster inom ramen för det kommunala uppdraget, såsom miljöaspekter, skiljer kommunens affärsmodell från ett företag, där företagets affärsmodell helt baseras på företagsekonomiska realiteter.

Affärsmodeller för samordnad varudistribution

En affärsmodell för kommunal samordnad varudistribution utgår från olika nivåer med avseende på ansvar för transportplanering och drift. I en transportupphandling tar antingen kommunen själv ansvar, alternativt, kommunen "outsourcar" ansvar på upphandlad transportör. Kommunen har grundläggande val att göra för ansvar för de transporter som upphandlas för samordnad varudistribution.

- Första nivån utgör en transportteknisk förändring med varuleveranser via en distributionscentral (DC), men där transportören sköter logistiken.
- Andra nivån är integration av e-handel (om den inte redan finns) och en integration mellan samordnad varudistribution och inköpsprocessen.
- Tredje nivån innebär att kommunen tar över logistiken från transportören och utför planeringen med egen personal utifrån kommunens egna behov.

Borlängemodellen

Samordnad varudistribution i kommunal regi är inget nytt koncept, utan som transportteknisk (organisatorisk) innovation infördes den första gången 1999 som "Borlängemodellen", ett klustersamarbete med kommunerna Borlänge, Gagnef och Säter i södra Dalarna. Innovationen innebär att kommunerna frångick den tidigare affärsmodellen med fri leverans och istället upphandlas transporttjänsten och terminalhantering som tredjepartslogistik. I Borlängemodellen upphandlas även transportplaneringen där transportföretaget påtar sig ansvar för kontakt med mottagande enheter och externa varuleverantörer, vilket innebär att kommunen delegerar i avtal ansvar för logistiken men därmed också insyn och möjlighet att påverka den dagliga verksamheten. Borlängemodellen utgår från transportbranschens gängse affärsmodell med samlastning och kretstrafik.

Växjö kommun och integrering av e-handel

Växjö kommun var först ut med en integration av samordnad varudistribution och elektronisk handel. Implementeringen av samdistribution och e-handel genomfördes parallellt 2010 och möjliggör att upphandlingen kan segmenteras (delas upp) i mindre varukorgar eller som i Växjös fall, anbud ner per position. Det innebar att lokala livsmedelsleverantörer kunde lämna anbud på enskilda varor eller delar av en varugrupp, för en viss tid under året eller för ett avgränsat geografiskt område, exempelvis ett rektorsområde. I 2010-års livsmedelsupphandling fick Växjö kommun in 17 anbud varav 13 var från leverantörer från närområdet (en radie av 15 mil från Växjö) och där samtliga 17 tilldelades kontrakt. Att jämföra med tre leverantörer (grossist, mejeri, färskt bröd) i föregående upphandling med fri leverans.

Ystad-Österlenmodellen

Till skillnad från Borlängemodellen där kommunen outsourcar logistik och transportplanering, utgår Ystad-Österlenkommunerna från intern logistikkompetens med ruttoptimering som verktyg där transportplanering utförs av egen utbildad personal. Den största vinsten utgör möjlighet till uppföljning och kontroll, där betalningen i Borlängemodellen sker per stopp, medan i Ystad-Österlenmodellen registreras tid och körda kilometer, som sedan utgör betalningsgrund för "omvänd fakturering", omvänd i bemärkelsen att kommunen anger vad transportören skall faktureragenom fordonsövervakning.

Till följd av att transportföretagen ansetts sitta inne med logistikkompetens och planeringsexpertis, så har transportbranschens gängse affärsmodell inte ifrågasatts vid implementering av Borlängemodellen. Konkret innebär det att kommunen som varuägare egentligen aldrig insett betydelsen av insyn och kontroll över transporten, utan kommunen friskriver sig makten över den egna varuförsörjningskedjan.

Kommunernas val kring samarbete

Klustersamarbete eller egen samlastning

Utgångspunkt för rapporten är att Dalslandskommunerna skall införa samordnad varudistribution i klustersamverkan. Väljer man längre fram att gå samman med fler kommuner behöver en del frågor besvaras;

- Former för klustersamverkan.
- Hur fördelas arbetsuppgifter och kostnader mellan kommuner i en tilltänkt klustersamverkan.
- Vad behövs i resurstillskott av personal.
- Nyckeltal för nyttor, mål att uppnå;
- miljömål
- andel lokala producenter
- effektivitetsmål och kontroll
- mål för inköpsprocessen som ger kostnadsbesparingar

Val av affärsmodell

Godstransporter utgör kanske den största utmaningen för kommuner i samhällsutvecklingsfrågor, där transportbranschen är traditionstyngd, konservativ och med en föråldrad affärsmodell som bygger på manuella rutiner. Samtidigt från kommunens sida har godstransporter ansetts vara svåra att handlägga och har därför utgjort ett eftersatt område i förhållande till annan teknisk service såsom VA- eller stadsbyggnadsfrågor. Det har saknats specifik kunskap inom (interna) verksamheter vid myndighetsutövning och trafikplanering, såväl som hantering av (externa) upphandlingsfrågor för de egna varutransporterna.

Vilket ansvar skall kommunerna ta, vad skall outsourcas och vad skall köras i egen regi;

- Distributionscentral (DC), skall kommunen äga eller upphandla?
- Fordon, skall kommunen äga eller upphandla?
- Logistik och transportplanering, utförs av upphandlad transportör eller av kommunens egen personal ("in house")?
- Skall flödet vara separat eller kan andra varuägares transporter ske med kommunens transporter?
- Separata flöden för livsmedelsleveranser i kyl och frysfordon respektive leveranser av övriga varor.

Transportupphandling

Centralt vid implementering av samordnad varudistribution är att en logistikfunktion behöver upprättas. Den fråga som kan ställas och det val som kommunen gör, vilket ansvar har kommunen (eller skall ta) som transportköpare för logistikfunktionen, när ansvaret övergår till att bli en (avtals-) stadgad skyldighet. Ytterligare val görs för vilken betalningsmodell som ska användas och vilka fordonskrav man ska ställa.

- Alternativen;
- 1. Transportplaneringen utförs av transportören och inte av kommunen som varuägare. Transportören får därmed varuägaren (kommunen) som kund istället för som innan, varuleverantören.
- 2. Transportplanering med ruttoptimering "in-house" innebär att alla transporter från en DC planeras av kommunen utifrån egna behov (leveransfrekvens och tidsfönster för resp. enhet), inte utifrån transportörers/varuleverantörers verksamhetsbehov.
- Betalningsmodell med betalning per stopp och per kilo. Modellen innebär fast pris per stopp oavsett stopptid.
- Betalningsmodell med omvänd fakturering med tre betalningsparametrar, kilometer-, tim-, och kilopris. Innebär att man betalar för den tid och antal kilometer som registreras via fordonsdatorer, dvs baserad på realtidsuppföljning.
- Krav på fordon i form av bränsle, Euro-klass transportuppföljning, lastkapacitet

Annat upphandlingssamarbete

Vad finns pågående?

- Livsmedel
- Övriga varor

Finns ytterligare möjlighet till samarbete?

- Andra varugrupper

Resursbehov

Upphandling, beställningar och uppföljning

Samordnad varudistribution kan inte ses som en isolerad företeelse utan måste sättas i relation till en förändrad inköps- och upphandlingsprocess och åtgärder som ökar effektiviteten i hela varuförsörjningskedjan. Det är faktorer som i sig inte påverkar en ekonomisk kalkyl för införande av samordnad varudistribution, men tillsammans leder det till att uppfylla politiska mål som minskad miljöbelastning, ökad konkurrens (närproducerat) och ett socialt hållbarhetsperspektiv med avseende på arbetsmiljöfaktorer i framförallt köken.

Frågan utgör vad som skall ingå i en kostnads-nyttokalkyl på intäktssidan, det som definieras som samhällsekonomiska vinster:

Upphandlingsprocessen

Varorna pris (livsmedel och övriga varor) behöver tillsammans sjunka med nuvarande kostnadspåslag för transport. Hur skall man nå dit?

Avtalsrotation genom korta upphandlingsperioder på ett eller högst två år är nödvändigt för att påverka prisbilden. Det är endast vid konkurrensutsättning som priserna sjunker och priserna behöver sjunka med cirka 10 procent (nuvarande transportkostnad), för att kompensera för kostnaden av DC, fordon och logistik.

Det innebär ett motkrav på utökade personella resurser (upphandlare) som enbart ägnar sig åt upphandling och informations-spridning till lokala livsmedelsproducenter.

Växjö kommun och Borås stad har vid upphandling av varor, både livsmedel och övriga varor, begärt in en reduktion i procent räknat av varuvärdet från samtliga leverantörer;

- Växjö genom att vikta svaren utifrån en rabatt från 1–9 procent, där kommunen erhöll rabatten 9 procent både från livsmedelsgrossisten (Menigo) och från största leverantör av övriga varor (Staples).

- Borås genom att i efterhand fakturera (tillbaka) 10 procent av inköpsvärdet för livsmedel och 15 procent för övriga varor, eftersom dessa generellt är mer skrymmande och kräver mer transportresurser.

Inköpsprocessen

- Skall besparingar/vinster genererade från e-handel räknas in?
- Skall besparingar/vinster från ökad ramavtals(sortiments)trohet räknas in?
- Skall besparingar/vinster från hantering av manuella fakturor räknas in?

E- handelsresurser

Införande av ett e-handelssystem kräver ett resurstillskott av personal för utbildning av användare, där framgångsrika kommuner utbildar och certifierar inköpare. Om endast certifierade inköpare får göra beställningar, minskar antal beställningar utanför ramavtal och ramavtalssortimentet, vilket sparar skattemedel. Att poängtera, dessa personella resurser blir direkt självbärande genom bättre kontroll och uppföljning.

Om e-handel ingår i kostnads-nyttoanalysen, hur hanteras;

- Utbildning av certifierade inköpare
- Uppföljning av leverantörer

Det krävs även ett resurstillskott för kontroll av leverantörspriser där leverantörer ändrar i prislistor genom att produkter faller bort och nya kommer till. Att poängtera, en kontrollfunktion innebär resurser med tillgång till leverantörsreskontra och prislistor och belastar en central enhet, medan besparingen genom kontroll och uppföljning i huvudsak sker ute i verksamheten. De kommuner som infört en e-handelscontroller har igen lönekostnaden många gånger om genom uppföljning som ger kostnadsbesparingar.

- Vad skall synas i Pricat? (den digitala prislistan där beställningar görs)

Val av betydelse, skall samtliga produkter visas i leverantörens produktkatalog i Pricat, eller endast de produkter som ingår i upphandlat ramavtals Sortiment?

- Uppföljning av inköp från ramavtalsleverantörer och från upphandlat Sortiment.

Genom e-handel kommer inköp mot ramavtalsleverantörer och mot inköp av endast upphandlat Sortiment (s k ramavtals-sortiments-trohet) att successivt öka för att slutligen närma sig 100 procent för valda områden.

För att mäta utfallet av besparingar i absoluta tal (kronor) bör en jämförelse genomföras mellan två helår – helåret före och helåret efter införande.

- Val av beställarfrequens för kommunens enheter. Hur ofta ska man få beställa?

Den i särklass största orsaken till att kommuner har så många leveranser beror på att avropsfrekvensen generellt sett är fritt hållen och att antalet beställare är väldigt många. Lägg därtill att vid varje beställning levereras varorna av vardera leverantörer som alla kör sina egna fordon. Erfarenheter från kommuner med pågående samordnad varudistribution visar att beställare av livsmedel klarar sig med 1–3 leveranser per vecka, i sällsynta fall krävs 4 leveranser. För övriga varor är varannan vecka absolut fullt tillräckligt som beställningsfrekvenser. I vissa kommuner kan man sänka det ytterligare till var tredje eller var fjärde vecka. Nämnas bör att logistiken på en distributionscentral är nära kopplat till hur beställningarna sker i kommunernas inköpssystem varför logistikfunktion och en e-handelsresurs mycket väl kan vara samma tjänst i de kommuner som väljer att ta över ansvaret för logistiken (egen transportplanering).

Sammantaget innebär digitaliseringen en registrering av kommunens informationsflöde som är mätbart och därför kan sättas i relation till mål, policy, ekonomiska nyckeltal och ingångna avtal för uppföljning av både inköpsprocessen och godstransporter.

Det finns en betydande besparingspotential genom processer som bygger på digitalisering inom kommunal förvaltning och som arbetar tvärfunktionellt över organisationsgränser. En inköpsmogen organisation frigör ekonomiska medel som kan investeras i en hållbar varuförsörjning med långsiktigt hållbara transporter.

Enligt en färsk rapport från Svenskt Näringsliv från 2019, Effektivare offentlig upphandling, uppskattar man besparingar till mellan 5 och 20 procent genom att man använder sig av elektroniska system. Lidingö kommun har följt upp och genomfört detta med elektroniska system och räknade med att spara kring 7 MKr per år, varav hälften på lägre priser och hälften på effektivare arbete vilket medför en besparing på kring 4 procent.

Öka konkurrensen

För att inom ramen för LOU möjliggöra att lokala livsmedelsleverantörer deltar vid upphandling måste först transporten som handelshinder undanröjas. Det sker genom varuleveranser till en DC, istället som vid dagens situation med fri leverans, att varje enskild leverantör distribuerar var för sig till samtliga mottagande enheter.

Att öka konkurrensen är inget som sker med automatik. Det krävs betydande insatser med ökade krav på den som upphandlar varor, krav på kartläggning och dialog med presumtiva leverantörer etc.

Nedan ges några exempel på de förändringar som behöver göras och som kräver ett tillskott av personella resurser vid livsmedelsupphandlingar;

-Segmentera upphandlingen i mindre varukorgar och för nyckelprodukter att upphandling sker per position, vilket möjliggör för lokala producenter att lämna anbud.

-Segmentering kan också ske geografiskt, att anbud lämnas på mindre geografiska områden i kommunen, ex. till ett rektorsområde.

-Det går även att dela upp upphandlingen med säsongleveranser av grönsaker, såsom primörer under sommarhalvåret och rotfrukter under vinterhalvåret.

Jämförelse av affärsmodeller

Statistiskt underlag

Underlaget i förstudien baseras på statistik från kommunens leverantörer för livsmedel och övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings, skol och sjukvårdsmaterial) och används som underlag i en jämförande studie mellan ett nuläge (baserat på helår 2019) med fri leverans och ett resultat med samordnad varudistribution. Jämförelsen utgår från samma indata av leveransadresser och volymer och har utförts med simuleringar i en ruttoptimeringsprogramvara. Syftet är att mäta besparingar i antal fordonskilometer, främst för att dessa transportflöden har olika leveransfrekvenser och krav på obruten frys- och kylkedja för livsmedel. Skillnader mellan simuleringar för nuläget med fri leverans och simuleringar för samordnad varudistribution redovisas i Tabell 1.

Centralt utgör en uppdelning mellan matarsträckan och distributionssträckan. Med längre matarsträckor minskar antalet leveranser per körrutt eftersom det tar längre tid att köra till kommungränsen från terminal/varulager/DC, vilket innebär att tiden för distribution mellan enheter minskar under tidsspännat 07.00-15.00.

Denna relation ställs till sin spets i t.ex. Norrland med långa avstånd. Vid fri leverans ökar andelen fordonskilometer linjärt med antal leverantörer. Det hävdas från branschen att en varuleverantör även skall få möjlighet att köra ut andra varuägares gods tillsammans med kommunens varor. Bakom ligger miljöargument och tanken att öka fyllnadsgrad ytterligare genom samlastning, för att minska det totala trafikarbetet (= totalt antal fordonskilometer) för godstransporter inom kommunen. Det finns dock inga studier eller belägg för att så är fallet och argumenten kan därför ifrågasättas med motargument.

Med beställande enheter som i huvudsak ligger samlade runt kommunernas centralorter är det inte körsträckan som är avgörande för transporteffektiviteten. Styrande faktor utgör antal leveranser som ett fordon hinner med under ett dagspass. Stopptider för inleveranser till kommunala enheter varierar mellan 5–15 minuter, ca 4 leveranser per timme eller 15–20 leveranser per dagspass.

Med långa matarsträckor till resp. kommuns centralort från terminal/varulager/DC i kombination med att andra varuägares gods distribueras samtidigt kommer det krävas fler fordon totalt. Det innebär att effekten av att ta med andra varuägares gods istället ökar miljöbelastningen.

Om kommunens gods samlastas med annat gods vid samordnad varudistribution är det också svårt (för att inte säga omöjligt) att få fram ett mätbart resultat för kommunens miljöbelastning (= CO₂). Konkret innebär problemet att avgöra vilka fordonskilometer skall belasta kommunen och vad skall belasta externa varuägare. Vid fri leverans ingår transporten som ett dolt påslag där varuleverantören handlar upp ett transportföretag för distributionen. Vid samordnad varudistribution separeras varan och transporten i två upphandlingar där resp. kostnad synliggörs. Den faktiska distributionskostnaden för lokal distribution ("last mile") är cirka 10 procent, vilket innebär att varupriset skall sjunka med 10 procent annars får kommunen inte en hållbar affär.

Transporteffektiviteten kan ökas på ytterligare cirka 15–20 procent genom digital transportplanering med ruttoptimering, där Ystad-Österlenkommunerna och Borås stad har egen personal som transportplanerar och fler kommuner är på väg att införa ruttoptimeringsverktyg internt, som Karlshamns och Trelleborgs kommuner som startar upp samordning under 2020.

Ruttoptimering säkerställer leveransprecision, att leveransen kommer vid en given tidpunkt så att enheter kan schemalägga personalen för att ta emot varor. Med digital planering utförs transporter mer resurseffektivt genom att körsträckan blir kortare, antal fordon som används minskar, antal stopp per körtur ökar och fyllnadsgraden ökar.

Förutsättning för simulering av fordonskilometer

Simulering av det totala trafikarbetet i nuläget med fri leverans sammanräknar dels matarsträckor från leverantörernas respektive terminaler som utgör start och slutdestinationer, dels distributionssträckan inom kommunen. Antal inleveranser av livsmedel i nuläget utgör summan av antal leverantörer och antal inleveranser (leveransfrekvens) till köken.

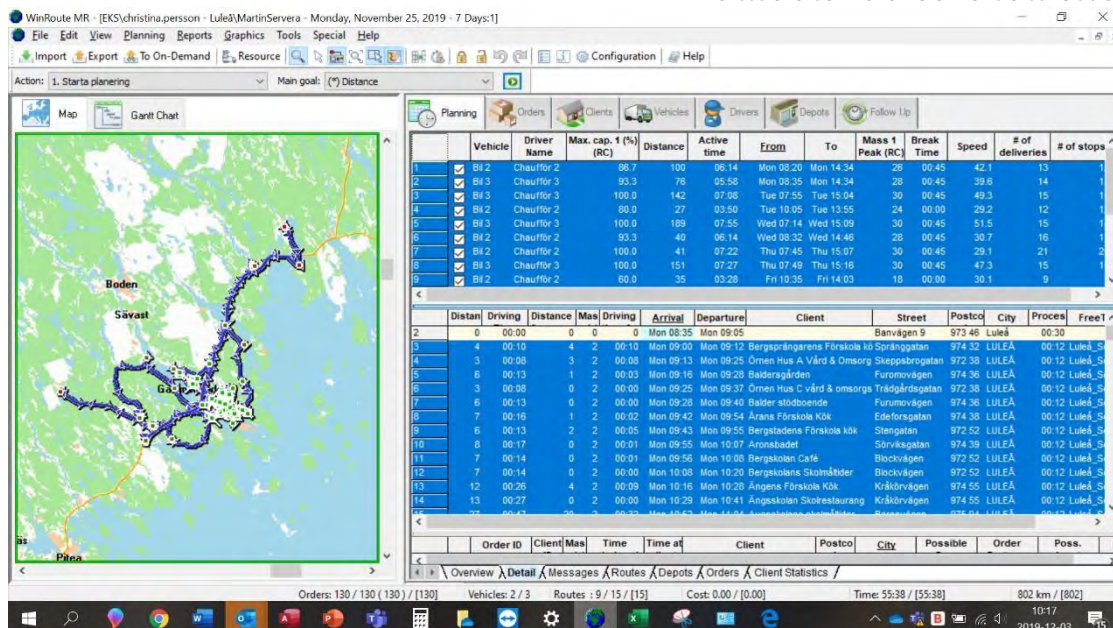
Enligt statistik från 2019 finns totalt 5 livsmedelsavtal i Dalslands kommunerna (utgör nuläge i studien). I kommunklustret sker leveranser en till fem dagar i veckan, 52 veckor per år och varje leverantör använder i nuläget mellan ett till tre fordon för att tidsmässigt hinna leverera under dagtid.

Transporter med samordnad varudistribution till Dalslands kommuner simuleras fram som körrutter som utgår och slutar på adress Fabriksvägen 15, Åsensbruk i Melleruds kommun och från Järngatan 14 i Bengtsfors kommun. Lokaliseringar av DC ska med "best practice" väljas utifrån kommunernas demografiska tyngdpunkt för leveransadresser och geografiska placeringar. I förstudien har simuleringar gjorts utifrån olika terminaladresser som fanns att tillgå och där ovan nämnda adresser gav mest fördelaktiga resultat. Simuleringarna har villkorats med parametern "kortast sträcka" med start- och slutdestination från varje leverantörs terminaladresser. En högre andel leveransadresser i närheten av DC ger lägre värden för körtid/körsträcka, vilket kan likställas med en miljörabatt och ett förfarande helt möjligt inom ramen för lagen om offentlig upphandling (LOU).

Den totala sträckan som körs per år med samlastning utgår från beräknad leveransfrekvens per mottagarenhet (max 1–3) och med inleveranser tisdag till fredag fördelat på kommunernas alla livsmedelsbeställningar. Antagande i ett förfrågningsunderlag (FFU) bygger på information från, i första hand, enkäter till kostchefer och i andra hand från jämförande schabloner hämtade från kommuner som infört samordnad varudistribution.

Simulering med ruttoptimering bygger på data från enkäten där antalet portioner, typ av kök (tillagnings, mottagnings eller café/fritids) ligger till grund för antalet inleveranser och antalet rullcontainer (RC) som varje enhet tilldelas vid simulering.

Ruttoptimeringsprogramvaran styr leveranser inom tidsfönstret 07:00-15:00, tisdag till fredag inklusive lagstadgade raster för chaufförer. Fördelningen av leveransdagar styrs med hänsyn till kökens behov och geografiska läge, men skall samtidigt minimera antal fordon genom optimerad fyllnadsgrad. För Dalslands kommuner visar simuleringar att fyra dagar i veckan med två fordon krävs för distribution av livsmedel.

Figur 3 Gränssnitt från en ruttoptimeringsprogramvara som integrerar kartfunktioner som mäter tid och sträcka, med registerinformation över kunder, leveransadresser och affärsregler. (WinRoute, 2012).

Figur 3 visar gränssnittet för den ruttoptimeringsprogramvara som användes i studien, med en geografisk del och en informationsdel med leveransadresser, volymer, fordon etc., som är sömlöst interagerade. Det finns ett matematiskt motsatsförhållande mellan villkor som begränsar programvarans valmöjligheter av kortaste körsträcka mellan leveransadresser – såsom specifika leveranstidsfönster som tvingar fram ett vägval som åsidosätter det kortaste vägvalet – mot att programvarans algoritmer väljer fritt i ett digitalt vägnät utan andra villkor än körrestriktioner och hastighetsbegränsningar. Ju fler villkor som läggs på resp. leveransadress desto mer begränsas programvarans förmåga att optimera körsträckan, vilket har avgörande betydelse för transporteffektiviteten. Omvänt, när körsträckan minskar sker fler leveranser per körrutt under förutsättning att fyllnadsgraden utgör en konstant. Villkor utgör begränsningar i programvaran som tas hänsyn till vid simulering och benämns i ruttoptimeringstermer som affärsregler, som utgör förutsättningar i varje enskilt transportuppdrag och styr planeringen med optimering av vägval och sekvensering av leveransadresser. Exempel på förutsättningar utgör

- stoptid per leveransadress
- typ av fordon (3,5-tons lätt lastbil eller 16-tons lastbil)
- fordonskapacitet (skåpbil, flakbil)
- antal lastbärare (RC) eller EUR-pallar
- schemaläggning av chaufförens arbetstider
- mottagares leveranstidsfönster
- mottagarnas leveransfrekvenser

Simuleringen med ruttoptimering utgår från DC där fyllnadsgraden på varje fordon beräknas med en lastkapacitet på 42 RC som underlag för lastoptimering så nära 100 procent som möjligt. Ett fordon utgör en distributionslastbil med skåp för obruten kyl- och fryskedja, vanligtvis 16 ton som lastar 36–42 RC eller 18–21 EUR-pallar.

Erfarenhet från kommuner som infört samordnad varudistribution ger stöd för att varje enhet kan klara sig på mellan 1–3 leveranser per vecka (För de riktigt stora tillagningsköken fyra gånger per vecka). Antalet är avhängigt antalet portioner som ska hanteras och existerande förrådsutrymmen (information fås från resp. kostchef).

Transporter av övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings, skol och sjukvårdsmaterial) med fri leverans simuleras utifrån samma principer som livsmedel. I kommunerna sker i nuläget leveranser en till fem dagar i veckan, 52 veckor per år och varje leverantör använder mellan ett till tre fordon för att tidsmässigt hinna leverera under dagtid.

Transporter av övriga varor med samordnad varudistribution har simulerats utefter samma princip som för samordnad distribution av livsmedel med en liten korrigering som hänsyn till den breda variationen i avropsfrekvens hos beställarenheterna. Statistiken visade att drygt hälften av alla beställare hade en leveransfrekvens på 1–6 leveranser per år eller uttryckt som färre än 25 procent av alla leveranser. Resterande 50 procent beställare delades in i tre olika kategorier med en leveransfrekvens på årsbasis på:

- (1), 92–27 (10% av beställarna beställer 35% av alla leveranser)
- (2), 24–12 (20% av beställarna beställer 28% av alla leveranser)
- (3) 11–7 (18% av beställarna beställer 13% av alla leveranser)

Totalt sett utfördes ca 4 800 leveranser under året med fri leverans.

Vid simuleringar av samlastning användes endast leveransadresser för den hälft av enheter som hade fler än 6 leveranser per år. Enheter från kategori 1 beräknades utifrån att kunna beställa till varannan, kategori 2 beräknades beställa 1ggr per månad och kategori 3 som i nuläget mellan 11–7 ggr per år. Genom en mer reglerad avropsfrekvens beräknas totalt antalet leveranser på årsbasis vid en övergång från fri leverans till samlastningen minskas med 45 procent. Den största skillnaden blir för de 10 procent som idag avropar uppemot 90 ggr per år och som behöver planera om för varannan veckas leveranser. Övriga förväntas med samlastning och styrd avropsfrekvens klara sig med 1 leverans per månad ner till, i likhet med idag, enstaka leveranser per år. Många av leveranserna försvinner automatiskt när alla avropen styrs till en gemensam dag och leverantörers gods samlastas innan utkörning till kund. Idag är beställningarna mer fritt hållna och enheterna kan i princip både beställa till- och få leverans från sina leverantörer på alla veckans olika dagar.

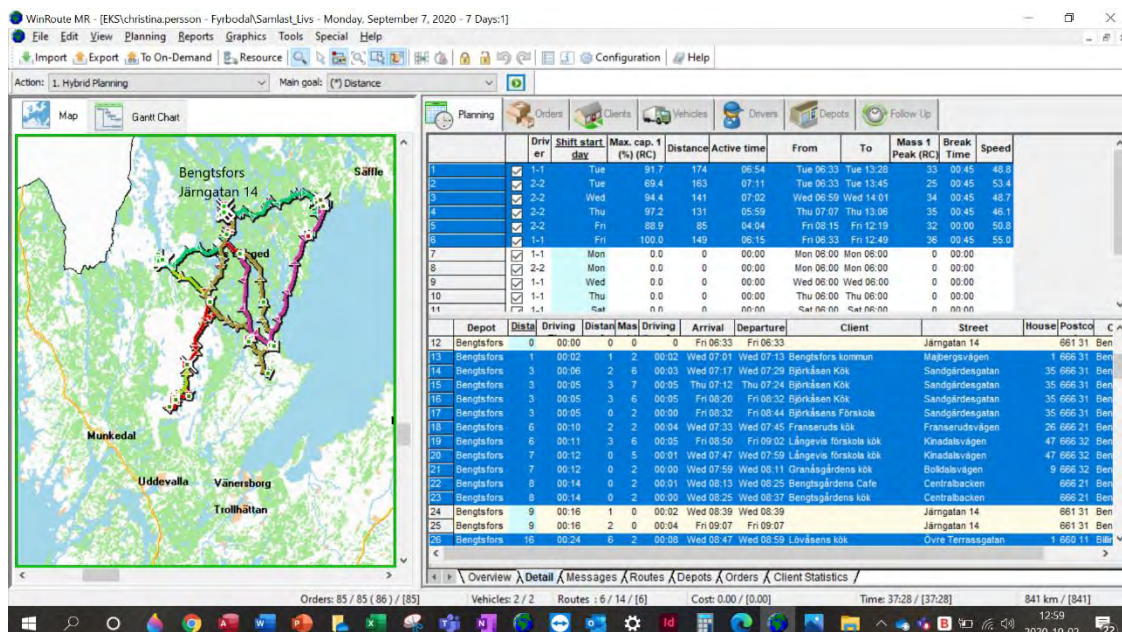
Vid simulering av samlastningsläget fördelades kommunernas beställaradresser (enheterna) upp efter sitt geografiska läge där Bengtsfors, Dals Ed och Åmål tilldelades jämn leveransvecka och Mellerud och Färgelanda udda leveransvecka. Leveranserna av övriga varor beräknas ske på måndagar när de 2 lastbilarna är lediga och inte kör livsmedel.

Förutsättningar för simuleringar för båda affärsmodellerna, fri leverans resp. samordnad varudistribution redovisas nedan samlat och utgår från följande parametrar;

- Antal leverantörer per kommun (statistik via Leverantörer, kommunen).
- Antal beställande enheter per kommun (kostchefer, statistik via Leverantörer, kommunen).
- Antal leveranser per enhet på årsbasis (kostchefer, statistik via Leverantörer).
- Antal portioner per köksenhet (kostchefer).
- Antal lastbärare (RC), per köksenhet (schabloner).
- Leveranstidsfönster vid simulering mellan 07:00-15:00 måndag – fredag.

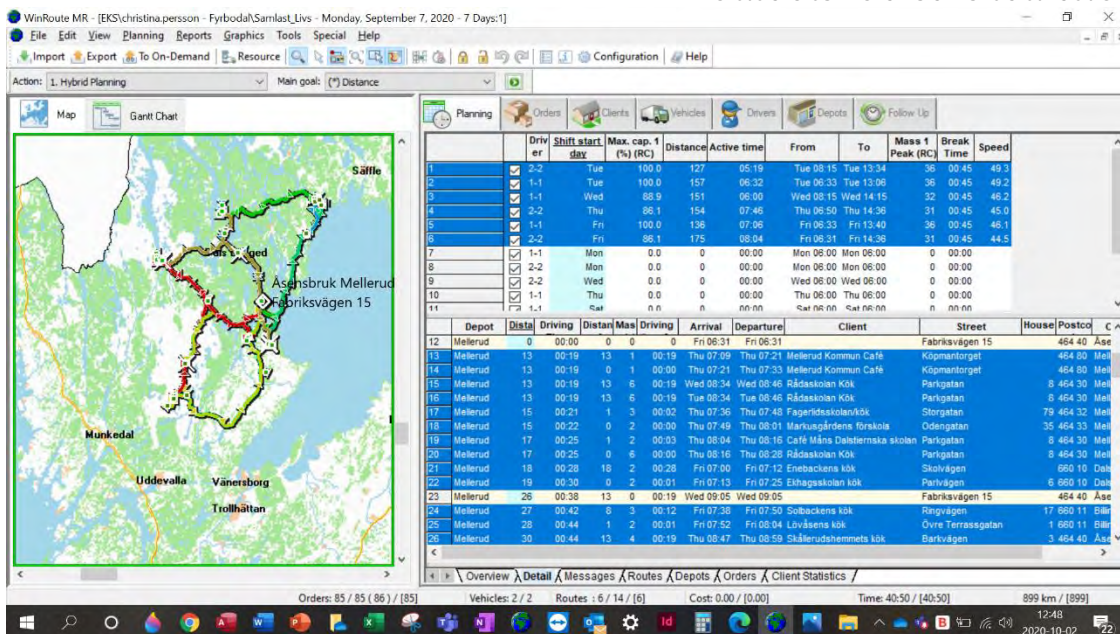
Redovisning av resultat

Som utgångspunkt för redovisning av resultatet av studien visas i Figur 4A-B simuleringar med ruttoptimering för samdistribution av livsmedel från en DC lokaliserad på Järngatan 14 i Bengtsfors och en på Fabriksvägen 15 i Åsensbruk/Mellerud. Intressant att notera var att resultatet från total sträcka (matarsträcka från resp. leverantör inkl. "last mile" distributionen i kommunerna) var kortast om den gemensamma terminalen placerades i Mellerud medan resultatet för enbart "last mile" transporten gav kortast sträcka med placering i Bengtsfors. (841 km/vecka från Bengtsfors och 899 km/vecka från Mellerud). För resultat från samtliga fem adresser som simulerades för Dalslandsklustret se Bilaga 2. Matarsträckans andel för Dalslands kommuner är precis som i Norrland den större delen av den totala körsträckan. Sammantaget för samdistributionen av livsmedels och övriga varor utgörs 82 procent av matarsträcka från totalt 11 leverantörer med 15 olika terminaladresser (Figur 5A-B). Störst andel matarsträcka genereras av kommunernas leverantörer av övriga varor vilkas terminaler med 2019 års avtal geografiskt sätt var placerade längre ifrån kommunklustret än de 5 livsmedelsleverantörerna.

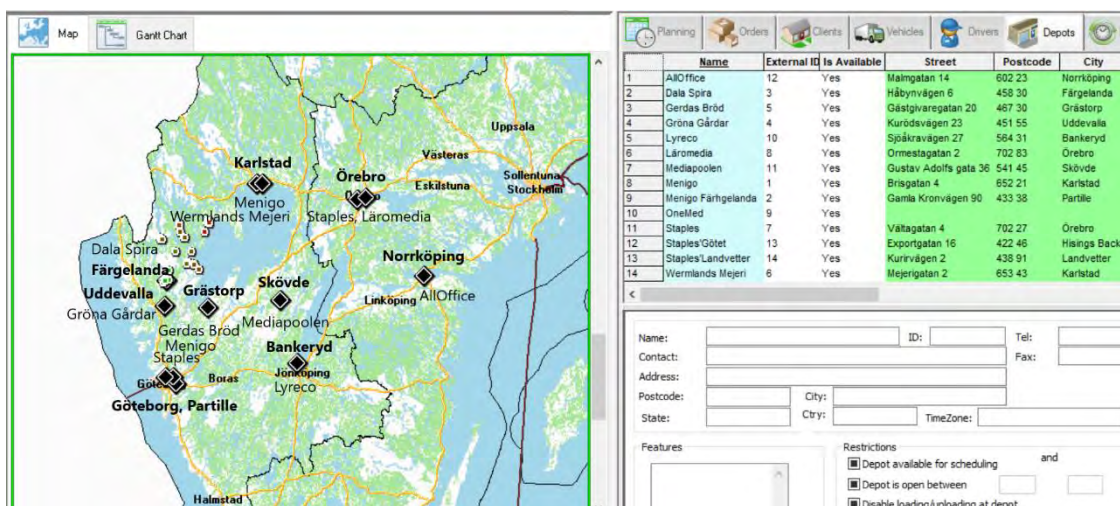

Figur 4A Simulering med ruttoptimering för samdistribution av livsmedel från en DC lokaliserad på Järngatan 14 i Bengtsfors. Totalt kördes 841 km/vecka från Bengtsfors.

Förstudie samordnad varudistribution

Figur 4B Simulering med ruttoptimering för samdistribution av livsmedel från en DC lokaliserad på Fabriksvägen 15 Åsensbruk i Mellerud. Totalt kördes 899 km/vecka från Mellerud.

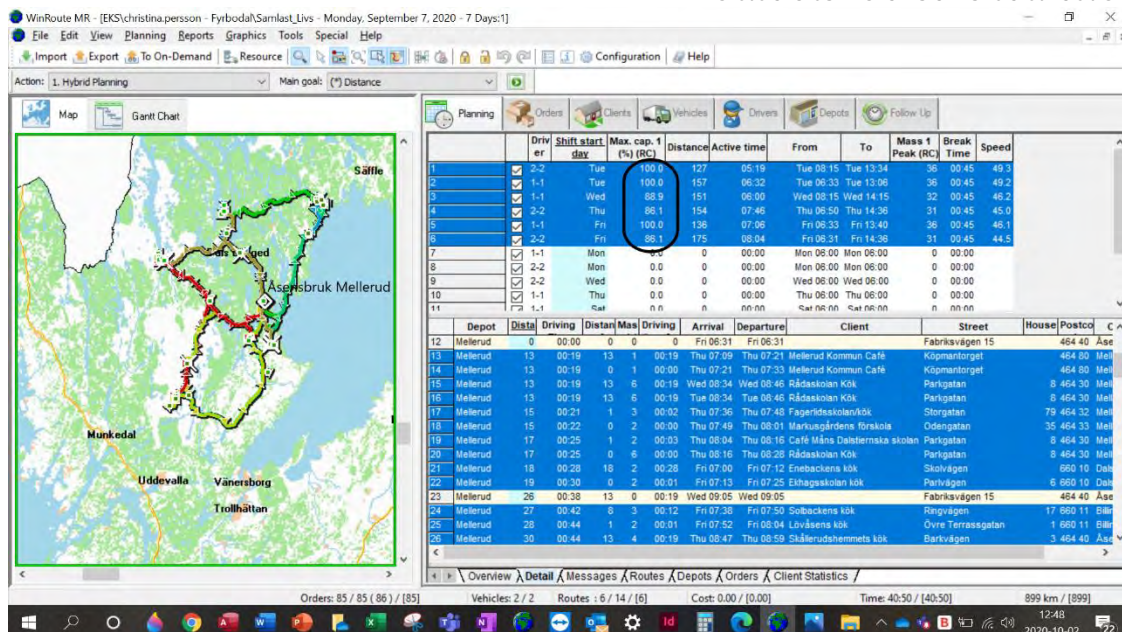
Figur 5A Schematisk bild som visar terminaladresser för resp. avtalsleverantörer som levererar i Dalslands kommuner i nuläget. Matarsträckan utgör körsträckorna tur och retur mellan leverantörsterminal och aktuell samlastningsadress för kommunklustret.

	Distributionssträcka inom Fyrbodals kommuner (km)	Matarsträcka till Dalslandsklustret ToR från nuv. leverantörer (km)	Procentuell andel matarsträcka (km)
Livsmedel+	68 796	315 308	82%
övriga varor			

Figur 5B Tabell visar andel matarsträcka och andel distributionssträcka inom klusterkommunerna vid samdistribution av livsmedel och övriga varor.

Simuleringarna utgår från att livsmedelsleveranser sker med en lastkapacitet på 42 RC per fordon, att leveranser till kök sker mellan 07.00-15.00 inkl. tidsrestriktioner för chaufförernas raster. Antal RC som levereras utgår från typ av kök och antal portioner som serveras dagligen av resp. kök, leveranser planeras utefter enheternas leveransfrekvenser och av deras geografiska läge som ger nära 100 procents fyllnadsgrad (93 % i genomsnitt) med 2 fordon fyra dagar i veckan (Figur 6).

Förstudie samordnad varudistribution

Figur 6 Visar fyllnadsgraden (Max. cap i %) i de 2 fordon med 42 RC:s lastkapacitet som servar Dalslands kommuners enheter med livsmedel tisdag till fredag med utgångspunkt från Åsensbruk i Mellerud. I genomsnitt låg fyllnadsgraden på 93 procent av maximal lastkapacitet.

Skillnaden i fordonskilometer mellan de två affärsmodellerna visas i Tabell 1. I nuläget med fri leverans generer livsmedel 22 procent av alla fordonskilometer. En generell tumregel är att livsmedel i en kommun står för cirka 70 procent av inköpsvolymen men bara för 30 procent av leveransadresserna. Omvänt, övriga varor står för 30 procent av inköpsvärdet men för 70 procent av leveransadresserna. Antalet leveranser för livsmedel är i dagsläget 58 procent fler än för övriga varor (Tabell 2). Skillnaden mellan varuslag härrör från leveransfrekvenser med fler inleveranser per vecka för livsmedel jämfört med övriga varor.

Dalsland	Antal fordons km	Antal fordons km	Procentuell
Inkl matarsträckor	fri leverans	samordnad varudist.	förändring
Livsmedel	261 372	204 828	22%
Övriga varor	923 959	179 276	81%
Livsmedel+	1 185 331	384 104	68%
övriga varor			

Tabell 1 Antalet fordonskilometer med fri leverans respektive samordnad varudistribution för livsmedel och övriga varor, samt procentuell förändring i besparing av antalet fordonskilometer.

Dalsland	Antal stopp	Antal stopp	Procentuell
fri leverans	fri leverans	samordnad varudist.	förändring
Livsmedel	7 545	4 472	41%
övriga varor	4 748	2 629	45%

Tabell 2 Antalet inleveranser med fri leverans respektive samordnad varudistribution för livsmedel och övriga varor. (OBS. Antalet stopp är kopplat till kommunernas avropsfrekvens).

Den procentuella förändringen (mellan affärsmodellerna) i antal fordonskilometer för livsmedel och övriga varor är 22 procent resp. 81 procent – i genomsnitt en förändring av det totala varuflödet till 68 procent färre fordonskilometer genom samdistribution från Åsensbruk i Mellerud (Tabell 1).

En annan jämförelse utgör den mellan antal stopp per enhet för fri leverans resp. samordnad varudistribution, vilket visas i Tabell 2. För livsmedel sjunker antalet inleveranser med 41 procent medan för övriga varor 45 procent. Minskningen genereras när leveransdagar för varor planeras till samma, samordnas, konsolideras och samkörs från DC.

Separata flöden

Livsmedel och övriga varor rekommenderas att köras ut i separata flöden, främst för att leveransfrekvensen skiljer sig åt med statiska körrutter varje vecka för livsmedel och mer dynamiska körrutter med leveranser för övriga varor som sker mindre frekvent. Simuleringar för Dalsland visar att två fordon med 42 RC:s lastkapacitet hinner köra ut veckobehovet av livsmedel tisdag-fredag. Då fyra vardagar per vecka är tillräckligt för att distribuera allt livsmedel frigörs måndagarna för leveranser av övriga varor.

Simuleringar visar att båda fordonen inte nyttjas fullt ut alla fyra dagarna vilket medför ett resursöverskott som utgör en värdefull resurs (reserv) i takt med att godsmängderna ökar (fler avtal via DC) och samtidigt minska sårbarheten vid eventuella "peakar" i godsvolymer som ibland kan uppstå för såväl livsmedel som förbrukningsmaterial vid ex. skolstarter, storhelger och efter lovdagar.

Miljökonsekvensbeskrivning

Uppdraget har varit att utreda potentialen för minskade godstransporter, både för livsmedel och för övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings-, skol och sjukvårdsmaterial), om kommuner tillämpar en affärsmodell för varuinköp med samordnad varudistribution jämfört med fri leverans (studiens nuläge).

Resultaten från simuleringar visar att antalet fordonskilometer minskar med 22 procent för livsmedel och 81 procent för övriga varor. Förändringen innebär för Dalslands totala varuflöde att kommunernas verksamheter kan förses med samma godsvolymer som innan fast med 68 procent färre fordonskilometer tack vare att transporter samordnas.

I takt med att fler svenska kommuner visar intresse för att öka andelen lokala leverantörer blir transportfrågan central. Dels för att nuvarande affärsmodell, fri leverans, utgör ett stort handelshinder för mindre leverantörer där varje beställare/kund innebär ett leveransställe, dels eftersom vid fri leverans ökar andelen fordonskilometer linjärt med antal leverantörer. Med andra ord skapas en målkonflikt när kommuner å ena sidan vill främja mångfalden av leverantörer (i enlighet med LOU) och å andra sidan minska sina transporter och utsläpp.

Kommuners satsning på samordnad varudistribution är ett viktigt steg mot en förändring som begränsar mängden fordon på vägarna samtidigt som den öppnar upp för en sund konkurrens så att en global prisfokuserad livsmedelsindustri inte slår undan benen för en mångfacetterad och bärkraftig lokal marknad.

För övriga varor utgör restorder ett stort problem i Kommun-Sverige och det gäller för en kommun att ta kontrollen över inköpsprocessen. Studier från andra kommuner visar på att restorder och leveranser med litet ordervärde som beställs ad hoc, kan stå för så mycket som hälften av inleveranser av övriga varor. Förutom ett betydande extra trafikarbete vilket innebär extra CO₂, genom extra fordonskilometer, uppstår direkta extra kostnader för fakturering och extra tid på enheter (tid = kostnad) för att ta emot varor och tid för att sköta den extra administrationen.

Småorder kan undvikas om ett strikt regelverk för beställningsfrekvenser tillämpas med styrda veckodagar där betydligt färre leveransdagar än i nuläget tillåts. Genom god planeringshorisont från verksamheter kan restorder invänta ordinarie leveranstillfällen istället för att som i nuläget köras ut som en extra leverans till berörd enhet. Med ett internt regelverk och rutiner kan därmed beställningar och antalet leveranser för övriga varor väsentligt minska körsträckan för distributionen inom kommunen, såväl som behov av färre transportfordon.

Kostnads – nyttoanalys

Definition av parametrar

En relevant fråga som ställs inför ett politiskt beslut är om det finns någon form av ekonomisk kalkyl som underlag. Samtidigt kan konstaterats att det är ”praktiskt omöjligt” att få fram en sådan kalkyl i absoluta tal för en besparing i kronor med relevans i en kommunal resultaträkning vid bokslut. Det beror på att resultatet inte bara räknas i företagsekonomiska termer utan också som samhällsekonomisk nytta. En i sammanhanget fri tolkning av skillnaden i beräkningsgrund, företagsekonomiska besparingar syns i ett bokslut, samhällsekonomiska nyttor ger effekter som kvalitetshöjande åtgärder som minskad miljöbelastning, ökad andel lokala livsmedelsleverantörer, resurstillskott i tid i verksamheterna och på ekonomiavdelningen.

- Samordnad varudistribution innebär direkta miljövinster genom minskat buller och antal fordonskilometer samt mängden CO₂, men också i ökad trafiksäkerhet med färre tunga fordon på vägar och vid skolor, vilket normalt utgör miljömål och trafikpolicy inom kommunal förvaltning. Trafikverket har nyligen (sep 2019) på rekommendation av ASEK-gruppen (Analysmetod och samhällsekonomiska kalkylvärden för transportsektorn) föreslagit att samhällskostnaden för utsläpp av koldioxidekvivalenter, skall omvärderas med 700 procent från 1,14 kr/kg (baserad på koldioxidskatten) till 7 kr/kg med start 1 april 2020. Varje kilo koldioxid som inte släpps ut ska alltså värderas som 7 kronor i samhällsekonomisk vinst. Den nya värderingen baseras på den maximala nivån av reduktionspliktsavgiften, ett styrmedel som minskar utsläppen från transporter (Trafikverket 2019)³.
- Det finns inom kommuner i jordbruksregioner en näringspolitisk målsättning att öka konkurrensen och därmed ökad andel lokala producenter av livsmedel att delta i kommunala upphandlingar. Samordnad varudistribution tar bort krav på en transporttjänst, det största hindret för lokala livsmedelsproducenter att delta i kommunala upphandlingar.

Kommunen som kund hjälper små leverantörer att växa och skala upp sin verksamhet. Hur värdesätts detta i monetära termer?

- Samordnad varudistribution innebär ett resurstillskott av tid i alla verksamheter men främst i skolkök och inom äldreomsorgen med ökad kvalitet för de måltider som produceras. Färre och schemalagda leveranser ger bättre arbetsmiljö och resurstillskott i tid som kan användas för att minska matsvinnet, minska andelen halvfabrikat och öka andelen råvaror, en form av social hållbarhet. Ju fler leverantörer, desto mer tid sparas.
 - Hur beräknas dessa tidsvinster?
 - Går det att bokföra dessa tidsvinster i kommunens redovisning?

³ Trafikverket, (2019) Åtgärder för ökad andel godstransporter på järnväg och med fartyg REDOVISNING AV REGERINGSUPPDRAG

- Upphandlingar och betalningsrutiner samordnas genom att införa samordnad varudistribution integrerat med e-handel i en digital inköpsprocess. Genom uppföljning och kontroll av beställningar och inköpsbeteende, med nyckeltal över ramavtals(sortiments)trohet och personal som ger support till beställare, skapas en affärsmodell som i slutändan ger stora kostnadsbesparingar av skattemedel. En digital inköpsprocess sparar tid från beställning, attest till fakturahantering, tid som blir till ett resurstillskott i verksamheten.
- Att räkna in samhällsekonomiska nyttor i ett företagsekonomiskt perspektiv är inte möjligt inom det privata näringslivet, eftersom ett företag är vinstdrivande och verksam på en konkurrensutsatt marknad och därmed riskerar att gå i konkurs. Det åligger däremot kommunen att indirekt prissätta samhällsekonomiska nyttor och avgöra vad som ligger inom det kommunala uppdraget. Men för att en förändring skall vara företagsekonomiskt försvarbar, behöver samhällsekonomiska vinster sättas i relation till miljömål och mål för social hållbarhet inom den egna verksamheten. Det offentliga behöver gå i bräschen för innovationstänkande, inte minst för att leva som man lär och statuera det goda exemplet.

Kommuner med högt satta miljömål om färre transporter och fossilfrihet bör definitivt tillgodoräkna sig en samhällsekonomisk vinst då samordnad varudistribution minskar kommunens egna transporter mellan 60–80 procent. Som alltid vid förändringar behöver det göras en investering som kostar initialt för att i senare skede ge företagsekonomiska besparingar och samhällsekonomiska nyttor. En kostnads-nyttoanalys utgör en beräkning som visar på skillnaden mellan två affärsmodeller, fri leverans och samordnad varudistribution, där samhällsekonomiska vinster relateras till och adderas på i en ekonomisk kalkyl, samtidigt som förändringsarbetet kräver investeringar främst på personalsidan vid transportupphandling, förändrad varuupphandling, utveckling av inköpsprocessen och logistiksamordning.

Beräkning av kostnader och besparingar i nyttor

Det samlade varuvärdet i enlighet med tilldelad leverantörsstatistik för inköp (baserat på helår 2019) till Dalslands kommuners egna verksamheter avseende livsmedel, kemteknik, kontors-, förbruknings, sjukvårds och skolmaterial (omfattar avtal som körs via en DC), uppgår till 51,2 MKr. Livsmedel utgör merparten och står för cirka 76 procent av varuvärdet eller 38,8 MKr, vilket är i samma härad som övriga kommuner i Sverige. För kommunerna utgör den totala inköpssumman från livsmedel och övriga varor från totalt 11 leverantörer utgångsvärdet för beräkning av kostnader och nyttor.

Grossistavtalet från Menigo stod för huvuddelen av livsmedelsinköpen till ett värde av 36,3 MKr, eller 93,6 procent av registrerade livsmedelsinköp. Totalt uppgick kommunens inköp av varor till 51,2 MKr, varav övriga varor (kemteknik, kontors-, förbruknings, sjukvårds och skolmaterial) stod för 12,4 MKr. I en total inköpssumma ingår ett dolt påslag från varuleverantörer för transport- och logistikkostnader vid fri leverans som beräknas i rapporten till 7 procent för livsmedel och till 15 procent för övriga varor, eller cirka 4,6 MKr av det totala varuvärdet.

Leverantörers samlade logistik- och transportkostnader får ställas i relation till den alternativa kostnaden för samordnad varudistribution, med upphandling och drift av distributionscentral (DC), fordon och logistiksystem.

Huvuddelen av kommuner handlar upp logistiken (35 av 42 kommuner per 2018-12-31), i 7 fall utför kommunen logistikuppgiften i egen regi vilket sker inom Ystad-Österlenklustret med Ystad, Simrishamn och Tomelilla kommuner, Borås stad och Eskilstuna, Katrineholms, Sandvikens och Uppsala kommuner. I kalkylen för Dalslands kommuner inkluderas kostnaden för egen logistik och transportplanering som del av "best practice" scenariot.

Grunden i en kostnads-nyttokalkyl för samordnad varudistribution är att varupriset sjunker med (minst) samma summa som kostnaden för upphandling av DC och fordon. Den alternativa kostnaden blir till ett nollsummespel, där kommunens vinst utgörs av samhällliga nyttor med minskad miljöbelastning, ökad andel lokalproducerade livsmedel, resurstillskott i form av tid i verksamheterna.

Kostnader implementering

- En genomgång av kostnadsparameterar visar att samordnad varudistribution belastar kommunerna med en kostnad för DC, fordon och logistiksystem om man väljer det som tidigare beskrevs som den tredje nivån av samordnad varudistribution.
- Kostnader för transportapparat med upphandling av terminal och fordon bedöms till cirka 2,2 MKr per år per fordon, där ett fordon täcker behovet för cirka 30 000 invånare.
- Om kommunen väljer att sköta logistiken internt med egen personal utgår en kostnad för programvara 200 000 kr och projektupbyggnad 100 000 kr, totalt cirka 300 000 kr. Efter implementering finns ett supportavtal på 40 000 kr per år.
- Projektledarens huvuduppgift är att leda implementeringen med arbetsgrupper, bistå vid transportupphandling och utgöra en e-handelsresurs, en kostnad för en projektledare 650 000 kr per år under uppbyggnadsfasen.
- Kommunens projektledartjänst permanentas som logistiksamordnare till en kostnad av 650 000 kr per år efter projekttidens slut.

Kostnader driftsfasen

- En av Nationellt centrum föreslagen lösning är att kommunens projektledartjänst permanentas som logistiksamordnare till en kostnad av 650 000 kr per år. Tjänsten inkluderar lämpligen också arbetet med e-handels support (för avtal via DC) och e-handelsutbildning då det finns en mycket nära anknytning till logistiken på DC och beställningsmönster via e-handelssystemet i koppling till beställare som får sitt gods från DC.
- Vid livsmedelsupphandlingar med segmentering av förfrågningsunderlag och avtalsrotation med korta upphandlingsperioder på 1–2 år, beräknas 1 extra tjänst av upphandlare till en kostnad av 650 000 MKr per år.

Att observera, genom att Dalslands kommuner ingår i ett klustersamarbete finns samordningsvinster, vilket innebär att varje kommuns kostnad reduceras avseende projekt- och driftskostnader.

Besparingar

Parametrar där samordnad varudistribution ger besparingar är svårare att definiera, främst eftersom marknadskrafterna inom ramen för LOU avgör utfallet. Med utgångspunkt från inköpsvärdet på 51,2 MKr (baserat på 11 avtal) kan följande beräkningar göras;

Med erfarenhet från andra kommuner som infört samordning sker en nettobesparing av kommunens samlade varuinköp som uppnås på sikt – i genomsnitt för livsmedel med upp till 10 procent, här räknat på 7 procent (enligt kommunernas önskemål), och för övriga varor upp till 15–20 procent, här räknat 15 procent. Kommuner har börjat tillämpa en alternativ upphandlingsmetod, som Växjö kommun utvecklat, en ”stafflad” upphandling, där anbudsgivare ges möjlighet att lämna en rabatt på upp till 9 procent som kompensation för kommunens kostnad för DC, fordon och logistik. Borås stad genom att i efterhand fakturera (tillbaka) 10 procent av inköpsvärdet för livsmedel och 15 procent för övriga varor.

Ökad ramavtals(sortiments)trohet för livsmedel innebär att genom e-handelssupport och ökad kontroll av inköpsprocessen, genereras nettobesparingar från 2 procent, en summa som ökar över tiden till 5 procent.

Ökad ramavtals(sortiments)trohet för övriga varor (kemteknik, kontors-, förbruknings, sjukvårds och skolmaterial) bedöms ha en högre besparingspotential, som med e-handelssupport och ökad kontroll ger besparingar från 6 procent, som ökar över tiden till 12 procent.

Nyttor

Man får skilja på en företagsekonomisk kalkyl med kostnader och besparingar som direkt påverkar en kommunal resultaträkning och en samhällsekonomisk lönsamhetskalkyl som är baserad på en kostnads-nyttanalys. I en kostnads-nyttanalys ingår alla positiva och negativa resurs- och nyttoeffekter av samordnad varudistribution, både direkta och indirekta. I kalkylen har 4 nyttor kostnadsberäknats; frigjord tid i verksamheterna, effektivisering av fakturahantering, minskad miljöbelastning från CO₂ och ökad andel lokala producenter som leverantörer till kommunen.

En svårbedömd nytta utgör det resurstillskott i tid till verksamheten som en samordning av varuleveranser innebär och hur detta resurstillskott används. Studier har visat att mottagande enhet upplever fri leverans som ett stressmoment ur flera perspektiv. Med ett stort antal inleveranser stör det övrig verksamhet och personalen kommer i tidsnöd, där frekvent förekommande avbrott går ut över ordinarie sysslor.

Vid en övergång till samordningen och att inleveranser minskar med 42 procent ger det ett resurstillskott som beräknas årligen till 605 timmar per år som ökar kvaliteten i verksamheterna. Poängteras bör att resurstillskottet är utspritt på samtliga enheter och svårt att definiera i företagsekonomiska termer, men görs i alla fall till 300 kr per timme, vilket ger en initial besparing på runt 182 000 kr.

När andelen lokala leverantörer ökar med en stycken vilket är en rimlig målsättning vid införandet av samordnad varudistribution, ökar även besparingen i tid i verksamheterna jämfört med en affärsmodell med fri leverans. Vid införandet skulle denna besparing uppgå till drygt 190 000 kr.

Vid en ny konkurrensutsättning efter två år förväntas antalet lokala livsmedelsleverantörer öka ytterligare till totalt fyra stycken och efter ytterligare två år till fem stycken vilket ger resurstillskott år 3–4 på 198 000 kr år 5 och framåt på 206 000kr.

Besparingar i tid måste tas med i en kostnads-nyttokalkyl, eftersom en näringspolitisk målsättning är att öka konkurrensen vilket (implicit) skulle innebära att antalet transportfordon ökar med antalet leverantörer och därmed ökat spring i främst köken för att ta emot varor.

Tiden 7 minuter används i beräkningar för att spegla den administrativa tid det tar att ta emot varor från chauffören (avbrottet från ordinarie arbetsuppgifter och omställningstid), tiden att packa upp och stuva in är densamma. Däremot går inte besparingen i tid att redovisa som en post i en företagsekonomisk resultaträkning, men utgör ändå ett resurstillskott i verksamheterna som måste räknas in som en kvalitetshöjande åtgärd.

Genom e-handel sker även en besparing genom minskad manuell fakturahantering, där kommunerna för aktuella avtalsområden hanterar 13 650 fakturor per år till en beräknad kostnad av 300 kr per manuell hanterad faktura (tidsåtgång för instansning, attester och utskrifter). Motsvarande kostnad per faktura för ett digitalt flöde beräknas till 50 kr vilket med e-handel innebär en total besparingspotential på 250 kr per faktura eller hellre uttryckt som 3 400 000 kr per år, när tid översätts till frigjorda resurser där berörd personalen kan använda tiden till annat.

Besparingar genom minskad miljöbelastning beräknas av Trafikverket till 7,00 Kr per kg CO₂ vilket med fem leverantörer som sköter distributionen av livsmedel och ytterligare sex leverantörer av övriga varor till kommunerna innebär minskade fordonskilometer med 68 procent och initialt ekonomiska besparingar på 6,6 MKr vid ett införande av samordnad varudistribution. Besparingarna ökar i takt med att fler lokala leverantörer skriver avtal med kommunerna.

I kommunerna innebär leverans med gängse affärsmodell cirka 145 leveranser av livsmedel per vecka och i genomsnitt 1005 km per leverantör och cirka 91 leveranser per vecka av övrigt gods och 2960 km per leverantör. I studiens nuläge med fri leverans från fem livsmedelsleverantörer och sex leverantörer av övriga varor (5+6) blir det totalt 23 000 km per vecka. Vid ökad konkurrens med en livsmedelsleverantör (6+6) vid fri leverans blir det totalt 23 400 km per vecka, att jämföra med samdistributionens 7390 km per vecka. Med ytterligare en lokal producent vid en andra konkurrensutsättning med totalt sju livsmedelsleverantörer (7+6) ökar antalet kilometer till 23 800 km per vecka och för ytterligare en leverantör (8+5) till 24 200 km/vecka.

Antal kilometer kan översättas till antal kronor som motsvarar den besparing man gör första året (inkluderat en tillkommen leverantör) med samdistribution genom minskade utsläpp av CO₂. Besparingen inkluderas i de samhällsekonomiska nyttorna och beräknas till ett värde av 6,8 Mkr. Notera, utsläppsberäkningar inkluderar såväl matarsträckor till och från respektive leverantörers terminaladresser som distributionen inom Dalslandsklustret vid både fri leverans (nuläget) och vid samdistributionen.

Erfarenhet från andra kommuner visar att i samtliga fall är samordnad varudistribution lönsam för kommunen när samhällsekonomiska nyttor vägs in. I en utvecklingsfas när endast delar av varusortimentet upphandlats enligt den nya principen uppnås ändå kostnadstäckning. Situationen inom kommunen har sammanställts i tabellform, där investeringskostnaden räknas till 1,64 MKr och belastar det företagsekonomiska resultatet fördelat på år 1–2. Värt att nämnas är att investeringskostnaden för vissa kommuner har täckts av extern finansiering inom ramen för projektutlysningar med koppling till klimatfrämjande och landsbygdsutvecklande aktiviteter.

Samordning utan klustersamverkan

Utgångspunkten för studien var att utvärdera samordning för fem Dalslands kommuners verksamheter. Beräkningar har gjorts och sammanfattas i kalkyl 1 (Bilaga 1) utifrån en investeringskostnad på 1,64 MKr (projektuppbyggnad inkl. projektledning) under en tidsperiod på 2 år och en kostnad per fordonresurs på 2,2 MKr. Fordonsresurser för Dalslandsklustret har beräknats till två stycken 16 tons lastbilar med vardera en lastkapacitet på 21 EU-pallar (42 RC).

I driftsfas behövs olika kompetenser däribland en kombinerad logistik och e-handelsresurs beräknad till en heltidstjänst och mer upphandlingsresurser beräknad till ytterligare en heltidstjänst – båda tjänsterna tillsammans för de fem Dalslandskommunerna att dela på som resurser med tillhörande kostnader.

Besparingar i driftsfas speglar ett värde på en potential som kommunen har att successivt minska sina kostnader genom e-handel och egen logistik samt ändrade upphandlingsvillkor och högre avtalsrotation. Besparingarna sker inte per automatik utan bör snarare ses som en investering som betalar sig över tid när rutiner för metodiskt arbete ihop med uppföljning av nyckeltal sker. Vidare adderas samhällsnyttor till kalkylen, däribland digital fakturahantering som genereras när manuella flöden (order till faktura) byts ut mot digitala via elektroniska inköpssystem. Besparingspotentialen vid en övergång till digitaliserade flöden är beräknad till 250 SEK baserat på manuell kostnad på 300 SEK för manuell hantering som minskar till 50 SEK i en digital process. Den faktiska kostnaden för hantering med alla led för hantering av en faktura från beställning till kontroll och betalning, är inte känd i Dalslandsklustret. Värden är satta utifrån Nationellt centrum för KOSAVA bedömning och erfarenhet i jämförbara kommuner. Därutöver inkluderas minskade utsläpp av CO₂, en ökad andel lokala leverantörer men också det resurstillskott som skapas i verksamheterna till följd av tidsangivna leveranser inom fasta leveransfönster när kommunerna själva sköter transportplaneringen.

Utfall

Kalkylen avser Dalslands kommuner under år 1 till 5 och speglar att samordningen ökar värdet på samhällsnyttan i takt med att fler (lokala) leverantörer upphandlas och samkörs via DC: n. År fem beräknas antalet leverantörer ha ökat totalt från 11 i förstudiens nuläge till 14 med samordning. För varje ny leverantör med kommunernas nuvarande affärsmodell fri leverans skulle motsvarande case (år 1–5) genererat minst tre extra tunga fordon på vägarna med ökade utsläpp som följd. Med samordning kan istället både miljörelaterade mål och mål om ökad konkurrens infrias utan att målkonflikt uppstår. Totalt beräknas potentialen med att införa samordnad varudistribution till besparingar och samhällsekonomiska nyttoeffekter uppgå till 89 Mkr under en femårsperiod- ett värde som kan ställas emot de förväntade kostnaderna för införande och drift av samdistributionen som för aktuell period beräknas uppgå till 32 Mkr.

Riskanalys

Boken "Samordnad varudistribution 2.0" ligger till grund för ett "processtänk", där boken innehåller ett antal fokusområden med förstudie, elektronisk handel, logistik, upphandlingsmodell och ökad konkurrens. Boken skall ses som ett diskussionsunderlag eftersom varje kommun är unik. I varje fråga har kommunen ett antal val att göra. Boken utgår från att kommunen gör aktiva val i olika frågor. Därför förordas att frågor som dyker upp tas inom processen. En del val utgör en risk (låg, mellan, hög) och nedan följer en beskrivning av några risker vid införande av samordnad varudistribution. Stryk under alternativ som stämmer för era kommuner.

Risk: Resursbehov hos blivande logistikpartners, frågan kan ställas om intresse finns?

Transportbranschen är överetablerad och i upphandlingar hämta tjugo-trettio företag ut förfrågningsunderlag. För att få företag att lämna anbud krävs en dialog och uppsökande verksamhet, i fall som Halmstad (2012) och Ystad (2013), saknade anbudsgivare en terminal med kyl- och frysanläggning, i båda fallen installerades kylrum och en inhyrd frysccontainer på cirka 3 veckor.

Hur överensstämmer exempel från Ystad och Halmstad med era kommuner?

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Negativa reaktioner mot förändrad affärsmodell?

Det ligger i människans natur att vara skeptiskt inställd mot förändringar, men samordnad varudistribution innebär klara fördelar för kommunens personal. Den största förändringen sker i leverantörs- och transportörsledet. Information och kommunikation från projektledare är A och O för att få med personalen "på banan". Det är viktigt att de stora förvaltningarna (skola och omsorg) blir representerade i arbetsgrupper för upphandling, e-handel och logistik.

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Förändringsarbetet ger inte förväntat resultat?

Ett förändringsarbete kräver investeringar för att ge förväntat resultat, det kan vara uppsökande verksamhet genom att starta upp en diskussion. Den största risken är att ett projekt behandlas styvmoderligt och vad som krävs är en resursförstärkning på upphandlingssidan för ökad konkurrens och en resursförstärkning inom e-handel för uppföljning och kontroll.

- Låg, mellan, hög risk

Grossisternas påverkan?

Kommuner som övergår till samordnad varudistribution har som regel en drivkraft att öka andelen leverantörsavtal, dels i syfte att främja närbelägna men även för att handla direkt från fler mindre och medelstora producenter för att stödja tillväxt och utveckling av inhemska produkter. Vilken reaktion detta kan utlösa hos fullsortimentsgrossisterna i fråga om prissättning är inte klarlagt men kan tas med som en risk.

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Samordnad varudistribution är en långsiktig investering

Samordnad varudistribution räknas hem långsiktigt. Ses det som en satsning (projekt) med direkt effekt som efter införande står på egna ben underminerar man lyckade utfall. Affärsmodellen bör snarare ses som en strukturerad plattform med verktyg som under tydlig styrning och ledning ger kommunerna ovärderlig insyn och möjlighet att påverka sin egen varuförsörjningskedja. Med e-handel ökas beställarkompetens, avtalstrohet, spårbarhet och tillgång till löpande uppföljningsmaterial under avtalen. En resurs från kommunen (delas om fler kommuner) med helhetsansvar behövs som en garant för support och kommunikation mellan DC, beställare och leverantörer och bör räknas med i kostnadskalkylen vid tiden för övergång från införandeprojekt till verksamhet. Finns det risk att kommunerna inte får tillräckligt med resurser för långsiktigt arbete med samordnad varudistribution?

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Kommunens personalomsättning.

Kommuner behöver verka för automatiserade processer och digitalisering för att minska sårbarheten vid personalomsättning. Med strukturerad och uppdaterad dokumentation är risken mindre att kunskap i pågående och påbörjade projekt går förlorad när en huvudperson slutar. Hur stor är riskfaktorn i era kommuner?

- Låg, mellan, hög risk

Slutsatser och rekommendationer

Uppdrag och resultat

Uppdraget har varit att utreda potentialen för minskade mängder godstransporter, både för livsmedel och för övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings, skol och sjukvårdsmaterial), om Dalslands kommuner tillämpar en affärsmodell för varuinköp med samordnad varudistribution istället för som idag med fri leverans. Komplexiteten med ett införande av samordnad varudistribution bottenar i det faktum att den involverar större delen av kommunens verksamheter ihop med den nya och lite ovana roll som kommunerna tar genom ett ökat ansvar för sitt eget varuflöde. Mervärden som skapas ligger i linje med LOU och kommunernas intressen och drivkrafter om att stärka det egna Näringslivet (främst livsmedel) och minska mängden transporter och miljöpåverkan. Kommuner med en robust riggad samdistribution säkrar dessutom upp en god krisberedskap som ligger helt i linje med antagen livsmedelsstrategi (2017) genom att öppna upp för ökad konkurrens där man mer frekvent köper från landets egna producenter vilket i förlängningen bidrar till en ökad självförsörjningsgrad.

Resultaten från simuleringar visar att antalet fordonskilometer minskar med 68 procent och antal fordon inom klustret minskar från minst 11 fordon i nuläget (11 leverantörer) ned till 2 med samdistribution tack vare att alla leverantörers gods till de kommunala verksamheterna konsolideras och samkörs. Kommunerna klarar sig med 4 av veckans dagar för att leverera livsmedel och övrig ledig tid kan användas för distribution av övrigt förbrukningsmaterial. Att inte behöva måndagen som leveransdag för livsmedel är en klar fördel med anledning av att man slipper ha helgöppet på terminalen – annars ett måste för att kunna leverera färska varor på måndagen. All arbetstid utanför vardagar medför direkt en extra kostnad vilket alltså kan undvikas.

Samdistributionen innebär ett resurstillskott i verksamheterna tack vare färre leveranser och digitaliserade inköp.

Mål om ökad konkurrens med fler leverantörer kan hanteras inom ramen för samdistributionen i harmoni med målet om minskad miljöbelastning och färre fordon – med nuvarande affärsmodell däremot, uppstår en målkonflikt där antalet fordon ökar linjärt med antal leverantörer och därmed miljöbelastningen.

Kostnader och nyttor

Att räkna in samhällsekonomiska vinster i ett företagsekonomiskt perspektiv är inte relevant inom det privata näringslivet, eftersom ett företag är vinstdrivande och verksamt på en öppen marknad med risk att gå i konkurs. Det åligger däremot kommunen att indirekt prissätta samhällsekonomiska vinster och avgöra vad som ligger inom det kommunala uppdraget. Men för att en förändring skall vara företagsekonomiskt försvarbar, behöver samhällsekonomiska vinster sättas i relation till miljömål och mål för social hållbarhet inom den egna verksamheten. Samordnad varudistribution är ett sådant exempel där avbetalningstiden har en tydlig koppling till mål med samhällsekonomiska nyttor men där ett kortsiktigt ekonomiskt tänk ofta prioriteras framför långsiktig hållbarhet. Det är av stort värde om det offentliga går i bräsch för ett innovationstänkande, inte minst för att leva som man lär och statuera det goda exemplet.

Grunden till minst ett nollsummespel med affärsmodellen baseras på kommunernas gemensamma varuvärde. Kan merparten av DC och transportkostnader finansieras/kompenseras med rabatter på 7–15 procent när varor går från att levereras till varje kund till att endast levereras till ett ställe (DC) kommer steget att byta affärsmodell innebära betydligt lägre företagsekonomisk risk där kommuner utan ”stöd” från samhällsekonomiska nyttor (monetära värden) kan räkna hem samdistributionen. För att nyttja en fordonsresurs optimalt (ekonomiskt och tidsmässigt) behövs det kommuner i storleksordningen 30 000 invånare (tillsammans eller själv). Där under kan kostnaden för verksamheterna bli oskäligt hög i förhållande till de mervärden som samlastningen tillskrivs. En annan aspekt är att allt för små volymer blir föga intressant eller ens lönsamt för en transportör vilket riskerar medföra inga eller alltför höga anbuds-kostnader vid en upphandling.

Vid införande av samlastning för Dalslands kommuner räknas ett initialt negativt företagsekonomiskt resultat fram i kostnads-nyttokalkylen. Resultatet år tre blir positivt förutsatt att leverantörsrabatter för utebliven transportkostnad lämnas med 7–15 procent. (Förstudiens generella (kalkyl)riktvärde är 10 procent i enlighet med Naturvårdsverket och Upphandlingsmyndighetens tidigare bedömningar av logistikens andel av det totala varupriset). Summeras hela femårsperioden som kostnads-nyttokalkylen (Bilaga 1) avser finns totalt sett en företags- och samhällsekonomisk besparingspotential på 88, 6 Mkr. Siffran ska ställas mot de förväntade företagsekonomiska kostnaderna som beräknades till 32 Mkr. Kalkylens utfall speglar den besparingspotential som kommunerna inom ramen för sitt kommunala uppdrag har, förutsatt att man tillämpar ”best practice” och ser affärsmodellsbytet som en investering som kostar initialt men långsiktigt bygger en robust modell som blir ett kraftfullt verktyg för kommunerna att nå sina gemensamma målbilder.

Digitaliserade processer

Digitalisering som tas upp i studien har en avgörande betydelse för effektiviteten i hela inköpsprocessen men också logistikkedjan och utgör på så sätt grunden i det arbete som krävs för att optimera varuflöden och successivt kapa kostnader som inte genererar mervärden för kommuner. Med digitala verktyg registreras kontinuerligt kommunernas informationsflöden och kan enkelt omvandlas till statistik när nyckeltal och måluppfyllelser ska utvärderas men ger också kommunen god beställarkompetens, insyn och spårbarhet genom hela varuflödet.

En annan viktig aspekt är att säkerställa kontinuitet i affärsprocesser när nyckelpersoner slutar, byter jobb eller byts ut inom politiken. Det är viktigt att affärsmodellen är robust över tid, det skall inte bero på ”eldsjälen” som genomförde implementeringen och fortsatte som logistiksamordnare, förvaltningschefen som banade väg eller politikern som pekade med hela handen. Digitala flöden är en förutsättning för att kunna upprätthålla hög effektivitet vid omsättning av personal, både tjänstepersoner och beslutsfattare.

Att införa e-handel i en kommun innebär kapacitetshöjande åtgärder där ett digitalt och integrerat inköpssystem ger kostnadsbesparingar. E-handel säkerställer att endast varor som upphandlats med ramavtal avropas av enheter, så kallad ramavtals-sortimentstrohet, både för livsmedel och övriga varukategorier. I en inköpsorganisation med stor drivkraft att successivt öka mångfalden leverantörer blir digitala inköpssystem en absolut nödvändighet för att beställare ska kunna hålla reda på alla leverantörer, avtal och vilka varor som ingår i respektive leverantörs ramavtals-sortiment. Vid manuell hantering kommer den mänskliga faktorn obetingat leda till felaktigheter, som i sin tur medför direkta och indirekta kostnader för kommunen när uppkomna avvikelser behöver korrigeras manuellt.

E-handel är även motiverat ur ett ekonomiskt perspektiv eftersom kostnaden för att administrera en pappersfaktura eller ett kvitto bedöms vara allt från 70 till 750 kronor. Svenskt Näringsliv som refereras till i denna rapport har beräknat att med en kostnad på 750 kronor per faktura, skulle 17,9 miljoner fakturor som skickades från näringslivet till svenska kommuner under 2017 kunnat ge en besparing på 6,2 miljarder kronor om 50 procent övergick från pappersfakturor till digitala fakturor⁴.

Svenskt Näringsliv skattar besparingspotentialen till mellan 5–20 procent och exemplifierar Lidingös kommun som har sparat 7 MKr per år genom positiva effekter med att ha infört e-handel. Den betydande besparingspotential som bygger på digitalisering inom kommunal förvaltning som arbetar tvärfunktionellt över organisationsgränser frigör ekonomiska medel som kan investeras i en hållbar varuförsörjning med långsiktigt hållbara transporter.

Ett av mervärdena med e-handel som per automatik aktualiseras vid införande av samlastning är spårbarheten. Från det att ordern läggs tills det att den mellanlandar på DC:n och slutligen når kunden är den spårbar.

Transparens ger möjlighet att påverka

För full insyn och möjlighet att styra transporterna helt enligt verksamheternas behov rekommenderas kommunen själva att ansvara för och sköta planerings och logistikfunktion i koppling till inköpsprocessen. På så vis kan antalet godstransporter minimeras och därigenom förbättra arbetsmiljön ute hos mottagarna. Mer tid för huvudsysslor skapas, främst i köken, när varuleveranser blir färre och mer förutsägbara (fasta tidsfönster).

Distributionscentralens placering

Inom ramen för förstudien gjordes simuleringar från olika (terminal)adresser vilka gav information om var en distributionscentral lämpligen placeras. Den terminaladress som medförde minst trafikarbete (fordonskilometer) var den som låg i Åsensbruk tätt följd av den i Bengtsfors. Det totala trafikarbetet inkluderar såväl distributionen inom kommunerna som matarsträckorna från respektive leverantörs terminaladresser för både nuläges- och samlastningssimuleringarna. Enbart matarsträckan från de aktuella (11) leverantörerna (2019) utgjorde hela 82 procent av den totala sträckan. Matarsträckan förändras varje gång en ny leverantör upphandlas.

Vid varje ny upphandling av distributionscentral är rekommendationen att simulera fram den terminalplacering som, beroende av vilket klustersamarbete som avses, innebär att man kan utföra samordningsuppdraget med lägst trafikarbete. Upphandlingsunderlaget utformas lämpligen så att den mest optimala placeringen ges fördelar i utvärderingen utan att det strider mot LOU:s principer. Dock, ytterst avgörs placeringen av de inkomna anbuden samt upphandlingens resultat efter utvärdering.

⁴ Hausel, Heldahl, Värja (2019).

Avropsfrekvensernas betydelse för varuflödet

Nära kopplat till fordonskilometer och miljöbelastning är avropsfrekvensen hos beställarna i en kommun, framförallt med avseende på inköp av övriga varor. Utbildas och begränsas antalet beställare tenderar avropen bli mer välplanerade och färre. Felbeställningar, supportbehov och köp utanför avtal minskar eftersom kunskap, ansvar och kontroll tenderar att bli mer styrande faktorer när inköpen görs. Detta förklaras med att alla i en verksamhet kan inte ha all kunskap som krävs för effektiva inköp, utan det krävs utbildning av ett fåtal (certifierade) beställare som beställer kontinuerligt (särskilt vid beställning av övriga varor).

När varor börjar samordnas genom egen varudistribution blir det tydligt hur beställningsmönster påverkar varuflödet och därigenom transportmängderna. Inrättar kommunen en reglerad beställarorganisation skapas en förutsägbarhet som med kontroll över logistikfunktion medför resurs- och kostnadseffektivitet.

Successivt leder förändrat (inköps)beteende till en kompetent och resurssnål organisation som gör samma jobb som innan men med lägre miljöpåverkan och ökad kvalitet i verksamheterna, en i grunden kapacitetshöjande åtgärd.

Det vi ser utifrån statistiken för Dalslands kommunerna är att det finns en bred variation på hur ofta och vilka dagar i veckan man avropar till men också att många enheter beställer väldigt sällan. Här kan det vara lämpligt att se över antalet beställare, avropsfrekvensen i förhållande till styrande faktorer såsom förrådsutrymmen, möjlig planeringshorisont och rutiner.

Kan man exempelvis samordna leveranser och beställningar mellan fler enheter eller måste alla kunna beställa själv med leverans till sin egen dörr - även de som endast avropar 1–7 gånger per år? Nyckeln till en ökad samordning är en tydligt uttalad ansvarsfördelning inom inköpsorganisationen.

Studien visar på en väsentlig ökning av kapacitetsutnyttjandet om man väljer att jobba med egen logistik och begränsar avropsfrekvenserna på övriga varor. Totalt sett kan antalet fordonskilometer för Dalslands kommunerna (med 2019 års leverantörer) minska med 81 procent som en följd av en rad olika faktorer. Först och främst genom att antalet avrop begränsas, här med dryga 40 procent, (beslut som tas i kommunen) och leveransdagarna fördelats i koppling till geografiskt läge.

För att konkretisera vad styrda avropsfrekvenser kan ge för effekter exemplifieras här med en av kommunklustrets leverantörer, AllOffice. I Tabell 3 som är ett utdrag från leverantörsstatistik och exempel från en veckas leveranser, (v 51, 2019) redovisas hur fyra av de fem kommunernas enheter avropat från AllOffice. Sammantaget levererade leverantören alla veckans vardagar till kommunklustret vilket enbart i matarsträckor (räknat från Åsensbruk) innebar 174 200 km. Som spegling av den inneboende potentialen med avropsplanering görs en enkel beräkning (Tabell 4) som visar på skillnaden i antal kilometer om enheterna istället hade beställt till en och samma leveransdag.

Förstudie samordnad varudistribution

Leverantör	Enhet	Kommun	Veckonumm	veckod
AllOffice	Kostenheten Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun	51	fre
AllOffice	Granåsgården	Bengtsfors kommun	51	mån
AllOffice	Korttidsenheten	Bengtsfors kommun	51	ons
AllOffice	Städenhet Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun	51	ons
AllOffice	Stöd & Omsorg Söder	Bengtsfors kommun	51	tis
AllOffice	Solbackens Äldreboende	Bengtsfors kommun	51	tor
AllOffice	Solgårdens Servicehus, Stä	Färgelanda kommun	51	fre
AllOffice	Centrumhuset, Stä	Färgelanda kommun	51	mån
AllOffice	Fagerlids Demensboende	Mellerud kommun	51	fre
AllOffice	Fagerlidshemmet	Mellerud kommun	51	ons
AllOffice	Bergs Lokalvård/Stä	Mellerud kommun	51	tis
AllOffice	Servicebostaden Långgatan	Mellerud kommun	51	tis
AllOffice	Café Rocket	Mellerud kommun	51	tor
AllOffice	Kommunförrådet	Mellerud kommun	51	tor
AllOffice	Kroppefjällshemmet	Mellerud kommun	51	tor
AllOffice	Rösparkskolans Kök	Åmål Kommun	51	fre
AllOffice	Åmål Kommun	Åmål Kommun	51	fre
AllOffice	Adolfsbergs Äldreboende	Åmål Kommun	51	ons
AllOffice	Stöd & Boende Lotsen	Åmål Kommun	51	ons
AllOffice	Åmålsgården, Kök	Åmål Kommun	51	tis
AllOffice	Gruppboende Illern	Åmål Kommun	51	tor
AllOffice	Gruppboende Åkervägen	Åmål Kommun	51	tor

Tabell 3 Fyra av fem av Dalslandskommunernas avrop från AllOffice under v 51, 2029 visar att leverantören har levererat till klustret alla veckans vardagar.

Leverantör	Leveranser per vecka	Matarsträcka (km)	Skillnad
All Office Norrköping	5	174 200	
All Office Norrköping	4	139 360	
All Office Norrköping	3	104 520	
All Office Norrköping	2	69 680	
All Office Norrköping	1	34 840	80%

Tabell 4 Styrda avropsfrekvenser har stor betydelse för total körsträcka. Kommunklustret kan minska matarsträckan med upptill 80 procent för All Office genom att reglera avropen mot färre och gemensamma leveransdagar för sina verksamheter.

Rent matematiskt blir skillnaden mellan att leverera en dag eller fem dagar per vecka påtaglig eftersom leverantören ligger långväga från kommunklustret. Upptill 80 procent av matarsträckan (för 1 av totalt 11 leverantörer) kan i exemplet planeras bort genom att gå över till styrda avropsfrekvenser (Tabell 4). En kommun vars mål är att öka konkurrensen (fler leverantörer) innebär explicit mer trafikarbete om man upphandlar med gängse affärsmodell, fri leverans. Ju längre avståndet till leverantörer är och desto fler leverantörer som ska leverera ju större vinster med avropsstyrd planering. Med samordnad varudistribution där kommunerna väljer egen logistik och transportplanering ger man sig möjlighet att planera bort stora delar av transporterna. Man förlorar inget, tvärtom så minskas miljöbelastning, leveransprecisionen till verksamheterna ökar, skolgårdar och övriga leveransplatser blir mer trafiksäkra när leveranserna blir färre.

Sammantaget får man full kontroll på varuflödet, kvalitén höjs och tack vare att en noggrann behovsanalys gjorts begränsas transporterna till att enbart tillgodose det verkliga behovet i koppling till minimal resursåtgång, m.a.o en kapacitetshöjande åtgärd.

Konsolidering och digital transportplanering

Som nästa del i effektivare transporter ligger samlastningseffekten vilken innebär att kunder som beställt av flera leverantörer får allt gods sampackat på den gemensamma terminalen och därefter utlevererat vid förutbestämda leveranstillfällen.

Sker ruttplaneringen med ett digitalt verktyg (ruttoptimering) som i förstudien skapas runt 20 procent effektivare rutter jämfört med manuell (traditionell) planering, vilket minskar miljöbelastningen ytterligare. För att förtydliga; det är 20 procent på den besparing som dynamisk planering ger, men skall tilläggas, är omöjlig att uppnå utan ett ruttoptimeringsverktyg. Dynamisk planering avser främst övriga varusortimentet (icke livsmedel) till skillnad från livsmedel som kan levereras med statiska rutter, dvs fasta körrutter som består av samma enheter som beställer kontinuerligt på samma dagar och samma volymer. Dynamiskt planerade körrutter utgör en viktig skillnad jämfört med det som i dagligt tal benämns kretstrafik och som innebär att körrutterna körs utefter samma sekvensering oavsett om kunderna får leverans eller inte. I en situation där en varuleverantör levererar genom kretstrafik (vanligt förekommande) och förlorar ett avtal innebär det att samma rutter fortsatt körs men med lägre fyllnadsgrad - en direkt negativ följd som alltså kan lösas om man använder digital, dynamisk planering där rutternas löpande optimeras baserat på de enheter som behöver leverans vid aktuellt tillfälle.

Som en ytterligare effektiviseringsvinst kan leveranser av restorder försvinna vid samlastning. Istället för flera delleveranser, (produkter i en och samma order levereras vid flera tillfällen) som sker frekvent med fri leverans kan restorder levereras in till terminalen ihop med övriga varor och därefter inkluderas i samlastningsbilarna och följa med ut på körrutterna till de "drabbade" kunderna på deras ordinarie leveranstillfälle.

Gemensam upphandling

Förstudien avser fem Dalslandskommuner som tillsammans har ca 43 000 invånare. Att införa samordnad varudistribution behöver därför ske som klustersamarbete med utgångspunkt från ett gemensamt upphandlingssamarbete (koppling till nyckeltal 30 000 inv, sid 8). Att mindre kommuner samarbetar medför en effektivare resursallokering och innebär generellt sett lägre kostnader för att upprätthålla en tillfredsställande upphandlingskompetens. Dalslandskommunerna har en lång samarbetstradition i inköpsfrågor med flertalet gemensamma ramavtal, däribland livsmedel.

Det finns en gemensam uttalad vilja bland kommunernas upphandlare att handla från producenter med lokal förankring där utbudet dessutom är stort.

Grundläggande för ett hållbart samarbete mellan kommuner och mindre leverantörer är en löpande dialog, förutsägbarhet och en god planeringshorisont (inom avtalstiden) som båda förhåller sig till. Man bör ha med sig att en mindre producent har en betydligt större sårbarhet för avvikelser och förändringar och behöver veta allt ifrån hur transporter ska lösas till vilka volymer, styckdelar och förpackningsstorlekar som ska levereras fördelat på årets veckor - inga hänsyn kommuner behöver ta till större leverantörer. Generellt sett har mindre företag en lägre administrativ kapacitet och mer sällan digitala affärssystem vilket innebär att de främjas av minimal och effektiv kommunikation med sina kunder.

För Dalslandskommunerna att möta leverantörerna i allt detta krävs en överbyggnad som hanterar LOU. Avtalsvillkor behöver anpassas och harmoniseras, transporter samordnas och byggas upp med välplanerade leveransdagar som innebär att matarsträckorna minskas substantiellt jämfört med gängse affärsmodell (där mer fritt hållna avrop sker). Om alla kommuner skulle genomföra sina egna upphandlingar hade det medfört små upphandlingsvolymmer i varje varukorg, olika avtalsperioder och en mängd varierande övriga krav. Ett scenario som sammantaget blivit onödigt kostnadsdrivande med risk för bl.a. höga avtalspriser men också sannolikt en tuff utmattning av leverantörerna med höga ambitioner om att anpassa sig för att tillfredsställa alla önskemål.

Med gemensamma upphandlingsresurser hålls kostnaderna nere och (produkt)volymerna blir mer attraktiva för leverantörerna - samordningskommunerna blir till en stark tillväxtfaktor för lokala producenter, som genom kommunens inköp kan växa på egen hand.

Synergieffekter mellan kommunal samordnad varudistribution i Dalsland och Skafferiet i Väst

Handeln med närproducenter i grannkommuner i Värmland har utvecklats mycket tack vare Hushållningssällskapet Väst (Värmland) som tog initiativet till Skafferi Värmland som sedan flera år tillbaka tar emot, marknadsför och arrangerar distribution av de lokala producenternas råvaror. Skafferi Värmland företräder idag ett 40-tal värmländska producenter och levererar till ett flertal kommuner, däribland Karlstad, Sunne, Hagfors, Munkfors och Torsby.

Sedan hösten 2019 startade planer på att Skafferi Värmland även skulle starta ett Skafferi för Dalsland. I dagsläget har planerna konkretiserats och verksamheten kommer starta upp som Skafferiet i Väst, med placering Nuntorp, Brålanda. Syftet är att kunna erbjuda en liknande lösning för producenter och kommuner i Fyrbodal med omnejd som finns i Värmland. I dagsläget finns ett 20 – tal producenter och förädlare som är intresserade av att leverera genom Skafferiet i Väst. Målet är att Skafferiet, fr o m våren 2022, har ett driftsatt och utvecklat samarbete med flera offentliga kunder och lokala livsmedelsproducenter i och från Fyrbodalsområdet.

Skafferiet i Väst öppnar stora möjligheter för Dalslandsklustret att liksom Värmlandskommunerna att ta del av mat från sitt närområde och därigenom bidra till en ökad självförsörjningsgrad. Synergieffekterna mellan Skafferierna och kommuner som har samordnad varudistribution är stora. Skafferiet har som affärsidé att distribuera ut lokala livsmedel till slutkund. Dock så arrangeras alltid dessa transporter med befintlig trafik. Fr o m 1 mars 2020 agerar Skafferi Värmland samordnare för de regionala livsmedel som Karlstad kommun valt att köpa in för att laga till i sina 36 kök. Karlstad har Samordnad varudistribution vilket betyder att Skafferiet kan nyttja transporterna som körs genom samdistributionen. Att jämföra med Torsby, Sunne, Hagfors och Munkfors kommuner. Även de har avtal med Skafferi Värmland men har ingen Samordnat varudistribution. Här måste Skafferiet själv stå för att arrangera transporter till de 47 kök som ingår i kommunerna.

En av Skafferiernas verksamheternas nyckelfaktorer för att nå framgång i målet, mer lokal mat på tallriken, är en välfungerande logistik. Här finns därför en positiv effekt av samverkan med en kommunal samordnad varudistribution.

Investeringskostnad- extern finansiering

En lösning för kostnadstäckning är att söka extern finansiering för implementeringsfasen. Det finns flera finansieringskällor som kommuner nyttjat över åren, dock i de flesta fall krävs motfinansiering i form av egen tid från kommunen. Finansiering från myndigheter är i många fall kopplat till EU finansiering. Kommuner som exempelvis beviljats medel är Ystad-Österlenkommunerna som fick stöd från LEADER, EU:s landsbygdsutvecklingsprogram. Stödet täckte kostnader för en projektledare under implementeringsfasen åren 2012–2013, med uppgift att driva och synkronisera införandeprocessen i Ystads, Simrishamns och Tomelilla kommuner. Med motsvarande ekonomiskt stöd för Dalslandskommunerna skulle det innebära ett positivt företagsekonomiskt resultat redan första året.

Kris och beredskap

En fråga som inte vidrörts i förstudien men som bör nämnas och som aktualiserats under 2020 är den som berör kris och beredskap. Under året har kommuner med samdistribution kunnat vittna om det stora värdet av att ha en redan upprättad och välfungerande distributionsapparat med full kontroll på varuflödet. Med uppdaterade kontaktlistor och leveransadresser, inventerade materialförråd ihop med tydlig ansvarsfördelning har man insett att man är väl rustad för att ta det ansvar som åligger en kommun vid kriser och störningar i samhället. Likaså har upprättade rutiner för beställningsfrekvenser och personer med mandat att göra nödvändiga prioriteringar för materialförsörjning till verksamhetskritiska enheter varit ovärderligt. Kommuners ansvar gällande kris och beredskap baseras på tre principer, (1) Ansvarsprincipen, (2) Närhetsprincipen och (3) Likhetsprincipen.

- (1) Den aktör som ansvarar för en verksamhet i normalt läge har även ansvar i kristid
- (2) En kris ska hanteras av de som är närmast berörda. Kommuner har ett geografiskt ansvar för kris- och beredskap på lokal nivå inom den egna kommunen
- (3) Verksamheter ska inte organiseras om i onödan under en kris utan fungera på samma sätt som i normalläget i den utsträckning det är möjligt.

Principerna, och då främst Likhetsprincipen, innebär i praktiken att kommuner med samordnad varudistribution som normalläge har den rustning som kris och beredskap kräver. Den överkapacitet av material och lageryta som finns under normala förhållande ställs snabbt om till beredskapslager och möjliggör för kommuner att upprätthålla sitt ansvar under större och mindre störningar i samhället.

Icke desto mindre medverkar samdistributionskommunerna till en ökad självförsörjningsgrad i enlighet med den svenska livsmedelsstrategin (kom 2017) tack vare att man öppnar upp för en större andel mindre lokala leverantörer att delta i offentliga upphandlingar. Samordningskommunerna ställer dessutom krav på icke fossila drivmedel och kan styra inköpen mot lokal produktion (ex. biogas) vilket minskar sårbarheten mot importerat bränsle vid en ev. kris.

Dock, det krävs att det finns en efterfrågan och omställning redan i vardagen för att säkerställa tillgången vid störningar. När bristsituationen väl är ett faktum är det för sent att tänka om. Krisberedskap bygger vi här och nu och alldeles utmärkt genom byte av affärsmodell.

Mätbarhet

Till sist kan tryckas på vikten av att dokumentera från första början, endast utifrån referensvärden kan förändringsarbete följas upp. Uppföljningen ger resultat på gjorda

satsningar likväl som det visar vad som krävs för en fortsatt utveckling. Nyckeltal ska kopplas till kommunernas målbilder och göras mätbara med hjälp av digitaliserade logistik-och inköpsprocesser. Lämpliga nyckeltal skapas för:

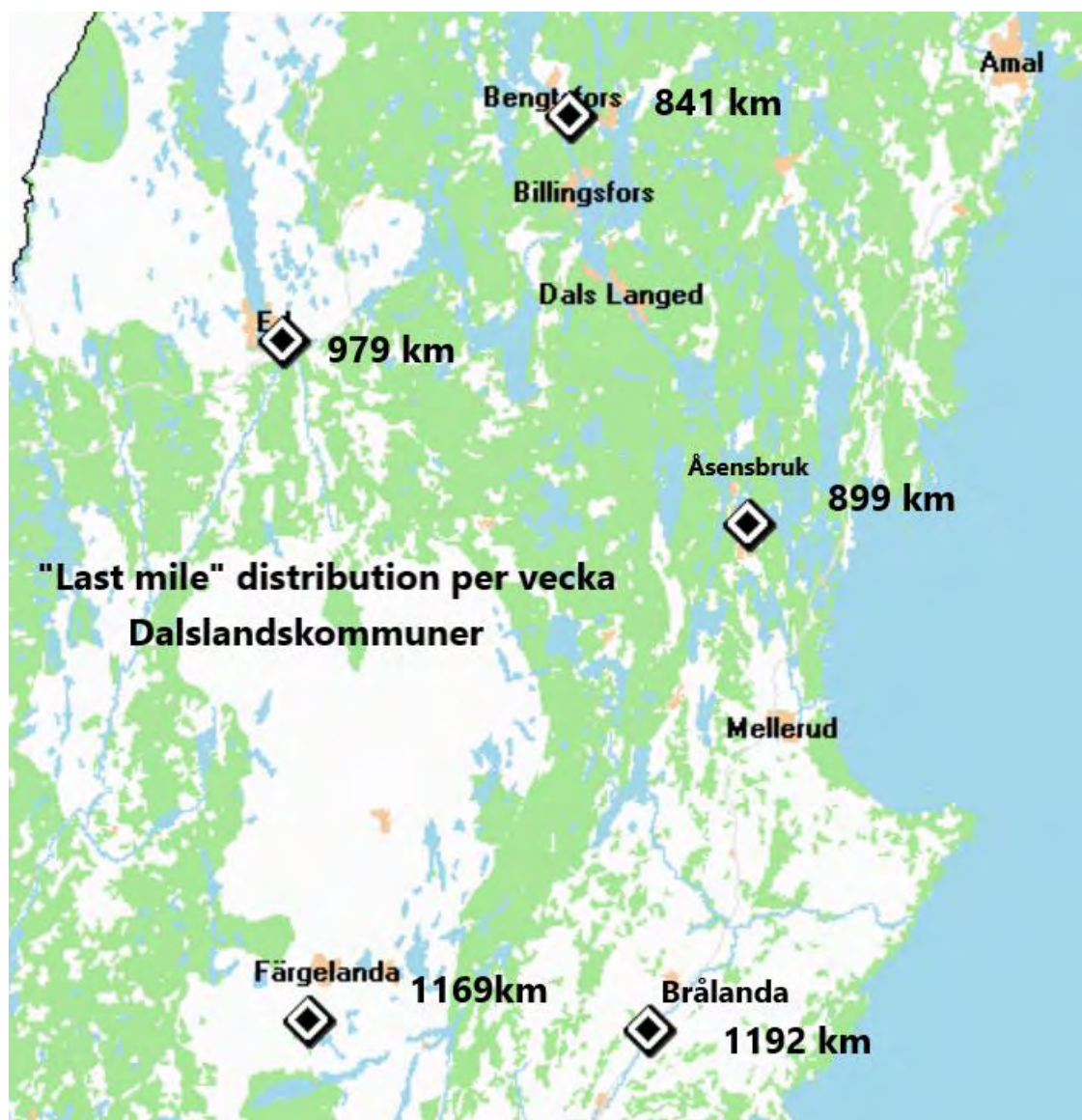
- Ramavtalstrohet (sortimentstrohet på beställarnivå)
- Ökad konkurrens (fler leverantörer)
- Besparing genom digitaliserad inköpsprocess (antal avtal via inköpssystem)
- Fordonsuppföljning (CO₂, körsträcka, övriga utsläpp)
- Kundnöjdhet (ökad kvalitet i kök/enheter genom mertid, leveransprecision)
- Trafiksäkerhet (mätt i antalet minskade leveranser)
- Avtalsrabatter
- Resursåtgång (initialt krävs mer personella resurser)
- etc.

Nationellt centrum för KOSAVA i koppling till KOSAVA nätverket besitter mångåriga erfarenheter och kunskap och kan kostnadsfritt stötta och råda i alla faser vid ett införande av samordnad varudistribution.

Bilaga 1

		Projekt år 1	Projekt år 2	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Kostnader								
1	DC+Fordon			-4 400 000	-4 575 000	-4 750 000	-4 925 000	-5 100 000
2	Logistikostnad programvara	-200 000						
3	Projektuppbbyggnad	-100 000						
4	Driftkostnad logistik		-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
5	Projektledare implementering (tjänst x 38 000)	-650 000	-650 000					
	Ev. mer resurser/kostnader för e-handelssystem							
6	Upphandlare (tjänst x 38 000)			-650 000	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
7	E-handelsresurs + Logistiksamordnare (tjänst x 38 000)			-650 000	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
	Total	-950 000	-690 000	-5 740 000	-5 915 000	-6 090 000	-6 265 000	-6 440 000
Årskostnad varuinköp								
8	Livsmedel	38 792 654						
9	Övriga varor	12 360 204						
Besparingar								
10	Varupriset blir lägre livsmedel (7%)			2 715 486	2 715 486	2 715 486	2 715 486	2 715 486
11	Vaupriset blir lägre övriga varor (15%)			1 854 031	1 854 031	1 854 031	1 854 031	1 854 031
12	Ökad ramavtals-sortimentstrohet livsmedel i 2-5 % = Kr			775 853	1 163 780	1 551 706	1 939 633	1 939 633
13	Ökad ramavtalsstrohet övriga varor i 6-12 % = Kr			741 612	988 816	1 236 020	1 483 225	1 483 225
	Total			6 086 982	6 722 112	7 357 243	7 992 374	7 992 374
Företagsekonomiskt utfall		(investering)	-1 640 000	-473 018	-12 888	1 267 243	1 727 374	1 552 374
Nyttor								
14	Resurstillskott mindre varuhantering timmar			190 050	190 050	198 450	198 450	206 850
15	Besparing minskad manuell fakturahantering (13 651)			3 412 750	3 412 750	3 412 750	3 412 750	3 412 750
16	Minskad miljöbelastning med 7 Kr per kg/CO2			6 754 005	6 754 005	6 912 379	6 912 379	7 070 752
	Samhällesekonomiskt utfall			10 356 805	10 356 805	10 523 579	10 523 579	10 690 352
17	Ny livsmedelsupphandling (avtalsrotation 2 år)		År 0		År 2		År 4	
18	Nya priser slår igenom			År 1		År 3		År 5
19	Ökad konkurrens ökar andelen lokala producenter (SMF)			1 SMF	1 SMF	2 SMF	2 SMF	3 SMF

Bilaga 2

	Name	External ID	Is Available	Street	Postcode	City
1	Bengtsfors	4	No	Jämgatan 14	661 31	Bengtsfors
2	Dals Ed	3	No	Industrigatan 1b	668 32	Ed
3	Färgelanda	1	Yes	Tegelbacksvägen	458 40	Ödeborg
4	Mellerud	2	No	Fabriksvägen 15	464 40	Äsensbruk
5	Vänerns borg	5	No	Nuntorp 305	464 64	Brålanda

"Last mile" distribution med utgångspunkt från olika terminaladresser i Dalslandskommunerna. Kilometerantal speglar transportbehovet per vecka från respektive lokalisering.

Bilaga 3

Workshop 1, 13 februari 2020, Uddevalla

9.00	Morgonfika serveras
9.30	Välkommen och introduktion Nationellt Centrum (OM)
10.00	Laget runt, kort presentation av kommun
10.45	Fruktpaus och bensträckare
11.00	Introduktion till Samordnad varudistribution (OM)
11.15	Transportupphandling i praktiken (TP)
12.00	Lunch
13.00	Kommunexempel – samordnad varudistribution i praktiken (ID)
14.00	Fika med gruppdiskussion
15.00	Redovisning av gruppdiskussioner
15.30	Hemgång

Workshop 2, 4 mars 2020, Mellerud

9.00	Morgonfika serveras
9.30	Upphandlings och inköpsprocessen vid samordnad varudistribution (OM, TP)
10.15	Fruktpaus och bensträckare
10.30	Möjligheter och svårigheter med lokalproducerade leverantörer (TP) 11.00
	Jonas Enström skafferi Dalsland
	Gruppdiskussioner
12.00	Lunch
13.00	Manuella beställningar eller e-handel (OM)
13.15	Kommunexempel-e-handel i praktiken (JW)
14.00	Fika med gruppdiskussioner
15.00	Redovisning av gruppdiskussioner
15.30	Hemgång

Workshop 3, 22 okt 2020, Mellerud

09.00	Morgonfika serveras
09.30	Dagens Agenda och information
09.35	Kostnads och nyttoanalys vad är kostnad och hur beräknas nytta (OM)
10.00	Fruktpaus och bensträckare
10.15	Kommunexempel- Kostnads nyttokalkyl Växjö kommun (DB)
11.15	Gruppdiskussioner
12.00	Lunch
13.00	Kommunexempel stafflad livsmedelsupphandling (DB)
13.45	Gruppdiskussioner forts.
14.45	Fika
15.00	Redovisning av gruppdiskussioner
15.30	Hemgång

Föreläsare

OM = Olof Moen, Nationellt Centrum/Energikontor Sydost

TP = Tina Persson, Nationellt Centrum/Energikontor Sydost

ID = Ingela Dejenfelt, Kostchef och logistiksamordnare, Tomelilla kommun

JW = Johan Wallström, E-handelsansvarig, Borlänge kommun

DB = David Braic, Upphandlingschef, Växjö kommun

Jonas Enström Skafferi Dalsland

Kommunstyrelsen

KS § 55 **Dnr 2021/51**
**Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-
nyttoanalys för införande i Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed,
Färgelanda, Mellerud, Åmål**

Kommunstyrelsens beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Beslutsunderlag

Rapport Förstudie samordnad varudistribution, 2021-01-26
Presentation samordnad varudistribution

Katrin Stenlund från Fyrbodals kommunalförbund, Ingela Dejenfelt,
måltidschef och logistiksamordnare från Tomelilla kommun och Jonas
Enström, VD Skafferi Värmland (Skafferi i Väst) informerar i ärendet.

Justering

Utdragsbestyrkande

NATIONELLT CENTRUM KOMMUNAL
SAMORDNAD
VARUDISTRIBUTION

Förstudie samordnad varudistribution

Kostnads-nyttöanalys för införande i
Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed,
Färgelanda, Mellerud, Åmål

Dokumentinformation

Förstudie samordnad varudistribution

Kostnads-nyttanalyt för införande i Dalslandskommuner

Sammanställd av (Christina Persson)

Utgivare: Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution

Utgiven: 2020-12-10

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Förord.....	4
Utmaningen.....	5
Fri leverans eller samordnad varudistribution.....	5
Nationellt centrums uppdrag.....	6
Det finns ingen generell problembild.....	7
En förstudie.....	7
Trender i samordnad varudistribution.....	8
Affärsmodell samordnad varudistribution.....	9
Drivkrafter för samordnad varudistribution.....	9
Affärsmodeller för samordnad varudistribution.....	9
Borlängemodellen.....	10
Växjö kommun och integrering av e-handel.....	10
Ystad-Österlenmodellen.....	10
Kommunernas val kring samarbete.....	11
Klustersamarbete eller egen samlastning.....	11
Val av affärsmodell.....	11
Transportupphandling.....	11
Annat upphandlingssamarbete.....	12
Resursbehov.....	13
Upphandling, beställningar och uppföljning.....	13
Upphandlingsprocessen.....	13
Inköpsprocessen.....	13
E- handelsresurser.....	13
Öka konkurrensen.....	15
Jämförelse av affärsmodeller.....	16
Statistiskt underlag.....	16
Förutsättning för simulering av fordonskilometer.....	17
Redovisning av resultat.....	20
Separata flöden.....	23
Miljökonsekvensbeskrivning.....	23
Kostnads – nyttoanalys.....	25
Definition av parametrar.....	25
Beräkning av kostnader och besparingar i nyttor.....	26
Kostnader implementering.....	27
Kostnader driftsfasen.....	27
Besparingar.....	27
Nyttor.....	28
Samordning utan klustersamverkan.....	30
Utfall.....	30
Riskanalys.....	31
Slutsatser och rekommendationer.....	33
Uppdrag och resultat.....	33
Kostnader och nyttor.....	33

	Förstudie samordnad varudistribution	
Digitaliserade processer		34
Transparens ger möjlighet att påverka		35
Distributionscentralens placering		35
Avropsfrekvensernas betydelse för varuflödet.....		36
Konsolidering och digital transportplanering.....		38
Gemensam upphandling		38
Synergieffekter mellan kommunal samordnad varudistribution i Dalsland och Skafferiet i Väst		39
Investeringskostnad- extern finansiering.....		40
Kris och beredskap		40
Mätbarhet		40
Bilaga 1		42
Bilaga 2		43
Bilaga 3		44

Förord

I januari 2019 startade projektet Fossilfri Gränsregion 2030 som drivs av Fyrbodals kommunalförbund. Projektets mål är att Fyrbodal ska vara fossiloberoende avseende transporter innan 2030. Projektets huvudmålgrupp är Fyrbodals 14 medlemskommuner, där samtliga kommuner skrivit under Klimat 2030 – Västra Götaland Ställer om samt en Budkavle med ett åtagande att arbeta för att ställa om och nå fossilfria transporter till 2030.

Under våren 2019 visades intresse från medlemskommuner att undersöka möjligheten till kommunal samordnad varudistribution. I Fyrbodals kommunalförbund inleddes därför ett samarbete med Nationellt Centrum för kommunal samordnad varudistribution. Fyrbodals kommunalförbund fick uppdraget att samordna berörda tjänstepersoner från Dalslandskommunerna och starta en process för att undersöka potentialen för en gemensam samlastningscentral i Dalsland. Från kommunerna deltog upphandlare och kostchefer från Färgelanda, Bengtsfors, Dals-Ed, Mellerud samt personer från Dalslands miljö och energiförbund och Fyrbodals kommunalförbund.

Samordnad varudistribution minskar miljöbelastningen genom att kommunen tar kontrollen över och kan ställa krav på upphandlade godstransporter. Det ger direkta miljövinster i antal fordonskilometer som kan räknas om till minskade utsläpp av CO₂.

Samordnad varudistribution ökar konkurrensen och möjliggör för lokala livsmedelsproducenter att lämna anbud i kommunala upphandlingar tack vare att transportkravet försvinner. Egen distribution utgör det i särklass största handelshindret för lokala företag att delta i kommunala upphandlingar.

Samordnad varudistribution ger kontroll över inköpsprocessen vilket innebär ökad effektivitet i kommunens varuförsörjningskedja som tillsammans med e-handel och digitala uppföljningsrutiner ger mycket god kontroll.

Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution har inom ramen för sitt uppdrag, genomfört utbildningsinsatser och initierat gruppdiskussioner som belyser de val som en förändrad affärsmodell innebär för upphandling, inköp och transporter.

Rapporten har tagits fram med hjälp av en rapportmall utarbetad av Nationellt centrum med fokus på de val som Dalslandskommuner står inför vid en övergång från affärsmodellen fri leverans till en affärsmodell baserad på samordnad varudistribution.

Valen rör inköpsprocessen med e-handel, upphandling av varor och transporter var för sig, samt det extra resursbehov som krävs vid implementering och drift. Underlaget har hämtats in från leverantörsstatistik och kostchefer och sammanställts utifrån val som kommunen står bakom. Sammantaget är rapporten framtagen som en kostnads-nyttoanalys som stöd inför ett beslut om införande av samordnad varudistribution. Som alltid vid förändringar behöver det göras en investering som kostar initialt, för att i ett senare skede ge företagsekonomiska besparingar och samhällsekonomiska nyttor vilket rapporten med all tydlighet visar.

2020-12-10

Rapport 2020:07

Christina Persson

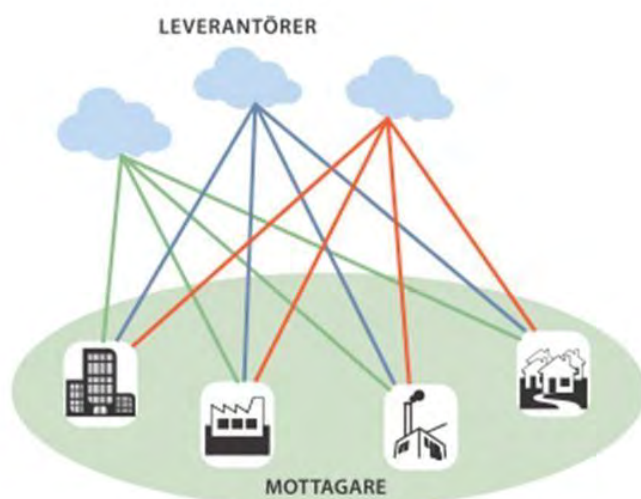
Programansvarig

Utmaningen

Fri leverans eller samordnad varudistribution

Inom en kommun sker dagligen transporter av livsmedel, kemtekniska produkter, kontors, förbruknings, sjukvårds- och skolmaterial med flera varugrupper, direkt från varuleverantörer (avsändare) till kommunens enheter (mottagare). Genomsnittskommunen har 4–5 livsmedelsleverantörer och 4 leverantörer för övriga varor. Kommunens upphandling och inköp av varor sker med affärsmodellen ”fri leverans” där transporten ingår som ett dolt påslag av varans pris.

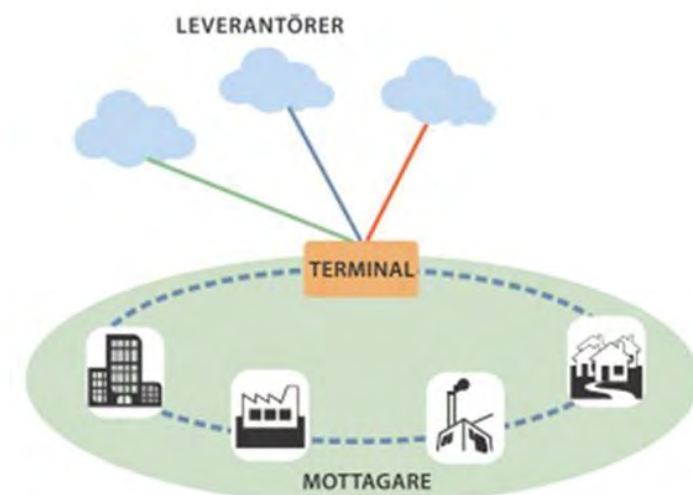
Kommunens enheter beställer (avropar från ramavtal) från varuleverantörer via telefon, mejl, leverantörens webbutik eller genom ett e-handelssystem, beroende på de inköpsrutiner som finns inom kommunen. Gemensamt är att inköpen från leverantörer sker helt utan samordning eller styrning av transportererna från kommunens sida. Varje leverantör sköter enskilt sin egen distribution vilket innebär att en skola eller ett äldreboende kan få flera leveranser under en dag och utan att transportören i förväg anger ankomsttid för leveransen. Samband visas schematiskt i Figur 1.

Figur 1 Kommunens inköp av varor med fri leverans (Moen, 2013 sid 10)¹

För att åstadkomma en förändring behöver varan och transporten skiljas åt i två separata upphandlingar, samtidigt som krav ställs på samlastning av olika varuägares gods, en affärsmodell som benämns för ”samordnad varudistribution”. För att hantera samlastningen krävs en distributionscentral (DC, även kallat terminal) dit samtliga varor levereras och rangeras utan lagerhållning enligt ”crossdocking” principen, det vill säga att sortering och omlastning av varor sker inom 24 timmar från inleverans till DC.

¹ Moen, O. (2013) Samordnad varudistribution 2.0. Logistik i kommunens varuförsörjningskedja. Lund: Studentlitteratur.

Figur 2 Kommunens inköp av varor med samordnad varudistribution (Moen, 2013, sid. 11)

Den stora skillnaden vid affärsmodellen samordnad varudistribution jämfört med fri leverans är att ansvar för terminalhantering och transporter till mottagande enheter, överförs från varuleverantören till kommunen (varuägaren). I huvudsak upphandlas DC, fordon och logistik externt från ett transportföretag, men i några enstaka fall har kommunen drivit DC och fordon i egen regi eller ansvarat för logistiken. Efter samlastning sker distribution från DC till mottagare i gemensamma fordon enligt en transportinstruktion som regleras i avtal, vilket visas i Figur 2. Samdistributionen har på många håll i landet gett miljövinster genom 60–80 procent färre inleveranser till kommunala enheter.

Nationellt centrums uppdrag

Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution är ett regeringsuppdrag som drivs av Energikontor Sydost och Länsstyrelsen Skåne och finansieras av Energimyndigheten. Inom projektet finns stor expertis och många års erfarenhet av att införa, driva och utveckla samordnad varudistribution i svenska kommuner. Genom projektet från Energimyndigheten erbjuder Nationellt centrums kompetensutveckling för kommuner i olika faser av samordnad varudistribution.

- Att hjälpa kommuner ta fram ett beslutsunderlag med en kostnads-nyttoanalys för införande av samordnad varudistribution.
- Ge support och stöd till kommuner och specifikt projektledaren under implementeringsfasen av samordnad varudistribution.
- Driva ett nätverk och utveckla affärsmodellen samordnad varudistribution för kommuner som redan infört samlastning.

Bakgrunden till ett Nationellt centrum finns i två projekt som finansierats av Energimyndigheten. Energikontor Sydost har haft uppdraget från 2016 att utveckla ett nationellt nätverk för kommunal samordnad varudistribution (<http://www.samordnadvarudistribution.com/>). Nätverket bildades i maj 2017 i samband med en nationell konferens och har under våren 2019 ett femtiotal medlemmar.

Länsstyrelsen Skåne initierade 2016 ett kartläggningsprojekt av samtliga 33 Skånekommuners inställning och status avseende samordnad varudistribution, där resultatet visade på stort intresse men visade också på behov av kompetensutveckling i kommunerna (Levin et al., 2016).²

Under våren 2017 och våren 2018 genomförde Länsstyrelsen Skåne två kompetensutvecklingsprojekt med 7–8 kommuner, med syfte att ge deltagarna en samsyn om samordnad varudistribution som affärsmodell och vad det innebär i praktiken i form av organisationsförändringar, nya arbetssätt och andra utmaningar. Utbildningen ger förståelse för vilka krav samordnad varudistribution ställer på inköpsprocessen, hur det kopplar an till e-handel, vilket ansvar det innebär för kommunens varutransporter och potential till effektiviseringar, uppföljning och kostnadskontroll.

Det finns ingen generell problembild

En implementering av samordnad varudistribution utgår från inköpsprocessen och med kommunen som varuägare. Men det är viktigt att betona att det inte finns någon generell problembild och därmed ingen generell lösning. Ofta lever beslutsfattare, tjänstemän och medborgare med en egen "bild" av verkligheten, något man hört som fördelaktigt eller negativt om vad samordnad varudistribution egentligen innebär och vilka förändringar som krävs.

Problembilden behöver klargöras eftersom det i många fall finns "både- och" i förväntningar, såsom att "både" öka konkurrensen genom fler lokala livsmedelsleverantörer som anbudsgivare i kommunens upphandlingar "och" samtidigt uppnå minskad miljöbelastning för godstransporter. Det blir till en ekvation som inte går ihop eftersom godstransporterna ökar (och därmed CO₂, utsläppen) i samma utsträckning som nya leverantörer handlas upp, såvida inte affärsmodellen ändras till samordnad varudistribution.

En förstudie

Erfarenheter från Länsstyrelsen Skånes projekt har konkretiserats i en metod med tre heldagars workshops med teman transportupphandling, inköpsprocessen och kostnadsnyttoanalys. Varje kommun deltar med personer med skilda funktioner, såsom upphandling, ekonomi, kost, miljö, service, skola, vård och omsorg, kommunledning och politiker, som i gruppdiskussioner diskuterar val man står inför inom varje tema. En projektledare ansvarar för att diskussioner och val sammanställs till en rapport utifrån en rapportmall framtagen av Nationellt centrum, med fokus på en kostnads-nyttoanalys för införande och med en parallell översyn av inköpsprocessen med koppling till e-handel. Föreliggande rapport är resultatet av de workshops Nationellt centrum genomförde under vår och höst 2020 i Dalslandskommunerna, se Bilaga 3 för dagsprogram för tre heldagars workshops. Kommunerna har genom diskussioner under workshop 1–3 getts en helhetsbild av vilka val i olika frågor man står inför och vilka monetära värden som kostnads-nyttokalkylen i rapporten bygger på. Rapporten har som syfte att definiera och föreslå den affärsmodell för samordnad varudistribution som utgör "best practice" för Dalslandskommunerna.

² Levin, E., Savola, H., Moen, O., Alsén, Y. (2016) Samordnad varudistribution i skånska kommuner. Nulägesanalys och vägen framåt. Länsstyrelsen Skåne Publikation 2016:28. Malmö.

Det är val som vem som skall ansvara för transportplanering och logistik, val som rör förändringar i inköpsprocessen, att implementera e-handel för ökad kontroll, åtgärder för att uppnå ramavtals (sortiments) trohet, val som rör upphandlingsformer eller om kommunen behöver ingå i ett klustersamarbete för att få kostnadstäckning. Att inte göra ett aktivt val i en fråga innebär ändå i slutändan ett val, eftersom det påverkar senare val vid implementering och anpassning av affärsmodellen samordnad varudistribution till kommunens förvaltningsstruktur.

Trender i samordnad varudistribution

Hur ser det ut i Kommun-Sverige. Samordnad varudistribution som innovation utvecklades av Borlänge kommun i slutet av 1990-talet, när Borlänge, Gagnef och Sätters kommuner startade upp samlastning 1999. Under perioden 1999–2009 införde 7 kommuner samordnad varudistribution i någon form, under 2010–2014 tillkom ytterligare 11 kommuner för att under åren 2015 till 2018 mer än fördubblas till antalet med 24 kommuner, till totalt 42 kommuner per 2018-12-31, eller var sjunde kommun. Det finns dock några vita fläckar, i Västra Götaland med 49 kommuner implementerades samdistribution första gången våren 2019 av Borås stad, likaså norr om Dalälven med 54 Norrlandskommuner är det bara Sandviken som infört samlastning.

Att poängtera, det är inte 42 distributionscentraler i kommuner utan 70 procent av samlastningsprojekten sker genom klustersamverkan, där mindre kommuner har svårigheter att genomföra en förändring själva. Åtta Södertörnskommuner söder om Stockholm utgör det största klustret där varuleveranser samordnas för 500 000 invånare. I många fall fanns redan ett upphandlingssamarbete etablerat sedan tidigare, som mellan Ystads, Simrishamns och Tomelilla kommuner, där samordnad varudistribution kan ses som en uppgradering av en redan existerande samarbetsform.

Klustersamarbeten för samordnad varudistribution utökas också över tiden, i Växjö fall startade den egna samlastningen 2010. Parallellt har Växjö samordnat upphandlingar för övriga kommuner i Kronobergs län och vid en andra transportupphandling 2015 anslöt ytterligare fem kommuner. Samma utveckling finns i södra Dalarna där Borlängeklustret utökats med Falun och Ludvika till totalt fem kommuner.

Det finns några nyckeltal av vikt när material sammanställs från de 42 kommuner som infört kommunal samlastning. I genomsnitt används ett transportfordon per 30 000 invånare. Med tanke på att mediankommunen (kommun 145 av 290) i Sverige har ett invånarantal på 15 932 invånare (Hallsbergs kommun), innebär det att 144 kommuner har färre invånare. Redan idag samarbetar många mindre kommuner med större kommuner i upphandlingsfrågor eftersom det krävs upphandlingskompetens och det är svårt för mindre kommuner att tillsätta egna tjänster.

Samordnad varudistribution kan ses som en förädling av det upphandlingssamarbete som redan sker.

Affärsmodell samordnad varudistribution

En förändring av affärsmodell till samordnad varudistribution är enkel att ta till sig som en transportteknisk lösning, men genomförandet är mycket komplext med ett omfattande förändringsarbete med nya arbetssätt och ny informationsteknologi som tas i bruk. Gemensam nämnare utgör att kommunerna gjort bedömningen att miljövinster och effektiviseringspotential uppväger den extra kostnaden för distributionen, förändrade arbetsrutiner i den egna organisationen och förändrade affärsrelationer med leverantörer, med en betydande risk att "friktion" uppstår under förändringsprocessen.

Drivkrafter för samordnad varudistribution

Samordnad varudistribution som affärsmodell är främst en organisatorisk förändring, där kommunen eller flera kommuner i klustersamarbete tar över ansvar och kontroll för de egna varutransporterna. Det är viktigt att poängtera att samordnad varudistribution utgör en del av inköpsprocessen och utgör för kommunen i huvudsak en upphandlingsfråga, med skola och omsorg som största varuägare. Däremot effekten av och drivkrafter för en förändring, utgörs av miljöfrågan och att minska miljöbelastningen och den näringspolitiska frågan att öka andelen lokala livsmedelsproducenter som anbudsgivare.

-Länsstyrelsen Skånes undersökning visade att den starkaste drivkraften för att införa samordnad varudistribution var miljöfrågan. Som exempel minskade kommunerna Ystad, Simrishamn och Tomelilla sina inleveranser från 26 000 per år till 6 000, eller med 75 procent, där körda kilometer och CO₂-utsläpp för kommunens varuleveranser drastiskt minskats.

-En nästan lika stor drivkraft var att öka andelen lokala livsmedelsleverantörer i kommunens upphandlingar. Transporten utgör det största handelshindret för lokala producenter, där kommuner med samlastning fördubblat antalet livsmedelsleverantörer.

-En tredje drivkraft utgör ett ekonomiskt incitament att öka kontroll och uppföljning av inköpsprocessen, där e-handel utgör lösningen när antalet leverantörer ökar när samordnad varudistribution införs.

Kommunens drivkrafter för affärsmodellen samordnad varudistribution kan relateras till en kostnads-nyttoanalys där företagsekonomiska kostnader och samhällsekonomiska nyttor tas med. Samhällsekonomiska vinster inom ramen för det kommunala uppdraget, såsom miljöaspekter, skiljer kommunens affärsmodell från ett företag, där företagets affärsmodell helt baseras på företagsekonomiska realiteter.

Affärsmodeller för samordnad varudistribution

En affärsmodell för kommunal samordnad varudistribution utgår från olika nivåer med avseende på ansvar för transportplanering och drift. I en transportupphandling tar antingen kommunen själv ansvar, alternativt, kommunen "outsourcar" ansvar på upphandlad transportör. Kommunen har grundläggande val att göra för ansvar för de transporter som upphandlas för samordnad varudistribution.

- Första nivån utgör en transportteknisk förändring med varuleveranser via en distributionscentral (DC), men där transportören sköter logistiken.
- Andra nivån är integration av e-handel (om den inte redan finns) och en integration mellan samordnad varudistribution och inköpsprocessen.
- Tredje nivån innebär att kommunen tar över logistiken från transportören och utför planeringen med egen personal utifrån kommunens egna behov.

Borlängemodellen

Samordnad varudistribution i kommunal regi är inget nytt koncept, utan som transportteknisk (organisatorisk) innovation infördes den första gången 1999 som "Borlängemodellen", ett klustersamarbete med kommunerna Borlänge, Gagnef och Säter i södra Dalarna. Innovationen innebär att kommunerna frångick den tidigare affärsmodellen med fri leverans och istället upphandlas transporttjänsten och terminalhantering som tredjepartslogistik. I Borlängemodellen upphandlas även transportplaneringen där transportföretaget påtar sig ansvar för kontakt med mottagande enheter och externa varuleverantörer, vilket innebär att kommunen delegerar i avtal ansvar för logistiken men därmed också insyn och möjlighet att påverka den dagliga verksamheten. Borlängemodellen utgår från transportbranschens gängse affärsmodell med samlastning och kretstrafik.

Växjö kommun och integrering av e-handel

Växjö kommun var först ut med en integration av samordnad varudistribution och elektronisk handel. Implementeringen av samdistribution och e-handel genomfördes parallellt 2010 och möjliggör att upphandlingen kan segmenteras (delas upp) i mindre varukorgar eller som i Växjös fall, anbud ner per position. Det innebär att lokala livsmedelsleverantörer kunde lämna anbud på enskilda varor eller delar av en varugrupp, för en viss tid under året eller för ett avgränsat geografiskt område, exempelvis ett rektorsområde. I 2010-års livsmedelsupphandling fick Växjö kommun in 17 anbud varav 13 var från leverantörer från närområdet (en radie av 15 mil från Växjö) och där samtliga 17 tilldelades kontrakt. Att jämföra med tre leverantörer (grossist, mejeri, färskt bröd) i föregående upphandling med fri leverans.

Ystad-Österlenmodellen

Till skillnad från Borlängemodellen där kommunen outsourcar logistik och transportplanering, utgår Ystad-Österlenkommunerna från intern logistikkompetens med ruttoptimering som verktyg där transportplanering utförs av egen utbildad personal. Den största vinsten utgör möjlighet till uppföljning och kontroll, där betalningen i Borlängemodellen sker per stopp, medan i Ystad-Österlenmodellen registreras tid och körda kilometer, som sedan utgör betalningsgrund för "omvänd fakturering", omvänd i bemärkelsen att kommunen anger vad transportören skall faktureragenom fordonsövervakning.

Till följd av att transportföretagen ansetts sitta inne med logistikkompetens och planeringsexpertis, så har transportbranschens gängse affärsmodell inte ifrågasatts vid implementering av Borlängemodellen. Konkret innebär det att kommunen som varuägare egentligen aldrig insett betydelsen av insyn och kontroll över transporten, utan kommunen friskriver sig makten över den egna varuförsörjningskedjan.

Kommunernas val kring samarbete

Klustersamarbete eller egen samlastning

Utgångspunkt för rapporten är att Dalslandskommunerna skall införa samordnad varudistribution i klustersamverkan. Väljer man längre fram att gå samman med fler kommuner behöver en del frågor besvaras;

- Former för klustersamverkan.
- Hur fördelas arbetsuppgifter och kostnader mellan kommuner i en tilltänkt klustersamverkan.
- Vad behövs i resurstillskott av personal.
- Nyckeltal för nyttor, mål att uppnå;
- miljömål
- andel lokala producenter
- effektivitetsmål och kontroll
- mål för inköpsprocessen som ger kostnadsbesparingar

Val av affärsmodell

Godstransporter utgör kanske den största utmaningen för kommuner i samhällsutvecklingsfrågor, där transportbranschen är traditionstyngd, konservativ och med en föråldrad affärsmodell som bygger på manuella rutiner. Samtidigt från kommunens sida har godstransporter ansetts vara svåra att handlägga och har därför utgjort ett eftersatt område i förhållande till annan teknisk service såsom VA- eller stadsbyggnadsfrågor. Det har saknats specifik kunskap inom (interna) verksamheter vid myndighetsutövning och trafikplanering, såväl som hantering av (externa) upphandlingsfrågor för de egna varutransporterna.

Vilket ansvar skall kommunerna ta, vad skall outsourcas och vad skall köras i egen regi;

- Distributionscentral (DC), skall kommunen äga eller upphandla?
- Fordon, skall kommunen äga eller upphandla?
- Logistik och transportplanering, utförs av upphandlad transportör eller av kommunens egen personal ("in house")?
- Skall flödet vara separat eller kan andra varuägares transporter ske med kommunens transporter?
- Separata flöden för livsmedelsleveranser i kyl och frysfordon respektive leveranser av övriga varor.

Transportupphandling

Centralt vid implementering av samordnad varudistribution är att en logistikfunktion behöver upprättas. Den fråga som kan ställas och det val som kommunen gör, vilket ansvar har kommunen (eller skall ta) som transportköpare för logistikfunktionen, när ansvaret övergår till att bli en (avtals-) stadgad skyldighet. Ytterligare val görs för vilken betalningsmodell som ska användas och vilka fordonskrav man ska ställa.

- Alternativen;
- 1. Transportplaneringen utförs av transportören och inte av kommunen som varuägare. Transportören får därmed varuägaren (kommunen) som kund istället för som innan, varuleverantören.
- 2. Transportplanering med ruttoptimering "in-house" innebär att alla transporter från en DC planeras av kommunen utifrån egna behov (leveransfrekvens och tidsfönster för resp. enhet), inte utifrån transportörers/varuleverantörers verksamhetsbehov.
- Betalningsmodell med betalning per stopp och per kilo. Modellen innebär fast pris per stopp oavsett stopptid.
- Betalningsmodell med omvänd fakturering med tre betalningsparametrar, kilometer-, tim-, och kilopris. Innebär att man betalar för den tid och antal kilometer som registreras via fordonsdatorer, dvs baserad på realtidsuppföljning.
- Krav på fordon i form av bränsle, Euro-klass transportuppföljning, lastkapacitet

Annat upphandlingsamarbete

Vad finns pågående?

- Livsmedel
- Övriga varor

Finns ytterligare möjlighet till samarbete?

- Andra varugrupper

Resursbehov

Upphandling, beställningar och uppföljning

Samordnad varudistribution kan inte ses som en isolerad företeelse utan måste sättas i relation till en förändrad inköps- och upphandlingsprocess och åtgärder som ökar effektiviteten i hela varuförsörjningskedjan. Det är faktorer som i sig inte påverkar en ekonomisk kalkyl för införande av samordnad varudistribution, men tillsammans leder det till att uppfylla politiska mål som minskad miljöbelastning, ökad konkurrens (närproducerat) och ett socialt hållbarhetsperspektiv med avseende på arbetsmiljöfaktorer i framförallt köken.

Frågan utgör vad som skall ingå i en kostnads-nyttokalkyl på intäktssidan, det som definieras som samhällsekonomiska vinster:

Upphandlingsprocessen

Varorna pris (livsmedel och övriga varor) behöver tillsammans sjunka med nuvarande kostnadspåslag för transport. Hur skall man nå dit?

Avtalsrotation genom korta upphandlingsperioder på ett eller högst två år är nödvändigt för att påverka prisbilden. Det är endast vid konkurrensutsättning som priserna sjunker och priserna behöver sjunka med cirka 10 procent (nuvarande transportkostnad), för att kompensera för kostnaden av DC, fordon och logistik.

Det innebär ett motkrav på utökade personella resurser (upphandlare) som enbart ägnar sig åt upphandling och informations-spridning till lokala livsmedelsproducenter.

Växjö kommun och Borås stad har vid upphandling av varor, både livsmedel och övriga varor, begärt in en reduktion i procent räknat av varuvärdet från samtliga leverantörer;

- Växjö genom att vikta svaren utifrån en rabatt från 1–9 procent, där kommunen erhöll rabatten 9 procent både från livsmedelsgrossisten (Menigo) och från största leverantör av övriga varor (Staples).

- Borås genom att i efterhand fakturera (tillbaka) 10 procent av inköpsvärdet för livsmedel och 15 procent för övriga varor, eftersom dessa generellt är mer skrymmande och kräver mer transportresurser.

Inköpsprocessen

- Skall besparingar/vinster genererade från e-handel räknas in?
- Skall besparingar/vinster från ökad ramavtals(sortiments)trohet räknas in?
- Skall besparingar/vinster från hantering av manuella fakturor räknas in?

E- handelsresurser

Införande av ett e-handelssystem kräver ett resurstillskott av personal för utbildning av användare, där framgångsrika kommuner utbildar och certifierar inköpare. Om endast certifierade inköpare får göra beställningar, minskar antal beställningar utanför ramavtal och ramavtals Sortimentet, vilket sparar skattemedel. Att poängtera, dessa personella resurser blir direkt självbärande genom bättre kontroll och uppföljning.

Om e-handel ingår i kostnads-nyttoanalysen, hur hanteras;

- Utbildning av certifierade inköpare
- Uppföljning av leverantörer

Det krävs även ett resurstillskott för kontroll av leverantörspriser där leverantörer ändrar i prislistor genom att produkter faller bort och nya kommer till. Att poängtera, en kontrollfunktion innebär resurser med tillgång till leverantörsreskontra och prislistor och belastar en central enhet, medan besparingen genom kontroll och uppföljning i huvudsak sker ute i verksamheten. De kommuner som infört en e-handelscontroller har igen lönekostnaden många gånger om genom uppföljning som ger kostnadsbesparingar.

- Vad skall synas i Pricat? (den digitala prislistan där beställningar görs)

Val av betydelse, skall samtliga produkter visas i leverantörens produktkatalog i Pricat, eller endast de produkter som ingår i upphandlat ramavtals Sortiment?

- Uppföljning av inköp från ramavtalsleverantörer och från upphandlat Sortiment.

Genom e-handel kommer inköp mot ramavtalsleverantörer och mot inköp av endast upphandlat Sortiment (s k ramavtals-sortiments-trohet) att successivt öka för att slutligen närma sig 100 procent för valda områden.

För att mäta utfallet av besparingar i absoluta tal (kronor) bör en jämförelse genomföras mellan två helår – helåret före och helåret efter införande.

- Val av beställarfrequens för kommunens enheter. Hur ofta ska man få beställa?

Den i särklass största orsaken till att kommuner har så många leveranser beror på att avropsfrekvensen generellt sett är fritt hållen och att antalet beställare är väldigt många. Lägg därtill att vid varje beställning levereras varorna av vardera leverantörer som alla kör sina egna fordon. Erfarenheter från kommuner med pågående samordnad varudistribution visar att beställare av livsmedel klarar sig med 1–3 leveranser per vecka, i sällsynta fall krävs 4 leveranser. För övriga varor är varannan vecka absolut fullt tillräckligt som beställningsfrekvenser. I vissa kommuner kan man sänka det ytterligare till var tredje eller var fjärde vecka. Nämnas bör att logistiken på en distributionscentral är nära kopplat till hur beställningarna sker i kommunernas inköpssystem varför logistikfunktion och en e-handelsresurs mycket väl kan vara samma tjänst i de kommuner som väljer att ta över ansvaret för logistiken (egen transportplanering).

Sammantaget innebär digitaliseringen en registrering av kommunens informationsflöde som är mätbart och därför kan sättas i relation till mål, policy, ekonomiska nyckeltal och ingångna avtal för uppföljning av både inköpsprocessen och godstransporter.

Det finns en betydande besparingspotential genom processer som bygger på digitalisering inom kommunal förvaltning och som arbetar tvärfunktionellt över organisationsgränser. En inköpsmogen organisation frigör ekonomiska medel som kan investeras i en hållbar varuförsörjning med långsiktigt hållbara transporter.

Enligt en färsk rapport från Svenskt Näringsliv från 2019, Effektivare offentlig upphandling, uppskattar man besparingar till mellan 5 och 20 procent genom att man använder sig av elektroniska system. Lidingö kommun har följt upp och genomfört detta med elektroniska system och räknade med att spara kring 7 MKr per år, varav hälften på lägre priser och hälften på effektivare arbete vilket medför en besparing på kring 4 procent.

Öka konkurrensen

För att inom ramen för LOU möjliggöra att lokala livsmedelsleverantörer deltar vid upphandling måste först transporten som handelshinder undanröjas. Det sker genom varuleveranser till en DC, istället som vid dagens situation med fri leverans, att varje enskild leverantör distribuerar var för sig till samtliga mottagande enheter.

Att öka konkurrensen är inget som sker med automatik. Det krävs betydande insatser med ökade krav på den som upphandlar varor, krav på kartläggning och dialog med presumtiva leverantörer etc.

Nedan ges några exempel på de förändringar som behöver göras och som kräver ett tillskott av personella resurser vid livsmedelsupphandlingar;

-Segmentera upphandlingen i mindre varukorgar och för nyckelprodukter att upphandling sker per position, vilket möjliggör för lokala producenter att lämna anbud.

-Segmentering kan också ske geografiskt, att anbud lämnas på mindre geografiska områden i kommunen, ex. till ett rektorsområde.

-Det går även att dela upp upphandlingen med säsongleveranser av grönsaker, såsom primörer under sommarhalvåret och rotfrukter under vinterhalvåret.

Jämförelse av affärsmodeller

Statistiskt underlag

Underlaget i förstudien baseras på statistik från kommunens leverantörer för livsmedel och övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings, skol och sjukvårdsmaterial) och används som underlag i en jämförande studie mellan ett nuläge (baserat på helår 2019) med fri leverans och ett resultat med samordnad varudistribution. Jämförelsen utgår från samma indata av leveransadresser och volymer och har utförts med simuleringar i en ruttoptimeringsprogramvara. Syftet är att mäta besparingar i antal fordonskilometer, främst för att dessa transportflöden har olika leveransfrekvenser och krav på obruten frys- och kylkedja för livsmedel. Skillnader mellan simuleringar för nuläget med fri leverans och simuleringar för samordnad varudistribution redovisas i Tabell 1.

Centralt utgör en uppdelning mellan matarsträckan och distributionssträckan. Med längre matarsträckor minskar antalet leveranser per körrutt eftersom det tar längre tid att köra till kommungränsen från terminal/varulager/DC, vilket innebär att tiden för distribution mellan enheter minskar under tidsspännet 07.00-15.00.

Denna relation ställs till sin spets i t.ex. Norrland med långa avstånd. Vid fri leverans ökar andelen fordonskilometer linjärt med antal leverantörer. Det hävdas från branschen att en varuleverantör även skall få möjlighet att köra ut andra varuägares gods tillsammans med kommunens varor. Bakom ligger miljöargument och tanken att öka fyllnadsgrad ytterligare genom samlastning, för att minska det totala trafikarbetet (= totalt antal fordonskilometer) för godstransporter inom kommunen. Det finns dock inga studier eller belägg för att så är fallet och argumenten kan därför ifrågasättas med motargument.

Med beställande enheter som i huvudsak ligger samlade runt kommunernas centralorter är det inte körsträckan som är avgörande för transporteffektiviteten. Styrande faktor utgör antal leveranser som ett fordon hinner med under ett dagspass. Stopptider för inleveranser till kommunala enheter varierar mellan 5–15 minuter, ca 4 leveranser per timme eller 15–20 leveranser per dagspass.

Med långa matarsträckor till resp. kommuns centralort från terminal/varulager/DC i kombination med att andra varuägares gods distribueras samtidigt kommer det krävas fler fordon totalt. Det innebär att effekten av att ta med andra varuägares gods istället ökar miljöbelastningen.

Om kommunens gods samlastas med annat gods vid samordnad varudistribution är det också svårt (för att inte säga omöjligt) att få fram ett mätbart resultat för kommunens miljöbelastning (= CO₂). Konkret innebär problemet att avgöra vilka fordonskilometer skall belasta kommunen och vad skall belasta externa varuägare. Vid fri leverans ingår transporten som ett dolt påslag där varuleverantören handlar upp ett transportföretag för distributionen. Vid samordnad varudistribution separeras varan och transporten i två upphandlingar där resp. kostnad synliggörs. Den faktiska distributionskostnaden för lokal distribution ("last mile") är cirka 10 procent, vilket innebär att varupriset skall sjunka med 10 procent annars får kommunen inte en hållbar affär.

Transporteffektiviteten kan ökas på ytterligare cirka 15–20 procent genom digital transportplanering med ruttoptimering, där Ystad-Österlenkommunerna och Borås stad har egen personal som transportplanerar och fler kommuner är på väg att införa ruttoptimeringsverktyg internt, som Karlshamns och Trelleborgs kommuner som startar upp samordning under 2020.

Ruttoptimering säkerställer leveransprecision, att leveransen kommer vid en given tidpunkt så att enheter kan schemalägga personalen för att ta emot varor. Med digital planering utförs transporter mer resurseffektivt genom att körsträckan blir kortare, antal fordon som används minskar, antal stopp per körtur ökar och fyllnadsgraden ökar.

Förutsättning för simulering av fordonskilometer

Simulering av det totala trafikarbetet i nuläget med fri leverans sammanräknar dels matarsträckor från leverantörernas respektive terminaler som utgör start och slutdestinationer, dels distributionssträckan inom kommunen. Antal inleveranser av livsmedel i nuläget utgör summan av antal leverantörer och antal inleveranser (leveransfrekvens) till köken.

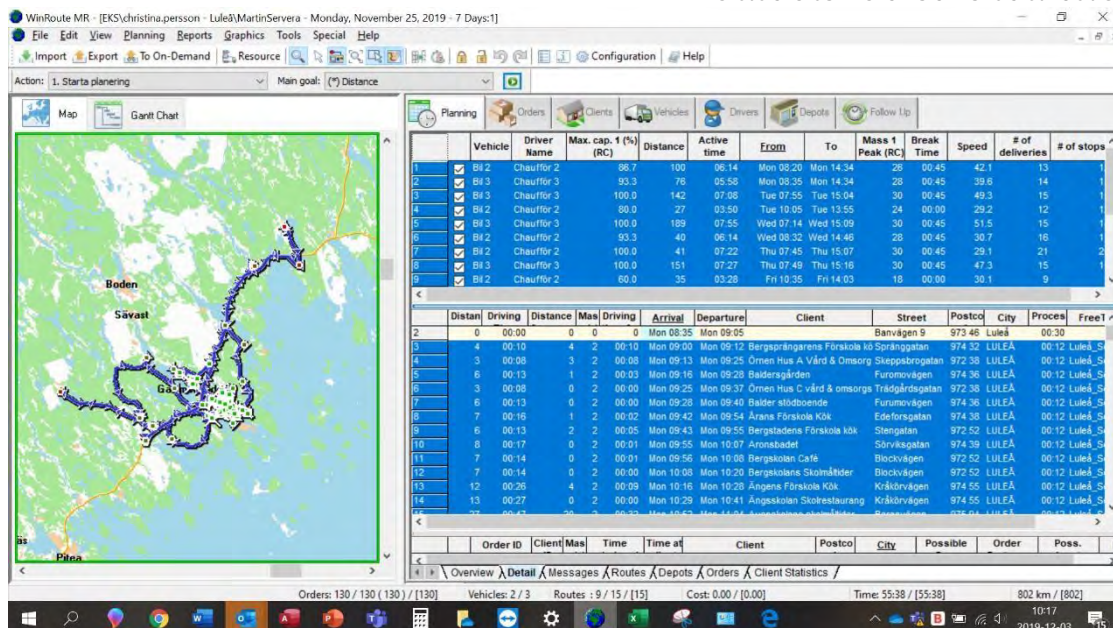
Enligt statistik från 2019 finns totalt 5 livsmedelsavtal i Dalslands kommunerna (utgör nuläge i studien). I kommunklustret sker leveranser en till fem dagar i veckan, 52 veckor per år och varje leverantör använder i nuläget mellan ett till tre fordon för att tidsmässigt hinna leverera under dagtid.

Transporter med samordnad varudistribution till Dalslands kommuner simuleras fram som körrutter som utgår och slutar på adress Fabriksvägen 15, Åsensbruk i Melleruds kommun och från Järngatan 14 i Bengtsfors kommun. Lokaliseringar av DC ska med "best practice" väljas utifrån kommunernas demografiska tyngdpunkt för leveransadresser och geografiska placeringar. I förstudien har simuleringar gjorts utifrån olika terminaladresser som fanns att tillgå och där ovan nämnda adresser gav mest fördelaktiga resultat. Simuleringarna har villkorats med parametern "kortast sträcka" med start- och slutdestination från varje leverantörs terminaladresser. En högre andel leveransadresser i närheten av DC ger lägre värden för körtid/körsträcka, vilket kan likställas med en miljörabatt och ett förfarande helt möjligt inom ramen för lagen om offentlig upphandling (LOU).

Den totala sträckan som körs per år med samlastning utgår från beräknad leveransfrekvens per mottagarenhet (max 1–3) och med inleveranser tisdag till fredag fördelat på kommunernas alla livsmedelsbeställningar. Antagande i ett förfrågningsunderlag (FFU) bygger på information från, i första hand, enkäter till kostchefer och i andra hand från jämförande schabloner hämtade från kommuner som infört samordnad varudistribution.

Simulering med ruttoptimering bygger på data från enkäten där antalet portioner, typ av kök (tillagnings, mottagnings eller café/fritids) ligger till grund för antalet inleveranser och antalet rullcontainer (RC) som varje enhet tilldelas vid simulering.

Ruttoptimeringsprogramvaran styr leveranser inom tidsfönstret 07:00-15:00, tisdag till fredag inklusive lagstadgade raster för chaufförer. Fördelningen av leveransdagar styrs med hänsyn till kökens behov och geografiska läge, men skall samtidigt minimera antal fordon genom optimerad fyllnadsgrad. För Dalslands kommuner visar simuleringar att fyra dagar i veckan med två fordon krävs för distribution av livsmedel.

Figur 3 Gränssnitt från en ruttoptimeringsprogramvara som integrerar kartfunktioner som mäter tid och sträcka, med registerinformation över kunder, leveransadresser och affärsregler. (WinRoute, 2012).

Figur 3 visar gränssnittet för den ruttoptimeringsprogramvara som användes i studien, med en geografisk del och en informationsdel med leveransadresser, volymer, fordon etc., som är sömlöst interagerade. Det finns ett matematiskt motsatsförhållande mellan villkor som begränsar programvarans valmöjligheter av kortaste körsträcka mellan leveransadresser – såsom specifika leveranstidsfönster som tvingar fram ett vägval som åsidosätter det kortaste vägvalet – mot att programvarans algoritmer väljer fritt i ett digitalt vägnät utan andra villkor än körrestriktioner och hastighetsbegränsningar. Ju fler villkor som läggs på resp. leveransadress desto mer begränsas programvarans förmåga att optimera körsträckan, vilket har avgörande betydelse för transporteffektiviteten. Omvänt, när körsträckan minskar sker fler leveranser per körrutt under förutsättning att fyllnadsgraden utgör en konstant. Villkor utgör begränsningar i programvaran som tas hänsyn till vid simulering och benämns i ruttoptimeringstermer som affärsregler, som utgör förutsättningar i varje enskilt transportuppdrag och styr planeringen med optimering av vägval och sekvensering av leveransadresser. Exempel på förutsättningar utgör

- stoptid per leveransadress
- typ av fordon (3,5-tons lätt lastbil eller 16-tons lastbil)
- fordonskapacitet (skåpbil, flakbil)
- antal lastbärare (RC) eller EUR-pallar
- schemaläggning av chaufförens arbetstider
- mottagares leveranstidsfönster
- mottagarnas leveransfrekvenser

Simuleringen med ruttoptimering utgår från DC där fyllnadsgraden på varje fordon beräknas med en lastkapacitet på 42 RC som underlag för lastoptimering så nära 100 procent som möjligt. Ett fordon utgör en distributionslastbil med skåp för obruten kyl- och fryskedja, vanligtvis 16 ton som lastar 36–42 RC eller 18–21 EUR-pallar.

Erfarenhet från kommuner som infört samordnad varudistribution ger stöd för att varje enhet kan klara sig på mellan 1–3 leveranser per vecka (För de riktigt stora tillagningsköken fyra gånger per vecka). Antalet är avhängigt antalet portioner som ska hanteras och existerande förrådsutrymmen (information fås från resp. kostchef).

Transporter av övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings, skol och sjukvårdsmaterial) med fri leverans simuleras utifrån samma principer som livsmedel. I kommunerna sker i nuläget leveranser en till fem dagar i veckan, 52 veckor per år och varje leverantör använder mellan ett till tre fordon för att tidsmässigt hinna leverera under dagtid.

Transporter av övriga varor med samordnad varudistribution har simulerats utefter samma princip som för samordnad distribution av livsmedel med en liten korrigerings hänsyn till den breda variationen i avropsfrekvens hos beställarenheterna. Statistiken visade att drygt hälften av alla beställare hade en leveransfrekvens på 1–6 leveranser per år eller uttryckt som färre än 25 procent av alla leveranser. Resterande 50 procent beställare delades in i tre olika kategorier med en leveransfrekvens på årsbasis på:

- (1), 92–27 (10% av beställarna beställer 35% av alla leveranser)
- (2), 24–12 (20% av beställarna beställer 28% av alla leveranser)
- (3) 11–7 (18% av beställarna beställer 13% av alla leveranser)

Totalt sett utfördes ca 4 800 leveranser under året med fri leverans.

Vid simuleringar av samlastning användes endast leveransadresser för den hälften av enheter som hade fler än 6 leveranser per år. Enheter från kategori 1 beräknades utifrån att kunna beställa till varannan, kategori 2 beräknades beställa 1 ggr per månad och kategori 3 som i nuläget mellan 11–7 ggr per år. Genom en mer reglerad avropsfrekvens beräknas totalt antalet leveranser på årsbasis vid en övergång från fri leverans till samlastningen minskas med 45 procent. Den största skillnaden blir för de 10 procent som idag avropar uppemot 90 ggr per år och som behöver planera om för varannan veckas leveranser. Övriga förväntas med samlastning och styrd avropsfrekvens klara sig med 1 leverans per månad ner till, i likhet med idag, enstaka leveranser per år. Många av leveranserna försvinner automatiskt när alla avropen styrs till en gemensam dag och leverantörers gods samlastas innan utkörning till kund. Idag är beställningarna mer fritt hållna och enheterna kan i princip både beställa till och få leverans från sina leverantörer på alla veckans olika dagar.

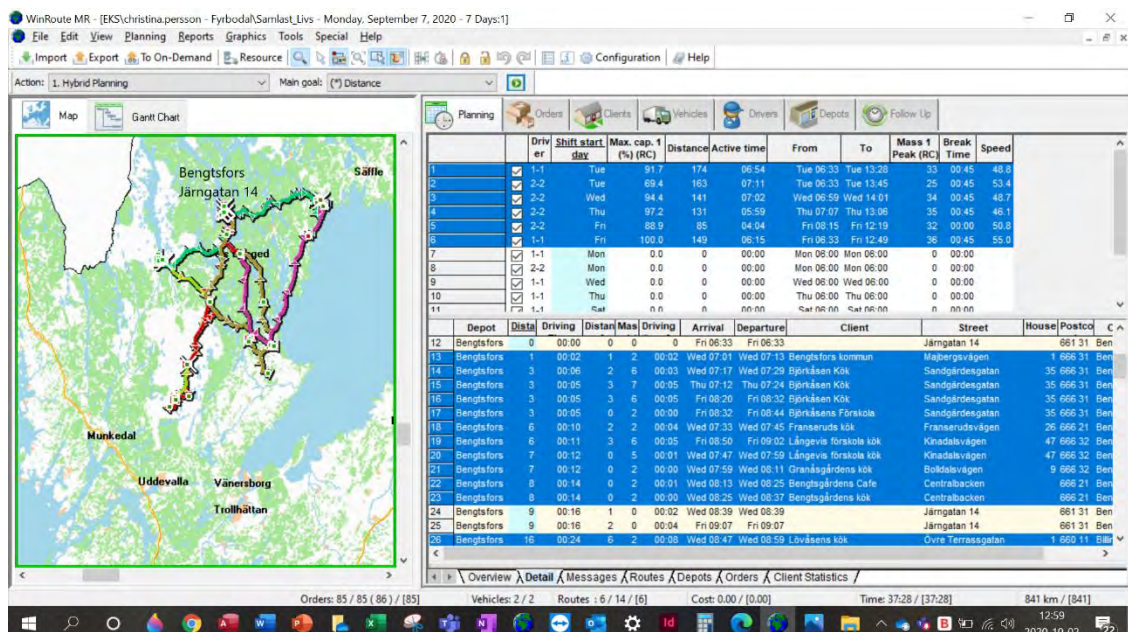
Vid simulering av samlastningsläget fördelades kommunernas beställaradresser (enheterna) upp efter sitt geografiska läge där Bengtsfors, Dals Ed och Åmål tilldelades jämn leveransvecka och Mellerud och Färgelanda udda leveransvecka. Leveranserna av övriga varor beräknas ske på måndagar när de 2 lastbilarna är lediga och inte kör livsmedel.

Förutsättningar för simuleringar för båda affärsmodellerna, fri leverans resp. samordnad varudistribution redovisas nedan samlat och utgår från följande parametrar;

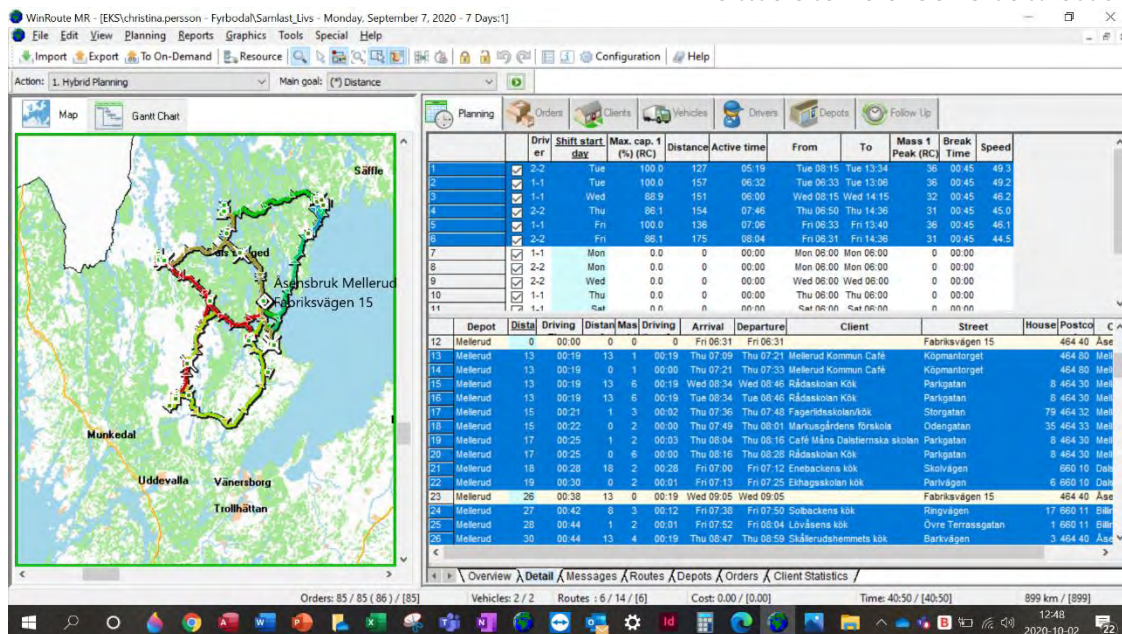
- Antal leverantörer per kommun (statistik via Leverantörer, kommunen).
- Antal beställande enheter per kommun (kostchefer, statistik via Leverantörer, kommunen).
- Antal leveranser per enhet på årsbasis (kostchefer, statistik via Leverantörer).
- Antal portioner per köksenhet (kostchefer).
- Antal lastbärare (RC), per köksenhet (schabloner).
- Leveranstidsfönster vid simulering mellan 07:00-15:00 måndag – fredag.

Redovisning av resultat

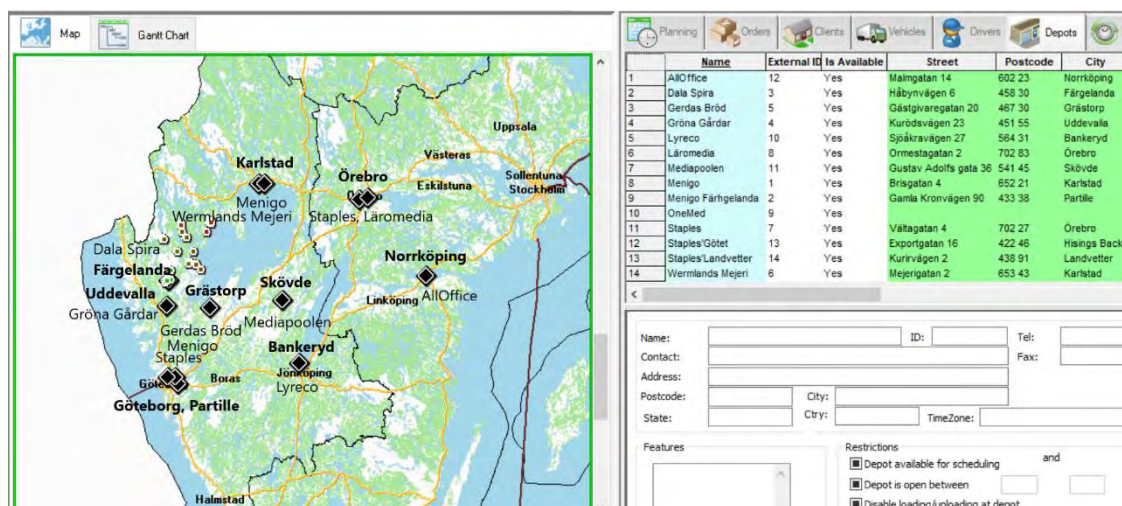
Som utgångspunkt för redovisning av resultatet av studien visas i Figur 4A-B simuleringar med ruttoptimering för samdistribution av livsmedel från en DC lokaliserad på Järngatan 14 i Bengtsfors och en på Fabriksvägen 15 i Åsensbruk/Mellerud. Intressant att notera var att resultatet från total sträcka (matarsträcka från resp. leverantör inkl. "last mile" distributionen i kommunerna) var kortast om den gemensamma terminalen placerades i Mellerud medan resultatet för enbart "last mile" transporten gav kortast sträcka med placering i Bengtsfors. (841 km/vecka från Bengtsfors och 899 km/vecka från Mellerud). För resultat från samtliga fem adresser som simulerades för Dalslandsklustret se Bilaga 2. Matarsträckans andel för Dalslands kommuner är precis som i Norrland den större delen av den totala körsträckan. Sammantaget för samdistributionen av livsmedels och övriga varor utgörs 82 procent av matarsträcka från totalt 11 leverantörer med 15 olika terminaladresser (Figur 5A-B). Störst andel matarsträcka genereras av kommunernas leverantörer av övriga varor vilkas terminaler med 2019 års avtal geografiskt sätt var placerade längre ifrån kommunklustret än de 5 livsmedelsleverantörerna.

Figur 4A Simulering med ruttoptimering för samdistribution av livsmedel från en DC lokaliserad på Järngatan 14 i Bengtsfors. Totalt kördes 841 km/vecka från Bengtsfors.

Figur 4B Simulering med ruttoptimering för samdistribution av livsmedel från en DC lokaliserad på Fabriksvägen 15 Åsensbruk i Mellerud. Totalt kördes 899 km/vecka från Mellerud.

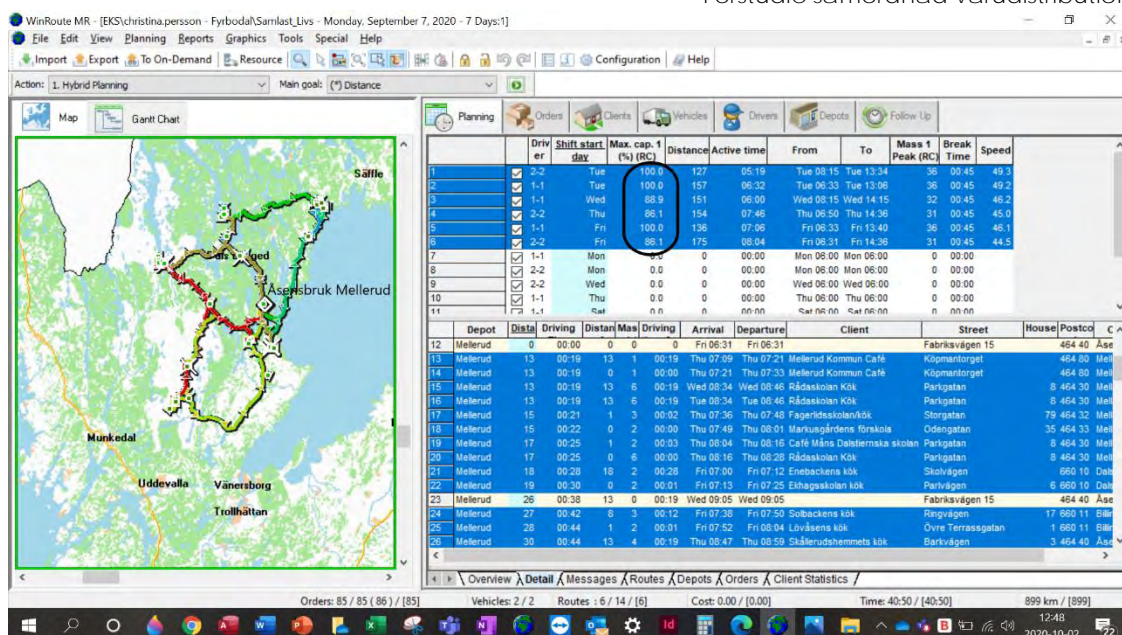
Figur 5A Schematisk bild som visar terminaladresser för resp. avtalsleverantörer som levererar i Dalarnas kommuner i nuläget. Matarsträckan utgör körsträckorna tur och retur mellan leverantörsterminal och aktuell samlingsadress för kommunklustret.

	Distributionssträcka inom Fyrbodals kommuner (km)	Matarsträcka till Dalarnasklustret ToR från nuv. leverantörer (km)	Procentuell andel matarsträcka (km)
Livsmedel+	68 796	315 308	82%
övriga varor			

Figur 5B Tabell visar andel matarsträcka och andel distributionssträcka inom klusterkommunerna vid samdistribution av livsmedel och övriga varor.

Simuleringarna utgår från att livsmedelsleveranser sker med en lastkapacitet på 42 RC per fordon, att leveranser till kök sker mellan 07.00-15.00 inkl. tidsrestriktioner för chaufförernas raster. Antal RC som levereras utgår från typ av kök och antal portioner som serveras dagligen av resp. kök, leveranser planeras utefter enheternas leveransfrekvenser och av deras geografiska läge som ger nära 100 procents fyllnadsgrad (93 % i genomsnitt) med 2 fordon fyra dagar i veckan (Figur 6).

Förstudie samordnad varudistribution

Figur 6 Visar fyllnadsgraden (Max. cap i %) i de 2 fordon med 42 RC:s lastkapacitet som servar Dalslands kommuners enheter med livsmedel tisdag till fredag med utgångspunkt från Åsensbruk i Mellerud. I genomsnitt låg fyllnadsgraden på 93 procent av maximal lastkapacitet.

Skillnaden i fordonskilometer mellan de två affärsmodellerna visas i Tabell 1. I nuläget med fri leverans generer livsmedel 22 procent av alla fordonskilometer. En generell tumregel är att livsmedel i en kommun står för cirka 70 procent av inköpsvolymen men bara för 30 procent av leveransadresserna. Omvänt, övriga varor står för 30 procent av inköpsvärdet men för 70 procent av leveransadresserna. Antalet leveranser för livsmedel är i dagsläget 58 procent fler än för övriga varor (Tabell 2). Skillnaden mellan varuslag härrör från leveransfrekvenser med fler inleveranser per vecka för livsmedel jämfört med övriga varor.

Dalsland Inkl matarsträckor	Antal fordons km fri leverans	Antal fordons km samordnad varudist.	Procentuell förändring
Livsmedel	261 372	204 828	22%
Övriga varor	923 959	179 276	81%
Livsmedel+ övriga varor	1 185 331	384 104	68%

Tabell 1 Antalet fordonskilometer med fri leverans respektive samordnad varudistribution för livsmedel och övriga varor, samt procentuell förändring i besparing av antalet fordonskilometer.

Dalsland	Antal stopp fri leverans	Antal stopp samordnad varudist.	Procentuell förändring
Livsmedel	7 545	4 472	41%
övriga varor	4 748	2 629	45%

Tabell 2 Antalet inleveranser med fri leverans respektive samordnad varudistribution för livsmedel och övriga varor. (OBS. Antalet stopp är kopplat till kommunernas avropsfrekvens).

Den procentuella förändringen (mellan affärsmodellerna) i antal fordonskilometer för livsmedel och övriga varor är 22 procent resp. 81 procent – i genomsnitt en förändring av det totala varuflödet till 68 procent färre fordonskilometer genom samdistribution från Åsensbruk i Mellerud (Tabell 1).

En annan jämförelse utgör den mellan antal stopp per enhet för fri leverans resp. samordnad varudistribution, vilket visas i Tabell 2. För livsmedel sjunker antalet inleveranser med 41 procent medan för övriga varor 45 procent. Minskningen genereras när leveransdagar för varor planeras till samma, samordnas, konsolideras och samkörs från DC.

Separata flöden

Livsmedel och övriga varor rekommenderas att köras ut i separata flöden, främst för att leveransfrekvensen skiljer sig åt med statiska körrutter varje vecka för livsmedel och mer dynamiska körrutter med leveranser för övriga varor som sker mindre frekvent. Simuleringar för Dalsland visar att två fordon med 42 RC:s lastkapacitet hinner köra ut veckobehovet av livsmedel tisdag-fredag. Då fyra vardagar per vecka är tillräckligt för att distribuera allt livsmedel frigörs måndagarna för leveranser av övriga varor.

Simuleringar visar att båda fordonen inte nyttjas fullt ut alla fyra dagarna vilket medför ett resursöverskott som utgör en värdefull resurs (reserv) i takt med att godsmängderna ökar (fler avtal via DC) och samtidigt minska sårbarheten vid eventuella "peakar" i godsvolymer som ibland kan uppstå för såväl livsmedel som förbrukningsmaterial vid ex. skolstarter, storhelger och efter lovdagar.

Miljökonsekvensbeskrivning

Uppdraget har varit att utreda potentialen för minskade godstransporter, både för livsmedel och för övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings-, skol och sjukvårdsmaterial), om kommuner tillämpar en affärsmodell för varuinköp med samordnad varudistribution jämfört med fri leverans (studiens nuläge).

Resultaten från simuleringar visar att antalet fordonskilometer minskar med 22 procent för livsmedel och 81 procent för övriga varor. Förändringen innebär för Dalslands totala varuflöde att kommunernas verksamheter kan förses med samma godsvolymer som innan fast med 68 procent färre fordonskilometer tack vare att transporter samordnas.

I takt med att fler svenska kommuner visar intresse för att öka andelen lokala leverantörer blir transportfrågan central. Dels för att nuvarande affärsmodell, fri leverans, utgör ett stort handelshinder för mindre leverantörer där varje beställare/kund innebär ett leveransställe, dels eftersom vid fri leverans ökar andelen fordonskilometer linjärt med antal leverantörer. Med andra ord skapas en målkonflikt när kommuner å ena sidan vill främja mångfalden av leverantörer (i enlighet med LOU) och å andra sidan minska sina transporter och utsläpp.

Kommuners satsning på samordnad varudistribution är ett viktigt steg mot en förändring som begränsar mängden fordon på vägarna samtidigt som den öppnar upp för en sund konkurrens så att en global prisfokuserad livsmedelsindustri inte slår undan benen för en mångfacetterad och bärkraftig lokal marknad.

För övriga varor utgör restorder ett stort problem i Kommun-Sverige och det gäller för en kommun att ta kontrollen över inköpsprocessen. Studier från andra kommuner visar på att restorder och leveranser med litet ordervärde som beställs ad hoc, kan stå för så mycket som hälften av inleveranser av övriga varor. Förutom ett betydande extra trafikarbete vilket innebär extra CO₂, genom extra fordonskilometer, uppstår direkta extra kostnader för fakturering och extra tid på enheter (tid = kostnad) för att ta emot varor och tid för att sköta den extra administrationen.

Småorder kan undvikas om ett strikt regelverk för beställningsfrekvenser tillämpas med styrda veckodagar där betydligt färre leveransdagar än i nuläget tillåts. Genom god planeringshorisont från verksamheter kan restorder invänta ordinarie leveranstillfällen istället för att som i nuläget köras ut som en extra leverans till berörd enhet. Med ett internt regelverk och rutiner kan därmed beställningar och antalet leveranser för övriga varor väsentligt minska körsträckan för distributionen inom kommunen, såväl som behov av färre transportfordon.

Kostnads – nyttoanalys

Definition av parametrar

En relevant fråga som ställs inför ett politiskt beslut är om det finns någon form av ekonomisk kalkyl som underlag. Samtidigt kan konstaterats att det är ”praktiskt omöjligt” att få fram en sådan kalkyl i absoluta tal för en besparing i kronor med relevans i en kommunal resultaträkning vid bokslut. Det beror på att resultatet inte bara räknas i företagsekonomiska termer utan också som samhällsekonomisk nytta. En i sammanhanget fri tolkning av skillnaden i beräkningsgrund, företagsekonomiska besparingar syns i ett bokslut, samhällsekonomiska nyttor ger effekter som kvalitetshöjande åtgärder som minskad miljöbelastning, ökad andel lokala livsmedelsleverantörer, resurstillskott i tid i verksamheterna och på ekonomiavdelningen.

- Samordnad varudistribution innebär direkta miljövinster genom minskat buller och antal fordonskilometer samt mängden CO₂, men också i ökad trafiksäkerhet med färre tunga fordon på vägar och vid skolor, vilket normalt utgör miljömål och trafikpolicy inom kommunal förvaltning. Trafikverket har nyligen (sep 2019) på rekommendation av ASEK-gruppen (Analysmetod och samhällsekonomiska kalkylvärden för transportsektorn) föreslagit att samhällskostnaden för utsläpp av koldioxidekvivalenter, skall omvärderas med 700 procent från 1,14 kr/kg (baserad på koldioxidskatten) till 7 kr/kg med start 1 april 2020. Varje kilo koldioxid som inte släpps ut ska alltså värderas som 7 kronor i samhällsekonomisk vinst. Den nya värderingen baseras på den maximala nivån av reduktionspliktsavgiften, ett styrmedel som minskar utsläppen från transporter (Trafikverket 2019)³.
- Det finns inom kommuner i jordbruksregioner en näringspolitisk målsättning att öka konkurrensen och därmed ökad andel lokala producenter av livsmedel att delta i kommunala upphandlingar. Samordnad varudistribution tar bort krav på en transporttjänst, det största hindret för lokala livsmedelsproducenter att delta i kommunala upphandlingar.

Kommunen som kund hjälper små leverantörer att växa och skala upp sin verksamhet. Hur värdesätts detta i monetära termer?

- Samordnad varudistribution innebär ett resurstillskott av tid i alla verksamheter men främst i skolkök och inom äldreomsorgen med ökad kvalitet för de måltider som produceras. Färre och schemalagda leveranser ger bättre arbetsmiljö och resurstillskott i tid som kan användas för att minska matsvinnet, minska andelen halvfabrikat och öka andelen råvaror, en form av social hållbarhet. Ju fler leverantörer, desto mer tid sparas.
 - Hur beräknas dessa tidsvinster?
 - Går det att bokföra dessa tidsvinster i kommunens redovisning?

³ Trafikverket, (2019) Åtgärder för ökad andel godstransporter på järnväg och med fartyg REDOVISNING AV REGERINGSUPPDRAG

- Upphandlingar och betalningsrutiner samordnas genom att införa samordnad varudistribution integrerat med e-handel i en digital inköpsprocess. Genom uppföljning och kontroll av beställningar och inköpsbeteende, med nyckeltal över ramavtals(sortiments)trohet och personal som ger support till beställare, skapas en affärsmodell som i slutändan ger stora kostnadsbesparingar av skattemedel. En digital inköpsprocess sparar tid från beställning, attest till fakturahantering, tid som blir till ett resurstillskott i verksamheten.
- Att räkna in samhällsekonomiska nyttor i ett företagsekonomiskt perspektiv är inte möjligt inom det privata näringslivet, eftersom ett företag är vinstdrivande och verksam på en konkurrensutsatt marknad och därmed riskerar att gå i konkurs. Det åligger däremot kommunen att indirekt prissätta samhällsekonomiska nyttor och avgöra vad som ligger inom det kommunala uppdraget. Men för att en förändring skall vara företagsekonomiskt försvarbar, behöver samhällsekonomiska vinster sättas i relation till miljömål och mål för social hållbarhet inom den egna verksamheten. Det offentliga behöver gå i bräschen för innovationstänkande, inte minst för att leva som man lär och statuera det goda exemplet.

Kommuner med högt satta miljömål om färre transporter och fossilfrihet bör definitivt tillgodoräkna sig en samhällsekonomisk vinst då samordnad varudistribution minskar kommunens egna transporter mellan 60–80 procent. Som alltid vid förändringar behöver det göras en investering som kostar initialt för att i senare skede ge företagsekonomiska besparingar och samhällsekonomiska nyttor. En kostnads-nyttoanalys utgör en beräkning som visar på skillnaden mellan två affärsmodeller, fri leverans och samordnad varudistribution, där samhällsekonomiska vinster relateras till och adderas på i en ekonomisk kalkyl, samtidigt som förändringsarbetet kräver investeringar främst på personalsidan vid transportupphandling, förändrad varuupphandling, utveckling av inköpsprocessen och logistiksamordning.

Beräkning av kostnader och besparingar i nyttor

Det samlade varuvärdet i enlighet med tilldelad leverantörsstatistik för inköp (baserat på helår 2019) till Dalslands kommuners egna verksamheter avseende livsmedel, kemteknik, kontors-, förbruknings, sjukvårds och skolmaterial (omfattar avtal som körs via en DC), uppgår till 51,2 MKr. Livsmedel utgör merparten och står för cirka 76 procent av varuvärdet eller 38,8 MKr, vilket är i samma härad som övriga kommuner i Sverige. För kommunerna utgör den totala inköpssumman från livsmedel och övriga varor från totalt 11 leverantörer utgångsvärdet för beräkning av kostnader och nyttor.

Grossistavtalet från Menigo stod för huvuddelen av livsmedelsinköpen till ett värde av 36,3 MKr, eller 93,6 procent av registrerade livsmedelsinköp. Totalt uppgick kommunens inköp av varor till 51,2 MKr, varav övriga varor (kemteknik, kontors-, förbruknings, sjukvårds och skolmaterial) stod för 12,4 MKr. I en total inköpssumma ingår ett dolt påslag från varuleverantörer för transport- och logistikkostnader vid fri leverans som beräknas i rapporten till 7 procent för livsmedel och till 15 procent för övriga varor, eller cirka 4,6 MKr av det totala varuvärdet.

Leverantörers samlade logistik- och transportkostnader får ställas i relation till den alternativa kostnaden för samordnad varudistribution, med upphandling och drift av distributionscentral (DC), fordon och logistiksystem.

Huvuddelen av kommuner handlar upp logistiken (35 av 42 kommuner per 2018-12-31), i 7 fall utför kommunen logistikuppgiften i egen regi vilket sker inom Ystad-Österlenklustret med Ystad, Simrishamn och Tomelilla kommuner, Borås stad och Eskilstuna, Katrineholms, Sandvikens och Uppsala kommuner. I kalkylen för Dalslands kommuner inkluderas kostnaden för egen logistik och transportplanering som del av "best practice" scenariot.

Grunden i en kostnads-nyttokalkyl för samordnad varudistribution är att varupriset sjunker med (minst) samma summa som kostnaden för upphandling av DC och fordon. Den alternativa kostnaden blir till ett nollsummespel, där kommunens vinst utgörs av samhällliga nyttor med minskad miljöbelastning, ökad andel lokalproducerade livsmedel, resurstillskott i form av tid i verksamheterna.

Kostnader implementering

- En genomgång av kostnadsparameterar visar att samordnad varudistribution belastar kommunerna med en kostnad för DC, fordon och logistiksystem om man väljer det som tidigare beskrevs som den tredje nivån av samordnad varudistribution.
- Kostnader för transportapparat med upphandling av terminal och fordon bedöms till cirka 2,2 MKr per år per fordon, där ett fordon täcker behovet för cirka 30 000 invånare.
- Om kommunen väljer att sköta logistiken internt med egen personal utgår en kostnad för programvara 200 000 kr och projektupbyggnad 100 000 kr, totalt cirka 300 000 kr. Efter implementering finns ett supportavtal på 40 000 kr per år.
- Projektledarens huvuduppgift är att leda implementeringen med arbetsgrupper, bistå vid transportupphandling och utgöra en e-handelsresurs, en kostnad för en projektledare 650 000 kr per år under uppbyggnadsfasen.
- Kommunens projektledartjänst permanentas som logistiksamordnare till en kostnad av 650 000 kr per år efter projekttidens slut.

Kostnader driftsfasen

- En av Nationellt centrum föreslagen lösning är att kommunens projektledartjänst permanentas som logistiksamordnare till en kostnad av 650 000 kr per år. Tjänsten inkluderar lämpligen också arbetet med e-handels support (för avtal via DC) och e-handelsutbildning då det finns en mycket nära anknytning till logistiken på DC och beställningsmönster via e-handelssystemet i koppling till beställare som får sitt gods från DC.
- Vid livsmedelsupphandlingar med segmentering av förfrågningsunderlag och avtalsrotation med korta upphandlingsperioder på 1–2 år, beräknas 1 extra tjänst av upphandlare till en kostnad av 650 000 MKr per år.

Att observera, genom att Dalslands kommuner ingår i ett klustersamarbete finns samordningsvinster, vilket innebär att varje kommuns kostnad reduceras avseende projekt- och driftskostnader.

Besparingar

Parametrar där samordnad varudistribution ger besparingar är svårare att definiera, främst eftersom marknadskrafterna inom ramen för LOU avgör utfallet. Med utgångspunkt från inköpsvärdet på 51,2 MKr (baserat på 11 avtal) kan följande beräkningar göras;

Med erfarenhet från andra kommuner som infört samordning sker en nettobesparing av kommunens samlade varuinköp som uppnås på sikt – i genomsnitt för livsmedel med upp till 10 procent, här räknat på 7 procent (enligt kommunernas önskemål), och för övriga varor upp till 15–20 procent, här räknat 15 procent. Kommuner har börjat tillämpa en alternativ upphandlingsmetod, som Växjö kommun utvecklat, en ”stafflad” upphandling, där anbudsgivare ges möjlighet att lämna en rabatt på upp till 9 procent som kompensation för kommunens kostnad för DC, fordon och logistik. Borås stad genom att i efterhand fakturera (tillbaka) 10 procent av inköpsvärdet för livsmedel och 15 procent för övriga varor.

Ökad ramavtals(sortiments)trohet för livsmedel innebär att genom e-handelssupport och ökad kontroll av inköpsprocessen, genereras nettobesparingar från 2 procent, en summa som ökar över tiden till 5 procent.

Ökad ramavtals(sortiments)trohet för övriga varor (kemteknik, kontors-, förbruknings, sjukvårds och skolmaterial) bedöms ha en högre besparingspotential, som med e-handelssupport och ökad kontroll ger besparingar från 6 procent, som ökar över tiden till 12 procent.

Nyttor

Man får skilja på en företagsekonomisk kalkyl med kostnader och besparingar som direkt påverkar en kommunal resultaträkning och en samhällsekonomisk lönsamhetskalkyl som är baserad på en kostnads-nyttanalys. I en kostnads-nyttanalys ingår alla positiva och negativa resurs- och nyttoeffekter av samordnad varudistribution, både direkta och indirekta. I kalkylen har 4 nyttor kostnadsberäknats; frigjord tid i verksamheterna, effektivisering av fakturahantering, minskad miljöbelastning från CO₂ och ökad andel lokala producenter som leverantörer till kommunen.

En svårbedömd nytta utgör det resurstillskott i tid till verksamheten som en samordning av varuleveranser innebär och hur detta resurstillskott används. Studier har visat att mottagande enhet upplever fri leverans som ett stressmoment ur flera perspektiv. Med ett stort antal inleveranser stör det övrig verksamhet och personalen kommer i tidsnöd, där frekvent förekommande avbrott går ut över ordinarie sysslor.

Vid en övergång till samordningen och att inleveranser minskar med 42 procent ger det ett resurstillskott som beräknas årligen till 605 timmar per år som ökar kvaliteten i verksamheterna. Poängteras bör att resurstillskottet är utspritt på samtliga enheter och svårt att definiera i företagsekonomiska termer, men görs i alla fall till 300 kr per timme, vilket ger en initial besparing på runt 182 000 kr.

När andelen lokala leverantörer ökar med en stycken vilket är en rimlig målsättning vid införandet av samordnad varudistribution, ökar även besparingen i tid i verksamheterna jämfört med en affärsmodell med fri leverans. Vid införandet skulle denna besparing uppgå till drygt 190 000 kr.

Vid en ny konkurrensutsättning efter två år förväntas antalet lokala livsmedelsleverantörer öka ytterligare till totalt fyra stycken och efter ytterligare två år till fem stycken vilket ger resurstillskott år 3–4 på 198 000 kr år 5 och framåt på 206 000kr.

Besparingar i tid måste tas med i en kostnads-nyttokalkyl, eftersom en näringspolitisk målsättning är att öka konkurrensen vilket (implicit) skulle innebära att antalet transportfordon ökar med antalet leverantörer och därmed ökat spring i främst köken för att ta emot varor.

Tiden 7 minuter används i beräkningar för att spegla den administrativa tid det tar att ta emot varor från chauffören (avbrottet från ordinarie arbetsuppgifter och omställningstid), tiden att packa upp och stuva in är densamma. Däremot går inte besparingen i tid att redovisa som en post i en företagsekonomisk resultaträkning, men utgör ändå ett resurstillskott i verksamheterna som måste räknas in som en kvalitetshöjande åtgärd.

Genom e-handel sker även en besparing genom minskad manuell fakturahantering, där kommunerna för aktuella avtalsområden hanterar 13 650 fakturor per år till en beräknad kostnad av 300 kr per manuell hanterad faktura (tidsåtgång för instansning, attester och utskrifter). Motsvarande kostnad per faktura för ett digitalt flöde beräknas till 50 kr vilket med e-handel innebär en total besparingspotential på 250 kr per faktura eller hellre uttryckt som 3 400 000 kr per år, när tid översätts till frigjorda resurser där berörd personalen kan använda tiden till annat.

Besparingar genom minskad miljöbelastning beräknas av Trafikverket till 7,00 Kr per kg CO₂ vilket med fem leverantörer som sköter distributionen av livsmedel och ytterligare sex leverantörer av övriga varor till kommunerna innebär minskade fordonskilometer med 68 procent och initialt ekonomiska besparingar på 6,6 MKr vid ett införande av samordnad varudistribution. Besparingarna ökar i takt med att fler lokala leverantörer skriver avtal med kommunerna.

I kommunerna innebär leverans med gängse affärsmodell cirka 145 leveranser av livsmedel per vecka och i genomsnitt 1005 km per leverantör och cirka 91 leveranser per vecka av övrigt gods och 2960 km per leverantör. I studiens nuläge med fri leverans från fem livsmedelsleverantörer och sex leverantörer av övriga varor (5+6) blir det totalt 23 000 km per vecka. Vid ökad konkurrens med en livsmedelsleverantör (6+6) vid fri leverans blir det totalt 23 400 km per vecka, att jämföra med samdistributionens 7390 km per vecka. Med ytterligare en lokal producent vid en andra konkurrensutsättning med totalt sju livsmedelsleverantörer (7+6) ökar antalet kilometer till 23 800 km per vecka och för ytterligare en leverantör (8+5) till 24 200 km/vecka.

Antal kilometer kan översättas till antal kronor som motsvarar den besparing man gör första året (inkluderat en tillkommen leverantör) med samdistribution genom minskade utsläpp av CO₂. Besparingen inkluderas i de samhällsekonomiska nyttorna och beräknas till ett värde av 6,8 Mkr. Notera, utsläppsberäkningar inkluderar såväl matarsträckor till och från respektive leverantörers terminaladresser som distributionen inom Dalslandsklustret vid både fri leverans (nuläget) och vid samdistributionen.

Erfarenhet från andra kommuner visar att i samtliga fall är samordnad varudistribution lönsam för kommunen när samhällsekonomiska nyttor vägs in. I en utvecklingsfas när endast delar av varusortimentet upphandlats enligt den nya principen uppnås ändå kostnadstäckning. Situationen inom kommunen har sammanställts i tabellform, där investeringskostnaden räknas till 1,64 MKr och belastar det företagsekonomiska resultatet fördelat på år 1–2. Värt att nämnas är att investeringskostnaden för vissa kommuner har täckts av extern finansiering inom ramen för projektutlysningar med koppling till klimatfrämjande och landsbygdsutvecklande aktiviteter.

Samordning utan klustersamverkan

Utgångspunkten för studien var att utvärdera samordning för fem Dalslands kommuners verksamheter. Beräkningar har gjorts och sammanfattas i kalkyl 1 (Bilaga 1) utifrån en investeringskostnad på 1,64 MKr (projektuppbyggnad inkl. projektledning) under en tidsperiod på 2 år och en kostnad per fordonresurs på 2,2 MKr. Fordonsresurser för Dalslandsklustret har beräknats till två stycken 16 tons lastbilar med vardera en lastkapacitet på 21 EU-pallar (42 RC).

I driftsfas behövs olika kompetenser däribland en kombinerad logistik och e-handelsresurs beräknad till en heltidstjänst och mer upphandlingsresurser beräknad till ytterligare en heltidstjänst – båda tjänsterna tillsammans för de fem Dalslandskommunerna att dela på som resurser med tillhörande kostnader.

Besparingar i driftsfas speglar ett värde på en potential som kommunen har att successivt minska sina kostnader genom e-handel och egen logistik samt ändrade upphandlingsvillkor och högre avtalsrotation. Besparingarna sker inte per automatik utan bör snarare ses som en investering som betalar sig över tid när rutiner för metodiskt arbete ihop med uppföljning av nyckeltal sker. Vidare adderas samhällsnyttor till kalkylen, däribland digital fakturahantering som genereras när manuella flöden (order till faktura) byts ut mot digitala via elektroniska inköpssystem. Besparingspotentialen vid en övergång till digitaliserade flöden är beräknad till 250 SEK baserat på manuell kostnad på 300 SEK för manuell hantering som minskar till 50 SEK i en digital process. Den faktiska kostnaden för hantering med alla led för hantering av en faktura från beställning till kontroll och betalning, är inte känd i Dalslandsklustret. Värden är satta utifrån Nationellt centrum för KOSAVA bedömning och erfarenhet i jämförbara kommuner. Därutöver inkluderas minskade utsläpp av CO₂, en ökad andel lokala leverantörer men också det resurstillskott som skapas i verksamheterna till följd av tidsangivna leveranser inom fasta leveransfönster när kommunerna själva sköter transportplaneringen.

Utfall

Kalkylen avser Dalslands kommuner under år 1 till 5 och speglar att samordningen ökar värdet på samhällsnyttan i takt med att fler (lokala) leverantörer upphandlas och samkörs via DC: n. År fem beräknas antalet leverantörer ha ökat totalt från 11 i förstudiens nuläge till 14 med samordning. För varje ny leverantör med kommunernas nuvarande affärsmodell fri leverans skulle motsvarande case (år 1–5) genererat minst tre extra tunga fordon på vägarna med ökade utsläpp som följd. Med samordning kan istället både miljörelaterade mål och mål om ökad konkurrens infrias utan att målkonflikt uppstår. Totalt beräknas potentialen med att införa samordnad varudistribution till besparingar och samhällsekonomiska nyttoeffekter uppgå till 89 Mkr under en femårsperiod- ett värde som kan ställas emot de förväntade kostnaderna för införande och drift av samdistributionen som för aktuell period beräknas uppgå till 32 Mkr.

Riskanalys

Boken "Samordnad varudistribution 2.0" ligger till grund för ett "processtänk", där boken innehåller ett antal fokusområden med förstudie, elektronisk handel, logistik, upphandlingsmodell och ökad konkurrens. Boken skall ses som ett diskussionsunderlag eftersom varje kommun är unik. I varje fråga har kommunen ett antal val att göra. Boken utgår från att kommunen gör aktiva val i olika frågor. Därför förordas att frågor som dyker upp tas inom processen. En del val utgör en risk (låg, mellan, hög) och nedan följer en beskrivning av några risker vid införande av samordnad varudistribution. Stryk under alternativ som stämmer för era kommuner.

Risk: Resursbehov hos blivande logistikpartners, frågan kan ställas om intresse finns?

Transportbranschen är överetablerad och i upphandlingar hämta tjugo-trettio företag ut förfrågningsunderlag. För att få företag att lämna anbud krävs en dialog och uppsökande verksamhet, i fall som Halmstad (2012) och Ystad (2013), saknade anbudsgivare en terminal med kyl- och frysanläggning, i båda fallen installerades kylrum och en inhyrd fryscylinder på cirka 3 veckor.

Hur överensstämmer exempel från Ystad och Halmstad med era kommuner?

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Negativa reaktioner mot förändrad affärsmodell?

Det ligger i människans natur att vara skeptiskt inställd mot förändringar, men samordnad varudistribution innebär klara fördelar för kommunens personal. Den största förändringen sker i leverantörs- och transportörsledet. Information och kommunikation från projektledare är A och O för att få med personalen "på banan". Det är viktigt att de stora förvaltningarna (skola och omsorg) blir representerade i arbetsgrupper för upphandling, e-handel och logistik.

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Förändringsarbetet ger inte förväntat resultat?

Ett förändringsarbete kräver investeringar för att ge förväntat resultat, det kan vara uppsökande verksamhet genom att starta upp en diskussion. Den största risken är att ett projekt behandlas styvmoderligt och vad som krävs är en resursförstärkning på upphandlingssidan för ökad konkurrens och en resursförstärkning inom e-handel för uppföljning och kontroll.

- Låg, mellan, hög risk

Grossisternas påverkan?

Kommuner som övergår till samordnad varudistribution har som regel en drivkraft att öka andelen leverantörsavtal, dels i syfte att främja närbelägna men även för att handla direkt från fler mindre och medelstora producenter för att stödja tillväxt och utveckling av inhemska produkter. Vilken reaktion detta kan utlösa hos fullsortimentsgrossisterna i fråga om prissättning är inte klarlagt men kan tas med som en risk.

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Samordnad varudistribution är en långsiktig investering

Samordnad varudistribution räknas hem långsiktigt. Ses det som en satsning (projekt) med direkt effekt som efter införande står på egna ben underminerar man lyckade utfall. Affärsmodellen bör snarare ses som en strukturerad plattform med verktyg som under tydlig styrning och ledning ger kommunerna ovärderlig insyn och möjlighet att påverka sin egen varuförsörjningskedja. Med e-handel ökas beställarkompetens, avtalstrohet, spårbarhet och tillgång till löpande uppföljningsmaterial under avtalen. En resurs från kommunen (delas om fler kommuner) med helhetsansvar behövs som en garant för support och kommunikation mellan DC, beställare och leverantörer och bör räknas med i kostnadskalkylen vid tiden för övergång från införandeprojekt till verksamhet. Finns det risk att kommunerna inte får tillräckligt med resurser för långsiktigt arbete med samordnad varudistribution?

- Låg, mellan, hög risk

Risk: Kommunens personalomsättning.

Kommuner behöver verka för automatiserade processer och digitalisering för att minska sårbarheten vid personalomsättning. Med strukturerad och uppdaterad dokumentation är risken mindre att kunskap i pågående och påbörjade projekt går förlorad när en huvudperson slutar. Hur stor är riskfaktorn i era kommuner?

- Låg, mellan, hög risk

Slutsatser och rekommendationer

Uppdrag och resultat

Uppdraget har varit att utreda potentialen för minskade mängder godstransporter, både för livsmedel och för övriga varor (kemtekniska produkter, kontors-, förbruknings, skol och sjukvårdsmaterial), om Dalslands kommuner tillämpar en affärsmodell för varuinköp med samordnad varudistribution istället för som idag med fri leverans. Komplexiteten med ett införande av samordnad varudistribution bottenar i det faktum att den involverar större delen av kommunens verksamheter ihop med den nya och lite ovana roll som kommunerna tar genom ett ökat ansvar för sitt eget varuflöde. Mervärden som skapas ligger i linje med LOU och kommunernas intressen och drivkrafter om att stärka det egna Näringslivet (främst livsmedel) och minska mängden transporter och miljöpåverkan. Kommuner med en robust riggad samdistribution säkrar dessutom upp en god krisberedskap som ligger helt i linje med antagen livsmedelsstrategi (2017) genom att öppna upp för ökad konkurrens där man mer frekvent köper från landets egna producenter vilket i förlängningen bidrar till en ökad självförsörjningsgrad.

Resultaten från simuleringar visar att antalet fordonskilometer minskar med 68 procent och antal fordon inom klustret minskar från minst 11 fordon i nuläget (11 leverantörer) ned till 2 med samdistribution tack vare att alla leverantörers gods till de kommunala verksamheterna konsolideras och samkörs. Kommunerna klarar sig med 4 av veckans dagar för att leverera livsmedel och övrig ledig tid kan användas för distribution av övrigt förbrukningsmaterial. Att inte behöva måndagen som leveransdag för livsmedel är en klar fördel med anledning av att man slipper ha helgöppet på terminalen – annars ett måste för att kunna leverera färska varor på måndagen. All arbetstid utanför vardagar medför direkt en extra kostnad vilket alltså kan undvikas.

Samdistributionen innebär ett resurstillskott i verksamheterna tack vare färre leveranser och digitaliserade inköp.

Mål om ökad konkurrens med fler leverantörer kan hanteras inom ramen för samdistributionen i harmoni med målet om minskad miljöbelastning och färre fordon – med nuvarande affärsmodell däremot, uppstår en målkonflikt där antalet fordon ökar linjärt med antal leverantörer och därmed miljöbelastningen.

Kostnader och nyttor

Att räkna in samhällsekonomiska vinster i ett företagsekonomiskt perspektiv är inte relevant inom det privata näringslivet, eftersom ett företag är vinstdrivande och verksamt på en öppen marknad med risk att gå i konkurs. Det åligger däremot kommunen att indirekt prissätta samhällsekonomiska vinster och avgöra vad som ligger inom det kommunala uppdraget. Men för att en förändring skall vara företagsekonomiskt försvarbar, behöver samhällsekonomiska vinster sättas i relation till miljömål och mål för social hållbarhet inom den egna verksamheten. Samordnad varudistribution är ett sådant exempel där avbetalningstiden har en tydlig koppling till mål med samhällsekonomiska nyttor men där ett kortsiktigt ekonomiskt tänk ofta prioriteras framför långsiktig hållbarhet. Det är av stort värde om det offentliga går i bräsch för ett innovationstänkande, inte minst för att leva som man lär och statuera det goda exemplet.

Grunden till minst ett nollsummespel med affärsmodellen baseras på kommunernas gemensamma varuvärde. Kan merparten av DC och transportkostnader finansieras/kompenseras med rabatter på 7–15 procent när varor går från att levereras till varje kund till att endast levereras till ett ställe (DC) kommer steget att byta affärsmodell innebära betydligt lägre företagsekonomisk risk där kommuner utan ”stöd” från samhällsekonomiska nyttor (monetära värden) kan räkna hem samdistributionen. För att nyttja en fordonsresurs optimalt (ekonomiskt och tidsmässigt) behövs det kommuner i storleksordningen 30 000 invånare (tillsammans eller själv). Där under kan kostnaden för verksamheterna bli oskäligt hög i förhållande till de mervärden som samlastningen tillskrivs. En annan aspekt är att allt för små volymer blir föga intressant eller ens lönsamt för en transportör vilket riskerar medföra inga eller alltför höga anbuds-kostnader vid en upphandling.

Vid införande av samlastning för Dalslands kommuner räknas ett initialt negativt företagsekonomiskt resultat fram i kostnads-nyttokalkylen. Resultatet år tre blir positivt förutsatt att leverantörsrabatter för utebliven transportkostnad lämnas med 7–15 procent. (Förstudiens generella (kalkyl)riktvärde är 10 procent i enlighet med Naturvårdsverket och Upphandlingsmyndighetens tidigare bedömningar av logistikens andel av det totala varupriset). Summeras hela femårsperioden som kostnads-nyttokalkylen (Bilaga 1) avser finns totalt sett en företags- och samhällsekonomisk besparingspotential på 88, 6 Mkr. Siffran ska ställas mot de förväntade företagsekonomiska kostnaderna som beräknades till 32 Mkr. Kalkylens utfall speglar den besparingspotential som kommunerna inom ramen för sitt kommunala uppdrag har, förutsatt att man tillämpar ”best practice” och ser affärsmodellsbytet som en investering som kostar initialt men långsiktigt bygger en robust modell som blir ett kraftfullt verktyg för kommunerna att nå sina gemensamma målbilder.

Digitaliserade processer

Digitalisering som tas upp i studien har en avgörande betydelse för effektiviteten i hela inköpsprocessen men också logistikkedjan och utgör på så sätt grunden i det arbete som krävs för att optimera varuflöden och successivt kapa kostnader som inte genererar mervärden för kommuner. Med digitala verktyg registreras kontinuerligt kommunernas informationsflöden och kan enkelt omvandlas till statistik när nyckeltal och måluppfyllelser ska utvärderas men ger också kommunen god beställarkompetens, insyn och spårbarhet genom hela varuflödet.

En annan viktig aspekt är att säkerställa kontinuitet i affärsprocesser när nyckelpersoner slutar, byter jobb eller byts ut inom politiken. Det är viktigt att affärsmodellen är robust över tid, det skall inte bero på ”eldsjälen” som genomförde implementeringen och fortsatte som logistiksamordnare, förvaltningschefen som banade väg eller politikern som pekade med hela handen. Digitala flöden är en förutsättning för att kunna upprätthålla hög effektivitet vid omsättning av personal, både tjänstepersoner och beslutsfattare.

Att införa e-handel i en kommun innebär kapacitetshöjande åtgärder där ett digitalt och integrerat inköpssystem ger kostnadsbesparingar. E-handel säkerställer att endast varor som upphandlats med ramavtal avropas av enheter, så kallad ramavtals-sortimentstrohet, både för livsmedel och övriga varukategorier. I en inköpsorganisation med stor drivkraft att successivt öka mångfalden leverantörer blir digitala inköpssystem en absolut nödvändighet för att beställare ska kunna hålla reda på alla leverantörer, avtal och vilka varor som ingår i respektive leverantörs ramavtals-sortiment. Vid manuell hantering kommer den mänskliga faktorn obetingat leda till felaktigheter, som i sin tur medför direkta och indirekta kostnader för kommunen när uppkomna avvikelser behöver korrigeras manuellt.

E-handel är även motiverat ur ett ekonomiskt perspektiv eftersom kostnaden för att administrera en pappersfaktura eller ett kvitto bedöms vara allt från 70 till 750 kronor. Svenskt Näringsliv som refereras till i denna rapport har beräknat att med en kostnad på 750 kronor per faktura, skulle 17,9 miljoner fakturor som skickades från näringslivet till svenska kommuner under 2017 kunnat ge en besparing på 6,2 miljarder kronor om 50 procent övergick från pappersfakturor till digitala fakturor⁴.

Svenskt Näringsliv skattar besparingspotentialen till mellan 5–20 procent och exemplifierar Lidingös kommun som har sparat 7 MKr per år genom positiva effekter med att ha infört e-handel. Den betydande besparingspotential som bygger på digitalisering inom kommunal förvaltning som arbetar tvärfunktionellt över organisationsgränser frigör ekonomiska medel som kan investeras i en hållbar varuförsörjning med långsiktigt hållbara transporter.

Ett av mervärdena med e-handel som per automatik aktualiseras vid införande av samlastning är spårbarheten. Från det att ordern läggs tills det att den mellanlandar på DC:n och slutligen når kunden är den spårbar.

Transparens ger möjlighet att påverka

För full insyn och möjlighet att styra transporterna helt enligt verksamheternas behov rekommenderas kommunen själva att ansvara för och sköta planerings och logistikfunktion i koppling till inköpsprocessen. På så vis kan antalet godstransporter minimeras och därigenom förbättra arbetsmiljön ute hos mottagarna. Mer tid för huvudsysslor skapas, främst i köken, när varuleveranser blir färre och mer förutsägbara (fasta tidsfönster).

Distributionscentralens placering

Inom ramen för förstudien gjordes simuleringar från olika (terminal)adresser vilka gav information om var en distributionscentral lämpligen placeras. Den terminaladress som medförde minst trafikarbete (fordonskilometer) var den som låg i Åsensbruk tätt följd av den i Bengtsfors. Det totala trafikarbetet inkluderar såväl distributionen inom kommunerna som matarsträckorna från respektive leverantörs terminaladresser för både nuläges- och samlastningssimuleringarna. Enbart matarsträckan från de aktuella (11) leverantörerna (2019) utgjorde hela 82 procent av den totala sträckan. Matarsträckan förändras varje gång en ny leverantör upphandlas.

Vid varje ny upphandling av distributionscentral är rekommendationen att simulera fram den terminalplacering som, beroende av vilket klustersamarbete som avses, innebär att man kan utföra samordningsuppdraget med lägst trafikarbete. Upphandlingsunderlaget utformas lämpligen så att den mest optimala placeringen ges fördelar i utvärderingen utan att det strider mot LOU:s principer. Dock, ytterst avgörs placeringen av de inkomna anbuden samt upphandlingens resultat efter utvärdering.

⁴ Hausel, Heldahl, Värja (2019).

Avropsfrekvensernas betydelse för varuflödet

Nära kopplat till fordonskilometer och miljöbelastning är avropsfrekvensen hos beställarna i en kommun, framförallt med avseende på inköp av övriga varor. Utbildas och begränsas antalet beställare tenderar avropen bli mer välplanerade och färre. Felbeställningar, supportbehov och köp utanför avtal minskar eftersom kunskap, ansvar och kontroll tenderar att bli mer styrande faktorer när inköpen görs. Detta förklaras med att alla i en verksamhet kan inte ha all kunskap som krävs för effektiva inköp, utan det krävs utbildning av ett fåtal (certifierade) beställare som beställer kontinuerligt (särskilt vid beställning av övriga varor).

När varor börjar samordnas genom egen varudistribution blir det tydligt hur beställningsmönster påverkar varuflödet och därigenom transportmängderna. Inrättar kommunen en reglerad beställarorganisation skapas en förutsägbarhet som med kontroll över logistikfunktion medför resurs- och kostnadseffektivitet.

Successivt leder förändrat (inköps)beteende till en kompetent och resurssnål organisation som gör samma jobb som innan men med lägre miljöpåverkan och ökad kvalitet i verksamheterna, en i grunden kapacitetshöjande åtgärd.

Det vi ser utifrån statistiken för Dalslands kommunerna är att det finns en bred variation på hur ofta och vilka dagar i veckan man avropar till men också att många enheter beställer väldigt sällan. Här kan det vara lämpligt att se över antalet beställare, avropsfrekvensen i förhållande till styrande faktorer såsom förrådsutrymmen, möjlig planeringshorisont och rutiner.

Kan man exempelvis samordna leveranser och beställningar mellan fler enheter eller måste alla kunna beställa själv med leverans till sin egen dörr - även de som endast avropar 1–7 gånger per år? Nyckeln till en ökad samordning är en tydligt uttalad ansvarsfördelning inom inköpsorganisationen.

Studien visar på en väsentlig ökning av kapacitetsutnyttjandet om man väljer att jobba med egen logistik och begränsar avropsfrekvenserna på övriga varor. Totalt sett kan antalet fordonskilometer för Dalslands kommunerna (med 2019 års leverantörer) minska med 81 procent som en följd av en rad olika faktorer. Först och främst genom att antalet avrop begränsas, här med dryga 40 procent, (beslut som tas i kommunen) och leveransdagarna fördelats i koppling till geografiskt läge.

För att konkretisera vad styrda avropsfrekvenser kan ge för effekter exemplifieras här med en av kommunklustrets leverantörer, AllOffice. I Tabell 3 som är ett utdrag från leverantörsstatistik och exempel från en veckas leveranser, (v 51, 2019) redovisas hur fyra av de fem kommunernas enheter avropat från AllOffice. Sammantaget levererade leverantören alla veckans vardagar till kommunklustret vilket enbart i matarsträckor (räknat från Åsensbruk) innebar 174 200 km. Som spegling av den inneboende potentialen med avropsplanering görs en enkel beräkning (Tabell 4) som visar på skillnaden i antal kilometer om enheterna istället hade beställt till en och samma leveransdag.

Förstudie samordnad varudistribution

Leverantör	Enhet	Kommun	Veckonumm	veckod
AllOffice	Kostenheten Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun	51	fre
AllOffice	Granåsgården	Bengtsfors kommun	51	mån
AllOffice	Korttidshuset	Bengtsfors kommun	51	ons
AllOffice	Städenhet Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun	51	ons
AllOffice	Stöd & Omsorg Söder	Bengtsfors kommun	51	tis
AllOffice	Solbackens Äldreboende	Bengtsfors kommun	51	tor
AllOffice	Solgårdens Servicehus, Stä	Färgelanda kommun	51	fre
AllOffice	Centrumhuset, Stä	Färgelanda kommun	51	mån
AllOffice	Fagerlids Demensboende	Mellerud kommun	51	fre
AllOffice	Fagerlidshemmet	Mellerud kommun	51	ons
AllOffice	Bergs Lokalvård/Stä	Mellerud kommun	51	tis
AllOffice	Servicebostaden Långgatan	Mellerud kommun	51	tis
AllOffice	Café Rocket	Mellerud kommun	51	tor
AllOffice	Kommunförrådet	Mellerud kommun	51	tor
AllOffice	Kroppefjällshemmet	Mellerud kommun	51	tor
AllOffice	Rösparkskolans Kök	Åmål Kommun	51	fre
AllOffice	Åmål Kommun	Åmål Kommun	51	fre
AllOffice	Adolfsbergs Äldreboende	Åmål Kommun	51	ons
AllOffice	Stöd & Boende Lotsen	Åmål Kommun	51	ons
AllOffice	Åmålsgården, Kök	Åmål Kommun	51	tis
AllOffice	Gruppboende Illern	Åmål Kommun	51	tor
AllOffice	Gruppboende Åkervägen	Åmål Kommun	51	tor

Tabell 3 Fyra av fem av Dalslandskommunernas avrop från AllOffice under v 51, 2029 visar att leverantören har levererat till klustret alla veckans vardagar.

Leverantör	Leveranser per vecka	Matarsträcka (km)	Skillnad
All Office Norrköping	5	174 200	
All Office Norrköping	4	139 360	
All Office Norrköping	3	104 520	
All Office Norrköping	2	69 680	
All Office Norrköping	1	34 840	80%

Tabell 4 Styrda avropsfrekvenser har stor betydelse för total körsträcka. Kommunklustret kan minska matarsträckan med upptill 80 procent för All Office genom att reglera avropen mot färre och gemensamma leveransdagar för sina verksamheter.

Rent matematiskt blir skillnaden mellan att leverera en dag eller fem dagar per vecka påtaglig eftersom leverantören ligger långväga från kommunklustret. Upptill 80 procent av matarsträckan (för 1 av totalt 11 leverantörer) kan i exemplet planeras bort genom att gå över till styrda avropsfrekvenser (Tabell 4). En kommun vars mål är att öka konkurrensen (fler leverantörer) innebär explicit mer trafikarbete om man upphandlar med gängse affärsmodell, fri leverans. Ju längre avståndet till leverantörer är och desto fler leverantörer som ska leverera ju större vinster med avropsstyrd planering. Med samordnad varudistribution där kommunerna väljer egen logistik och transportplanering ger man sig möjlighet att planera bort stora delar av transporterna. Man förlorar inget, tvärtom så minskas miljöbelastning, leveransprecisionen till verksamheterna ökar, skolgårdar och övriga leveransplatser blir mer trafiksäkra när leveranserna blir färre.

Sammantaget får man full kontroll på varuflödet, kvalitén höjs och tack vare att en noggrann behovsanalys gjorts begränsas transporterna till att enbart tillgodose det verkliga behovet i koppling till minimal resursåtgång, m.a.o en kapacitetshöjande åtgärd.

Konsolidering och digital transportplanering

Som nästa del i effektivare transporter ligger samlastningseffekten vilken innebär att kunder som beställt av flera leverantörer får allt gods sampackat på den gemensamma terminalen och därefter utlevererat vid förutbestämda leveranstillfällen.

Sker ruttplaneringen med ett digitalt verktyg (ruttoptimering) som i förstudien skapas runt 20 procent effektivare rutter jämfört med manuell (traditionell) planering, vilket minskar miljöbelastningen ytterligare. För att förtydliga; det är 20 procent på den besparing som dynamisk planering ger, men skall tilläggas, är omöjlig att uppnå utan ett ruttoptimeringsverktyg. Dynamisk planering avser främst övriga varusortimentet (icke livsmedel) till skillnad från livsmedel som kan levereras med statiska rutter, dvs fasta körrutter som består av samma enheter som beställer kontinuerligt på samma dagar och samma volymer. Dynamiskt planerade körrutter utgör en viktig skillnad jämfört med det som i dagligt tal benämns kretstrafik och som innebär att körrutterna körs utefter samma sekvensering oavsett om kunderna får leverans eller inte. I en situation där en varuleverantör levererar genom kretstrafik (vanligt förekommande) och förlorar ett avtal innebär det att samma rutter fortsatt körs men med lägre fyllnadsgrad - en direkt negativ följd som alltså kan lösas om man använder digital, dynamisk planering där rutternas löpande optimeras baserat på de enheter som behöver leverans vid aktuellt tillfälle.

Som en ytterligare effektiviseringsvinst kan leveranser av restorder försvinna vid samlastning. Istället för flera delleveranser, (produkter i en och samma order levereras vid flera tillfällen) som sker frekvent med fri leverans kan restorder levereras in till terminalen ihop med övriga varor och därefter inkluderas i samlastningsbilarna och följa med ut på körrutterna till de "drabbade" kunderna på deras ordinarie leveranstillfälle.

Gemensam upphandling

Förstudien avser fem Dalslandskommuner som tillsammans har ca 43 000 invånare. Att införa samordnad varudistribution behöver därför ske som klustersamarbete med utgångspunkt från ett gemensamt upphandlingsamarbete (koppling till nyckeltal 30 000 inv, sid 8). Att mindre kommuner samarbetar medför en effektivare resursallokering och innebär generellt sett lägre kostnader för att upprätthålla en tillfredsställande upphandlingskompetens. Dalslandskommunerna har en lång samarbetstradition i inköpsfrågor med flertalet gemensamma ramavtal, däribland livsmedel.

Det finns en gemensam uttalad vilja bland kommunernas upphandlare att handla från producenter med lokal förankring där utbudet dessutom är stort.

Grundläggande för ett hållbart samarbete mellan kommuner och mindre leverantörer är en löpande dialog, förutsägbarhet och en god planeringshorisont (inom avtalstiden) som båda förhåller sig till. Man bör ha med sig att en mindre producent har en betydligt större sårbarhet för avvikelser och förändringar och behöver veta allt ifrån hur transporter ska lösas till vilka volymer, styckdelar och förpackningsstorlekar som ska levereras fördelat på årets veckor - inga hänsyn kommuner behöver ta till större leverantörer. Generellt sett har mindre företag en lägre administrativ kapacitet och mer sällan digitala affärssystem vilket innebär att de främjas av minimal och effektiv kommunikation med sina kunder.

För Dalslandskommunerna att möta leverantörerna i allt detta krävs en överbyggnad som hanterar LOU. Avtalsvillkor behöver anpassas och harmoniseras, transporter samordnas och byggas upp med välplanerade leveransdagar som innebär att matarsträckorna minskas substantiellt jämfört med gängse affärsmodell (där mer fritt hållna avrop sker). Om alla kommuner skulle genomföra sina egna upphandlingar hade det medfört små upphandlingsvolymmer i varje varukorg, olika avtalsperioder och en mängd varierande övriga krav. Ett scenario som sammantaget blivit onödigt kostnadsdrivande med risk för bl.a. höga avtalspriser men också sannolikt en tuff utmattning av leverantörerna med höga ambitioner om att anpassa sig för att tillfredsställa alla önskemål.

Med gemensamma upphandlingsresurser hålls kostnaderna nere och (produkt)volymerna blir mer attraktiva för leverantörerna - samordningskommunerna blir till en stark tillväxtfaktor för lokala producenter, som genom kommunens inköp kan växa på egen hand.

Synergieffekter mellan kommunal samordnad varudistribution i Dalsland och Skafferiet i Väst

Handeln med närproducenter i grannkommuner i Värmland har utvecklats mycket tack vare Hushållningssällskapet Väst (Värmland) som tog initiativet till Skafferi Värmland som sedan flera år tillbaka tar emot, marknadsför och arrangerar distribution av de lokala producenternas råvaror. Skafferi Värmland företräder idag ett 40-tal värmländska producenter och levererar till ett flertal kommuner, däribland Karlstad, Sunne, Hagfors, Munkfors och Torsby.

Sedan hösten 2019 startade planer på att Skafferi Värmland även skulle starta ett Skafferi för Dalsland. I dagsläget har planerna konkretiserats och verksamheten kommer starta upp som Skafferiet i Väst, med placering Nuntorp, Brålanda. Syftet är att kunna erbjuda en liknande lösning för producenter och kommuner i Fyrbodal med omnejd som finns i Värmland. I dagsläget finns ett 20 – tal producenter och förädlare som är intresserade av att leverera genom Skafferiet i Väst. Målet är att Skafferiet, från våren 2022, har ett driftsatt och utvecklat samarbete med flera offentliga kunder och lokala livsmedelsproducenter i och från Fyrbodalsområdet.

Skafferiet i Väst öppnar stora möjligheter för Dalslandsklustret att liksom Värmlandskommunerna att ta del av mat från sitt närområde och därigenom bidra till en ökad självförsörjningsgrad. Synergieffekterna mellan Skafferierna och kommuner som har samordnad varudistribution är stora. Skafferiet har som affärsidé att distribuera ut lokala livsmedel till slutkund. Dock så arrangeras alltid dessa transporter med befintlig trafik. Från och med 1 mars 2020 agerar Skafferi Värmland samordnare för de regionala livsmedel som Karlstad kommun valt att köpa in för att laga till i sina 36 kök. Karlstad har Samordnad varudistribution vilket betyder att Skafferiet kan nyttja transporterna som körs genom samdistributionen. Att jämföra med Torsby, Sunne, Hagfors och Munkfors kommuner. Även de har avtal med Skafferi Värmland men har ingen Samordnat varudistribution. Här måste Skafferiet själv stå för att arrangera transporter till de 47 kök som ingår i kommunerna.

En av Skafferiernas verksamheternas nyckelfaktorer för att nå framgång i målet, mer lokal mat på tallriken, är en välfungerande logistik. Här finns därför en positiv effekt av samverkan med en kommunal samordnad varudistribution.

Investeringskostnad- extern finansiering

En lösning för kostnadstäckning är att söka extern finansiering för implementeringsfasen. Det finns flera finansieringskällor som kommuner nyttjat över åren, dock i de flesta fall krävs motfinansiering i form av egen tid från kommunen. Finansiering från myndigheter är i många fall kopplat till EU finansiering. Kommuner som exempelvis beviljats medel är Ystad-Österlenkommunerna som fick stöd från LEADER, EU:s landsbygdsutvecklingsprogram. Stödet täckte kostnader för en projektledare under implementeringsfasen åren 2012–2013, med uppgift att driva och synkronisera införandeprocessen i Ystads, Simrishamns och Tomelilla kommuner. Med motsvarande ekonomiskt stöd för Dalslandskommunerna skulle det innebära ett positivt företagsekonomiskt resultat redan första året.

Kris och beredskap

En fråga som inte vidrörts i förstudien men som bör nämnas och som aktualiserats under 2020 är den som berör kris och beredskap. Under året har kommuner med samdistribution kunnat vittna om det stora värdet av att ha en redan upprättad och välfungerande distributionsapparat med full kontroll på varuflödet. Med uppdaterade kontaktlistor och leveransadresser, inventerade materialförråd ihop med tydlig ansvarsfördelning har man insett att man är väl rustad för att ta det ansvar som åligger en kommun vid kriser och störningar i samhället. Likaså har upprättade rutiner för beställningsfrekvenser och personer med mandat att göra nödvändiga prioriteringar för materialförsörjning till verksamhetskritiska enheter varit ovärderligt. Kommuners ansvar gällande kris och beredskap baseras på tre principer, (1) Ansvarsprincipen, (2) Närhetsprincipen och (3) Likhetsprincipen.

- (1) Den aktör som ansvarar för en verksamhet i normalt läge har även ansvar i kristid
- (2) En kris ska hanteras av de som är närmast berörda. Kommuner har ett geografiskt ansvar för kris- och beredskap på lokal nivå inom den egna kommunen
- (3) Verksamheter ska inte organiseras om i onödan under en kris utan fungera på samma sätt som i normalläget i den utsträckning det är möjligt.

Principerna, och då främst Likhetsprincipen, innebär i praktiken att kommuner med samordnad varudistribution som normalläge har den rustning som kris och beredskap kräver. Den överkapacitet av material och lageryta som finns under normala förhållande ställs snabbt om till beredskapslager och möjliggör för kommuner att upprätthålla sitt ansvar under större och mindre störningar i samhället.

Icke desto mindre medverkar samdistributionskommunerna till en ökad självförsörjningsgrad i enlighet med den svenska livsmedelsstrategin (kom 2017) tack vare att man öppnar upp för en större andel mindre lokala leverantörer att delta i offentliga upphandlingar. Samordningskommunerna ställer dessutom krav på icke fossila drivmedel och kan styra inköpen mot lokal produktion (ex. biogas) vilket minskar sårbarheten mot importerat bränsle vid en ev. kris.

Dock, det krävs att det finns en efterfrågan och omställning redan i vardagen för att säkerställa tillgången vid störningar. När bristsituationen väl är ett faktum är det för sent att tänka om. Krisberedskap bygger vi här och nu och alldeles utmärkt genom byte av affärsmodell.

Mätbarhet

Till sist kan tryckas på vikten av att dokumentera från första början, endast utifrån referensvärden kan förändringsarbete följas upp. Uppföljningen ger resultat på gjorda

satsningar likväl som det visar vad som krävs för en fortsatt utveckling. Nyckeltal ska kopplas till kommunernas målbilder och göras mätbara med hjälp av digitaliserade logistik-och inköpsprocesser. Lämpliga nyckeltal skapas för:

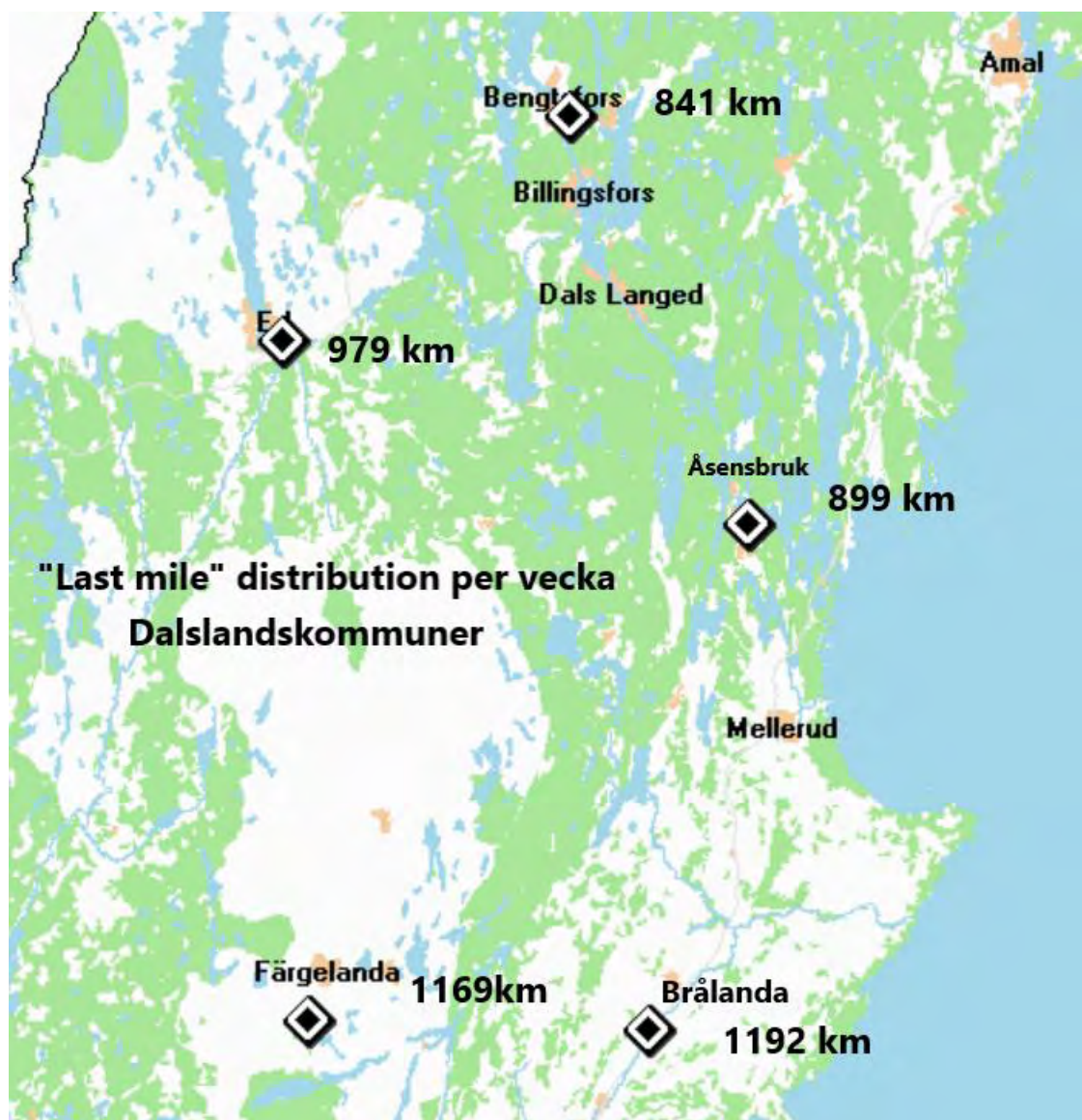
- Ramavtalstrohet (sortimentstrohet på beställarnivå)
- Ökad konkurrens (fler leverantörer)
- Besparing genom digitaliserad inköpsprocess (antal avtal via inköpssystem)
- Fordonsuppföljning (CO₂, körsträcka, övriga utsläpp)
- Kundnöjdhet (ökad kvalitet i kök/enheter genom mertid, leveransprecision)
- Trafiksäkerhet (mätt i antalet minskade leveranser)
- Avtalsrabatter
- Resursåtgång (initialt krävs mer personella resurser)
- etc.

Nationellt centrum för KOSAVA i koppling till KOSAVA nätverket besitter mångåriga erfarenheter och kunskap och kan kostnadsfritt stötta och råda i alla faser vid ett införande av samordnad varudistribution.

Bilaga 1

		Projekt år 1	Projekt år 2	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Kostnader								
1	DC+Fordon			-4 400 000	-4 575 000	-4 750 000	-4 925 000	-5 100 000
2	Logistikostnad programvara	-200 000						
3	Projektuppbyggnad	-100 000						
4	Driftkostnad logistik		-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
5	Projektledare implementering (tjänst x 38 000)	-650 000	-650 000					
	Ev. mer resurser/kostnader för e-handelssystem							
6	Upphandlare (tjänst x 38 000)			-650 000	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
7	E-handelsresurs + Logistiksamordnare (tjänst x 38 000)			-650 000	-650 000	-650 000	-650 000	-650 000
	Total	-950 000	-690 000	-5 740 000	-5 915 000	-6 090 000	-6 265 000	-6 440 000
Årskostnad varuinköp								
8	Livsmedel	38 792 654						
9	Övriga varor	12 360 204						
Besparingar								
10	Varupriset blir lägre livsmedel (7%)			2 715 486	2 715 486	2 715 486	2 715 486	2 715 486
11	Vaupriset blir lägre övriga varor (15%)			1 854 031	1 854 031	1 854 031	1 854 031	1 854 031
12	Ökad ramavtals-sortimentstrohet livsmedel i 2-5 % = Kr			775 853	1 163 780	1 551 706	1 939 633	1 939 633
13	Ökad ramavtalsstrohet övriga varor i 6-12 % = Kr			741 612	988 816	1 236 020	1 483 225	1 483 225
	Total			6 086 982	6 722 112	7 357 243	7 992 374	7 992 374
Företagsekonomiskt utfall		(investering)	-1 640 000	-473 018	-12 888	1 267 243	1 727 374	1 552 374
Nyttor								
14	Resurstillskott mindre varuhantering timmar			190 050	190 050	198 450	198 450	206 850
15	Besparing minskad manuell fakturahantering (13 651)			3 412 750	3 412 750	3 412 750	3 412 750	3 412 750
16	Minskad miljöbelastning med 7 Kr per kg/CO2			6 754 005	6 754 005	6 912 379	6 912 379	7 070 752
	Samhällesekonomiskt utfall			10 356 805	10 356 805	10 523 579	10 523 579	10 690 352
17	Ny livsmedelsupphandling (avtalsrotation 2 år)		År 0		År 2		År 4	
18	Nya priser slår igenom			År 1		År 3		År 5
19	Ökad konkurrens ökar andelen lokala producenter (SMF)			1 SMF	1 SMF	2 SMF	2 SMF	3 SMF

Bilaga 2

	Name	External ID	Is Available	Street	Postcode	City
1	Bengtsfors	4	No	Jämgatan 14	661 31	Bengtsfors
2	Dals Ed	3	No	Industrigatan 1b	668 32	Ed
3	Färgelanda	1	Yes	Tegelbacksvägen	458 40	Ödeborg
4	Mellerud	2	No	Fabriksvägen 15	464 40	Äsensbruk
5	Vänernsberg	5	No	Nuntorp 305	464 64	Brålanda

"Last mile" distribution med utgångspunkt från olika terminaladresser i Dalslandskommunerna. Kilometerantal speglar transportbehovet per vecka från respektive lokalisering.

Bilaga 3

Workshop 1, 13 februari 2020, Uddevalla

9.00	Morgonfika serveras
9.30	Välkommen och introduktion Nationellt Centrum (OM)
10.00	Laget runt, kort presentation av kommun
10.45	Fruktpaus och bensträckare
11.00	Introduktion till Samordnad varudistribution (OM)
11.15	Transportupphandling i praktiken (TP)
12.00	Lunch
13.00	Kommunexempel – samordnad varudistribution i praktiken (ID)
14.00	Fika med gruppdiskussion
15.00	Redovisning av gruppdiskussioner
15.30	Hemgång

Workshop 2, 4 mars 2020, Mellerud

9.00	Morgonfika serveras
9.30	Upphandlings och inköpsprocessen vid samordnad varudistribution (OM, TP)
10.15	Fruktpaus och bensträckare
10.30	Möjligheter och svårigheter med lokalproducerade leverantörer (TP) 11.00 Jonas Enström skafferi Dalsland Gruppdiskussioner
12.00	Lunch
13.00	Manuella beställningar eller e-handel (OM)
13.15	Kommunexempel-e-handel i praktiken (JW)
14.00	Fika med gruppdiskussioner
15.00	Redovisning av gruppdiskussioner
15.30	Hemgång

Workshop 3, 22 okt 2020, Mellerud

09.00	Morgonfika serveras
09.30	Dagens Agenda och information
09.35	Kostnads och nyttoanalys vad är kostnad och hur beräknas nytta (OM)
10.00	Fruktpaus och bensträckare
10.15	Kommunexempel- Kostnads nyttokalkyl Växjö kommun (DB)
11.15	Gruppdiskussioner
12.00	Lunch
13.00	Kommunexempel stafflad livsmedelsupphandling (DB)
13.45	Gruppdiskussioner forts.
14.45	Fika
15.00	Redovisning av gruppdiskussioner
15.30	Hemgång

Föreläsare

OM = Olof Moen, Nationellt Centrum/Energikontor Sydost

TP = Tina Persson, Nationellt Centrum/Energikontor Sydost

ID = Ingela Dejenfelt, Kostchef och logistiksamordnare, Tomelilla kommun

JW = Johan Wallström, E-handelsansvarig, Borlänge kommun

DB = David Braic, Upphandlingschef, Växjö kommun

Jonas Enström Skafferi Dalsland

KSAU § 63 Dnr 2021/79
Friluftsbad i Färgelanda kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att upphöra ha kommunal badplats vid Rådansjön badplats i Rådanefors.

Kommunstyrelsen ger sektorchefen för Samhällsutveckling i uppdrag att vidta genomförande åtgärden som uppsägning av kontrakt m.m. för att beslutet ska verkställas.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att Kinks badplats upphör efter säsongen 2021 och uppdrar till förvaltningen att bereda badplats vid Ellenö till säsongen 2022.

Kommunstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att utreda förutsättningarna för en badplats i Ellenö på kommunal mark till säsong 2022.

Linda Jansson (M) avstår från att delta i dagens beslut och återkommer med eventuella yrkanden på nästkommande sammanträde för kommunstyrelsen.

Yrkande

Tobias Bernhardsson (C) yrkar på ett ändringsyrkande att Kinks badplats upphör efter säsongen 2021 och uppdrar till förvaltningen att bereda badplats vid Ellenö till säsongen 2022. Ulla Börjesson (S) ställer sig bakom Tobias Bernhardsson (C) yrkande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på sitt eget ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott bifaller ändringsyrkandet.

Ärendebeskrivning

Kommunala friluftsbad finns i Högsäter (Ragnerudsbadet och Ragnerudssjöns Camping), Sandviken, Stigen, Rådanefors och Ellenö. Friluftsbaden hålls öppna juni – augusti. Simskolor bedrivs på

Ragnerudsbadet och vid badplatserna i Stigen och Sandviken.

Alla badplatser underhålls av kommunen, undantag Ragnerudssjöns Camping.

Kommunen vill göra en strategisk översyn över dess kommunala badplatser för att kunna landa i vilka badplatser som ger mest mervärde för de som bor, verkar och besöker kommunen, så att skattemedel i form av arrende- och underhållskostnad läggs på det som ger mest mervärde. De kommunala badplatserna som kvarstår ska hålla en kvalitet och standar som gör dessa attraktiva för besökare.

Kommunen vill i första hand satsa på områden som ligger på kommunal mark och där vattnet är vanligen tjänligt och där simskoleverksamhet bedrivs som är eftertraktad av kunder. Även om under 2020 har vattenproverna varit godkända vid badplatserna som nu föreslås utgå som kommunala badplatser har vattenkvalitén sviktat tidigare år och förhöjda värden har aktualiserats.

Arrendeavgiften för Rådanefors är 7500 kr per år och för Kink är 7947 kr. De stora kostnaderna avser drift och underhåll. Total driftkostnad för Kint per år är cirka 40 000 kr och för Rådanefors cirka 35 600 tkr. Dessutom behöver bryggor införskaffas då dem gamla har tjänat ut sina livslängder, denna kostnad är 70 000 kr per badplats. Vid Kint kommer underhåll av byggnader aktualiseras för ett uppskattat värde av 50 000 – 100 000 kr. Vid Kint aktualiseras även kostanden för vägens underhåll som leder till badplatsen. Ifall kommunen har badplatsen som kommunal badplats har kommunen ett större ansvar att vägen som är kommunens enskilda väg hålls i trafiksäkert skick för besökarna. Denna kostnad har via offert bedömts landa på cirka 200 000 kr.

Vid en samlad bedömning föreslås att badplatsen Rådanefors och Kink ska utgå som kommunal badplats, detta utifrån badvattenkvalité, underhållsbehov och kostnad samt attraktionskraft hos besökare. Kommunen vill garantera en säker och trygg badmöjlighet för besökarna.

Kommunen har tankar på att fortsätta utveckla området runt Sundsbron och Dagsholm på i huvudsak sina egna markområden.

Våren 2020 gjordes en stor insats vad gäller rensning av övergivna fritidsbåtar och båtvrak runt området vid Sundsbron, samt upprustning av informationstavla och utedass. Området har idag stor potential till att bli ett populärt turist- och utflyktsmål. För att öka områdets attraktionskraft

Kommunstyrelsens arbetsutskott

planeras fortsatt röjning och uppmärkning av vandringsleder samt rustning och nyanläggning av vindskydd och grillplatser.

Målet är att bevara och underhålla den gamla banvallen från Lelången, att göra den framkomlig för promenerande och cyklande. Ambitionen är även att bevara de historiska värden som finns lämnade från Lelången med brofundament, övergångar och gamla grindstolpar, bommar m.m. Det finns möjlighet till att anlägga/ordna med badstrand inom kommunens egen fastighet Dagsholm 3:1. Intill landsväg 172 finns möjligheter att anlägga enklare ställplatser för husbilar/husvagn. Dessa delar kommer att arbetet påbörjas under 2022.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse- Friluftsbad i Färgelanda kommun, dat 2021-04-20,
Bilaga driftskostnader badplatser, dat 2021-04-15.

Beslutet skickas till

Sektorchef Samhällsutveckling
Diariet

Avdelning samhällsutveckling
Handläggare Kultur och fritid
Lehnida Huric
0528-567 523
Mobilnummer
lehnida.huric@fargelanda.se

Mottagare

Friluftsbad i Färgelanda kommun

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att upphöra ha kommunal badplats på följande ställen:

- Kink badplats vid Ellenö och
- Rådansjön badplats i Rådanefors

Beslutet ska gälla från att det vinner laga kraft.

Kommunstyrelsen ger sektorchefen för Samhällsutveckling i uppdrag att vidta genomförande åtgärden som uppsägning av kontrakt m.m. för att beslutet ska verkställas.

Kommunstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att utreda förutsättningarna för en badplats i Ellenö på kommunal mark.

Ärendebeskrivning

Kommunala friluftsbad finns i Högsäter (Ragnerudsbadet och Ragnerudssjöns Camping), Sandviken, Stigen, Rådanefors och Ellenö. Friluftsbaden hålls öppna juni – augusti. Simskolor bedrivs på Ragnerudsbadet och vid badplatserna i Stigen och Sandviken.

Alla badplatser underhålls av kommunen, undantag Ragnerudssjöns Camping.

Kommunen vill göra en strategisk översyn över dess kommunala badplatser för att kunna landa i vilka badplatser som ger mest mervärde för de som bor, verkar och besöker kommunen, så att skattemedel i form av arrende- och underhållskostnad läggs på det som ger mest mervärde. De kommunala badplatserna som kvarstår ska hålla en kvalitet och standar som gör dessa attraktiva för besökare.

Kommunen vill i första hand satsa på områden som ligger på kommunal

mark och där vattnet är vanligen tjänligt och där simskoleverksamhet bedrivs som är eftertraktad av kunder. Även om under 2020 har vattenproverna varit godkända vid badplatserna som nu föreslås utgå som kommunala badplatser har vattenkvalitén sviktat tidigare år och förhöjda värden har aktualiserats.

Arrendeavgiften för Rådanefors är 7500 kr per år och för Kink är 7947 kr. De stora kostnaderna avser drift och underhåll. Total driftkostnad för Kint per år är cirka 40 000 kr och för Rådanefors cirka 35 600 tkr. Dessutom behöver bryggor införskaffas då dem gamla har tjänat ut sina livslängder, denna kostnad är 70 000 kr per badplats. Vid Kint kommer underhåll av byggnader aktualiseras för ett uppskattat värde av 50 000 – 100 000 kr. Vid Kint aktualiseras även kostanden för vägens underhåll som leder till badplatsen. Ifall kommunen har badplatsen som kommunal badplats har kommunen ett större ansvar att vägen som är kommunens enskilda väg hålls i trafiksäkert skick för besökarna. Denna kostnad har via offert bedömts landa på cirka 200 000 kr.

Vid en samlad bedömning föreslås att badplatsen Rådanefors och Kink ska utgå som kommunal badplats, detta utifrån badvattenkvalité, underhållsbehov och kostnad samt attraktionskraft hos besökare. Kommunen vill garantera en säker och trygg badmöjlighet för besökarna.

Kommunen har tankar på att fortsätta utveckla området runt Sundsbron och Dagsholm på i huvudsak sina egna markområden.

Våren 2020 gjordes en stor insats vad gäller rensning av övergivna fritidsbåtar och båtvrak runt området vid Sundsbron, samt upprustning av informationstavla och utedass. Området har idag stor potential till att bli ett populärt turist- och utflyktsmål. För att öka områdets attraktionskraft planeras fortsatt röjning och uppmärkning av vandringsleder samt rustning och nyanläggning av vindskydd och grillplatser.

Målet är att bevara och underhålla den gamla banvallen från Lelången, att göra den framkomlig för promenerande och cyklande. Ambitionen är även att bevara de historiska värden som finns lämnade från Lelången med brofundament, övergångar och gamla grindstolpar, bommar m.m. Det finns möjlighet till att anlägga/ordna med badstrand inom kommunens egen fastighet Dagsholm 3:1. Intill landsväg 172 finns möjligheter att anlägga enklare ställplatser för husbilar/husvagn. Dessa delar kommer att arbetet påbörjas under 2022.

Katrin Siverby
Kommunchef

Lehnida Huric
Handläggare Kultur och fritid

Beslutet skickas till:
Sektorchef Samhällsutveckling
Diariet

BILAGA

Alla kostnader avser Skr.

DRIFTKOSTNADER			
Arbetsmoment / Badplats	Kink	Rådanefors	Kommentar
Gräsklippning	16 500,00 kr	18 200,00 kr	Snitt 23 ggr/säsong
Ställtid gräsklippning (transport inkl lastning av redskap)	8 000,00 kr	9 000,00 kr	Snitt 23 ggr/säsong
Städning toalett inkl förbrukningsmateriel	5 200,00 kr	NA	1 ggr/v
Tömning toalett (RagnSells)	2 000,00 kr	NA	1ggr/säsong
Skräpplockning / Tömning av sopkärl	3 400,00 kr	3 400,00 kr	1 ggr/v
Översyn bryggor	NA	NA	
Vattenprov	1 500,00 kr	1 500,00 kr	3 ggr/säsong
Besiktning av badplatsens vattenbotten av dykare	3 500,00 kr	3 500,00 kr	1 ggr/säsong
Total driftkostnad per år	40 100,00 kr	35 600,00 kr	
Investreingsbehov vid fortsatt drift			
Reinvestering av 4-hjulsdriven gräsklippare	NA	52 000,00 kr	Brant grässlänt
UPPRUSTNING			
Inköp av bryggor samt beslag	70 000,00 kr	70 000,00 kr	6 st totalt (engångskostnad)
Byggnad (vid rivning)	50 000,00 kr	NA	Uppskattad engångskostnad
Total upprustningskostnad	120 000,00 kr	70 000,00 kr	
Tillkomande driftskostnader per år vid upprustning			
Underhåll bryggor	6 000,00 kr	6 000,00 kr	

**KSAU § 64 Dnr 2021/95
Bidrag till föreningar med anledning av Covid-19 under år 2021**

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att utbetala aktivitetsbidrag för vårtermin 2021 med samma belopp som utbetalats för vårtermin 2019 till berättigade föreningar, trots att verksamhet inte har kunnat genomföras på grund av Covid-19. Föreningar som inte omfattas av 2019 och har bedrivit aktiviteter har möjlighet att få bidrag enligt bidragsregler.

Kommunstyrelsen beslutar att utbetala anläggningsbidrag för 2021 trots att föreningar inte har bedrivit berättigade aktiviteter samt inte kunnat hyra ut till aktiviteter.

Bidrag utgår till godkänd förening som äger eller hyr en anläggning eller lokal inom kommunen.

Finansiering sker genom redan budgeterade medel.

Ärendebeskrivning

På grund av Covid-19 och följderna av de restriktioner som Folkhälsomyndigheten har utfärdat har föreningar inte möjlighet att bedriva planerad verksamhet.

Sektor Samhällsutveckling föreslår att aktivitetsbidrag utbetalas för vårtermin 2021 med hänsyn till föreningarnas möjlighet till fortsatt verksamhet då dessa är viktiga för kommunens invånare, både ur ett folkhälso- och socialt perspektiv. Förslaget innebär att föreningarna får samma bidrag för vårtermin 2021 som utbetalats för vårtermin 2019. Föreningar som inte omfattas av 2019 och har bedrivit aktiviteter har möjlighet att få bidrag enligt bidragsregler.

Anläggningsbidrag utbetalas under 2021 till föreningar som äger eller hyr en anläggning eller lokal inom kommunen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse- Bidrag till föreningar med anledning av Covid-19 under år 2021, dat 2021-04-20.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutet skickas till
Tünde Petersson, Samhällsutvecklingschef
Diariet

—

Justering

Utdragsbestyrkande

Avdelning samhällsutveckling
Handläggare Kultur och fritid
Lehnida Huric
0528-567 523
Mobilnummer
lehnida.huric@fargelanda.se

Mottagare

Bidrag till föreningar med anledning av Covid-19 under år 2021

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att utbetala aktivitetsbidrag för vårtermin 2021 med samma belopp som utbetalats för vårtermin 2019 till berättigade föreningar, trots att verksamhet inte har kunnat genomföras på grund av Covid-19. Föreningar som inte omfattas av 2019 och har bedrivit aktiviteter har möjlighet att få bidrag enligt bidragsregler.

Kommunstyrelsen beslutar att utbetala anläggningsbidrag för 2021 trots att föreningar inte har bedrivit berättigade aktiviteter samt inte kunnat hyra ut till aktiviteter.

Bidrag utgår till godkänd förening som äger eller hyr en anläggning eller lokal inom kommunen.

Finansiering sker genom redan budgeterade medel.

Ärendebeskrivning

På grund av Covid-19 och följderna av de restriktioner som Folkhälsomyndigheten har utfärdat har föreningar inte möjlighet att bedriva planerad verksamhet.

Sektor Samhällsutveckling föreslår att aktivitetsbidrag utbetalas för vårtermin 2021 med hänsyn till föreningarnas möjlighet till fortsatt verksamhet då dessa är viktiga för kommunens invånare, både ur ett folkhälso- och socialt perspektiv. Förslaget innebär att föreningarna får samma bidrag för vårtermin 2021 som utbetalats för vårtermin 2019. Föreningar som inte omfattas av 2019 och har bedrivit aktiviteter har möjlighet att få bidrag enligt bidragsregler.

Anläggningsbidrag utbetalas under 2021 till föreningar som äger eller hyr en anläggning eller lokal inom kommunen.

Katrin Siverby
Kommunchef

Lehnida Huric
Handläggare Kultur och fritid

Beslutet skickas till:
Tünde Petersson, Samhällsutvecklingschef
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 56
Ekonomisk rapport Q1

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kommunchef informerar om utfallet för kvartal 1.

Justering

Utdragsbestyrkande

KSAU § 57 **Dnr 2021/29**
MRP: Konsekvenser av preliminära ramar 2022–2023

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

De ekonomiska konsekvensbeskrivningarna av preliminära ramar 2022-2023 överlämnas till kommunstyrelsen som därefter överlämnar till budgetberedningen för fortsatt arbete.

Samtidigt uppdrar kommunstyrelsens arbetsutskott till förvaltningen att fortsätta se över ytterligare besparingsförslag.

Ärendebeskrivning

Från 2019 har Färgelanda kommun en nämndsorganisation. Detta innebär att respektive nämnd ska lämna underlag inför framtagandet av Mål- och resursplan (MRP) 2022-2024 samt utifrån fastställd MRP fatta beslut om nämndens detaljbudget.

Den 2021-01-27 § 17 antog kommunstyrelsen tidplan och innehåll per tillfälle för arbetet med Mål- och resursplan 2022-2024, för att få ett bra underlag med god insyn från nämnder och kommunfullmäktiges samtliga partier inför beslut i kommunfullmäktige i juni 2021.

Kommunfullmäktige beslutar varje år om de budgetförutsättningar som föreligger för arbetet med framtagande av Mål- och resursplan (MRP) kommande period. Dessa innehåller finansiella mål, prognos för befolkning, prognos för skatteintäkter samt kostnadsindex.

Beslutsunderlag

Presentation konsekvensbeskrivning av preliminära ramar 2022-2023

Kommunchef, samhällsutvecklingschef och sektorekonom informerar i ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunchef
Ekonomichef
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Justering

Utdragsbestyrkande

Färgelanda kommun

*Engagerad och företagsam med ett
gott bemötande!*

Konsekvensbeskrivning av preliminära ramar 2022-2023 Budgetberedningen 2021-04-21

Mål- och resursplan 2022-2024

Kommunfullmäktige

Kvartalsrapport 2021

276

Verksamhetsområde	Ack utfall 2103	Ack budget 2103	Avvikelse budget-utfall	Budget helår	Prognos avvikelse helår
Kommunfullmäktige	188	255	67	1 018	100
Kommunrevision	30	112	82	450	
Överförmyndare	201	207	6	828	
Nämnder, styrelser och Valberedning	23	43	20	173	
Totalt	442	617	175	2 469	100

MRP 2021-2023 – Preliminära ramar

277

KOMMUNFULLMÄKTIGE	2021	2022	2023
Ingående ram	2 919	2 469	2 794
Indexuppräkning	25	25	27
Effektivisering/sparkrav	-475	0	0
Valnämnden		300	-300
KOMMUNBIDRAG KOMMUNFULLMÄKTIGE	2 469	2 794	2 521

Kommunstyrelsen (inkl. Samhällsutveckling)

Kvartalsrapport 2021

279

Verksamhetsområde KS	Ack utfall 2103	Ack budget 2103	Avvikelse budget-utfall	Budget helår	Prognos avvikelse helår
Kommunstyrelse	558	894	336	3 377	0
Kommunstyrelse - övrigt	6 955	6 713	-242	27 060	-1 200
IT	1 787	1 542	-245	6 183	0
Räddningstjänst	2 514	2 546	32	10 187	0
Samhällsutveckling	12 064	10 202	-1 862	40 811	550
Totalt	23 878	21 897	-1 981	87 618	-650

MRP 2021-2023 – Preliminära ramar

280

KOMMUNSTYRELSEN	2021	2022	2023
Ingående ram	74 692	87 006	84 088
Indexuppräkning	686	682	653
Justering internhyra	19 224		0
Effektivisering/sparkrav	-7596	-3600*	-1000
KOMMUNBIDRAG KOMMUNSTYRELSEN	87 006	84 088	83 741

* Samt ytterligare 900 (ursprungligen NÄRF:s pensionsskuld)

Utmaningar inför 2022-2024

281

- Demografin
 - Hög försörjningskvot
- Konsekvenser av Covid-19 (merkostnader, sjukskrivningar, övriga intäktstapp, kostnadsökningar kopplat till stödåtgärder, försörjningsstöd, uppskjuten verksamhet)
- Arbetslöshet
- Skatteunderlagets utveckling
- Investeringar
- Ekonomi i balans

Åtgärder för budget i balans 2022-2023.

282

- **Förvaltning:**
- Personalneddragningar 1-9 tjänster (tjänster där annan finansiering ej sker)
- Minskat städ i kommunhuset
- Uppsägning av avtal Mediapoolen??
- Översyn av antal datorer, skrivare, fax
- Säga upp samlingslokal Furåsen

Åtgärder för budget i balans 2022-2023.

283

- **Politik:**
- Minskad ambitionsnivå DMEF
- Minskat anslag DTAB
- Taxefinansiering Fjärrvärme
- Minskat stöd till fritids- och studieorganisationer
- Minskad politisk verksamhet
- Översyn kostnader konsument- och energirådgivning
- Minskad ambitionsnivå park
- Översyn lokalhyra idrottshall
- Sälja Allégården
- Avsluta VI-projekt
- Sluta med sommarpraktik
- Minskad ambitionsnivå OSA och AMI
- Översyn måltidsorganisation
- Slopad heltidsresa

Konsekvensbeskrivning av prel. ramar utifrån medarbetar-, medborgar- och ekonomiskt perspektiv

284

Förvaltning:

Personalneddragningar

Lägre ambitionsnivå. Högre arbetsbelastning. Bristande arbetsmiljö. Bristfällig regelefterlevnad. Större sårbarhet.

Minskat städ i kommunhuset

Ändrade städrutiner och effektiviseringar, exv. samlade miljöstationer

Uppsägning av avtal Mediapoolen??

Inga konsekvenser

Översyn av antal, datorer, skrivare, fax

Ev. längre gångavstånd till skrivare

Säga upp samlingslokal Furåsen

Alternativ befintlig kommunal lokal behövs.

Konsekvensbeskrivning av prel. ramar utifrån medarbetar-, medborgar- och ekonomiskt perspektiv

- Politik:
- ***Minskad ambitionsnivå DMEF***
- Minskad leverans av miljöstrategiskt arbete
- ***Minskat anslag DTAB***
- Mindre deltagande i landskapsgemensamma turismsatsningar
- ***Taxefinansiering Fjärrvärme***
- Obetydlig höjning av taxan
- ***Minskat stöd till fritids- och studieorganisationer***
- Föreningarna får i större utsträckning finansiera sin egen verksamhet
- ***Minskad politisk verksamhet***
- Längre möten med fler ärenden vid färre tillfällen

Konsekvensbeskrivning av prel. ramar utifrån medarbetar-, medborgar- och ekonomiskt perspektiv

- **Översyn kostnader konsument- och energirådgivning**
- Finansiering ska enligt uppgift kunna ske på annat sätt
- **Minskad ambitionsnivå park**
- Mindre leverans av parkskötsel
- **Minskad ambitionsnivå biblioteksverksamhet**
- Mindre leverans av biblioteksverksamhet
- **Översyn lokalhyra idrottshall**
- Alla kostnader bör tas ut på timtaxan
- **Sälja Allégården**
- Föreningen eller annan fastighetsägare tar över ansvaret för fastigheten

Konsekvensbeskrivning av prel. ramar utifrån medarbetar-, medborgar- och ekonomiskt perspektiv

- **Avsluta VI-projekt**
- Ansvaret och kostnaderna för kommunens aktivitetsansvar övergår till utbildningsnämnden?
- **Sluta med sommarpraktik**
- Ca 15 ungdomar kan inte erbjudas sommarjobb
- **Minskad ambitionsnivå OSA och AMI**
- Ökat försörjningsstöd och längre väg till egen försörjning
- **Översyn måltidsorganisation**
- Måltidproduktion på färre ställen kan påverka kostnads- och kvalitetsnivå
- **Slopad heltidsresa**
- Respektive verksamhet får bära sina respektive kostnader.

Investeringar 2022-2027

288

- E-arkiv?
- Moduler ärendehanteringssystem?
- E-handelssystem?

Investeringar internhyresfastighet 2022-2025

År	Investeringsbehov	Budget	Utfall	Total budgetram kommun
2020	13 565	7 855	2 184	19 855
2021	19 571	8 090		17 000
2022	14 275			30 000
2023	9 500			20 000
2024	7 710			20 000
2025	7 050			20 000

KSAU § 58 Dnr 2021/91
Godkännande av årsredovisning 2020 för Samordningsförbundet Väst

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna Samordningsförbundet Västs årsredovisning för 2020 och lägga den till handlingarna.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att för Färgelanda kommuns del bevilja styrelsen för Samordningsförbundet Väst och enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för aktuella verksamhetsåret.

Ärendebeskrivning

Årets resultat uppgår till -1 003 tkr, vilket är 1 042 tkr bättre än budget. Anledningen till skillnaden mellan kostnadsbudget i verksamhetsplan och utfall beror först och främst på Coronapandemin och att därför blev bland annat samtliga strukturella insatser inställda.

Enligt god ekonomisk hushållning ska förbundet inte samla på sig för stort eget kapital. Samordningsförbundet Väst har haft för stor eget kapital, vilket har medfört att målsättningen har varit att använda de egna medlen till ändamålsenliga insatser, vilket och har gjorts de senaste åren. Detta medför att både under 2019 och 2020 har visats ett negativt resultat. Utgående eget kapital vid årsskiftet var 1 758 tkr, ligger i linje med Nationella rådets rekommendationer om eget kapital.

Revisionen bedömer

- sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Väst har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen har upprättats i enlighet med tillämpliga delar av lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.
- sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Revisionen tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, dat 2021-04-07

Revisionsberättelse staten FK och AF för samordningsförbundet, dat 2021-03-23,

Revisionsberättelse förtroendevalda för samordningsförbundet väst, dat 2021-03-23,

Granskningsrapport, dat 2021-03-09,

Bilaga 1 till årsredovisningen, dat 2021-03-26,

Bilaga 2-statistik till årsredovisning, dat 2021-03-26,

Årsredovisning, dat 2021-03-19,

Tidplan årsredovisning och delårsredovisning, dat 2020-11-12

Styrelseprotokoll 1, dat 2021-03-19.

Beslutet skickas till

Samordningsförbundet Väst

Ekonomichef

Kommunfullmäktige

Diariet

—

Ekonomienheten
Ekonomichef
Kristina Olsson
0528-567107
kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Godkännande av Samordningsförbundet Västs årsredovisning 2020 samt ställningstagande till ansvarsfrihet för ledamöter och ersättare i styrelsen för förbundet

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna Samordningsförbundet Västs årsredovisning för 2020 och lägga den till handlingarna.

Kommunfullmäktige beslutar att för Färgelanda kommuns del bevilja styrelsen för Samordningsförbundet Väst och enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för aktuella verksamhetsåret.

Ärendebeskrivning

Årets resultat uppgår till -1 003 tkr, vilket är 1 042 tkr bättre än budget. Anledningen till skillnaden mellan kostnadsbudget i verksamhetsplan och utfall beror först och främst på Coronapandemin och att därför blev bland annat samtliga strukturella insatser inställda.

Enligt god ekonomisk hushållning ska förbundet inte samla på sig för stort eget kapital. Samordningsförbundet Väst har haft för stor eget kapital, vilket har medfört att målsättningen har varit att använda de egna medlen till ändamålsenliga insatser, vilket och har gjorts de senaste åren. Detta medför att både under 2019 och 2020 har visats ett negativt resultat. Utgående eget kapital vid årsskiftet var 1 758 tkr, ligger i linje med Nationella rådets rekommendationer om eget kapital.

Revisionen bedömer

- sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Väst har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen har upprättats i enlighet med tillämpliga delar av lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

- sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Revisionen tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Katrin Siverby
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Beslutet skickas till:

Här skriver ni vart beslutet ska skickas

Revisionsberättelse

för Samordningsförbundet Väst, org. nr 222000-2030

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Samordningsförbundet Väst för år 2020.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2020 och av dess finansiella resultat för året enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att resultaträkningen och balansräkningen för förbundet fastställs.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera förbundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt god revisionsssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett förbund inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt förbundsordning

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Samordningsförbundet Väst för år 2020.

Vi tillstyrker att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Vi bedömer även sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Väst har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen har varit tillräcklig samt att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot förbundet.

Som en del av en revision enligt god revisionsred i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för förbundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Jönköping den 23 mars 2021

KPMG AB

DocuSigned by:

EB5D5B7C700D403...
Lisa Tenggren

Auktoriserad revisor

Certificate Of Completion

Envelope Id: FEBD40C5ADBD438BA750353950C098E6	Status: Completed
Subject: Please DocuSign: Revisionsberättelse Samordningsförbundet Väst 2020.pdf	
Source Envelope:	
Document Pages: 2	Signatures: 1
Certificate Pages: 2	Initials: 0
AutoNav: Enabled	Envelope Originator:
Envelopeld Stamping: Enabled	Lisa Tenggren
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna	PO Box 50768
	Malmö, SE -202 71
	lisa.tenggren@kpmg.se
	IP Address: 216.158.104.253

Record Tracking

Status: Original	Holder: Lisa Tenggren	Location: DocuSign
3/23/2021 4:34:22 PM	lisa.tenggren@kpmg.se	

Signer Events

Lisa Tenggren
 lisa.tenggren@kpmg.se
 KPMG AB
 Security Level: Email, Account Authentication (None)

Signature

Signature Adoption: Pre-selected Style
 Using IP Address: 216.158.104.253

Timestamp

Sent: 3/23/2021 4:35:32 PM
 Viewed: 3/23/2021 4:37:10 PM
 Signed: 3/23/2021 4:37:16 PM

Authentication Details

Identity Verification Details:
 Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
 Workflow Name: DocuSign ID Verification
 Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
 Identification Method: Electronic ID
 Type of Electronic ID: SE_BANKID
 Transaction Unique ID: 9ffaa5b0-7fb2-5171-9301-e3d5cd06138f
 Country of ID: SE
 Result: Passed
 Performed: 3/23/2021 4:36:56 PM

Electronic Record and Signature Disclosure:
 Not Offered via DocuSign

In Person Signer Events	Signature	Timestamp
Editor Delivery Events	Status	Timestamp
Agent Delivery Events	Status	Timestamp
Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp
Certified Delivery Events	Status	Timestamp
Carbon Copy Events	Status	Timestamp
Witness Events	Signature	Timestamp
Notary Events	Signature	Timestamp
Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/23/2021 4:35:32 PM
Certified Delivered	Security Checked	3/23/2021 4:37:10 PM
Signing Complete	Security Checked	3/23/2021 4:37:16 PM

Envelope Summary Events	Status	Timestamps	297
Completed	Security Checked	3/23/2021 4:37:16 PM	

Payment Events	Status	Timestamps
-----------------------	---------------	-------------------

Till

Förbundsstyrelsen i Samordningsförbundet Väst
Kommunfullmäktige i Uddevalla, Orust, Lysekil,
Strömstad, Tanum, Munkedal, Sotenäs och
Färgelanda kommun
Regionfullmäktige
Försäkringskassan
Arbetsförmedlingen

REVISIONSBERÄTTELSE för år 2020

Samordningsförbundet Väst
Organisationsnummer 222000-2030

Vi har granskat räkenskaperna, årsredovisningen och förbundsstyrelsens förvaltning i Samordningsförbundet Väst, org nr 222000-2030, för verksamhetsåret 2020.

Förbundsstyrelsen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen upprättar en årsredovisning som ger en rättvisande bild samt svarar för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamhet och räkenskaper.

Vi ansvarar för att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om årsredovisningen ger en rättvisande bild och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi har utfört vår granskning utifrån lagen om finansiell samordning, kommunallagen, förbundsordningen, god revisionssed. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Vi bedömer sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Väst har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen har upprättats enlighet med tillämpliga delar av lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Vi tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Uddevalla, 2021-03-23

DocuSigned by:

DD3A25EB13DC4CA...

Krister Stensson
Revisor för Västra Götalandsregionen och kommunerna

Bilagor:
De sakkunnigas rapporter

Certificate Of Completion

Envelope Id: 80D3B86BA5DE4752ACAB2B24ECACFFB4	Status: Completed
Subject: Please DocuSign: Revisionsberättelse Förtroendevalda Väst 2020.pdf	
Source Envelope:	
Document Pages: 2	Signatures: 1
Certificate Pages: 5	Initials: 0
AutoNav: Enabled	Envelope Originator:
Envelopeld Stamping: Enabled	Lisa Tenggren
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna	PO Box 50768
	Malmö, SE -202 71
	lisa.tenggren@kpmg.se
	IP Address: 216.158.104.253

Record Tracking

Status: Original	Holder: Lisa Tenggren	Location: DocuSign
3/23/2021 4:20:24 PM	lisa.tenggren@kpmg.se	

Signer Events

Krister Stensson
krister.stensson@telia.com
Security Level: Email, Account Authentication (None)

Signature

DocuSigned by:

DD3A25EB13DC4CA...

Signature Adoption: Pre-selected Style
Using IP Address: 90.230.53.124

Timestamp

Sent: 3/23/2021 4:24:30 PM
Viewed: 3/24/2021 6:51:29 AM
Signed: 3/24/2021 6:53:29 AM

Authentication Details

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fdb673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: SE_BANKID
Transaction Unique ID: 44fa0a7d-e128-5927-b718-76c6f6022b49
Country of ID: SE
Result: Failed
Performed: 3/23/2021 5:03:53 PM

Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fdb673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: SE_BANKID
Transaction Unique ID: 44fa0a7d-e128-5927-b718-76c6f6022b49
Country of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/24/2021 6:51:04 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Accepted: 3/24/2021 6:51:29 AM
ID: ef936151-4695-403a-ad31-e27d3742c4f3

In Person Signer Events	Signature	Timestamp
Editor Delivery Events	Status	Timestamp
Agent Delivery Events	Status	Timestamp
Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp
Certified Delivery Events	Status	Timestamp
Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp	301
-----------------------	------------------	------------------	-----

Notary Events	Signature	Timestamp
----------------------	------------------	------------------

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
--------------------------------	---------------	-------------------

Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/23/2021 4:24:30 PM
Certified Delivered	Security Checked	3/24/2021 6:51:29 AM
Signing Complete	Security Checked	3/24/2021 6:53:29 AM
Completed	Security Checked	3/24/2021 6:53:29 AM

Payment Events	Status	Timestamps
-----------------------	---------------	-------------------

Electronic Record and Signature Disclosure

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2020-12-31

Granskningsrapport

Finansiella samordningsförbundet Väst

KPMG AB

2021-03-09

Antal sidor 6

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	2
1.1	Syfte och revisionsfråga	2
1.2	Revisionskriterier	2
1.3	Metod och avgränsningar	2
2	Resultat av granskningen	3
2.1	Förvaltningsberättelse	3
2.2	Redovisningsprinciper	3
2.3	Räkenskapsrevision	3
2.4	Balanskrav	4
2.5	Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	4
2.6	Resultatet	5
2.7	Balansräkning	5
2.8	Kassaflödesanalys	6
2.9	Drift- och investeringsredovisning	6

1 Bakgrund

Vi har fått i uppdrag att granska bokslut och årsredovisning för Finansiella samordningsförbundet Väst (SOF Väst) för räkenskapsåret 2020.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap Kommunallagen (KL) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om förbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed i kommuner och landsting. Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av revisionsberättelsen.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) (LKBR), började gälla från och med 1 januari 2019.

1.2 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för vårt uttalande avseende huruvida årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagar och regler bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och kommunal bokförings- och redovisningslag (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210)
- Interna regelverk och instruktioner

1.3 Metod och avgränsningar

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionsledning i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKR¹ och Skyrev². Detta innebär att granskningen inte uppfyller de krav som ställs på en auktoriserad revisor eller ett auktoriserat revisionsbolag enligt revisorslagen eller internationella standarder för revision (ISA). Det innebär att vi inte uttalar oss över årsredovisningen så som vi gjort om dessa krav varit uppfyllda.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelse

¹ Sveriges Kommuner och Regioner

² Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

- Resultaträkningen
- Balansräkningen
- Kassaflödesanalysen
- Noter
- Drift- och investeringsredovisning

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument inklusive årsredovisningen
- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Avstämning av väsentliga poster i resultat- och balansräkning mot erforderliga underlag.
- Översiktlig analys av övriga poster.

2 Resultat av granskningen

2.1 Förvaltningsberättelse

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

RKR preciserar i rekommendation 15 vad förvaltningsberättelsen ska innehålla minimum för att motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse.

Vi noterar att förbundets förvaltningsberättelse uppfyller kraven vilka preciseras i RKR R15.

2.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen anges under avsnittet ”Redovisningsprinciper” att årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Vid vår granskning har vi stickprovsvis granskat förbundets redovisningsprinciper, genom intervjuer och översiktlig kontroll, mot LKBR samt RKR:s gällande rekommendationer.

Vår bedömning är att förbundet i huvudsak efterlever LKBR samt RKR:s rekommendationer.

2.3 Räkenskapsrevision

Enligt 9 kap. 13 § LKBR ska en upplysning lämnas om den sammanlagda kostnaden för de kommunala revisorernas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning.

Vi noterar att upplysningen om den sammanlagda kostnaden för revisorernas granskning i årsredovisningen kan utvecklas till nästa år.

2.4 Balanskrav

Ett förbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat enligt KL 8 kap 5§. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Förbundet redovisar en avstämning av balanskravet enligt KL i förvaltningsberättelsen. Förbundets underskott för året uppgår till -1 003 tkr.

Det framgår i årsredovisningen att förbundet tagit ett beslut i Verksamhetsplanen för 2020 att det egna kapitalet ska förbrukas till viss del så att det totala egna kapitalet sänks.

Enligt en rekommendation från Nationella rådet om storlek på sparade medel/eget kapital så skall varje förbund ha som mål att ha en rimlig storlek på sitt eget kapital. En rimlig storlek på eget kapital menar Nationella rådet är 20% av en medelsfördelning upp till 7 mkr samt 15% av medelsfördelningen därutöver upp till 15 mkr. För Samordningsförbundet Väst skulle det med budgeterad medelsfördelning om ca 9,3 mnkr innebära ett eget kapital om ca 1,754 mnkr jmf med nuvarande eget kapital per 2020-12-31 om 1,758 mkr.

2.5 Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Kommuner, förbund och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att förbund ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar förbundens ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

För förbundet finns det i årsredovisningen kommenterat att god ekonomisk hushållning är att:

"använda de medel som förbundet har tilldelats till avsett ändamål och på ett så effektivt sätt som möjligt."

Se vidare information på sidan 9-16 i förbundets årsredovisning.

I årsredovisningen görs en uppföljning av förbundets ekonomiska resultat 2020 samt en verksamhetsuppföljning. Förbundet gör den sammantagna bedömningen att god

ekonomisk hushållning delvis har uppnåtts. Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de av fastställda målen för god ekonomisk hushållning.

2.6 Resultatet

Belopp i tkr	Utfall	
	2020-12-31	2019-12-31
Verksamhetens intäkter	9 624	11 776
Verksamhetens kostnader	-10 506	-12 211
Avskrivningar	-121	-121
Finansiella intäkter	-	-
Finansiella kostnader	-	-
Årets resultat	- 1 003	- 556

Resultatet har påverkats av de lägre intäkter där minskningen främst är hänförlig till lägre ESF-bidrag. Att ESF-bidragen är ca 2 mnkr lägre för 2020 beror på att projektet nu avslutats och att något nytt inte startats.

Vi har granskat resultaträkningen och har inte funnit några väsentliga felaktigheter.

2.7 Balansräkning

Belopp i tkr	2020-12-31	2019-12-31
Anläggningstillgångar	20	141
Kortfristiga fordringar	482	2 630
Kassa och bank	2 425	1 654
Summa tillgångar	2 908	4 284
Eget kapital exkl. årets resultat	-2 761	-3 317
Årets resultat	1 003	556
Kortfristiga skulder	-1 169	-1 663
Summa eget kapital och skulder	-2 928	-4 424
Ansvarsförbindelse	Inga	Inga

Som framgår av balansräkningen ovan har förbundets ekonomiska ställning försvagats något under perioden.

Enligt en rekommendation från Nationella rådet om storlek på sparade medel/eget kapital så skall varje förbund ha som mål att ha en rimlig storlek på sitt eget kapital.

2.8 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning.

Den tillämpade modellen synes överensstämma med RKR R13.

Vår bedömning är att kassaflödesanalysen redovisar förbundets finansieringar och investeringar och att kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med gällande rekommendation.

2.9 Drift- och investeringsredovisning

Enligt LKBR 10:1 ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som har fastställts för den löpande verksamheten. Investeringsredovisningen ska innehålla en samlad redovisning av kommunens eller Samordningsförbundets investeringsverksamhet.

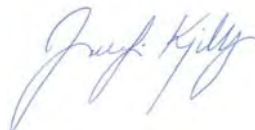
Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning ska utfall kunna stämmas av mot årsredovisningens övriga delar och fullmäktiges budget.

Vår bedömning är att informationen kring driftredovisningen i årsredovisningen uppfyller kraven i enlighet med lagstiftningen. Det saknas en investeringsredovisning då förbundet inte har några investeringar.

Dag som ovan
KPMG AB

Lisa Tenggren
Auktoriserad revisor

Josefine Kjellberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Samordningsförbundet Väst

Org.nr 222000 – 2030

Finansiell samordning av rehabilitering mellan

Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västra Götalandsregionen och
Kommunerna: Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Bilaga 2 med:

Statistik tillhörande Årsredovisning 2020

Statistik

Verksamhetsuppföljningen sker i statens system för uppföljning, **SUS**¹.

Viss uppföljning sker även 6 månader och 2 år efter avslut, samt pinnstatistik över remittenter.

Här i **bilaga 2** till Årsredovisningen finns utförlig statistik över insatserna, fallbeskrivningar och uppföljning av indikatorerna.

Statistiken redovisas utifrån kommun, ålder, försörjning, utbildningsnivå och tid i offentlig försörjning.

All statistik redovisas könsuppdelat, förutom om deltagarantalet är mindre än 10 personer. Deltagare som inte vill uppge kön, redovisas som anonyma.

Tre **Strukturövergripande insatser** har finansierats av Sof Väst under 2020.

Processamordnare, delprojektledare ESF-projektet, samt kunskapsutveckling och information i samverkan.

Målet var 400 medarbetare, men det har deltagit 101. Största avvikelserna beror på att samtliga planerade aktiviteter med kunskapsutveckling har pga. Corona epedemin varit inställda sen i mars.

Sof Väst har finansierat 5 olika **individriktade insatser** under 2020. Totalt har det varit **479** deltagare, **259** kvinnor och **216** män, samt **fyra** anonyma deltagare. Anonyma deltagarna räknas inte med i övrig statistik. Det var **355** unika deltagare, d.v.s **120** deltagare har deltagit i mera än en insats eller varit inskrivna mera än en gång, det är **25 %**.

Under 2020 var målstättningen att det skulle börja **370** nya deltagare, det har varit **345** nya deltagare, varav **176** kvinnor och **165** män och **4** anonyma. **334** deltagare avslutade sin insats under 2020, varav **195** kvinnor och **139** män. Den 31 december 2020 var **121** personer, **59** kvinnor och **65** män i Sof Väst insatser, samtliga hos rehabväglarna.

Hälsa- och Vägledningskursen/HOV:en och Steg1 avslutades vid årsskiftet.

Antal anvisade deltagare under 2020 var **296** och därav var kommunen störst inremittent, följt av AF.

Att antal anvisade deltagare har blivit färre än planerad antar vi beror nästan enbart på Corona epedemin.

Handläggarna hos myndigheterna har framfört att de har varit högt belastade och hinner inte anvisa.

¹ Se www.susam.se. Systemet förvaltas av Försäkringskassan. Ett nytt rapportverktyg installerades i SUS i oktober 2020. Det visade sig innehålla allvarliga brister som inte till alla delar är korrigerade. Därför måste viss reservation göras vad gäller statistiken i denna redovisning.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Rehabvägledare: 5,5 tjänster och finns i förbundets samtliga kommuner.

Samtliga uppdrag var bemannade from 17 februari.

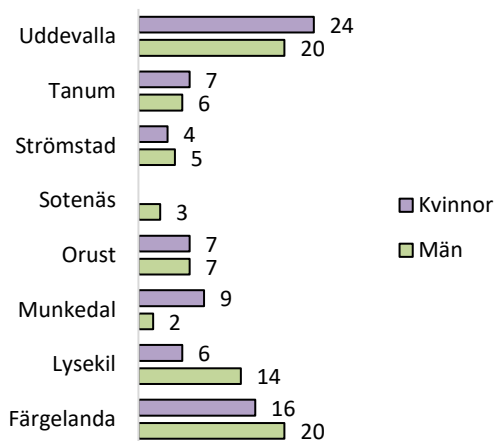
De arbetar motiverande och vägledande med arbetsmarknadscoaching och hjälp till arbetsprövning/träning eller praktik. Rehabvägledarna har tillgång till arbetsprövnings-/tränings-/praktikplatser på AME/ AMA/AMI i kommunerna.

Statistik för rehabvägledarna under 2020.

Rehabvägledarna hade totalt **246** deltagare, **138** kvinnor och **107** män samt **en** anonym som inte redovisas i statistiken för övrigt. Därav **150** nya deltagare, **73** kvinnor och **77** män. Målsättningen var **140** nya deltagare. **124** deltagare avslutades hos rehabvägledarna under året, **80** kvinnor och **44** män.

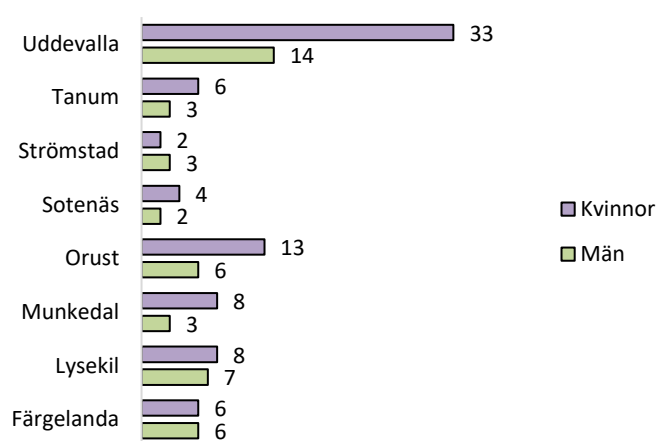
150 nya deltagare 2020

Därav **73** kvinnor och **77** män

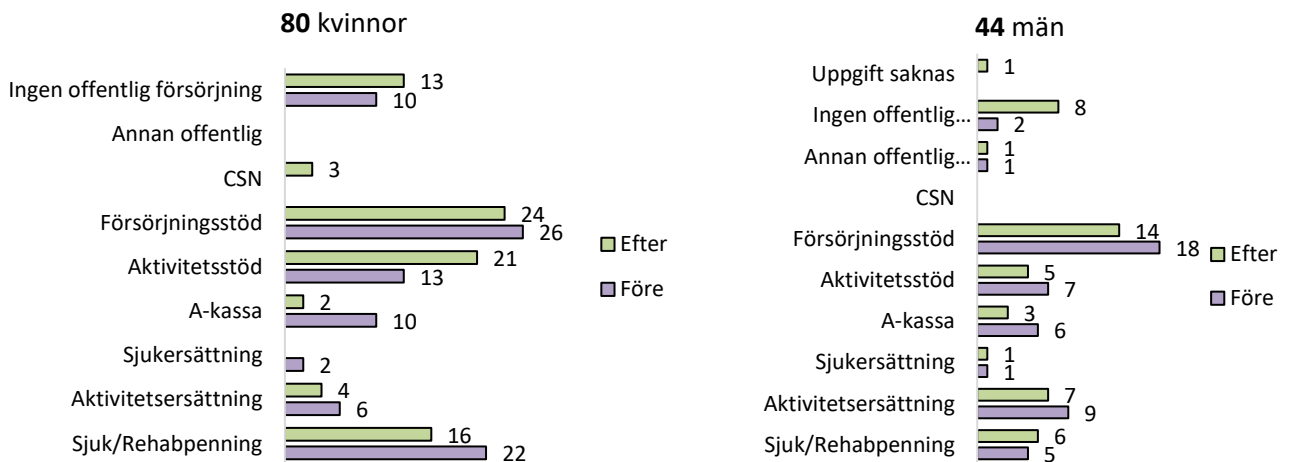
124 avslutade deltagare 2020

Därav **80** kvinnor och **44** män

Deltagare som har varit inskrivna tidigare redovisas enbart en gång.

Försörjning vid start och avslut för de 124 deltagare som avslutades hos rehabvägledare under 2020.

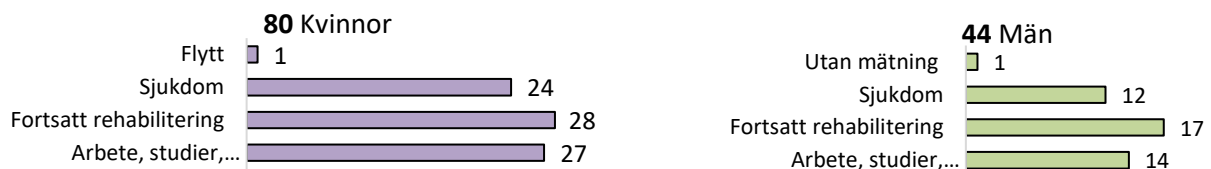
Totalt **21** av **124** avslutade deltagare, vilket är **17 %**, hade ingen offentlig försörjning vid avslut. För kvinnorna är det **16 %** och för männen **18 %**.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

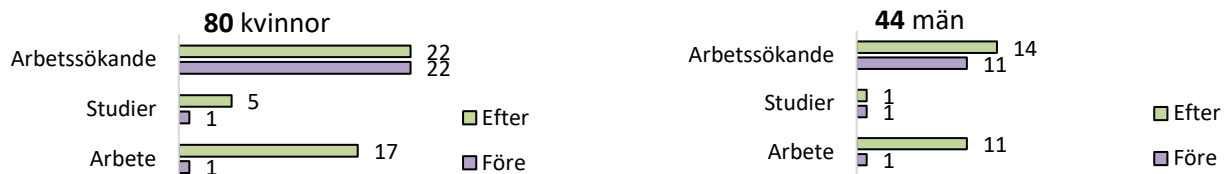
Deltagarna **kan ha flera försörjningar**, med undantag för "ingen offentlig försörjning" som inte kan kombineras med något annat. Ingen offentlig försörjning är inte alltid samma som egen försörjning, utan kan innebära att deltagaren saknar försörjning dvs. har fått avslag från någon eller några av myndigheterna på ansökan om offentlig försörjning.

Avslutningsorsak för de **124** deltagare som **avslutade** sin insats hos rehabvägledare under 2020.

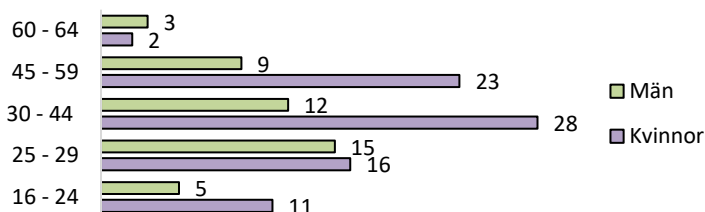
*Utan mätning är oftast deltagare som ej har fullföljt insatsen och avbrutet kontakten. Kan vara pga. arbete.

Sysselsättning vid start och avslut för de **124** som avslutades hos rehabvägledare under 2020.

34 av de **124** avslutade deltagarna var i arbete på heltid eller deltid, med eller utan subversion eller i studier direkt vid avslut vilket är **27 %**. För kvinnorna är det **28 %** och för männen är det **27 %**.

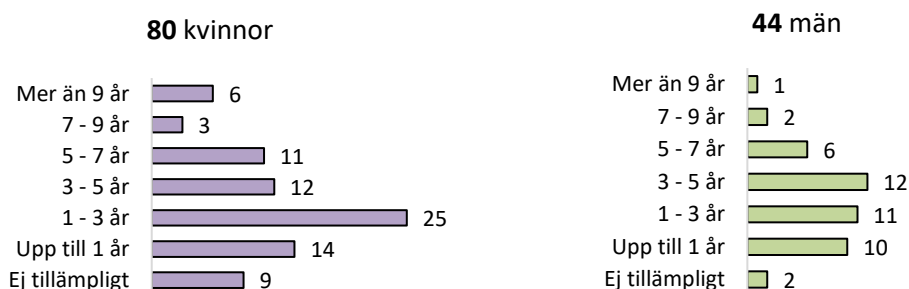
Åldersfördelning för de **124** deltagarna (**80** kvinnor och **44** män) som avslutades hos rehabvägledare 2020.

Genomsnittsåldern var **37,0** år, för **kvinnor 36,9** år och för **män 37,2** år.

Unga upp till 29 år ska prioriteras och de är 47 av 124 eller **38%** av deltagarna som avslutades under perioden.

Tid i offentlig försörjning före insatsen för de **124** personer som **avslutades** hos rehabvägledare under 2020.

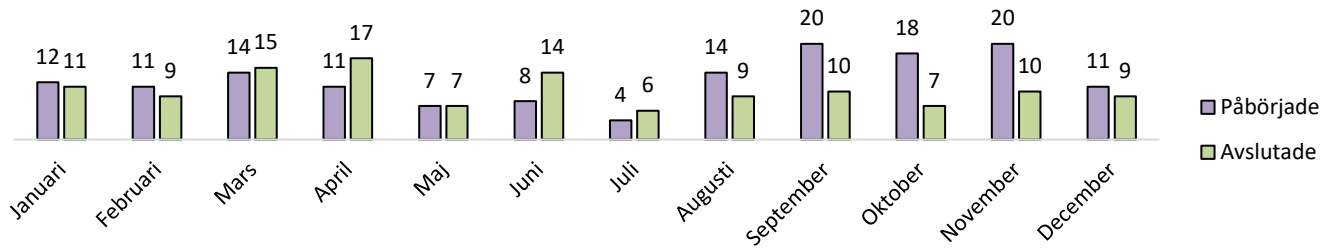

Genomsnittlig tid i offentlig försörjning var **3,8** år, för kvinnorna var det **3,9** år och för männen **3,8** år.

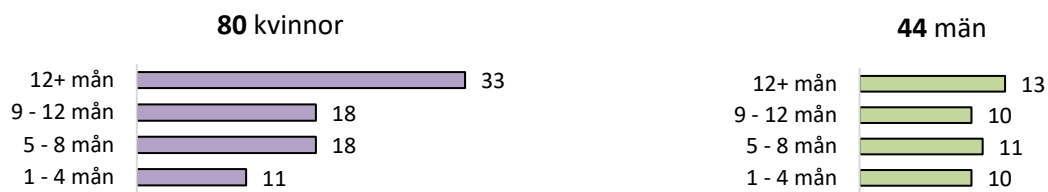

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Månadvis fördelning av de 150 som påbörjade och 124 som avslutade hos rehabvägledare under 2020.

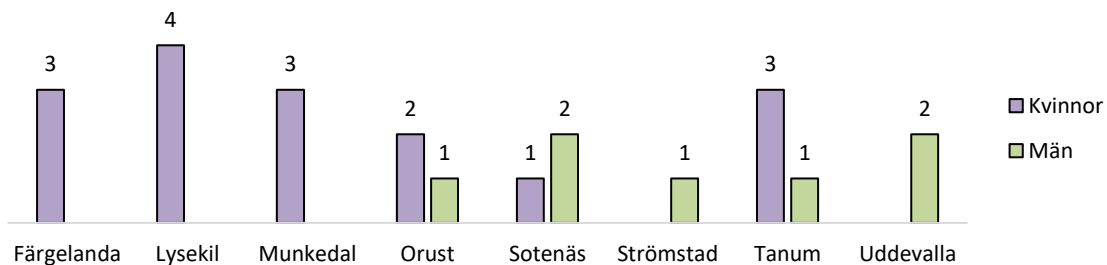

Inskrivningstiden för de 124 personerna som avslutade hos rehabvägledare under 2020.

Inskrivningstiden var i genomsnitt **10,0** månader. För kvinnorna **10,6** månader och för män, **8,9** månader. Inskrivningstiden ska i genomsnitt vara 6 månader.

Kommunvis fördelning av de 23 personer (16 kvinnor och 7 män) som under 2020 hade arbetsprövning-/träning på någon av kommunernas AME/AMA/AMI.

Kommentar: Deltagarna som har kommit till Rv har stått mycket långt ifrån arbetsmarknaden och krävt mycket "förrehab".

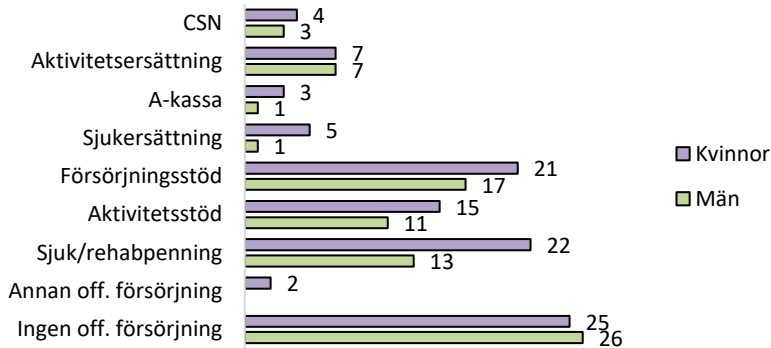
Uppföljning 6 månader efter avslut hos rehabvägledare för dem som avslutades 2019-01-01 tom 2020-06-30.

198 deltagare avslutades under den perioden, alla utom **14**, dvs. **184** hade gett sitt samtycke att delta i uppföljningen och av dem svarade **149**, dvs. **81** %.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Försörjning 6 månader efter avslut hos rehabvägledare för de **149** deltagare som avslutades under tiden 2019-01-01 tom 2020-06-30 och svarade.

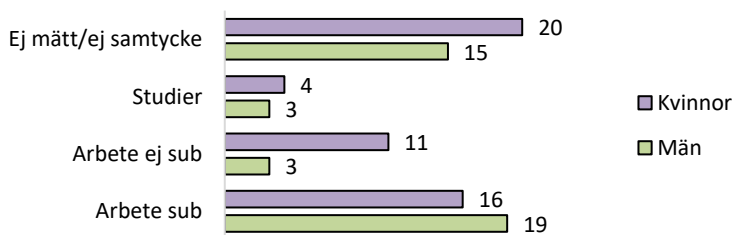

58 av 149 som deltog i uppföljningen hade ingen offentlig försörjning 6 månader efter avslut, dvs. **39 %**.

Jämförelse: **36 av 198** dvs **18 %** som avslutades under denna period hade ingen offentlig försörjning direkt vid avslut.

Deltagarna **kan ha flera försörjningar**, med undantag för "ingen offentlig försörjning" som inte kan kombineras med något annat. Ingen offentlig försörjning är inte alltid samma som egen försörjning, utan kan innebära att deltagaren saknar försörjning dvs. har fått avslag från någon eller några av myndigheterna på ansökan om offentlig försörjning.

Sysselsättning 6 månader efter avslut hos rehabvägledare för de **149** deltagare som svarade.

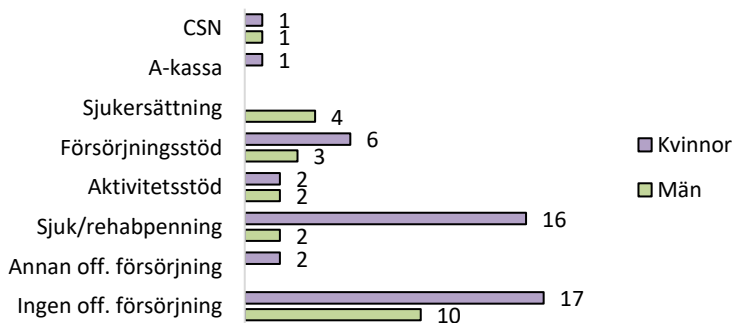
56 av 149 som deltog i uppföljningen arbetade eller studerade 6 månader efter avslut, dvs. **38 %**.

Jämförelse: **63 av 198** dvs **32 %** som avslutades under denna period arbetade eller studerade direkt vid avslut

Uppföljning 2 år efter avslut hos rehabvägledare för dem som avslutades **2018**.

87 deltagare avslutades under det året, alla utom **4**, dvs. **83** hade gett sitt samtycke att delta i uppföljningen och av dem svarade **66**, dvs. **80 %**.

Försörjning 2 år efter avslut hos rehabvägledare för de **66** deltagare som avslutades 2018 och svarade.

27 av 66 som deltog i uppföljningen hade ingen offentlig försörjning 2 år efter avslut, dvs. **41%**.

Jämförelse: **15 av 87** dvs. **17 %** som avslutades under 2018 hade ingen offentlig försörjning direkt vid avslut.

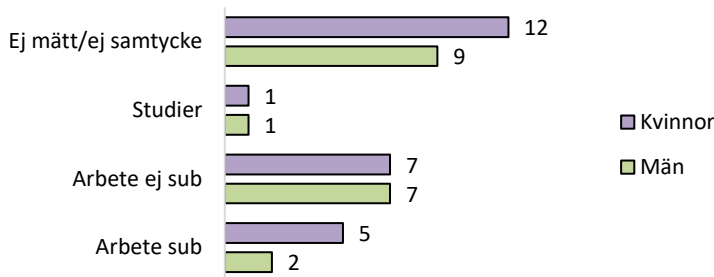
Deltagarna **kan ha flera försörjningar**, med undantag för "ingen offentlig försörjning" som inte kan kombineras med något annat. Ingen offentlig försörjning är inte alltid samma som egen försörjning, utan kan innebära att

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

deltagaren saknar försörjning dvs. har fått avslag från någon av myndigheterna på ansökan om offentlig försörjning.

Sysselsättning 2 år efter avslut hos rehabvägledare för de **66** deltagare som avslutades 2018 och svarade.

23 av **66**, dvs. **35 %** av dem som deltog i uppföljningen, arbetar eller studerar 2 år efter avslut.

Jämförelse: **25** av **87** dvs. **29 %** som avslutades under denna period, arbetade eller studerade direkt vid avslut.

Kommentar:

Att flera deltagare arbetar eller studerar, både 6 månader och 2 år efter avslut än direkt vid avslut visar att resultatet är hållbart över tid.

Utredningsenhet: placerad i Uddevalla med deltagare från hela området.

2,8 tjänster, 1,0 utredare, 1,8 arbetsterapeuter samt insats från fysioterapeuten.

Målgruppen är personer i arbetsför ålder som är i behov av funktionsbedömning i aktivitet.

Aktivitetsbaserad utredning med syfte att utreda individernas förutsättningar för arbete/studier.

Målet var **150** nya deltagare under året. Målet med utredningen som pågår i 4 veckor, 5 dagar/vecka, var 12 – 20 deltagare/grupp och 9 grupper/år. En grupp/termin skulle utlokaliseras till Norra Bohuslän.

Totalt **7** grupper har genomförts under perioden, därav en i Tanum. Sedan i mars har det varit begränsat antal deltagare i varje grupp pga. Corona epidemin och deltagarna till de sista grupperna fick ingen vanlig gruppverksamhet utan anpassade individuella utredningar.

Under året har även startat utredningsgrupper på en vecka som har fått benämningen **KAKA**, det är förkortning av **Komprimerad Aktivitetsbaserad Kartläggning av Arbetsförmåga**.

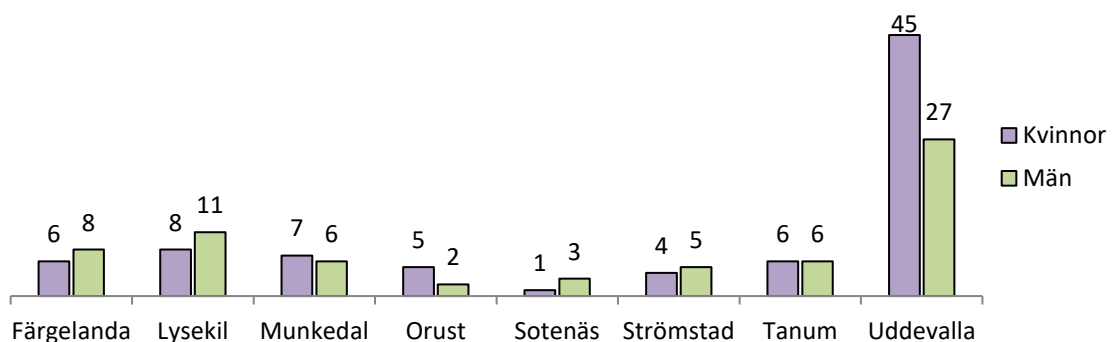
KAKA samt individuella utredningar har genomförts både i Uddevalla och lokalt i kommunerna.

Under året har genomförts 4 grupper med KAKA och ett antal individuella anpassade utredningar.

Statistik för utredningsenheten under 2020

Kommunvis fördelning av de **150** (**82** kvinnor och **68** män) som har deltagit i utredning under året.

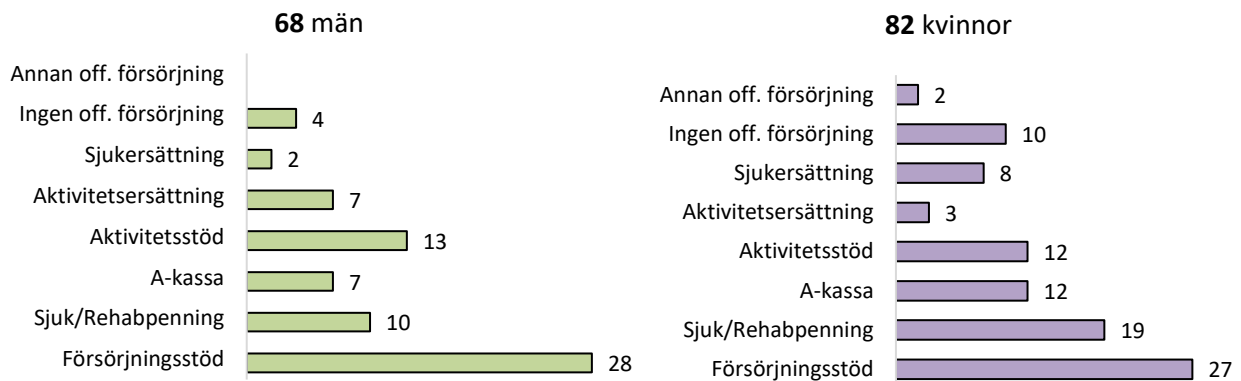
Ytterligare **tre** anonyma har också deltagit, men de redovisas inte i statistiken.

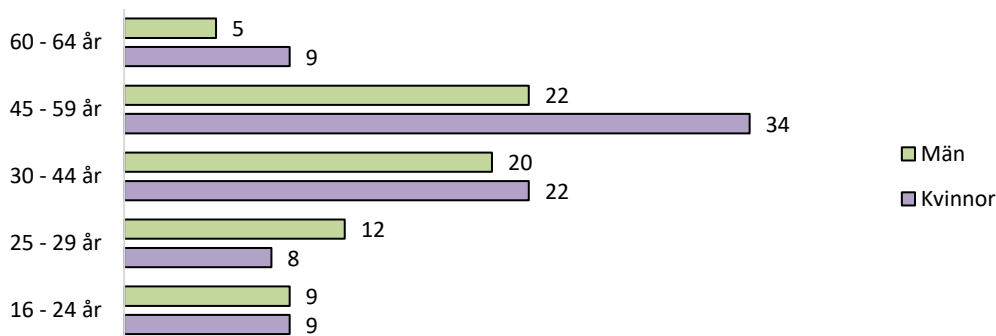
Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Försörjning vid start för de **150** deltagare som deltog i utredningen under 2020. Deltagare kan ha flera försörjningar, med undantag av "Ingen offentlig försörjning" som aldrig kombineras med andra.

Att de flesta deltagarna har försörjningsstöd eller sjuk-/rehab-penning vid start är förväntat eftersom syftet är att bedöma arbetsförmågan eller förutsättningar för arbete.

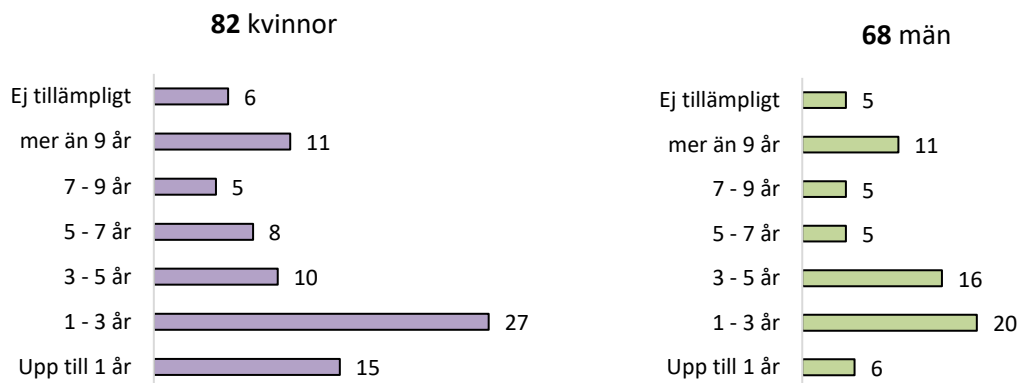
Åldersfördelning för de **150** deltagarna (**82** kvinnor och **68** män) som deltog i utredningen under perioden.

Genomsnittsåldern var **41,5** år, för **kvinnor 42,9** år och för **män 39,8** år.

Största ålderskategorin är 30 – 59 år, 98 deltagare eller 65 %. Unga upp till 29 år ska prioriteras, de var 25%.

Tid i offentlig försörjning före insatsen för de **150** personer som deltog i utredningen under perioden.

Genomsnittlig tid i offentlig försörjning före utredningen var **4,4** år, för kvinnorna **4,2** år och för männen **4,7** år. 16 % hade haft offentlig försörjning i mer än 9 år.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Hälsa- och Vägledningskurs/HOV:en var placerad i Uddevalla med deltagare från hela området.

Det är 1,5 tjänster, samt insats från fysioterapeuten.

Målgrupp för HOV:en var personer med eller utan erfarenhet av arbetslivet, men med behov av stöd för att förbättra sin hälsa och närma sig arbetslivet.

Max 10 deltagare/grupp, varje grupp skulle pågå i 6 veckor, 5 halvdagar/vecka.

Målet för HOV:en var 6 grupper under året och totalt minst **50** nya deltagare. Under året har det börjat **tre** grupper med totalt **33** deltagare, 19 kvinnor och 14 män. Därav var **21** nya deltagare för 2020, 11 kvinnor och 10 män.

Grupperna som skulle börjat i april och november blev inställd pga. av Corona epidemin och kursledarna arbetade enskilt med några av de anvisade deltagarna. Gruppen som skulle börjat i slutet av september blev inställd pga. för få anmälda deltagare.

Kursen var arbetsförmågestärkande, såväl ur ett hälsoperspektiv som ur ett socialt och kunskapsmässigt perspektiv. Kursen fokuserade på hälsa, att skapa balans i vardagen, samt vägledning mot arbete.

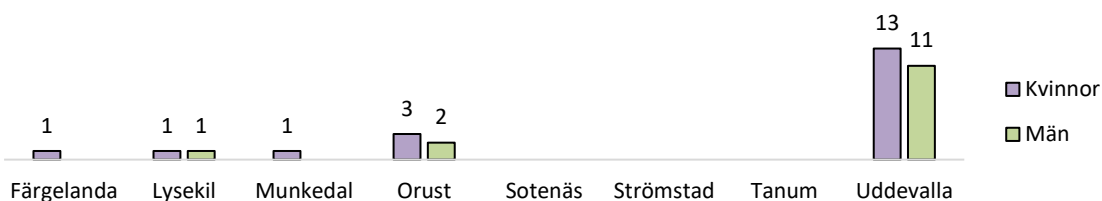
Fysiska aktiviteter ingick, minst 3 ggr/vecka.

Syftet var bättre hälsa och därmed ökat arbetsförmåga för deltagarna och att öka deras förutsättningar för arbete och/eller studier och till egen försörjning.

Insatsen var uppskattat av de som deltog och handläggarna som anvisande, men när förbundet skulle prioritera inför 2021, bestämdes att HOV:en skulle avslutas vid årskiftet först och främst pga. få anvisade. Målgruppen hänvisas fortsättningsvis till övriga insatser inom Samordningsförbundet.

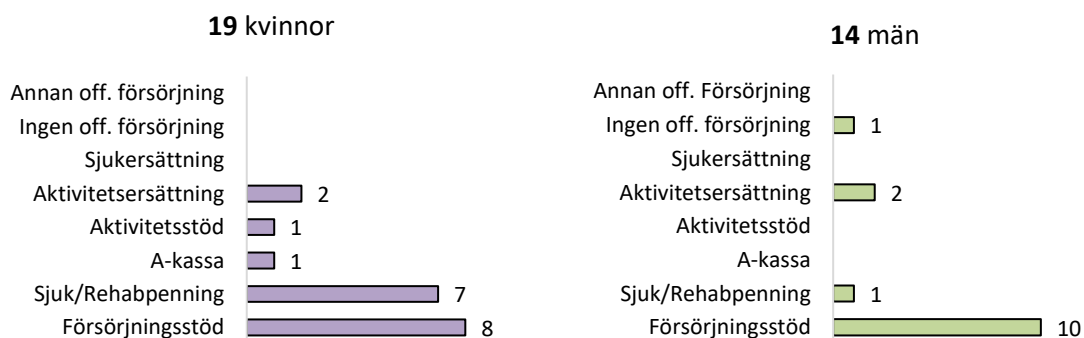
Statistik för HOV:en under 2020

Kommunvis fördelning av de **33** (19 kvinnor och 14 män) som deltog i HOV:en under året.

Försörjning vid start för de **33** deltagare (19 kvinnor och 14 män) som deltog i HOV:en under året.

Deltagare kan ha flera försörjningar med undantag av ingen offentlig försörjning som aldrig kombineras med andra.

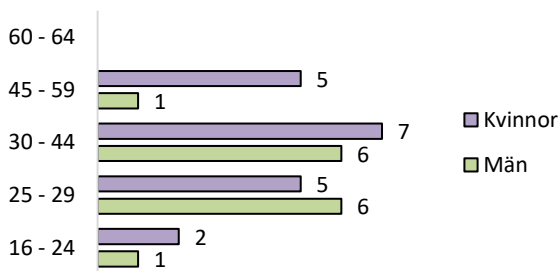

26 av **33** deltagare hade vid start, försörjningsstöd eller sjuk-/rehabpenning dvs. **79 %** och det stämmer överens med målgruppen.

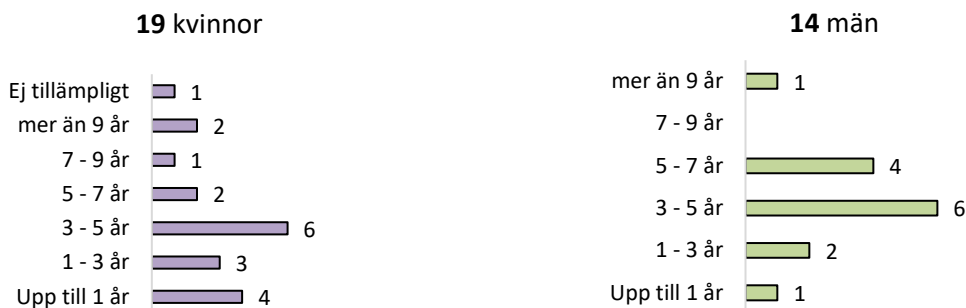
Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Åldersfördelning för de **33** deltagarna (**19** kvinnor och **14** män) som deltog i HOV:en 2020.

Genomsnittsåldern var **33,9** år, för kvinnor **35,3** år och för män **32,0** år.

Tid i offentlig försörjning före insatsen för de **33** personer som deltog i HOV:en 2020.

Genomsnittlig tid i offentlig försörjning var **3,7** år, för kvinnorna var det **3,6** år och för männen **3,8** år.

ESF-projekt, "En skola för alla", modul 3, Steg1 i Munkedal (Munkedal och Färgelanda), och på Orust delfinansierades det av dessa kommuner, i Uddevalla (LUST = Lysekil, Uddevalla, Sotenäs och Tanum), delfinansierades insatsen av Sof Väst. Projektet riktade sig till unga vuxna 15 – 24 år med diffus problematik, med eller utan diagnos och som stod långt från arbetsmarknaden.

Statistik för Steg1 "En skola för alla"

27 ungdomar, **10** kvinnor och **17** män, var inskrivna i Steg1 "En skola för alla" under avslutningen i januari 2020.

Steg1 Insatsen riktar sig till unga vuxna 19 – 29 år med diffus problematik, med eller utan diagnos som står långt från arbetsmarknaden.

Insatsen startade from februari när Steg1 i ESF-projektet avslutades.

Placering i Uddevalla riktade sig till deltagare från hela Sof Väst område.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

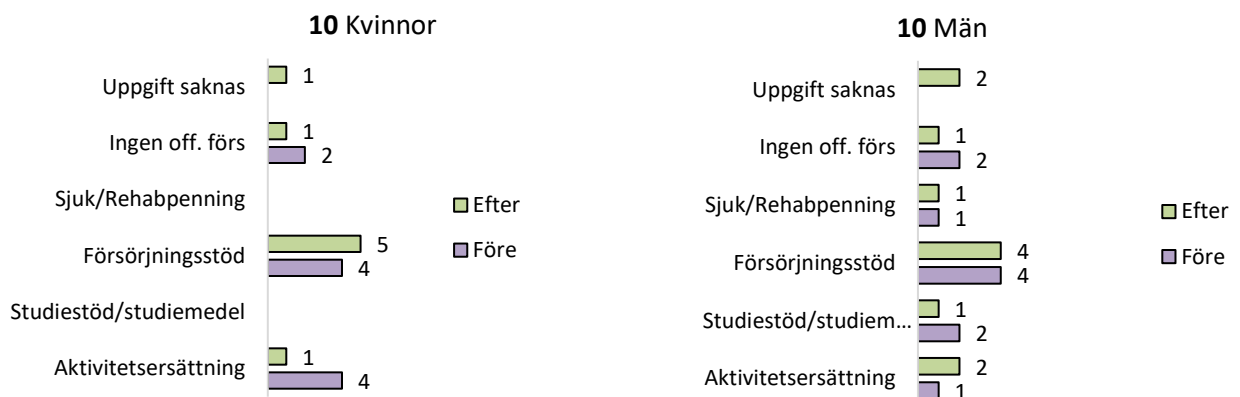
Målet var minst 30 nya deltagare under februari – december.

Insatsen upphörde vid årsskiftet, pga. minskad budget hos förbundet och prioriteringar inför 2021.

Statistik för Steg1 februari - december 2020.

20 ungdomar var inskrivna i Steg1, där av 10 kvinnor och 10 män.

Försörjning före insatsen för de 20 ungdomarna som deltog i Steg1 under februari – december 2020.

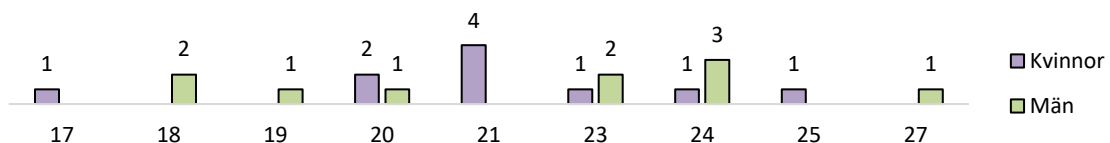

Deltagarna kan ha flera försörjningar, med undantag för "ingen offentlig försörjning" som inte kan kombineras med något annat. Ingen offentlig försörjning är inte alltid samma som egen försörjning, utan kan innebära att deltagaren saknar offentlig försörjning. Att det är fler här som inte har någon offentlig försörjning vid start än vid avslut, beror sannolikt på ungdomar som har haft sin försörjning från föräldrarna vid start men inte vid avslut.

Avslutningsorsak för de 20 deltagare som avslutade sin insats hos Steg1 under 2020.

Åldersfördelning för de 20 ungdomarna som deltog i Steg1 under februari – december 2020.

Genomsnittsåldern var 21,7 år för kvinnor 21,3 år och för män 22,0 år.

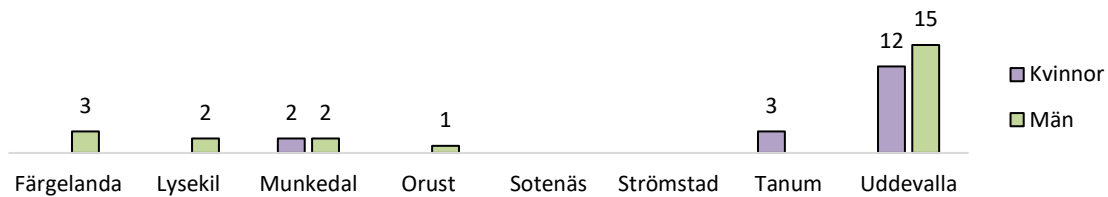
Utbildningsbakgrund för de 20 ungdomarna som deltog i Steg1 under februari – december 2020.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Kommunvis fördelning av **40 unga med Aktivitetsersättning (17 kvinnor och 23 män)** som under 2020 deltog i någon av Sof Väst insatser.

Fallbeskrivningar

Anna, 25 år gammal, kom till rehavägledare efter att hon hade deltagit i Steg1 under en längre period. Anna hade en ADHD problematik som visade sig tydligt i att hon hade svårt för rutiner, tappade lätt fokus och hade svårt att bibehålla uppmärksamhet. Anna tröttnade lätt och det resulterar i att hon periodvis var frånvarande från Steg1 och isolerar sig hemma. Anna svarade då inte i telefon eller via andra sociala medier när man försökte nå henne. Detta är något som Anna har haft problem med sedan skoltiden. Anna var dock tydlig med att hon ville komma ut i arbete och för att det ska fungera över tid för Anna, så var det av vikt att det var inom ett yrke som hon hade intresse för. Anna hade tidigare haft anpassade anställningar i en kommun, bl a som lokalvårdare men det hade inte fungerat över tid för Anna som tappade intresse och blev frånvarande.

Anna har sedan hon var liten haft ett intresse för djur och då främst hästar. Hon hade haft egen häst som liten och hade en dröm om att någon gång ha det igen. Anna skulle gärna vilja jobba på en ridklubb och de kom överens om att rehavägledaren skulle kontakta klubbar i området. En ridklubb i en grannkommun som kontaktades, hade behov av en stallskötare. Ett besök bokades och Anna kände direkt att detta var en plats hon skulle trivas på. De kom överens om att Anna skulle börja en arbetsträning på 15 timmar/vecka. Anna kände sig bekväm med arbetsuppgifterna som bl a var att mocka, lägga upp mat och sköta om hästarna. Anna fick en handledare som hon kände sig mycket trygg med, vilket var av vikt för Anna. Efter ett par månader ökade Anna upp tiden och visade mer och mer framfötterna på arbetsplatsen. Närvaron var bra och hon trivdes med kollegor och arbetsuppgifter. Samtal om lönebidragsanställning togs med arbetsgivaren efter sommaren, och då Anna hade visat att hon klarade att vara igång över en längre tid, utan frånvaro, och fungerade bra i arbetsgruppen, så var de intresserade av att anställa henne. Annas arbetsuppgifter utökades i samband med detta och bl a så blev hon handledare vid knatteridning, vilket hon tyckte var väldigt roligt.

Sedan en tid tillbaka har Anna en lönebidragsanställning på 75% som hon i nuläget tycker är en lagom omfattning. Anna trivs mycket bra och fortsätter utvecklas hela tiden. Anna har genom detta bevisat för sig själv att hon klarar att ha ett arbete över tid, med alla de krav som det innebär. En plats där hon får vara sig själv och där hennes förmågor är en tillgång för ridklubben.

Anna avslutas hos RV efter ca ett år.

Peter remitteras till Utredningen av vården och arbetsförmedlingen. Han har ansökt om aktivitetsersättning men fått avslag. Peter är ung, 21 år och har klarat av att slutföra gymnasiet. Han har dock haft svårigheter under hela skolgången och efter avslutad skolgång fått en svår depression och även fått diagnos asperger. Peter är väl omhändertagen av vården och har omfattande medicinering men underlagen för ansökan om aktivitetsersättning var för "klena" varför vården önskar hjälp med att få fram information om hur han

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

fungerar i mer arbetslika situationer. Peter kommer första dagen i sällskap med en av sina föräldrar. Föräldrarna ser till så att han kommer till utredningen varje dag då föräldrarna är angelägna om att utredningen genomförs så att Peter får mer underlag till en ny ansökan om aktivitetsersättning. Peter genomför utredningen men han interagerar överhuvudtaget inte med övriga deltagare och är inte självständig i någon av arbetsuppgifterna utan är beroende av att utredare finns till hands för att guida genom samtliga moment.

Efter de 4 veckorna på utredningen återgår Peter till remittent och avaktualiseras på AF då han ej är aktuell för arbetslivsinriktad rehabilitering.

Lisa är 29 år och remitterades till rehabvägledare och utredningen från IFO och Öppenpsykiatri. Lisa har haft försörjningsstöd sedan 2014.

Lisa har ADD, ångestproblematik och social fobi med kognitiva svårigheter. Hon har svårt att hålla fokus och kan ej ta in skriftlig info utan behöver praktisk visning för att ta in information. Hon får ångest i sociala situationer och blir lätt stressad. Hon har dålig självkänsla, glömmer saker och haft återkommande depressioner sedan tonåren.

Lisa är ensamstående mamma och har aldrig haft ett arbete. Lisa genomförde utredningen men hade svårigheter att åka buss och vara i en grupp p g a sin sociala fobi. Under tiden i utredningen hade hon återkommande stödsamtal med rehabvägledare.

Efter genomförd utredning startade Lisa arbetsträning inom kök. Detta gick ganska bra till en början. Lisa var duktig när hon väl var på plats, men hon hade väldigt mycket frånvaro p g a sin ångestproblematik. Lisa hade parallellt kontakt med psykiatri. Arbetsträningen avbröts efter ett tag p g a hög frånvaro. Nya samtal om olika alternativ genomfördes och rehabvägledaren fick en kontakt inom kost och städ vilket resulterade i att en ny plan gjordes så att Lisa successivt skulle komma tillbaka till en arbetsträning igen. Hon började arbetsträna 4h/dag vilket fungerade så bra. Lisa hade en handledare som hon hade ett stort förtroende för och de fick väldigt bra kontakt. Lisa hade full närvaro de första veckorna och kände stor glädje att gå till jobbet. En helt ny känsla för henne.

Efter 2 månader ökades Lisas omfattning till 7h/dag. Arbetsplatsen låg nära Lisas bostad vilket har underlättat för Lisa. Hennes mål är att komma upp i heltid och kunna försörja sig och sitt barn. Hon har blivit så bra omhändertagen av sin handledare och chef.

6 månader senare har Lisa kunnat arbetsträna på heltid och blivit erbjuden en anställning på heltid med lönebidrag. Efter ett drygt år avslutas Lisa hos RV.

Sammanfattning från Indikatorerna 2020

Indikatorer för finansiell samordning

Samordningsförbundet Väst samlar årligen sedan 2018 in data inom ramen för det nationella verktyget "indikatorer för finansiell samordning". Indikatorerna är svar på frågan "Hur vet vi att det blir bättre?" och följer utveckling både inom och runt insatserna förbundet finansierar samt följer delar av den strukturella utvecklingen i samverkan mellan myndigheterna. Indikatorerna är totalt 16 st och för 14 indikator finns det enhetliga, kvalitetssäkrade och nationellt framtagna mått². För dessa 14 indikatorer är måtten enkäter ställda till fem respondentgrupper: deltagare (pågående), deltagare (avslut), personal i insatser, parternas chefsgrupper (beredningsgrupp) och styrelseledamöter. Under 2020 har 294 enkäter samlats in från samtliga respondentgrupper, att jämföra med 380 enkäter 2019. Under 2020 har förbundet finansierat färre insatser jämfört med 2019 då ett ESF projekt avslutats och svårigheter med insamling av enkätsvar p g a pandemin har troligen påverkat minskningen av antalet enkätsvar.

Nedan följer en redovisning av varje indikator och hur förbundets samlade resultat står sig jämfört med riksnittet. Pilen visar förbundets resultat jmf med 2019. Då enkäter ställda till deltagare har bakgrundsvariabeln kön redovisas indikator 1-7 och 9 även könsuppdelat.

Läsinstruktion: Röd färg = lägre än riket, Gul färg = lika med riket, Grön färg = högre än riket. Pilen visar Sof Västs resultat i förhållande till 2019, pil snett uppåt visar förbättrat resultat, pil åt sidan visar oförändrat resultat och pil nedåt visar ett försämrat resultat.

Nr	Indikator	Resultat totalt jämfört med riksnittet /Sof Väst 2019 (pil)	Resultat kvinnor jämfört med riksnittet /SofVäst 2019 (pil)	Resultat män jämfört med riksnittet /SofVäst 2019 (pil)
1	Deltagare känner att de insatser som erbjuds är organiserade runt deras behov (personcentrerade)	→	→	→
2	Deltagarna upplever inflytande över rehabiliteringsprocessen	→	↓	↑
3	En möjlighet att låta rehabiliteringsprocessen få ta den tid som behövs utifrån varje deltagares förutsättningar	→	↓	→
4	Deltagare upplever att det finns någon som håller samman och stödjer den enskildes samordnade rehabiliteringsprocess	→	→	↑

² I januari 2020 beslutade NNS om ett 16:e indikator inom jämställdhetsområdet och under året beslutades om mått för indikatorn. Dessa redovisas först efter mätning november 2021. Indikator 11 är fortsatt under utveckling.

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

5	Deltagaren upplever att den kan hantera egna symtom och funktionsnedsättning samt att de har fått stöd från myndigheterna i att leva med detta	→	→	→
6	När insatser avslutas i en samordnad rehabiliteringstjänst upplever deltagaren att det finns en planering/tjänster som tar vid, och att de levereras utan onödiga dröjsmål	→	→	→
7	Deltagarna upplever att det har skett en stegförflyttning närmare arbetsmarknaden/egen försörjning.	→	→	→
8	Personalen upplever att andra medarbetare/professionella i andra myndigheter respekterar deras kunskap, roller och arbetssätt	↓		
9	Att det systematiskt tillvaratas erfarenheter, kunskaper och synpunkter såväl från enskilda deltagare/brukare som från brukarorganisationer eller grupper av deltagare	→	↓	↗
10	Samordnade insatser inkluderar även andra aktörer i samhället, företag, ideella krafter och föreningsliv i det löpande arbetet på ett strukturerat sätt	↓		
11	Effekter för deltagare som kommer ur de samordnade insatserna är hållbara och säkra över tid			
12	En struktur har skapats vars huvuduppgifter är att strategiskt initiera, upprätthålla och underhålla relationer	↓		
13	Samordnad verksamhet har ett sektorsövergripande arbetssätt och synsätt	↓		
14	Det finns en klar och tydlig strategi för uppföljning och utvärdering av myndighetsgemensamma insatser	↓		
15	Insikter från samverkan leder till att nya typer av förebyggande insatser utvecklas så att behov av samordnad rehabilitering inte behöver bli aktuellt om individer fångas upp mycket tidigare och på ett annorlunda sätt	↓		
16	En värdegrund utifrån mänskliga rättigheter såsom jämställdhet, mångfald och jämlikhet genomsyrar den lokala samverkanskulturen			

Finansiell samordning mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Kommunerna; Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla

Hos endast en av 14 indikatorer totalt positionerar sig förbundet högre än riksnittet och i åtta till är det insamlade resultatet i samma nivå som riksnittet. I fem av indikatorerna är det lägre jämfört med riksnittet. Förbundets resultat jämfört med förra året är på samma nivå i åtta av indikatorerna men sjunker i sex av indikatorerna. De indikatorer som visar ett försämrat resultat jämfört med 2019 är alla indikatorer som följer den strukturella utvecklingen och samverkan mellan myndigheterna.

Jämställdhetsmässigt är kvinnors resultat jämfört med riksnittet lägre i tre av åtta indikatorer. För männen visar fyra av åtta indikatorer ett lägre resultat än riksnittet. Jämfört med förbundets resultat 2019 sjunker gruppen kvinnors resultat i tre av indikatorerna och ökar inte i någon medan männen ökar i tre. De indikatorer som sammantaget uppvisar sämre resultat handlar om inflytande och tid i rehabiliteringsprocessen, områden som det finns stora möjligheter att påverka.

Resultatet för förbundet totalt är sämre 2020 jämfört med 2019 för flera indikatorer. Anledningen till detta kommer behöva analyseras mer än att det bara kan tillskrivas pandemin.

Samordningsförbundet Väst

Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
Org.nr 222000 - 2030

Syfte, målgrupper och mål med Sof Väst insatser 2020 och måluppfyllelse 2020

Bilaga 1 tillhörande Årsredovisning 2020

Samordningsförbundet Väst
Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
Org.nr 222000 - 2030

Övergripande Syfte, målgrupper, mål och måluppfyllelse för Sof Väst insatser 2020

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse 2020
<p>Att samordning av resurser och riktade insatser skall leda till att den enskilde personen skall förbättra sin funktions- och arbetsförmåga vilket innebär:</p> <p>Att <i>ur individperspektiv</i> erbjuda enskilda personer i behov av samordnad rehabilitering del av samhällets samlade kompetenser och insatser. Förväntat resultat är ökade möjligheter till egenförsörjning och ökad livskvalitet</p> <p>Att <i>ur ett samhällsperspektiv</i> optimera samhällets samlade resurser genom att fler kommer i arbete. Förväntat resultat är en större effektivitet och att resurser då frigörs så att fler kan erbjudas rehabilitering</p>	<p>Personer i åldern 16 – 64 år och som är i behov av samordnad rehabilitering. Arbetslinjen skall vara tydlig enligt riktlinjerna och innebörden av begreppet förutsättningar för arbete poängteras. Individerna i målgrupperna kan ha både fysiska, psykiska, sociala och arbetsmässiga behov och de samordnade insatserna skall beakta jämställdhet och mångfald.</p>	<p>Sof ska informera parterna om förbundets syfte, övergripande mål och insatser samt stimulera kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte mellan de samverkande parternas myndigheter och dess personal.</p> <p>Målet är 350 samverkansparter under 2020.</p> <p>Sof ska samarbeta med parternas verksamheter på olika nivåer och sträva efter samordning av dessa. Sof ska värna om bra befintliga verksamheter och bli komplettering till dessa.</p> <p>Sof insatser ska ses som en resurs och möjlighet, en naturlig del i det ordinarie arbetet.</p> <p>Sof ska sträva efter att de metoder och arbets sätt som visar sig vara ändamålsenliga för individen och kostnadseffektiva för samhället, implementeras hos parterna.</p> <p>God ekonomisk hushållning är att använda de medel som förbundet har tilldelats till avsett ändamål och på ett så effektivt sätt som möjligt.</p> <p>Samordningsförbundet får inte sätta sig i skuld.</p>	<p>89 samverkansparter har fått information om förbundet och insatserna vid olika möten. Samtliga utbildningsinsatser, "Öppet Hus", Arenadagar, Förbundet Dag och Finsamkonferensen har blivit inställt för att förhindra smittspridning av Corona.</p> <p>Några av samverkansparterna kan ha deltagit i olika aktiviteter och därmed räknats flera ggr, men när aktiviteterna innehåller upprepade träffar, då räknas varje person bara en gång.</p> <p>Det finns avtal om arbetsträningsplatser med AME/AMA i alla kommuner, förutom AMI i Färgelanda. Flera av AME/AMA har haft stopp för nya deltagare under större delen av året för att förhindra smittspridning av Corona.</p> <p>23 deltagare har varit via förbundets rehabvägledare på någon av AME/AMA/AMI-enheterna under 2020.</p>

Samordningsförbundet Väst
Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
Org.nr 222000 - 2030

Syfte, målgrupper, mål och måluppfyllelse för Sof Väst insatser 2020

Rehabvägledare (RV)

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse 2020
Att öka möjligheterna till arbete, studier och egen försörjning samt att deltagaren får ökad hälsa och livskvalitet.	Personer i arbetsför ålder som är i behov av samordnat stöd ifrån två eller fler av våra samverkande myndigheter.	Minst 140 nya deltagare	Rehabvägledarna har under 2020 haft 151 nya deltagare, 73 kvinnor och 77 män, samt en anonym. <i>Kommentar: Tidigare år har det alltid varit flera kvinnor än män</i>
	Vid anvisningar ska unga personer upp till 29 år prioriteras.		40 % av deltagarna som började sin insats hos RV under 2020 var under 30 år.
	Bland aktuella deltagare görs prioritering utifrån hur de bedöms kunna tillgodogöra sig insatserna.		Drygt 71 % av deltagarna som avslutades under 2020 kunde tillgodogöra sig insatsen.
		Minst 30 % av deltagarna som har fått stöd via Rehabvägledare och har avslutats, ska vid varje uppföljningstillfälle helt ha kommit till egen försörjning .	17 % av alla deltagarna som avslutades under 2020 hade helt kommit i egen försörjning eller 24 % av dem som kunde tillgodogöra sig insatsen. <i>Kommentar: Något färre än tidigare år har kommit till egen försörjning och det är under målet. Corona har fört med sig ökat arbetslöshet och då har denna målgrupp haft ännu svårare för att komma in på arbetsmarknaden, det har även varit mycket svårt att få arbetstränings-/prövnings-/praktikplatser.</i>

Samordningsförbundet Väst

Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
 Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
 Org.nr 222000 - 2030

		Minst 40 % av deltagarna som avslutas hos Rehabvägledare, ska vid varje uppföljningstillfälle ha arbete eller studier på heltid eller deltid med eller utan subvention till arbetsgivaren.	27 % av alla deltagarna som avslutades under 2020 hade kommit i arbete eller till studier eller 39 % av dem som kunde tillgodogöra sig insatsen. <i>Kommentar: Att det är färre än tidigare år och under målet beror förmodligen huvudsakligen på Corona och därav läget på arbetsmarknaden.</i>
		Deltagarna ska i genomsnitt vara inskrivna i 6 månader, men kan vara inskrivna i upptill ett år.	Genomsnitts inskrivningstid var 10 månader.
Uppföljning 6 månader efter avslut. Jämföra samma grupp personer som har haft rehabvägledare, 6 månader efter avslut som vid avslut. Se om resultatet är bestående?	Uppföljningen gäller deltagare som avslutades under 2019-01-01 och tom 2020-06-30 198 deltagare avslutades under denna period, 184 hade gett sitt samtyckte att delta i uppföljningen och 149 eller 81 % svarade.	De som har egen försörjning, arbetar och studerar vid avslut gör de även det 6 månader efter avslut?	39 % (18 %) av dem som deltog i uppföljningen, hade ingen offentlig försörjning 6 månader efter avslut. 38 % (32 %) av dem som deltog i uppföljningen, arbetar eller studerar 6 månader efter avslut. <i>Kommentar: Inom parentes måluppfyllelse vid avslut för de 198 som avslutades under perioden, dvs. samma grupp deltagare.</i>

Samordningsförbundet Väst

Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
Org.nr 222000 - 2030

Uppföljning 2 år efter avslut. Jämföra samma personer som har haft rehabvägledare, 2 år efter avslut som vid avslut. Se om resultatet är bestående?	Uppföljningen gäller deltagare som avslutades under 2018 87 deltagare avslutades, 83 hade gett sitt samtycke att delta i uppföljningen och 66 eller 80 % svarade.	De som har egen försörjning, arbetar och studerar vid avslut gör de det även det 2 år efter avslut?	40 % (17 %) av dem som deltog i uppföljningen, hade ingen offentlig försörjning 2 år efter avslut. 35 % (29 %) av dem som deltog i uppföljningen, arbetar eller studerar 2 år efter avslut. <i>Kommentar:</i> <i>Inom parentes måluppfyllelse vid avslut för de 87 som avslutades 2018, dvs. för samma grupp deltagare.</i>
---	---	---	--

Kommentar: Att det är mera än dubbelt så många som har ingen offentlig försörjning 6 månader och 2 år efter avslut än vid avslut och lika många eller flera än de som har arbete eller studerar, beror förmodligen på att det är flertal av f.d. deltagare som har blivit utförsäkrade ur våra trygghetsystem eller fått avslag på ansökan om offentlig försörjning och försörjer sig på sparade medel och/eller närstående. Men att det är flera som arbetar eller studerar 6 månader och 2 år efter avslut än vid avslut visar ändå på att resultatet av insatsen är bestående över tid.

Utredningen

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse 2020
Att utreda aktuella individers förutsättningar för arbete/studier.	Personer i arbetsför ålder som är i behov av funktionsbedömning i aktivitet.	Minst 150 nya deltagare	153 personer deltog totalt i utredningen under 2020, 82 kvinnor, 68 män och tre anonyma. Här ingår förutom de som deltog i 4 veckors utredningen, även KAKA (Komprimerad Aktivitetsbaserad Kartläggning av Arbetsförmåga) som är en veckas utredning, samt ett antal individuella utredningar. Ytterligare 28 personer avböjde, uteblev eller var ej längre aktuella när de kallades.
	Vid anvisningar ska unga personer upp till 29 år prioriteras.		Drygt 25 % av deltagarna i utredningen 2020, var under 30 år. <i>Kommentar:</i> <i>Det är något flera än tidigare år.</i>

Kommentar: Förbundet begränsade antal deltagare/grupp för att förhindra smittspridning av Corona. Deltagarna till årets sista grupper fick något kortare individuella utredningar. En grupp med 12 deltagare genomfördes under våren, i Tanum, med enbart deltagare från Tanum och Strömstad.

Samordningsförbundet Väst
Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
Org.nr 222000 - 2030

Hälsa- och Vägledning/HOV:en

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse 2020
Att deltagarna förbättrar sin hälsa och därmed får ökad arbetsförmåga och ökade förutsättningar att närma sig arbete eller studier och egen försörjning.	Personer med eller utan erfarenhet av arbetslivet, men med behov av stöd för att förbättra sin hälsa och närma sig arbetslivet.	6 grupper och minst 50 nya deltagare	HOV:en har under 2020 haft 3 grupper och 33 deltagare, 19 kvinnor och 14 män. Därav var 21 nya deltagare för 2020, 11 kvinnor och 10 män. Drygt 42 % av deltagarna var under 30 år.

Kommentar: Grupperna som skulle börjat i april och november blev inställda pga. försiktighetsåtgärder för att förhindra smittspridning av Corona.

Gruppledarna arbetade under den perioden individuellt med flesta av de anvisade deltagarna.

Förhållandevis få deltagare har anvisats till HOV:en under året så gruppen som skulle börjat i september blev inställd pga. det.

Insatsen upphörde vid årsskiftet. Målgruppen kommer att erbjudas att delta i Samordningsförbundets övriga insatser.

Fysioterapeut

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse 2020
Att göra deltagarna medvetna om sina fysiska förutsättningar och eventuella begränsningar.	Alla deltagare i insatser som Sof Väst finansierar.	Genomföra minst en föreläsning om hälsa, kost och motion per grupp inom Utredning, HOV:en och Steg1.	Genomfört 14 föreläsning under 2020. 9 i Utredningen, 4 i HOV:en och en i Steg1.
Utreda deltagarens förutsättningar för yrkesarbete, samt att kunna ge råd till deltagarna utifrån sin specialkompetens.		Genomför minst 90 Tippa- och konditionstester, inkl. råd och stöd under året.	Genomfört 55 Tippa- och konditionstester, inkl. råd och stöd på deltagare i Sof Väst insatser under året. <i>Kommentar: På grund av rådande pandemi har inte Tippa- och konditionstester kunnat erbjudas i samma omfattning som vanligt.</i>

Samordningsförbundet Väst
Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
Org.nr 222000 - 2030

ESF-projekt En skola för alla, Steg1

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse januari 2020
Att tidigt fånga upp och ge en meningsfull aktivitet till ungdomar som hoppat av skolan eller är på väg att hoppa av skolan. Att reducera utanförskap hos unga vuxna och vara motivations- och aktivitets-höjande samt arbets- och studieförberedande.	Unga vuxna 15–24 år med diffus problematik, med eller utan diagnos som står långt från arbetsmarknaden	Att avsluta insatsen som planerad den 31 januari och planera för fortsättningen för pågående deltagare.	Totalt deltog 27 ungdomar i Steg1 (En skola för alla) under januari, därav 7 på Orust 13 i Munkedal/Färgelanda och 7 i Uddevalla (Lysekil, Uddevalla, Sotenäs och Tanum). Samtliga avslutades.

Steg1

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse feb-dec 2020
Samma som Steg1 i ESF-projektet En skola för alla, se ovan	Unga vuxna 16–29 år med diffus problematik, med eller utan diagnos som står långt från arbetsmarknaden. Deltagarna kan komma från samtliga kommuner inom Sof Väst område	30 nya deltagare under feb-dec 2020	Steg1 hade under feb-dec 2020 20 nya deltagare, 10 kvinnor och 10 män. Samtliga deltagare var från Uddevalla. <i>Kommentar: Insatsen upphörde vid årsskiftet pga. prioriteringar utifrån budgetförutsättningar. Målgruppen kommer fortsättningsvis att erbjudas att delta i Samordningsförbundets övriga insatser.</i>

Arbetsförmedlingen – Försäkringskassan – Västra Götalandsregionen
 Kommunerna Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum och Uddevalla
 Org.nr 222000 - 2030

Delprojektledare för ESF-projekt En skola för alla, Steg1

Syfte	Målgrupp	Mål	Måluppfyllelse jan-mars 2020
Sprida kunskap om projektet.	Chefer och handläggare inom Sof's Västs område. Personalen som arbetar med deltagarna i Steg1 (En skola för alla)	50 samverkansparter under jan-mars 2020 Delprojektledaren ledde de kommunvisa styrgrupperna, samt spred information om projektet.	12 medarbetare medverkade runt projektet under jan-mars 2020. Vid slutkonferensen av projektet deltog totalt 300 personer och där av ett stort antal från vårt område.
Delta i ledningen av projektet.	Huvudprojektets projektledare, projektkonom och övriga delprojektledare.	Säkerställa att Sof's del av projektet blir klart och håller den standard som ESF krävde, samt sammanfatta Sof Väst's del i slutrapporten.	Har deltagit vid möte och konferenser med projektledningen och lämnat in allt underlag och rapporter som krävs och har efterfrågats, samt skrivit sammanfattning av Sof Väst's del i slutrapporten.

Samordningsförbundet Väst

Årsredovisning 2020

Beslutad av styrelsen 2021-03-19

Handwritten signatures in blue ink.

Ordförande har ordet

2020 blir ett år som vi sent kommer att glömma.

Jag har i många år arbetat i styrelser inom samordningsförbund i olika delar av Sverige och såg verkligen fram emot uppdraget som ordförande det här året. Inte kunde jag ana när jag tackade ja hur det här året skulle pröva oss; som medarbetare i samordningsförbundet, som företrädare för väldfärdsamhället och som medmänniskor.

Vi startade 2020 med att ha alla medarbetare på plats och en god möjlighet att verkställa de beslut om insatser som vi i styrelsen hade fattat. Sedan kom det ett virus ...

När det i mitten av mars stod klart att vi var i en pandemi förändrades förutsättningarna väsentligt för både verksamhet, medarbetare och deltagare. Samordningsförbundet Väst ställde snabbt om till att följa folkhälsomyndighetens och medlemmarnas riktlinjer och rutiner för att värna medarbetare och deltagares hälsa och minska smittspridning.

En stor eloge och stort tack till er som så snabbt och smidigt förändrade och skapa förutsättningar för våra deltagare under dessa nya förhållanden!

Tekniken har visat sig vara nödvändig och på många sätt en möjliggörare men vi blir också påmind om hur viktigt det är att mötas fysiskt. Möjligheten att kunna ta en snabb fråga i kaffepausen, att se på kroppsspråket att en fråga inte är helt färdigdiskuterad eller att kunna komma med inspel i en dialog – det kan vara svårt digitalt.

Vi är nog flera som i år gått utanför bekvämlighetszonen angående tekniken och hur ett digitalt möte kan behöva se ut – jag hoppas vi kan behålla den ödmjukheten framöver när vi tänker på vilka utmaningar vi, våra medarbetare och deltagare kan ha, både nu och annars.

Jag vill gärna passa på att rikta stort tack till beredningsgruppen för era inspel under det här minst sagt märkliga året och till styrelsen för ett gott samarbete och ert tålamod med Skypelänkar, Teamsmöte och delade skärmar med dokument och presentationer!

Vi får fortsätta hålla i och hålla ut men förhoppningsvis kan vi ses med mellansnack i en kaffepaus inom en inte alltför avlägsen framtid.

Slutligen ett extra stort tack till Förbundschef, kansli och medarbetare för ert engagemang och kreativa arbete under detta året!

Allt gott!

Linda Biltmark

Innehållsförteckning sida

1.	ÅRSREDOVISNING	4
1.1.	Översikt över verksamhetens utveckling	6
1.2.	Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	6
1.3.	Händelser av väsentlig betydelse	7
1.4.	Styrning och uppföljning av verksamheten	7
1.5.	God ekonomisk hushållning, måluppfyllelse och ekonomisk ställn. 9 Balanskravsresultat.....	18
1.6.	Väsentliga personalförhållanden.....	18
1.7.	Förväntad utveckling	18
2.	DRIFTSREDOVISNING.....	19
3.	RESULTATRÄKNING	20
4.	BALANSRÄKNING	20
5.	KASSAFLÖDESANALYS	21
6.	NOTER.....	22
7.	STYRELSENS UNDERSKRIFT	23

Följande förkortningar kan användas i texten:

Sof = Samordningsförbund	Styrelseledamöter = Både ordinarie och ersättare
AF = Arbetsförmedlingen	VG-regionen = Västra Götalandsregionen
FK = Försäkringskassan	IFO = Individ- och familjeomsorg
ESF = Europeiska socialfonden	AMI = Arbetsmarknad och integration
AME = Arbetsmarknadsenhet	AMA = Arbetsmarknadsavdelning
RV = Rehabvägledare	HOV:en = Hälsa- och vägledning
Steg1 = Insats för unga	
SUS = Sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom Rehabiliteringsområdet	

LD AR R, All

1. Årsredovisning med förvaltningsberättelse

Årsredovisning 2020 med en översiktlig redogörelse av resultat och verksamhetsutveckling samt en redovisning av det ekonomiska utfallet för året.

Organisation

Samordningsförbundet är en fristående juridisk organisation med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregion samt kommunerna Tanum, Strömstad, Sotenäs, Lysekil, Munkedal, Uddevalla, Orust och Färgelanda som medlemmar.

Förbundets organisation består av en styrelse som utses av medlemmarna. Till sin hjälp har den ett kansli.

Uppdrag

De insatser som förbundet finansierar kompletterar myndigheternas ordinarie verksamhet. Samordningsförbundens uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering till egen försörjning. På individnivå verkar samordningsförbundet genom att finansiera insatser med personal från de samverkande parterna.

Samordningsförbundet stödjer också aktivt insatser som syftar till att skapa strukturella förutsättningar för att myndigheterna ska kunna samarbeta bättre. Det kan t.ex. handla om kompetensutveckling och kunskapsutbyte.

Finansiering

Samordningsförbundet Väst finansieras via Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen med hälften av medlen, Västra Götalandsregionen med en fjärdedel och kommunerna Uddevalla, Orust, Lysekil, Strömstad, Tanum, Munkedal, Sotenäs, och Färgelanda med resterande fjärdedel.

Medlemsavgifter 2020

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen 50 %	4 679 000 kr
Västra Götalandsregionen 25 %	2 339 496 kr
Kommunerna gemensamt 25 %	2 339 500 kr
Uddevalla	988 706 kr
Orust	245 500 kr
Lysekil	236 529 kr
Strömstad	229 500 kr
Tanum	207 912 kr
Munkedal	175 559 kr
Sotenäs	144 706 kr
Färgelanda	111 088 kr
Totalt	9 357 996 kr

ESF-bidrag januari – mars 2020

265 660 kr

Verksamhetsidé och vision

I samverkan och samarbete ska samhällets resurser inom rehabiliteringsområdet användas på ett effektivt sätt och till nytta för den enskilde samt ge samhälleliga vinster.

De samordnade resurserna ska användas för samordnade bedömningar och insatser i syfte att den enskilde ska uppnå eller förbättra sin förmåga att utföra förvärvsarbete, få ökade möjligheter att uppnå egen försörjning samt uppnå ökad hälsa och livskvalitet.

Kontakterna mellan parterna sker på olika nivåer. Finansiell samordning ersätter inte det arbete som myndigheterna har ansvar för utan ska bidra till att stödja, fördjupa och utveckla befintligt samarbete och bygga broar mellan myndigheterna.

Det är viktigt att de samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för att Samordningsförbundet får möjlighet att bedriva en effektiv verksamhet.

Personer som är i behov av stöd från flera myndigheter ska inte känna att det finns gränser.

Synsätt

Finansiell samordning ger oss som samverkar en unik möjlighet att utveckla välfärdsarbetet.

I allt arbete hos Sof Väst tas hänsyn till jämställdhet, tillgänglighet och diskriminering, faktorer som kan inverka på en människas möjligheter till inträde på arbetsmarknaden. Den finansiella samordningen innebär en gemensam arena där våra samverkande myndigheter kan verka tillsammans och ta ett samlat ansvar utifrån individens behov.

Sof utgångspunkt är att alla människor aktivt vill bidra till sin egen försörjning och bli en del av samhället.

All rehabilitering sker utifrån individens behov och förmåga.

Individens aktiva medverkan eftersträvas.

Syftet

Samordning av resurser och riktade insatser skall leda till att den enskilde personen skall förbättra sin funktions- och arbetsförmåga vilket innebär:

Att **ur individperspektiv** erbjuda enskilda personer i behov av samordnad rehabilitering del av samhällets samlade kompetenser och insatser. Förväntat resultat är ökade möjligheter till egenförsörjning och ökad livskvalitet.

Att **ur ett samhällsperspektiv** optimera samhällets samlade resurser genom att fler kommer i arbete. Förväntat resultat är en större effektivitet och att resurser då frigörs så att fler kan erbjudas rehabilitering.

Övergripande mål

- Sof ska informera parterna om förbundets syfte, övergripande mål och verksamheter
- Sof ska samarbeta med parternas verksamheter på olika nivåer och sträva efter samordning av dessa
- Sof ska värna om bra befintliga verksamheter och bli komplettering till dessa
- Sof insatser ska ses som en resurs och möjlighet, en naturlig del i det ordinarie arbetet
- Sof ska sträva efter att de metoder och arbetsätt som visar sig vara ändamålsenliga för individen och kostnadseffektiva för samhället, implementeras hos parterna
- Sof ska stödja kompetensutveckling hos medarbetarna med utbildningsinsatser till styrelse, beredningsgrupp, chefer och tjänstemän som berörs av samverkan
- Samordningsförbundet får inte sätta sig i skuld

Viljeinriktning 2020 – 2022

- fortsätta med pågående insatser enligt verksamhetsplan, i den utsträckning som de är uppskattade och efterfrågade av myndigheterna
- kunna erbjuda flera av insatserna lokalt i kommunerna och/eller individuellt och vid behov med hjälp av tolk (tolk bekostas alltid av anvisande myndighet)
- verka för att välbeprövade metoder och modeller används i alla insatser
- kunskapsutveckling mellan parterna, Arenadagar och andra samverkans-/samarbetsforum

1.1. Översikt över verksamhetens utveckling

	2020	2019	2018	2017	2016
Medlemsbidrag	9 357 996	9 402 000	9 387 996	9 394 270	8 616 704
ESF-bidrag	265 660	2 373 824	1 310 567	130 237	
Eget kapital från föregående år	2 761 298	3 317 169	3 780 039	2 859 784	3 173 323
Disponibla medel	12 384 954	15 096 566	14 475 029	12 254 054	11 790 027
Budgeterade kostnader	11 648 000	13 846 000	12 414 000	10 997 000	11 033 000
Verksamhetens kostnader/utfall	10 626 529	12 331 695	11 161 432	8 604 252	8 930 243
Årets resultat	-1 002 874	-555 871	-462 870	920 255	-313 539
Soliditet/Eget kapital i slutet av året	1 758 424	2 761 298	3 317 169	3 780 039	2 859 784
Antal anställda	0	0	0	0	0

1.2. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Den 17 februari 2020 var samtliga uppdrag bemannade av personal från samverkansparterna och därmed var förutsättningarna att verkställa alla insatserna som styrelsen hade fattat beslut om goda. Fr o m med mitten av mars har det mesta präglats av den pågående Coronapandemin som fått konsekvenser för förbundets verksamhet. Samordningsförbundet har följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och de riktlinjer och rutiner som gäller hos våra myndigheter. Samtliga chefer till personalen har kontaktats och informerats om vilka åtgärder som vidtagits och avstämning har gjorts med dem med jämna mellanrum. Varje person som arbetar med uppdrag finansierad av Sof Väst följer de riktlinjer som gäller hos respektive persons arbetsgivare. En utmaning har varit att myndigheterna har haft olika förhållningsregler för personalen, vad gäller närvaro, hemarbete, digitala plattformar mm. Försiktighetsåtgärderna har medfört att från och med 19 mars ställdes i stort sett all gruppverksamhet in eller har sen dess bedrivits i mycket begränsad omfattning. Från senare halvan i oktober har inga nya grupper startat.

Alla möten har i största möjliga mån genomförts digitalt över telefon, Facetime, Skype, Teams, Zoom osv. eller i vissa fall enskilt, och då gärna utomhus. Utmaning har varit att myndigheterna har olika digitala plattformar och att arbetsplatser inte har varit villiga att ta emot personer för arbetsträning-/prövning-/praktik.

Stort tryck hos parterna, då handläggarna har mycket att göra, har medfört att förbundet har fått in färre remisser än tidigare.

Alla större strukturella insatser, Finsamkonferensen, NNS-årsmöte, Arenadagarna och Förbundets Dag har blivit inställt för att förhindra smittspridningen av Corona.

Konsekvenserna av Coronapandemin på arbetsmarknaden är stora, men Samordningsförbundet har ännu inte sett hur det kommer att förändra förbundets målgrupper och arbetet framöver.

1.3. Händelser av väsentlig betydelse

Coronapandemin, se 1.2

1.4. Styrning och uppföljning av verksamheten

Samordningsförbundet leds av en styrelse. Styrelsen består av fyra ledamöter, en från varje part och tio ersättare. Varje ledamot har en ersättare, undantaget är kommunerna där varje kommun utan ordinarie ledamot representeras av en ersättare. Ersättare har närvaro- och yttranderätt.

Styrelsens ledamöter har utsetts av kommun- och regionfullmäktige, av Försäkringskassan och av Arbetsförmedlingen.

Styrelsens uppgift är att:

- besluta om mål och riktlinjer för Samordningsförbundet.
- stödja samverkan mellan parterna.
- besluta om på vilket sätt de medel som står till förfogande skall användas.
- besluta om finansiering av aktiviteter som stödjer samverkan och som ligger inom parternas samlade ansvarsområden.
- finansiera insatser för individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser.
- ansvara för att rehabiliteringsaktiviteterna följs upp och utvärderas.
- upprätta budget och årsredovisning.

Styrelsen

	Ledamot	Ersättare
Arbetsförmedlingen	Anders Paulsson	Ulrika Magnusson Bohm tom 14 juni Catarina Sjöstrand from 15 juni
Försäkringskassan	Linda Biltmark	Anna Andersson
VG-regionen	Robert Yngve (KD)	Annica Erlandsson (S)
Kommunerna	Nils-Olof Bengtson (M) Sotenäs	Kenneth Carlsson (L) Färgelanda Henrik Sundström (M) Uddevalla
Linda Biltmark	Ordförande	Britt-Marie Andrén Karlsson (S) Orust
Nils Olof Bengtson	Vice ordförande	Ricard Söderberg (S) Lysekil Pia Tysklind (S) Strömstad Roger Wallentin (C) Tanum Karin Blomstrand (L) Munkedal

Styrelsen har haft 4 styrelsemöten under 2020. Vid samtliga mötena deltog ordinarie ledamöter på plats, medan ersättarna deltog digitalt. Detta för att förhindra smittspridningen av Corona.

Styrelsen för samordningsförbundet Väst får inför varje ordinarie styrelsemöte uppföljning av internkontrollplan, ekonomisk uppföljning och aktuell lägesrapport med statistik. Styrelsen får även ett sommarbrev med ekonomisk uppföljning januari – juni och lägesrapport med statistik.

Presidium

Ordförande och vice ordförande bildar ett presidium. Presidiet sammanträder inför varje styrelsemöte och ytterligare vid behov. Presidiet har haft 4 möten under 2020, där anteckningar har förts.

Styrelsen

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-260 000	-166 509	93 491

Revisorer för Sof Väst 2020

Staten	Lisa Tenggren, KPMG AB
Kommuner och region	Krister Stensson, förtroendevald VG-regionen
Sakkunnigt biträde	Josefine Kjellberg, KPMG AB

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-45 000	-78 374	-33 374

Styrelsen har till sin hjälp ett **kansli** bestående av förbundschefen som är föredragande i förbundets styrelse och leder arbetet i förbundet.

Övrig administration är administratör på 75 % och ekonomtjänst, löneservice och revision.

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-1 400 000	-1 292 332	107 668

Beredningsgrupp

Samordningsförbundet Väst har en beredningsgrupp bestående av lokala chefstjänstepersoner/ förvaltningschefer/sektionschefer eller motsvarande från förbundets medlemmar.

Beredningsgruppen består av två representanter från Arbetsförmedlingen, två från Försäkringskassan, en från primärvården och en ersättare, en från psykiatrin och en ersättare samt en från varje kommun. Beredningsgruppen ska i beredningsarbetet utgöra ett stöd för förbundschefen, bidra med kompetens, verka för att den finansiella samordningen utvecklas samt ha en kvalitetssäkrande roll. Detta bl.a. genom att i samarbete med förbundschef och processamordnare medverka vid behovsinventeringar hos parterna och att arbeta fram förslag till insatser och målsättningar inför beslut i styrelsen, samt medverka till att styrelsebeslut verkställs.

Beredningsgruppen är en styrgrupp för de insatser som förbundet finansierar.

Beredningsgruppen har haft 4 möten under 2020.

Representanterna i Beredningsgruppen bildar i sin tur eller kan ingå i, arbetsgrupper runt olika samverkansteman, Arenadagar mm.

Beredningsgruppens representanter 2020

Carina Holmqvist, IFO-chef Färgelanda kommun tom 16 november
 Maria Andersson, TF IFO-chef Färgelanda kommun from 17 november
 Per-Henrik Larsson, Chef för Arbetslivsförvaltningen Lysekils kommun
 Clarie Engström, IFO-chef Munkedals kommun
 Eva Haglund, IFO-chef Orust kommun
 Madeleine Barrling, IFO-chef Sotenäs kommun
 Anna Almén, IFO-chef Strömstads kommun
 Tone Brage, IFO-chef Tanums kommun
 Pia Strömsholm, Chef Arbetsmarknadsavdelningen Uddevalla kommun
 Ingemar Hansson, Arbetsförmedlingen (ytterligare representant är inte utsedd)
 Ion Smochina, Försäkringskassan sjukförsäkringen tom 31 juli
 Martina Laurell, Försäkringskassan sjukförsäkringen from 1 augusti
 Daniel Terdell, Försäkringskassan funktionshinder
 Lisa Alexandersson, Psykiatrin tom 31 juli, ersättare: Aase Eriksson
 Johan Lidén, Psykiatrin from 1 augusti, ersättare: Aase Eriksson
 Elin Hansson, Primärvården Närhälsan, ersättare/representant från den privata Primärvården saknas
 Elisabeth Rahmberg, koncernkontoret VG-regionen, adjungerad

1.5. God ekonomisk hushållning, måluppfyllelse och ekonomisk ställning

Enligt § 21 i Lagen om finansiell samordning (2003:1210) så får ett samordningsförbund inte ingå borgen eller sätta sig i skuld. Samordningsförbund ska inte heller samla på sig för stort eget kapital. God ekonomisk hushållning är att använda de medel som förbundet har tilldelats till avsett ändamål och på ett så effektivt sätt som möjligt.

Ekonomiskt resultat 2020

Bidraget från medlemmarna 2020 var **9 357 996** kr

Samordningsförbundets ingående egna kapital 2020-01-01 var **2 761 298** kr.

ESF-bidrag för jan-mars 2020 var **265 660** kr och avser redovisade insatser.

Aktuell kostnadsbudget enligt verksamhetsplan 2020 var **11 648 000** kr.

Förbundets kostnader 2020 uppgick enligt resultaträkningen till **10 626 529** kr.

Förbundet har under 2020 förbrukat **1 002 874** kr mera än erhållet bidrag, det är egna medel från tidigare år och fanns med i planeringen att de skulle användas.

Skillnaden mellan aktuell kostnadsbudget och utfall 2020, blev **1 021 471** kr.

Avvikelsen mellan kostnadsbudget i verksamhetsplan och utfall är förhållandevis jämnt fördelat på alla kostnadsställen och beror i första hand Coronapandemin.

Utgående eget kapital 2020-12-31 var **1 758 424** kr.

Den finansiella utvärdering av god ekonomisk hushållning visar att förbundet har uppnått målet med att använda de medel som förbundet har tilldelats till avsett ändamål och på ett så effektivt sätt som möjligt. Det egna kapitalet är nu helt i linje med rekommendationerna från Nationella rådet för Samordningsförbund.

Verksamhetsuppföljningen sker i statens system för uppföljning, **SUS**¹.

Viss uppföljning sker även 6 månader och 2 år efter avslut, samt pinnstatistik över remitterter.

I **bilaga 1** till årsredovisning 2020 framgår: Syfte, målgrupper, mål och måluppfyllelse med Sof Väst insatser. Utförlig statistik finns i **bilaga 2**, som heter Statistik 2020. I bilagorna framgår analys av resultatet och kommentar till eventuell avvikelse från uppställda mål.

Redovisning av insatserna sker utifrån kommun, ålder, försörjning, utbildningsnivå och tid i offentlig försörjning. All statistik redovisas könsuppdelat, förutom om deltagarantalet är mindre än 10 personer. Deltagare som inte vill uppge kön, redovisas som anonyma.

Den sammantagna bedömningen är att Samordningsförbundet Väst delvis har uppnått målen om en god ekonomisk hushållning i förhållande till styrelsens uppsatta mål i verksamhetsplanen för året.

Bedömningen grundas på utfallen i insatserna:

- Rehabvägledare och Utredning har haft något flera nya deltagare än planerat.
- Hälsa- och vägledningskurs (HOV:en) och Steg1 har haft något färre deltagare än planerat.
- Vid avslut i insatsen hos Rehabvägledare har något färre deltagare än planerat kommit till egen försörjning och arbete eller studier.
- Vid uppföljningen av deltagare hos Rehabvägledare 6 månader och 2 år efter att de avslutade insatsen, visar det sig att resultatet är stående över tid, dvs. lika många eller flera är i arbete och/eller studier och utan offentlig försörjning än vid avslut.

Insatserna har påverkats mycket av Coronaepidemin och därmed möjligheterna att uppfylla målen. Stor reducering och stopp för gruppverksamheterna och personalen har i stort sett enbart kunnat arbeta digitalt. Arbetsplatser har inte tagit emot deltagare på arbetsprövning-/träning-/praktik. AME/AMA hos kommunerna har haft stopp eller i mycket liten utsträckning tagit emot ny deltagare. Handläggarna hos myndigheterna har varit hårt belastade med arbete runt Corona och Arbetsförmedlingens omstrukturering har medfört att de inte har anvisat deltagare till förbundet i samma utsträckning som tidigare.

Samordningsförbundet Väst samlar årligen in data inom ramen för det nationella verktyget "indikatorer för finansiell samordning". Indikatorerna är svar på frågan "Hur vet vi att det blir bättre?" och följer utveckling både inom och runt insatserna förbundet finansierar samt följer delar av den strukturella utvecklingen i samverkan mellan myndigheterna. Förbundets resultat jämförs med riksgenomsnittet och det egna resultatet året före.

Det samlade resultatet från enkätinsamlingen är att förbundet i drygt hälften av indikatorerna positionerar sig i nivå med riket och på samma nivå som föregående år. Deltagarnas uppfattning är i princip oförändrad jämfört med föregående år men visar i upplevelsen om inflytande och tid i

¹ Se www.susam.se. Systemet förvaltas av Försäkringskassan. Ett nytt rapportverktyg installerades i SUS i oktober 2020.

Det visade sig innehålla allvarliga brister som inte till alla delar är korrigerade. Därför måste viss reservation göras vad gäller statistiken i denna redovisning.

rehabiliteringsprocessen ett sämre resultat än riket. Jämfört med förbundets resultat 2019 sjunker gruppen kvinnors resultat i tre av indikatorerna och ökar inte i någon medan männen ökar i tre.

Den indikator som mäter resultatet att det finns en klar och tydlig strategi för uppföljning och utvärdering av myndighetsgemensamma insatser, där visar Sof Väst ett bättre resultat än riket. Samtliga övriga indikatorer som handlar om den strukturella utvecklingen och samverkan mellan myndigheterna, där visar för Sof Väst ett försämrat resultat jämfört med 2019. Det kan ha att göra med att Sof Väst 2020 ställde in alla strukturella insatser för att förhindra smittspridning av Corona.

Resultaten per indikator finns i tabellform och med kommentarer, i **bilaga 2** till Årsredovisningen.

Resultat på individnivå under 2020

Antal deltagare i de individinriktade insatserna var **479** varav 259 kvinnor och 216 män, samt 4 anonyma, de räknas inte med i statistiken för övrigt.

355 unika deltagare, d.v.s. 120 deltagare har deltagit i mera än en insats eller varit inskrivna flera gånger, det är 25 % av deltagarna.

○ Rehabvägledare	246	138 kvinnor och 107 män, samt en anonyma
○ HOV:en (Hälsa- och vägledning)	33	19 kvinnor och 14 män, ingen anonym
○ Utredning	153	82 kvinnor och 68 män, samt 3 anonyma
○ Steg1 (from februari 2020)	20	10 kvinnor och 10 män, ingen anonym

ESF-projekt "En skola för alla" januari

○ Steg1 Orust	7	2 kvinnor och 5 män, ingen anonym
○ Steg1 Munkedal/Färgelanda	13	4 kvinnor och 9 män, ingen anonym
<i>där av Munkedal</i>	6	3 kvinnor och 3 män, ingen anonym
<i>och Färgelanda</i>	7	1 kvinna och 6 män, ingen anonym
○ Steg1 (L:kil, U:a, Sotenäs, Tanum)	7	4 kvinnor och 3 män, ingen anonym
<i>samtlig var från Uddevalla</i>		

På AME/AMA/AMI inkl. Dingle Hundcenter har det varit 23 deltagare, 16 kvinnor och 7 män.

Dessa deltagare har samtidigt haft rehabvägledare, så de räknas bara en gång som deltagare hos RV.

Resultat på strukturell nivå 2020

Antal personer i strukturövergripande insatser 2020	101
○ Processamordnaren och övrig personal informerar om Sof Väst	89
○ Kunskapsutveckling i samverkan	0
○ Delprojektledare "En skola för alla" januari – mars	12

Procentuell fördelning av verksamhetens kostnader 2020

○ Styrelsen, administration/kansli:	-1 458 841 kr eller	13,7 % av utfallet.
○ Lokaler och kringkostnader:	-1 084 320 kr eller	10,2 % av utfallet.
○ Strukturövergripande insatser:	-859 721 kr eller	8,1 % av utfallet.
○ Individinriktade insatser:	-7 223 647 kr eller	68,0 % av utfallet.

Uppföljning av insatserna

Målgrupper

Målgrupper för *individinriktade* insatser som Samordningsförbundet finansierar är personer i åldern 16 – 64 år som är i behov av samordnad rehabilitering. Arbetslinjen skall vara tydlig enligt riktlinjerna och innebörden av begreppet förutsättningar för arbete poängteras. Individerna i målgrupperna kan ha fysiska, psykiska, sociala och arbetsmässiga behov och de samordnade insatserna skall beakta jämställdhet och mångfald.

Bland aktuella deltagare till **samtliga insatser**, prioriteras de som bedöms kunna tillgodogöra sig insatserna.

Samordningsförbundet stödjer också aktivt *strukturövergripande* insatser som syftar till att skapa förutsättningar för myndigheterna att kunna samarbeta och samverka och för att de ska få bättre kunskap och förståelse för varandras uppdrag. Det kan till exempel handla om kompetensutveckling och kunskapsutbyte.

Insatser

Sof Väst har under 2020 haft fem olika individinriktade insatser och tre strukturövergripande insatser:

Rehabvägledare: Målgruppen är personer i arbetsför ålder som är i behov av samordnat stöd ifrån två eller fler av våra samverkande myndigheter.

De arbetar motiverande och vägledande med arbetsmarknadscoaching och hjälp till arbetsprövning-/träning eller praktik. Rehabvägledarna arbetar lokalt i förbundets samtliga kommuner.

Utredningen: Målgruppen är personer i arbetsför ålder som är i behov av funktionsbedömning i aktivitet.

Aktivitetsbaserad utredning med syfte att utreda individernas förutsättningar för arbete/studier. Varje grupp pågår i 4 veckor, 5 dagar/vecka. Placering i Uddevalla med deltagare från hela området, men med målsättning att kunna genomföra en grupp/termin i Norra Bohuslän. Även kortare utredningar individuellt eller i mindre grupper kan genomföras lokalt i kommunerna.

Utredningsgrupper på en vecka har fått benämningen **KAKA**, som är förkortning av **Komprimerad Aktivitetsbaserad Kartläggning av Arbetsförmåga**.

HOV:en/Hälsa- och vägledning: Riktade sig till personer med eller utan erfarenhet av arbetslivet, men med behov av stöd för att förbättra sin hälsa och därmed närma sig arbete eller studier och egen försörjning. Kursen var arbetsförmågestärkande, såväl ur ett hälsoperspektiv som ur ett socialt och kunskapsmässigt perspektiv. Kursen fokuserade på hälsa, att skapa balans i vardagen, samt vägledning mot arbete. Fysiska aktiviteter ingick, minst 3 ggr/vecka. Varje grupp pågick i 5 – 6 veckor, 5 dagar/vecka. Placering i Uddevalla med deltagare från hela området.

Fysioterapeut: Göra fysisk funktionsbedömning på deltagare i insatserna, samt föreläser i gruppinsatserna om hälsa, kost, motion och betydelsen av fysiska aktiviteter.

ESF-projekt, "En skola för alla", modul 3, Steg1 var i Munkedal (Munkedal och Färgelanda), och på Orust, som delfinansierades av dessa kommuner, samt i Uddevalla (Uddevalla, Tanum, Sotenäs och Lysekil), som delfinansierades av Sof Väst. Projektet riktade sig till unga vuxna 15 – 24 år med diffus problematik, med eller utan diagnos som stod långt från arbetsmarknaden.

Syftet var att tidigt fånga upp och ge en meningsfull aktivitet till ungdomar som hade hoppat av skolan, var på väg att hoppa av skolan, att reducera utanförskap hos unga vuxna och vara motivations- och aktivitetshöjande samt arbets- eller studieförberedande. I samtliga kommuner ingick en kursdel, med gruppträffar 4 fm/vecka med föreläsningar, aktiviteter och studiebesök samt coachande samtal i grupp och individuellt stöd.

Efter kursdelen kunde deltagarna få fortsatt individuellt stöd.

Insatsdelen av projektet avslutades den 31 januari.

Steg1 Insatsen riktade sig till unga vuxna 19 – 29 år med diffus problematik, med eller utan diagnos som stod långt från arbetsmarknaden.

Syftet var att tidigt fånga upp och ge en meningsfull aktivitet till ungdomar som hoppat av skolan, var på väg att hoppa av skolan, att reducera utanförskap hos unga vuxna och vara motivations- och aktivitetshöjande samt arbets- eller studieförberedande. Stärka självkänsla och självförtroende hos deltagarna. Det ingick en kursdel med gruppträffar 4 fm/vecka, med föreläsningar, aktiviteter och studiebesök samt coachande samtal i grupp och individuellt.

Insatsen arbetade enligt 7Tjugo metoden www.empowercenter.se/7tjugo

Det var löpande intag och deltagarna kunde vara inskrivna i upp till 1 år.

Insatsen startade i februari när Steg1 i ESF-projektet avslutades.

Placeringen var i Uddevalla med möjlighet för deltagare från hela området.

Delprojektledare för ESF-projektet, En skola för alla

Avslutningsfasen i projektet. Ansvarade för dialogmöte och informationsträffar och liknande med samarbetsparterna, samt slutredovisning av projektet som avslutades den 31 mars.

Processamordnare

Var stöd till de insatser som förbundet finansierade, stimulerade metod- och verksamhetsutveckling och utbyte emellan insatserna. Medverkade vid framtagning av nya insatser samt ansvarar för genomförande av dessa insatser. Arbetar tillsammans med övrig personal med information och kommunikation om förbundet samt med lokalt och regionalt nätverksbyggande. From 2021 kommer uppdraget att vara verksamhetsutvecklare.

Kunskapsutveckling i samverkan och information

Förbundet stimulerar kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte mellan de samverkande parternas myndigheter och dess personal genom bland annat Arenadagar, Förbundets Dag, mm.

Uppföljning och resultat för individriktade insatser

Rehabvägledare

Målet var **140** nya deltagare under året. Totalt deltog **246** personer hos rehabvägledarna under 2020, därav 138 kvinnor, 107 män och en anonym. Av dessa var **151** nya deltagare, 73 kvinnor, 77 män och en anonym som räknas inte med i övrig statistik.

Deltagarna ska i genomsnitt vara inskrivna i 6 månader, men kan vara inskrivna i upptill ett år.

Genomsnittets inskrivningstid var 10 månader.

Rehabvägledarna har för deltagarna tillgång till **arbetsprövnings-/träningsplatser på AME/AMA/AMI** i kommunerna. Totalt **23** deltagare, 16 kvinnor och 7 män deltog på någon av dessa platser. Samtliga deltagare som deltar på kommunernas AME/AMA/AMI ingår i andra insatser och räknas inte en gång till.

Samordningsförbundet Väst har igenom åren följt talesättet att: "Vi lever som vi lär", dvs. vi har alltid haft minst en person/deltagare som har haft arbetsprövning-/träning-/praktik på förbundet. Oftast har det handlat om deltagare som har stått långt ifrån arbetsmarknaden och varit i Sof Väst insatser under längre tid. De har haft uppgifter hos oss inom administration och/eller som husvärdar. Samtliga av dessa har vid avslut gått vidare till arbete eller studier.

Utredningen

Målet är 12 – 20 deltagare/grupp, varje grupp pågår i 4 veckor, 5 dagar/vecka. En grupp/termin ska utlokaliseras till Norra Bohuslän med max 12 deltagare/grupp. Möjlighet finns till ett antal individuella utredningar, samt mindre kortare utredningar i grupp och det även lokalt i kommunerna.

Målet är **150** deltagare/år. **153** personer deltog totalt i utredningen under 2020, 82 kvinnor, 68 män och tre anonyma. Här ingår förutom de som deltog i 4 veckors utredningen, även de som deltog i KAKA (Komprimerad Aktivitetsbaserad Kartläggning av Arbetsförmåga) som är en veckas utredning, samt ett antal individuella utredningar.

Förbundet har begränsat antal deltagare/grupp och delat upp grupperna så att bara ett fåtal deltagare har kommit samtidigt, detta för att förhindra smittspridning av Corona. Årets sista grupper ställdes in och deltagarna fick 3 veckors individuella utredningar. En grupp med 12 deltagare genomfördes under våren, i Tanum, med enbart deltagare från Tanum och Strömstad.

Till **rehabvägledare och utredningen** ska unga personer upp till 29 år prioriteras.

Hos rehabvägledarna var **40%** av deltagarna som började under 2020 unga personer upp till 29 år.

I utredningen var **25 %** av deltagarna unga personer upp till 29 år.

Antal unga som anvisas har under de senaste åren ökat.

Hälsa och vägledning/HOV:en

Målet var 8 – 10 deltagare/grupp, blandat från alla åtta kommuner.

Varje grupp skulle pågå i 5 – 6 veckor, 5 halvdagar/vecka.

Målet var minst **50** nya deltagare under 2020, med totalt 6 gruppstarter. Det blev 3 gruppstarter och **33** personer som deltog i HOV:en, 19 kvinnor och 14 män. Av dessa var **21** nya deltagare. Avvikelsen beror bl.a. på att grupperna som skulle börjat i april och november blev inställda pga.

försiktighetsåtgärder för att förhindra smittspridning av Corona. Gruppledarna arbetade under den perioden individuellt med flesta av de anvisade deltagarna. Förhållandevis få deltagare har anvisats till

HOV:en under året så gruppen som skulle börjat i september blev inställd pga. det. Insatsen upphörde vid årsskiftet. Målgruppen kommer att erbjudas att delta i Samordningsförbundets övriga insatser.

Fysioterapeut

Målet är att genomföra minst **90** Tippa- och konditionstester/år, samt att ha minst en föreläsning/grupp i Utredningen, HOV:en och Steg1.

Fysioterapeuten genomförde **55** Tippa- och konditionstester under året och hade **14** föreläsningar, 9 för Utredningen, 4 för HOV:en och en för Steg1.

Samtliga deltagare som träffar fysioterapeuten ingick i andra insatser och räknas inte en gång till.

På grund av rådande pandemi kunde inte Tippa- och konditionstester erbjudas i samma omfattning som vanligt.

ESF-projekt, "En skola för alla" Steg1 i Munkedal/ Färgelanda, Orust och gemensamt i Uddevalla för Tanum, Sotenäs, Uddevalla och Lysekil

Projektets genomförandefas avslutades den 31 januari och därmed inga nya deltagare under 2020.

Under januari 2020 deltog totalt **27** ungdomar, 10 kvinnor och 17 män i Steg1 "En skola för alla".

Steg1 på Orust 7, Steg1 i Munkedal/Färgelanda 13 och Steg1 i Uddevalla 7.

Steg1

Målet var minst **30** nya deltagare under februari – december 2020. Gruppverksamheten skulle pågå i upp till 6 månader med 4 fm/vecka och inkluderar individuellt stöd. I gruppverksamheten skulle det kunna delta upp till 12 deltagare samtidigt. Insatsen var placerad i Uddevalla med möjlighet för deltagare från hela området.

Under februari – december deltog **20** ungdomar i Steg1, 10 tjejer och 10 killar. Samtliga deltagare var från Uddevalla.

All gruppverksamhet ställdes in i mitten av mars för att förhindra smittspridning av Corona. I maj erbjuds deltagarna gruppverksamhet en dag per vecka och då mestadels med utomhusaktivitet. I mitten av augusti återupptogs gruppverksamheten i anpassad form och genomfördes i två mindre grupper med först 6 max deltagare i varje och from mitten av november med 4 deltagare/grupp. Insatsen upphörde vid årsskiftet pga. budgetprioriteringar.

Målgruppen kommer att erbjudas att delta i Samordningsförbundets övriga insatser.

Uppföljning och resultat för strukturövergripande insatser

Delprojektledare för ESF-projektet, "En skola för alla" Steg1

Avslutningsfasen av projektet var under januari – mars. Målet var att möta **50** samarbetsparterna (flera samarbetsparter/medarbetare deltog oftast vid mera än ett tillfälle, men räknas bara en gång).

Sammanlagt medverkade **12** samarbetsparter under 2020 i projektet. Det inkluderar inte slutkonferensen av projektet där det deltog totalt **300** personer och där av ett stort antal från vårt område.

Processamordnare

Arbetade med att led övrig personal som arbetar i insatser finansieras av Samordningsförbundet Väst, stimulera metod- och verksamhetsutveckling och utbyte emellan insatserna. Ansvarade för

information och kommunikation om, och inom, förbundet samt med lokalt och regionalt nätverksbyggande.

Målet var information och kommunikation med **100** externa medarbetare hos parterna, under året (flera medarbetare deltar ofta vid mera än ett tillfälle, men räknas bara en gång).

Processamordnaren tillsammans med övrig personal informerade och diskuterade förbundets insatser med **89** medarbetare hos parterna under 2020. Avvikelsen här beror på som i övrig verksamhet, inställda möten och att begränsat antal personer får samlas i samma lokal, detta för att förhindra smittspridningen av Corona.

Kunskapsutveckling i samverkan och information

Målet var att **250** personer/medarbetare skulle delta under året.

Flera av aktiviteterna innehåller upprepade träffar, men varje person räknas då bara en gång.

Samtliga planerade aktiviteter med kunskapsutveckling blev under året inställda för att förhindra smittspridningen av Corona. Det var Nationella Finsamkonferensen, Arenadagarna, Förbundets Dag och Öppet Hus.

3 Nyhetsbrev skickades till samverkansparterna under året och Facebooksidan och hemsidan uppdateras när något händer i förbundet. Förbundet har börjat arbete med en egen hemsida. Förbundschef har tillsammans med ordförande eller vice ordförande informerat KF i Uddevalla, Lysekil och Strömstad, KS i Färgelanda och Uddevalla, KSAU i Sotenäs, Omsorgsnämnden i Sotenäs och omsorgsutskottet på Orust om Samordningsförbundet och insatserna, det finns inte med i statistiken. KF i Tanum och Färgelanda, samt KS i Munkedal avbokade besöken för att förhindra smittspridningen av Covid 19.

Sof Väst har tillsammans med övriga förbund i VG-regionen en gemensam hemsida

www.samverkanvg.se/sofvast

Datorskyddsombud för förbundet är JP-infonet www.jpinfonet.se

Sof Väst är medlem i NNS (nationellt nätverk för Samordningsförbund), en intresseorganisation för Samordningsförbund, se www.nnsfinsam.se

Sof Väst medverkar i NNS kvalitetsbedömning av finansiell samordning via indikatorer, se redovisning sist i bilaga 2. Förbundets processamordnare ingår i utvecklingsgrupp gällande indikatorerna.

Förbundschefen ingår i ett nätverk för förbundschefer i Västra Sverige och är representant för samtliga förbund i VG-regionen i Regionala samverkansgruppen och ekonominätverk med medlemmarna/ägarna.

Ekonomiskt resultat

Uppföljning av ekonomiskt utfall mot budget av insatser och verksamhet under 2020

Rehabvägledare

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-3 500 000	-3 268 046	231 954

Utredningen

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-1 770 000	-1 549 320	220 680

HOV:en

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-1 043 000	-1 026 004	16 996

Fysioterapeut

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-215 000	-150 876	64 124

Steg1

Nettokostnad i kr	Budget feb – dec 2020	Utfall feb – dec 2020	Avvikelse feb – dec 2020
	-1 120 000	-1 069 821	50 179

ESF-projekt " En skola för alla" Steg1

Nettokostnad i kr	Budget jan 2020	Utfall jan 2020	Avvikelse jan 2020
	-205 000	-159 580	45 420

Processamordnare

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-750 000	-703 544	46 456

Delprojektledare för ESF-projektet "En skola för alla" Steg1

Nettokostnad i kr	Budget jan – mars 2020	Utfall jan – mars 2020	Avvikelse jan – mars 2020
	-100 000	-87 700	12 300

Kunskapsutveckling i samverkan och information

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-165 000	-68 477	96 523

Driftkostnader, hyra, städ, el mm

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-994 448	-953 343	41 105

Avskrivningar Silentzvägen mm

Nettokostnad i kr	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse 2020
	-125 552	-130 977	-5 425

Investeringar i lokalen på Silentzvägen, ombyggnation, installationer av IT och liknande har 36 månaders avskrivningstid.

Balanskravsresultat

Balanskravsutredning	2020	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	-1 002 874	-555 871
- Samtliga realisationsvinster	-	-
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-
+/- Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-
Återföring av orealiserade vinster och förluster i		
+/- värdepapper	-	-
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-1 002 874	-555 871
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-
= Årets balanskravsresultat	-1 002 874	-555 871

Underskottet har medvetet uppkommit baserat på ett beslut i verksamhetsplan att det egna kapitalet ska användas och därmed sänkas. Eftersom det är ett beslut om att förbundet ska minska det egna kapitalet kommer inte underskottet att återställas.

1.6 Väsentliga personalförhållanden

Samordningsförbundet Väst har ingen personal anställd. Samtlig personal som arbetar med uppdrag för förbundet har sin grundanställning hos någon av medlemmarna/de ingående myndigheterna. Ingen av personerna som arbetar med uppdrag för förbundet har haft någon längre sjukskrivningsperiod och under året har inte varit någon personalomsättning.

1.7 Förväntad utveckling

Behovsinventering har gjorts och sammanfattningsvis så är det störst efterfrågan av Rehabvägledare och arbetsförmågeutredningar. Det önskas ökad utveckling av dessa insatser, speciellt lokalt. Dessutom efterfrågas "lågtröskelverksamheter" i kommunerna samt ett större stöd för lokal samverkan. Osäkerhet råder vad som händer under 2021 beroende på Corona pandemin och när vi kan återgå till normalläge igen. All verksamhet är anpassad för att förhindra smittspridning och kommer att drivas ännu mera i digitalt i början av 2021 och vi kommer säkert även efter pandemin att arbeta mera digitalt än tidigare.

2. Driftsredovisning

Belopp tkr	Utfall 2020	Budget 2020	Avvikelse utfall – budget	Utfall 2019
Nettokostnad	-10 626 529	-11 648 000	1 021 471	-12 331 695
Medlemsavgift + ESF bidrag	9 623 655	9 603 000	20 655*	11 775 824
Resultat	-1 002 874	-2 045 000	1 042 126	-555 871
Utgående eget kapital	1 758 424	454 000	1 304 424	2 761 298

*Beror på högre utbetalt bidrag 2019 än vad som var uppbokad.

Enligt god ekonomisk hushållning ska förbundet inte samla på sig för stort eget kapital. Sof Väst har haft för stort eget kapital, vilket har medfört att målsättningen har varit att använda de egna medlen till ändamålsenliga insatser, vilket och har gjorts de senaste åren. Detta medför att både under 2019 och 2020 har visast ett negativt resultat.

Utgående eget kapital vid årsskiftet var 1 758 424 kr, ligger i linje med Nationella rådets rekommendationer om eget kapital²

² Nationella rådets rekommendation är att Samordningsförbund som har medelstillsdelning på:

- 0-7 miljoner rekommenderas ha 20 % eget kapital
- 7,1- 15 miljoner rekommenderas ha 20 % upp till 7 miljoner +15 % på belopp därutöver
- 15,1 eller mera rekommenderas ha 20% upp till 7 miljoner +15 % på belopp mellan 7 och 15 miljoner +10 % på belopp därutöver.

Resultaträkning

Resultaträkning

Belopp i kr.	Not	2020-01-01	2019-01-01
		-2020-12-31	-2019-12-31
Verksamhetens intäkter	2	9 623 655	11 775 824
Verksamhetens kostnader	3	-10 505 977	-12 211 143
Avskrivningar		-120 552	-120 552
Verksamhetens resultat		-1 002 874	-555 871
Finansiella intäkter		-	-
Finansiella kostnader		-	-
Resultat efter finansiella poster		-1 002 874	-555 871
Årets resultat		-1 002 874	-555 871

3. Balansräkning

Balansräkning

Belopp i kr.	Not	2020-12-31	2019-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Maskiner och inventarier	4	20 076	140 628
Summa anläggningstillgångar		20 076	140 628
Omsättningstillgångar			
Korta fordringar	5	482 491	2 629 586
Kassa och bank		2 425 058	1 653 677
Summa omsättningstillgångar		2 907 549	4 283 263
Summa tillgångar		2 927 625	4 423 891
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital		-2 761 298	-3 317 169
Årets resultat		1 002 874	555 871
Summa eget kapital		-1 758 424	-2 761 298
Kortfristiga skulder	6	-1 169 201	-1 662 593
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		-2 927 625	-4 423 891
Ansvarsförbindelser		inga	inga

5. Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys

Belopp i kr.	Not	2020-12-31	2019-12-31
Årets resultat		-1 002 874	-555 871
Justering för ej likviditetspåverkande poster	8	120 552	120 552
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		-882 322	-435 319
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		2 147 095	-970 978
Ökning/minskning kortfristiga skulder		-493 392	-615 598
Kassaflöde för den löpande verksamheten		771 381	-2 021 895
Årets kassaflöde		771 381	-2 021 895
Likvida medel vid årets början		1 653 677	3 675 572
Likvida medel vid årets slut		2 425 058	1 653 677

Kassaflödesanalys visar förbundets in- och utbetalningar under räkenskapsåret.

Verksamhetens utgifter har ett jämt flöde under året. Ingen investeringsverksamhet har förekommit under 2020.

Verksamheten finansieras via bidrag från förbundets medlemmar. Bidragen betalas in tertialvis och det föreligger ingen väsentlig finansiell risk då hela verksamheten bygger på bidrag från medlemmarna som är statliga myndigheter, region och kommuner.

6. Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och kommunallag (KL).

Förbundet följer god redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

I enlighet med Finsamlagen, Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210)

7. Notförteckning

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, kommunallag (KL) och kommunal bokförings- och redovisningslag (LKBR)

Förbundet följer god redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

I enlighet med Finsamlagen, Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210)

Intäkter

Intäkter i form av bidrag har upptagits till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Not 2 Verksamhetens intäkter

	2020-12-31	2019-12-31
Driftbidrag från staten	4 679 000	4 701 000
Driftbidrag från Uddevalla kommun	988 706	993 355
Driftbidrag från Orust kommun	245 500	246 654
Driftbidrag från Lysekils kommun	236 529	237 642
Driftbidrag från Strömstads kommun	229 500	230 579
Driftbidrag från Tanums kommun	207 912	208 889
Driftbidrag från Munkedals kommun	175 559	176 384
Driftbidrag från Sotenäs kommun	144 706	145 386
Driftbidrag från Färgelanda kommun	111 088	111 611
Driftbidrag från VG-regionen	2 339 496	2 350 500
ESF-bidrag	265 660	2 373 824
Öresavrundning	-1	-
Summa verksamhetens intäkter	9 623 655	11 775 824

Not 3. Verksamhetens kostnader

	2020-12-31	2019-12-31
Inhyrd personal	8 826 808	9 840 250
Lokalkostnader	861 838	1 069 835
Övrigt	817 331	1 301 058
Summa verksamhetens kostnader	10 505 977	12 211 143

Not 4. Anläggningstillgångar

	2020-12-31	2019-12-31
Ingående anskaffningsvärde	361 640	361 640
Nyanskaffningar	-	-
Utgående anskaffningsvärde	361 640	361 640
Akkumulerade avskrivningar vid årets ingång	221 012	100 460
Årets avskrivningar	120 552	120 552
Utgående avskrivningar	341 564	221 012
Redovisat värde vid årets slut	20 076	140 628

Not 5. Korta fordringar

	2020-12-31	2019-12-31
Fordran mervärdesskatt	277 560	202 775
Övriga fordringar	-	5 529
Interimsfordringar	204 931	2 421 282
Summa korta fordringar	482 491	2 629 586

Not 6. Kortfristiga skulder

	2020-12-31	2019-12-31
Leverantörsskulder	0	371 563
Upplupna kostnader	1 169 201	1 291 030
Summa kortfristiga skulder	1 169 201	1 662 593

Not 7. Revisionskostnader

	2020	2019
Totalt kostnad för räkenskapsrevision	65 373	62 800
Varav kostnad för den sakkunniges granskning av räkenskaperna	30 000	30 000
Varav kostnad för statens revisor	28 000	28 000
Varav kostnad för förtroendevald revisor	7 373	4 800

Not 8. Justering för ej likviditetspåverkande poster

	2020-12-31	2019-12-31
Avskrivningar	120 552	120 522

7. Styrelsens underskrift

Vi intygar att årsredovisningen för 2020 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och förbundets ekonomiska ställning.

(Då varje ledamot sitter på personligt mandat ska de inte skriva under i egenskap av representant för en myndighet, utan från sin roll i Samordningsförbundets styrelse.)

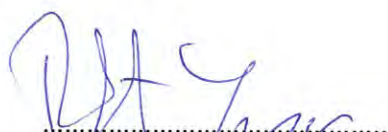
Uddevalla 19 mars 2021

.....
Kenneth Carlsson
Ledamot/Ordförande

.....
Anders Paulsson
Ledamot/Vice ordförande

.....
Robert Yngve
Ledamot

.....
Linda Biltmark
Ledamot

BILAGOR TILL ÅRSREDOVISNINGEN

Bilaga 1 Mål och måluppfyllelse 2020

Bilaga 2 Statistik 2020

RUTIN och TIDPLAN för Samordningsförbunden i Västra Götaland

(2020-11-12)

Årsredovisning 2020	Datum	Sändes till
SUS- Deltagaruppgifter från alla aktiviteter, utfall för hela 2020	2021-01-09 ¹⁾	www.susam.se
SUS- Ekonomiskt utfall för hela 2020	2021-01-20 ¹⁾	www.susam.se
Inrapportering av ekonomiskt utfall för hela 2020	2021-01-18 ²⁾	Göteborgs kommun
Särskilda uppgifter till Västra Götalandsregionen (separat utskick) <ul style="list-style-type: none"> • Totala intäkter/omsättning • Årets resultat • Utgående eget kapital • Balansomslutning (sa tillgångar enligt balansräkning) • Antal anställda • Västra Götalandsregionens bidrag 2020 • Västra Götalandsregionens röstandel i procent 	2021-02-05	annika.b.andersson@vgregion.se
Beslutad årsrapport/årsredovisning inklusive revisionsberättelse och protokollsutdrag	2021-02-15 ²⁾ När beslut finns eller senast 2021-03-31	Göteborgs kommun Övriga kommuner, om de inte har meddelat annat koncernkontoret.diarium@vgregion.se samt annika.ek@vgregion.se samt respektive hälso- och sjukvårdsnämndskansli koncernekonomi@forsakringskassan.se samt Respektive lokala Försäkringskassa silvija.mehrstam@arbetsformedlingen.se eva.lindh-fernheim@arbetsformedlingen.se

1) Försäkringskassan baserar nationella årsuppgifter för alla samordningsförbund på vad som registrerats i SUS vid dessa tidpunkter.

2) Gäller Samordningsförbundet Finsam Göteborg

* Västra Götalandsregionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har valt att inte konsolidera samordningsförbunden i resp. organisations årsbokslut. Däremot är det möjligt att enskild kommun väljer att göra så. **Kontakta därför resp. kommun om arbetsmaterial till årsredovisningen ska lämnas in tidigare.** För Göteborgs kommun sker konsolideringen av Samordningsförbundet i Cognos i mars och augusti.

RUTIN och TIDPLAN för Samordningsförbunden i Västra Götaland

(2020-11-12)

DELÅRSRAPPORT och ev. ekonomiska rapporter	Datum	Sändes till
Inrapportering av ekonomiskt utfall per augusti och årsprognos	2021-09-14 ¹⁾	Göteborgs kommun
Beslutad delårsrapport/ekonomiskt utfall per augusti med årsprognos, inklusive protokollsutdrag	2021-10-02	Respektive kommun(-er), i Göteborg även stadsdelsnämnderna koncernkontoret.diarium@vgregion.se samt annika.ek@vgregion.se samt respektive hälso- och sjukvårdsnämndskansli koncernekonomi@forsakringskassan.se samt Respektive lokala Försäkringskassa silvija.mehrstam@arbetsformedlingen.se eva.lindh-fernheim@arbetsformedlingen.se

1) Gäller Samordningsförbundet Finsam Göteborg

* Västra Götalandsregionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har valt att inte konsolidera samordningsförbunden i resp. organisations uppföljningsrapporter. Däremot är det möjligt att enskild kommun väljer att göra så. **Kontakta därför resp. kommun om de önskar att delårsrapporten ska lämnas in tidigare.** För Göteborgs kommun sker konsolideringen av Samordningsförbunden i Cognos i mars och augusti.

Datum: 2021 – 03 – 19
Tid: 9.00 – 12.00
Plats: Finsamlokalen, Silentzvägen 6 i Uddevalla
Ordinarie ledamöter deltar på plats, ersättare via Teams

§ 1 – 15

Beslutande:	Kenneth Carlsson	Färgelanda kommun
	Anders Paulsson	Arbetsförmedlingen
	Robert Yngve	VG-regionen
	Linda Biltmark	Försäkringskassan
Närvarande ersättare via Teams	Ricard Söderberg	Lysekils kommun
	Karin Blomstrand	Munkedals kommun
	Nils-Olof Bengtsson	Sotenäs kommun
	Roger Wallentin	Tanums kommun
	Pia Tysklind	Strömstads kommun §1 – 11

Övriga deltagare: Gudrun Emilsdottir, förbundschef
Maria Hassing Karlander, verksamhetsutvecklare

Tid och plats för justering: 2021-03-23, Samordningsförbundet Väst, Silentzvägen 6 i Uddevalla

Sekreterare:

Gudrun Emilsdottir

Ordförande:

Kenneth Carlsson

Justerare:

Linda Biltmark

Anslag/Bevis

Protokollet är justerat. Justering har tillkännagivits genom anslag.

Protokollet finns också på www.samverkanvg.se/sofvast

Organisation Samordningsförbundet Väst 222000 – 2030
Protokollet är anslaget under tiden: 2021-03-24 – 2021-04-14
Förvaringsplats för protokollet: Hos förbundschef Gudrun Emilsdottir, tele: 0522 – 69 5133
Kopia finns på kansliavdelningen i respektive kommun och på Regionens Hus i Vänersborg, under anslagstiden

Underskrift:

§ 1 *Mötes öppnande*

Ordförande Kenneth Carlsson hälsar alla välkomna, både ordinarie ledamöter som är på plats och ersättarna som finns med via Teamslänk och förklarar mötet öppnat.

§ 2 *Val av justerare*

Förslag till beslut:

att välja Linda Biltmark, jämte ordförande, till justerare av dagens protokoll.

Styrelsen beslutar:

att välja Linda Biltmark, jämte ordförande, till justerare av dagens protokoll.

§ 3 *Fastställande av dagordning*

Förslag till dagordning hade skickats till styrelsen inför mötet.

Förslag till beslut:

att fastställa dagordning enligt utskick.

Styrelsen beslutar:

att fastställa dagordningen enligt förslag till beslut.

§ 4 *Styrelseprotokoll nr 4 – 2020-11-24*

Inga synpunkter framkom.

Förslag till beslut:

att lägga föregående mötesprotokoll till handlingarna.

Styrelsen beslutar:

att lägga föregående mötesprotokoll till handlingarna.

§ 5 *Ekonomisk uppföljning januari – december 2020, beslut*

Det egna kapitalet vid årsskiftet var 1 758 424 kr, det är något mera än prognosen i november, men jämnt fördelat mellan kostnadsställena, inget anmärkningsvärt. Det egna kapitalet ligger helt i linje med Nationella rådets rekommendation om eget kapital, att vi ska ha 1 753 700.

Förslag till beslut:

att godkänna redovisningen.

Styrelsen beslutar:

att besluta i enlighet med förslag till beslut och godkänna redovisningen.

§ 6 *Årsredovisning med förvaltningsberättelse 2020, beslut*

2020 års årsredovisning med förvaltningsberättelse, bilagor med mål och måluppfyllelse samt statistik, hade skickats till styrelsen inför mötet. Förbundschef Gudrun Emilsdottir föredrar. Förbundet har under 2020 förbrukat 1 002 874 kr mera än erhållet bidrag, det är egna medel från tidigare år. Det låg i budget och skulle användas. Det innebär att styrelsen bör fatta beslut om att balanskravsresultatet inte ska återställas. Skillnaden mellan aktuell kostnadsbudget och utfall under 2020, blev **1 021 471** kr.

Anledningen till skillnaden mellan kostnadsbudget i verksamhetsplan och utfall beror först och främst på Coronapandemin och att därför blev bland annat samtliga strukturella insatser inställda.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Samordningsförbundets utgående egna kapital 2020-12-31 var 1 758 424 kr.

I de individinriktade insatserna 2020 hade Samordningsförbundet Väst 479 deltagare, 259 kvinnor och 216 män, samt 4 anonyma. 355 deltagare var unika, dvs. 120 deltagare deltog i mera än en insats eller var inskrivna mera än en gång, det är 25 % av deltagarna.

Trots pandemin så har Rehabvägledare och Utredning haft något flera nya deltagare än planerat.

Vid avslut i insatsen hos Rehabvägledare har något färre deltagare än planerat kommit till egen försörjning och arbete eller studier. Men flesta av AMA/AME enheterna har under 2020 inte tagit emot ny deltagare eller i mycket begränsad omfattning och arbetsplatser har inte tagit emot personer på arbetsträning-/praktik. Samtidigt har arbetslösheten ökat, så förutsättningarna har inte varit de bästa för vår målgrupp. Vid uppföljningen av deltagare hos Rehabvägledare 6 månader och 2 år efter att de avslutade insatsen, visar det sig att resultatet är stående över tid, dvs. lika många eller flera är i arbete och/eller studier och utan offentlig försörjning än vid avslut.

6 månaders och 2 års uppföljningen bekräftar ännu en gång att, med tiden kommer flera och flera av deltagarna som har haft insats hos rehabvägledarna i arbete och är utan offentlig försörjning.

Hälsa- och vägledningskurs (HOV:en) och Steg1 hade något färre deltagare än planerat och de insatserna avslutades vid årsskiftet.

Indikatorerna visar inte lika positivt resultat som förra året.

Styrelsen framför sitt tack till personalen för gott arbete under föregående år.

Förslag till beslut:

- att balanskravsresultatet inte ska återställas
- att arbeta vidare med resultatet från indikatorerna och hur förbundet kan bli bättre.
- att godkänna årsredovisning med förvaltningsberättelsen 2020 för Samordningsförbundet Väst.

Styrelsen beslutar:

- att balanskravsresultatet inte ska återställas
- att förbundet kommer att arbeta vidare med indikatorerna, hur förbundet kan bli bättre.
- att godkänna årsredovisning med förvaltningsberättelsen 2020 för Samordningsförbundet Väst.

§ 7 PM från sakkunnig revisor

Förbundschef Gudrun Emilsdottir föredrar granskningsrapporten från den sakkunniga revisorn, den hade skickats till styrelsen inför mötet.

Sakkunnige revisorn har vid sin granskning gjort den bedömningen att förbundet i sin redovisning i huvudsak efterlever LKBR samt RKR:s rekommendationer och att förvaltningsberättelsen uppfyller kraven vilka preciseras i RKR R15. Den sakkunnige revisorn anser att förbundet till nästa år kan utveckla upplysningen om den sammanlagda kostnaden för revisorernas granskning och att begreppet god ekonomisk hushållning kan med fördel förtydligas med mätbara mål.

Förslag till beslut:

- att beakta synpunkterna från sakkunnig revisor i kommande årsredovisningar.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen beslutar:

att beakta synpunkterna från sakkunnig revisor i kommande årsredovisningar.

§ 8 Internkontrollplan 2021, Attest- och delegationsordning Risk- och väsentlighetsanalys, samt Arbetsmiljöansvaret, *beslut*

Justeringar pga. att uppdraget som processamordnare har ändrats till vecksamhetsutvecklare.

Förslag till beslut:

att godkänna förslag till Internkontrollplan 2021, Attest- och delegationsordning, Risk- och väsentlighetsanalys, samt Arbetsmiljöansvaret och att dessa styrdokument ska gälla tills vidare.

Styrelsen beslutar:

att godkänna förslag till Internkontrollplan 2021, Attest- och delegationsordning, Risk- och väsentlighetsanalys, samt Arbetsmiljöansvaret och att dessa styrdokument ska gälla tills vidare.

§ 9 Uppföljning av Internkontrollplan samt risk- och väsentlighetsanalys, *beslut*

Sammanfattning med uppföljning av internkontrollplan samt risk- och väsentlighetsanalys, hade bifogats handlingarna till mötet. De största verksamhetsriskerna är alla restriktioner och försiktighetsåtgärder pga. Coronapandemin. Medan de största externa riskerna är förändringar i regelverken hos de statliga myndigheterna och då först och främst hos Arbetsförmedlingen.

Förslag till beslut:

att godkänna redovisningen av internkontrollplanen samt risk- och väsentlighetsanalys

Styrelsen beslutar:

att godkänna redovisningen av internkontrollplanen samt risk- och väsentlighetsanalys

§ 10 Aktuell lägesrapport och statistik, *beslut*

Lägesrapport hade skickats till styrelsen inför mötet. Samtliga uppdrag är bemannade, vilket innebär att det finns god tillgång till stöd från förbundet.

Från årsskiftet finns två individinriktade insatser; rehabvägledare och utredning. Dessa pågår i anpassad form och individuellt.

Efter viss minskning av anvisningar av deltagare under sen hösten och i början av året, har inflödet ökat igen.

Det är svårt att få fram aktuell statistik eftersom deltagarna måste skriva under in- och utregistrering och nu har personalen de flesta möten med deltagarna digitalt och blanketterna måste därför postas.

Beredningsgruppen har enats om att vi testar "En väg in" till Sof Väst insatser, att personalen hos Sof Väst inleder med kartläggningssamtal för att få fram deltagarens behov och sedan sker avstämning med remitterande handläggare.

Frågan om möjligheten att få tillgång till digital signering av dokument i förbundet lyfts och diskuteras.

Förslag till beslut:

att godkänna redovisningen.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen beslutar:

att anta förslag till beslut och godkänna redovisningen.

§ 11 Sof Väst deltar via NNS i regeringsuppdraget att "Öka upptäckten av våld"? **Beslut**

Enligt representanterna i Beredningsgruppen arbetar parterna med frågan. Beredningsgruppen ställer sig bakom att all personal som arbetar med uppdrag för förbundet, får utbildningen och använder frågeformuläret i sitt arbete.

Förslag till beslut:

att styrelsen ställer sig bakom att förbundet ansluter sig till NNS arbete med regeringsuppdraget att "Öka upptäckten av våld" och implementera det i allt arbete hos förbundet.

Styrelsen beslutar

att ställa sig bakom att förbundet ansluter sig till NNS arbete med regeringsuppdraget att "Öka upptäckten av våld" och implementera det i allt arbete hos förbundet.

§ 12 Information och diskussion:

- ✓ Sammanställning av Indikatorerna från hela landet, samt jämförelse med Sof Väst.

Verksamhetsutvecklare föredrog och visade Sof Väst resultat jämfört med hela landet och jämfört med 2019. Styrelsens indikatorenkät diskuterades och om informationen på den är tillräckligt tydlig.

- ✓ NNS sammanställning av pandemins påverkan på Samordningsförbunden.

Pandemin har påverkat arbetet i Samordningsförbunden som i samhället för övrigt.

Det som har visat sig speciellt för Samordningsförbunden är att:

- lagstiftningen inte tillåter digitala styrelsemöte.
- problemet med att parterna använder olika digitala plattformar, Skype, Teams, Zoom osv.
- antal anvisade deltagare har minskad och därmed svårigheter att nå upp till målen.
- flera förbund har saknat stöd, samtidigt som det är stora förväntningar att förbunden levererar resultat.

- ✓ Medlemsdialog/ägarsamråd den 19 mars 13.00 – 14.30, dagordning

En till två ägarrepresentanter per medlem har anmält sig och de har fått underlag inför mötet.

Styrelsen diskuterade hållbar samverkan och vad som behövs för hållbar samverkan, vilket ägarrepresentanterna kommer att diskutera på mötet i mindre grupper. Hur skall vår samverkan se ut för att vi på ett resurseffektivt sätt skall kunna stödja personer med komplexa behov på bästa sätt över tid?

- ✓ NNS årsmöte 23 april

Ordförande och förbundschef är anmälda. Dagordningen kommer att skickas ut 2 veckor före mötet.

Förbundschef kommer att skicka ut dagordningen till styrelseledamöterna för att alla i styrelsen ska kunna ha möjlighet att komma med de synpunkter som de önskar att ordförande framför på mötet.

Karin Blomstrand är nominerad till styrelsen i NNS.

- ✓ Skrivelse till Nationella rådet om AF:s roll i Finsam efter reformeringen

Nationella rådet har bjudit in förbundscheferna i hela landet till tematräff den 16 juni om "Reformeringen av Arbetsförmedlingen". Inför det mötet har förbundscheferna i Västra Sverige sammanställt en skrivelse/frågor som de tänker skicka in till Nationella rådet. De tänker även presentera skrivelsen/frågorna i Regionala samverkansgruppen i VG-regionen den 17 maj.

Skrivelsen hade skickats till styrelsen inför mötet.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Även SKRs skrivelse till regeringen om att översyn av Finsam är nödvändig diskuterades [Översyn av Finsam nödvändigt - SKR](#) förbundschefernas skrivelse ligger i linje med den.

- ✓ Arenadagarna 16 april BIP och 15 oktober "Medkänslans pris"

Arenadagen den 16 april blir helt digital, Växthuset i Danmark och Sof Halland kommer att medverka. Drygt 100 personer är redan anmälda.

Arenadagen den 15 oktober med Per Isdal från Norge, där är förhoppningen att den kommer att kunna genomföras så alla är med på plats (IRL).

- ✓ Förbundets Dag 28 maj, tema Jämställdhet, förslag att flytta Dagen den till 28 september.

Anledningen till att flytta dagen är att det kommer att ge betydligt mera om alla (styrelsen, beredningsgruppen och personalen som arbetar med uppdrag för Sof Väst) kan mötas och delta på plats.

- ✓ Besök till kommunernas KS, KF och Folkhälsoråden, avvakta till hösten

Förslag till beslut:

- att eventuella synpunkter på styrelsens indikatorenkät kan framföras till verksamhetsutvecklare Maria Hassing Karlander eller till förbundschef Gudrun Emilsdottir.
- att mötet den 28 maj 13 – 14 står kvar och då tillsammans med Beredningsgruppen arbeta vidare med indikatorerna och hur Samordningsförbundet Väst kan bli bättre.
- att notera NNS sammanställning av pandemins påverkan på Samordningsförbunden.
- att notera informationen om NNS årsmötet och det blir upp till varje styrelseledamot att återkomma med synpunkter till ordförande när de har sett dagordningen.
- att styrelsen för Samordningsförbundet Väst noterar förbundschefernas skrivelse till Nationella rådet om AF:s roll i Finsam efter reformeringen.
- att styrelseledamöterna bjuds in till Arenadagarna.
- att Förbundets Dag flyttas till 28 september.
- att avvakta till hösten med besök till KS, KF och Folkhälsoråden.

Styrelsen beslutar

- att eventuella synpunkter på styrelsens indikatorenkät kan framföras till verksamhetsutvecklare Maria Hassing Karlander eller till förbundschef Gudrun Emilsdottir.
- att mötet den 28 maj 13 – 14 står kvar och då tillsammans med Beredningsgruppen arbeta vidare med indikatorerna och hur Samordningsförbundet Väst kan bli bättre.
- att notera NNS sammanställning av pandemins påverkan på Samordningsförbunden.
- att notera informationen om NNS årsmötet och det blir upp till varje styrelseledamot att återkomma med synpunkter till ordförande när de har sett dagordningen.
- att styrelsen för Samordningsförbundet Väst noterar förbundschefernas skrivelse till Nationella rådet om AF:s roll i Finsam efter reformeringen.
- att styrelseledamöterna bjuds in till Arenadagarna.
- att Förbundets Dag flyttas till 28 september.
- att avvakta till hösten med besök till KS, KF och Folkhälsoråden.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

§ 13 Mötestider 2021

Nytt är att Förbundets Dag är flyttat från den 28 maj till 28 september.

Förslag till beslut:

- 28 maj 13.00 – 16.30 Ordinarie styrelseledamöter på plats övriga digitalt
13.00 – 14.00 Möte med styrelsen och beredningsgruppen
14.00 – 16.30 Styrelsemöte
- 28 september 8.30 – 16.30 Förbundets Dag, Kunskapens Hus i Dingle, Sporren
8.30 – 13.00 Förbundets Dag, tema JGL
13.00 – 14.00 Möte med styrelsen och beredningsgruppen
14.00 – 16.30 Styrelsemöte
- 19 november 13.00 – 16.00 Styrelsemöte Sof Väst lokal på Silentzvägen 6 Uddevalla

Styrelsen beslutar:

att anta förslag till beslut.

§ 14 *Nya frågor*

Inga nya frågor var anmälda.

§ 15 *Mötets avslutande*

Ordförande tackade alla för ett bra möte.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

KSAU § 59 Dnr 2021/82
**Godkännande av årsredovisning 2020, Norra Älvsborgs
Räddningstjänstförbund (NÄRF)**

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen förslår kommunfullmäktige besluta att godkänna årsredovisningen för 2020 och lägga den till handlingarna.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att för Färgelanda kommuns del bevilja direktionen för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF) och enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för aktuella verksamhetsåret.

Ärendebeskrivning

NÄRF har inkommit med årsredovisning för år 2020. I årsredovisningen för 2019 informerades förbundet om att enhet sotning i fortsättningen ska redovisas avskilt från räddningstjänst då verksamheten är taxefinansierad och räddningstjänst är skattefinansierad. Beslutet togs i samförstånd med revisionsbyrån PwC. I samband med rådfråga till annan revisor inom PwC, inför årets årsredovisning, framkom det att om verksamheterna har samma organisationsnummer ska de redovisas tillsammans oavsett verksamheternas finansiering.

Det korrekta vid redovisning av enhet sotning är således att enhetens resultat ska bokas som en fordran i balansräkningen i samband med övriga slutbokningar. Därefter redovisas resultaträkning för hela förbundet. Enhetens resultat är dock bokat efter sammanställning av resultaträkning. Effekten blir att resultat för förbundet redovisas med belopp 2 552 tkr där sotningsenhetens resultat ingår med – 58 tkr. Beloppet är bokat som en fordran i balansräkningen och resultatet för förbundet uppgår därmed till 2 610 tkr (3 022 tkr). Budgeterat resultat var + 2 tkr. Soliditeten har ökat till 29,5 % (27,3 %). Likviditeten är fortsatt god med 15 729 tkr (18 526 tkr).

Revisorerna har granskat förbundets verksamhet under 2020. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och fastställt revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningsresultat avseende årsredovisningen framgår av revisionsrapport som utarbetats av PwC.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Revisorerna bedömer:

- sammantaget att förbundet i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen till övervägande del är förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2020. Det saknas verksamhetsmål kopplade till god ekonomisk hushållning i budget 2020. Direktionen har i handlingsprogrammet 2016–2018, med förlängning till år 2020, beslutat om fyra övergripande verksamhetsmål. Målen följs inte upp i årsredovisningen vilket avviker mot LKBR 10 kap 8 §.

Revisorerna tillstyrker att

- förbundsdirktionen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet.
- NÄRF:s årsredovisning för 2020 godkänns.

Beslutsunderlag

Revisionsberättelse år 2020 upprättad 2021-02-25, dat 2021-02-25,
Granskning av årsredovisning 2020 PWC, dat 2021-02-25,
Protokollsutdrag §4 Beslut fastställelse av bokslut och årsredovisning 2020,
dat 2021-02-22,
Begäran om ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020 NÄRF, dat 2021-03-10,
Årsredovisning 2020, Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, 2021-03-11.

Beslutet skickas till

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)
Ekonomichef
Kommunfullmäktige
Diariet

Justering

Utdragsbestyrkande

Ekonomienheten
Ekonomichef
Kristina Olsson
0528-567107
kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Godkännande av Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds (NÄRF) årsredovisning 2020 samt ställningstagande till ansvarsfrihet för ledamöter och ersättare i direktionen för förbundet.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna årsredovisningen för 2020 och lägga den till handlingarna.

Kommunfullmäktige beslutar att för Färgelanda kommuns del bevilja direktionen för Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund (NÄRF) och enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för aktuella verksamhetsåret.

Ärendebeskrivning

NÄRF har inkommit med årsredovisning för år 2020. I årsredovisningen för 2019 informerades förbundet om att enhet sotning i fortsättningen ska redovisas avskilt från räddningstjänst då verksamheten är taxefinansierad och räddningstjänst är skattefinansierad. Beslutet togs i samförstånd med revisionsbyrån PwC. I samband med rådfråga till annan revisor inom PwC, inför årets årsredovisning, framkom det att om verksamheterna har samma organisationsnummer ska de redovisas tillsammans oavsett verksamheternas finansiering.

Det korrekta vid redovisning av enhet sotning är således att enhetens resultat ska bokas som en fordran i balansräkningen i samband med övriga slutbokningar. Därefter redovisas resultaträkning för hela förbundet. Enhetens resultat är dock bokat efter sammanställning av resultaträkning. Effekten blir att resultat för förbundet redovisas med belopp 2 552 tkr där sotningsenhetens resultat ingår med – 58 tkr. Beloppet är bokat som en fordran i balansräkningen och resultatet för förbundet uppgår därmed till 2 610 tkr (3 022 tkr). Budgeterat resultat var + 2 tkr. Soliditeten har ökat till 29,5 % (27,3 %). Likviditeten är fortsatt god med 15 729 tkr (18 526 tkr).

Revisorerna har granskat förbundets verksamhet under 2020. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och fastställt revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningsresultat avseende årsredovisningen framgår av revisionsrapport som utarbetats av PwC.

Revisorerna bedömer:

- sammantaget att förbundet i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen till övervägande del är förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2020. Det saknas verksamhetsmål kopplade till god ekonomisk hushållning i budget 2020. Direktionen har i handlingsprogrammet 2016-2018, med förlängning till år 2020, beslutat om fyra övergripande verksamhetsmål. Målen följs inte upp i årsredovisningen vilket avviker mot LKBR 10 kap 8 §.

Revisorerna tillstyrker att

- förbundsdirektionen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet.
- NÄRF:s årsredovisning för 2020 godkänns.

Katrin Siverby
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Beslutet skickas till:

Här skriver ni vart beslutet ska skickas

Till förbundsmedlemmarnas fullmäktige

Revisorerna
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Revisionsberättelse för år 2020

Vi har granskat kommunalförbundets verksamhet under år 2020. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och fastställt revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Granskningsresultat avseende årsredovisning framgår av bifogad revisionsrapport som utarbetats av PwC.

Vi bedömer att:

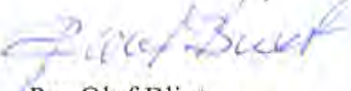
- Vi bedömer sammantaget att kommunalförbundet i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.
- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen till övervägande del är förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2020. Det saknas verksamhetsmål kopplade till God ekonomisk hushållning i budget 2020. Direktionen har i handlingsprogrammet 2016-2018, med förlängning till år 2020, beslutat om fyra övergripande verksamhetsmål. Målen följs inte upp i årsredovisningen vilket avviker mot LKBR 10 kap 8 §.

Vi tillstyrker att

- Förbundsdirektionen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet
- Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning för år 2020 godkänns.

Trollhättan 2021-02-25

Joacim Magnusson
Utsedd av Melleruds kommun

Per-Olof Blixt
Utsedd av Trollhättans kommun

Torsten Gunnarsson
Utsedd av Vänersborgs kommun

Roger Martinsson
Utsedd av Färgelanda kommun

Granskning av årsredovisning 2020

Norra Älvsborg Räddningstjänstförbund

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Iakttagelser och bedömningar	6
Utvärdering av måluppfyllelse i årsredovisningen	7
Bedömningar utifrån revisionsfrågor	9
Rekommendationer	10

Sammanfattning

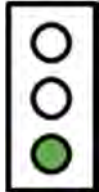
PwC har på uppdrag av kommunalförbundets förtroendevalda revisorer granskat Norra Älvsborg Räddningstjänstförbund årsredovisning för perioden 2020-01-01 – 2020-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att ge kommunalförbundets revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som direktionen beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Revisionsfråga	Kommentar	
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?	<p>Uppfyllt</p> <p>Grundat på vår granskning bedömer vi att årsredovisningen lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.</p>	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	<p>Kan ej bedömas</p> <p>Förbundet har fastställt fyra finansiella mål för god ekonomisk hushållning, varav tre bedöms uppfyllda och ett mål bedöms inte.</p> <p>Vi konstaterar att två av fyra mål tar sin utgångspunkt i ett längre tidsperspektiv än ett år. Vi anser därför att dessa två finansiella mål, intäkter och samarbete, inte är utformade på ett sådant sätt att de utgör mål som är möjliga att utvärdera för vart enskilt år. Mot bakgrund av ovanstående kan vi inte göra någon bedömning huruvida resultatet är förenligt med målen. I övrigt gör vi inte någon annan bedömning än förbundsdirktionen.</p> <p>Vad gäller verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning har direktionen inte fastställt några mål för 2020 i budget. Verksamhetsmålen i</p>	

handlingsprogrammet sker inte i årsredovisningen utan i sidoordnat dokument, vilket formellt inte är förenligt med LKBR.

<p>Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?</p>	<p>Uppfyllt</p> <p>Utifrån ovan iakttagelser har vi uppmärksammat poster som till nästa år behöver utredas. Vi har emellertid inte noterat någon större avvikelse med resultatpåverkan. Således bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.</p>	
--	---	---

Rekommendationer

Utan att det påverkar vår bedömning ovan rekommenderar vi direktionen att:

- Förbundet, tillsammans med medlemskommunerna, går igenom den finansiella överenskommelsen avseende hantering av pensioner.
- Förbundet går igenom helt avskrivna materiella anläggningstillgångar i syfte att se om det finns ett utrangeringsbehov.
- Förbundet utreder om sotningsenhetens resultat kan balanseras över åren eller om det ska resultatföras.

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 11 kap. 19 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Enligt 4 kap 3 § LKBR ska årsredovisningens delar upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomisk ställning.

Direktionen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenligt med de mål direktionen beslutat. Revisorernas skriftliga beskrivning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till fullmäktige.

Förbundsdirektionen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål direktionen beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål direktionen beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivningen avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av kommunalförbundet. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

Granskningen kommer att utföras enligt god revisionssed med utgångspunkt i "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen sker genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Granskning av måluppfyllelse har genomförts i enlighet med Skyrevs rekommendation "RU Granskning av årsredovisning".

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av direktionen 2021-02-22 och medlemskommunernas respektive fullmäktige behandlar årsredovisningen under april månad 2021.

Rapportens innehåll har sakgranskats av förbundschef och ekonomichef.

Iakttagelser och bedömningar

Verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomisk ställning

Iakttagelser

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller i huvudsak de kraven enligt tillämpliga delar av LKBR och RKR:s rekommendationer.

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning. Det framgår hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Investeringsredovisningen omfattar en samlad redovisning av kommunalförbundets investeringsverksamhet.

Bedömning

Grundat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Norra Älvsborg Räddningstjänstförbund lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen 11 kap. 1 § ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Denna bestämmelse gäller även kommunalförbund. Mål för en god ekonomisk hushållning ska beslutas av förbundsledningen.

Enligt årsredovisningen innebär god ekonomisk hushållning att förbundet uppfyller finansiella mål och samtidigt visar att verksamhetsmålen uppfylls.

Finansiella mål

Direktionen har i samband med fastställande av budget 2020 beslutat om fyra finansiella mål inom ramen för god ekonomisk hushållning;

- (1) NÄRF ska planera långsiktigt för att möjliggöra investeringar avseende fordon och andra tillgångar som krävs för att driva verksamheten enligt framtagna mål- och verksamhetsplan.
- (2) Förbundet ska öka sina intäkter genom att aktivt arbeta för att fler kunder ansluter till befintliga resurser såsom ledningscentralen (LC54).
- (3) Förbundet ska arbeta aktivt för att effektivisera samarbetet med andra räddningstjänster avseende resurser och räddningsaktioner i varandras områden

- (4) Förbundet ska inte ha någon låneskuld, investeringar ska finansieras med

Utvärdering av måluppfyllelse i årsredovisningen

Finansiella mål	Utfall 2020	Bedömd måluppfyllelse
NÄRF ska planera långsiktigt för att möjliggöra investeringar avseende fordon och andra tillgångar som krävs för att driva verksamheten enligt framtagen mål- och verksamhetsplan	<i>Finns ej</i>	Målet är uppnått
Förbundet ska öka sina intäkter genom att aktivt arbeta för att fler kunder ansluter till befintliga resurser såsom ledningscentralen (LC54)	<i>Finns ej</i>	Målet är uppnått
Förbundet ska arbeta aktivt för att effektivisera samarbetet med andra räddningstjänster avseende resurser och räddningsaktioner i varandras områden	<i>Finns ej</i>	Utvärderas inte
Förbundet ska inte ha någon låneskuld, investeringar ska finansieras med befintliga medel	70 tkr	Målet är uppnått

Mål för verksamheten

Vi noterar att det saknas verksamhetsmål kopplade till God ekonomisk hushållning i fastställd budget för verksamhetsåret 2020.

Förbundsdirektionen har i handlingsprogrammet för verksamhetsåret 2016-2018, som förlängts till 2020, beslutat om fyra övergripande verksamhetsmål. Målen saknar målvärden och mätetal och uppföljning av handlingsprogrammet sker inte inom ramen för årsredovisningen utan i sidoordnat dokument.

Bedömning

Förbundet har fastställt fyra finansiella mål för god ekonomisk hushållning, varav tre bedöms uppfyllda och ett mål bedöms inte.

Vi konstaterar att två av fyra mål tar sin utgångspunkt i ett längre tidsperspektiv än ett år. Vi anser därför att dessa två finansiella mål, intäkter och samarbete, inte är utformade på ett sådant sätt att de utgör mål som är möjliga att utvärdera för vart enskilt år. Mot bakgrund av ovanstående kan vi inte göra någon bedömning huruvida resultatet är förenligt med målen. I övrigt gör vi inte någon annan bedömning än förbundsdirektionen.

Vad gäller verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning har direktionen inte fastställt några mål för 2020 i budget. Verksamhetsmålen i handlingsprogrammet utvärderas inte i årsredovisningen utan i sidoordnat dokument, vilket formellt inte är förenligt med LKBR.

Rättvisande räkenskaper¹

Iakttagelser

Vi har inte kunnat verifiera ingående balanser vad gäller materiella anläggningstillgångar utifrån erhållet anläggningsregister. Vi noterar avvikelse från rekommendation R4 *Materiella anläggningstillgångar* som anger att en materiell anläggningstillgång inte ska redovisas som en tillgång när den avyttrats eller slutligen tagits ur bruk. I erhållet anläggningsregister finns det ett flertal tillgångar som inte längre är i bruk. Restvärdet på tillgångarna är 0 kr och ger inte någon effekt på resultaträkning eller balansomslutning i bokslut 2020.

Enligt en finansiell överenskommelse mellan förbundet och medlemskommunerna kvarstår personalens intjänade pensionsrätt till och med 1997 som skuld hos medlemskommunerna. Anställdas intjänade pension från och med 1998 belastar förbundet som en direkt skuld och medlemskommunerna som en indirekt skuld. Förbundet redovisar en del av skulden som en fordran mot medlemskommunerna som per balansdag uppgår beloppet till 34 360 tkr.

I likhet med föregående år noteras att det bland kortfristiga skulder finns en post uppgående 2,1 mnkr med ett positivt saldo. Det blir ingen resultatpåverkan men balansomslutningen blir fel.

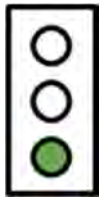
Förbundet bedriver sotningsverksamhet där enhet sotning redovisade ett resultat på -58 tkr för 2020. I 2019 års årsredovisning redovisades två resultaträkningar, en för sotningsverksamheten och en för räddningstjänsten. I år redovisas en samlad resultaträkning där sotningsverksamhetens resultat eliminerats mot ett avräkningskonto i balansräkningen till kommande år. Resultatet för sotningsverksamheten balanseras i ny räkning och påverkar således inte resultatet för räddningstjänsten.

Bedömning

Utifrån ovan iakttagelser har vi uppmärksammat poster som till nästa år behöver utredas. Vi har emellertid inte noterat någon större avvikelse med resultatpåverkan. Således bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

¹ Med räkenskaper menas sammanställda räkenskaper, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.

Bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar	
<p>Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?</p>	<p>Uppfyllt</p> <p>Grundat på vår granskning bedömer vi att årsredovisningen lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.</p>	
<p>Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?</p>	<p>Kan ej bedömas</p> <p>Förbundet har fastställt fyra finansiella mål för god ekonomisk hushållning, varav tre bedöms uppfyllda och ett mål bedöms inte.</p> <p>Vi konstaterar att två av fyra mål tar sin utgångspunkt i ett längre tidsperspektiv än ett år. Vi anser därför att dessa två finansiella mål, intäkter och samarbete, inte är utformade på ett sådant sätt att de utgör mål som är möjliga att utvärdera för vart enskilt år. Mot bakgrund av ovanstående kan vi inte göra någon bedömning huruvida resultatet är förenligt med målen. I övrigt gör vi inte någon annan bedömning än förbundsdirektionen.</p> <p>Vad gäller verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning har direktionen inte fastställt några mål för 2020 i budget. Verksamhetsmålen i handlingsprogrammet sker inte i årsredovisningen utan i sidoordnat dokument, vilket formellt inte är förenligt med LKBR.</p>	

Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Uppfyllt Utifrån ovan iakttagelser har vi uppmärksammat poster som behöver utredas till nästa bokslut. Vi har emellertid inte noterat någon större avvikelse med resultatpåverkan. Således bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.	
---	---	---

Rekommendationer

Utan att det påverkar vår bedömning ovan rekommenderar vi direktionen att:

- Förbundet, tillsammans med medlemskommunerna, går igenom den finansiella överenskommelsen avseende hantering av pensioner.
- Förbundet går igenom helt avskrivna materiella anläggningstillgångar i syfte att se om det finns ett utrangeringsbehov.
- Förbundet utreder om sotningsenhetens resultat kan balanseras över åren eller om det ska resultatföras.

2021-02-25

Daniel Larsson

Auktoriserad revisor

Rebecca Lindström

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan/avtal. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Sammanträdesprotokoll för Direktionen NÄRF

Plats och tid	Norra Älvsborgs Räddningstjänst, Trollhättan kl.09:00-11:25
Beslutande	Monica Hanson (S) Trollhättan, Ordförande Kjell Nilsson (S) Vänersborg Pia Fogelberg (M) Trollhättan (§1-6) Lena Eckerbom Wendel (M) Vänersborg Magnus Bandgren (C) Färgelanda Roland Björndahl (M) Mellerud
Övriga deltagande	Malin Johansson (S) Trollhättan, ej tjänstgörande ersättare Kenneth Borgmalm (S) Vänersborg, ej tjänstgörande ersättare Kent Almqvist (C) Trollhättan, tjänstgörande ersättare (§7) Dan Åberg (M) Vänersborg, ej tjänstgörande ersättare Pontus Westerman Hansson (SD) Färgelanda, ej tjänstgörande ersättare Hans Därmemyr, förbundschef/räddningschef Anders Gillek stf. räddningschef Bodil Bramfors, ekonomichef Ann Gustavsson, förvaltningsassistent Eskil Gröning (§3c) Anne-Lie Severinsson (§6) Andreas Johansson, Kommunal Helené Sagerström, Vision Caroline Larsson, Sveriges Ingenjörer
Utses att justera	Kjell Nilsson
Justeringens plats och tid	Brandstationen Trollhättan
Underskrifter	Sekreterare Paragraf <u>1-7</u> Ann Gustavsson Ordförande Monica Hanson Justerande Kjell Nilsson

Bevis om tillkännagivande av justerat protokoll
Justeringen har tillkännagivits på kommunens anslagstavla

Organ: Direktionen för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Protokoll från sammanträde: 2020-02-22

Datum då tillkännagivandet publiceras: 2020-03-08

Datum då publiceringen av tillkännagivande upphör: 2020-03-29

Förvaring av protokollet: Protokollet finns tillgängligt på brandstationen, Trollhättan

Underskrift

Utdragsbestyrkande

§ 4 Beslut om fastställelse av bokslut och årsredovisning för verksamhetsåret 2020

Förbundet har tagit fram bokslut och årsredovisning för verksamhetsåret 2020 inkl. resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys.

Bodil Bramfors lämnade en redogörelse över större avvikelser från budget som påverkat det ekonomiska resultatet för verksamhetsåret 2020. Information lämnades även kring genomförd revision av PWC Revisionsbyrå AB. Förtroendevalda revisorer kommer att utföra bokslutsgranskning för verksamhetsåret 2020 den 25 februari 2021 och avger därefter revisionsberättelse till förbundet.

Direktionen föreslås besluta att fastställa bokslut och årsredovisning för verksamhetsåret 2020 inkl. resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys. Vidare föreslås direktionen besluta, att uppdra åt ordförande och förbundschef att tillskriva medlemskommunerna begäran om att direktionen beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020, under förutsättning att revisorernas revisionsberättelse inte påvisar några avvikelser.

Direktionens beslut

Direktionen beslutade att fastställa bokslut och årsredovisning för verksamhetsåret 2020. Direktionen beslutade vidare att uppdra åt ordförande och förbundschef att tillskriva medlemskommunerna begäran om att direktionen beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020, under förutsättning att revisorernas revisionsberättelse inte påvisar några avvikelser.

Kommunfullmäktige
Medlemskommuner, NÄRF

Begäran om ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020

Direktionen har den 22 februari 2021, dnr 5010-2021-101-1 § 4, tagit beslut om fastställelse av bokslut och årsredovisning för 2020 inkl. resultat- och balansräkning samt kassaflödeanalys för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Revisorerna har genomfört bokslutsgranskning för verksamhetsåret den 25 februari 2021, se bilagda handlingar.

Härmed föreslås kommunfullmäktige att bevilja ansvarsfrihet för Direktionen i Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund avseende verksamhetsåret 2020.

Trollhättan 2021-03-10

Monica Hanson
Ordförande

Hans Därnemyr
Förbundschef

Sändlista:

Färgelanda kommun
458 80 Färgelanda

Melleruds kommun
464 80 Mellerud

Trollhättans Stad
461 83 Trollhättan

Vänersborgs kommun
462 85 Vänersborg

Bilagor:

- Protokollsutdrag 2021-02-22, § 4 Beslut om fastställelse av bokslut och årsredovisning för 2020.
- Revisionsberättelse år 2020
- Granskning av årsredovisning 2020
- Årsredovisning år 2020, NÄRF

Årsredovisning 2020

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Årsredovisning 2020
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund
Fastställt av direktionen 2021-02-22
dnr 5010-2021-101-1, §4

Innehåll

Förord	4	Systematiskt brandskyddsarbete	33
1. Förvaltningsberättelse	5	Ungdomsbrandkåren	33
Översikt över verksamhetens utveckling... 5		Räddningstjänst under höjd beredskap	33
Analys av utförda räddningsuppdrag..... 7		Säkerhetskyddsarbete	34
Den kommunala koncernen	9	Förvaltningsstaben/administrativa mål	34
Direktion och revision	9	Enhet ledningscentral LC54	35
Förbundschef	10	Enhet beredskap	35
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning 12		Enhet teknik	37
Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer.... 12		Enhet samhällsskydd..... 37	
Omvärldsrisker	13	Enhet sotning	39
Verksamhetsrisker..... 14		Balanskravresultat 41	
Finansiella risker	16	Väsentliga personalförhållanden	41
Pensionsförpliktelser..... 16		Åldersstruktur	42
Händelser av väsentlig betydelse, påverkan på de finansiella rapporterna ... 17		Sjukfrånvaro	43
Pandemi covid-19	17	Personalkostnader..... 44	
Samverkan	17	Förväntad utveckling 45	
Utredningsuppdrag NÄRF-RMB	17	2. Drift- och investeringsredovisning 47	
Ingångna avtal..... 17		Investeringar	56
Större investeringar	18	Redovisning sotningsverksamhet	58
Organisationsförändring	18	Resultaträkning	59
Årets resultat..... 18		Balansräkning..... 60	
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	22	Kassaflödesanalys, direkt metod	61
Internkontroll	22	Noter resultaträkning	62
Centrala styrdokument	23	Noter balansräkning	63
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning 24		Revisionsberättelse 64	
Finansiella mål	26	Allmänna redovisningsprinciper	65
Information och kommunikation..... 27		Ordlista 66	
Samverkan	29		
Rekrytering och kompetensutbildning..... 29			
Systematiskt arbetsmiljöarbete	31		

Förord

Det övergripande uppdraget för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, NÄRF, innebär att genom myndighetsutövning, olycksförebyggande åtgärder och operativa räddningsinsatser minska antalet bränder och skador till följd av bränder. Verksamhetsuppdraget styrs av det handlingsprogram som beslutats av vår direktion.

Coronapandemin har i mångt och mycket krävt omställning i planerad verksamhet. Vid pandemins start vårvintern 2020 koncentrerades mycket av vårt arbete på planering av arbetsmiljöåtgärder; hur personalen skulle skyddas och samtidigt hur vi kunde bevara förmågan att bedriva räddningstjänst. Förutom att upprätta interna förhållningsregler och instruktioner har ett omfattande arbete bedrivits med att anskaffa aktuell skyddsutrustning. Tack vare ett ihärdigt arbete från duktig personal har förbundet i dag en hög skyddsnivå i verksamheten.

Pandemin har även medfört stora samverkansbehov, främst med våra medlemskommuner, andra räddningstjänster, NU-sjukvården och länsstyrelsen i Västra Götaland. Samverkan är viktigt för att kunna upprätthålla vårt samhällsuppdrag.

Den 21 oktober 2020 fattade riksdagen beslut om förändringar i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Beslutade förändringar har föranlett att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i skrivande stund förbereder ett antal föreskrifter kring handlingsprogram,

kommunal tillsyn, undersökningsrapportering samt ledningssystem.

NÄRF:s direktion antog 15 december 2020 ett nytt handlingsprogram som gäller från 1 januari 2021. Detta handlingsprogram är, så långt det går, anpassat till i dag känd information kring MSB:s arbete kring nya föreskrifter enligt LSO. Under det närmaste året är det troligt att beslutat handlingsprogram kommer att revideras utifrån slutresultatet av MSB:s föreskriftarbete.

Förbundets systemledning av den operativa verksamheten har sin kärna i ledningscentralen LC54, där verksamheten bedrivs i samverkan med Räddningstjänstförbundet Mitt Bohuslän (RMB). Tillsammans med RMB är vår ambition att de gemensamma systemledningsfrågorna hanteras på lokal/delregional nivå, allt för att ge våra kommuninvånare den bästa tryggheten och servicen. Det är troligt att LC54 i framtiden kommer att samverka med andra ledningscentraler i Västra Götaland.

Inriktningen framöver är att inte ställa in utan att ställa om i utåtriktade aktiviteter för att, där det är möjligt, kunna bedriva verksamhet på ett säkert sätt.

Hans Därnemyr

Förbundschef/räddningschef NÄRF

1

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av verksamheten inom Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund under det gångna året. Redovisningen sker i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning 11 kapitlet samt Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendation 15.

Översikt över verksamhetens utveckling

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund omfattas av medlemskommunerna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg. Inom förbundsområdet bor 114 870* kommuninvånare (jämförelse år 2019: 114 596).

Förbundet har nio brandstationer geografiskt utspridda över området i orterna Brålanda, Färgelanda, Högsäter, Mellerud, Sjuntorp, Trollhättan, Vargön, Vänersborg och Åsensbruk.

NÄRF:s område med huvudorterna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg.

Antal invånare per medlemskommun

	2016	2017	2018	2019	2020*
Färgelanda	6 627	6 592	6 602	6 637	6 678
Mellerud	9 323	9 377	9 354	9 310	9 296
Trollhättan	57 753	58 238	58 728	59 058	59 268
Vänersborg	38 955	39 151	39 411	39 591	39 628

Tabell 1. Antal invånare per medlemskommun, jämförelse 2016-2020.

*Enligt SCB uppdaterad 2020-12-07.

Eftersläckningsarbete vid sommarens skogsbrand i området Skaven, Vänersborg.

Verksamhetens utveckling

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal invånare i förbundsområdet, per 31 dec	112 658	113 358	114 094	114 596	114 870*
Antal utryckningar	1 489	1 503	1 520	1 421	1 228
Antal inkomna automatlarm	664	512	432	425	404
Antal utförda tillsyner	173	142	89	80	187
Medlemsavgift	77 313	79 632	81 623	83 908	85 796
Uppräkning av medlemsavgift (%)	2,7	3,0	2,5	2,8	2,25
Årets resultat (tkr)	6 121	1 001	455	3 022	2 610
Tillgångar (tkr)	97 169	89 404	91 279	99 400	100 931
Nettoinvesteringar (tkr)	7 503	4 309	3 759	6 405	16 240
Soliditet (%)	23,37	26,5	26,5	27,3	29,5
Långfristig låneskuld (tkr)	3 500	2 500	1 500	0	70
Personalkostnader (tkr)	71 846	76 476	79 925	79 138	80 803
Antal anställda, per 31 dec	229**	235**	250**	238**	238**

Tabell 2. Verksamhetens utveckling i siffror, jämförelse 2016-2020.

* Invånarantal enligt SCB 2020-12-07. ** I summan för antal anställda ingår personal inom enhet sotning.

Analys av utförda räddningsuppdrag

Under verksamhetsåret har Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund responderat på 1 228 larm. Antalet persontimmar per larm uppgår i snitt till 5,74 timmar att jämföra med 4,8 timmar 2019. Ökningen i tid kan härledas till att vi åker på fler skarpa larm som tar längre tid.

Trenden med ett ökat antal räddningsuppdrag på årsbasis har brutits från och med 2019, med en markant minskning 2020. Denna trendminskning har främst två orsaker:

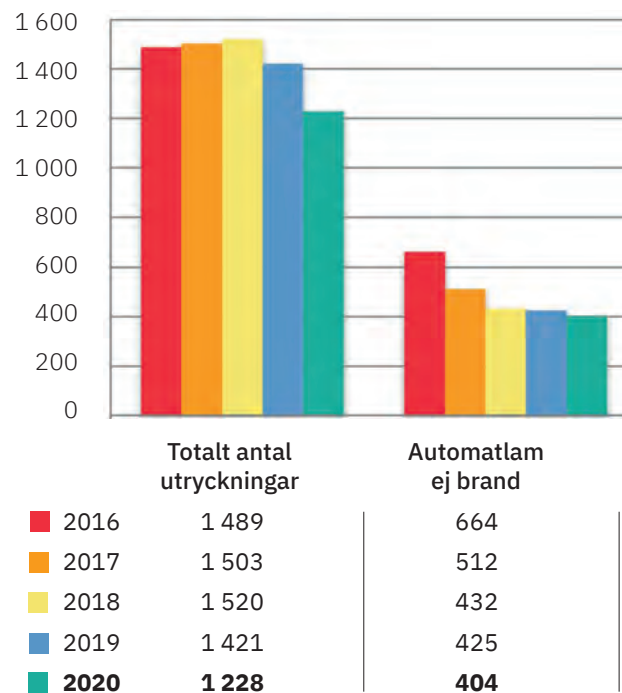
- Rådande pandemi påverkade antalet räddningsuppdrag, främst under våren med en nedgång i antalet trafikolyckor och IV-PA-uppdrag (I väntan på ambulans).
- Inre befäl i ledningscentralen har blivit mer effektiva på att filtrera bort onödiga uppdrag redan vid räddningsintervjun i 112-samtalet. För 2020 har 388 samtal bedömts som "Ej Räddningstjänst".

Automatlarm ej brand har sedan 2016* haft en sjunkande trend. Tillgänglig MSB-statistik omfattar endast 2018 och 2019 och visar en minskning på nationell nivå från 3,7 (2018) till 3,52 (2019) larm per invånare.

Trenden för antalet **trafikolyckor** har sedan 2017 varit nedåtgående. Orsaken till den kraftiga minskningen 2020 beror till stor del på ett minskat resande i samhället i samband med pandemin. Både trafikmängden och antalet olyckor minskade stort under våren, särskilt mellan mars och april, enligt uppgifter från Trafikverket.

Antalet insatser för **brand i fordon** ligger de fyra senaste åren på en relativt jämn nivå. Ett stort antal av dessa händelser har konstaterats vara uppkomna med uppsåt. Enligt nationell statistik från MSB på ett urval av bilbränder 2010-2019 utgör brandorsaken fel i utrust-

Antal utryckningar jmf. automatlarm ej brand, 2016-2020

Tabell 3. Utryckningsstatistik 2016-2020.

ning cirka 22 procent av det totala antalet, konstaterat avsiktlig brand cirka 35 procent och okänd orsak 38 procent.

Brand i byggnad ligger statistiskt sett på en stabil nivå med omkring 130 per år. En svag ökning kan ses för 2020 jämfört med ett normalår. 2019 avviker från övriga år i jämförelsen utan någon direkt förklaring. Statistiken för NÄRF följer den nationella sammanställningen från MSB: Cirka 6 000 räddningstjänstlarm per år, med marginella förändringar per år. Enligt MSB är den statistiskt sett vanligaste brandorsaken i flerbostadshus brand på grund av matlagning (spis) vilket står för 33 procent. För villor utgör soteld i eldstäder/skorstenar den vanligaste brandorsaken med 30 procent.

För 2020 får antalet **brand i skog och mark** anses vara ett normalår. 2018 avviker med det dubbla antalet bränder, eftersom det råd-

* Det höga antalet automatlarm 2016 kan främst härledas till flyktingvågen under andra halvan av 2015. En omfattande ökning av antalet flyktingförläggningar och boenden ställde då krav på fler automatiska brandlarm, vilket i sin tur gav upphov till ett högt antal onödiga larm på många av dessa boenden.

de extrem torka och värme detta år och såväl nationellt som lokalt förekom ett stort antal skogs- och markbränder. Framöver förutspås förekomsten av extremtorka och värme att ske med tätare intervaller.

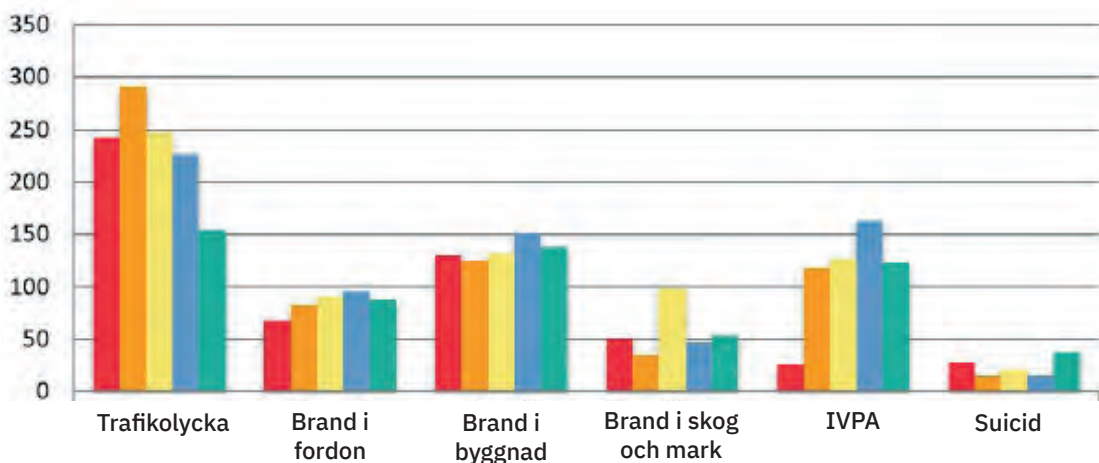
IVPA-uppdragen (i väntan på ambulans) ligger inom ramen för ett normalår. Under årets första halva var antalet uppdrag något lägre än under andra halvan – 55 respektive 68 uppdrag. IVPA-verksamheten startade vid samtliga av NÄRF:s brandstationer 1 december 2016. Endast Brålanda station körde på IVPA innan dess, därav det låga antalet för detta år.

Statistiken visar på det antal **suiciduppdrag** som har genomförts, inte antalet genomförda suicider. Flera uppdrag avser samma individ. Räddningstjänsten larmas då fara för suicid kan antas och att händelsen sker utomhus. En ökning av händelsetypen för 2020 kan konstateras. Detta avspeglar dock inte om antalet genomförda suicider har ökat.

Trafikolycka utanför Mellerud med NÄRF:s personal på plats.

Urval av händelsetyper jmf. 2016-2020

■ 2016	243	68	130	51	26	28
■ 2017	291	83	125	35	118	15
■ 2018	248	91	132	99	126	21
■ 2019	227	96	151	47	163	15
■ 2020	154	88	138	54	123	38

Tabell 4. Urval av händelsetyper 2016-2020.

Den kommunala koncernen

Direktion och revision

Direktionen ansvarar för att fastställa budget och besluta i andra övergripande och principiellt viktiga frågor. Direktionen består av ordinarie ledamöter och ersättare från medlemskommunerna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg.

Totalt har sju sammanträden genomförts under perioden.

Med anledning av rådande coronapandemi har direktionen vidtagit nödvändiga försiktighetsåtgärder för genomförande av möten. Åtgärderna grundar sig på Folkhälsomyndighetens rekommendationer och egna förbundsdirektiv.

Ledamöter och ersättare i direktionen för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund:

Ledamöter

- Monica Hanson (S), ordförande, Trollhättan
- Kjell Nilsson (S), vice ordförande, Vänersborg
- Pia Fogelberg (M), Trollhättan
- Lena Eckerbom Wendel (M), Vänersborg
- Magnus Bandgren (C), Färgelanda
- Roland Björndahl (M), Mellerud

Ersättare

- Malin Johansson (S), Trollhättan
- Kenneth Borgmalm (S), Vänersborg
- Kent Almkvist (C), Trollhättan
- Dan Åberg (M)*, Vänersborg
- Pontus Westerman Hansson (SD), Färgelanda
- John-Olov Frid (S), Mellerud

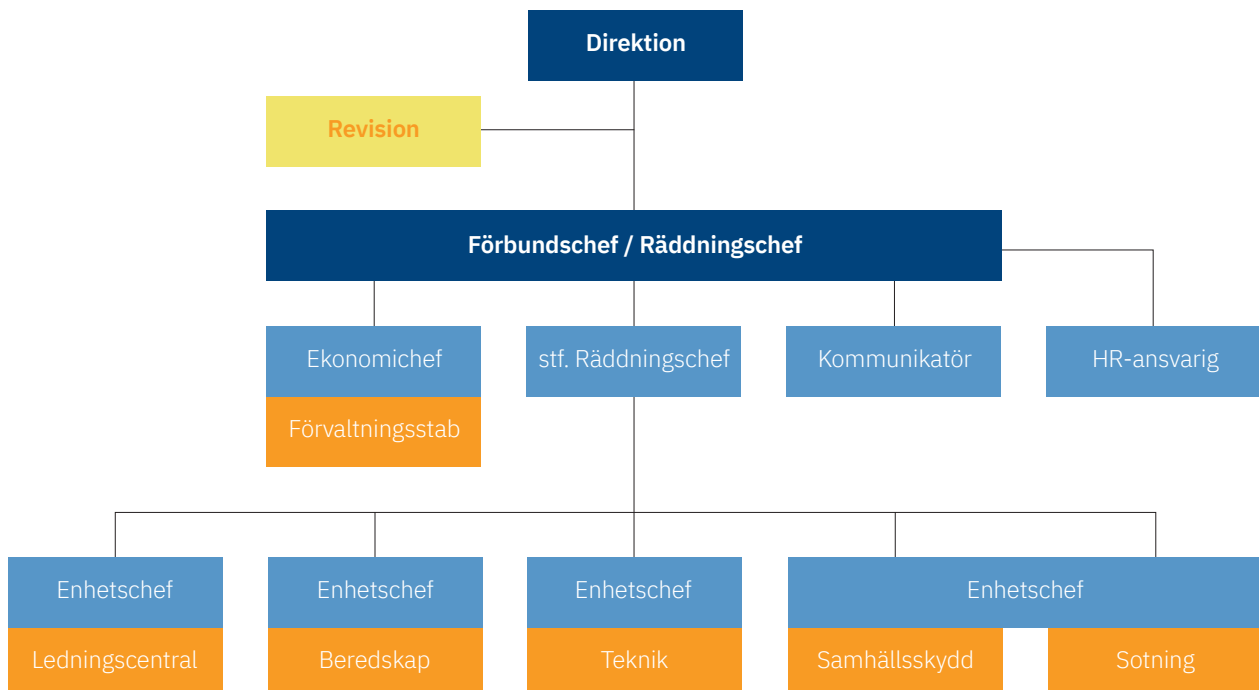

Illustration A. Organisationsschema för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund. Förbundet är uppbyggt av fem enheter, en förvaltningsstab samt olika stödfunktioner. Totalt har förbundet cirka 240 anställda.

* Vänersborgs kommun fattade 2020-03-18 § 29 KS2020/116 beslut om entledigande av Anton Lidell från uppdraget som ersättare, och kommunfullmäktige utsåg Dan Åberg (M) att ersätta hans plats i direktionen.

Revision genomförs av PWC revisionsbyrå. Revisorerna ska enligt kommunallagen, reglemente och med iakttagande av god revisions- sed granska all verksamhet som bedrivs inom förbundet. Syftet är att bedöma om god redovisningssed tillämpas och om räkenskaperna är rättvisande.

Bedömning görs också kring efterlevnad av direktions beslut och om verksamheten, inom budgetramar och med avsedd kvalitet, uppnår de politiska målen.

Revisorer

- PWC Revisionsbyrå AB
- Per Olof Blixt (S) Trollhättan
- Torsten Gunnarsson (S) Vänersborg
Ersättare: Thomas Boström (M) Vänersborg
- Roger Martinsson (FP) Färgelanda
- Joacim Magnusson (KD) Mellerud

Förbundschef

Direktionen fastställer enligt kommunallagen (2017:725) 7 kap § 2 hur förbundschefen ska leda förvaltningen under styrelsen, samt vilka

övriga uppgifter som åligger denne att utföra inom uppdraget.

Ledningsgrupp – Ledningsgruppen har ett gemensamt ansvar för övergripande ledning, utveckling och uppföljning av verksamheten enligt direktions och förbundschefens direktiv. Ledningsgruppen består av förbundschef, stf. räddningschef, enhetschefer, ekonomichef, HR-ansvarig samt kommunikatör.

Ekonomichef – Ekonomichefen har via delegation övergripande ansvar för den ekonomiska hanteringen i förbundet. Denne bevakar och kontrollerar interna och externa finansiella risker, samt ger stöd i finansiella frågor till verksamheten. Avrapportering sker löpande till direktionssektionen avseende finansiell utveckling och ställning.

Förvaltningsstaben – sköter förbundets ekonomi- och löneadministration, posthantering, diarietjänst och arkivering, förbereder och protokollför vid direktionsammansättningar samt ger i övrigt administrativt stöd inom hela verksamheten.

HR-ansvarig – HR-ansvarig har en strategisk personaladministrativ funktion. I arbetet in-

Från och med mars-april hölls direktionsmöten delvis på distans på grund av coronarestriktionerna. På bilden ledamoten Roland Björndahl, vice ordförande Kjell Nilsson, ordförande Monica Hanson och förbundschef Hans Därnemyr.

går att stödja ledningsgrupp och chefer inom främst personalområden såsom rekrytering, kompetensutveckling och arbetsmiljöarbetet.

Kommunikatör – Kommunikatören ansvarar för att, tillsammans med ledningsgruppen och funktionsansvariga, planera, utforma, sprida, utvärdera och förvalta informations- och kommunikationsinsatser för verksamheten.

NÄRF:s enheter:

Enhet ledningscentral (LC54) – ansvarar för operativ systemledning under normala beredskapsförhållanden, exempelvis in- och utalarmering, ledningsstöd, stabstjänst vid räddningsinsatser, insatsplanering och olycksutredning.

Enhet beredskap – ska se till att kommuninvånare och besökare känner sig trygga, och ska snabbt kunna ingripa vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö.

Enhet teknik – har ett brett ansvarsområde för drift av förbundets brandstationer, fordon, IT- och kommunikationssystem, skyddsutrustning och materiel.

Ovanstående enheter hanterar också planering och genomförande av beslutade investeringar inom utsedda ansvarsområden.

Enhet samhällsskydd – ansvarar för myndighetsutövning, tillsyner och tillståndprocesser enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor och lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Inom uppdraget ingår också att vara sakkunnig i brandskyddsfrågor och remissinstans för medlemskommuner, Polismyndigheten, Länsstyrelsen i Västra Götaland etcetera. Enheten ansvarar även för externutbildning samt information och rådgivning till allmänheten.

Enhet sotning – ingår som en del i förbundets myndighetsutövning. Enhetens skorstensfejare och tekniker ansvarar för sotning och brandskyddskontroller enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor i Färgelandas och Trollhättans kommuner. Verksamheten är taxefinansierad.

Brandingenjörer från enhet samhällsskydd.

Inre befäl i ledningscentralen, LC54.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

I tabellen nedan sammanfattas de mest väsentliga risker som identifierats indelat i omvärlds-, verksamhets- och finansiella risker. Efter tabellen följer förklaringar i text.

Omvärldsrisker

Identifierad risk	Beskrivning	Enhet/funktion	Hantering av risk
Förändrad lagstiftning LSO, LKBR etc.	Ny lagstiftning ställer ökade krav som kan kräva ökade resurser och förändringar i verksamheten.	Direktion Ledningsgrupp	Omvärldsbevakning, implementering av förändringar utifrån lagkrav och behov.
Särskilda händelser	Skogsbrand, krissituation, extremväder m.m. som kräver en högre nivå av samplanering.	Ledningsgrupp LC54 Beredskap Teknik Samhällsskydd Adm.stab	Samverkan, planering, utbildning, införande av redundanta system
Pandemi	Problematik med bemanning av kärnverksamhet och nyckelbefattningar. Begränsade utbildningsmöjligheter internt och externt. Smittorisk vid insats (ex. IVPA). Eftersläpning av myndighetsutövning.	Direktion Ledningsgrupp	Uppföljning av läge internt och externt i analysgrupp. Följa pandemins utveckling och utfärdade direktiv. Samverkan och kommunikation.
Bemanning/brist på arbetskraft	Svårigheter att rekrytera och behålla personal RIB, brandingenjör, brandinspektör, skorstensfejare/ tekniker.	Beredskap Samhällsskydd Sotning	Erbjuda marknadsmässiga löner och utvecklingsmöjligheter.
Utryckningsverksamhet	Ökat behov av antal räddningsinsatser i samhället.	Beredskap LC54 Teknik	Säkerställa redundans, bemanning och rätt materiel.
Säkerhetsskyddsarbete/ informationssäkerhet	Tillgänglighet, riktighet, konfidentialitet. Säkerhetsskyddsåtgärder och uppföljning.	Förbundschef Säkerhetsskyddschef Stf. säk.chef	Bedriva ett aktivt säkerhetsskyddsarbete utifrån upprättad säkerhetsskyddsanalys och gällande lagstiftning.

Verksamhetsrisker - kvalitetsrisker, risk för avvikelser från lagkrav, risk för oegentligheter

Identifierad risk	Beskrivning	Enhet/funktion	Hantering av risk
Bemanning	ökade krav/arbetsbelastning	Direktion Ledningsgrupp	Dialog med politisk ledning och chefer, dialog med medarbetare.
Miljömässig utveckling	Efterlevnad av miljökrav	Ledningsgrupp Beredskap Teknik	Bedriva ett aktivt och långsiktigt miljöarbete i samverkan med medlemskommunerna.
Åldrade fastigheter (lokaler)	Krav på arbetsmiljö och ändamålsenliga lokaler.	Ledningsgrupp Teknik	Användarutbildning, supportavtal och säkerhetsåtgärder.
IT/kommunikation	Snabb teknikutveckling, risk för störningar och intrång.	Ledningsgrupp Teknik	Användarutbildning, supportavtal och säkerhetsåtgärder.
LC54	Utökade krav på stab och ledning vid räddningsinsatser.	Ledningsgrupp LC54	Teknikutveckling, utbildning, övning och samverkan.

>>

Finansiella risker - upplysningar om finansiella risker

Identifierad risk	Beskrivning	Enhet/funktion	Hantering av risk
Kredit och likviditet	Om likviditeten är för låg krävs lån för finansiering och driftkostnader blir högre.	Direktion Ledningsgrupp	Kontinuerlig kontroll av investeringskostnader och likviditet.
Risk för att intäkter inte täcker fasta kostnader	Medlemskommunerna fattar beslut om medlemsbidrag, samt vilka myndighetstaxor som ska gälla för förbundet.	Direktion Ledningsgrupp	Relevant budget och löpande uppföljning.

Tabell 5 (forts.) Identifierade väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer inom verksamheten.

Omvärldsrisker

Förändrad lagstiftning

Regeringen har utifrån en lagrådsremiss beslutat om förändringar i lagen om skydd mot olyckor (LSO). Genom förslaget ges bättre förutsättningar för att förebygga olyckor och minska skador till följd av olyckor. MSB ersätter genom lagändringen Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet över räddningstjänstens verksamhet.

Den skriftliga redogörelsen för brandskyddet tas bort och samtidigt ställs krav på kommunerna att verksamheter som är föremål för tillsyn ska registerhållas. För att få vetskap om nya verksamheter för tillsyn krävs en bra relation till framförallt medlemskommunernas bygglovsförvaltningar. De behöver delge tillsynsmyndigheten information om när nya verksamheter och byggnader tas i bruk.

Föreskrivningsrätten inom systemledning kan medföra risk för minskad eller utebliven lokal anknytning genom centralisering av systemledningsfunktionen till ett fåtal ledningscentraler. MSB saknar i dag resurser (enligt dem själva) för att genomföra tillsynsverksamheten över räddningstjänsterna vilket kan medföra sämre utförd tillsyn.

Särskilda händelser

Samverkan med medlemskommuner, kommunala räddningstjänstorganisationer samt övriga myndigheter och aktörer pågår löpande. Räddningstjänsterna i Västra Götalands län samverkar i Räddsam VG inom områden för HR, utbildning, förebyggande och teknik. Inom

operativ verksamhet genom rutiner och avtal för resursmäklning. Sett till räddningstjänstuppdrag som förbundet har hanterat under 2020 har det i stort varit ett normalår. Beklagligt nog har en markant ökning skett av antalet suicidlarm. Den händelse som ställt störst krav på systemledningen LC54 utgjordes av en brand i den gamla sillfabriken i Lysekil.

Coronapandemin har krävt och ställer fortfarande stora krav på både intern planering och dialog i verksamheten samt extern samverkan med andra samhällsaktörer såsom medlemskommuner, NU-sjukvården, Räddsam VG och länsstyrelsen.

Klimatförändringar ställer allt större krav på planering, samverkan och kunskapsinhämtning. Olika typer av extremväder med onormal torka eller med onormal nederbörd (på kort tid) kan ge svåra samhällsstörningar och påverka förbundets förmåga att genomföra räddningsuppdrag. Exempelvis kan det bli vattenbrist, påverkad infrastruktur, framkomlighet eller flera samtidigt pågående översvämningar eller skogsbränder.

För att ytterligare stärka förbundets förmåga vid särskilda händelser sker medverkan i olika samverkansforum. Dialoger och utbildningar ihop med andra räddningstjänster/systemledningar sker, bland annat i syfte att lära av varandra samt skapa redundans i personalresurser, kompetens och teknik.

Pandemi

Vid ett pandemiutbrott som covid-19 riskerar räddningstjänsten att få problem med beman-

ning och svårighet att upprätthålla kvalitativ verksamhet.

Förbundet har vidtagit ett antal åtgärder för att minimera risken för smittspridning inom organisationen. Exempel på åtgärder är besöksförbud för utomstående till räddningstjänstens lokaler, inskränkningar i externa aktiviteter såsom externutbildning och viss tillsyns-/brandsäkerhetskontrollverksamhet, anskaffande av särskild skyddsutrustning och handsprit med mera.

Under pandemin har det även varit besöksförbud vid särskilda boenden vilket medfört stora svårigheter att genomföra tillsyner på plats. På sikt kan detta leda till ett försämrat brandskydd i dessa boenden.

Bemanning/brist på arbetskraft

Ungefär 60 procent av förbundets anställda utgörs av räddningstjänstpersonal i beredskap (RIB). I dag pendlar många från hemorten för att arbeta vilket gör det svårt för räddningstjänsten att lokalt rekrytera RIB-personal. En annan faktor som kan ha negativ inverkan på möjligheten att rekrytera eller behålla RIB-personal är att deras huvudarbetsgivare har svårt att avvara personalen vid larm.

Det finns även svårigheter med att nyrekrytera personal till befattningar inom förbundets myndighetsutövning då konkurrensen om utbildad personal är hög. Det krävs att förbundet kan erbjuda marknadsmässiga löner och utvecklingsmöjligheter samt att i övrigt vara en attraktiv arbetsgivare.

Ökad befolkningsmängd inom kommunerna påverkar förbundet dels genom att antalet larm sannolikt kommer att öka, dels genom förändrad infrastruktur och byggnation. På sikt kan det komma att kräva ökade personalresurser, fler anpassade fordon och annan teknisk utrustning.

Räddningstjänsten förväntas utveckla och effektivisera både den operativa, förebyggande

och administrativa verksamheten. Samtidigt ska förmågan vid kris- och orostider förstärkas. För att kunna svara upp till dessa förväntningar krävs en god bemanning och rätt kunskap i verksamheten.

Utryckningsverksamhet

Antalet räddningsuppdrag ökar årligen och nettoandelen skarpa uppdrag har en radikalt stigande kurva. Det ställer ökade krav på redundans och personal med olika kompetenser samt ökar behovet av tillgänglighet av material.

Säkerhetsskyddsarbete/ informationssäkerhet

Förbundet arbetar aktivt med frågor kring information och säkerhetsskydd. Som grund för arbetet utförs risk- och sårbarhetsanalys kring aktuella frågor. Arbetet leds av säkerhetsskyddschef och ställföreträdande säkerhetsskyddschef.

Verksamhetsrisker

Bemanning

Förbundet förväntas utveckla och effektivisera både den operativa, förebyggande och administrativa verksamheten, samtidigt som förmågan vid kris- och orostider ska förstärkas. Nya och förändrade lagar samt tillkommande arbetsuppgifter ställer dessutom allt högre krav på chefer och medarbetare. Det är därför viktigt att anpassa organisationen till de tillkommande uppgifterna för att undvika ökad risk för ohälsa och att mål och uppdrag inte kan uppfyllas vid exempelvis långtidssjukskrivningar.

Miljömässig utveckling

Miljöförvaltningen i Trollhättans Stad och Dalslands miljö- och energikontor (Färgelanda och Melleruds kommuner) utför regelbunden miljötillsyn på förbundets verksamhet. Ny lagstiftning har tillkommit gällande miljöfarligt avfall som produceras av verksamheten. Hanteringen av tillsyn, rapportering och åtgärder för att nå upp till kraven tar en hel del arbetstid i anspråk samt kräver en ökad kunskap och med-

vetenhet för att hantera frågorna på rätt sätt. Avsättning behövs av personella resurser med spetskunskap för ett aktivt och långsiktigt arbete med miljöfrågor både inom den operativa delen och den tekniska delen, samt fördjupad samverkan med medlemskommunerna.

Fastigheter (lokaler)

Verksamheten växer och ett behov av ytterligare utrymmen finns på båda heltidsstationerna, Vänersborg och Trollhättan. Ytterligare behov finns för att öka skyddsnivån i ledningscentralen LC54 och samordna administrativa lokaler. Äldre fastigheter lever i vissa delar inte upp till dagens arbetsmiljökrav. Verksamheten utvecklas snabbt och återkommande renoveringar är kostsamma i ett långsiktigt perspektiv. Viktiga och nödvändiga renoveringar har genomförts på flera fastigheter men behovet av mer ändamålsenliga lokaler kvarstår i flera delar av förbundet och en långsiktig plan för hur lokalbehovet ska hanteras nu och i framtiden bör tas fram.

IT/kommunikation

En snabb IT-utveckling och fler verksamhets-system kräver kompatibilitet i vår IT-miljö. Kom-

plexa frågor uppstår till exempel vid uppdateringar där leverantörer av olika system och tjänster hänvisar till varandra vid störningar (otydliga ansvarsroller).

Därtill ökar risken för yttre säkerhetsintrång och förlust av information i tekniska system. Utökad utbildning krävs för specifika användargrupper och löpande uppföljning av att leverantörer verkligen levererar rätt servicenivå samt är tillgängliga alla tider på dygnet.

Genom supportavtal med leverantörer och anställning av personal med rätt kompetens skapas driftsäkerhet och redundans men det kan bli en utmaning att samtidigt få en acceptabel arbetsmiljö.

Ledningscentralen LC54

Utvecklingen av verksamheten fortsätter och kraven på stab och ledning vid räddningsinsatser ökar. LC54 samverkar i dag med flera ledningscentraler inom Västra Götaland, vilket ger ökad möjlighet till redundans och stöd för de större insatser som kan inträffa. Diskussioner om utökad samverkan pågår med övriga ledningscentraler i regionen.

Finansiella risker

Kredit och likviditetsrisk

Likviditetsrisker utgörs bland annat av att sakna likvida medel när utbetalningar ska genomföras. Om likviditeten är låg krävs lån för finansiering och kostnaderna ökar. Förbundet har i dagsläget en bra likviditet men investeringsbehovet är stort och kommer, enligt plan, under de närmaste fem åren att ligga på cirka 12 000 tkr per år. Det kommer förmodligen att kräva tecknande av lån i framtiden och därmed krav på ökad kontroll avseende driftkostnader. De största utgifterna avser fordon och då specifikt brandbilar.

Intäkter/kostnader

Varje år tar förbundets medlemskommuner beslut om nivå av medlemsbidraget. Andel av totala medlemsbidraget grundar sig på 15 procent av invånarantal i respektive kommun samt 85 procent på, av samtliga medlemskommuner, beslutade fördelningsnycklar. Medlemsbidraget är förbundets största intäktskälla, cirka 84 procent av de totala intäkterna, och är därmed det som mest påverkar ramarna för förbundets budget. Om kommunernas ekonomi är ansträngd visar sig det i de medel som förbundet tilldelas.

Övriga intäktskällor består av fastställda avgifter som tas ut vid myndighetsutövning samt avtalsbundna intäkter såsom brandutbildningar och abonnemang för automatlarm. Dessa intäkter har inte samma påverkan på ekonomin men har ändå stor betydelse för att verksamheten ska kunna fortgå.

Om medlemsbidraget inte följer marknadsmässig utveckling måste kostnaderna justeras. Det innebär i första hand att antal anställda får ses över då den största utgiftsposten utgörs av personalkostnader, för året 78 procent av de totala kostnaderna.

Pensionsförpliktelser

Enligt finansiell överenskommelse mellan medlemskommunerna vid förbundsbildandet, kvarstår personalens intjänade pensionsrätt till och med 1997 som skuld hos medlemskommunerna. Intjänad pensionsrätt från och med 1998 belastar förbundet som en direkt skuld och medlemskommunerna som indirekt skuld. Förbundet redovisar del av skulden som en fordran på medlemskommunerna.

Pensionsskulden har minskat med -2 118 tkr (2 305 tkr 2019). Utgående balans är 51 719 tkr (53 837 tkr 2019).

Pensionsförpliktelser

(Mkr)	2016	2017	2018	2019	2020
Avsättningar för pensioner	54 822	48 732	51 532	53 387	51 719
Pensionsförpliktelser äldre än 1998	0	0	0	0	0
Pensionsförpliktelser	54 822	48 732	51 532	53 837	51 719

Pensionsskulden har, precis som 2016, minskat. Minskningen av pensionsskulden kommer enligt Skandias prognos att fortgå under de närmaste tre åren vilket kan förklaras med att prognosen även visar ökade pensionsutbetalningar under dessa år.

Tabell 6. Pensionskostnader, jämförelse 2016-2020.

Händelser av väsentlig betydelse, påverkan på de finansiella rapporterna

För bedömning av resultat och ekonomisk ställning har direkt påverkande väsentliga förändringar skett i verksamheten. Dessa kan framför allt förknippas med ingående avtal och rådande pandemi.

Pandemi covid-19

Med anledning av pågående pandemi, covid-19, har en pandemiberedskapsplan upprättats. I samband med detta har även en fördjupad risk- och konsekvensanalys genomförts. En analys- och planeringsgrupp har sedan mars haft till uppgift att omvärldsbevaka, planera och hantera covidrelaterade frågor. Förbundet har deltagit vid cirka 200 samverkansmöten med Västra Götalandsregionen (NU-sjukvården), medlemskommuner, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Räddsam VG och Räddningstjänsterna inom Fyrbodol.

Förbundet har haft kostnader på cirka 160 tkr för skyddsutrustning samt teknisk utrustning för att personal ska kunna utföra arbete på distans. Då arbetsgivaren har arbetsmiljöansvar för personal även vid distansarbete har inköp av datorskärmar, tangentbord, headset med mera gjorts.

Personalens sjukfrånvaro har under perioden varit normal vilket medfört att förbundet, trots rådande pandemi, kunnat bedriva normal verksamhet. Fortsatt pandemiberedskap inom förbundet följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Samverkan

Samverkan sker i olika forum, med andra räddningstjänster inom ramen för Räddsam VG, gemensam ledningscentral med Räddningstjänsten Mitt Bohuslän (där även Räddningstjänsten Orust kommer att ingå), nodsamverkan ihop med ledningscentralerna i Räddningstjänsten Östra Skaraborg, Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund, Samhällsskydd Mellersta Skaraborg och Räddningstjänsten Storgöteborg samt

inom Fyrbodol genom räddningschefssamverkan.

Förbundet samverkar även med medlemskommunerna genom exempelvis brottsförebyggande rådet och regelbundna möten och aktiviteter med kommunala säkerhetssamordnare med mera. Samverkansträffar sker även med Västra Götalandsregionen genom NU-sjukvården/ambulans och Polismyndigheten i Fyrbodol.

Utredningsuppdrag NÄRF-RMB

Efter förfrågan från Räddningstjänsten Mitt Bohuslän (RMB) gav direktionen i mars förbundschefen i uppdrag att utreda möjligheten till ytterligare samarbete med RMB. Förstudien innehöll följande områden: Tillsyn/förebyggande, operativ verksamhet samt administration och teknik. Den samlade slutsatsen från arbetsgrupperna var att det finns goda möjligheter till ett utökat samarbete.

Ingångna avtal

Genom upprättade avtal till exempel med andra räddningstjänster har Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund särskilda åtaganden.

Operativ systemledning

Inom ledningscentralen LC54 finns sedan 2019 ett avtal som innebär att Räddningstjänsten Mitt Bohuslän och Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund samverkar i operativ systemledning. Kostnader och intäkter som redovisas under LC54 fördelas enligt fördelningsnycklar. För 2020 är fördelningen 42 procent för RMB och 58 procent för NÄRF.

LC54 har under hösten tecknat avtal med Räddningstjänsten Orust, vilket innebär att de från och med januari 2021 har tillgång till operativ systemledning via LC54. Räddningstjänsten Orust ersätter LC54 med en årskostnad som grundar sig på kommunens invånarantal. Utbildningsinsatser och administrativa anpassningar som har genomförts för detta ändamål debiteras Räddningstjänsten Orust.

En överenskommelse träffades under våren mellan NÄRF och Räddningstjänsten Orust avseende tillgång till bakre ledningsstöd i händelse av skogsbrand. Inom Räddsam VG pågår diskussioner om vilka möjligheter till samsyn det finns kring operativ systemledning i ett Västra Götaland-perspektiv.

Tjänsteavtal förbundschef

Direktionen beslutade den 16 juni att anta förfrågan från RMB om att förbundschef i NÄRF även är tillförordnad förbundschef i RMB. Det innebär att från och med den 16 augusti 2020 har RMB och NÄRF tillfälligt en gemensam förbundschef. Avtalet har en intäktseffekt för NÄRF med cirka 400 tkr per år. Avtalet har en ömsesidig uppsägningsperiod om sex månader.

SOS Alarm AB, Bas 2 avtal

I samverkan med övriga aktörer i Västra Götaland, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Samhällsskydd Mellersta Skaraborg har nytt Bas 2 avtal tecknats med SOS Alarm AB. Avtalet löper från och med 1 juni 2020 och avser nivå och omfattning på tjänster kring utalarming, samverkan och utveckling.

Större investeringar

Förbundets övningsanläggning har uppdaterats för att leva upp till ställda krav enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter för rök- och kemdykning (AFS 2007:7). Investeringen uppgår till cirka 8 miljoner kronor och har tagit fyra år

Den nya lastväxlaren 4040 är stationerad i Vänersborg.

att genomföra från planering till färdigställd. Anläggningen kommer även att användas vid NÄRF:s externa utbildningar.

Vad gäller övriga investeringar är den största utgiftsposten fordon där förbundet under 2020 har investerat i en lastväxlare, två terrängfordon, ett servicefordon och ett befälsfordon totalt 4 275 tkr.

Organisationsförändring

Förbundets IT- och kommunikationsverksamhet, som tidigare organisatoriskt tillhört enhet LC54, fördes vid årsskiftet över till enhet teknik. Ändringen genomfördes för att särskilja LC54 och tydliggöra kostnader som ska fördelas procentuellt mellan NÄRF och RMB.

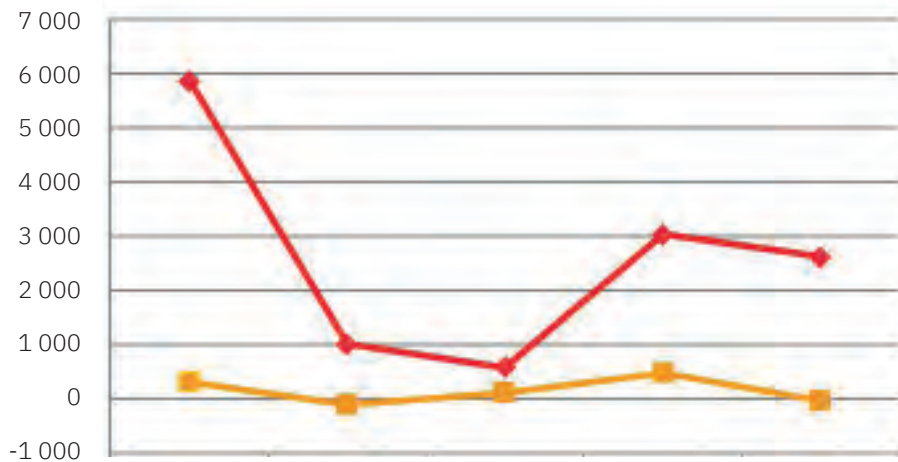
Under våren genomfördes en rekryteringsprocess avseende kommunikatör. På grund av covid-19 och det stora interna kommunikationsbehov som pandemin orsakade tidigare lades anställningen och redan i mars var anställningen klar. Rekryteringen innebär ytterligare driftkostnad på cirka 150 tkr samt personalomkostnader med cirka 700 tkr per år.

Direktionen har också fattat beslut om en organisationsförändring för enhet sotning. Förändringen innebär att sotningen inordnats organisatoriskt, med egen (taxefinansierad) budget, under enhet samhällsskydd. Enhetschef samhällsskydd är därmed tillika enhetschef sotning. Vidare har en skorstensfejartekniker tilldelats arbetsledarroll och en administratör till enhet sotning har rekryterats. Tjänsten som administratör är även en resurs till enhet samhällsskydd. Kostnadseffekten av genomförd organisationsförändring är i stort sett plus minus noll för båda enheterna.

Årets resultat

Förbundet redovisar för 2020 ett balanserat resultat om 2 610 tkr. I resultatet ingår en budgetavvikelse avseende avskrivningar med cirka -175 tkr. Avvikelsen beror på rättning av felregistrering av inventarier där fel belopp har avskrivits under två års tid samt justering av ej relevanta avskriv-

Årets resultat jmf. 2016-2020 (tkr)

	2016	2017	2018	2019	2020
■ Rådningstjänst	5 843	1 001	564	3 022	2 610
■ Sotning/BSK	285	-115	109	455	-58

Tabell 7.
Årets resultat,
jämförelse
2016-2020.

ningstider på tidigare registrerade inventarier. Total ekonomisk effekt cirka -500 tkr.

Intäkter för externa utbildningar har uteblivit från och med mars. Intäktsbortfallet påverkar resultatet med cirka -375 tkr.

NÄRF har missat att debitera en avtalad intäkt avseende ombyggnation av ambulansens lokaler i Mellerud. Avtalet är debiterat under året med en sammanlagd intäkt på cirka 150 tkr.

Ett nytt avtal har tecknats med Rådningstjänsten Mitt Bohuslän (RMB) avseende tjänsten som tf förbundschef. Avtalet ger en intäkt på 35 tkr per månad och avtalet löper med en uppsägningstid av sex månader.

Pandemirelaterade kostnader för material, mötesrum och hemarbete uppgår till 160 tkr. Semester- och övertidsskulden har ökat med sammanlagt 670 tkr. En del av detta kan relateras till pandemin, då personalens planerade semestrar i vissa fall inte har tagits ut i samma omfattning som vanligt.

Ersättningar

Statens beslut att betala ut ersättningar för sjuklönekostnader samt tillfälligt sänka sociala avgifter på grund av coronapandemin har på-

verkat förbundets resultat positivt med 983 tkr. Förbundet har även fått ersättning från medlemskommunerna för totalförsvarsfrågor och krisberedskap civilt försvar. Vite för försenad leverans av skrivare har också utbetalats till förbundet. Totalt påverkar posterna resultatet positivt med 1 383 tkr.

Den stora avvikelsen som ses 2016 härrör till ökade intäkter för teknisk återställning, lägre kostnader för avskrivningar samt lägre personalkostnader. Ytterligare orsak är direktionens restriktioner kring inköp och beslut om investeringsstopp. Under 2019 kan avvikelsen främst härledas till ersättning för gemensam operativ systemledning med Rådningstjänsten Mitt Bohuslän, lägre pensionskostnader samt lägre avskrivningskostnader än budgeterat.

Sotningsverksamheten, som ingår i förbundet sedan 2015, har legat på ett positivt resultat de senaste tre åren. Avvikelsen under 2017 beror på ökade hyreskostnader efter byte av lokaler för verksamheten. Under 2019 flyttade sotningspersonalen till nya lokaler med betydligt lägre hyra. Det gjordes även en satsning på att komma ikapp eftersatta brandskyddskontroller i frist, vilket har gett högre intäkter.

Intäkter och kostnader

Förbundets totala intäkter under 2020 uppgick till 104 748 tkr (104 980 tkr för 2019) och totala kostnader till -102 186 tkr (-101 513 tkr).

Avgiften från medlemskommunerna är förbundets dominerande inkomstkälla och uppgick under året till 85 796 tkr (83 908 tkr) exklusive pensionsutbetalningar.

Intäktsstruktur 2020

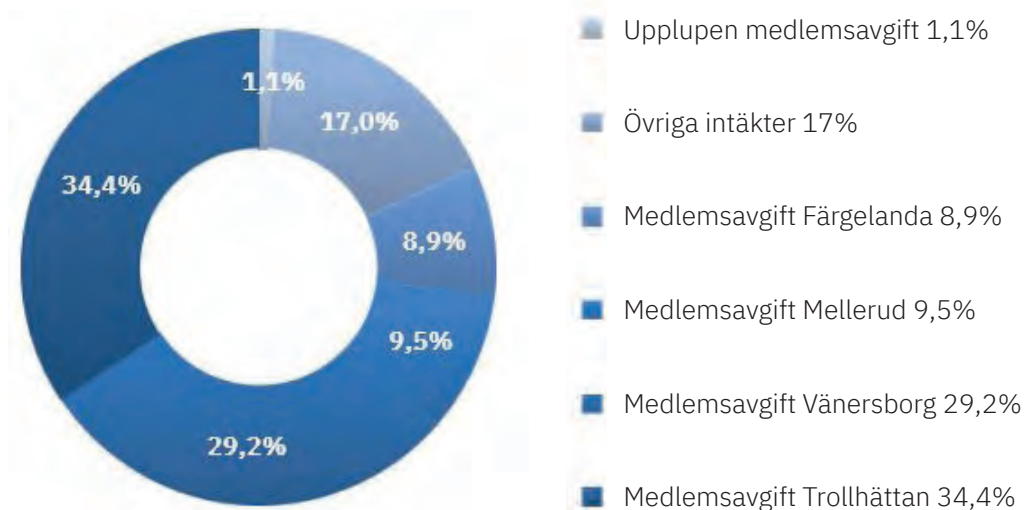

Illustration C. Intäktsstruktur 2020.

Kostnadsstruktur 2020

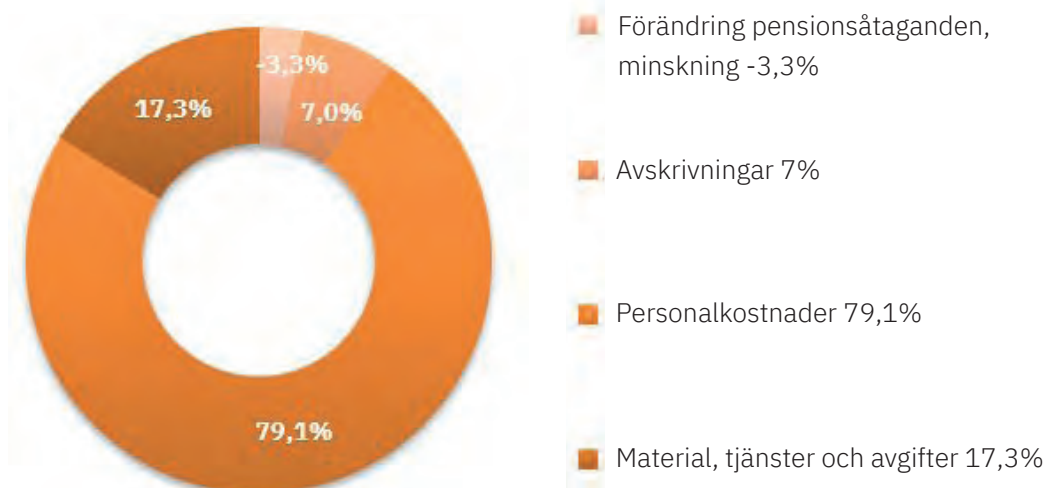

Illustration D. Kostnadsstruktur 2020.

Låneskuld

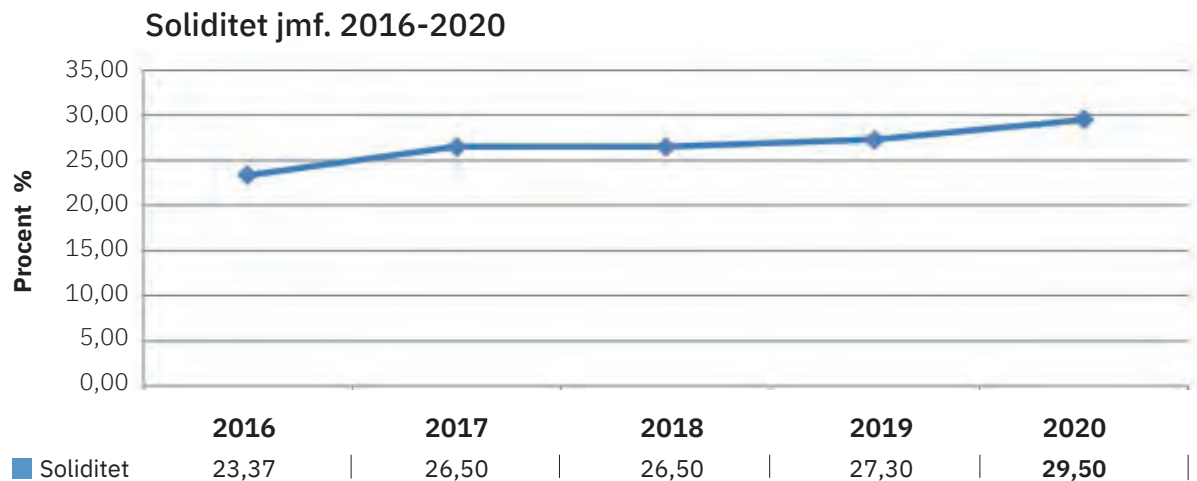
NÄRF har en låneskuld på 70 tkr som avser leasat fordon i verksamhet enhet sotning.

Personalkostnader

Personalkostnader redovisas i avsnitt om väsentliga personalförhållanden.

Soliditet

Soliditeten har under de senaste fem åren ökat och ligger på 29,5 procent för 2020. Soliditeten beräknas enligt principen eget kapital i förhållande till totala tillgångar.

Tabell 8. Förbundets soliditet, jämförelse 2016-2020.

Pressvisning och officiell invigning av det uppgraderade övningshuset i Trollhättan, 28 maj.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Syftet med planeringsprocesser är att skapa prioriterade och tydliga mål utifrån budget- och ägardirektiv. Nedan följer en övergripande beskrivning av förbundets processarbete.

Direktionen beslutar om övergripande anvisningar för mål och ekonomi. Utifrån anvisningarna arbetar ledningsgruppen fram förslag till detaljerade mål samt drift- och investeringsbudget.

Dialog sker mellan NÄRF och medlemskommunerna vid ägarsamråd två gånger per år, i mars och oktober. Förbundet presenterar då en omvärldsanalys för att uppmärksamma pågående trender som kan påverka utvecklingen på kort och lång sikt. Där tas även beslut om de ekonomiska ramarna för nästkommande år.

Tre gånger under budgetåret genomförs uppföljning, i tertialrapport (jan-apr), delårsrapport (jan-aug) och årsredovisning. Den löpande uppföljningen avslutas i februari efter budgetåret, med kommunalförbundets årsbokslut samt årsredovisning.

Årsredovisningen innehåller övergripande analyser samt uppföljning av mål och resultat. Bokslutsgranskning genomförs av revisorer och direktionen. Därefter tillsänds begäran om ansvarsfrihet till kommunfullmäktige inom res-

redovisning och beslutar om ansvarsfrihet för direktionen.

Internkontroll

Reglemente för internkontroll och internkontrollplan beslutas av direktionen. Internkontrollen omfattar regler och rutiner för verksamhet, ekonomiska transaktioner samt förvaltning av tillgångar och skulder. Ledningsgruppen har ansvar för att driva arbetet med internkontroll och uppföljning. Rapportering sker två gånger per år och innehåller allmänna omdömen om vilka särskilda granskningar och kontroller som har gjorts samt utfallet av vidtagna åtgärder.

Granskningarna för året har påvisat vissa avvikelser som till stor del kan härledas till pandemin. Det finns bland annat ytterligare behov att säkerställa områden för systematiskt arbetsmiljö- och brandskyddsarbete. Inom områdena ekonomi och administration finns behov av utveckling av avtalsuppföljning och kontoplanen ska uppdateras till KommunBas20. Överlag fungerar internkontrollen väl och när brister upptäcks vidtas åtgärder.

Inom ramen för arbetet med beslutad dokumenthanteringsplan har en processkartläggning påbörjats för att tydliggöra vilka styrdokument och policys som är i behov av revidering.

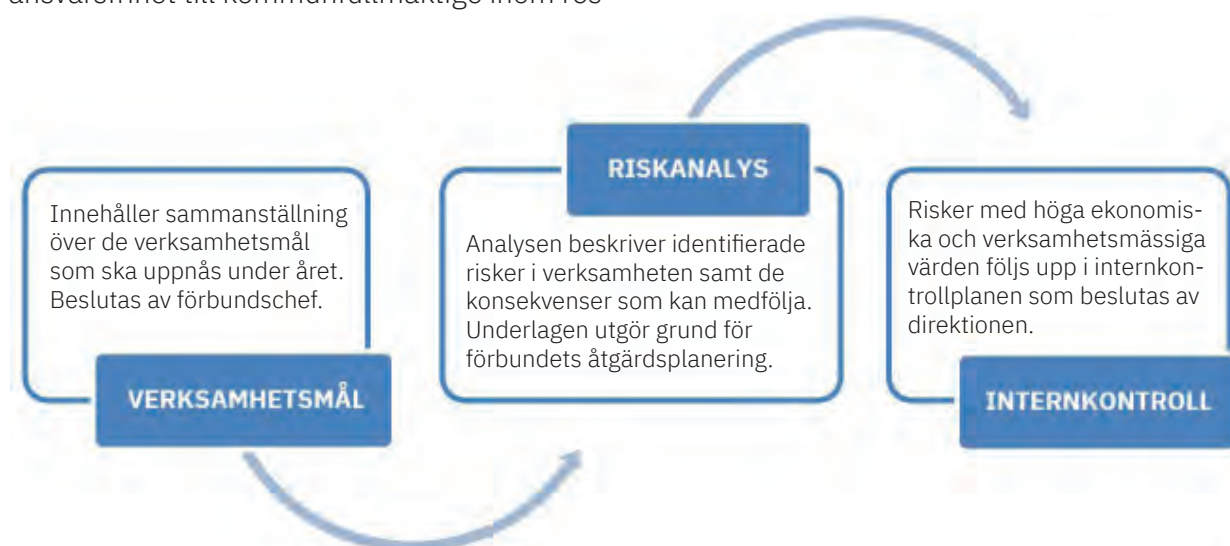

Illustration E. Process för verksamhetsplanering och uppföljning.

Illustration F. Process för räddningstjänstens styrning och ledning.

Centrala styrdokument

Räddningstjänstens uppdrag styrs utifrån nationella lagar och regler, myndighets- och politiska beslut samt verksamhetsmässiga beslut fattade inom egen organisation. Det syftar till att strukturera och organisera hur verksamhet ska bedrivas, följas upp och redovisas.

Handlingsprogram ska upprättas i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor och anger huvudinriktningen för räddningsinsatser och olycksförebyggande arbete utifrån kommunala risk- och sårbarhetsanalyser. Direktionen fastställer handlingsprogrammet som sedan respektive kommunfullmäktige inom medlemskommunerna antar. Handlingsprogrammet utgör även underlag för statens tillsyn av verksamheten.

Framtagandet av nytt handlingsprogram har blivit kraftigt försenat på grund av resursbrist och pågående pandemi. Därför har beslut om prolangerande av tidigare handlingsprogram skett för åren 2019-2020. Den 15 december 2020 fattade direktionen beslut om nytt handlingsprogram som gäller från 1 januari 2021.

Kommunalförbundsordningen anger ansvars-

områden och roller, ekonomiska fördelningsnycklar och politiska sammansättningar för förbundets styrning. Den fastställs av kommunfullmäktige i respektive medlemskommun. Under 2020 har kommunalförbundsordningen reviderats utifrån medlemskommunernas önskemål om anpassning till kommunala styrdokument för krisberedskap. Samtidigt har anpassning skett till kommunallagen (2017:725).

Förslag till årliga verksamhetsmål med tydlig avgränsning och syfte bereds gemensamt av ledningsgruppen och fastställs av förbundschef. Dokumentet beskriver övergripande mål och inriktning för arbetet utifrån beslutat handlingsprogram. Inriktningen kan komma att förändras beroende på politiska beslut och verksamhetsmässiga behov.

Delegationsordningen beskriver hur beslutanderätten ser ut i olika frågor inom verksamheten, där dessa inte finns reglerade i lag eller förordning. Dokumentet fastställs av direktionen.

Budgeten baseras till största delen på de ramar som ägarkommunerna beslutar om. Fördelningen anpassas till de behov som finns av

personal-, materiel-, fordon- och lokalresurser. Om oförutsedda händelser inträffar, vilket inom räddningstjänst kan vara vanligt förekommande, frångås budgeten. Förklaring lämnas då vad differens gentemot budget beror på och hur det påverkar resultatet.

Ledningsgruppen ansvarar för att bereda förslag till budget för kommande verksamhetsår inklusive en treårig ekonomisk plan. Budgeten fastställs av direktionen och utgör ett viktigt styrdokument.

Inom förbundet finns ett antal policydokument för styrning och önskad målbild. Policydokumenten utgörs av politiska, organisatoriska, ekonomiska och administrativa beslut avseende exempelvis finans-, upphandlings- och inköspolicy, policy för systematiskt arbetsmiljö- och brandskyddsarbete, IT- och kommunikation samt personal.

Reglementen utgörs av regler för förhållningsätt inom verksamheten och fastställs genom politiska beslut, till exempel anvisningar för internkontroll, revision, samt arvoden och ersättningar för förtroendevalda i NÄRF.

Instruktioner avser interna regelverk för verksamheten och fastställs genom chefsbeslut. Verksamhetsinstruktioner och rutiner för planering, ledning och utförande av räddningsinsatser, övningsverksamhet och utbildningsplan för personal samt daglig drift av verksamhet är exempel på sådana dokument.

Ett löpande arbete pågår med översyn av befintliga och framtagande av nya styrdokument och riktlinjer utifrån förändrad lagstiftning eller verksamhetsmässiga behov.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

God ekonomisk hushållning innebär att förbundet uppfyller finansiella mål och samtidigt visar att verksamhetsmålen – enligt beslutade direktiv i handlingsprogram, verksamhetsuppdrag och budget – uppfylls. Huvudsyftet är att upprätthålla förbundets tillgångar och resurser i den omfattning som krävs för uppdraget. Förutom verksamhetsgemensamma mål och uppdrag som berör förbundsledning och en eller flera enheter, finns ett antal enhetsspecifika mål.

Det kan i vissa fall vara svårt att fullt ut mäta vilken måluppfyllelse som uppnåtts, exempelvis inom samverkansområden och löpande uppdrag. För dessa aktiviteter redovisas en nulägesstatus.

Förbundet uppnår full måluppfyllelse i cirka 40 procent av beslutade verksamhetsmål för år 2020. I 35-40 procent av verksamhetsmålen har arbetet påbörjats och delvis uppnåtts, medan förbundet i resterande cirka 20 procent inte hunnit påbörja arbetet. Åtgärder inom flertalet mål har blivit fördröjda eller helt avstannat på grund av covid-19 och det behov av omprioriteringar som pandemin krävt.

Ett nytt handlingsprogram blev klart i slutet av året. Det gäller från 1 januari 2021.

Måluppfyllelse inom Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Område	Prioriterade mål	Måluppfyllelse	Analys
Finansiella mål <i>Ekonomi</i>	Investeringar	Målet är uppnått	Ny- och reinvesteringar slutförda enligt plan.
	Ökade intäkter, LC54/ externutbildning	Målet är delvis uppnått	Orust räddningstjänst är ny avtalspart. Medlemskommunerna har anslutit anläggningar till LC54. Externutbildningar har inte genomförts pga pandemin.
	Låneskuld	Målet är uppnått	Förbundets skuld uppgår till 70 tkr.
Information och kommunikation	Anställning av kommunikatör	Målet är uppnått	Kommunikatör tillträdde sin tjänst i mars.
	Externa events	Målet är inte uppnått	Avvikelse härrör till pandemin och inställda events.
	NÄRF-nytt	Målet är uppnått	Har medfört förbättrad spridning av intern information.
	Sociala medier	Målet är uppnått	Har medfört förbättrad spridning av extern information .
	Grafisk profil, nytt tillkommande mål 2020	Målet är delvis uppnått	Ny grafisk profil framtagen, vidare åtgärder planerade 2021.
	Kommunikationspolicy	Målet är delvis uppnått	Nya riktlinjer har tagits fram, färdigställande av policy sker 2021.
	Extern webbplats	Målet är delvis uppnått	Uppbyggnad pågår, lansering planerad till början av 2021.
	Intranät	Målet är inte uppnått	Målet flyttas till år 2021.
Samverkan	Utveckling/upprätthållande av verksamhet. Myndighetsutövning, utbildning, ledning- och förstärkning, HR, myndighetsutövning.	Målet är delvis uppnått	Inom ramen för Räddsam VG är målet uppnått. Målet att nå samsyn kring operativ systemledning inom Fyrbodal ej uppnått.
Rekrytering/utbildning	Resurs- och kompetensnivå	Målet är delvis uppnått	Avvikelse härrör till faktorer som förbundet inte kunnat styra över.
Systematiskt arbetsmiljöarbete	Efterlevnad av arbetsgivar-krav, bra och säker arbetsmiljö	Målet är delvis uppnått	Lokalt avtal om samverkan och arbetsmiljö tecknat. Vidare arbete med prioriterade områden utifrån medarbetarenkät forskrider 2021.
Systematiskt brandskyddsarbete	Efterlevnad av brandskyddspolicy	Målet är delvis uppnått	Information- och utbildningsbehov kvarstår för nyanställda.
Ungdomsbrandkåren	Utbildning i brandkunskap	Målet är inte uppnått	Avvikelse härrör till faktorer som förbundet inte kunnat styra över.
Räddningstjänst under höjd beredskap	RUHB, Totalförsvarsplanering	Målet är delvis uppnått	Avvikelse härrör till faktorer som förbundet inte kunnat styra över.
Säkerhetsskyddsarbete	Information- och personalsäkerhet, fortifikatoriskt skydd	Målet är delvis uppnått	Arbetet med åtgärder pågår utifrån genomförd säkerhetsskyddsanalys och fortlöper 2021.
Förvaltningsstaben <i>Administrativt stöd</i>	Efterlevnad av lagkrav	Målet är uppnått	Goda rutiner finns etablerade och förändringar genomförs utifrån krav.
	Revidering av kontoplan	Målet är delvis uppnått	Kommun-Bas 20 har delvis implementerats, arbetet fortgår under 2021.
	Digitalisering av tids- och avvikelse rapport	Målet är inte uppnått	Målet flyttas till år 2021.
	Pensionsrapportering	Målet är uppnått	Kvalitetssäkring sker via hög internkontroll och god rutin.

>>

Ledningscentralen (LC54) <i>Stab och ledning</i>	Anspänningstid	Målet är delvis uppnått	Granskning har för året koncentrerats till anspänningstid för händelser i Brålanda och Melleruds kommuner.
	Insatsplaner/insatskort	Målet är uppnått	Insatsplaner finns i verksamhetssystem Daedalos.
	Drift/lednings- och beslutsstöd	Målet är uppnått	Vidareutveckling av systemledning har skett. Operativt ledningsstöd (OL) för Fyrbodal i full drift.
Beredskap	Planering räddningsinsats vid normal beredskap	Målet är uppnått	Räddningstjänsten följer planerade rutiner.
	Utåtriktat arbete (Resurs- och utvecklingsgruppen (RUG))	Målet är inte uppnått	Avvikelse härrör till faktorer som förbundet inte kunnat styra över.
	Övningshus NÄRF	Målet är uppnått	Instruktioner/ rutiner framarbetade, utbildningsinsatser genomförda.
Teknik <i>Drift och underhåll</i>	Friska brandmän/persedelförråd	Målet är uppnått	Tvättmaskiner för kontaminerad skyddsutrustning införskaffad. Reinvesteringar sker löpande av persedlar vid behov.
	Teknik i mötesrum	Målet är uppnått	Uppgradering av mötesutrustning samt framtagande av rutiner genomfört.
	Översyn lokalbehov	Målet är delvis uppnått	Avvaktar inriktningsbeslut i ledningsnivå.
	Projekt visualisering	Målet är delvis uppnått	Förberedande installationer genomfört av fiberanslutning på samtliga stationer.
Samhällsskydd	Tematillsyn av uppställningsplatser	Målet är inte uppnått	Har varit vilande till förmån för andra prioriterade uppdrag, påbörjas 2021.
	Riskvärdering tillsyn	Målet är uppnått	Metod för riskvärdering framtagen.
Sotning	Sotning och brandskyddskontroll	Målet är delvis uppnått	Avvikelse härrör till faktorer som förbundet inte kunnat styra över.
	Administrativ planering	Målet är uppnått	Rekrytering/ omorganisation har skapat bättre förutsättningar i arbetet
	Arbetsmiljö, friska sotare	Målet är inte uppnått	Avvikelse härrör till faktorer som förbundet inte kunnat styra över.

Tabell 9 (forts.) Sammanställning över måluppfyllelse 2020 för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Finansiella mål

De finansiella målen ska kunna härledas till handlingsprogrammet och samtidigt visa på hur verksamheten klarar sitt uppdrag inom uppsatta ramar, resurser och de behov som finns. Förbundet ska:

- Planera långsiktigt för att möjliggöra investeringar avseende fordon och andra tillgångar som krävs för att driva verksamheten enligt framtagen mål- och verksamhetsplan.
- Öka intäkterna genom att aktivt arbeta för

att fler kunder ansluter till befintliga resurser såsom ledningscentralen LC54, samt planera och utföra fler externutbildningar.

- Ha en låneskuld som uppgår till högst 5 000 tkr.

Investeringar – Handlingsprogrammet identifierar bland annat NÄRF:s uppdrag avseende insatsförmågor, utbildningsinsatser och förebyggande uppdrag. Investeringsplanen grundar sig på det behov som organisationen specificerar i handlingsprogrammet. För året har investeringarna genomförts enligt plan och

samtliga är avslutade. Målet är uppnått.

LC54 – Samarbetet med Räddningstjänsten Mitt Bohuslän avseende operativ systemledning i ledningscentralen LC54 fortgår. Kostnaderna fördelas enligt fördelningsnycklar baserade på invånarantal. Räddningstjänsten Orust har tecknat avtal med LC54 om tjänst operativ systemledning. Diskussioner pågår även med andra räddningstjänster om anslutning till LC54. Målet är uppnått.

LC54 intäkter – Ett av förbundets mål är att öka intäkterna avseende larmförmedling via LC54. Arbetet har pågått under några år och de flesta av medlemskommunerna är nu anslutna till NÄRF. Målet är uppnått.

Externutbildningar – Enligt handlingsprogrammet ska förbundet informera, ge råd och utbilda kommunens invånare. Utbildningarna syftar till att upplysa om och ge kunskap om bränders uppkomst och spridning samt informera om rätt åtgärder vid brand eller olycka. Sedan mars, då covid-19 var ett faktum, har samtliga utbildningstillfällen ställts in. Ett fåtal utbildningar genomfördes under hösten men fortsatta utbildningar fick avbrytas när smittspridningen åter tog fart i samhället. Målet är inte uppnått.

Låneskuld – Förbundets låneskuld uppgår till 70 tkr vilket avser ett leasingfordon på enhet sotning. Målet är uppnått.

I förbundets finanspolicy finns ytterligare ett antal mål definierade för den finansiella verksamheten. Finanspolicyn behöver uppdateras till aktuell status för förbundet. Under verksamhetsår 2021 kommer därför en översyn och revidering genomföras av befintliga ekonomiska styrdokument där sambanden mellan dokumenten ska framgå på ett tydligare sätt.

Målen i finanspolicyn är för närvarande:

- Förvalta likvida medel så att bästa möjliga avkastning kan uppnås inom beslutade regler och strategier.

- Förvalta kreditportföljen inom tillåtna mandat till lägsta möjliga upplåningskostnad.
- Administrera betalningsflöden så effektivt som möjligt, till så låg kostnad som möjligt.
- Säkerställa god kontroll över och uppföljning av de finansiella riskerna.

De likvida medel som förbundet förvaltar används inte för att få avkastning utan för inköp av investeringar och utbetalning av löpande kostnader såsom löner, skatter och leverantörfakturor. Vad gäller punkt 2, kreditportföljen, så är inte det aktuellt inom NÄRF. Att administrera betalningsflöden så effektivt som möjligt hänger ihop med hanteringen av likvida medel vilket för närvarande sker utan lån. Genom att ha kontinuerlig uppföljning under året av budget, investeringar och övriga kostnader har NÄRF överskådlig kontroll över de finansiella riskerna. Kassaflödet avstäms dagligen och investeringsmöten och budgetuppföljning sker en gång per månad. Aktuella mål är uppfyllda.

Information och kommunikation

Inrättandet av en ny tjänst som kommunikatör har under året medfört en viktig förstärkning av resurser och utveckling i kommunikationsarbetet. Nya mål har tagits fram i syfte att skapa en god grund och rutiner för intern och extern kommunikation. Kontaktytor har skapats med kommunikatörer inom både medlemskommuner och andra räddningstjänstorganisationer. Ett proaktivt arbete med media har resulterat i positiva artiklar i lokaltidningar samt radioinslag.

På grund av pandemin har allt deltagande i externa events ställts in. Inga kommunikationsinsatser har därför gjorts inom detta område och målet har därmed inte kunnat uppfyllas fullt ut.

Intern information

En viktig roll för kommunikatören är att stötta organisationen internt. Nyheter publiceras löpande på intranätet men många medarbetare har i nuläget svårt att använda den kanalen

rutinmässigt för sin informationsinhämtning. Därför började NÄRF-nytt åter ges ut i april, om än i ny form. Informationsbladet hade under flera år legat vilande. NÄRF-nytt når ut till alla anställda, direction och revisorer, samt säkerhetssamordnare och kommunikatörer inom våra fyra medlemskommuner. Mottagandet har varit väldigt positivt.

Totalt har elva nummer av NÄRF-nytt kommit ut under 2020. Under vårens första intensiva period av coronapandemin gavs NÄRF-nytt ut varannan vecka. Från 1 september ges bladet ut en gång i månaden och är numera en etablerad informationskanal i verksamheten. Målet för året är uppnått.

Riktlinjer och policys

Nya riktlinjer och policys har tagits fram för fotografering och film, liksom för sociala medier.

Dessa riktlinjer utgör en del av en mer övergripande kommunikationspolicy som är under uppbyggnad. Arbetet med att färdigställa NÄRF:s kommunikationspolicy fortsätter under 2021.

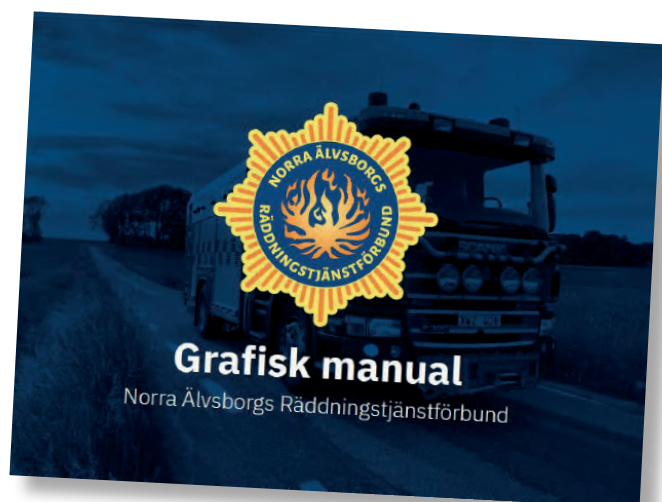
Sociala medier

NÄRF har åter aktiverat sin Facebook-sida där det regelbundet publiceras inlägg och filmer. Antalet följare har sedan nystarten ökat från cirka 600 till det dubbla i slutet av 2020. Målet är att fortsätta den uppåtgående trenden genom att alltid ha ett innehåll som är aktuellt, intressant och relevant.

Förbundet har även skapat en profilsida på LinkedIn för yrkes- och rekryteringsrelaterade inlägg. Arbetet med sociala medier kommer att fortsätta utvecklas och i framtiden kan eventuellt fler kanaler tillkomma för att nå fler mål-

Det mest populära inlägget på NÄRF:s Facebooksida under året blev brandman-på-jobbet-dagen 1 september, med 233 gilla-markeringar och 78 delningar.

En ny och mer komplett grafisk profil har tagits fram. Bland annat har logotypen uppdaterats och tydliga färger och typsnitt har definierats. Syftet är att stärka förbundets identitet.

grupper. Målet för året är uppnått.

Grafisk profil – visuell identitet

I samband med en ny satsning på kommunikation, vilket medför en mer utåtriktad profilering av förbundet, blev det uppenbart att det saknades en tydlig grafisk profil. Under året har därför en ny och mer komplett grafisk profil tagits fram där bland annat logotypen har uppdaterats. Syftet med den grafiska profilen är att stärka varumärket och skapa större igenkänning både internt och externt. Den nya grafiska profilen har börjat införas enligt framtagna plan och arbetet fortsätter under 2021. Målet är att NÄRF:s visuella utseende ska genomsyra allt material i hela organisationen. Målet är delvis uppnått, medföljer till 2021.

Ny webbplats

NÄRF:s externa webbplats brand112.se har länge varit i stort behov av en uppdatering, dels på grund av avsaknad av viktig information riktad mot allmänheten, dels för att den både tekniskt och innehållsmässigt måste följa nya tillgänglighetskrav där alla invånare i samhället ska kunna ta del av informationen. Förberedelserna för en ny webbplats startade i april, liksom undersökning av ett nytt domännamn som bättre speglar förbundets identitet. Efter upphandlingsprocess valdes en webb-leverantör ut för uppdraget. En stor del av kommunikationsarbetet har under hösten präglats av att bygga den nya webbplatsen och fylla den med innehåll. Lanseringen är planerad till början av 2021. Målet är delvis uppnått, medföljer till 2021.

Intranät

Det finns också ett angeläget behov att utveckla och förbättra intranätet (SharePoint). Detta kräver mycket tid och resurser, och på grund av redan hög arbetsbelastning under 2020 är det därför rimligt att påbörja det arbetet först 2021.

Totalt sett nås en god måluppfyllelse för informations- och kommunikationsområdet trots att

många av målen är nya och har tillkommit i år.

Samverkan

Förbundet ingår i Räddsam VG, en samarbetsorganisation för räddningstjänsterna inom Västra Götaland. Inom ramen för Räddsam VG deltar förbundet aktivt i arbetsgrupper för att samverka kring bland annat utbildnings-, lednings-, förstärkningsresurser- och HR-frågor samt frågor som rör myndighetsutövning. Förbundet verkar även inom Fyrbodalsregionen för ökad samverkan inom räddningstjänstområdet.

Inom ramen för verksamheterna i Räddsam VG är målet uppnått. Samsyn kring operativ systemledning inom Fyrbodalsregionen saknas för tillfället. Förbundets målsättning kring denna fråga är ej uppnått.

Rekrytering och kompetensutbildning

Förbundet ska säkerställa att rätt resurser och kunskapsnivå finns att tillgå enligt fastställt beslut i handlingsprogram och verksamhetens behov. Medarbetare ska ges möjligheten till yrkesmässig kompetensutveckling utifrån ställda krav. Analyser och planering för bemanning inom samtliga funktioner i verksamheten sker löpande. Rekryteringar sker utifrån uppvisat behov, exempelvis vid förändringar i verksamhet, tillkommande befattningar eller då personal avslutat sin tjänst.

Annonsering sker såväl internt som externt beroende på ledig tjänst. Under året har rekrytering skett av kommunikatör, administratör till enhet sotning samt skorstensfejare. Vidare har internrekrytering skett avseende styrkeledare, brandman och avlösande inre befäl. Förbundet har ytterligare behov av rekrytering, då en utav våra skorstensfejartekniker på enhet sotning sagt upp sig under hösten och avslutar sin tjänstgöring i januari 2021. Målet är delvis uppnått.

Pandemin har gett konsekvenser för MSB:s grund- och vidareutbildningar samt för övri-

Utbildning i förarbevis för vissa av brandmännen fick ske på distans på grund av pandemin.

ga inplanerade utbildningsinsatser i förbundet. Mycket har tyvärr fått ställas in, ställas om eller skjutas på framtiden. Bland annat ställde MSB, utifrån Folkhälsomyndighetens råd, in ett antal kurser under våren. För förbundet medförde detta att endast fem av 13 (38 procent) av beredskapspersonalen kunde genomföra planerad utbildning. För den personal vars utbildning avbröts eller ställdes in handlar det i samtliga fall om grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib).

Under hösten förändrade MSB upplägget för Grib-kurs 1A. I stället för platsbunden utbildning genomfördes denna som distanskurs i sju dagar varav tre dagar på utbildningsorten. Kurs 2 genomfördes dock i sin helhet platsbunden på respektive utbildningsort. MSB eftersträvar att kunna återgå till normaldrift beträffande utbildningar så snart situationen i landet tillåter.

Några externa utbildningar är dock genomförda och flertalet av interna utbildningar/övningar har kunnat fullföljas, dock anpassade till rådande pandemirestriktioner.

- Befäl på enhet beredskap har deltagit i utbildningsinsats avseende Olja 1 i Fiskebäckskil, genomförd i Räddsam VG:s regi.
- Befäl har deltagit i utbildning avseende "Fartygsolycka Göta Älv" tillsammans med Sjöfartsverket och Länsstyrelsen, samt i slutövningar och praktikdagar avseende terror och pågående dödligt våld (PDV) i Göteborg. Tyvärr hann inte alla befäl genomföra slutövning PDV då man var tvungna att ställa in på grund av rådande pandemi.
- Motorsågsutbildning har genomförts för personal som sedan tidigare saknat denna.

- Personal har deltagit i Holmatroutbildning, frivägutbildning, instruktörsutbildning HLR, grundutbildning HLR samt förarbevis båt. Vårens inplanerade slutövningar (tertiäl 1) har flyttats fram till hösten på grund av rådande pandemi.
- Introduktionsveckor har genomförts för sommarvikarier samt preparandutbildning för ny RIB-personal.
- En brandman har genomgått MSB-utbildning för att NÄRF i framtiden ska kunna examinera egen RIB-personal som genomgår delkurs 1B i Grib-utbildningen.
- Utbildning har erhållits för övningsinstruktörer till det uppgraderade gasolövningshuset. Övningshuset har tagits i bruk och är mycket uppskattat av användarna.

Arvodesanställd personal har genomgått lokal/regional introduktionsutbildning inom sex månader från anställningsdagen. Krav på genomförande av Grib inom två år uppfylls med enstaka undantag. Undantagen beror främst på att arvodesanställd personal har svårt att få ledigt från sin huvudarbetsgivare. Aktiviteter för att säkerställa rätt kunskapsnivå hos personal genom vidareutbildning följer delvis plan. Målet är delvis uppnått.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

En bra och säker arbetsmiljö innebär att ingen ska drabbas av ohälsa eller skadas på grund av sitt arbete. Förbundet strävar efter att allt arbetsmiljöarbete ska utgöra en naturlig del i vardagsarbetet och en eventuell påverkan av såväl organisatorisk, fysisk som psykosocial arbetsmiljö hanteras skyndsamt med stöd av regelbundet organiserade forum såsom arbetsplats-träff, medarbetarsamtal och skyddskommitté. För att stärka nuvarande systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) har parterna tecknat ett lokalt avtal om samverkan och arbetsmiljö, vilket gäller från och med 1 januari 2021. Målet har uppnåtts.

Värdegrundsarbete

Frågan om hur räddningstjänsten ska arbeta med likabehandling för att både vara och uppfattas som en inkluderande och jämställd verksamhet är ständigt aktuell. Värdegrundsarbetet ska belysa normer, delaktighet och bemötande inom räddningstjänsten. Förbundet arbetar tillsammans med andra räddningstjänster inom Räddsam VG för att bidra med ökad kunskap och aktiviteter i syfte att stärka räddningstjänstens arbete med att vara en inkluderande arbetsgivare.

NÄRF är även medlemmar i Nätverket för jämställd räddningstjänst (NJR). Nätverket arbetar för att skapa möjligheter och förutsättningar att utveckla en bra framtid för kvinnor inom räddningstjänsten med lika villkor oavsett kön. Personal från förbundet deltog i oktober i en tvådagars digital nätverksträff arrangerad av Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Medarbetarenkät

Förbundet genomförde under föregående verksamhetsår (2019) en medarbetarundersökning med syfte att utläsa medarbetarnas upplevelse av den egna organisationen. Frågorna riktade sig till samtliga anställda, 229 heltids- eller deltidsanställda. 167 svar mottogs, en svarsfrekvens på 73 procent.

Hantering av inkomna svar och förbättringsbehov har hanterats på två nivåer:

1. Behov framkomna på enhetsnivå har hanterats av enhetschef och berörda medarbetare.
2. Behov framkomna på förbunds nivå har hanterats av ledningsgrupp alternativt delegerats.

Medarbetarindex (MI) är ett vanligt nyckeltal i medarbetarundersökningar och används som ett övergripande nyckeltal för att mäta och beskriva graden av hur medarbetarna totalt sett upplever sin arbetssituation.

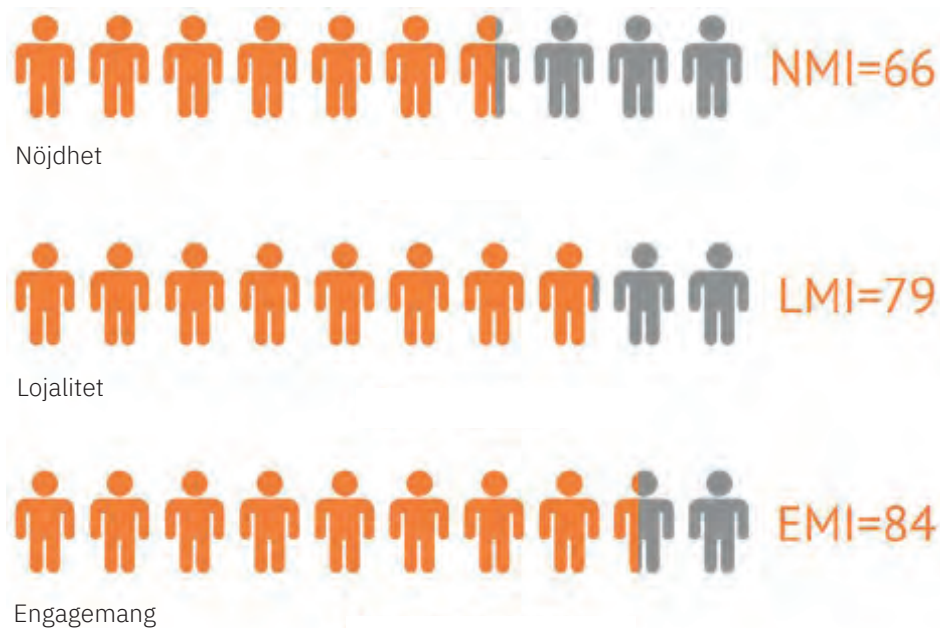

Illustration G. Resultat från medarbetarenkäten. Värdena visar förbundets resultat inom Nöjdhet (NMI) 66, Lojalitet (LMI) 79 och Engagemang (EMI) 84. Medelbetygen har omräknats till indexvärde 0-100.

Prioriterade förbättringsområden på förbunds-nivå har utgjorts av följande:

- *Samarbete och inflytande.* Under verksamhetsåret har parterna tecknat ett lokalt samverkansavtal samt stärkt förmågan att fatta beslut så nära de direkt berörda som möjligt.
- *Ledning.* Struktur och innehåll för ledningsgruppsmöten har stärkts med syfte att få bättre helhetsperspektiv och ett gemensamt lärande. Delegationsordning har tydliggjorts internt.
- *Belöning-uppskattning.* Trots svårigheter på grund av rådande pandemi har arbetsgivaren ändå funnit vägar att uttrycka sin uppskattning till personalen för väl utfört arbete. Arbetsgivaren har under året utvecklat förutsättningar för ett systematiskt arbete där politik, budget och lönebildning blir mer tydligt.
- *Information kommunikation.* Området intern information och kommunikation har

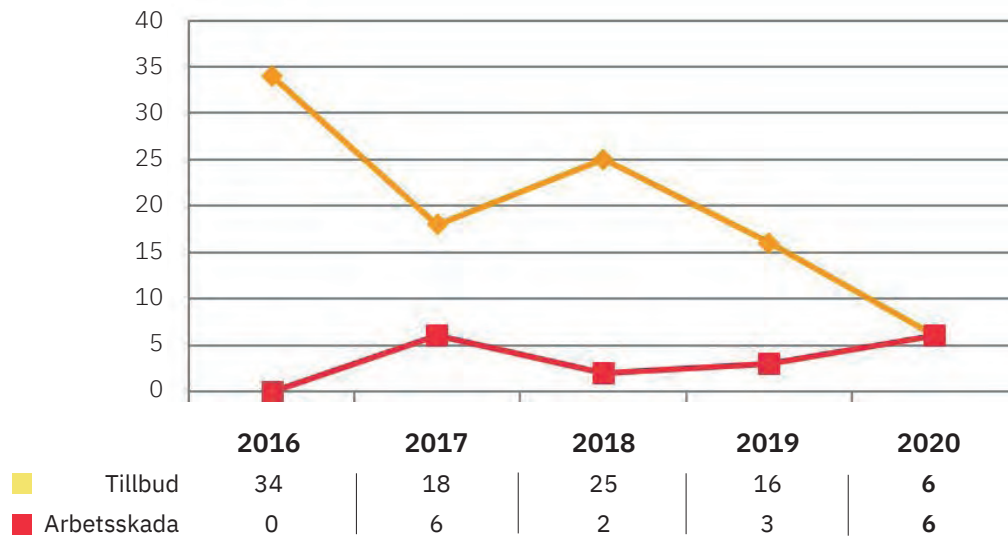
stärkts genom anställning av kommunikatör.

Knappt 90 procent svarade att de anser det viktigt att det genomförs en medarbetarundersökning, men endast 43 procent tror att ledningen kommer att vidta nödvändiga åtgärder efter undersökningen. En pandemi och sjukdom har satt käppar i hjulet och planen att arbeta vidare med prioriterade områden i arbetsgrupper har inte kunnat hållas. Sammanfattningsvis uppvisas ändå rörelse i en positiv riktning. Målet är delvis uppnått, medföljer till 2021.

Arbetsskador och tillbud

Arbetsgivaren har hanterat samtliga tillbudsrapporter och inrapporterade arbetsskador under året. Tillbudena berör främst brister eller skador på fordon, materiel eller lokaler. Endast ett fåtal berör lindrigare personrelaterade händelser och skador. Information om de åtgärder som arbetsgivaren genomfört sker till fackliga parter vid skyddskommittémöten. Inrapportering och uppföljning sker fortsatt till stor del manuellt på papper. Driftsättning har skett av

Tillbud och arbetsskador jmf. 2016-2020

Tabell 10. Antal inrapporterade tillbud och arbetsskador i verksamheten, jämförelse 2016-2020.

räddningstjänstens webbaserade informationssystem för arbetsmiljö (RIA), men med kvarstående utbildningsbehov. Målet är delvis uppnått.

Hälsofrämjande åtgärder

Företagshälsovården hanterar i huvudsak lagstadgade hälsoundersökningar för all personal. Deras expertis syftar till att synliggöra hälsorisker, att vägleda chefer samt informera om eventuella förändringar inom arbetsgivarens ansvar för företagshälsovård. Under verksamhetsåret har arbetsgivaren erbjudit samtlig operativ personal Hepatit A och B vaccination i förebyggande syfte. Målet är uppnått.

Systematiskt brandskyddsarbete

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA) fungerar utifrån förbundets brandskyddspolicy, med det finns för närvarande ett informations- och utbildningsbehov för ett fåtal nyanställda. Målsättningen att tillgodose detta behov under hösten har inte uppnåtts på grund av rådande pandemirestriktioner. Målet är inte uppnått.

Då förbundet har egen hantering av tillståndspliktiga volymer av brandfarlig vara samtidigt som man är tillståndsgivare i sådan handläggning, har avtal tecknats med Räddningstjänsten

Mitt Bohuslän (RMB) för tillståndshandläggning av den nya övningsanläggningen i Trollhättan. Detta för att undvika jäv. Tillsyn på verksamheten är genomförd. Målet är uppnått.

Ungdomsbrandkåren

Årligen erbjuds ungdomar från årskurs 6 till 9 utbildningsplats i ungdomsbrandkåren. Beslutade åtgärder för att begränsa och minska risk för smittspridning på grund av pandemin har fått till följd att ungdomsbrandkårens verksamhet tillsvidare ställts in. Målet är inte uppnått.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Arbetet med att ta fram rutiner för pågående dödligt våld (PDV), att möta terror samt utbildning för berörd personal påbörjades 2019 och skulle fortgått under 2020 men har försenats. På grund av pågående pandemi har endast några av de totalt sex inplanerade slutövningarna med temat "Att möta terror" genomförts i samverkan mellan räddningstjänsten, polisen och ambulanssjukvården. Ambitionen är att resterande kommer att genomföras när omständigheterna kring pandemin har återställts till det normala. Målet är delvis uppnått.

Räddningstjänsten har, enligt lag om skydd mot olyckor (LSO), en skyldighet att planera för

räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) och ska då planera för vissa tillkommande uppgifter.

Under året har dock en stor del av detta planeringsarbete fått stå åt sidan på grund av pandemin och dess konsekvenser på förbundets verksamhet. Förbundet har ändå följt utvecklingen inom verksamhetsområdet och viss samverkan har genomförts inom Räddsam VG samt med Länsstyrelsen.

Den sedan tidigare uppstartade dialogen med medlemskommunerna kring identifiering av lämpliga samverkansområden i planerings- och genomförandearbetet har pausats under året. Samverkan med kommunerna har dock skett i samband med totalförsvärsövning TFÖ 2020. Förbundet är även representerat i Länsstyrelsens planeringsgrupp ”Strategi RUHB VG län”. I övrigt har pandemin starkt begränsat genomförandet av samverkan och utbildningar inom verksamhetsområdet. Målet är delvis uppnått.

Säkerhetsskyddsarbete

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund bedriver en samhällsviktig verksamhet och ska därmed bedriva ett aktivt säkerhetsskyddsarbete. Åtgärdsarbetet bedrivs utifrån genomförd säkerhetsskyddsanalys och åtgärdsplan. Viss fördröjning har skett i arbetet på grund av nuvarande pandemi. Grundläggande säkerhetsskyddsutbildning har genomförts för förbundsledning, inre befäl samt för stations- och platsbefäl och styrkeledare. Vidare åtgärds-

Sedan 20 januari 2020 är ledningscentralen klassad som skyddsobjekt.

och utbildningsplanering för 2021 pågår.

Uppföljning och beslut har hanterats för verksamhetens krigsorganisation, där förbundet säkerställt krigplacering av anställd personal. Utbildningsinsatser för personal planeras under 2021. Målet är delvis uppfyllt.

Avseende skalskydd för huvudstation Trollhättan pågår ett upphandlingsförfarande för totalentreprenad avseende anläggningsarbete av grindar för fordons- och gångtrafik samt stängsel. Tilldelningsbeslut förväntas kunna tas under våren 2021 efter avslutad annonsering.

Förvaltningsstaben/administrativa mål

Under föregående år infördes tre lagändringar som berör den ekonomiska hanteringen. Anpassningsåtgärder utifrån dessa lagförändringar har skett och har även pågått under 2020.

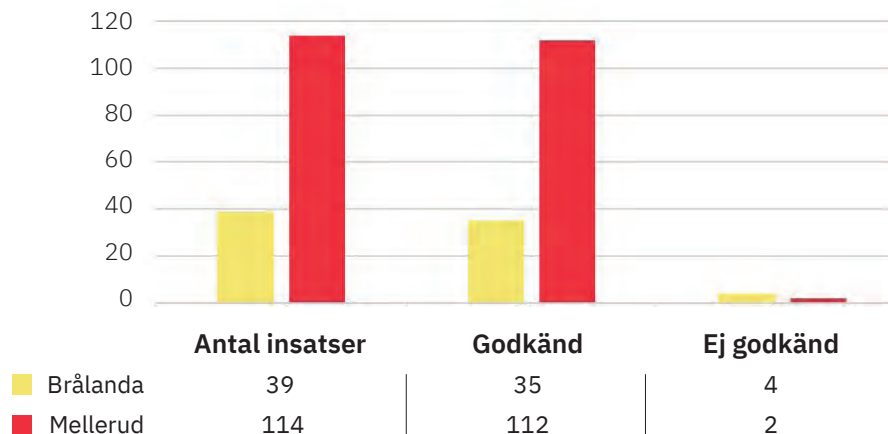
Förbundet har goda rutiner för administrering av leverantörs- och kundreskontra. Arbetsdeklaration på individnivå sker. Anpassning av redovisning enligt lagkrav är genomförd. Målet är uppnått.

Förvaltningsstaben har som mål att uppdatera kontoplanen till senaste versionen av baskontoplanen för kommuner, Kommun-Bas 20. Arbetet är påbörjat och kommer att pågå löpande under 2021. Målet är delvis uppnått.

Ytterligare ett mål för året har varit att digitalisera och effektivisera tidsredovisningen. Införandet har varit avhängigt beslut om förbundet ska fortgå med befintligt personal- och lönesystem vilket har fördröjt åtgärden. Beslut har tagits om att förbundet ska gå vidare med befintligt system och därmed kommer åtgärden att flyttas till nästa år. Målet är inte uppnått.

Inrapportering av pensionsuppgifter sker i dagsläget manuellt fyra gånger per år. I och med beslut om att fortsätta med Hogia lönesystem kommer hanteringen fortsatt kräva manuell inmatning av pensionsunderlag. Kvalitetssäkring sker via hög internkontroll. Målet är uppnått.

Analys av anspänningstider 2020

Tabell 11. Analys av anspänningstider 2020.

Enhet ledningscentral LC54

LC54 har ett uppdrag att i samverkan med enhet beredskap följa upp och analysera statistik för anspänningstid, det vill säga tid från larm till att första enhet lämnar brandstation. Utbildnings- och övningsinsatser har påbörjats för inre befäl och inre befäl i beredskap men på grund av rådande pandemi har planen inte kunnat fullföljas. Inre befäl genomför analys av anspänningstid och följer upp resultat i dialog med befäl för att kvalitetssäkra och finna orsaker till eventuella fördröjningar.

Under 2020 har granskning av anspänningstider koncentrerats till räddningsinsatser inom stationsområde Brålanda och Mellerud. Procentuellt uppnås inte godkänd anspänningstid i tio procent av insatserna inom Brålanda och 3,5 procent inom Mellerud. Något som skiljer dessa kommuner åt är att det i Mellerud finns tillgång till första insatsperson (FIP). Målet är delvis uppnått. Under 2021 kommer analysarbetet att inriktas på Trollhättan.

Enheten ska gemensamt med enhet samhällsskydd och enhet beredskap genomföra revidering och framtagning av insatsplaner och insatskort på särskilda objekt och typhändelser. Exempel på särskilda objekt kan vara större byggnader, industrier och sjukhus. Insatsplaner

för operativt stöd finns tillgängliga för insats- och styrkeledare via verksamhetssystemet vilket underlättar för planering och prioritering av räddningsinsats ute på plats. Målet är uppnått.

Enheten ska säkerställa drift och teknikförvaltning av LC54 samt tillhörande lednings- och beslutsstöd. Enhet teknik bistår vid behov i arbetet. Genom att inom räddningstjänsten använda sig av samma tekniska system för utalarmering, uppföljning och dokumentation av händelser, (Zenit/Cordcom) som SOS Alarm gör uppnås stora fördelar. Med ett gemensamt system kan vi på ett effektivt sätt hjälpa varandra för den drabbades bästa. LC54 har också implementerat ett operativt ledningsstöd (OL) för den lokala verksamheten inom Fyrbodal. Målet är uppnått.

Enhet beredskap

Enhet beredskaps primära uppgift är att se till att kommuninvånare och de som vistas inom medlemskommunernas gränser kan känna sig trygga. Huvuduppgiften är att vid olyckor och överhängande fara för olyckor hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö.

Planering för räddningsinsatser har i stort genomförts enligt planerat. Som tidigare nämnts

har arbetet med att ta fram rutiner för pågående dödligt våld, PDV, att möta terror samt utbildning för berörd personal försenats.

Operativ verksamhet har också under året samlat in kunskap för att kunna möta uppkomna händelser där elbilar och solceller är inblandade. Målet är delvis uppnått. Befäl har under året genomgått samverkansövning med sjöfartsverket samt deltagit i oljeskyddsutbildning olja 1 och 2 som samordnats i Räddsam VG:s regi.

Enheten har även ett uppdrag att arbeta utåtriktat mot medlemskommunernas invånare. Huvudansvaret ligger på resurs- och utvecklingsgruppen (RUG) men även skiftlagen deltar och finns behjälpliga i uppdraget. Att ta emot praoelever samt hålla i brandskyddsutbildning för elever i årskurs 5 inom medlemskommunerna är årligen återkommande uppdrag.

Direktionens utskott fattade i augusti beslut om att förbundet inte skulle genomföra brandutbildning för elever i årskurs 5 fysiskt på plats under pandemin. Aktiviteter inom nämnda uppdrag har därmed varit mycket begränsade under året. Personal i RUG har under perioden börjat ta fram ett alternativ som innebär digital extern utbildning. Målet är ej uppnått.

Förbundets nya övningsanläggning i Trollhättan färdigställdes i början av året. Syftet är att uppfylla AFS-kraven samt utveckla och effektivisera genomförandet av egen övningsverksamhet. Enhet beredskap har haft i uppdrag att, i samverkan med enhet teknik, arbeta fram instruktioner och rutiner för anläggningen, att genomföra utbildning för övningsledare samt delta i enhet samhällsskydds anpassning av praktikdelen i externutbildning. Målet är uppnått.

Renovering och utbyggnad av Högsätters brandstation blev klar under våren.

Enhet teknik

Enhet teknik ansvarar för att, i samverkan med övriga enheter, säkerställa drift och underhåll av IT- och kommunikationssystem, fordon, materiel, skyddsutrustning och lokaler.

Utpekade mål under 2020 har under året bestått i att, i samverkan med enhet beredskap, planera och verka för en hälsosam arbetsmiljö enligt konceptet ”friska brandmän” samt utveckla arbetet i persedelförråd. Inom området har en tvättstuga för larmkläder driftsatts på Högsäters brandstation och en plan är klar för driftsättning av ytterligare en tvättstuga för larmkläder på Melleruds brandstation under 2021. Reinvesteringar av persedlar sker löpande vid behov. Målet är uppnått.

Uppgradering av teknik i mötesrum har skett enligt beslutad plan, liksom uppföljning av rutiner för IT-system och användarsupport vid personalbortfall. Målet är uppnått.

Arbete med att inventera förbundets behov av lokaler har genomförts i samverkan med samtliga enheter och uppdraget är nu vilande i avvaktan på inriktningsbeslut om hur arbetet ska fortlöpa. Genomförda aktiviteter följer delvis plan för året med viss fördröjning. Det är ett

långsiktigt arbete som löper över flera år. Målet är delvis uppnått, medföljer till 2021.

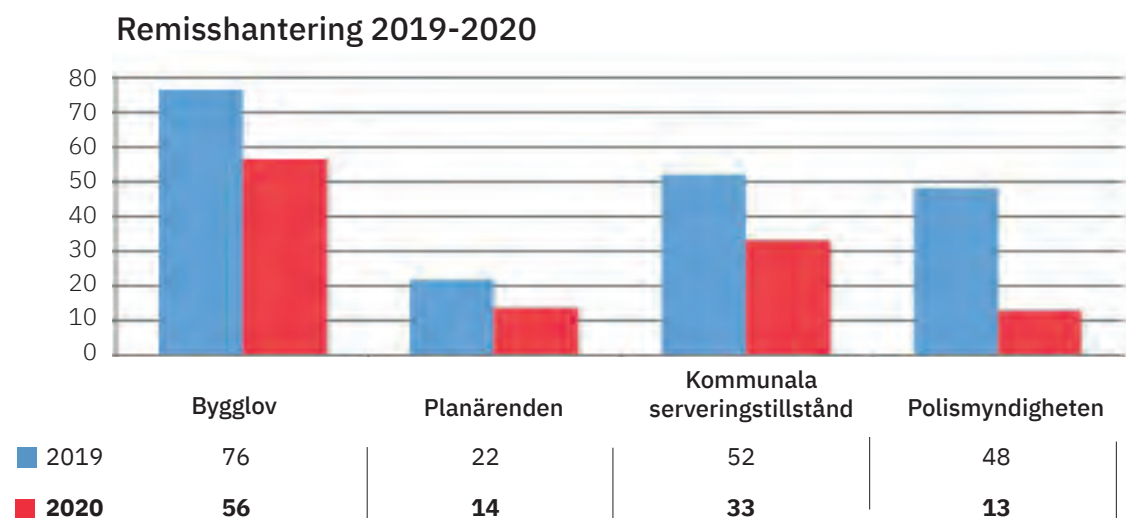
Ett arbete pågår även med planering och genomförande av projekt visualisering inom förbundet. Under året har fiberanslutningar installerats på samtliga brandstationer för att skapa förutsättningar att färdigställa projektet under 2021. Målet är delvis uppnått, medföljer till 2021.

Enhet samhällsskydd

I enhet samhällsskydds uppdrag ingår myndighetsutövning, utbildning, samt information och rådgivning till allmänheten. En minskning har skett av antalet remisser från andra myndigheter under verksamhetsåret. Det gäller främst remisser från Polismyndigheten för ärenden enligt ordningslagen, där i stort sett inga evenemang genomförts under pandemin.

Brandingenjörerna har prioriterat framtagandet av nytt handlingsprogram för förbundet. Detta i kombination med att personal varit frånvarande under längre perioder har lett till att remisshanteringen inom byggprocesser blivit lidande.

Antalet tillståndsansökningar för brandfarliga och explosiva varor ligger i nivå med föregående år. Dock har fler tillsyner än vanligt genom-

Tabell 12. Enhet samhällsskydds remisshantering, jämförelse 2019-2020.

förts enligt lag (2010:1011) om explosiva och brandfarliga varor, vilket även visar sig i antalet utfärdade förelägganden om rättelse av brister som exempelvis bristande skyltning av risker, varning och förbud.

Förbundet riktar behovet av tillsyn i huvudsak mot de verksamheter där risken för olyckor är störst, där människor kan komma till skada eller där stora egendomsskador kan uppstå. En metod för riskvärdering har införts. Kategorisering av tillsynsverksamheter bestäms utifrån vilken typ av risker som förknippas med verksamheten samt hur omfattande denna är. Värderingen utgör underlag för tillsynsplanering och beslut om taxor för 2021. Målet är uppfyllt.

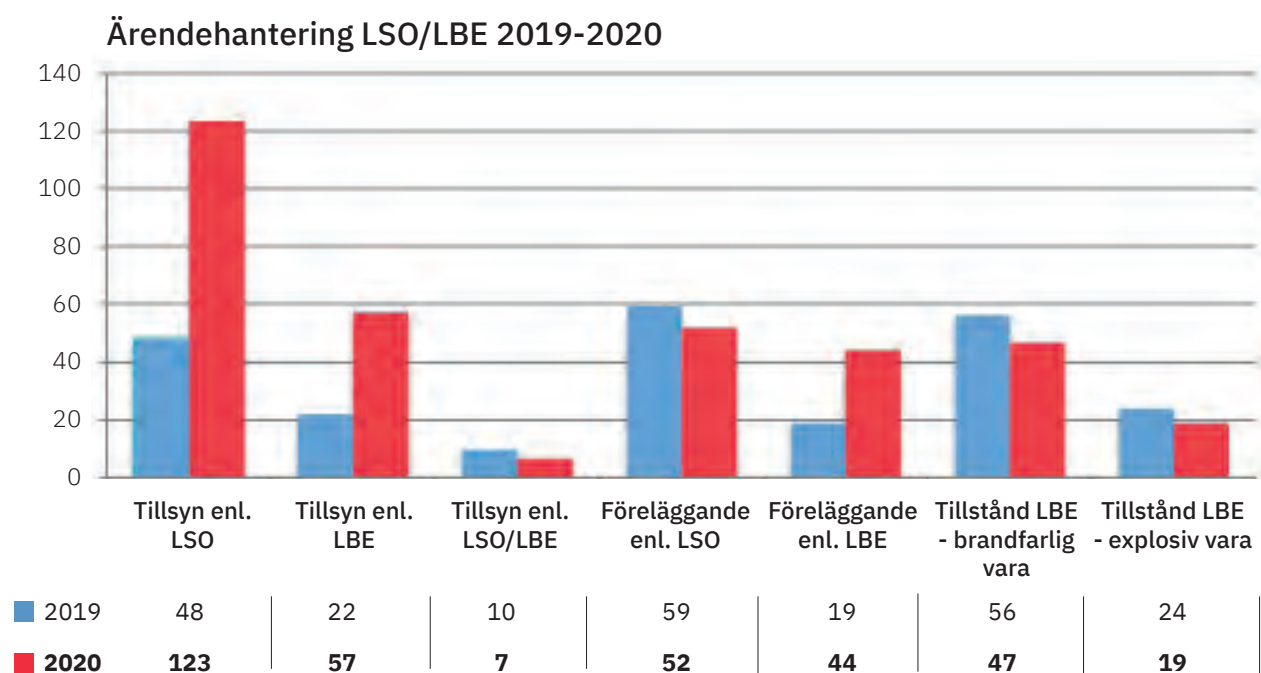
Under året har tillsyn av särskilda boenden inte bedrivits på grund av risk för smittspridning till följd av covid-19. På sikt kan detta leda till risk för försämrat brandskydd. Enheten har ändå genomfört 187 tillsyner vilket i huvudsak beror på att nyanställd brandinspektör riktat tillsyn på verksamheter med låg risk, vilka ofta har kortare handläggningstid. De brister som uppmärksammas är ofta utrymningsrelaterade

eller påvisar brister i det organisatoriska brandskyddet. Målet är uppfyllt.

Enheten ska i samverkan med enhet beredskap genomföra tematillsyn av uppställningsplatser för höjdfordon där räddningstjänsten utgör den alternativa utrymningsvägen. Tema-tillsyn av uppställningsplatser för höjdfordon och räddningsvägars framkomlighet har inte genomförts under perioden. Projektet med livräddning via höjdfordon är vilande till förmån för andra prioriterade uppdrag i förbundet och har inte återupptagits under året. Målet är inte uppnått, medföljer till 2021.

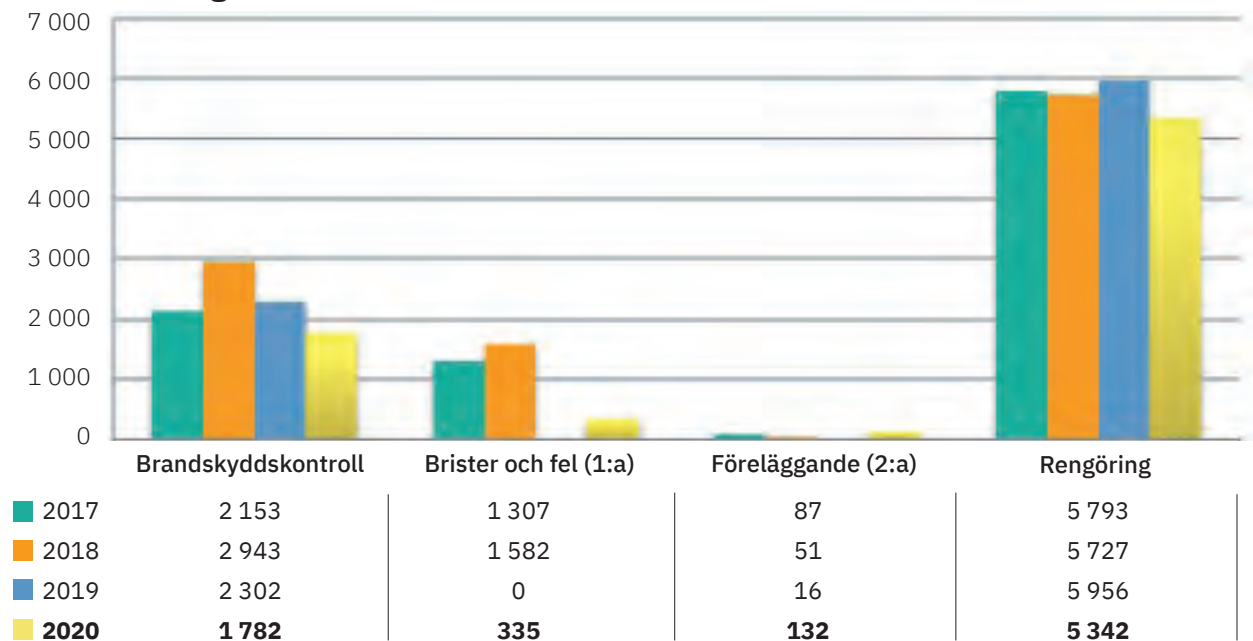
Nödvändig anpassning med anledning av ny övningsanläggning i Trollhättan har skett i samverkan med enheterna beredskap och teknik för externutbildningsverksamheten. Målet är uppfyllt.

Extern utbildning till medlemskommunerna har till stor del varit nedstängd. Inför 2021 finns ett uppdämt behov av brandskyddsutbildningar. Pensionsavgång för en av två externutbildare under första delen av 2021 medför att utbildningsverksamheten blir sårbar ur bemannings-synpunkt.

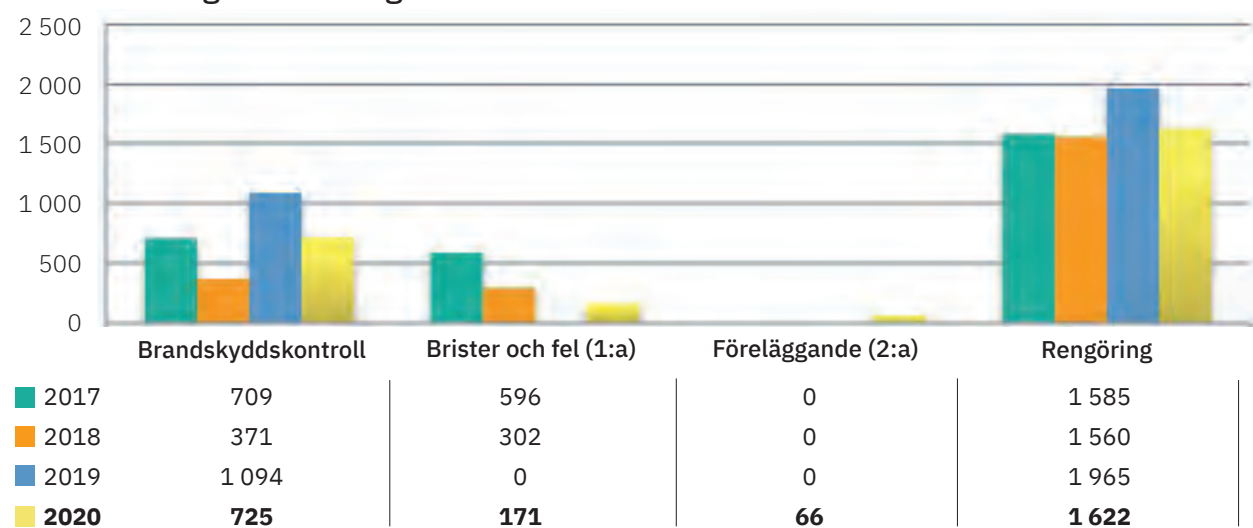
Tabell 13. Enhet samhällsskydds ärendehantering enligt LSO och LBE, jämförelse 2019-2020.

Sotningsarbete Trollhättan 2017-2020

Tabell 14. Genomförda rengöringar och brandskyddskontroller inom Trollhättans kommun 2017-2020.

Sotningsarbete Färgelanda 2017-2020

Tabell 15. Genomförda rengöringar och brandskyddskontroller inom Färgelanda kommun 2017-2020.

Enhet sotning

Enhet sotning ska, med hög servicenivå och kompetens gentemot förbundets kunder, ansvara för planering och genomförande av sotningsuppdrag och brandskyddskontroller inom fastställda frister i Färgelanda och Trollhättans kommuner enligt 3 kap. 4§ lag (2003:778) skydd mot olyckor.

Verksamheten har haft begränsningar i möjligheterna att utföra rengöring och brandskyddskontroll, då kunder på grund av pandemin inte velat släppa in utomstående i hemmet. Totalt har 2 507 brandskyddskontroller (BSK) och 6 964 rengöringar genomförts i Färgelanda och Trollhättan. Föreläggande relaterade till eldstäder har utfärdats

till 17 fastighetsägare, samtliga inom Trollhättans kommunområde.

Fastighetsägare ansvarar för att deras fastighet har godkända takskyddsanordningar med glidskydd för lös stege inför sotning/brandskyddskontroll. Tio fastighetsägare har erhållit anmärkningar på grund av bristande takskyddsanordningar, varav en i Färgelanda och nio i Trollhättan. Under året har tre händelser avseende soteld inträffat i Trollhättan. Antal beviljade ansökningar om egensotning uppgår till tre, varav två i Färgelanda och en i Trollhättan.

Enheten arbetar aktivt med att minska sårbarheten inom bemanningen med målsättning att uppnå god arbetsmiljö, arbetsplanering och kundservice. En intern omorganisation har skett enligt direktionsbeslut. Rekrytering av administratör till enheten är genomförd, liksom rekrytering av en skorstenfejare som ersatt personal som valt att avsluta sin tjänstgöring inom förbundet. Målet är uppnått.

Enheten står inför en utmaning att klara uppdraget med brandskyddskontroller under 2021 då en skorstenfejartekniker slutar sin tjänst i januari 2021. En av enhetens skor-

stensfejare ska utbilda sig till tekniker med början hösten 2021. Detta innebär att endast en tekniker finns att tillgå under större delen av året. Rekrytering krävs också för att ersätta den skorstenfejare som ska läsa till tekniker, och en rekryteringsprocess inleds i januari 2021.

Arbetsmiljö säker sotning/friska sotare

Inom verksamheten kan personalen utsättas för ett antal riskmoment. Exempelvis sker arbete på hög höjd, i trånga utrymmen, i hälsofarlig miljö samt risk att mötas av hot och våld vid utförande av arbete hos kund. Planen att genomföra utbildningsdag för personal avseende ensamarbete samt hot och våld lades vilande på grund av pandemin. Målet kommer att ingå som en del i verksamhetsgemensamt utbildningsmål för 2021.

Enheten har också fördröjningar i uppdraget att implementera ny sotningsteknik, utbildning för personal avseende säkerhetsutrustning för fallolyckor och rutiner för arbete med kemikalier för rengöring av imkanaler. Målet är inte uppnått, medföljer till 2021 som prioriterat område.

Sotning, verksamhetens utveckling	2017		2018		2019		2020	
	FGL*	THN**	FGL	THN	FGL	THN	FGL	THN
Utförd brandskyddskontroll (st.)	709	2 153	371	2 943	1 904	2 302	725	1 782
Måluppfyllelse jmf. objekt i frist för brandskyddskontroll (%)	76	92	95	116	155	99	89,70	96,02
Brister/fel, mindre allvarlig karaktär 1:a (st.)	596	1 307	302	1 582	x	x	171	335
Brister/fel 2:a föreläggande (st.)	0	87	0	51	x	x	66	132
Utförd rengöring/sotning (st.)	1 585	5 793	1 560	5 727	1 965	5 956	1 622	5 342
Måluppfyllelse jmf. objekt i frist för rengöring (%)	-	-	62,74	84,77	66,56	81,64	82,05	81,90
Beviljad egensotning (st.)	9	4	3	2	4	5	2	1
Soteld (st.)	0	3	0	3	2	4	0	3

Tabell 16. Verksamhetens utveckling, enhet sotning 2017-2020. Statistik avseende påtalade brister och fel vid brandskyddskontroller 2019 saknas på grund av att Sveriges skorstenfejarmästares riksförbund under året ändrade sin metod för statistikuppföljning. * FGL = Färgelanda ** THN = Trollhättan

Balanskravresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren.

Här ska även redovisas eventuell vinst eller förlust från värdepappershantering, fastighetsförsäljning och övrig försäljning.

Förbundet har en realisationsvinst på 160 tkr som avser försäljning av 3 st. fordon samt ett antal datorer, samtliga redovisningsmässigt utan restvärde. Förbundet har ingen resultatutjämningsreserv att ta hänsyn till.

Förbundet har uppfyllt balanskravet, det finns heller inget historiskt underskott att återställa. Årets balanskravsresultat är 2 451 tkr, se tabell.

Balanskravsutredning (tkr)

	2020	2019	2018	2017
Årets resultat enligt resultaträkning	2 611	3 022	455	1 001
- Samtliga realisationsvinster	-160	0	0	0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0	0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	2 451	3 022	455	1 001
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0
- Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0	0
= Årets balanskravsresultat	2 451	3 022	455	1 001

Tabell 17. Balanskravsutredning för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Väsentliga personalförhållanden

Den 31 december 2020 hade förbundet totalt 238 anställda med tjänstgöringsgrad på heltid, som vikarie eller som arvodesanställd. Av dessa utgör sju personer anställda inom enhet sotning. Under året har nyanställning skett av

fem personer, samtidigt som två personer har valt att avsluta sin anställning på egen begäran, blivit uppsagda eller gått i pension. Under huvudsemesterperioden visstidsanställdes fyra semestervikarier.

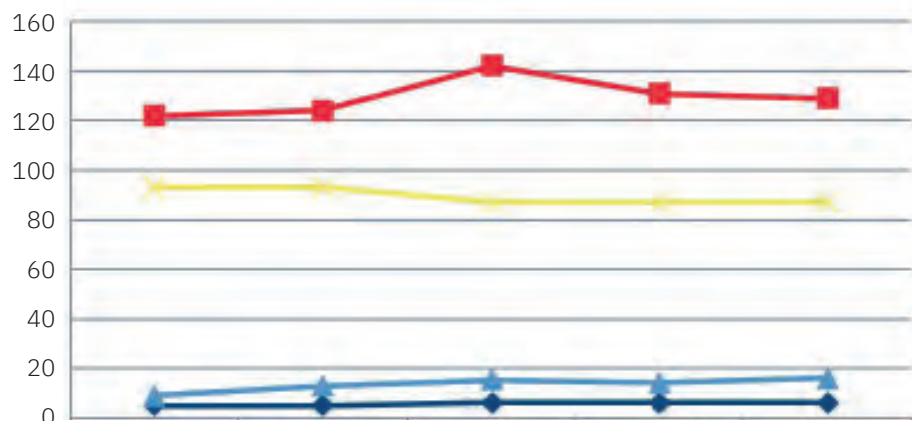
Fördelning anställningsform

	2020	2019	2018	2017	2016
Heltid (st.)	103	101	102	106	102
RIB (st.)	135	137	148	129	127
Totalt	238	238	250	235	229

Tabell 18. Fördelning mellan anställningsformer, heltid och räddningstjänstpersonal i beredskap (RIB).

Av det totala antalet anställda utgör cirka 9,2 procent kvinnor – en fördelning som legat relativt stabil mellan 2016 och 2020 (6,5-9,2 procent).

Könsfördelning anställda 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
■ Kvinnor RIB	5	5	6	6	6
■ Män RIB	122	124	142	131	129
■ Kvinnor heltid	9	13	15	14	16
■ Män heltid	93	93	87	87	87

Tabell 19. Könsfördelning, anställd RIB- och heltidspersonal, jämförelse 2016-2020.

Åldersstruktur

I tabellen nedan redovisas åldersfördelning mellan heltidsanställd respektive arvodesanställd personal inom Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Åldersfördelning personal 2020

Åldersgrupp	Heltid (st.)	RIB (st.)	Totalt antal	% del
-29	7	17	24	10,1
30 - 39	41	38	79	33,2
40 - 49	31	31	62	26
50 - 59	13	34	47	19,8
60 -	11	15	26	10,9
Totalsumma	103	135	238	100

Tabell 20. Åldersfördelning mellan heltidsanställd och RIB (arvodesanställd) personal 2020.

I Mellerud finns sedan länge ett nära samarbete mellan brandmän och ambulanspersonal. Ett samarbete som fungerat bra även under coronapandemin.

Sjukfrånvaro

Uppgifter lämnas kring andel av sjukfrånvaro som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. Sjukfrånvaron i procent av total bruttoarbetstid ska redovisas per åldersgrupp respektive fördelat på kön. Arbetsgivaren ersätter de första 14 dagarna av

sjukfrånvaron. Från dag ett görs sjukavdrag och sjuklön utgår till den anställde, därefter görs ett karensavdrag som motsvarar 20 procent av den genomsnittliga veckoersättningen av sjuklönen. För sjukfrånvaro 15-90 dagar ersätter arbetsgivaren 10 procent av lönen.

*Sjukfrånvaro % per åldersgrupp

Åldersgrupp	2020	2019	2018
- 29	3,97	1,14	2,36
30 - 49	6,34	1,62	2,48
50 -	5,18	6,89	3,22

*Sjukfrånvaro % fördelat på respektive kön

Kön	2020	2019	2018
Kvinnor	12,83	5,02	3,20
Män	4,79	2,62	2,55

Tabell 21. Total sjukfrånvaro (%) hos personal 2020.

* Total sjukfrånvaro beräknas på total bruttoarbetstid, arbetad tid och sjuktimmar, period 1 jan-31 dec.

Den totala sjukfrånvaron under året uppgår till 1 666 kalenderdagar fördelat på 69 personer. Total sjukfrånvaro beräknas på total bruttoarbetstid, arbetad tid och sjuktimmar, period 1 jan-31 dec. Total sjukfrånvaro uppgick till 4,82 procent (3,04). Andelen sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till total

sjukfrånvaro uppgår till 9,2 procent (32,76). Skillnaden mot föregående år kan förklaras av färre långtidssjukskrivningar hos personal, men samtidigt fler korttidssjukskrivningar där personal på grund av pandemin och de försiktighetsåtgärder som råder stannat hemma när de haft kännning av symptom.

Övrig frånvaro (totalt)

	2020	2019	2018
Föräldraledigheter	952 dagar fördelat på 31 personer	1 234 dagar fördelat på 34 personer	485 dagar fördelat på 33 personer
Vård av barn	185 dagar fördelat på 35 personer	66 dagar fördelat på 23 personer	164 dagar fördelat på 33 personer

Tabell 22. Övrig personalfrånvaro 2020.

Personalkostnader

Personalkostnader avseende löne- och pensionskostnader, sjuklön samt personalomkostnader uppgick till 79 052 tkr, vilket motsvarar 77 procent av de totala kostnaderna under året, se tabell.

Personalkostnader (tkr)

	Budget 2020	Utfall 2020	Utfall 2019
Heltid, inklusive semesterlön	52 884	51 407	49 340
Varav enhet sotning	3 608	3 514	3 248
RIB-personal (arvodestanställd)	17 413	17 848	18 253
Övertid, fyllnadstid	1 068	832	674
OB-tillägg, beredskap	4 340	4 355	4 390
Varav enhet sotning	60	41	42
Arvode för förtroendevalda	244	183	258
Pensionsutbetalning inklusive skatt	5 174	3 718	3 850
Förändring av semester- och övertidsskuld	0	709	500
Resultat	81 123	79 052	77 265

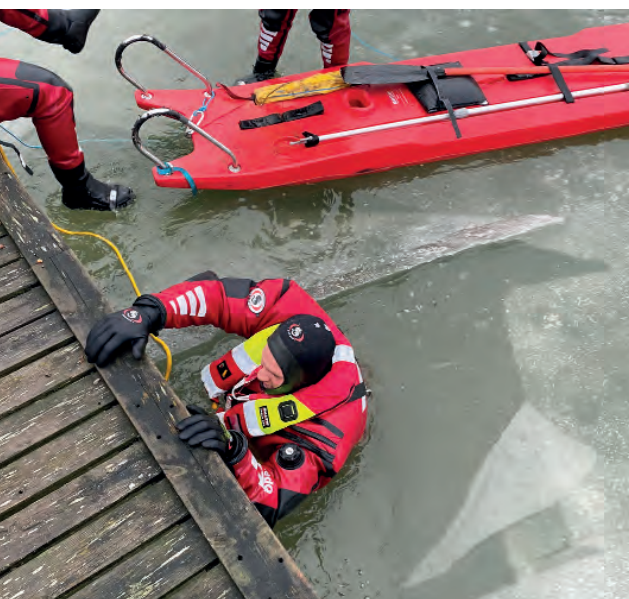
Lönekostnad för heltidspersonal ligger 2,8 % under budget vilket kan förklaras med personal som har varit långtidssjukskrivna och föräldralediga samt tillsättning av ny tjänst som är budgeterad för helår men påbörjad i mars. Personalen har inte tagit ut sin semester i samma utsträckning som tidigare år då covid-19 har förhindrat planerade resor. Semesterskulden har ökat med 581 tkr och uppgick till 4 754 tkr vid årets slut.

Skulden avseende övertid har ökat med 93 tkr och var vid årets slut totalt 648 tkr. Retroaktiv lön för RIB-personal uppgår till 34 tkr. Total skuld är 6 966 tkr (6 257 tkr, 2019), en ökning med 709 tkr.

Tabell 23. Personalkostnader 2020, inklusive personalomkostnadspålägg, för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Staten har beslutat att ersätta de sjuklönekostnader som arbetsgivare har. Sjuklönen utbetalas som vanligt till de anställda och redovisas som en kostnad. Ersättning avseende sjuklöner erhållna från staten från och med april 2020 uppgår till 517 tkr och redovisas som en intäkt.

Vidare har en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgiften skett under mars-maj. Det medför en sänkning av sociala avgifter med cirka 366 tkr. Kostnad för arbetsgivaravgift redovisas som vanligt men till ett lägre belopp.

Övning islivräddning.

NÄRF stod som värd för Räddsam VG:s ledningskonferens 26 november.

Förväntad utveckling

Svensk räddningstjänst står inför nya utmaningar och det finns ett behov av att förändra delar i verksamheten. Den reviderade lagen om skydd mot olyckor, LSO 2.0, kommer att innebära vissa förändringar för kommunal räddningstjänst.

Omvärldsfaktorer såsom pandemier, extremväder, ökad befolkningens mängd och förändrad demografi, känslig/sårbar infrastruktur, social oro, hot och våld mot blåljuspersonal, pågående dödligt våld och terrorhandlingar samt en instabilare omvärld utgör ytterligare faktorer som ställer ökade krav på räddningstjänstens resurser och förmåga för att klara samhällsupdraget i framtiden.

Det är inte troligt att den enskilda organisationens ekonomiska och materiella resurser i framtiden kommer att räcka för att möta kommande utmaningar. Den statliga utredningen "En effektivare kommunal räddningstjänst" (SOU 2018:54), konstaterar att det finns ett ökat behov av klustring av räddningstjänstens resurser. Det innebär bland annat samordning av systemledningsresurser och ökad förmåga till samverkan.

Det känns därför naturligt att förbundet är med och fortsätter att utveckla den redan befintliga samverkan inom bland annat Räddsam VG och Fyrbodol.

Något som hittills inte har varit aktuellt i större utsträckning, men som skulle kunna bli, är att samarbeta med andra räddningstjänster inom ekonomi- och administrationsverksamheten. Att utbyta erfarenheter och dela på resurser till exempel inom redovisnings-, löne- och personalsystem ökar redundansen och därmed minskar sårbarheten. Ett gemensamt upphandlingsförfarande och samgående vid inköp avseende materiel och fordon skulle också vara ekonomiskt fördelaktigt för alla parter.

Förändrade lagkrav och förändrad samhällsstruktur, såväl inom operativ som administrativ verksamhet, ställer höga krav på förbundet – krav som ska uppnås med de resurser som finns. Det kommer i framtiden att bli en utmaning att budgetera efter de förutsättningarna.

Brandmän från Sjuntorps brandstation övar varm rökdykning i det nya gasoldrivna övningshuset.

Övning rappellering på Halleberg, sen höst.

2

Drift- och investeringsredovisning

Resultat (tkr) direktion och revision

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens kostnader				
<i>Personalkostnader, direktion</i>	-234	-178	56	-244
<i>Övriga kostnader, direktion</i>	-6	-4	2	-36
Direktion totalt	-240	-182	58	-280
<i>Personalkostnader, revision</i>	-25	-5	20	-17
<i>Övriga kostnader, revision</i>	-96	-61	35	-74
Revision totalt	-121	-66	55	-91
GDPR	-32	-28	4	-28
Summa kostnader	-393	-276	117	-399
Resultat	-393	-276	117	-399

Verksamheten redovisar ett plusresultat jämfört med budget (117 tkr). Avvikelsen från budget avseende direktionen kan direkt härledas till pandemin och ändrade mötesforum där medverkan sker på distans. I stort sett inga resekostnader är redovisade.

Revisionsverksamheten avviker med 55 tkr från budget vilket beror på att granskning inte längre sker på plats utan underlag skickas digitalt för revision. Också här har rapportering skett på distans istället för fysiska möten.

Kostnaderna för GDPR avser tjänst som NÄRF köper av Trollhättans Stad avseende dataskyddsbud.

Tabell 24. Resultat för direktion och revision.

**Fler möten
på distans
gav minskade
kostnader**

Resultat (tkr) förbundsledning och HR

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
<i>Personalens löneavdrag, frukostprojekt mm</i>	135	141	6	169
<i>Ersättning, försäljning tjänst förbundschef</i>	0	218	218	0
<i>Ersättning, RUHB medlemskommunerna</i>	0	310	310	0
<i>Vite, försenad leverans skrivare</i>	0	96	96	0
<i>Ersättning, sjuklönekostnad pandemi</i>	0	517	517	0
<i>Medlemsavgifter från kommuner</i>	85 795	85 796	1	83 908
Summa intäkter	85 930	87 078	1 148	84 077
Verksamhetens kostnader				
<i>Personalkostnader</i>	-2930	-2 448	482	-1 914
<i>Övriga kostnader</i>	-922	-1 119	-197	-994
<i>HR, relaterat till samtlig personal</i>	-755	-592	163	-626
<i>Kommunikatör (ny tjänst 2020)</i>	0	-366	-336	0
Summa kostnader	-4 607	-4 495	112	-3 534
Resultat	81 323	82 583	1 260	80 543

Verksamheten redovisar ett plusresultat jämfört med budget (1 260 tkr). Ersättning för tjänst förbundschef innebär att förbundschef för NÄRF tillika är förbundschef i RMB där RMB ersätter NÄRF med 35 tkr/mån + PO-pålägg. Tjänsten startade 2020-08-16. Ersättning för RUHB, räddningstjänst under höjd beredskap är medel som kommunerna tilldelas av staten för att upprätthålla beredskap i krissituationer. NÄRF har ersatts av medlemskommunerna för kostnader som uppstått i NÄRF.

Vite utgår för försenad leverans av skrivare till Trollhättans Stad. Här redovisas den del som tillfaller NÄRF.

Personalkostnader innefattar lönekostnader och sociala avgifter. Avvikelsen beror på att tjänsten kommunikatör har tillkommit. Budgeterad kostnad är för helåret men tjänsten tillsattes först i mars.

Övriga kostnader avviker från budget på grund av timanställning av kommunikatör innan fast anställning påbörjades samt att fakturan för 2019 års julbord belastar 2020 års resultat med cirka 80 tkr.

HR-relaterad avvikelse beror på att fler personal än förväntat redan fått hepatitvaccin vilket arbetsgivaren erbjöd under året. Dessutom har enbart absolut nödvändiga läkarbesök genomförts hos företagshälsovården på grund av covid-19.

Kommunikatör är en ny tjänst där enbart personalkostnad var budgeterad. I utfallet ingår kostnader för uppbyggnad av ny webbplats, ny grafisk profil med mera.

Tabell 25. Resultat för förbundsledning och HR.

Resultat (tkr) förvaltningsstaben

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
<i>Ersättning administration enhet sotning</i>	211	209	-2	205
Summa intäkter	211	209	-2	205
Verksamhetens kostnader				
<i>Personalkostnader</i>	-2 456	-2 418	38	-2 292
<i>Övriga kostnader</i>	-476	-603	-127	-743
Summa kostnader	-2 932	-3 021	-89	-3 035
Resultat	-2 721	-2 812	-91	-2 830

Verksamheten redovisar ett minusresultat jämfört med budget (-91 tkr). Övriga kostnader avviker från budget vilket härrör till konsultkostnader vid uppdatering av ekonomi- och lönesystem. Kostnaderna har också ökat för e-fakturahanteringen.

Tabell 26. Resultat för förvaltningsstaben.

Resultat (tkr) enhet ledningscentral

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
<i>Ersättning från RMB</i>	2 601	2 441	-160	1 653
Summa intäkter	2 601	2 441	-160	1 653
Verksamhetens kostnader				
<i>Personalkostnader LC</i>	-5 305	-4 916	389	-4 904
<i>Personalkostnader ersättning till RMB</i>	-210	-547	-337	-178
Personalkostnad totalt	-5 572	-5 577	-5	-5 082
Övriga kostnader	-1 608	-800	808	-1 019
Summa kostnader	-7 180	-6 377	803	-6 101
Resultat	-4 579	-3 936	643	-4 448

Verksamheten visar ett plusresultat jämfört med budget (643 tkr). Verksamheten genomgick stora förändringar under 2019. IT/kommunikationverksamheten har lyfts ut och redovisas under verksamhet teknik, alla tidigare intäkter har flyttats till eget ansvar och kostnader fördelas mellan RMB, 42 % och NÄRF, 58 %. Budgeten bygger på utfall för 2019 då verksamheten startade i maj. Det innebär att avvikelser förekommer i större utsträckning än om budgeten byggts på utfall för helår.

Intäkterna är i sin helhet relaterade till ersättning från RMB för NÄRF:s kostnader som avser LC54.

Personalkostnader redovisas i sin helhet vilket innebär att 58 % av kostnader som RMB har haft för sin personals medverkan i LC54 ingår i utfallet med -337 tkr. Totalt är avvikelsen -52 tkr.

Övriga kostnader ligger under budget p.g.a. ej utförda utbildningar/övningar m.m. vilket kan härledas till pandemin.

Tabell 27. Resultat för ledningscentralen (LC54).

Resultat (tkr) automatlarm och avtalsbundna intäkter

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
<i>Varav årsabonnemang/anslutningsavgifter</i>	1 600	1 590	-10	1 406
<i>Varav övriga avtalsbundna intäkter, tjänster</i>	204	108	-96	232
Summa intäkter	1 804	1 698	-106	1 638
Resultat	1 804	1 698	-106	1 638

Verksamheten visar ett minusresultat jämfört med budget (-106 tkr). Övriga avtalsbundna intäkter avviker med -96 tkr vilket är en justering av intäkter från avtalsbundna debiteringar som har flyttats till enhet teknik.

Tabell 28. Resultat automatlarm och avtalsbundna intäkter.

Resultat (tkr) enhet beredskap

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
Varav heltid	2 815	3 199	384	3 578
Varav deltid	445	468	23	589
Summa intäkter	3 260	3 667	407	4 167
Verksamhetens kostnader				
Personal heltid	-34 618	-35 537	-919	-33 872
Personal deltid	-17 416	-17 894	-478	-18 529
Personalkostnader totalt	-52 034	-53 431	-1 397	-52 401
Övriga kostnader	-1 561	-1 271	290	-1 146
Summa kostnader	-53 595	-54 702	-1 107	-53 547
Resultat	-50 335	-51 035	-700	-49 380

Verksamheten visar ett minusresultat jämfört med budget (-700 tkr). Intäkterna överstiger budget med 407 tkr. Teknisk återställning överstiger budget med 391 tkr, I väntan på ambulans (IVPA) når dock inte budget utan avviker med -100 tkr. Restvärdesräddning och hjälp till annan räddningstjänst/ambulans ligger cirka 295 tkr över budget medan HLR-utbildningar inte har genomförts på grund av pandemin.

Personalkostnader heltid har ett resultat på cirka -900 tkr. En personal som normalt arbetar operativt har arbetat dagtid och ersatts av annan personal vilket inte var budgeterat. Enheten har även gjort lönesatsningar utöver budgeterad löneutveckling vilket har genererat cirka 250 tkr inklusive PO-pålägg.

Personalkostnader deltid avviker från budget med -480 tkr. Den primära orsaken är felbudgetering av personal-kostnader vilket justerades i 2020 års budget men behöver ses över ytterligare.

Övriga kostnader visar på plus 290 tkr och härrör till pandemin då övningar, möten och utbildningar har utförts i begränsad utsträckning.

Tabell 29. Resultat för enhet beredskap.

Resultat (tkr) enhet teknik

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
Avtalsbundna; kris och beredskap, lokalhyra	529	1 245	716	687
Summa intäkter	529	1 245	716	687
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-4 503	-5 157	-654	-4 353
Övriga kostnader				
Varav teknik	-4 503	-5 157	-654	-4 353
Varav fordon	-2 148	-2 255	-107	-2 300
Varav IT/kommunikation	-4 507	-4 803	-746	-4 454
Övriga kostnader totalt	-10 708	-12 215	-1 507	-11 107
Summa kostnader	-13 184	-14 687	-1 503	-13 336
Resultat	-12 655	-13 442	-787	-12 649

Verksamheten visar ett minusresultat jämfört med budget (-787 tkr). Enheten har, precis som LC54, genomgått en förändring då IT/kommunikation har tillkommit. Det innebär att det är svårt att budgetera IT/kommunikation då utfallet som budgeten bygger på inte avser helår.

Intäkterna överstiger budget med 716 tkr. Avtalsbundna intäkter har flyttats från LC54 till enhet teknik samt att ytterligare avtalsbundna intäkter inkommit, tillsammans cirka 260 tkr. Övriga intäkter som inte budgeterats är försäljning av fordon och materiel 160 tkr, ersättning för LC54-lokal 55 tkr samt ersättning för fordons- och material-

>>

kostnader vid hjälp till annan räddningstjänst cirka 90 tkr. En feldebitering har även korrigerats under året med 153 tkr.

Övriga kostnader avviker från budget med totalt -1 507 tkr. Underskottet beror till viss del på pandemin som medfört oförutsedda kostnader för skyddsutrustning samt IT-utrustning för att möjliggöra distansarbete för personal, total kostnad cirka 160 tkr.

Teknik avviker från budget med -654 tkr. Förutom pandemirelaterade kostnader så ligger el- och nätavgifter över budget med -263 tkr, inköp av utrustning och brandmateriel cirka -210 tkr samt förbättringar och reparationer cirka -280 tkr.

Fordon har ett underskott på -107 tkr vilket härrör till däck samt reparationer med cirka 165 tkr. Övriga förbrukningsprodukter för service och underhåll överstiger budget med cirka -70 tkr. Bränsle har en positiv avvikelse med 134 tkr vilket kan kopplas till färre resor och transporter under pandemin.

IT/kommunikation har ett underskott på -746 tkr. Anledningen är att det är svårt att förutse IT-kostnader då tekniken utvecklas snabbt och kräver förändringar av tekniska lösningar. NÄRF har satsat på en enhetlig struktur för att underlätta för personalen att arbeta effektivt och med en bra arbetsmiljö. Kostnader för telefoni/växel har ökat med 208 tkr från föregående år och ligger -68 tkr över budget. Nätavgifter ligger -201 tkr över budget och support och driftgaranti cirka -150 tkr över budget. Datorer och teknisk utrustning ligger över budget med -250 tkr.

Tabell 30 (forts). Resultat för enhet teknik.

Resultat (tkr) enhet samhällsskydd

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
Tillsyn, tillstånd- och bygglovshantering	1 180	1 429	249	806
Utbildning	530	156	-374	596
Summa intäkter	1 710	1 585	-125	1 402
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-4 760	-3 705	1 055	-3 736
Övriga kostnader	-106	-111	-5	-129
Summa kostnader	-4 866	-3 816	1 050	-3 865
Resultat	-3 156	-2 231	925	-2 463

Verksamheten visar ett plusresultat jämfört med budget (925 tkr). Intäkterna för tillsyn, tillstånds- och bygglovshantering avviker från budget med 249 tkr. Trots pandemin och restriktioner inom vissa verksamheter, som har gjort att tillsyn inte har gått att utföra, har fler tillsyner utförts men i verksamheter med lägre riskbild, vilket oftast innebär kortare handläggningstid.

Enhetens externutbildningar stängdes ner helt i mars. En kort period under hösten startade utbildningarna igen, men stängdes åter då pandemin tog ny fart och det infördes nya restriktioner. Resultatet ger ett underskott på -374 tkr.

Personalkostnaderna avviker från budget med 1 055 tkr. Orsaken är att en personal har varit långtidssjukskriven under stora delar av året samt en personal som har varit föräldraledig fram till oktober. Vikarier för tjänsterna har inte gått att tillsätta då brandingenjör är ett bristyrke.

Tabell 31. Resultat för enhet samhällsskydd.

Resultat (tkr) verksamhetsledning

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter				
<i>Ersättning för RCB-personal</i>	0	128	128	139
Summa intäkter	0	128	128	139
Verksamhetens kostnader				
<i>Personal, månadslön</i>	-970	-950	20	-959
<i>Personal, beredskap RCB</i>	-394	-459	-65	-448
<i>Personal, IB</i>	-707	-460	247	-490
Personalkostnader totalt	-2 071	-1 869	202	-1 897
Övriga kostnader	-366	-121	245	-183
Summa kostnader	-2 437	-1 990	447	-2 080
Resultat	-2 437	-1 862	575	-1 941

Verksamheten visar ett plusresultat jämfört med budget (575 tkr). Intäkterna överstiger budget med 128 tkr och härrör till ersättning för RCB-personal (räddningschef i beredskap) som fördelas enligt fördelningsnycklar mellan NÄRF och RMB. Intäkten är inte budgeterad vilket är rättat till 2021.

Personalkostnader avviker från budget med totalt 202 tkr. Beredskapskostnader är svårt att budgetera då de består av både en fast och en rörlig del. Rörlig del minskar/ökar beroende på uttryckningar och under året har det varit få uttryckningar för insatsledare.

Övriga kostnader understiger budget med 245 tkr vilket beror på pandemin då inga utbildningar genomförts.

Tabell 32. Resultat för verksamhetsledning.

Resultat (tkr) finansförvaltning

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Pensioner, avgift från medlemskommunerna	8 900	2 028	-6 872	5 825
Summa intäkter	8 900	2 028	-6 872	5 825
Personalrelaterade kostnader	-8 900	-1 152	7 748	-5 492
Avskrivningar, kundförlust	-6 767	-6 942	-175	-5 414
Kapitalkostnad/intäkt	0	-11	-11	-33
Summa kostnader	-15 667	-8 105	7 562	-10 941
Resultat	-6 767	-6 077	690	-5 116

Verksamheten visar ett plusresultat jämfört med budget (690 tkr). Pensioner, vars budget grundas på prognos utförd av Skandia, avviker från budget med 236 tkr avseende medlemskommunernas avgifter. Det beror på att budgeten lades tidigt på året, i april, och prognosen från Skandia ändrades innan års slutet. Pensioner individuell del visar på att pensionsskulden har minskat med -3 382 tkr vilket ska jämföras med föregående år då skulden ökade med 1 024 tkr. Samma belopp budgeteras under kostnader, förändring pensionsskuld, med omvänt tecken. Budgeterade summor tar därmed ut varandra och påverkar inte budgeterat resultat. Pensionsutbetalning, vilket också bygger på Skandias prognos, ligger 1 456 tkr under budget.

Personalrelaterade kostnader innefattar förändring av semester- och övertidsskuld samt decembers månadslön för arvodesanställda brandmän som utbetalas i januari.

Avskrivningarna är högre än budgeterat med cirka -175 tkr. En korrigerad av felaktigt registrerat avskrivningsbelopp har ökat avskrivningarna med -258 tkr.

Tabell 33. Resultat finansförvaltning.

Resultat (tkr) enhet sotning

	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter	5 053	4 651	-402	5 186
Summa intäkter	5 053	4 651	-402	5 186
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-3 668	-3 195	473	-3 290
Övriga kostnader	-1 385	-1 340	45	-1 370
Avskrivningar	-82	-174	-92	-81
Summa kostnader	-5 135	-4 709	426	-4 741
Resultat	-82	-58	24	445

Personalkostnader avviker från budget med 473 tkr. Enhetschefen gick i pension under juni månad och i samband med det har enheten omorganiserats. Tillsättning av administrativ tjänst skedde först i oktober. Föräldraledigheter och sjukdom hos personalen är också bidragande orsaker till avvikelsen.

Tabell 34. Resultat för enhet sotning.

Under året
omorganiserades
enhet sotning

Både ledning och
finansförvaltning
visar
plusresultat

Driftredovisning (tkr) alla verksamheter

Kostnader och intäkter per verksamhet	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Summa kostnader	-393	-276	117	-399
Resultat direktion och revision	-393	-276	117	-399
Summa intäkter	85 930	87 078	1 148	84 077
Summa kostnader	-4 607	-4 495	112	-3 534
Resultat förbundsledning och HR	81 323	82 583	1 260	80 543
Summa intäkter	211	209	-2	205
Summa kostnader	-2 932	-3 021	-89	-3 035
Resultat förvaltningsstaben	-2 721	-2 812	-91	-2 830
Summa intäkter	2 601	2 441	-160	1 653
Summa kostnader	-7 180	-6 377	803	-6 101
Resultat enhet ledningscentral	-4 579	-3 936	643	-4 448
Summa intäkter	1 804	1 698	-106	1 638
Resultat intäkt automatlarm och avtalsbundna	1 804	1 698	-106	1 638
Summa intäkter	3 260	3 667	407	4 167
Summa kostnader	-53 595	-54 702	-1 107	-53 547
Resultat enhet beredskap	-50 335	-51 035	-700	-49 380
Summa intäkter	526	1 245	716	687
Summa kostnader	-13 184	-14 687	-1 503	-13 336
Resultat enhet teknik	-12 655	-13 442	-787	-12 649
Summa intäkter	1 710	1 585	-125	1 402
Summa kostnader	-4 866	-3 816	1 050	-3 865
Resultat enhet samhällsskydd	-3 156	-2 231	925	-2 463
Summa intäkter	0	128	128	139
Summa kostnader	-2 437	-1 990	447	-2 080
Resultat verksamhetsledning	-2 437	-1 862	575	-1 941
Summa intäkter	8 900	2 028	-6 872	5 825
Summa kostnader	-15 667	-8 105	7 562	-10 941
Resultat finansförvaltning	-6 767	-6 077	690	-5 116
Summa intäkter	5 053	4 651	-402	5 186
Summa kostnader	-5 135	-4 709	426	-4 741
Resultat enhet sotning	-82	-58	24	445
Fakturor i ankomstregistrering	0	0	0	67
Fakturor i ankomstregistrering	0	0	0	67
Summa intäkter totalt	109 998	104 730	-5 268	104
Summa kostnader totalt	-109 996	-102 178	7 818	-101 512
Resultat hela förbundet	2	2 552	2 550	3 022

Verksamheten visar ett plusresultat på 2 552 kr jämfört med budget. Intäkterna överstiger budget med 1 908 tkr vilket avser statlig ersättning för pandemi och RUHB samt ersättning för försäljning av tjänst förbundschef med 1 140 tkr.

Enhet beredskap har en intäkt som skiljer sig från budget med 407 tkr som avser teknisk återställning och försäljning av tjänst ej räddningstjänst.

På enhet teknik avviker intäkterna från budget med 716 tkr vilket avser tillkommande avtalsbundna intäkter, försäljning av fordon och materiel, ersättning för lokal LC54 samt ersättning för fordons- och materialkostnader vid

>>

hjälp till annan räddningstjänst. Avvikelsen för de enheter som ligger under budget är -391 tkr, finansförvaltningen ej medräknad.

Upplupen medlemsavgift, pensioner vars budget grundar sig på prognos från Skandia ligger under budget då skuldförändringen av pensioner har minskat. Beloppet redovisas även under verksamhetens kostnader, förändring av pensionskostnad, vilket innebär att utfallet inte påverkar resultatet.

Verksamhetens kostnader avseende personal avviker från budget med totalt -251 tkr. Enhet beredskap och ökad semester- och övertidsskuld avviker tillsammans med -2 105 tkr från budget. Övriga verksamheter ligger i fas eller har en positiv avvikelse från budget med 1 859 tkr där enhet samhällsskydd står för 1 055 tkr.

Övriga kostnader avviker från budget med ett negativt utfall om -635 tkr. Den största negativa avvikelsen härrör till enhet teknik vilket kan förklaras med att enheten ansvarar för materiel, fordon och IT vilket gör att enheten står för de flesta kostnader som uppkommer i verksamheten.

Den positiva avvikelsen härrör till enhet beredskap och LC54 som är personaltäta verksamheter och är budgeterade med kostnader för bland annat utbildning, möten och övningar – aktiviteter som inte har utförts på grund av covid-19.

Avskrivningar har en negativ avvikelse från budget, se förklaring under finansförvaltning. Pensionsutbetalningar avviker med 1 347 tkr från budget vilken grundas på prognos från Skandia.

Sotningsenheten redovisar för 2020 ett resultat om -58 tkr (445 tkr). Minusresultatet beror främst på ökade avskrivningskostnader avseende fordon som inte var budgeterade.

Tabell 35 (forts.). Driftredovisning och resultat för förbundet som helhet.

**Intäkterna
överstiger budget
med 1 908 tkr**

Investeringar

Räddningstjänst

Investeringar under året uppgår till 16 240 tkr. I beloppet ingår 603 tkr som avser investeringar som startade under 2019 och avslutades 2020. Den klart största investeringen avser ombyggnation av övningshuset, cirka 8 000 tkr, som påbörjades 2019 och avslutades i maj 2020. Utrustning som andningsskydd, kemskyddsdräkter och larmställ har investerats enligt plan.

Förbundet följer i möjligaste mån investeringsplan som löper över fem år men avsteg/omprioriteringar från investeringsplanen sker vid behov. Vad gäller fordon har basbil 4 inte upphandlats som planerat. Orsaken är relaterad till rådande pandemi som har påverkat branschen

avseende behov av internationella kontakter/material. NÄRF har under året investerat i ett befälsfordon, två terrängfordon och en lastväxlare.

Mötesrummen i NÄRF uppdaterades avseende IT-funktion under 2019. Med rådande pandemi och ökade krav på att genomföra möten på distans har ytterligare IT-utrustning köpts in under 2020.

Inköp av anläggningstillgångar under året redovisas i nedanstående tabell.

Sotning

Enhet sotning följer investeringsplan som löper på fem år. Under året har enheten investerat i ett servicefordon.

Faktiska investeringskostnader (tkr)

Räddningstjänst	Budget 2020	Utfall 2020	Avvikelse	Utfall 2019
Teknik	1 870	1 815	55	1 600
Fastigheter	9 400	8 197	1 203	604
Fordon	7 600	4 102	3 498	3 086
Fordon, enhet sotning	264	215	49	0
Friskvård	150	138	12	99
LC	50	80	-30	640
IT/kommunikation	1 250	1 090	160	375
<i>Redovisat belopp pågående investeringar 2019 avslutat 2020</i>		603		
Summa	20 584	16 240	4 947	6 404

Tabell 36. Faktiska investeringskostnader 2020 för räddningstjänst.

Avslutade investeringar (tkr) - Räddningstjänst

Inv.nr	Benämning	Budget	Anskaffn. pris
9120-01	Skyddsutrustning - kemskyddsdräkt	90	87
9120-03	indikeringsutrustning	45	44
9120-03	Larmställ - skyddsutrustning	240	235
9120-04	Andningsskydd	380	394
9120-05	Brandmateriel	140	155
9120-11	Brandslang för räddningsinsats	75	75
9120-13	Klippverktyg och tillbehör	300	357
9120-21	IR kamera - rökdykning	61	61
9120-22	Larmställ - skyddsutrustning	360	362
9120-26	Klippverktyg - slangar	75	45
	Delsumma teknik	1 766	1 815
9219-12	Övningshus - gasolanläggning	8 000	8 055
9220-07	Byggnation av kontorsplatser	270	251
9220-12	Inventarier - sängar logement	110	106
9220-14	Andningsskyddsverkstad - arbetsmiljö	130	123
9220-19	Larmställstvätt Högsäter brandstation	135	117
9220-20	Möblering av samlingsal Högsäter	50	51
	Delsumma lokal	8 695	8 702
9320-24	Befälsfordon - Insatsledare	875	856
9320-27	Terrängfordon Polaris inkl. vagn	370	372
9320-28	Servicefordon, enhet teknik	430	424
9320-30	Brandbil - lastväxlare avrop 2	2 600	2 451
	Delsumma fordon	4 275	4 102
9420-25	Löpband 2 st.	150	138
	Delsumma fysutrustning	150	138
9520-08	Möblering av kontor, LC54	75	80
	Delsumma LC54	75	80
9619-11	Reinvestering Rakel	100	98
9620-06	KVM servrar	50	48
9620-09	Reinvestering, Rakelterminaler	125	98
9620-10	Reinvestering, datorer och swichar	150	147
9620-15	Fiber deltidstationer	100	64
9620-16	Operativa telefoner	60	59
9620-17	Teknik mötesrum	120	140
9620-18	Navigeringsutrustning	120	103
9620-23	Skrivare samtliga stationer	255	250
9620-29	Reinvestering, Rakelenheter Kemenhet	110	137
9620-31	Drönare NÄRF	50	44
	Delsumma IT	1 240	1 188
98320-01	Servicefordon sotning	264	215
	Delsumma enhet sotning	264	215
	Summa	16 465	16 239

Tabell 37. Avslutade investeringar räddningstjänst, period 2020-01-01 - 2020-12-31.

Redovisning sotningsverksamhet

Enhet sotning ingår i förbundet sedan 2015 och verksamheten bedrivs enligt upprättat avtal inom två medlemskommuner, Färgelanda och Trollhättan. Verksamheten är taxefinansierad och ska därmed själv bära sina kostnader. Kostnaderna redovisas enligt procentuell andel av intäkterna föregående år. Fördelningen på respektive kommun är för 2020 Färgelanda 30 procent och Trollhättan 70 procent.

Årets resultat

Sotningsenheten redovisar för 2020 ett resultat om -58 tkr (445 tkr). Årets resultat bokförs som en fordran hos NÄRF.

Intäkter och kostnader

Verksamhetens intäkter understiger budget med -402 tkr vilket kan förklaras med dels pandemin som har gjort att färre sotningar har

kunnat genomföras, dels på grund av omorganisation där en tekniker har haft administrativa arbetsuppgifter under del av året och därmed inte kunnat utföra brandtillsyner. Budgetavvikelsen för personalkostnader är 473 tkr och påverkar resultatet positivt.

Enhetschefen gick i pension under juni månad och i samband med det har enheten omorganiserats. Tillsättning av administrativ tjänst skedde först i oktober. Föräldraledighet och sjukdom hos personal är också bidragande orsaker till avvikelsen. Övriga kostnader samt avskrivningar överstiger budget med -47 tkr. Avskrivningskostnaderna har ökat då leasade fordon redovisas som finansiell leasing i stället för operativ leasing. Budgeten är korrigerad till 2021.

Resultaträkning

Resultaträkning, räddningstjänst inkl. sotning (tkr)	Not	Budget 2020	Utfall 2020	Utfall 2019
Verksamhetens intäkter	(1)	19 029	13 533	16 271
Medlemsavgifter från kommuner	(2)	90 969	91 206	88 709
Verksamhetens kostnader	(3)	-103 147	-95 067	-95 992
Avskrivningar	(4)	-6 849	-7 116	-5 496
Verksamhetens nettokostnader		2	2 556	3 492
Skatteintäkter		0	0	0
Generella statsbidrag och utjämning		0	0	0
Verksamhetens resultat		2	2 556	3 492
Finansiella intäkter	(5)	0	11	15
Finansiella kostnader	(5)	0	-15	-40
Resultat efter finansiella poster		2	2 552	3 467
Resultat enhet sotning, bokad som fordran i BR	(1)		58*	
Årets resultat			2 610	

*I årsredovisning för 2019 informerades förbundet om att enhet sotning i fortsättningen ska redovisas avskilt från räddningstjänst då verksamheten är taxefinansierad och räddningstjänst är skattefinansierad. Beslutet togs i samförstånd med revisionsbyrån PWC. I samband med rådfråga till annan revisor inom PWC, inför årets årsredovisning, framkom det att om verksamheterna har samma organisationsnummer ska de redovisas tillsammans oavsett verksamheternas finansiering.

Det korrekta vid redovisning av enhet sotning är således att enhetens resultat ska bokas som en fordran i balansräkningen i samband med övriga slutbokningar. Därefter redovisas resultaträkning för hela förbundet. Enhetens resultat är dock bokad efter sammanställning av resultaträkning. Effekten blir att resultat för förbundet redovisas med belopp 2 552 tkr där enhetens resultat ingår med -58 tkr. Beloppet är bokad som en fordran i balansräkningen och resultatet för förbundet uppgår därmed till 2 610 tkr.

Tabell 38. Resultaträkning, räddningstjänst inklusive sotning.

Balansräkning

Balansräkning (tkr)	Not	Utfall 2020	Utfall 2019
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar		0	0
Materiella anläggningstillgångar	(10)		
<i>Mark byggnader, tekniska anläggningar</i>		2 432	2 703
<i>Maskiner och inventarier</i>		3 936	7 639
<i>Övriga materiella anläggningstillgångar, fordon</i>		30 812	18 167
Finansiella anläggningstillgångar	(11)		
<i>Fordringar, pension, 2020 bokad till omsättningstillgång</i>		0	37 742
Summa anläggningstillgångar		37 180	66 251
Bidrag till infrastruktur		0	0
Omsättningstillgångar			
Förråd mm		0	0
Fordringar	(12)	48 023	14 623
Kortfristiga placeringar		0	0
Kassa och bank	(13)	15 729	18 526
Summa bidrag infrastruktur/ omsättningstillgångar		63 752	33 149
Summa tillgångar		100 932	99 400
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	(14)	27 192	24 169
Årets resultat		2 611	3 023
Resultatutjämningsreserv		0	0
Övrigt eget kapital		0	0
Summa eget kapital		29 803	27 192
Avsättningar			
Avsättningar pensioner	(15)	51 719	53 837
Andra avsättningar		0	0
Summa avsättningar		51 719	53 837
Skulder			
Långfristiga skulder	(16)	69	0
Kortfristiga skulder	(17)	18 560	17 532
Resultatutjämning, sotning	(18)	781	839
Summa skulder		19 410	18 371
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Panter och därmed jämförliga säkerheter		0	0
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelse som inte har upptagits bland skulder eller avsättningar		0	0
Övriga ansvarsförbindelser		0	0
Summa panter och ansvarsförbindelser		0	0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		100 932	99 400

Tabell 39. Balansräkning.

Kassaflödesanalys, direkt metod

Kassaflödesanalys, direkt metod (tkr)	Not	Utfall 2020	Utfall 2019
Den löpande verksamheten			
Årets resultat		2 611	3 022
Justering för av- och nedskrivningar	(a)	7 117	5 495
Justering för gjorda avsättningar	(b)	1 264	1 281
Justering för försäljning		0	0
Justering för resultatutjämnning sotning	(c)	-58	445
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		10 934	10 243
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	(d)	960	-6 017
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	(e)	1 027	3 849
Kassaflöde från den löpande verksamheten		12 921	8 075
Investeringsverksamheten			
Investering i materiella anläggningstillgångar	(f)	-15 787	-5 971
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-15 787	-5 971
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån		152	0
Amortering av skuld	(g)	-83	-1 500
Minskning av långfristiga fordringar		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		69	-1 500
Årets kassaflöde/förändring av likvida medel	(H)	-2 797	604
Likvida medel vid årets början		18 526	17 921
Likvida medel vid årets slut		15 729	18 526

Tabell 40. Kassaflödesanalys, direkt metod.

Noter, resultaträkning

RESULTATRÄKNING (tkr) - Noter	2020	2019		2020	2019
Not 1 Verksamhetens intäkter			Not 4 Avskrivningar		
Momspliktig försäljn, personalens löneavdrag	842	487	Byggnader tekniska anläggningar	-645	-241
Intäkter enhet sotning	4 651	5 186	Maskiner och inventarier	-6 471	-5 255
Tillsyn, teknisk återställning	4 440	3 994	<i>varav enhet sotning</i>	-174	-81
Ersättning sjuklönekostnad	517	0	Summa avskrivningar totalt	-7 116	-5 496
Hyror	652	537	Not 5 Finansiella intäkter och kostnader		
Samverkan annan räddningstjänst, IVPA, automatlarm mm	2 888	3 129	Intäktsränta	10	15
Ersättning LC54	2 621	1 823	Summa finansiella intäkter	10	15
Ersättning MSB	48	26	Kostnadsränta	-14	-40
Vite, försenad leverans av skrivare	96	0	Summa finansiella kostnader	-14	-40
Försäljn. maskiner, fordon, engångskarraktär	160	65	Summa kostnader totalt	-102 186	-101 513
Förändring av pensionsåtagande, minskad skuld	-3 382	1 024			
Resultat enhet sotning	58	-445			
Summa intäkter före medlemsavgift	13 591	15 826			
Not 2 Medlemsavgifter					
Medlemsavgifter ifrån kommuner	85 796	83 908			
Pensionsutbetalning medlemsavgift	5 410	4 801			
<i>Varav preliminärt betalt pensionsförskott</i>	1 194	1 214			
Summa medlemsavgifter och pensionsutbet	91 206	88 709			
Summa intäkter totalt	104 797	104 535			
Not 3 Verksamhetens kostnader					
Bygg, el, avtal, anläggningsentreprenad	-2 699	-2448			
Kostnader för arbetskraft	-80 803	-79 138			
Specificering, kostnader för arbetskraft					
<i>Löner och personalomkostnader</i>	-72 124	-70 246			
<i>Löner och personalomkostnader, enhet sotning</i>	-3 195	-3 290			
<i>Pensionsutbetalningar inkl. skatt</i>	-3 837	-3 980			
<i>Förändring semester- och övertidsskuld</i>	-675	-465			
<i>Övriga personalkostnader</i>	-972	-1 157			
Minskning av pensionsåtagande	3 382	-1 024			
Övriga verksamhetskostnader	-13 732	-12 273			
Övriga verksamhetskostnader, enhet sotning	-1 214	-1 109			
Specificering övriga verksamhetskostn.					
<i>Hyror och fastighetsunderhåll</i>	-627	-577			
<i>Bränsle, nätavgifter</i>	-2 602	-2 510			
<i>Förbrukningsmaterial</i>	-2 546	-1 943			
<i>Kontorsmaterial, reparation och service</i>	-1 929	-1 430			
<i>Data, abonnemang, support, telefoni</i>	-4 884	-4 280			
<i>Hotell och logi, representation, annonser</i>	-135	-280			
<i>Föräkringsavgift, fordonsskatt, övriga avg.</i>	-2 233	-2 364			
Summa kostnader, före avskrivningar och finansiella poster	-95 066	-95 992			

Tabell 41. Noter resultaträkning, räddningstjänst inkl. enhet sotning.

Noter, balansräkning

BALANSRÄKNING (tkr) - Räddnings- tjänst inkl. sotning - Noter	2020	2019		2020	2019
Not 10 materiella anläggningstillgångar			Not 14 Eget kapital		
Pågående arbete	0	603	Eget kapital	-29 802	-27 192
Byggnader (*genomsnittlig nyttjandeperiod 18 år)			Summa eget kapital	-29 802	-27 192
Anskaffningsvärde, totalt	4 092	3 718	Not 15 Avsättningar		
varav årets förändring	373	0	Avsättningar för pensioner	-51 719	-53 837
Akkumulerade avskrivningar	-1 660	-1 015	Summa avsättningar	-51 719	-53 837
varav årets förändring	-644	0	Not 16 Långfristiga skulder		
Summa bokfört värde byggnader	2 432	2 703	Leasingskuld	-69	0
Maskiner inventarier (*genomsnittlig nyttjandeperiod 7 år)			Summa långfristig skuld	-69	0
Anskaffningsvärde, totalt	62 676	50 755	Not 17 Kortfristiga skulder		
varav årets förändring	11 920	2 715	Kortfristigt lån, avser lån NORDEA	0	-1 000
Akkumulerade avskrivningar	-45 682	-43 116	Amortering kortfristigt lån, avser lån NORDEA	0	1 000
varav årets förändring	-3 566	-2 522	Leverantörsskulder	-5 778	-5 243
Summa bokfört värde maskiner, inventarier	15 994	7 639	Utgående moms	-330	-256
Fordon (*genomsnittlig nyttjandeperiod 10 år)			Arbetsgivaravgift och preliminär skatt	-3 421	-2 798
Anskaffningsvärde, totalt	62 409	58 312	Särskild löneskatt	-726	-752
varav årets förändring	4 097	3 087	Upplupen särskild löneskatt, individuell del	-621	-531
Akkumulerade avskrivningar totalt	-43 655	-40 748	Upplupen pensionskostnad, individuell del	-2 393	-2 190
varav årets förändring	-2 907	-2 733	Semester- och övertidsskuld	-5 403	-4 726
Summa bokfört värde, fordon	18 754	17 564	Övriga kortfristiga skulder	112	-1 036
Anskaffningsvärde totalt	129 177	113 388	Summa kortfristiga skulder	-18 560	-17 532
Akkumulerade avskrivningar totalt	-91 997	-84 879	Not 18 Resultatutjämnning, sotning		
Årets överföringar totalt	0	0	Trollhättan	+637	-678
Årets nedskrivningar totalt	0	0	Färgelanda	-144	-161
Summa materiella anläggningstillgångar	37 180	28 509	Summa resultatutjämnning sotning	-781	-839
Not 11 Finansiella anläggningstillgångar			Summa eget kapital, avsättning och skulder	-100 931	-99 400
Långfristig fordran, pensionskuld	0	37 742			
Summa finansiella anläggningstillgångar	0	37 742			
Summa anläggningstillgångar totalt	37 180	66 251			
Not 12 Omsättningstillgångar					
Fordran, pensionskuld	34 360	0			
Kundfordran	7 025	9 180			
Ingående moms, skattekonto	2 808	1 364			
Upplupna intäkter, periodisering	3 729	4 079			
Summa kortfristig fordran	48 022	14 623			
Not 13 Kassa och bank					
Bank och postgiro	15 729	18 526			
Summa, kassa och bank	15 729	18 526			
Summa tillgångar totalt	100 931	99 400			

*) Genomsnittlig nyttjandeperiod är beräknad inom varje definierat område. Anskaffningsvärdet för tillgångar, som är föremål för avskrivning, divideras med årets avskrivningskostnader. Belopp för årets anskaffningsvärden är justerade till värde från datum som tillgången införskaffades.

Tabell 42. Noter balansräkning, räddningstjänst inkl. enhet sotning.

Revisionsberättelse

Till förbundsmedlemmarnas fullmäktige

Revisorerna
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund

Revisionsberättelse för år 2020

Vi har granskat kommunalförbundets verksamhet under år 2020. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och fastställt revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Granskningsresultat avseende årsredovisning framgår av bifogad revisionsrapport som utarbetats av PwC.

Vi bedömer att:

- Vi bedömer sammantaget att kommunalförbundet i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.
- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen till övervägande del är förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2020. Det saknas verksamhetsmål kopplade till God ekonomisk hushållning i budget 2020. Direktionen har i handlingsprogrammet 2016-2018, med förlängning till år 2020, beslutat om fyra övergripande verksamhetsmål. Målen följs inte upp i årsredovisningen vilket avviker mot LKBR 10 kap 8 §.

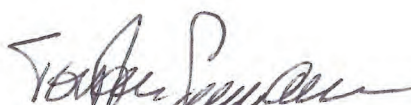
Vi tillstyrker att

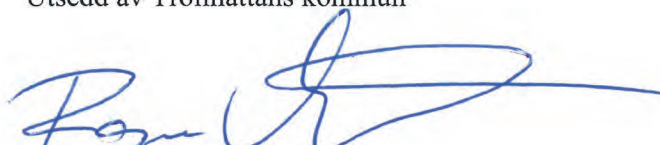
- Förbundsdirektionen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet
- Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbunds årsredovisning för år 2020 godkänns.

Trollhättan 2021-02-25

Joacim Magnusson
Utsedd av Melleruds kommun

Per-Olof Blixt
Utsedd av Trollhättans kommun

Torsten Gunnarsson
Utsedd av Vänersborgs kommun

Roger Martinsson
Utsedd av Färgelanda kommun

Allmänna redovisningsprinciper

Förbundet följer de redovisningsprinciper som framgår av lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

God redovisningssed

Intäkter som har inkommit efter årsslutet men som avser redovisningsåret har bokförts som tillgång och tillgodoförts resultatet 2020. Leverantörsfakturor som inkommit efter årsskiftet, före den 10 januari och avser redovisningsåret har skuldbokförts och belastat resultatet för 2020. Leverantörsfakturor som avser 2020 och som ankom förbundet efter 2021-01-10 belastar 2021.

Personalkostnad avseende räddningstjänst i beredskap (RiB) och intjänad ej uttagen semester- och övertidsersättning redovisas som skuld. Periodisering av kostnader och intäkter utförs enligt god redovisningssed. Fakturor som understiger 5 tkr periodiseras inte.

Pensioner

Skandia sköter förbundets pensionsadministration och deras prognos används för att beräkna pensionsskuldens storlek och pensionsutbetalningar under året. Enligt finansiell överenskommelse mellan förbundet och medlemskommunerna angående pensionsåtagande kvarstår personalens intjänade pensionsrätt till och med 1997 som skuld hos medlemskommunerna. Intjänad pensionsrätt från och med 1998 belastar förbundet som direkt skuld och

medlemskommunerna som indirekt skuld.

Anläggningstillgångar

Ett inköp anses vara en investering om tillgången är anskaffad för stadigvarande bruk, värdet överstiger 30 tkr och har en ekonomisk livslängd på minst tre år.

Anläggningstillgångar är upptagna i balansräkningen till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Avskrivningar har beräknats på objektets anskaffningsvärde till och med innevarande år utifrån beräknad nyttjandeperiod. Avskrivningar sker linjärt, det vill säga med belopp som är lika stora under objektets beräknade ekonomiska livslängd. Avskrivningstid följer rekommendation från Rådet för kommunal redovisning där nyttjandetid tas fram utifrån tidigare erfarenhet av motsvarande anläggning, råd från teknisk expertis, kontakter med andra användare samt verksamhetsplanering.

Förbundet tillämpar komponentavskrivning sedan 2014. Exempel på när komponentavskrivning tillämpas är vid inköp av en brandbil där tekniska hjälpmedel ingår. Avskrivningstid på brandbilen är 20 år medan teknisk utrustning som klipputrustning, kommunikationsutrustning med mera har en avskrivningstid på 3-10 år.

Öppenhet

Principen om öppenhet är mycket viktig i ett förbund som ägs av flera kommuner, då samtliga medlemskommuner ska ha samma tillgång till information och inblick i verksamheten.

Avskrivningstider för materiella anläggningstillgångar

15-30 år	Lokaler, omfattande byggnationer (30 år), renovering av mindre omfattning (15 år)
20 år	Höjdfordon
6-15 år	Lastväxlare (15 år), personbil (6 år)
5-10 år	Utalarmersutrustning (5 år), larmställ (5 år), hydraulverktyg, andningsskyddsutrustning, brandmateriel (6-10 år)
3-5 år	IT-utrustning, fordonstöd - kommunikation

Tabell 44. Avskrivningstider, materiella anläggningstillgångar.

Ordlista

Anläggningstillgångar

Fast och lös egendom avsedda för stadigvarande innehav.

AFS

Arbetsmiljöverkets författningssamling.

AGI

Arbetsgivardeklaration på individnivå.

Avskrivningar

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar.

Avsättningar

Ekonomiska förpliktelser vilkas storlek eller betalningspunkt inte är helt bestämd.

Balansräkning

Balansräkningen visar totala tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital på bokslutsdagen.

BSK

Brandskyddskontroll.

CBRNE

Kemiska (C), biologiska (B), radiologiska/nukleära (R/N) och explosiva (E) ämnen.

Egensotning

Möjlighet att, enligt tillstånd, utföra rengöring (sotning) på egen anläggning.

Eget kapital

Eget kapital definieras som totala tillgångar, minus totala avsättningar och skulder.

GDPR

Dataskyddsförordningen (General Data Protection Regulation) är till för att skydda enskildas grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd av personuppgifter.

GOSL

Gemensam operativ systemledning.

Grib

Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap, MSB.

HLR

Hjärt- och lungräddning.

HP

Handlingsprogram för räddningstjänsten.

HR

Human resources, personal.

Händelsebaserad tillsyn

Tillsyn efter inträffad händelse/räddningsinsats/anmälan från allmänhet om otillfredsställande brandskydd, eller på annat sätt framkomna brister i brandskydd där tillsyn av verksamhet krävs.

IB/IBIB

Inre befäl/inre befäl i beredskap.

IL

Insatsledare, tidigare tjänstebenenämning yttre befäl (YB).

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen redovisar betalningsflödena uppdelade på sektorerna löpande verksamhet, investeringar, finansiering och mynnar ut i förändring av likvida medel.

Kortfristiga skulder

Kortfristiga lån och skulder som kan hänföras till den löpande verksamheten, och som förfaller till betalning inom ett år.

LBE

Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

LC54

Benämning för NÄRF:s och RMB:s gemensamma ledningscentral.

LSO

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Långfristiga skulder

Skulder som förfaller senare än ett år efter räkenskapsårets utgång.

MSB

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Nettoinvesteringar

Investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag.

NÄRF

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Omsättningstillgångar

Tillgångar avsedda att omsättas, förbrukas för framtagande av en vara/tjänst, eller på annat sätt användas för förbundets verksamhet, till exempel kontanter eller fordringar hos kunder.

PDV

Pågående dödligt våld

Periodisering

Intäkter/kostnader hänförs till den period under vilken de intjänas/förbrukas. Ändrade principer för periodisering kan medföra resultatpåverkan.

RASP

Samverkan mellan räddningstjänst, ambulanssjukvård och polismyndighet.

RCB

Räddningschef i beredskap.

Resultaträkning

Sammanfattar årets intäkter/kostnader, visar hur förändringen av eget kapital framkommit.

RIA

Räddningstjänstens informationssystem för arbetsmiljö – utgör ett hjälpmedel i arbetsmiljöarbetet.

RIB

Räddningstjänstpersonal i beredskap.

RL A/RL B

Utbildning, räddningsledare kurs A respektive B.

RMB

Räddningstjänsten Mitt Bohuslän.

RSG

Räddningstjänsten Storgöteborg.

RUHB

Räddningstjänst under höjd beredskap.

RUG

Resurs- och utvecklingsgruppen inom NÄRF.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar finansiell styrka.

RÖS

Räddningstjänsten Östra Skaraborg.

SAM

Systematiskt arbetsmiljöarbete.

SBA

Systematiskt brandskyddsarbete

Soliditet

Andelen eget kapital av de totala tillgångarna, dvs. graden av självfinansierade tillgångar.

SÄRF

Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund.

Tematillsyn

Tillsyner inriktade på specifika typer av verksamheter, brandskyddsåtgärder eller liknande.

TiO A/ TiO B

Utbildning, tillsyn och olycksförebyggande kurs A respektive B, MSB.

VMA

Viktigt meddelande till allmänheten.

Årets resultat

Förändring av eget kapital.

TRYGGHET

SÄKERHET

OMTANKE

KVALITET

Norra Älvsborgs
Räddningstjänstförbund

Följ oss på Facebook: @NÄRF

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

Protokoll nr 2 för styrelsemöte – Färgelanda Vatten AB

Tid: Torsdag 15 april 2021, kl 09.00-16.30

Plats: Digitalt via Teams

Närvarande ledamöter:

Ann-Marie Jacobsson (C), ordförande

Rune Månsson (S) ersätter Peter Höög (S), vice ordförande, under punkt § 1-15

Peter Höög (S), vice ordförande, deltar från § 16

Håkan Melin (C)

Bengt Svedberg (M)

Sven Selstam (C) ersätter vakant plats (L), från § 14

Urban Henriksson (S)

Karl-Erik Segersax (SD)

Närvarande suppleanter:

Rune Månsson (S), suppleant från § 16

Närvarande lekmannarevisor/suppleant:

Eivor Johansson (C)

Närvarande tjänstemän:

Peter Johansson, VD

Madelene Ahl, administratör

Jeanette Strömberg, ekonom (deltar under § 7)

Roger Larsson, controller (deltar under § 7)

§ 1 Mötet öppnas av Ann-Marie Jacobsson

§ 2 Upprop förrättas

§ 3 Dagordningen godkändes

§ 4 Protokollet justeras av Urban Henriksson

§ 5 Föregående protokoll godkänns och läggs till handlingarna

§ 6 Gemensam information

- Kommande styrelsemöten
- Medarbetarundersökning 2020
- Förbättringsgruppen

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

§ 7 Fördjupningsinformation
- Affärsplan 2022-202X

§ 8 Beslut – Investeringspolicy

Beslutsunderlag
Investeringspolicy, Dnr 2017/024

Styrelsen beslutar

att anta investeringspolicy.

§ 9 Beslut – Översyn av Arbetsordning för styrelsen, Färgelanda Vatten AB

Beslutsunderlag
Arbetsordning, Dnr 2017/257

Styrelsen beslutar

att anta Arbetsordning för styrelsen, Färgelanda Vatten AB

§ 10 Beslut – Översyn av Delegationsordning - Färgelanda Vatten AB

Beslutsunderlag
Delegationsordning, Dnr 2017/156

Styrelsen beslutar

att fastställa delegationsordning för Färgelanda Vatten AB

§ 11 Beslut – Översyn av VD-instruktion, Färgelanda Vatten AB

Beslutsunderlag
VD-instruktion, Dnr 2018/089

Styrelsen beslutar

att anta VD-instruktion, Färgelanda Vatten AB

§ 12 Beslut – Finanspolicy för Färgelanda Vatten AB

Beslutsunderlag
Finanspolicy för Färgelanda Vatten AB, Dnr 2017/614

Styrelsen beslutar

att anta Finanspolicy för Färgelanda Vatten AB.

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

§ 13 Information

§ 14 Projektinformation

- VD informerar om investeringar inom Färgelanda Vatten AB.

§ 15 Information från VD

§ 16 Strategiska frågor

- Uppdatering Rådanefors

§ 17 Övriga frågor

§ 18 Mötet avslutas

Digital signering

Ann-Marie Jacobsson (ordf)

Digital signering

Urban Henriksson (justerare)

Digital signering

Madelene Ahl (sekreterare)

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

Protokoll nr 2 för styrelsemöte – Västvatten AB

Tid: Torsdag 15 april 2021, klockan 09.00-09.30 samt 10.50-11.30

Plats: Digitalt via Teams

Närvarande ordinarie:

Jens Borgland (M), ordförande
Roland Mattsson (M), vice ordförande
Mattias Johansson (C) ersätter Kenth Johansson (UP)
Ann-Marie Jacobsson (C)
Bengt Svedberg (M) ersätter Peter Höög (S) under § 1-12
Peter Höög (S) deltar från § 13
Christer Börjesson (-)
Per-Arne Brink (S)
Hilbert Eliasson (S)

Närvarande suppleanter:

Bengt Svedberg (M), suppleant från § 13
Linda Wighed (M)
Stig-Arne Helmersson (C)

Närvarande fackliga representanter:

Lena Hedendahl
Kristoffer Hansson

Närvarande tjänstemän:

Peter Johansson, VD
Madelene Ahl, administratör
Jeanette Strömberg, ekonom (deltar under § 7)
Roger Larsson, controller (deltar under § 7)

- § 1 **Mötet öppnas av Jens Borgland**
- § 2 **Upprop förrättas**
- § 3 **Dagordningen godkänns**
- § 4 **Protokollet justeras av Bengt Svedberg**
- § 5 **Föregående protokoll godkänns och läggs till handlingarna**

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

- § 6 Gemensam Information**
- Kommande styrelsemöten
 - Medarbetarundersökning 2020
 - Förbättringsgruppen
- § 7 Fördjupningsarbete**
- Affärsplan 2022-202X
- § 8 Beslut – Investeringspolicy**
- Beslutsunderlag**
Investeringspolicy, dnr 2017/024
- Styrelsen beslutar**
- att anta investeringspolicy.
- § 9 Beslut – Översyn av Arbetsordning för styrelsen, Västvatten AB**
- Beslutsunderlag**
Arbetsordning, dnr 2017/257
- Styrelsen beslutar**
- att anta arbetsordning för Västvatten AB.
- § 10 Beslut – Översyn av Delegationsordning – Västvatten AB**
- Beslutsunderlag**
Delegationsordning, dnr 2017/160
- Styrelsen beslutar**
- att fastställa delegationsordning för Västvatten AB.
- § 11 Beslut – Översyn av VD-instruktion, Västvatten AB**
- Beslutsunderlag**
VD-instruktion, dnr 2018/089
- Styrelsen beslutar**
- att anta VD-instruktion, Västvatten AB.

Handläggare:
Madelene Ahl
Tfn: 0522-63 88 04

§ 12 Beslut – Finanspolicy för Västvatten AB**Beslutsunderlag**

Finanspolicy för Västvatten AB, dnr 2017/611

Styrelsen beslutar

att anta Finanspolicy för Västvatten AB.

§ 13 Information

- Effektiviseringsförslag – Grävteam och projektering

Styrelsen beslutar:

att VD får i uppdrag att starta projektering i egen regi med en till två resurser efter behov, med syfte att minska projekteringskostnader. Motsvarande minskning av externa köpta tjänster leder till en kostnadsminskning.

§ 14 VD informerar**§ 15 Strategiska frågor**

- Personalresurs

§ 16 Övriga frågor

- Roland Mattsson informerar om Laxprojektet i Sotenäs.

§ 17 Mötet avslutas

Digital signering

Jens Borgland (ordförande)

Digital signering

Bengt Svedberg (justerare)

Digital signering

Madelene Ahl (sekreterare)

**Protokoll fört vid Bolagsstämma 2021-04-09 per capsulam – Färgelanda Vatten AB,
org nr 556901-9630**

Tid: Fredag 9 april 2021

§ 1 Bolagsstämmans öppnande

Ann-Marie Jacobsson hälsade de närvarande välkomna och öppnade bolagsstämman.

§ 2 Val av ordförande för stämman

Till ordförande för stämman valdes Ann-Marie Jacobsson.

a) Godkännande om utomståendes närvaro vid stämman.

§ 3 Upprättande och godkännande av röstlängd

Närvarande på stämman var aktieägaren Färgelanda kommun genom sitt befullmäktigade ombud Kenneth Carlsson som företräder samtliga aktier (2500 st) i Färgelanda Vatten AB.

Övriga närvarande:
Peter Johansson, VD
Ann-Marie Jacobsson, ordförande

§ 4 Val av protokollsjusterare

Till protokollsjusterare för årsstämmans protokoll valdes ordförande Ann-Marie Jacobsson och ägarombud Kenneth Carlsson.

§ 5 Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad

Bolagsstämman fann att stämman blivit utlyst i enlighet med bolagsordningen.

§ 6 Godkännande av dagordning

Bolagsstämman beslutade att godkänna föreslagen dagordning.

**§ 7 Framläggande av årsredovisningen, revisionsrapporten och lek-
mannarevisorernas granskningsrapport**

Rubricerade handlingar hade utsänts till de berörda.

§ 8 Beslut om

- a) fastställelse av resultat- och balansräkning
- b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt fastställda balansräkningen
- c) ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktören

Bolagsstämman beslutar

att tillstyrka styrelsens förslag till resultat- och balansräkningen per 31 december 2020 sådan den upptagits i årsredovisningen.

att bolagets vinst eller förlust disponeras enligt styrelsens förslag, den fastställda balansräkningen

att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020

§ 9 Fastställande av arvoden åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorerna med suppleanter

För alla ledamöter och ersättare gäller "Bestämmelser om arvoden och andra ersättningar till förtroendevalda i Färgelanda kommun".

Till externt anlita auktoriserad revisor utgår arvode enligt avtal.

§ 10 Val av revisor och revisorssuppleant

Stämman beslutar

att utse Ernst & Young till revisor för mandatperioden 2018-2021, Hans Gavin är huvudansvarig och Bjarne Fredriksson är revisorssuppleant.

§ 11 Fastställande av kommunfullmäktige i Färgelanda utsedda styrelseledamöter, ersättare, lekmannarevisorer och lekmannarevisorsersättare

Stämman fastställer

av Färgelanda kommunfullmäktige för mandatperioden 2019-2022 utsedd styrelse samt lekmannarevisor samt ersättare:

Ann-Marie Jacobsson (C)	ordförande
Peter Höög (S)	vice ordförande
Håkan Melin (c)	ledamot
Urban Henriksson (S)	ledamot
Bengt Svedberg (M)	ledamot
Vakant plats	ledamot
Karl-Erik Segersax (SD)	ledamot
Sven Selstam (C)	ersättare
Suzanna Sandberg (C)	ersättare
Hans-Göran Palmqvist (M)	ersättare
Jenny Johansson (S)	ersättare
Owe Quick (SD)	ersättare
Eivor Johansson (C)	lekmannarevisor
Thomas Glue (C)	lekmannarevisorssuppleant

- § 12 **Annat ärende som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen, bolagsordningen eller ägardirektiv**
Inga ärenden anmälda
- § 13 **Bolagsstämmans avslutande**
Årsstämman förklaras avslutad

Vid protokollet

Digital justering

Peter Johansson, VD

Justeras:

Digital justering

Ann-Marie Jacobsson, ordförande

Digital justering

Kenneth Carlsson, ägarrepresentant

Sammanträdesdatum

2019-11-21

Övriga deltagande

Jan Öhman

Lars Nilsson

Dan Gunnardo

Göran Eriksson

Karl-Olof Peterson

Christian Nilsson

Linnea Stockman

Ordf. Dalstads Miljö- och
energinämnd

v. ordf. Dalstads Miljö- och
energinämnd

Förbundschef

Kommunchef Bengtsfors kommun

Kommunchef Melleruds kommun

Utvecklingsstrateg Dals-Eds kommun

Ekonom

B

Sammanträdesdatum

2019-11-21

DMEF § 4

Dnr: 2020/1323.ADM

Årsbokslut 2020

Direktionens beslut

Direktionen beslutar att fastställa Årsredovisningen för år 2020. Miljö- och energinämnden har 2020-03-25 behandlat sin del i bokslutet.

1
Redändr. 21-04-15

Årsbokslut överlämnas till revisorerna för granskning.

Direktionen uppdrar till förbundschefen att i särskild skrivelse överlämna frågan om beviljande av ansvarsfrihet för år 2020 till medlemskommunerna.

Paragrafen anses omedelbart justerad.

Sammanfattning av bokslut 2020

Bokslut 2020 för Dalslands miljö- och energiförbund är framtagen av förbundschef/miljö- & energichef i samarbete med ekonomienheten i Melleruds kommun.

Förbundet uppvisar ett positivt nettoresultat motsvarande 1 683 000 kr för 2020.

Det positiva resultatet beror på följande faktorer:

- Lägre personalkostnader än budgeterat på grund av; reducerade arbetsgivaravgifter och ersättning för sjuklönekostnader med anledning av coronapandemin. Kraftigt ökad VAB-frånvaro hos personalen till följd av coronapandemin samt oväntat personalbortfall under perioden (bland annat vikarie som slutade i förtid). Personalbortfallen bedömdes inte möjliga att ersätta på grund av restriktionerna kring coronapandemin samt då den ekonomiska situationen var mycket osäker (åtminstone fram till maj månad 2020).

ns

Sammanträdesdatum

2019-11-21

forts. § 4

- Ekonomisk ersättning från regeringen för tillsyn mot trängsel på serveringsställen (ersättningens storlek var okänd under första halvåret 2020)
- Lägre kostnader än budgeterat för utbildningsinsatser på grund av coronapandemin.
- Lägre kostnader än budgeterat för miljö- och energinämnden.
- Extra medel avsatta för utveckling av det miljö- och energistrategiska arbetet (186 tkr) under 2020 har inte använts. Dessa medel avses användas till projektet; *Grön infrastrukturplanering och ekosystemtjänster* under 2021 och framåt.

Till följd av situationen med coronapandemin har betydande delar av det myndighetsrelaterade arbetet men även delar av det strategiska arbetet inte kunnat utföras i enlighet med gällande verksamhetsplaner. För det myndighetsreglerade arbetet innebär detta att en tillsynsskuld överförs till 2021.

Beredning:

Presidium 2021-03-31

Förbundschefens förslag till beslut

Miljö- och energinämnden 2021-03-25, § 16

Expedieras:

KF Bengtsfors kommun

KF Dals-Eds kommun

KF Färgelanda kommun

KF Melleruds kommun

A

Samordningsförbundet Väst

468

Bildades 1 januari 2015 efter sammanslagning av Samordningsförbundet Norra Bohuslän (bildades 2006) och Samordningsförbundet Uddevalla, Orust & Färgelanda (bildades 2008)

Samordningsförbundet Väst medlemmar är:

Besök oss på: www.samverkanvg.se/sofvast.se

Följ oss på Facebook:

Individinriktade insatser 2021

- ▶ **Rehabvägledare** (6,0 tjänster)
- ▶ **Utredningen** (4,1 tjänster)

Strukturövergripande insatser 2021

- ▶ **Verksamhetsutvecklare** (1,0 tjänst)
- ▶ **Samverkans- och kunskapsutveckling**

Rehabvägledare/RV

- ▶ De arbetar lokalt i förbundets samtliga kommuner
- ▶ De arbetar, med kartläggning, motiverande och vägledande med arbetsmarknadscoaching och hjälp till arbetsprövning/träning eller praktik
- ▶ De ska kunna ha gruppverksamheter/"lågtröskelverksamheter" lokalt i kommunerna för deltagare som har mycket länge stått utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Förutsättning är att detta görs i samarbete med respektive kommun och övriga samverkande myndigheter.
- ▶ Rehabvägledarna har tillgång till arbetsprövnings-/tränings-/praktikplatser i kommuneras AME/AMA/AMI

Utredningen

- ▶ Aktivitetsbaserad utredning med syfte att utreda individernas förutsättningar för arbete/studier
- ▶ Utreder deltagarnas kommunikations- interaktions- process- och motoriska färdigheter
- ▶ Föreläsningar och samtal om betydelsen av hälsa, kost och motion, samt om arbetslivets krav och villkor
- ▶ 4 veckors utredning i grupp med placering i Uddevalla med deltagare från hela området, där en grupp/termin ska utlokaliseras till Norra Bohuslän
- ▶ En veckas utredning "KAKA", mindre grupper med placering i Uddevalla, men även med möjlighet att genomföra lokalt i kommunerna
- ▶ Kortare individuella utredningar för personer som inte klarar av att delta i grupp eller är i behov av tolk (tolk bekostas alltid av inremittenten)

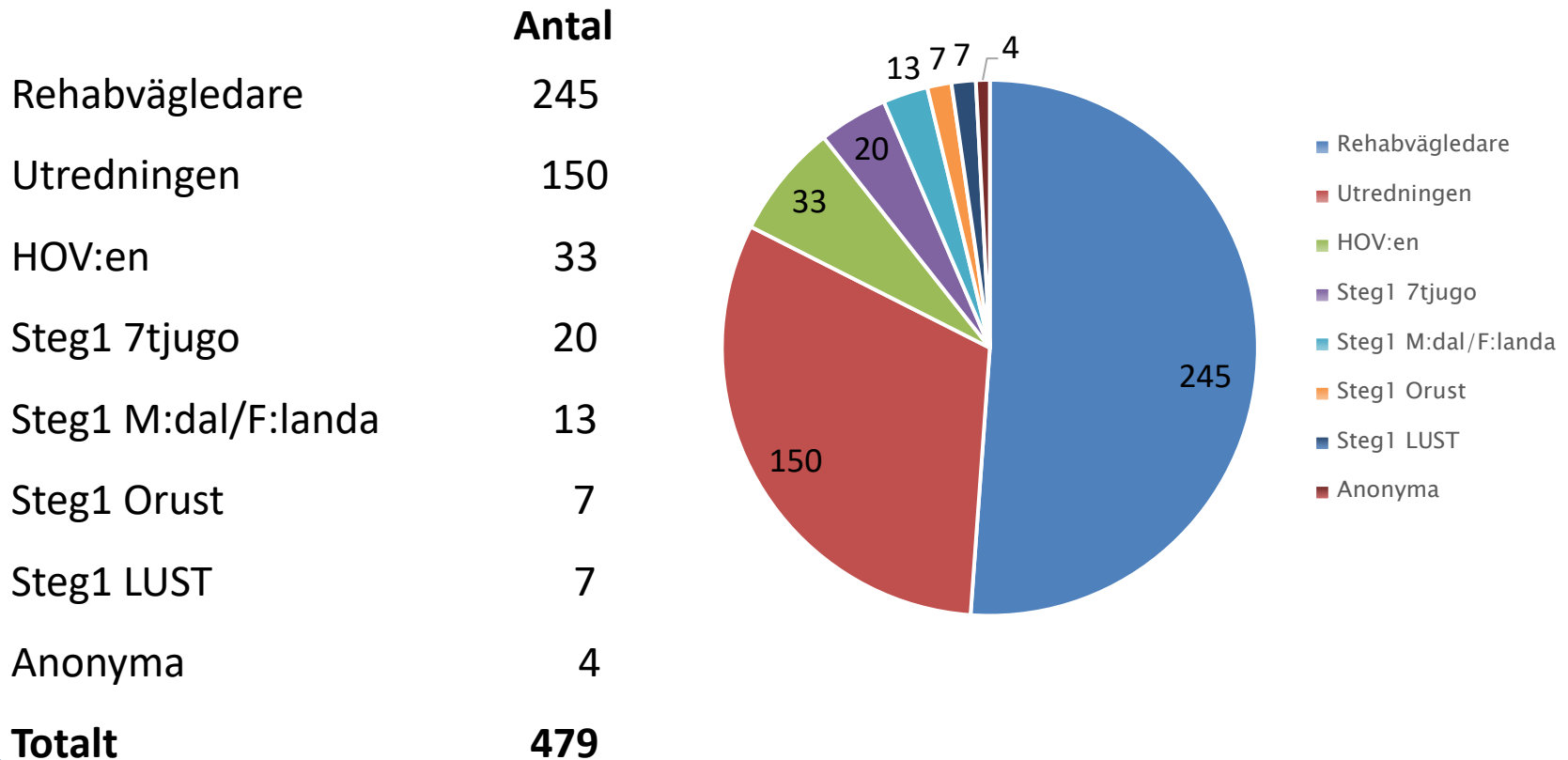

Antal deltagare per insats 2020

472

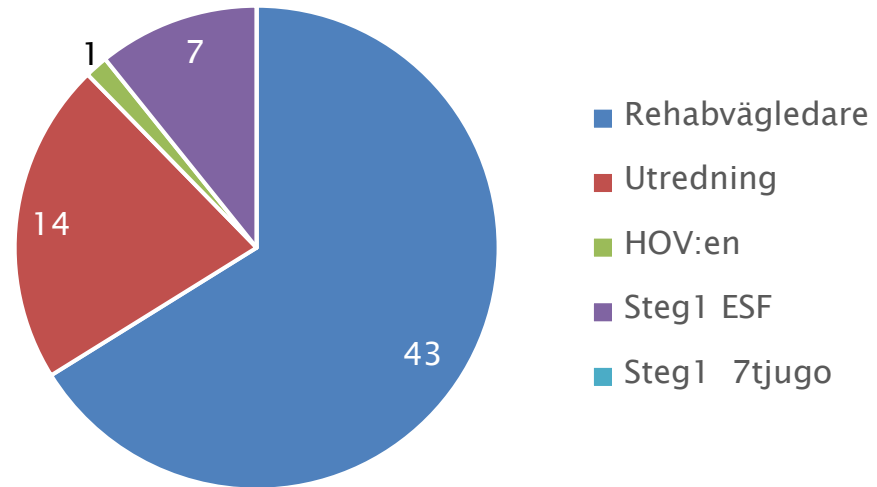
Totalt antal deltagare i alla individinriktade insatser 2020 var 479, 259 kvinnor, 216 män och 4 anonyma deltagare. De anonyma deltagarna finns inte med i statistiken för övrigt.

355 deltagare var unika, dvs. 120 deltagare deltog i flera insatser eller var inskrivna mera än en gång

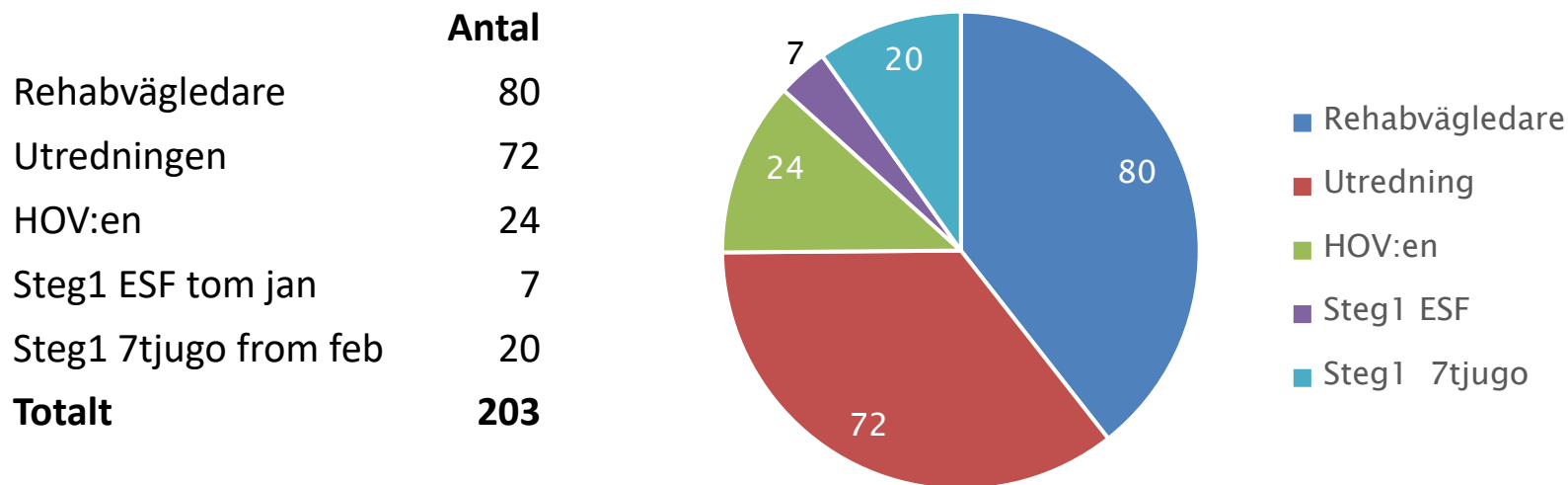
Deltagare från Färgelanda i Sof Väst insatser 2020

	Antal
Rehabvägledare	43
Utredningen	14
HOV:en	1
Steg1 ESF tom jan	7
Steg1 7tjugo from feb	0
Totalt	65

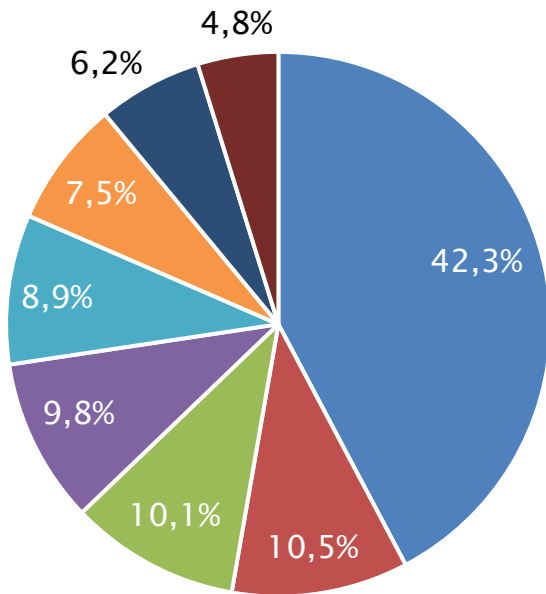
Antal deltagare från **Färgelanda** i Sof Väst insatser under **2016** var **7**, **2017** var **18**, **2018** var **38**, **2019** var **49** och **2020** var de **65**

Deltagare från Uddevalla i Sof Väst insatser 2020 ⁴⁷⁴

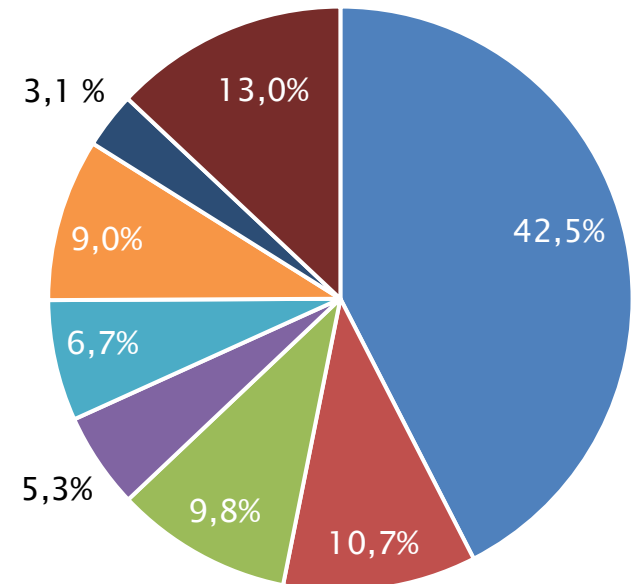

Antal deltagare från **Uddevalla** i Sof Väst insatser under **2016** var **158**, **2017** var **173**, **2018** var **187**, **2019** var **221** och **2020** var de **203**

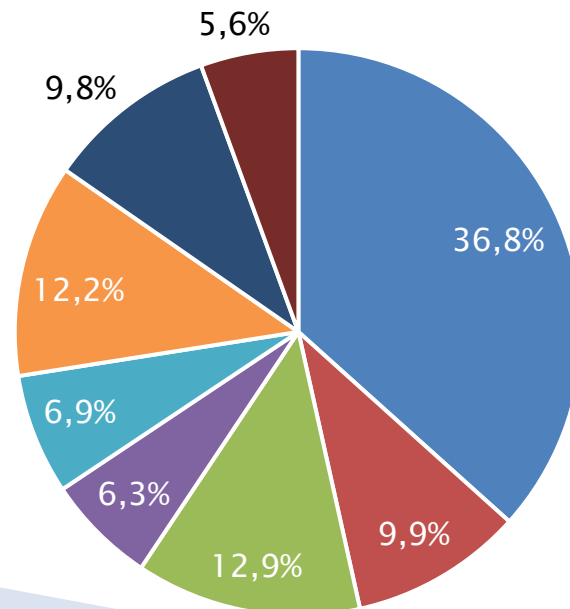
% av förbundet

% av deltagarna 2020 475

Genomsnitt % deltagare 2011 – 2020

- Uddevalla
- Orust
- Lysekil
- Strömstad
- Tanum
- Munkedal
- Sotenäs
- Färgelanda

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Datum och tid: onsdag 21 april 2021, kl. 08:30
Plats: Kommunkontoret, konferensrum Beredskap

Beslutande:
Se sida 2

Närvarande ej tjänstgörande ersättare:
Se sida 2

Övriga närvarande:
Se sida 2

Eventuella jäv och ersättares tjänstgöring vid jäv anges i respektive paragraf

Utses att justera: Ulla Börjesson

Justeringsplats och tid: Kommunkontoret 2021-04-22 Paragrafer 54-65
kl. 12:00

Underskrifter

Ordförande:

Tobias Bernhardsson

Justerare:

Ulla Börjesson

Sekreterare:

Izabel Johansson

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutsorgan: Kommunstyrelsens arbetsutskott
Sammanträdesdatum: 2021-04-21
Anslaget sätts upp: 2021-04-22
Anslaget tas ned: 2021-05-13

Protokollet förvaras på kommunkontoret

Underskrift

Izabel Johansson

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutande ledamöter:

Ordf. Tobias Bernhardsson (C)

Linda Jansson (M)

Ulla Börjesson (S)

Närvarande ej tjänstgörande ersättare:

Sandra Hallberg (C)

Kenneth Carlsson (L)

Urban Henriksson (S) §§ 57-65

Övriga närvarande

Katrin Siverby, kommunchef §§ 54-65

Malin Eriksson, måltidschef § 61

Tunde Petersson, sektorchef samhällsutveckling §§ 54-64

Lehnida Huric, kultur föreningsutveckling §§ 62-64

Anna-Lena Sörensson, planingenjör § 59

Izabel Johansson, kommunsekreterare §§ 54-65

Josefine Blid, nämndsekreterare §§ 54-65

Justering

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Innehållsförteckning

§ 54	Mötets öppnande		4
§ 55	Kommunchefens information		5
§ 56	Ekonomiskrapport Q1		6
§ 57	MRP: Konsekvenser av preliminära ramar 2022-2023 (arbete pågår)		7 - 8
§ 58	Godkännande av årsredovisning 2020 för Samordningsförbundet Väst	2021/91	9 - 10
§ 59	Godkännande av årsredovisning 2020, Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)	2021/82	11 - 12
§ 60	Remissvar – betänkande Tillgängliga stränder, ett mer differentierat strandskydd SOU 2020:78	2021/93	13 - 14
§ 61	Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021- 2027	2020/255	15 - 17
§ 62	Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-nyttoanalys för införande i Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål	2021/51	18 - 19
§ 63	Friluftsbad i Färgelanda kommun	2021/79	20 - 22
§ 64	Bidrag till föreningar med anledning av Covid-19 under år 2021	2021/95	23 - 24
§ 65	Ägardirektiv och bolagsordning Valbohem AB Uppföljning - Kompetenskluster i Dalsland Kommunrapport Digital Motor Fyrbodal Information Dyrtorp	2020/254	25

Justering

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 54
Mötets öppnande

Ordförande hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat.

Izabel Johansson, ny kommunsekreterare presenterar sig och hälsas välkommen.

Justering

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 55

Kommunchefens information

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Kommunchef informerar om följande punkter:

- Nulägesrapport angående Covid-19
- Genomlysning av Dalslands Miljö & Energiförbund
- Folkhälsouppdraget med Norra Hälso-och Sjukvårdsnämnden
- Dialog pågår med Valbohem om hyreskontrakt Solgården
- Vision begär på medlems vägnar och erhållit skadestånd på sex månadslöner för kräkning på arbetsplats.
- Uppdrag till kommunchef har tilldelats avseende att se över ekonomi och verksamhet med stöd av extern part.

Justering

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 56
Ekonomisk rapport Q1

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kommunchef informerar om utfallet för kvartal 1.

Justering

Utdragsbestyrkande

KSAU § 57 **Dnr 2021/29**
MRP: Konsekvenser av preliminära ramar 2022–2023

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut

De ekonomiska konsekvensbeskrivningarna av preliminära ramar 2022-2023 överlämnas till kommunstyrelsen som därefter överlämnar till budgetberedningen för fortsatt arbete.

Samtidigt uppdrar kommunstyrelsens arbetsutskott till förvaltningen att fortsätta se över ytterligare besparingsförslag.

Ärendebeskrivning

Från 2019 har Färgelanda kommun en nämndsorganisation. Detta innebär att respektive nämnd ska lämna underlag inför framtagandet av Mål- och resursplan (MRP) 2022-2024 samt utifrån fastställd MRP fatta beslut om nämndens detaljbudget.

Den 2021-01-27 § 17 antog kommunstyrelsen tidplan och innehåll per tillfälle för arbetet med Mål- och resursplan 2022-2024, för att få ett bra underlag med god insyn från nämnder och kommunfullmäktiges samtliga partier inför beslut i kommunfullmäktige i juni 2021.

Kommunfullmäktige beslutar varje år om de budgetförutsättningar som föreligger för arbetet med framtagande av Mål- och resursplan (MRP) kommande period. Dessa innehåller finansiella mål, prognos för befolkning, prognos för skatteintäkter samt kostnadsindex.

Beslutsunderlag

Presentation konsekvensbeskrivning av preliminära ramar 2022-2023

Kommunchef, samhällsutvecklingschef och sektorekonom informerar i ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunchef
Ekonomichef
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Justering

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, dat 2021-04-07

Revisionsberättelse staten FK och AF för samordningsförbundet, dat 2021-03-23,

Revisionsberättelse förtroendevalda för samordningsförbundet väst, dat 2021-03-23,

Granskningsrapport, dat 2021-03-09,

Bilaga 1 till årsredovisningen, dat 2021-03-26,

Bilaga 2-statistik till årsredovisning, dat 2021-03-26,

Årsredovisning, dat 2021-03-19,

Tidplan årsredovisning och delårsredovisning, dat 2020-11-12

Styrelseprotokoll 1, dat 2021-03-19.

Beslutet skickas till

Samordningsförbundet Väst

Ekonomichef

Kommunfullmäktige

Diariet

—

KSAU § 59 Dnr 2021/82
Godkännande av årsredovisning 2020, Norra Älvsborgs
Räddningstjänstförbund (NÄRF)

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen förslår kommunfullmäktige besluta att godkänna årsredovisningen för 2020 och lägga den till handlingarna.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att för Färgelanda kommuns del bevilja direktionen för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF) och enskilda förtroendevalda ansvarsfrihet för aktuella verksamhetsåret.

Ärendebeskrivning

NÄRF har inkommit med årsredovisning för år 2020. I årsredovisningen för 2019 informerades förbundet om att enhet sotning i fortsättningen ska redovisas avskilt från räddningstjänst då verksamheten är taxefinansierad och räddningstjänst är skattefinansierad. Beslutet togs i samförstånd med revisionsbyrån PwC. I samband med rådfråga till annan revisor inom PwC, inför årets årsredovisning, framkom det att om verksamheterna har samma organisationsnummer ska de redovisas tillsammans oavsett verksamheternas finansiering.

Det korrekta vid redovisning av enhet sotning är således att enhetens resultat ska bokas som en fordran i balansräkningen i samband med övriga slutbokningar. Därefter redovisas resultaträkning för hela förbundet. Enhetens resultat är dock bokat efter sammanställning av resultaträkning. Effekten blir att resultat för förbundet redovisas med belopp 2 552 tkr där sotningsenhetens resultat ingår med – 58 tkr. Beloppet är bokat som en fordran i balansräkningen och resultatet för förbundet uppgår därmed till 2 610 tkr (3 022 tkr). Budgeterat resultat var + 2 tkr. Soliditeten har ökat till 29,5 % (27,3 %). Likviditeten är fortsatt god med 15 729 tkr (18 526 tkr).

Revisorerna har granskat förbundets verksamhet under 2020. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och fastställt revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Granskningsresultat avseende årsredovisningen framgår av revisionsrapport som utarbetats av PwC.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Revisorerna bedömer:

- sammantaget att förbundet i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen till övervägande del är förenligt med de finansiella mål som direktionen fastställt i budget 2020. Det saknas verksamhetsmål kopplade till god ekonomisk hushållning i budget 2020. Direktionen har i handlingsprogrammet 2016–2018, med förlängning till år 2020, beslutat om fyra övergripande verksamhetsmål. Målen följs inte upp i årsredovisningen vilket avviker mot LKBR 10 kap 8 §.

Revisorerna tillstyrker att

- förbundsdirektionen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet.
- NÄRF:s årsredovisning för 2020 godkänns.

Beslutsunderlag

Revisionsberättelse år 2020 upprättad 2021-02-25, dat 2021-02-25,
Granskning av årsredovisning 2020 PWC, dat 2021-02-25,
Protokollsutdrag §4 Beslut fastställelse av bokslut och årsredovisning 2020,
dat 2021-02-22,
Begäran om ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020 NÄRF, dat 2021-03-10,
Årsredovisning 2020, Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, 2021-03-11.

Beslutet skickas till

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)
Ekonomichef
Kommunfullmäktige
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, dat 2021-04-12,
Yttrande, Remissvar av betänkande `Tillgängliga stränder- ett mer
differentierat strandskydd, SOU 2020:78´, dat 2021-04-13,
Strandskydd Färgelanda kommun, dat 2021-04-14,
Sammanfattning strandskyddsutredningen, dat 2021-04-15.

Beslutet skickas till
Planingenjören
Bengtsfors kommun

—

Justering

Utdragsbestyrkande

Detta material ingår i samrådet

Förslag till förvaltningsplan för Västerhavets vattendistrikt

Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vattnen i distriktet mår, hur de övervakas och förvaltas. Den blickar också framåt och pekar ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljön i distriktet på både kort och lång sikt. Förvaltningsplanen för 2021–2027 är indelad i tio kapitel plus ett antal bilagor. Tillsammans med miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet är förvaltningsplanen vattenmyndigheternas viktigaste verktyg för att kunna genomföra vattendirektivet i Västerhavets vattendistrikt.

Förslag till miljökvalitetsnormer för Västerhavets vattendistrikt

Miljökvalitetsnormer säger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt och är målet för förbättringsåtgärderna i åtgärdsprogrammet. Vattnets kvalitet bedöms efter många faktorer, både ekologiska och kemiska. Normalt sett ska en vattenförekomst nå minst ”god status”. Ibland finns det dock anledning att göra undantag och tillåta att vattnet inte behöver nå upp till god status, eller att god status ska nås vid en senare tidpunkt. Vattendelegationen i vattendistriktet beslutar om miljökvalitetsnormerna som publiceras på webbplatsen vattenmyndigheterna.se. Kapitel 7 i förvaltningsplanen beskriver mer hur miljökvalitetsnormerna fungerar.

Förslag till åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt

Åtgärdsprogrammet talar om för myndigheter och kommuner vad de behöver göra för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Dessa åtgärder är av administrativ art, vilket ofta innebär att myndigheter och kommuner i sin tur ställer krav på olika aktörer att vidta fysiska åtgärder som förbättrar vattenmiljön. Åtgärdsprogrammet beskriver även de samhällsekonomiska konsekvenserna av åtgärderna liksom de förväntade konsekvenserna för miljön.

Förslag till delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka

Delförvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de tilltagande problemen med vattenbrist. Vad är det som orsakar vattenbrist och vilka effekter ger det i samhället? Planen beskriver vad som sker för att åtgärda och förebygga problemen, inte minst inom vattenförvaltningsarbetet. Den innehåller också förslag till ytterligare åtgärder, utöver de som finns i distriktets åtgärdsprogram för vatten. Dokumentet ger också en internationell utblick och en bild av hur ett framtida klimat kan påverka vattenbristen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen till Åtgärdsprogram 2021–2027 identifierar och beskriver den betydande miljöpåverkan som det kan medföra att genomföra åtgärdsprogrammet. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte att revideras efter samrådet. Synpunkter som gäller miljökonsekvenserna kommer istället att beaktas vid beslut om att fastställa åtgärdsprogram, förvaltningsplan och miljökvalitetsnormer.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse-Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer, dat 2021-04-09,
Yttrande- Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer, dat 2021-.04-09,
Beslut KS 2021-03-31, § 57,Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027,
Följebrev och underlag Samråd för bättre vatten, 2021-2027, dat 2021-01-20,
Möjlighet till dialog kring Vattenmyndigheternas Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027,
Missiv Samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027, handlingar nås via hemsida, 2020-10-30,
Följebrev samråd inom vattenförvaltning i Västerhavets vattendistrikt 2021-2027, dat 2020-10-30.

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen Västra Götaland Samrådssvar dnr 537-47542-2020
Vattenmyndigheten i Västerhavet
Samhällsutvecklingschef

—

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Tre huvudpunkter som diskuterades var:

- Om och i så fall hur samordnad varudistribution kan gynna lokala livsmedelsproducenter och öka anbudet från dessa,
 - Introduktion till e-handelssystem (inköps- och faktureringsystem). Hur ett e-handelssystem kan underlätta och effektivisera upphandlings- och inköpsprocessen och hur det samspelar med kommunal samordnad varudistribution samt
 - Introduktion till kostnadsnyttoanalys och nödvändiga resurser och organisationsförändringar för implementering och drift av samordnad varudistribution.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse- Genomförande av samordnad varudistribution, dat 2021-04-08,

Rap Dalsland, dat 2020-12-10,

Beslut KS 2021-03-31 § 55 - Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-nyttoanalys för införande i

Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål, Förstudie Samordnad varudistribution december 2020, Kostnads-nyttoanalys för införande i Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål, dat 2021-01-26.

Beslutet skickas till

Malin Eriksson

Diariet

—

KSAU § 63 Dnr 2021/79
Friluftsbad i Färgelanda kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott förslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att upphöra ha kommunal badplats vid Rådansjön badplats i Rådanefors.

Kommunstyrelsen ger sektorchefen för Samhällsutveckling i uppdrag att vidta genomförande åtgärden som uppsägning av kontrakt m.m. för att beslutet ska verkställas.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att Kinks badplats upphör efter säsongen 2021 och uppdrar till förvaltningen att bereda badplats vid Ellenö till säsongen 2022.

Kommunstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att utreda förutsättningarna för en badplats i Ellenö på kommunal mark till säsong 2022.

Linda Jansson (M) avstår från att delta i dagens beslut och återkommer med eventuella yrkanden på nästkommande sammanträde för kommunstyrelsen.

Yrkande

Tobias Bernhardsson (C) yrkar på ett ändringsyrkande att Kinks badplats upphör efter säsongen 2021 och uppdrar till förvaltningen att bereda badplats vid Ellenö till säsongen 2022. Ulla Börjesson (S) ställer sig bakom Tobias Bernhardsson (C) yrkande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på sitt eget ändringsyrkande och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott bifaller ändringsyrkandet.

Ärendebeskrivning

Kommunala friluftsbad finns i Högsäter (Ragnerudsbadet och Ragnerudssjöns Camping), Sandviken, Stigen, Rådanefors och Ellenö. Friluftsbaden hålls öppna juni – augusti. Simskolor bedrivs på

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ragnerudsbadet och vid badplatserna i Stigen och Sandviken.

Alla badplatser underhålls av kommunen, undantag Ragnerudssjöns Camping.

Kommunen vill göra en strategisk översyn över dess kommunala badplatser för att kunna landa i vilka badplatser som ger mest mervärde för de som bor, verkar och besöker kommunen, så att skattemedel i form av arrende- och underhållskostnad läggs på det som ger mest mervärde. De kommunala badplatserna som kvarstår ska hålla en kvalitet och standar som gör dessa attraktiva för besökare.

Kommunen vill i första hand satsa på områden som ligger på kommunal mark och där vattnet är vanligen tjänligt och där simskoleverksamhet bedrivs som är eftertraktad av kunder. Även om under 2020 har vattenproverna varit godkända vid badplatserna som nu föreslås utgå som kommunala badplatser har vattenkvalitén sviktat tidigare år och förhöjda värden har aktualiserats.

Arrendeavgiften för Rådanevors är 7500 kr per år och för Kink är 7947 kr. De stora kostnaderna avser drift och underhåll. Total driftkostnad för Kint per år är cirka 40 000 kr och för Rådanevors cirka 35 600 tkr. Dessutom behöver bryggor införskaffas då dem gamla har tjänat ut sina livslängder, denna kostnad är 70 000 kr per badplats. Vid Kint kommer underhåll av byggnader aktualiseras för ett uppskattat värde av 50 000 – 100 000 kr. Vid Kint aktualiseras även kostanden för vägens underhåll som leder till badplatsen. Ifall kommunen har badplatsen som kommunal badplats har kommunen ett större ansvar att vägen som är kommunens enskilda väg hålls i trafiksäkert skick för besökarna. Denna kostnad har via offert bedömts landa på cirka 200 000 kr.

Vid en samlad bedömning föreslås att badplatsen Rådanevors och Kink ska utgå som kommunal badplats, detta utifrån badvattenkvalité, underhållsbehov och kostnad samt attraktionskraft hos besökare. Kommunen vill garantera en säker och trygg badmöjlighet för besökarna.

Kommunen har tankar på att fortsätta utveckla området runt Sundsbron och Dagsholm på i huvudsak sina egna markområden.

Våren 2020 gjordes en stor insats vad gäller rensning av övergivna fritidsbåtar och båtvrak runt området vid Sundsbron, samt upprustning av informationstavla och utedass. Området har idag stor potential till att bli ett populärt turist- och utflyktsmål. För att öka områdets attraktionskraft

Kommunstyrelsens arbetsutskott

planeras fortsatt röjning och uppmärkning av vandringsleder samt rustning och nyanläggning av vindskydd och grillplatser.

Målet är att bevara och underhålla den gamla banvallen från Lelången, att göra den framkomlig för promenerande och cyklande. Ambitionen är även att bevara de historiska värden som finns lämnade från Lelången med brofundament, övergångar och gamla grindstolpar, bommar m.m. Det finns möjlighet till att anlägga/ordna med badstrand inom kommunens egen fastighet Dagsholm 3:1. Intill landsväg 172 finns möjligheter att anlägga enklare ställplatser för husbilar/husvagn. Dessa delar kommer att arbetet påbörjas under 2022.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse- Friluftsbad i Färgelanda kommun, dat 2021-04-20,
Bilaga driftskostnader badplatser, dat 2021-04-15.

Beslutet skickas till

Sektorchef Samhällsutveckling
Diariet

—

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutet skickas till

Tünde Petersson, Samhällsutvecklingschef

Diariet

—

Justering

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 65 Dnr 2020/254
Ägardirektiv och bolagsordning Valbohem AB

Dialog kring ägardirektiv samt bolagsordning för Valbohem AB pågår.

—

Justering

Utdragsbestyrkande

Delegeringsbeslut

501

Utskriftsdatum: 2021-04-22

Utskriven av: Izabel Johansson

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum:	2021-04-28
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2021.552	Låneavtal kommuninvest. Omsättning/lösen av lån 96956 med slutdatum 2021-04-22.	Kristina Olsson §
2021-03-29		Kristina Olsson
		Kristina Olsson